शिवपरिणयः ।

SIVA-PARINAYAH

POEM IN THE KASHMIRI LANGUAGE

BY

KRSNA RAJĀNAKA (RĀZDĀN)

WITH A

CHAYA OR GLOSS IN SANSKRIT

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA MUKUNDARĀMA ŚĀSTRI

EDITED BY

SIR GEORGE A. GRIERSON, K.C.I.E., PH.D., D.LITT., LL.D., F.B.A.,

Honorary Fellow of the Asiatic Society of Bengal, Correspondant étranger de l'Institut de France, Honorary Member Nāgarī Pracāriṇī Sabhā (Benares), American Oriental Society, Société Finno-Ougrienne, l'Association Phonétique Internationale, Bihar and Orissa Research Society, Modern Language Association, Honorary Fellow Royal Danish Academy of Sciences, Bombay Branch of the Royal Asiatic Society; Foreign Associate Member Société Asiatique de Paris, Corresponding Member Königliche Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen

---

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS

PUBLISHED BY THE ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

CALCUTTA

1924

PREFACE

WITH much regret, I record the death of that excellent scholar Mahamahôpâdhyāva Mukundarama Śāstri, which occurred in the year 1921, while this work was passing through the press His knowledge of the Kashmiri language, ancient and modern, was, I believe unique I owe much to his teaching and to the help he gave me in the preparation of the *chāyā* printed in the following pages and of the notes which formed the basis of the Kashmiri dictionary now being published by the Society

In regard to other points I have nothing to add to the *ad interim* Preliminary Note issued with the first fasciculus of this work, except to express my regret that in the earlier pages, a great many Kāshmiri types have broken off in the course of printing These, so far as I have noted them, are entered in the List of Errata and explain its length In the later pages the printers have overcome this difficulty with some success The spelling of certain Kashmiri words is doubtful, and till I had worked several times through the text, I did not always succeed in producing uniformity in this respect On this account, after the List of Errata I add a list of preferable spellings of certain words which escaped my eyes when correcting the proofs None of these are of importance, but, in the interests of uniformity, I give them for the benefit of students of the language

I must also offer my thanks to Professor Jules Bloch, who was kind enough to read through the proofs of the earlier fasciculi The outbreak of the War called him forth to the defence of his country, and prohibited me from troubling him further with my doubts or difficulties, but I cannot refrain from putting on record my gratitude for his valuable help

G A. GRIERSON

CAMBERLEY
23rd June, 1924

ERRATA.

Preliminary Note, p iii, last line Read कर्त्थि

Page 2, line 10, read लूरपारयो

,, 4, page heading For 2, read 1

Page 6, page heading For 1, read 2.

Page 9, line 2, read उन्मोच्ये

,, 11, ,, 11, ,, प्रस्कुच्चैव

,, 16, ,, ,, ,, पर्नंनिय

,, ,, ,, 12, ,, सार्यनय

,, 22, ,, 11 ,, ह्र्दयुक

,, 23, ,, 15, ,, मच्यस-र्पेन.

,, 26, ,, 5, ,, मुचरोव-नस

,, 27, ,, 2, ,, मनसा॰

,, 29, ,, 6, ,, कर्तॄन

,, 30 ,, 15, ,, शिवश्री

,, ,, last line, ,, काल

,, 33, line 16, transfer the comma to after नदि

Page 34, line 2, read मंगराव-र्थने

,, 36, ,, 3, ,, रूंपस

,, 37, ,, 8, ,, मद्दस्थिति-मती

,, 38, ,, 3, ,, सूर्यं

,, ,, ,, 13, ,, व्यपदोवु

,, 42, page heading, and also in heading of Chapter 9, read ŚIVA

Page 43, line 2, read तस्मै

Page 44, line 1, read स्वम्बरा-विम्

,, ,, ,, 3, ,, कर्तौ.

,, ,, heading of Chapter 10, read ŚIVA

Page 44, line 3, from bottom, read चोसु.

Page 46, line 3, read सौपंनु.

,, ,, ,, 6, ,, चासंयु

,, ,, ,, 15, ,, हे चमा करवंनि

,, 48, ,, 3, ,, ŚIVA

,, ,, lines 6, 10, 14, 18, 22, read पर्नंनिय

Page 48, line 8, read चग्रस

,, ,, ,, 17, ,, सूर्यं

,, 49, ,, 13, ,, स्वत

,, 50, insert 11, before page heading

Page 50, lines 4, 8, 12 16, 20, read पर्नंनिय.

Page 50, line 6, read पिथिनय

,, 52, ,, 21, ,, दान.

,, 54, ,, 9, ,, सूर्यं

,, 56, ,, 20, ,, नारायण

,, 57, ,, 9, insert hyphen after प्रत्यग

Page 60, ,, 4, read सूर्यं

,, 64, ,, 23, ,, दिदुये

,, 66, head of Chapter 18, read ŚIVA

Page 68, line 3, read जगदीश्वर.

,, 70, ,, 12, ,, सूर्यं

Page 72, line 1, *read* वैक्ठ.
„ 74, „ 9, „ यियित-नंय्
„ 77, „ 3, transfer (बीज्ञयन्यो) to the end of line 5
Page 82, last line but one For स्वद्दि वीञ्, compare note to verse 1876
Page 88, line 16, *read*, बवंचुस
„ 90, „ 6, „ नपक्रिय
„ 95, „ 5, from bottom, *read* सभृतिय
Page 97, line 3, „ „ *read* भरेम्ने स्वित्
Page 98, first line of text of Chapter 30, *read* ह्रदय
Page 102, line 9, from bottom, *read* सेंपनुन
Page 104, line 9, *read* बखंचुस
„ 106, „ 7, „ ल्पकटुय्
„ 108, „ 6, „ पोजिस
„ „ „ 11, „ सुवृहस
„ 109, „ 2, from bottom, *read* धात्यर्थं
Page 110, line 9, „ „ *read* सुयिचूय
Page 110, last line, *read* नस-दार्
Page 114, line 2, *read* स्वंयं.
„ „ „ 5, „ धात्मसृंर्यु-क्रुय्
„ „ „ 13, „ स्वंयं
„ „ „ 3, from bottom, *read* स्वंयं
Page 116, lines 2, 6, 10, *read* स्वंयं
Page „ line 11, *read* Śɪᴠᴀ.
„ 118, „ 4, from bottom, *read* श्रुनसंतु
Page 120, line 6 *read* पनुनुय्.
„ „ „ 9, „ निरजन
„ 122, „ 3, „ निस्वन मेव
„ „ „ 7, „ स्वंस्
„ 123, „ 4, „ कल्पा-रम्भा॰.
„ „ „ 13, „ वर्गं
„ 124, „ 10, „ यज्ञस्
„ „ „ 5, from bottom. *read* म्रत्युंजय
Page 128, line 3, of text of Chapter 37, *read* यज्ञस्
Page 129, line 7, of text of Chapter 37, *read* राजा.
Page 129, line 9, of text of Chapter 37, *insert comma, after* रेवा.
Page 130, line 7, *read* जा के
„ „ „ 2, from bottom, *read* रूंप
Page 131, „ 7, *read* समीप.
„ 132, „ 16, „ बुज्यम्.
„ 136, „ 9, „ ननंय
„ „ „ 16, „ वननंय्.
„ „ „ 17, „ स्वननंय
„ „ „ 19, „ यियित-नंय
„ 140, „ 3, „ तिकुय्.
„ 141, „ 3, „ अपर्या-यात्
„ 142, „ 8, from bottom. *read* माल्
Page 143, line 6, *read* धर्मेण.

Page 144, line 11, *read* स्वर्यं
,, 148, ,, 3, from bottom, *read* मत् स्वन
Page 154, line 3, *read* स्वर्यं
,, 156, ,, 5, ,, स्वर्य
,, 160, ,, 7, ,, लागान
,, ,, , 15, ,, मन्दकान
,, 162, , 7, from bottom, *read* स्वदुर्यर
Page 162 line 4 ,, ,, *read* कामूर्यनाफ
Page 170, lines 1 and 5 *read* स्वर्यंन स्वर्य, respectively.
Page 170, line 3, *read* चुर्वङ्गु
,, 172, ,, 5, ,, स्लोल्लुकुय
,, 175, last line, ,, पुष्प
,, 176, line 5, , कामहास
, ,, ,, 2, from bottom, *read* स्वर्यं
Page 178, line 6, *read* GLORIOUS
,, ,, ,, 1, of text of Chapter 12, *read* नुफांरिय
Page 178, line 4, of text of Chapter 12, *read* पनुनुय
Page 178, line 11, of text of Chapter 12, *read* स्वर्य
Page 181, line 11, *insert* प्रति *after* त्वा
Page 183, line 9, *read* निरर्थं
,, ,, ,, 10, ,, गर्तं.
,, ,, last line, ,, परिमल्ल मस्य.
Page 184, line 1, , वंनुय् क्वय् for क्वय वंनुय
Page 184, line 11, ,, वनवाम
,, 191, ,, 3, from bottom, *read* येजयेयमाकाम.

Page 192, line 4, from bottom, *read* महादेवस.
Page 197, line 13, *read* चामीत न स्वस्वरूपेण
Page 197, , 17, ,, करण for चरण.
Page 202, ,, 5, from bottom, *read* महादेवस
Page 208, last line *read* कलस पठ स्वय.
,, 216 line 9, *read* हिमाल्ल.
,, 218, ,, 13, , यावनम् for यौवनम
Page 226, , 5, ,, स्वयोमंतु
,, 228, ,, 6, ,, हमय.
,, 230, ,, 2, from bottom, *read* क्वमुखाव
Page 232, line 3, *read* गढिय.
,, 240, ,, 1 ,, नाविमंय
,, 241, ,, 18, *insert* प्रतीति before चागमियति.
Page 257, line 11, *read* दर्द्
,, 261, ,, 2, ,, दर्द्
, 267, ,, 4, from bottom, *read* पन्यकर्तुं.
Page 274, line 3 ,, , *read* नधि.
Page 276, line 11, *read* क्रूट.
,, 276 and 277, line 12, *add*, in each case ॥ at end of line
Page 278 and 279, line 10, add, in each case ॥ at end of line
Page 278, line 13, *read* स्वम्.
,, 280, ,, 2, ,, वनमन्व
,, ,, ,, 2, from bottom of text, *read* किय.

Page 72, line 1, *read* वैक्तट
,, 74, ,, 9, ,, यियित-नेय्
,, 77, ,, 3, transfer (वीजयन्त्यौ) to the end of line 5

Page 82, last line but one For खदि वोञ्, compare note to verse 1876

Page 88, line 16, *read*, बर्खुचुख
,, 90, ,, 6, ,, नपकिय
,, 95, ,, 5, from bottom, *read* सभूतिस

Page 97, line 3, ,, ,, *read* भरेन्मे खिस्

Page 98, first line of text of Chapter 30, *read* हृदय

Page 102, line 9, from bottom, *read* मेंपनुन

Page 104, line 9. *read* बर्खुचुम्
,, 106, ,, 7, , न्यकट्टय.
,, 108, ,, 6, ,, पांञिस
,, ,, ,, 11, ,, सुबद्दस.
,, 109, ,, 2, from bottom, *read* चत्यर्थ

Page 110, line 9, ,, ,, *read* बुधिवृय

Page 110, last line, *read* नब-दाए्.

Page 114, line 2, *read* स्तूर्थं.
,, ,, ,, 5, ,, च कस्तूर्थं कुप
,, ,, , 13, ,, स्तूर्थं
,, ,, ,, 3, from bottom, *read* स्तूर्थं.

Page 116, lines 2, 6, 10, *read* स्तूंपं.

Page ,, line 11, *read* Śiva.
,, 118, ,, 4, from bottom, *read* कुनसंतु.

Page 120, line 6 *read* पनुनय्
,, ,, ,, 9, ,, निरजन
,, 122, ,, 3, ,, चिमन मेव
,, ,, ,, 7, ,, स्तूंद्स
,, 123, ,, 4, ,, कल्पा-रम्भा॰.
,, ,, ,, 13, ,, वर्गं
,, 124, ,, 10, ,, यज्ञस्
,, ,, ,, 5, from bottom. *read* म्हत्युंजय

Page 128, line 3, of text of Chapter 37, *read* यज्ञस

Page 129, line 7 of text of Chapter 37, *read* राजा

Page 129, line 9, of text of Chapter 37, *insert comma, after* देवा

Page 130, line 7, *read* जा कै
,, ,, ,, 2, from bottom *read* स्तूंप

Page 131, ,, 7, *read* समीप.
,, 132, ,, 16, , चूष्यस्.
,, 136, ,, 9, ,, ममनंय्
,, ,, ,, 16, ,, बमनंय
,, ,, ,, 17, ,, ममनंय्
,, ,, , 19, ,, यियिम-मंय्.
,, 140, ,, 3, ,, सिकृप्.
,, 141, ,, 3, ,, चपपा-यात्
,, 142, ,, 8, from bottom, *read* माप्न

Page 143, line 6, *read* भमेष.

Page 285, line 2, *read* प्राणात्मना, and omit marks of parenthesis before भर्गं and after च

Page 290, line 7, *read* फेरव

„ 292, „ 4, from bottom *read* य वरुजलन

Page 294, line 2, *read* मर

„ 304, „ 1, „ चन्द्रचूड

„ 308, „ 5, „ गरि

„ 315, „ 2 from bottom *read* प्रापयिष्यति.

Page 318, in page heading, *for* 9, *read* 49

Page 320, line 4, from bottom, *read* लंगनम

Page 346, line 4 *read* उमाधर-मय

Page 354, „ 11, „ स्वंदुराष

„ „ „ 2, from bottom *read* ध्रुमोन

Page 406 line 8, *read* स्वस्त.

PREFERABLE SPELLINGS OF KASHMIRI WORDS

Page 4, line 9, *read* सार्यनिय
,, ,, ,, 11, ,, वौद
,, ,, ,, 17, ,, वंसतुर
,, ,, ,, 21, ,, शक्ति
,, 12, ,, 2, ,, मथु स्यथ
,, 14, ,, 19, ,, कमारौ
,, 20, ,, 3, ,, वौद
,, 22, ,, 1, ,, ग्वलावस्
,, ,, ,, 10, ,, निश्कल
,, ,, ,, 13, ,, वंसतुर्
,, ,, ,, 14, ,, निश्कामय
,, 28, ,, 14, ,, सार्यनिय
,, 30, ,, 20, ,, गांगल
,, 34, ,, 11, ,, शर्मन्द
,, 42, ,, 5, ,, वांनौ
,, ,, ,, 6, ,, वौद
,, 46, ,, 2, ,, ववनन
,, ,, ,, 18, ,, च्यातक र
,, 52, ,, 10, ,, करनावतार
,, ,, ,, 19, ,, शङ्कर
,, 56, ,, 1 ,, ववनन.
,, 62, ,, 18, ,, प्राख
,, 64, ,, 16, ,, सथ स्यथ
,, 68, ,, 17, ,, प्राम.

Page 70, line 13, *read* ग्वमान्
,, 80, ,, 5, ,, प्रीम
,, 88, ,, 7 ,, स्यथ
,, 90, ,, 16, ,, मादु
,, 92, ,, 19, ,, वोदु
,, 114, ,, 3 ,, नौज
,, 118, ,, 9 ,, माख्याथ
,, 132, ,, 12, ,, सामवौदुकि
,, 136, ,, 3, ,, राजकमारौ
,, 160, last line, ,, प्रोम
,, 166, lines 7 and 6 from bottom, *read* पान्चन and पान्च respectively

Page 166, line 3 from bottom, *read* कमारजिय

Page 178, line 2 of text of Chapter 12, *read* कमारिय, and so in the 4th line of each verse on pp 178, 180, 182

Page 180, line 12, *read* च्यानकार
,, 228, ,, 15, ,, स्वकुटा
,, ,, ,, 17, ,, स्वदांमौ
,, 295, ,, 8, ,, स्वशाग

In several places the word स्वयं has wrongly appeared as स्वय, and the word स्फक (स्पंप, स्फपम, etc) as स्फक (स्फप, स्फपम, etc) I believe that I have entered all instances of this in the Errata but, if any have escaped my notice, they should be corrected accordingly

CONTENTS

PART II

Page

PRELIMINARY NOTE *(AD INTERIM)*

With the few exceptions noted below, the Kāshmīrī portion of this work follows the system of spelling employed by Īśvara Kaula in his *Kāśmīra śabdamṛta*, and by me in my *Essays on Kāçmīrī Grammar*

Attention may be called to the extremely frequent use by the author of the emphatic suffix *y*, *often employed* pleonastically *metri causa* In the first four chapters this *y is regularly represented in the Sanskrit chāyā* by the word *eva*, but from the 5th Chapter on, I have exercised my discretion as editor, in omitting the *eva*, when the suffix is merely pleonastic By that time the reader will be accustomed to its appearance in this otiose character, and will not be tempted to confuse it with other forms

According to the Kaśmīra śabdamṛta (II, iii, 21, *cf Essays*, p 92), when this *y* is added to a word ending in a consonant, *u mātra* is used as a junction vowel Thus करानॖय *karānᵘy* (*karan* + *y*), doing indeed In the present work *a is often used instead of u mātra, as in karanay* (करानय) This is hardly more than a variation of spelling *We may also note that the author* frequently employs present participles ending in *an* instead of the *an* prescribed by the grammars *Thus in verse 118 we have* गलन् *galan* instead of *galan* गालान् With emphatic *y*, we have वनंय *wananay* instead of वनानॖय *wanānᵘy* in verse 408, and so on The conjunctive participle of verbs whose roots *contain the letter a, according to the Essays*, takes the form करिथ् *karith* Here, however, the author generally writes करिथ *kar'th* Thus, he writes वॅरिथ in v 24 He similarly

writes the accusative dative of the second declension with *i matra* Thus न्यथनॆनिस *nethanan's*, instead of न्यथननिस *nethananis* in v 88 He often, *metri causa*, changes a final *i* to *e*, as in गरके *garake* for गरकि *garaki* (v 22) and करन *karane* for करनि *karani* (v 126) In other respects the grammar closely follows the system of Īsvara Kaula, as explained in my *Essays*

The Sanskrit *chaya* is an extremely literal, word for word, translation, prepared under my supervision by Mahā mahopadhyaya Mukundarama Sastri In editing it for the press, I have freely relaxed the usual rules of *Sandhi* In this I have not studied consistency, my sole aim being *to assist the reader in disentangling the corresponding* Kashmiri words from the suffixes with which they are encumbered As originally prepared, the *chaya* was inter linear, each Sanskrit word being written under the cor responding Kashmiri word Practical considerations of typography have led me, against the intention of its author, to print it separately on the page facing the corresponding text I fully admit that, from the point of view of the Sanskrit scholar, in this condition it strongly resembles *murkha-jalpana* It is, however, printed solely with the object of assisting students of Kashmiri, and not as a specimen of elegant Sanskrit

G A G

शिवपरिणयचरितकाव्यम्

काश्मीरभाषापद्यात्मकम् ।

ओं नमः शंकराय शंभवे ॥

भूमिका ॥

ओं नुमो विघ्नेश्वरं यस्यानुग्रहाद्वाक्समुद्भवः ।
प्रौढबुद्धिषु शोभन्ते बालिशा मादृशा अपि ॥ १ ॥

हर्यम्भोजन्मप्रभृतिदिविषदां संसदि प्रीतिमत्या
पत्न्या मौलौ पुरारेर्दुहितृपरिणये साधितं चुम्ब्यमाने ।
तद्वक्त्रं मौलिवक्त्रे मिलितमिति भृशं वीक्ष्य चन्द्रः सहासो
दृष्टः सद्वृत्तमाशु स्मितसुभगमुखः पातु नः पञ्चवक्त्रः ॥ २ ॥

नानाविधदेशप्रचलितानां नानाविधभाषाणां नदीनदनागकुल्यादि-अन्यार्णःस्रोतस इव देशदेशान्तरप्रचारमनु स्वकारणभूते महार्णव इव शब्द-ब्रह्मण्येव गम्यस्थानमन्ततः । तासु च श्रीशारदादेशापरपर्याय – कश्मीर – (कशीरो)भाषा विस्तीर्णा गम्भीराऽऽस्वादवती सुष्ठ्वपि तज्जलस्रोत इवानन्यप्रचारा भूम्नि काले तत्रैव कृतस्थितिरासीत् । अधुना त्वनति-कालाद्बहिःप्रचाराभिमुखा क्रमशः संजायते । यद्विषयाश्च व्याकरणकोशादि-ग्रन्था बहुभिर्विद्वद्भिः प्राय इङ्ग्लिशभाषानुवादसंवलिता बहवो विरचिता अप्यसमस्तताऽभावमञ्जूषाद्विसतया संतोषानावहा* एव संभवन्ति स्म ।

अथ प्राग्देशभाषाभिज्ञानधुरंधरैस्तत्तद्भाषाविषयव्याकरणकोशादि-निर्माणेन तदुज्जीवनबद्धपरिकरैः श्रीमद्भिः डॉ० ए० ग्रियर्सन पी० एच्० डी० सी० आई० ई० इत्यादिमत्पदाभूषितप्रशस्ताभिधमहोदयवर्यैः काश्मीरिकपण्डित – ईश्वरकौल – निर्मितं संस्कृतभाषासंवलितमुद्दिष्ट (काश्मीर) भाषाव्याकरणं संस्कारानुवादमुद्रापणाद्यनेकप्रयत्नतस्तदोज्जीवितं प्रख्यापितं

---

* मध्यमन्दगतौ प्राचीनभाषाभिज्ञानाक्षमत्वोद्भवप्रयोजका ।

चास्ति। तदेव समग्रं संपूर्णं निर्दोषमुचितरीतियुक्तियुक्तं सर्वथा संतोषावहं च समुपलभ्यते, आस्ता च प्रसिद्धमहनीयगुणव्रातानां ग्रन्थग्रन्थकृद्ग्रन्थप्रकाशकानां गुणानुवादेन॥

सन्ति हि "हिन्दी"प्रभृतिभाषाणामनेकविधान्यनन्तसंख्यानि ज्ञानकर्मोपासनाभक्तिस्तुतिकीर्तिवृत्तादिविषयकाणि पद्यबद्धकाव्यपुस्तकानि प्रसिद्धानि; तादृशान्येव पुस्तकानि काश्मीरभाषायाश्च प्रयत्नेन सग्रहीतव्यानि संस्कृतादर्पणं च विवरणीयानीत्येवंविधापुष्टिपुष्टमहोदय(साहिब)वराजा तत्रभवद्भिरेतैराहं चावलम्ब्य तादृशानि पुस्तकानि सगृह्णता ऽयं शिवपरिणयचरिताख्यो ग्रन्थः समासादितो मया॥

आसंख्याख्याया खण्डशः खण्डशो बहुभिर्गीतभक्तादिरसिकैर्यथारुचि यथाज्ञानं च शारदाक्षरलिप्या, पारसिकाक्षरलिप्या, कण्ठेकरणादिना च विभज्य स्थापिता रक्षिताश्च; येनाऽयं ग्रन्थो व्यस्तप्रायो ऽक्रमो ऽसमस्तो ऽप्यासीत्। ज्ञात्वा चास्य पदलालित्य वृत्तलालित्यालंकारलालित्य-भक्तिरसलालित्याद्यनुत्तरोत्कृष्टगुणान् यथावन्निष्पत्तेर्महोत्सुकीभूय महाप्रयत्नो यावद्ग्रन्थकर्तृसमागमं मया व्यधायि; तत्सम्प्रतंश्च परिपूर्णा साद्यसम्पत्तिमधिगत्य यथाकथंचिदस्य ग्रन्थस्य सम्यक्सपूर्णता समपादि॥

अस्ति चास्य ग्रन्थस्य कर्ता राजानकजात्यङ्कित कृष्णाभिधानः, अनन्तनागाख्य-काश्मीरशाखापुरोपकण्ठवर्ति-वनपोश-(वनपुश्)-ग्रामग्रामकवास्तव्यः (बहुग्रामाग्रहाराधिपति-भूतपूर्वाढ्यब्राह्मणसत्तमस्य) राजानक-गणेशाभिधानस्य तनूजन्मा, राजकीयकार्यसेवोपयोगिपारसिकविद्याध्ययनाद्यलग्नचित्ततया पितृतोऽवमतोऽवमानो बाल्य एव वैराग्यवृत्तिमाससाद। ततश्चानतिदूरप्रदेशवर्तिनन्दिकेशराभिख्य-श्रीमहादेवसेते समाश्रितशरणमाध्यानभिन्न समनुष्ठितान्कर्कविमोपवासव्रतचर्यस्य यथ "मचरित कौर्तय तेनेष्टमवाप्स्यसि" इति स्वप्ने समधिगतमहादेवप्रसादानुशासनस्य द्वादशवत्सरप्रायपरोपेश्यस्य देवतासमावेशेनैवैतादृश्य सूक्तयो गिरिप्रस्रवणवन्निर्गला अकस्मात्प्रादुर्बभूवुः॥

सन्ति चास्मिन्ग्रन्थे बहवः काण्डाः, येषु प्रथमं मङ्गलाचारमनु सक्षेपेण सृष्टिनिर्णयोत्तर लौकिकाचारव्यवहारापयोगिविद्याद्यादिव्यवहारकीर्तनम्। ततो दक्षयज्ञध्वंसनं तदुपयोगिवृत्तानुवर्तिरौद्राद्भुतभयानकहास्यबीभत्सकरुणादिरसव्यञ्जनपूर्वकमनुत्तरीयत्यंप्रख्यापनम्। तत्र पार्वतीतपश्चर्याश्चरतत्परिणयो-

पयोगिविभूतिप्रदर्शनपुरःसरं मणिस्वर्णादिवृष्टिवृत्तकीर्तनं, तदनुगुणगीति-गाथास्तुत्यादिविधानं, कैलासशिखरं प्रति शिवयोः प्रस्थानादिकीर्तनं च । अनन्तरं विष्णुशिवयोः स्तुतिप्रस्तावनद्वारा तयोरभेदरूपप्रदर्शनपूर्वकमद्वैत-ज्ञाननिदर्शनम् । ततोऽवशिष्टा बहवः काण्डा भक्त्युपासनायोगधारणामुक्ति-फलावाप्त्यादिविषयका वर्तन्ते ॥

सोऽयमेतादृशो ग्रन्थः "लिखितं मया पठिष्यतीश्वरः" इति—न्याय-प्रसिद्धानुवृत्त्या काश्मीरिकभाषालिपिरीतिं शुद्धतया अजानानैः सर्वैरेव खण्डशः खण्डशोऽप्यशुद्धरीत्या लिखितोऽभूत्,* मया तु पूर्वोद्दिष्टव्याकरणानु-सारिनियमेन शुद्धस्पष्टपदरीत्या लिखित्वा काश्मीरदेशभाषानभिज्ञैरपि शब्दतोऽर्थतश्च निरर्गलमध्येतुं बोद्धुं च सुशको यथा भवेत् प्रतिपदं संस्कृतानु-वादात्मकसंक्षिप्तवृत्तियुक्तः समकार्यन्वबादि च ॥

अथायं ग्रन्थः पूर्ववर्णितश्रीमच्छ्री जी० ए० ग्रियर्सन-महोदय-वर्योत्साहेन मुद्रितः प्रकाशितश्च संभवेत्, अनुग्रहीष्यन्ति च गुणग्राहकाः सहृदयसज्जना एतस्य सुस्पष्टगुणस्तोमरसास्वादनचमत्कारणसमीक्षणस्वीकरणा-दिना, सर्वथा संजातसत्फलो भविष्यत्ययमेतादृङ्मत्परिश्रमः इति ॥

काश्मीरिकः पण्डित-मुकुन्दराम-शास्त्री ।

* यथा लेखकस्यापि स्वलिखितमध्येतुमसुगममभात् ।

ERRATA LIST FOR FASC I OF SIVA PARINAYAH

CORRECTIONS.

Page 3, line 18, *read* अवमर्दं
,, 7, ,, 5, ,, भूताना
,, 9, ,, 2, ,, उन्मोच्ये
,, 11, ,, 11, ,, प्रस्फुग्रैव
,, 16, ,, 11, ,, पर्नंनिय
,, 22, ,, 1, ,, स्वल्पावम
,, 23, ,, 15, ,, मध्यमवर्णन
,, 30, ,, 20, ,, गाँगल्न
,, 33, ,, 16, transfer the comma to after नद्धि
,, 37, ,, 8, *read* मद्दस्थितिमतौ
,, 44, ,, 13, ,, ŚIVA.
,, 44, ,, 18, ,, क्षोमु
,, 46, ,, 2, ,, स्ववनन
,, 48, ,, 8, ,, अंग्रष्
,, 49, ,, 13, ,, स्थूल
,, 52, ,, 21, ,, द्यान
,, 56, ,, 1, ,, स्ववनन्
,, 57, ,, 9, ,, प्रत्यग मु॰
,, 64, ,, last, ,, दिदृर्यं
,, 70, ,, 12, ,, स्वमाज्ञ

॥ ओं ॥

॥ ओ श्रीगणेशाय विघ्नहर्त्रे नमः ॥

॥ ओ नमो ब्रह्मणे विष्णवे महादेवाय नमः ॥

अथ

शिवपरिणयः प्रारभ्यते ॥

PART I.

1. INVOCATION TO GANÊŚA.

सिद्दिदाता छुख् विघ्नहर्तारो
    महागणपत द्यान् दारयो ॥ १ ॥
नालि छ्यय् लाल-माल नागिन्द्रहारो
    विनायकबल धारयो ।
रुद्र-गणनॆय्-हन्दि सरदारो
    महागणपत द्यान् दारयो ॥
इन्द्रराज़स् ब्यलि खॆतु अन्दकारो
    ज़ोरन्-ति गोस् लूर-पारयो ।
स्वकलोवुथन् छुख् चृह् वखचन्-हारो
    महागणपत द्यान् दारयो ॥
हे लम्बोदर हे सर्वव्पकारो
    स्वकभाव् दमि संसारयो ।
लम्बोदरिथ कॊरुथ् आहारो
    महागणपत द्यान् दारयो ॥
विघ्नन् कॊरुनथ् न नमस्कारो
    स्वॊदरम् कॊरुथ् वयवारयो ।
गजस्वख स्वय्यनय् जै-जै-कारो
    महागणपत द्यान् दारयो ॥ ५ ॥

पूर्वार्धम् ॥ १ ॥

निष्प्रत्यूहसिद्धये श्रीगणेशं स्तौति ॥ १ ॥

सिद्धिदाता असि हे-विघ्नहर्तः

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥ १ ॥

गले सन्ति-ते मणि-मालाः हे-नागराजहार

विनायकवलिनाम्नि-भवत्तन्त्रे प्रतीक्षिष्ये-त्वां-भोः ।

प्रमथाख्यरुद्रगणानां हे-अधिपते

हे-महागणपते ध्यानं धारयिष्यामि-तव-भोः ॥

इन्द्रस्य-राज्ञः यदा आरूढः अन्धकारः

बलानामपि संपन्नस्तस्य विनाशः ।

उन्मोचितस्त्वया-स', असि त्वं समाशील'

हे-महागणपते० ॥

हे लम्बोदर हे विश्वोपकारकर्तः

उन्मोचय-नः अस्मात् संसारात् ।

लम्बोदरीनद्याः कृतस्त्वया आहारः

हे-महागणपते० ॥

विष्णुना कृतस्तेन-ते न नमस्कारः

समुद्रस्य कृतस्त्वया अवमर्दः ।

हे-गजमुख भूपात्ते जय-जय-कारः

हे-महागणपते० ॥ ५ ॥

विष्णु-भगवानस् बूज़ुथ् ज़ार-पारो
    कृष्णपिङ्गल ओय् आर्यो ।
वक्रतुण्ड वल् छुय् महाविचारो
    महागणपत ध्यान् दार्यो ॥
आद्यमहाशक्ति-हन्दि आद्यकारो
    एकदन्त पत-पत लार्यो ।
शिवजी-सन्दि टाठि विघ्ननिवारो
    महागणपत ध्यान् दार्यो ॥
सारिनिय् ऑठ् छाय् स्वड अन्वारो
    जप-यज्ञ-स्वाहाकार्यो ।
विकट-रूप छुख् वेद-ओंकारो
    महागणपत ध्यान् दार्यो ॥
परमा शंखचू-हन्दि सेवाकारो
    दक्षाश्व विस्तार्यो ।
बालचन्द्र जगतुक् छुख् व्यवहारो
    महागणपत ध्यान् दार्यो ॥
वस्त्र् नालि छिय् रंगि गुल्नारो
    चतुर्भुज बडि-सर्कार्यो ।
ध्यानि दर्बारय् लब दर्बारो
    महागणपत ध्यान् दार्यो ॥ १० ॥
मन्त्र-नायक प्रकृति-अवतारो
    पूज़ह्नाय् गणपथ्यार्यो ।

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्षोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वल्लभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-ते स्व(भवत्)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भूतानां च राक्षसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च मुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुग्मवाहन अतिपराक्रम

धूम्रवर्ण संसारसारभूत ।

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

-शिवनाथ आनन्दरूपमस्तं पायय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-मध्यात् प्रकाशम् ॥१५॥

इहैव अपि अन्वेषिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेश्मनि

गतोऽस्मि अज्ञानस्य-मध्यम् ।

अन्धोऽस्मि प्रहर्मैः मार्गे

हे सद्गुरो० ॥

कपर्दिन् कर्त ब्वज्ञ् सोतुय् चारो
मह्यागणपत ह्यान् दारयो ॥
वल्लभा सूत्य् छय् स्वस्वरूपदारो
श्रयन्-क्यथ् चोर् हृयिहारयो ।
बूतन् त राचसन् करान् संहारो
मह्यागणपत ह्यान् दारयो ॥
अविद्याय शाञ्ज दन्द-सूत्य् मारो
मक-सूत्य् पाफ् गाल् वारयो ।
ह्ल त मुसल-सूत्य् क्रूद् दख् न्यवारो
मह्यागणपत ह्यान् दारयो ॥
सिंह्युगवाह्न जोरावारो
धूम्रवर्ण संसार-सारयो ।
दमि ववसर दित बक्थन् तारो
मह्यागणपत ह्यान् दारयो ॥

---

2. INVOCATION OF THE GURU.

शिवनाथ आनन्द-श्रस्य् च्यावृतम्
मद्-म्वर ह्यावृतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥ १ ५ ॥
दति कुख् क़ारय् कथ् ब्वह् मकानम्
गोमंतु कुम् श्रज्ञानम्-मञ्ज ।
श्रंनु कुम् शाञ्ज्-हृञ्ज वथ् बुझनावृतम्
मद्-म्वर ह्यावृतम् गटि-मञ्ज गाश् ॥

जटाजूटधारिन् कुरु-नाम अतःपरं अस्माकमेव रक्षोपायम्

हे-महागणपते० ॥

वल्लभा (शक्तिः) सहचारिणी अस्ति-हे स्व(भक्त)स्वरूपधारिणी

हस्तेषु चत्वारि आयुधानि ।

भूतानां च राक्षसानां कुर्वन् संहारम्

हे-महागणपते० ॥

अज्ञानानि अस्माकं दन्तेन घातय

परशुना पापानि घातय समाधानेन ।

हलेन च मुसलेन क्रोधं दुःखं निवारय

हे-महागणपते० ॥

हे-सिंहयुग्मवाहन अतिपराक्रम

धूम्रवर्ण संसारसारभूत । ’

अस्मात् भवसरसः देहि-नाम भक्तानां पारगतिम्

हे-महागणपते० ॥ १ ॥

स्वाभिमतनिष्पत्तये सद्गुरुं स्तौति ॥ २ ॥

हे-शिवनाथ आनन्दरूपममृतं पायय-नाम-माम्

हे-सद्गुरो (शिवात्मन्) प्रदर्शय-नाम-मे मोहतमो-मध्यात् प्रकाशम् ॥१५॥

इहैव अपि अन्वेषिष्यामि-त्वां कस्मिन् अहं वेश्मनि

गतोऽस्मि अज्ञानस्य-मध्यम् ।

अन्धोऽस्मि प्रदर्शय मार्गं प्रज्ञापयस्व-नाम-माम्

हे सद्गुरो० ॥

वलुनम् संसारच मायाय
    स्वकलय् च्यानिय् व्पाय-सूत्य् ।
दयाय-हृन्दुय् नज़राह् चावतम्
    सद्-स्वर छावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
कुय् काम क्रूद लूब मुह अन्दकारय्
    ममताय-सूत्य् विस्तारय् म्योन् ।
ममताय-सूत्य् दमि-मञ्ज़ स्वकलावतम्
    सद्-स्वर छावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
संतोश विचार सत्सङ्ग दर्मय्
    खटनय् आयवम् कुकर्मय्-सूत्य् ।
अनिच्छाय परम-गथ् भावनावतम्
    सद्-स्वर छावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
मञ्जन-प्रश् यिम् आसि प्रकृति-पर्
    चिरकालि प्रोवुख् ईश्वर-स्यान् ।
तिमनय् मञ्ज़-वाग् आमन् म्य दावतम्
    सद्-स्वर छावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥ १० ॥
अन्दरय् युस् कुम् आनन्द-मन्दिरय्
    तथि-मञ्ज़ करयो योग-पूज़ा ।
उपनिशदन्-हन्दि सिर् स्यति वावतम्
    सद्-स्वर छावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
स्वकचार् अन्दि गोम् गरके-सूवय्
    स्वतान् कुम् रक्तम् नूमय्-निश् ।

आवृतस्तया-अहं संसारस्य मायया
उन्मोच्यो-ते तवैव (अनुग्रह-) उपायेन ।
दयायाः-एव दृष्टिं विसर्जय-नाम-मयि
हे सद्गुरो० ॥

अस्ति-एव कामेन क्रोधेन लोभेन मोहेन अन्धकारेण
ममतया विस्मृतिः मम ।
समतया (अद्वैतज्ञानेन) अस्मात् (कामादितः) उन्मोचय-नाम-माम्
हे सद्गुरो० ॥

हे-संतोष, हे-विचार, हे-सत्सङ्ग, हे-धर्म
तिरोहिताः संपन्नाः-यूयं-मे कुकर्मणा-एव ।
आकस्मिकत्वेन परमां गतिं प्रापय-नाम-माम्
हे-सद्गुरो० ॥

सच्चरित्रपुरुषाः ये आसन् प्रकृतिपराः (प्रकृतिपुरुषविवेकासक्ताः)
चिरकालेन प्राप्तं-तैः ईश्वर-पदम् ।
तेषामेव मध्ये स्थितिं मे ज्ञापय-नाम-मे
हे सद्गुरो० ॥ २० ॥

अन्तरेव यत् अस्ति-मे आनन्दाख्यं-मन्दिरम्
तस्यैव-मध्ये कुर्यां-ते योगेन-पूजाम् ।
उपनिषदां सारान् ममापि प्रकटय-नाम-मे
हे सद्गुरो० ॥

आत्मं बहिः (निरर्थं) गतं-मे दृश्यस्य-लोभेन
वृथा अस्ति रत-नाम-मां लोभात् ।

बुज्यर् कुह् नज़िदीख् मत मन्दछावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
व्यपदीश-सूतिन् वुछिथ्य् चावतम्
सूत्य् मा आस्यम् कुनि कँह् लोफ् ।
ब्रह्मानन्दस्य्-पठ् वार थावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
ध्यानॖच् नदियाह् निर्मल् कॊरिथ्य्
योग-पाञि-सूतिन् वॊरिथ्य् छ्यह् ।
व्यय् तन् नावय् च्यय् मननावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
इन्द्रिय् यिम् आसि ड्रायेम् फॊटिथ्य्
ह्यम् ह्यय् रॊटिथ्य् खॊटिथ्य्-पॊठि ।
सॊरि स्वम्बरावतम् कुनुय् बनावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥ २५ ॥
ज्ञानॖकि नियरय् वार सुचरावतम्
पंपोश् शन् फ्रशनावतम् मन् ।
अद्वैत-बाव-सूत्य् पानस् छावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥
मूल-तल ओसुम् निर्मल् पोञुय्
व्यवहार-प्रपञ्चॖ मॊकलम् यस् ।
निर्णय-गर्मिय-सूत्य् व्यगलावतम्
सद्-ग्वर हावतम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥

दृढ्तवम् अस्ति अदूर मा-नाम लज्जय नाम माम्

हे सद्गुरो० ॥

उपदेशन उपलच्येव विसर्जय नाम माम्

यह मा स्वित् स्यात् मे कुतोऽपि कश्चित् लेप ।

ब्रह्मानन्दे एव सुष्ठु स्थापय नाम माम्

हे सद्गुरो० ॥

ध्याननिष्ठारूपा नदीं निर्मला कृत्वा एव

योगात्म जलेन आपूर्णा अस्ति या ।

(तस्या) अहमेव तनूं स्नापयम् त्व सान्त्वय नाम माम्

हे सद्गुरो० ॥

इन्द्रियाणि यानि आसन निर्गतानि म प्रस्फुटैव (विषयषु)

चेतन गृहीत्वा प्रश्नेव गूढ प्रकारेण ।

सर्वाणि सगमयस्व नाम मे, एकरूप सपादयस्व नाम माम्

हे सद्गुरो० ॥ २५ ॥

स्वानस्य लोचन एव सुष्ठु उन्मीचय नाम मे

पद्मम् इव विकासय नाम मे मन ।

अद्वैत भावेन स्वात्मनि उपभुङ्क्ष्व नाम माम् (सायुज्य देहि)

हे सद्गुरो० ॥

वस्तुत आप निर्मल जल रूप

व्यवहारात्म प्रकृत्या कृत तया म शीतस्नानत्वम् ।

विचारात्मना औष्ण्येन विगालय नाम माम्

हे सद्गुरो० ॥

नाव् कुम् क्रष्ण् क्षम् च्योज़ंय् आशंय्
हाव्तम् सत्चित्-आकाशंय् ।
संसारस्-मञ्ज़् पुश मत पाव्तम्
सद्-ग्वर हाव्तम् गटि-मञ्ज़ गाश् ॥ २८ ॥

---

3. THE CREATION OF THE UNIVERSE, AND BIRTH OF UMĀ. HER MARRIAGE TO ŚIVA.

ओंकार-रूपस् शरने आय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ १८ ॥
परमात्मा युस् छुह् परमानन्दंय्
तमिसंय् छुह् स्वछन्दंय् नाव् ।
स्वछन्दम् निश माया द्राय
ओं नमः शिवाय कर् ॥ २० ॥
माया ईश्वर-इच्छा जानंय्
तमि-मञ्ज़ विष्णु भगवानंय् द्राव् ।
ब्रह्मा व्यपदोव् विष्णु-मायाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥
ब्रह्म-बदि ख्यग-सान् नगर-काण्डंय्
सोह् संसार् ब्रह्माण्डंय् व्यप् ।
पैद-करि ब्रह्मा-मञ्ज़ इच्छाय
ओं नमः शिवाय कर् ॥

नाम अस्ति-मे कृष्ण-इति, अस्ति-मे तदेव आशा

मदर्थय-नाम-मे सच्चिदाकाशस्वरूपम् ।

संसारस्य-मध्ये अपर्याप्तता (हीनता) मा-नाम आपातय-नाम-में

हे सद्गुरो० ॥ २ ॥

श्री-उमायाः प्रादुर्भावं विवधुस्तावज्जगदुत्पत्तिं संक्षेपेण विवृणोति ॥ ३ ॥

ओंकारात्मानं (परमशिवं) शरणम् आगताः-वयम्

ओं नमः शिवायेति कुरु (नित्यमुच्चारयेत्यर्थः) ॥ २९ ॥

परमात्मा यः अस्ति परमानन्दरूपः

तस्यैव अस्ति स्वच्छन्दात्मेति नाम ।

स्वच्छन्दस्य सकाशात् माया निर्गता

ओं नमः० ॥ ३० ॥

मायाम् ईश्वरेच्छां जानीहि

तत्-मध्यात् श्रीविष्णुः भगवानेव निर्गतः ।

ब्रह्मा उत्पादितः विष्णु-मायया

ओं नमः० ॥

लक्षशः युगैः-सह नगर-(भुवन-)समूहाः (भूरादिचतुर्दशभुवनानि)

सर्वैः संसारः।ब्रह्माण्डानि गृहीत्वा (तैः सह) ।

उत्पादिताः ब्रह्मणः इच्छया

ओं नमः० ॥

दक्ष-प्रजापथ् ग्वड व्यपदोवुन्
    जगतुक् छोवुन् तम् व्यवहार् ।
वार्याह् ज़ायेय तम् कन्याय
    ओं नमः शिवाय कर् ॥
तिमनंय् मञ्ज अख् कोराह् जायम्
    भगवथ्-माया गर चायम् ।
नाव-किनि जन्म् ह्यतु माज्य उमाय
    ओं नमः शिवाय कर् ॥
तम् माज्य मोलिस् कुह् जय-जय-कार्य्
    तम् हिश् न बक्तावार्य् कांह् ।
यमि-सन्दि गरि दक् कन्या ज़ाय
    ओं नमः शिवाय कर् ॥ ३ ५ ॥
ब्रह्म-च्यंपु देवलूकुक् सर्दार्य्
    तप-च्यंपु बडि आदिकार्य् मान् ।
यस् दक् दया करू दयाय
    ओं नमः शिवाय कर् ॥
त्रैलोक्यनाथम् त्रिभुवनसारम्
    परमशिवम् गङ्गादरम् ।
मय् कुमारी बागनि आय
    ओं नमः शिवाय कर् ॥
सतोवुह् कोर्य तम् पय्-कुन् आमम्
    त्रिशाह् करमच् पच्चमम् संत्य्

दक्षप्रजापति प्रथमम् उत्पादितस्तेन

जगत प्रदर्शितस्तेन तस्मै व्यवहार ।

अनका जाता तस्य कन्या

आ नम ० ॥

तासामेव मध्यात् एका कन्या जाता तस्य

(या) भगवन्माया गृह प्रविष्टा तस्य ।

(अर्थात) नाम्ना जन्म गृहीत मात्रा उमया

आ नम ० ॥

तस्या मातु पितु अस्ति नयजय कार

तस्य सदृश न भाग्यशाली कश्चित् ।

यस्य गृहे ईदृशी कन्या जाता

घो नम ० ॥ ३५ ॥

ब्रह्मर्षि देवलोकस्य नायक

तपर्षिषु महता आधकारेणैव सयुक्त ।

यस्य ईदृशी दया कृता महामायया

आ नम ० ॥

त्रैलोक्यनाथाय त्रिभुवनसाराय

परमशिवाय गङ्गाधराय ।

सैव कन्या विवाहे समागता

आ नम ० ॥

सप्तविंशति (अन्या) कन्या तस्य अवशिष्टा आसंस्तस्य

विवाह कृतस्तेन तासा चन्द्रमसा सह ।

साथ् नचत्र् छय् तिम ताराय
श्रों नमः शिवाय कर् ॥
उमा-रुद्रस् छुह् नमस्कारय्
शिव-शक्ति-रूप युस् छुह् सर्व-स्वपकार् ।
विवाह् करुहस् लोल त माय
श्रो नमः शिवाय कर् ॥
प्रजापथ् गौव् मन सावदानय्
यलि शिवजी सनिदानय् आस
दपुनस् कन् थव् म्याञ्न लोलाय
श्रो नमः शिवाय कर् ॥ ४० ॥
पननिय् द्रख् सुख् पनन्यन् वायन्
वननिय् मार्यनय् लांशिम् किय् ।
तमि तिह् बोजनाविय् पननि हंसाय
श्रो नमः शिवाय कर् ॥
ब्वद् म्याञ्न् वातिय् योरय् योरय्
तोरय् तोरय् मोरुय् चय् ।
इति योर् कृष्णस् म्य कर् व्वपाय
श्रो नमः शिवाय कर् ॥

4. DAKSA, REJOICING OVER UMĀ'S MARRIAGE WITH ŚIVA, ADDRESSES HIS RELATIONS.

सावदान मन छुम् परमानन्द्
शिवनाथ् सॉपनुम् वान्दव् त बन्द् ॥ ४

मुहूर्तरूपाः नक्षत्राणि (च) सन्ति-हि ताः ताराः (अश्विन्याद्याः)

　　श्रीं नमः० ॥

उमाशङ्कराभिन्नरुद्राय अस्ति नमस्कारः

　　शिव-शक्ति-रूपेण यः अस्ति सर्वोपकारकः ।

विवाहः कृतस्तेनास्याः भक्त्या च प्रेम्णा

　　श्रीं नमः० ॥

दक्ष-प्रजापतिः संपन्नः मनसा आनन्दपूर्णः

　　यदा श्रीशिवः संनिधिं आगतस्-तस्य ।

कथितं-तेन-तस्मै कर्णे निधेहि मदीयां (मत्कृतां) स्तुतिम्

　　श्रीं नमः० ॥ ४० ॥

स्वकीयानि दुःखानि सुखानि (च) स्वकीयेभ्यः भ्रातृभ्यः (बन्धुभ्यः)

　　कथनीयानि सर्वेषामेव आवश्यकाः सन्ति-हि ।

तेन तद्वृत्तं संश्राविताः स्वकीयाः सहास्थितयः

　　श्रीं नमः० ॥

बुद्धिः मदीया प्राप्स्यति यत्र यत्रैव

　　तत्र तत्रैव सर्वमेव त्वमेव ।

अतः परं कृष्णस्य मे कुरु रक्षोपायम्

　　श्रीं नमः० ॥ २ ॥

दक्षस्योक्तिः स्वसंबन्धिनः प्रति ॥ ४ ॥

समाहितेन मनसा अस्ति-मे परमानन्दः

　　श्रीशिवः संपन्नः-मे बान्धवः च बन्धुः ॥ ४३ ॥

सर् ज़न् श्रालुमतु कुस् पंपोश्
    च्यकच्यारस् कुम् श्रामतु बोश् ।
तोशान् तोशान् कुस् व्वह् प्रसन्द्
    शिवनाथ् सॉपनुम् बान्दव् त बन्द्
श्रमि श्रीगङ्गादरन् स्वर्षाङ्गि
    स्वयंवर वंहन् कन्या स्याङ्ग् ।
श्रापरस् श्रीम-सूत्य् हृद-बत-कन्द्
    शिवनाथ् सॉपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥ ४५ ॥
तसङ्ग्य मायाय व्वद् वातिय् न साङ्ग्
    नय् सय् ब्रह्मा विष्णन् जाङ्ग् ।
नय् कुस् ख्वड् तय् नय् कुस् श्रन्द्
    शिवनाथ् सॉपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
श्रथ् कर्पूर गौरस तने
    सुष्कांपु कीर्तना कुस् सन वने ।
यिवान् कैचाह् च्यस् सौगन्द्
    शिवनाथ् सॉपनुम बान्दव् त बन्द् ॥
सुय् ब्रह्मा त विष्णु मानुन्
    जगतुक ईश्वर् सुय् ज़ानुन् ।
सुय् श्रगूर् त सुय् स्वछन्द्
    ·शिवनाथ् सॉपनुम बान्दव् त बन्द् ॥
श्रबोद् बक्य् च्यय् तसंज़ुय् नाम्
    सय् छुय् सम् त सुय् छुय् प्राम् ।

सरस इव प्रफुल्ल अस्ति पद्म

वाल्यस्य (वाल्यावस्थावत्) अस्ति मे आगत अत्यादर ।

सतुष्यन् सतुष्यन् अस्मि अह प्रसन्न

श्रीशिव ० ॥

अनन श्रीगङ्गाधरेण यानेन्द्रेण

स्वयवरेण वृता तेन (यत्) कन्या मम ।

हस्तेन भोजयिष्यामि प्रभु अतिभक्त्या दधियुक्तान्न फाणितम्

श्रीशिव ० ॥ ४५ ॥

तस्य मायाया बुद्धि प्राप्स्यति न अस्माकम्

नैव सा ब्रह्मणा विष्णुना (च) ज्ञाता ।

नैव अस्ति तस्या आदि च नैव अस्ति तस्या अन्त

श्रीशिव ० ॥

अस्या कर्पूरवत् गौररूपाया तन्वा

सुगन्धस्य वर्णना क नाम कथयिष्यति ।

सपद्यमाना कियती अस्त्यस्या सुगन्धतति

श्रीशिव ० ॥

स एव ब्रह्मा च विष्णु मन्तव्य

जगत ईश्वर स एव ज्ञातव्य ।

स एव अघोरेश्वर च स एव स्वच्छन्द

श्रीशिव ० ॥

भेदरहिता भक्ति अस्ति हि तस्यैव ज्ञानम्

स एव अस्ति हि मन च स एव अस्ति हि प्राण ।

सुय् नेरि श्रोमद् शास्त्र् मन्द्
  शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
सुय् छुय् शास्त्र् वेद-सागर्
  सुय् छुय् आधवुनु विद्यादर् ।
सुय् छुय् सार् श्रो-कारुकु ब्यन्द्
  शिवनाथ् सांपनुम बान्दव् त बन्द् ॥ ५० ॥
ाक्ष-बदि लोल त प्रियम-सूत्य्
  जप तप यज्ञ दर्म कर्म-सूत्य् ।
ोग्र-पूज् करिथ् जुव् तस् वन्द्
  शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त बन्द् ॥
ष्पा फिर् म काछ्य् कर् म ताछ्य्
  तिय-पाठि पूशाय दाछ्य् कर् ।
येथ प्रशपदन्तन् लागिनस् दन्द्
  शिवनाथ् सांपनुम् बान्दव् त बन्द्

———

'HE WEDDING-JOURNEY OF ŚIVA AND UMA

ाजन् खान्दर् व्यलि म्यकलोवुय्
  परम-शंबुच गौव् लछ्यनोवुय् छाय् ॥ ५२ ॥
रम्योशकि-पाठि प्राथु संसारय्
  जगतस् नवु बहारय् आव् जान् ।
अरिञ्-पोशम् गौव् छाय् न्योवुय्
  परम-शंबुच गौव् लछ्यनोवुय् छाय् ॥

स-एव निर्गमिष्यति श्रीमधरूपः शास्त्राणि मथ्यन्तां (सारभूतः)

श्रीशिवः० ॥

स-एव ग्रस्ति-हि शास्त्रं वेदविद्या-समुद्र

स-एव ग्रस्ति-हि संभवन् विद्याधरः ।

स-एव ग्रस्ति-हि सारः प्रणवस्य त्रिलुरूपः

श्रीशिवः० ॥ ५० ॥

लक्षवारं भक्त्या च प्रेम्णा

जपेन तपसा यत्नेन धर्मेण कर्मणा ।

पुष्पादिपूजां कृत्वा स्वात्मानं तस्मै उपहारी-कुरु

श्रीशिवः० ॥

(स्वात्मानं प्रत्यालाप) हे-कृपण पर्यावर्तय मा श्रीवाम्, कुरु मा [विलम्बम्

तथैव पूजायां धैर्यं कुरु ।

यथा पुष्पदन्तेन समर्पिताः (पुष्पार्थे) दन्ताः

श्रीशिवः० ॥ ८ ॥

अथ श्रीशिवस्योमया सह कैलासं प्रति प्रस्थितिं विवृणोति ॥ ५ ॥

राजा (श्लेषेण) उत्सवः यदा समाप्त

परमशक्तिं गतः लक्ष(अनन्त)नामा गृहीत्वा ॥ ५३ ॥

पश्चात् विश्रामसमागतः संसारः (सर्वलोकः)

जगति नव- वसन्तसमय (इव) आगतः शोभनः ।

(अरिज) पुष्पविशेषं गतः गृहीत्वा स्थलपद्मः

परम० ॥

गुलाबस् तय् आरवलि म्युल् गौव्
दिल् गौव् मौलिथ् छदुख् न व्यन् ।
यंम्बर्ज़लि-हंन्दु रङ्ग् स्वम्बलन् प्रोवुथ्
परम-शंखुच् गौव् लछ्यनोवुथ् ह्यय् ॥ ५५ ॥
ह्वदवंरि गरि सुय् वारय्-कारय्
परमाक़न-व्यवहारय् मान् ।
हगि ह्वहरम् ह्यथ् रुखसय् द्रोवुथ्
परम-शंखुच् गौव् लछ्यनोवुथ् ह्यय् ॥
उमा-रुद्र् कुख् असि न्यथ् बासन्
निष्कल मन् कर्त आसनदार् ।
ह्वदयुकु पम्पोश् असि वथरोवुथ्
परम-शंखुच् गौव् लछ्यनोवुथ् ह्यय् ॥
तस् निश क्याह् छुय् वस्तर् त जामय्
विरक्थ् छुय् निष्कामय्-सूंत्य् ।
निदान्-अवदन्-हंन्दु खल-सोवुथ्
परम-शंखुच् गौव् लछ्यनोवुथ् ह्यय् ॥
तस् निश क्याह् गय लछ्मी त धारय्
युस् आमि सूव-अन्दकारय्-रंस्तु ।
ब्रह्मा विष्णुय् यंमि स्वपदोवुथ्
परम-शंखुच् गौव् लछ्यनोवुथ् ह्यय् ॥
तस् निश क्याह् छुय् गण्डुनु त काशुनु
यस्-निश छाय महामाया ।

पुष्पविशेषस्य च पुष्पविशेषेण सङ्गमः जातः

मनः गतः सम्मेलनं, अवशिष्टस्तयोः न भेदः ।

पुष्पविशेषस्य रागः पुष्पविशेषेण प्राप्तः

परम० ॥ ५५ ॥

श्वशुरसम्बन्धिनि गृहे सः प्रसन्नतया

द्विरागमनव्यवहारेण सयुक्तः ।

श्वश्रूः श्वशुरात् गृहीत्वा गमनाज्ञा निर्गता

परम० ॥

उमारुद्रः अपि अस्माकं नित्यं भासमानं

निर्वासनं मनः कुरु-नाम (न) आधारयुक्तम् ।

हृदयस्य पद्मं अस्माभिः आस्तृतम्

परम० ॥

तस्य निकटे किं नाम अस्ति वस्तु च चालः

विरागी अस्ति गतस्पृहत्वेन ।

अपद्मार्बुदपरार्धसंख्यं स्वर्णेन आढ्यं

परम० ॥

तस्य समीपे किं नाम भवन्ति धनानि च द्रव्याणि

यः स्यात् लाभाभ्यकारेण रहितः ।

ब्रह्मा विष्णुः (च) यत्र उत्पादितः

परम० ॥

तस्य समीपे किं नाम अस्ति आभूषणं च तदुपभोगः

यस्मात् निर्गता महामाया ।

त्रैलोक्य् यॆमि ईश्वरि व्युदोवुय्

परम-शॆख्ॖच् गौव् लछ्यनोवुय् ह्यय् ॥ ६० ॥

शाङ्ग्-हस्त लर्य ह्यय् मासवश हेरय्

छव्णस् न्य फेरय्-निश ग्वकलाव् ।

ह्यॆर् खारस् कुस ग्वडञ्ज्कॖ पोवुय्

परम-शॆख्ॖच् गौव् लछ्यनोवुय् ह्यथ् ॥ ६१ ॥

---

6. DAKṢA VISITS ŚIVA AND THE GODS IN KAILĀSA, AND IS NOT RECEIVED BY ŚIVA WITH THE RESPECT WHICH HE CONSIDERS TO BE HIS DUE. DAKṢA'S WRATH. HE DETERMINES TO INVITE ALL THE GODS EXCEPT ŚIVA TO HIS SACRIFICE.

उमारुद्रस् त्रिवुवनमारम्

मन-कि॒नि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६२ ॥

कैलासस् प्यठ् उमा-करवुनॖ

उमा-दे॒विय ह्यथ् ग्यलि गौव् ।

वैकुण्ठ् सॊँपॖन् तथ् कह-मारस्

मन-कि॒नि दारनाय दारस् द्यान् ॥

दह स्रकि श्रासिय् च्॒गवय् कारस्

वीर्ह् वस्तारन् ह्रीवता ह्यथ् ।

मसेर्मॆ॒ति श्रासिय् मङ्ग् स्वर्गदारस्

मन-कि॒नि दारनाय दारस् द्यान् ॥

दच-प्रजापथ् मनकामनाय

तॆनॖ वोतॖ दर्म-सबाय मङ्ग् ।

त्रैलोक्यं येन परमेश्वरेण उत्पादितम्

परम० ॥ ६० ॥

ज्ञानरूपायाः शालायाः सन्ति बहुशः अधिरोहिण्यः

कृपया मां विपर्ययात् उन्मोचय ।

ऊर्ध्व-धाम आरोपय-माम्, अस्ति-मे (इदं) प्रथमं सोपानमेव

परम० ॥ ५ ॥

नाकलोके देवानां सभाविधानकथनपुरःसरं दक्षं प्रति क्रोधाविर्भावं शिवस्य प्रक्रामति ॥ ६ ॥

उमामहेश्वरस्य त्रिभुवनसारस्य

मनसा (निर्विकल्पेन) धारणया धारयिष्यामि-तस्य ध्यानम् ॥ ६२ ॥

कैलासपर्वतं प्रति समागतः

उमा-देवीं गृहीत्वा यदा गतः ।

(शोभया) वैकुण्ठधाम-इव संपन्नं तस्मिन् पर्वतराजे

मनसा० ॥

शिखरे एकस्मिन् आसन् त्रय-एव कारणात्मानः (ब्रह्मविष्णुमहेश्वराः)

येदं स्थितवन्तः देवताभिः सह ।

समवेताः आसन् मध्ये स्वर्गलोकस्य

मनसा० ॥

इन्द्रप्रजापतिः स्वाभीष्टाय

तत्र धाम· धर्मसभाया· मध्ये ।

सोरिय् ब्व्थि तम् जै-जै-कारस्
मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ६५ ॥

गोमतु मञ्ज़् ओमु मोह-अन्दकारस्
शिवनायन् तोर करूनम् न कथ् ।
बुठ् सुपरोवनस् न नमस्कारस्
मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥

करनु ओसु पानय् श्रीनिराकारस्
अद् छुननोवुनस् मायाजाल् ।
ब्वडनोवुन् मञ्ज़् मोह-अन्दकारस्
मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥

खज़्लुय् वुथु गोम् यिथु आसि नारस्
शि्नि-अम्बारस् ह्यचनस् यॆह्
कूद्-स्मख् गोम् यिथु कालसंहारस्
मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥

वननि लंगु पानस्-स्नूत्य् ओमु शोदय्
मोदय् वोलुनस् दीवन् मञ्ज़् ।
दति-योर् लग ब्वज़् अमिकिस् चारस्
मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥

वार-पाठि यग्याह् ब्वज़् ब्वह् बनावय्
दच्छाय प्रथम बावनाय सान् ।
पथ्-कुन् नावाह् थव संसारस्
मन-कि्नि दारनाय दारस् द्यान् ॥ ७० ॥

सर्वे-एव उत्थिताः तस्मै जयजय-कारोक्तौ (अभ्युत्थानाय)

मनसा ॥ ६९ ॥

गतः मध्ये आसीत् मोहान्धकारस्य

औचित्येन (स्वयं) प्रत्युत्तरेण कृतस्तेन-तस्मै न वृत्तादिप्रश्नालापः ।

(प्रथममेव इन्द्रेण कृतेऽपि नमस्कारे) ओष्ठौ उद्घाटितौ-तेन-तस्मै न नमस्काराय

मनसा० ॥

कर्तव्यं आसीत् स्वयमेव निराकारस्य (तस्य)

अतः निपातितं-तेन-तस्मै मायाजालम् ।

निमज्जितः-सः मध्ये मोहान्धकारस्य

मनसा० ॥

प्रज्वलं मुखं संपन्नं-तस्य (इन्द्रस्य) यथा स्यात् अग्नेः

काष्ठकूटस्य (इव) समुद्गता-तेन-तस्य दीप्तिः ।

क्रोधाविष्टं-मुखं संपन्नं-तस्य यथा कालसंहारस्य

मनसा० ॥

कथयितुं प्रवृत्तः आत्मना-सह (स्वगतं) आसीत् मोहमत्तः

मानात् भ्रंशितो-ऽनेनाहं देवानां मध्ये ।

इतः-परं प्रवर्तयिष्यामि अतः अस्य प्रत्युपायम् (प्रतिक्रियाम्)

मनसा० ॥

शोभनतया यत्नमेकम् अतः अहं संपादयिष्यामि

धर्मेष्टेन प्रेम्णा साधनया सह ।

पुरस्तात् नामधेयं (कीर्तिं) स्थापयिष्यामि संसारे

मनसा० ॥ ७० ॥

ब्रह्मा विष्णुस् द्रौवौ मानय्
    श्निद्रानय् कर आवाहन् ।
फकय् करन गङ्गाद्वारस्
    मन-किनि द्वारनाय द्वारस् द्यान् ॥
द्रति-योर् पथ्-कुन् व्यज्ञ् यिम् आसन्
    तिम् तस् बासन्न यज्ञस् मञ्ज् ।
अननसून ज़प-यज्ञकिस् व्यवहारस्
    मन-किनि द्वारनाय द्वारस् द्यान् ॥
व्यति मन्द्रक्रोवुनम् सुति मन्द्रकावन्
    ठठ-पाठि कथ् पावनावन् थाद् ।
श्रद् गङ्ग पननिस् कारस् त बारस्
    मन-किनि द्वारनाय द्वारस् द्यान् ॥
द्रय् गंङ्गरोवुन् ज्यग् सपदोवुन्
    मारिनिय् वननोवुन् मालस् ।
द्रपुनय् द्रपिक्षिन वसाद्वारस्
    मन-किनि द्वारनाय द्वारस् द्यान् ॥
कृष्ण थिथ-तिथ गरि गरि शिव शिव कर्
    अनुबव-बाव-किनि द्यव तोठिय् ।
प्ररन् गङ्कुन् गङ्कि चन्द्रकलाद्वारस्
    मन-किनि द्वारनाय द्वारस् द्यान् ॥ ७५ ॥ ६ ॥

———

ब्रह्मणो विष्णोश्च देवैः सह

सान्निध्येन करिष्यामि आह्वानम् ।

योग्यं करिष्यामि-न गङ्गाधरस्य

मनसा० ॥

इतः-परं पुरःकाले अतः ये भवेयुः

ते तस्य (शिवस्य) दृष्टिगोचरा-न-भवेयुः यज्ञस्य मध्ये (यज्ञकर्तॄन् न [द्रक्ष्यति) ।

आनयिष्यन्ति-तं-न जयस्य-यज्ञस्य व्यवहारे

मनसा० ॥

अहमपि कोपितस्तेनाहं, तमपि कोपयिष्यामि-तम्

उपहासपूर्वं वृत्तं स्मारयिष्यामि-तम् ।

ततः गमिष्यामि स्वकीयस्य कार्यस्य च व्यवहारस्य (करणार्थम्)

मनसा० ॥

इदमेव संकलितं-तेन, यज्ञः संपादितस्तेन

सर्वे-एव आकारिताः निमन्त्रणाय (निमन्त्रिताः) ।

कथितं-तेन-तेभ्यः (सुरेभ्यः) यत्कर्यं-न (निमन्त्रणं) भस्मधारिणे

मनसा० ॥

(कवे-प्रत्यालापः ग्रन्थकर्तुः) हे-कृष्ण-नामधेय यथा-तथा प्रतिक्षणं शिव-शिवेति [कुरु

अनुभव-भावेन कदाचित् तोष्यसि-त्वाम् ।

प्राप्तं गन्तव्यं चन्द्रकलाधरम्

मनसा० ॥ ७५ ॥ ६ ॥

---

7 THE GODS COME TO DAKṢA'S SACRIFICE DĒVĪ GOES TO IT WITHOUT INVITATION AND ASKS WHY ŚIVA IS NOT INVITED. *DAKṢA GIVES AN INSULTING REPLY SHE CASTS HERSELF INTO THE SACRIFICIAL FIRE*

दच-प्रजापतनिस् यज्ञस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ७६ ॥
आवाहन् गौव् ब्रह्मलोकस् तय्
ब्रह्मा विष्णुभगवान् ह्यथ् आव् ।
सत-ऋषि नति आसि वौद् परनस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
अन्दि-अन्दि तिम् य्यलि बौठि यज्ञस् तय्
दच-प्रजापतनय् दपुनख् ।
आवाहन् करिज़िन शिवस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
शिवजौ ओसु पठ् कैलासस् तय्
माज्य-भवान्न-कुन् लगु वनने ।
दपनि कोन आव् अस्य काँह् सालस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
माज्य-भवान्न फौरिथ् दपुनस् तय्
आसख् व्यवहारनू गाङ्गल् ।
पन्नि किस् पत निन् आसख्न ह्यस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ८० ॥
देविय दमि-रङ्ग य्यलि वनुनस् तय्
क्रूप कंह् ईश्वरन् गौव् यंचू काल ।

दक्षस्य यज्ञं प्रति देवानामावाहनं श्रीशिवस्यानाहूत्या-त्मानादरवृत्तं विवृणोति ॥ ७ ॥

दक्षप्रजापतेः यज्ञे नाम

देवाः आगताः पुष्पवृन्तानि गृहीत्वा ॥ ७६ ॥

आह्वानं गतं (संभूतं) ब्रह्मलोकस्य नाम

ब्रह्मा विष्णुभगवन्तं सहकृत्वा आगतः ।

सप्तर्षयः तत्र आसन् वेदं अधीयानाः नाम

देवाः० ॥

परितः ते यदा निविष्टाः यज्ञस्य नाम

दक्ष-प्रजापतिनैव कथितं-तेन-तेभ्यः ।

आह्वानं कुर्यान्न श्रीशिवस्य नाम

देवाः० ॥

श्रीशिवः आसीत् पृष्ठे कैलासस्य नाम

जगन्मातरं-भवानीं-प्रति प्रवृत्तः वक्तुम् ।

कथयितुं कुतो-न आगतः आवयोः कश्चित् निमन्त्रणं नाम

देवाः० ॥

जगन्मात्रा-भवान्या प्रत्युत्तरं कथितं-तया-तस्मै नाम

स्यात्तेषां व्यवहारस्य व्याकुलता ।

स्वकीयाः स्मः-तेषां, पश्चात् नयिष्यन्ति (नः) स्यात्तेषां-न समाधानं नाम

देवाः० ॥ ८० ॥

देव्या एतादृशप्रकारेण यदा कथितं-तया-तस्मै नाम

मौनं कृतं ईश्वरेण, व्यतीतः अतिकालः ।

हे-है वयाजि गोख् मझ्-मोहस् तय्
मंग्रोव्यन् च्य जगदीश्वर् ।
आवाहन् इति कोन करुवस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
प्रजापतनंय् तोर् दंपुनम् तय्
कस् सूरमंतिमंय् मन्यासम् ।
न्यथनंनिमंय् कल-माल नालि छम् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
मालम् अनहान् राज-रङ्गम् तय्
मन्दछाविहेम् म्यति मार्थनंय् मझ् ।
गर्मन्द करिहेम मझ् मारकस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
सर्पमवसाञ्जिम् कालकण्ठस् तय्
व्यहन्-क्याय् छम् शिमशानन् प्यठ् ।
ठण्डायाह् च्यथ् आमान् छुह् मस् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥ ९० ॥
देविय दंपुनम् वनान्-छुस् कस् तय्
सुय् छुय् आमवुन् त्रियुवन-सार् ।
अमि कथि नाग् व्यञ् पज़िय् यनम् तय्
देवता आय् पोश-दस्तय् ह्यथ् ॥
दूह् घुज़िय् ताञ् गय मझ् फूदम् तय्
अखद पद-संत्य् छांदुनम् थंह् ।

महाश्लोकः, कुतः गतस्त्वं मोहमध्यं नाम

(यतः) विस्मारितस्त्वया-सः त्वया जगदीश्वरः-शिवः ।

आवाहनं इह कुतो-न कृतं-युष्माभिस्तस्य नाम

देवाः० ॥

प्रजापतिना प्रत्युत्तरं कथितं-तेन-तस्मै नाम

कस्य भस्ममलिनाङ्गस्य संन्यासिनः ? ।

नग्नस्य (यस्य) कपालमालाः कण्ठे सन्ति-तस्य नाम

देवाः० ॥

निमन्त्र्य आनयिष्यामि-तं (चेत्) राज-मण्डपे नाम

अलज्जयिष्यत् मामपि सर्वेषामेव मध्ये ।

लज्जितं अकरिष्यत् मां मध्ये सत्संसदि नाम

देवाः० ॥

व्यालग्राहिरूपिणः कालकण्ठस्य नाम

निवास-स्थानं अस्ति-यस्य श्मशानानां पृष्ठे ।

भङ्गारसं पीत्वा वर्तमानः अस्ति प्रमत्तः नाम

देवाः० ॥ १० ॥

महादेव्या प्रत्युक्तं-तया-तस्मै, कथयतु-अपि कस्य नाम

स-एव अस्ति भगवन् त्रिभुवन-सार-रूपः ।

अनेन कथनेन विनाशः अतोऽनन्तरं योऽयमस्ति-ते भवितुं नाम

देवा.० ॥

एतत् (पूर्वोक्तं दक्षस्य) श्रुत्वा तावत् गता मध्ये क्रोधस्य नाम

हय-पद-आक्रान्त पन्नगेव-तस्याः ज्वाला ।

अन्द् कुनि संवुह्य् न फोरिथ् श्राय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
सूर्य-ह्यिहि कमनय् छिम् कनवालिय्
व्यज्ञलिय् ज्याम छिम् नालिय ।
इन्द्राणी-रूप श्रीचन्द्रकलाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
बक्षिय वापथ् जगथ् व्यपदोवुन्
मार्यनय् छोवुन् ज्वालम्वख-रूफ् ।
त्रिवुवन् त श्रकारन् तस् निश द्राय
माज्य ज्वालाय जै-जै-कार् ॥
शिवशक्ति-रूफ् छय् चतुर्भुज दारिथ्
मांज् पालना यस्तारिथ् श्रोठ् ।
प्रारब्द व्यपदोव् तमस्य इच्छाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०० ॥
पापन् चय् कर् मांशि-भगवती
छख् पार्वती सती-रूफ् ।
दर्शन-यापथ् लारान् श्राय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
मज्जन-प्रशौ प्रसन् मपदावुव्
तमि संत्य् प्रांवुय् परम-गथ् ।
श्रानन्द-गम् करि तमस्य सेवाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

अन्तः कुत्रापि लब्धस्ताभ्यां-तस्य न प्रत्यावृत्य आगतौ (तौ)

महामायायाः० ॥

सूर्यसदृशे कर्णयोः तस्तस्याः कुण्डले

रक्तवर्णानि वसनानि सन्ति-तस्याः वसितानि ।

(तस्याः) इन्द्राक्षीरूपायाः श्रीचन्द्रकलात्मिकायाः

महामायायाः० ॥

स्वभक्तेः कारणाय जगत् उत्पादितं-यया

सर्वेभ्य-एव प्रदर्शितं-तया ज्वालामुखी-रूपम् ।

त्रिभुवनं च त्रिकारणदेवाः तस्याः सकाशात् निर्गताः

मातुः ज्वालामुख्याः जयकारो (-ऽस्तु) ॥

शिवशक्ति-रूपा (या) अस्ति भुजचतुष्टयं धृत्वा

अस्माकं पालनां विस्तार्य पुरा ।

(तस्मादेव) प्रारब्धकर्म उत्पादितं तस्याः इच्छया

महामायायाः० ॥ १०० ॥

पापानां नाशं कुरु हे-मातर्भगवति

अपि (त्वं) पार्वती सती-रूपा ।

भवद्दर्शनार्थं धावित्वा आगता-वयम्

महामायायाः० ॥

सज्जन-पुरुषैः प्रसन्ना संपादिता-त्वं-तैः

तेन चेतना प्राप्ता-तैः परमा-गतिः ।

आनन्द-घनाः कृताः तस्याः सेवया

महामायायाः० ॥

दया-रूप दित बखान् सुक्तिय्
परम शक्तिय् सांज़् वक्य् बोज़् ।
नमनि अ़मि आय् प्रथम त माय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

ह्रदयस् मञ्ज़् छख् ज्योती-रूफ् आसवंज़्
अ़जपा बासवंज़् यिवान् न ड्रैंठ् ।
गट काश् वंलिमंति छिह् लूबच क्राय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

चराचर-जगि छय् व्यापख् आसवंज़्
मानि खंटि कर्म् कासवंज़् मय् ।
पाफ् ज़ालि दख् गालि नमञ्ज़ दयाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ १०५ ॥

प्रज़ापतसंय् व्यलि खंतु क्रूदंय्
च्यानि स्मरन-निश ह्रदुय् दूर् ।
वीरभद्रन् मोर् यज्ञच न्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

घन-राय् च्याञ्ज़्य् कीर्तना करहा
च्यानि स्वर्-दिन-स्वंत्य् स्वरहाय् घान् ।
मोख-बन्द् च्यानिय् मन-माञ़ वाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥

दया-रूपेण देहि-नाम भक्तानां मुक्तिम्

हे-परम-शक्ते अस्माकं भक्तिं शृणु।

नम्रीभावाय वयं आगताः स्मः प्रेम्णा च हार्देन

महामायायाः० ॥

हृदयस्य मध्ये असि ज्योती-रूपा भवन्ती

अजपात्मिका भासमाना आगच्छन्ती न दृष्टिम्।

तामिस्रं विनाशय, संवलिताः स्मः लोभस्य छायया

महामायायाः० ॥

चराचरात्म-जगतः असि व्याप्नुवन्ती वर्तमाना

अस्माकं निन्द्यानि कर्माणि विनाशयन्ती सैव।

पापानि विनाशितानि, दुःखानि अपाकृतानि, तस्याः दयया

महामायायाः० ॥ १०५ ॥

दक्षप्रजापतेः यदा आरूढः क्रोधः

त्वदीयात् स्मरणात् स्थितः (सः) दूरे।

(तदा) वीरभद्रेण हतः* (सः) यज्ञस्य भूमौ

महामायायाः० ॥

अहोरात्रं तवैव कीर्तनां कुर्याम्

त्वदीयेन स्मृतिदानेन स्मरेयं-ते ध्यानम्।

मोदद-स्वरभङ्गीः त्वत्कीर्तिविषयाः मनो-रूपेण वाद्येन ध्मास्यामि

महामायायाः० ॥

* यज्ञकाले चण्डालान्ततायाद्यादिपाप्यपि न हन्यते। दक्ष इह सकलदेवानां सांमुख्येऽपि हतः, तस्माच्छ्रीशिवानादरस्य दानतायादितोऽपि गुरुतरः। सर्वदेवसाध्यो ह्युत्कृष्टतरसामर्थ्यं शिवोऽस्तीत्यपि सूच्यतेऽनेन।

शैलाचक्रस् स्वप्रकाश-रूपस्
आसवस् दुक् तस् रत्नदीफ् ।
खारस् बूज़न् मन-कामनाय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
पान छख् वाणी मांजि-भवानी
परमज्ञानी वेद-सागर् ।
सद्गुरु छख् वथ् हाव् विद्याय
महामायाय जै-जै-कार् ॥
कृष्ण-जी वलुमंतु कुय् ममताय
स्वकलिय् च्यानिय् स्वपाय-सूत्य् ।
यन् वाति नज़दीख् वंन् समताय
महामायाय जै-जै-कार् ॥ ११० ॥ ८ ॥

---

9. PRAISE OF DĒVI, AS ONE WITH SIVA.

शिवनावस् पठ् मंज़ूख् सती
श्रीपार्वती स्वय्मनय् जय् ॥ १११ ॥
पूज़ाय पोश् स्नागहाय् लबहती
अकिन्गामि आसवंन् छख् शिवा ।
रक्तबीज् मारिथ् छाव् पान तती
श्रीपार्वती स्वय्मनय् जय् ॥

शिलाचक्रात्मनः (प्रद्युम्नपीठस्य) स्वप्रकाश-स्वरूपस्य

ऊर्ध्वं-भ्रामयिष्यामि-तस्य धूपं तथा रत्नदीपम् ।

निवेदयिष्यामि-तस्यै भोजनपदार्थं हार्दाभीप्सितेन

महामायायाः० ॥

स्वयं असि वाणी-रूपा हे-मातर्भवानि

परमज्ञानिनी वेदाब्धिः ।

सद्गुरुः असि मार्गं प्रदर्शय विद्यायाः

महामायायाः० ॥

कृष्णनामा (=अहं) आवृतः अस्मि ममतया

मोक्ष्यते-नाम तवैव उपायेन-हेतुना ।

दिव्यानि प्रमाणानि (तस्य) सामीप्यं आज्ञापय समतां (नाम स्वशक्तिम्*)

महामायायाः ॥ ११० ॥ ८ ॥

शिवरूपे लयोक्तिपूर्वकं शिवाभिन्नतां निरूपयति देव्याः ॥ ९ ॥

शिवनाम्नीं प्रति संपन्ना-त्वं सती

(हे) श्रीपार्वति भूयात्ते जयः ॥ १११ ॥

पूजायां पुष्पाणि समर्पयेयं-ते हिमजलकणपूर्णानि

शोकिनुगोषु-इत्याख्यग्रामक्षेत्रे वर्तमाना असि शिवाख्यदेवतारूपेण ।

रक्तबीजं हत्वा असि स्वयं तत्रैव

श्रीपार्वति० ॥

---

* चिच्छक्तिः समता नाम प्रसिद्धास्ति ।

† षाषात्लत्येयं स्तुतिः ।

पोश् स्वम्बरॊविम् व्वज़्लि नीॖलि छतिय्
  पूज़ा करहाय् दृष्टदेवी ।
ज़ार-पार वार बोज् छिय् आर-कृती
  श्रीपार्वती व्ययनय् जय् ॥
अमर्नाथ-कैलासकिय् सूरमतिय्
  वॊह्नख् त कॊह्नख् अर्दशरीर् ।
न्यथ् छख् आसवॊ़ञ् तम् सॊ़त्य् सती
  श्रीपार्वती व्ययनय् जय् ॥
अष्टस्वॊ़ञ् सॊ़त्य् छय् ब्रूँठि तय् पतिय्
  शिव-शक्ति-रूॖप छख् सर्वव्यापख् ।
छ्यपाम् तोठ् छख् बोजान् दृतिय्
  श्रीपार्वती व्ययनय् जय् ॥ ११५ ॥

---

10. NANDIN GOES TO KAILĀSA AND TELLS SIVA THAT DĒVĪ HAS BECOME SATĪ. CREATION OF VĪRABHADRA.

श्रीशिवजी ओस् प्यठ् कैलासस्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥ ११६ ॥
योर-तोर देविय-छ्न्द् संवाद्
  दक्षनुक् यिह् कँछाह् ओस् तस् याद् ।
स्वकमर् मोरुय् क्रुम वॊनुनस्
  नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तस् ॥

पुष्पाणि संचितानि-मया रक्तानि हरितानि शुक्लानि

पूजां कुर्यां-ते हे-इष्टदेवि ।

विघ्नाभिविनयात् समाधानेन शृणु वयं-स्मः आर्ति-क्रान्ताः

श्रीपार्वति० ॥

अमरनाथ-कैलासवास्तव्येन भक्तात्मिप्रगाम्येण

वृता-तेन-त्वं पुनः संपादिता-तेन-त्वं अर्धशरीररूपा ।

नित्यं अपि वर्तमाना तेन संयुक्ता सती-रूपा

श्रीपार्वति० ॥

अणिमाद्यष्टसिद्धयः सहचर्यः सन्ति-ते पुरस्तात् च पश्चात्

शिव-शक्ति रूपेण अपि विश्वव्यापिनी ।

कृपायाः (मे) प्रसन्ना-भव अपि कृपवती इहैव

श्रीपार्वति० ॥ ११५ ॥ ९ ॥

अतः परं नन्दिनः कैलासं प्रति गमनम्, तत्र च सतीदाहादिवृत्तस्य शिवं प्रति कथनानन्तरं वीरभद्रोत्पादनवृत्तं कथयति ॥ १० ॥

श्रीमहादेवः आसीत् (निवसन्) उपरि कैलासस्य

नन्दिकेश्वरः गतः वक्तुं * तस्मै ॥ ११६ ॥

अत्रत्यं-तत्रत्यं † देव्याः (दर्शित मद) संवादरूपम्

दाहस्य यत् किंचित् आसीत् तस्य स्मृतिविषयम् ।

अन्ततः सर्वमेव वृत्तं कथितं-तेन-तस्मै

नन्दिकेश्वरः० ॥

---

* वक्तुमिति । भूतरूपाणाम् सतीदाहादिप्रवृत्तमिति शेषः ।

† अत्रत्य-तत्रत्यमिति । कैलासाभिगमनमारभ्य सतीशरीरदाहान्तमिति शेषः ।

क्रूदस् मङ्ग् गौव् कालसंहार्
तिथुय् यियु ञ्यन् बुवनन् श्चयि नार् ।
वीरभद्र् सोम्पन् तथि क्रूदस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तम् ॥
वननि लग् वीरभद्रस् शिवजी
ब्वति आसय् ञ्य् च्य स्वाञ्य् द्रिय् ।
तिय् करुख् यिह् करव् कल्यानम्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तम् ॥
यिम् तति आसन् देव् कारन्
अन्द् ह्यन्यख् मारन् मारन् च्य् ।
वधवार् करिज्यख् बंडिस् यज्ञस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तम् ॥ १२० ॥
वीरभद्र् ओंठ् द्राव् पत शिवजी
करनि लग् यिय् दर्शनस् तमि तिय् ।
छे-चमाकरवनि बस् कर् बस्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तम् ॥
क्रूदमख-निश रछि कालसंहार्
हितकार-पुछ् करि छत मरक-नार् ।
व्यङ्-मङ्ग् ग्रहण्यार् दियि कृष्णम्
नन्दिकेश्वर् गौव् वनने तम् ॥ १० "

क्रोधस्य मध्यं गतः कालसंहारः (रुद्रः)

तथैव यथा त्रयाणां भुवनानां चन्द्रस्येव अग्निः (दाहाय)।

वीरभद्रः उत्पन्नः तस्मादेव क्रोधात्

नन्दिकेश्वरः० ॥

यत्तु प्रवृत्तः वीरभद्राय महादेवः

अहमपि आगतः अस्मि-ते तस्य ममैव शपथः।

तदेव कुरु-तेषां यत् करिष्यामः कल्पान्ते

नन्दिकेश्वरः० ॥

ये तत्र स्युः देवाः कारणानि (च)

अनुक्रमं निग्रहीष्यामान् हत्वा हत्वा त्वमेव।

विनाशं कुर्यास्तेषां महतः यज्ञस्य

नन्दिकेश्वरः० ॥ १२० ॥

वीरभद्रः अपि निर्गतः पश्चात् महादेवः

कर्तुं प्रवृत्तः यदेव कथितमासीत्तेन-तस्मै तेन तदेव।

(अकथयंश्च ते यथा) हे-समागत अलं कुरु प्रलयम्*

नन्दिकेश्वरः० ॥

क्रोधमुख-सकाशात् पालयिष्यति कालसंहार.

हितकरणाय करिष्यति ज्ञानं नरकानलम्।

कालकूटादिविषात् शीतलत्वं दास्यति कृष्णाख्यमन्यकृत.

नन्दिकेश्वरः ॥ १० ॥

---

* अलं संहरेति भावः ।

11. VĪRABHADRA ARRIVES AT DAKṢA'S SACRIFICE. HE SLAYS DAKṢA. HE ROUTS AND SLAYS THE GODS PRESENT. THE GODS, IN ORDER TO PACIFY SIVA, SING HIS PRAISES.

वीरभद्रन् देव् छ्यप दिवनाविन्
सार्यनूय् हाविन् पननिय् जोर् ॥ १२३ ॥
ग्वडन्य् दक्ष-प्रजापथ् रॅटिथ्य्
कल चॆटिथ्य् कुनुनम् अग्नस् ।
छ्वगि-लट्य् कॆडि कॆडि देव् मन्दछाविन्
सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
कॅह् कॅह् गालिन् कॅह् कॅह् ज़ालिन्
कॅह् कॅह् वालिन् अहङ्कार-निश् ।
कल चॆटि चॆटि पृथिविय-प्यठ् चाविन्
सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२५ ॥
ब्रह्मा रुद्रमन्त्र् परनोवुन्
ज़ाननोवुन् शुद्धि-ब्वनिमय् मन्त्र् ।
सूर्य-देवताहम् दन्द् फुटराविन्
सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥
विष्णुभगवान् लॊगु शिव-शिव करने
अनुग्रह अनुग्रह लॊगु परने ।
सॊरि देवता हर-हर करनाविन्
सार्यनूय् हाविन् पननिय् ज़ोर् ॥

वीरभद्रस्य यज्ञं प्रत्यागमनं देवैः सह दक्षदण्डकरणं च निरूपयति ॥ ११ ॥

वीरभद्रेण देवाः गूढापक्रम-संचारात् ज्ञापिताः(स्वीकारिताः)-तेन
सर्वेभ्यः प्रदर्शितानि-तेन स्वानि-एव बलानि ॥ १२३ ॥

प्रथममेव दक्ष-प्रजापतिं गृहीत्वा
शिरः छित्त्वा प्रक्षिप्तं-तेन-तस्य अग्नौ ।

शिखा-कोशवेण्योः उद्धृत्य उद्धृत्य देवाः कुपिताः-तेन
सर्वेभ्यः० ॥

केचित् केचित् विनाशिताः-तेन केचित् केचित् दग्धाः-तेन
केचित् केचित् अवरोपिताः-तेन अहंकारात् ।

शिरः भित्त्वा भित्त्वा पृथिव्यां पातिताः-तेन
सर्वेभ्यः० ॥ १२५ ॥

ब्रह्मा रुद्रमन्त्राख्या (वैदिकसूक्तस्तुतिं) अध्यापितः-तेन
प्रवेशितः-तेन गोमयकूटस्य मध्यम् ।

सूर्य-देवस्य दन्ताः विभेदिताः-तेन
सर्वेभ्यः० ॥

विष्णुभगवान् प्रवृत्तः शिव-शिवेति कर्तुम्
अनुग्रहाण अनुग्रहाणेति प्रवृत्तः पठितुम् ।

सर्वे देवाः हर-हरेति कारिताः-तेन
सर्वेभ्यः० ॥

सफेद्-वुथिम् चन्द्रम-देवम्
  कंण्डु मण्डुल्‌ कंरुनम् न रूदुम् न दांह् ।
बीम-सूंतिन् नच् कल कंखरांविन्
  मार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥
च्यार कंह् जोनुख् न गय् अशारय्
  वछादारय् यियिनय् आर् ।
कम् कम् लीलाय तिम् वननांविन्
  मार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥
यिम तति आमिय् त्रैलोक्य-देवता
  डाङ्गौ सूंतिन् छंतुनख् ज्यान् ।
त्राहि माम त्राहि माम् बारव दांविन्
  मार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥ १२० ॥
खडअंय् विथ्यान् वंजूनम् लीला
  नमि-पत मह्यन् अद देवौ ।
शिवनाथ्-जी अस्य् ब्यअ् ख्यकलांविन्
  मार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥
बावना-पोश् फ्लांलि मनच वार्य
  कृष्णजौ दारनाय दारे द्यान् ।
यिम् पोश् फ्लांलि तिम् ईश्वरन् छांविन्
  मार्यनूय् हांविन् पननिय् ज़ोर् ॥ ११ ॥

———

शुक्लवर्णमुखस्य चन्द्रदेवस्य,

पङ्ककलङ्कविशेषकं कृतं-तेन-तस्मै, अर्थयितं-तस्य च न धैर्यम् ।

विभीषिकाभिः तस्य कलाशिरांसि शोषितानि-तेन

सर्वेभ्यः० ॥

उपायः कश्चित् ज्ञातस्तैः न, संपन्नाः अनिष्टयासाः (अकथयंश्च)

हे भस्माङ्गराग उद्भवतु-ते करुणा ।

कानि कानि (विविधविचित्राणि) स्तुतिजालानि ते प्रवर्तितास्तेन

सर्वेभ्यः० ॥

ये तत्र अभवन् त्रैलोक्यदेवाः

मुसलादिघातेन निगृहीतं(निष्कासितं) तेन-तेषां जीवनं (प्राणः) ।

अपि मां पाहि माम् (इति) करुणाक्रन्दोच्चारणानि विज्ञापिताः (स्वीकारिताः)

सर्वेभ्यः० ॥ १३० ॥

प्रथममेव विष्णुना कथिता-तेन-तस्य स्तुतिः

तत्पश्चात् ब्रह्मणा, ततः देवैः ।

श्रीमहादेवः अस्मान् अतः (क्लेशात्) मोचयतु

सर्वेभ्यः० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वं समुद्दिश्योक्तिः) भक्तिपुष्पाणि विकसितानि मनोवाटिकायाम्

कृष्णाख्यः धारणया धारयिष्यति ध्यानम् ।

यानि पुष्पाणि फुल्लाणि तानि ईश्वरेण उपभुक्तानि-तेन (तस्मै समर्पितानि)

सर्वेभ्यः० ॥ ११ ॥

12 KṚṢṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

The 12th chapter is in Hindi, and is here omitted (vv 133—143).

13 BRAHMĀ'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

The first eight verses (144—151) of this chapter, which consist merely of a string of Sanskrit titles of Śiva, are here omitted After these titles, which are all in the Sanskrit vocative case, the text proceeds as follows

कालसंहार भुजगेन्द्रहार
दमि संसार स्वकलावृतम् ।
महारुद्र करुणावतार
कर् स्योनु च्यार छुम् आसर ॥ १५२ ॥
हे-सिद्ध-साध्य कालाग्निरुद्र
जटाधार त्रिनेत्र
हे-विश्वनाथ दिगम्बर
स्वरूफ् च्योनु छुह् आश्चर ॥
सूरमति उमापति
ज्ञान-वति पठ्य् अन् ।
कृष्ण् यिधु करि शिव-शिव
मन्त्र् जपि पञ्चर ॥ १३ ॥

14. DHARMARĀJA'S (YAMA S) HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

चरनन्-ह्न्दि ध्यान्-स्वरन
दमि भव-सर तर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥ १५५ ॥
सर्व-व्यापक संसार-सार
दारनाय च्योनु टार ध्यान् ।

श्रीकृष्णस्तुतिः हिन्दी-भाषया शिवं प्रति प्रथममेव ॥ १२ ॥

ब्रह्मस्तुतिः शिवं प्रति ॥ १३ ॥

हे-महाकालनाशक हे-नागेन्द्रहार

अस्मात् संसारात् मोचय-नाम-माम् ।

महारुद्र दयार्थं-धृतावतार

कुरु मम उपायं अस्ति-मे आश्रयः (ते) ॥ १५२ ॥

हे-सिद्धमेव-साध्यं-यस्य-तादृश, हे-कालाग्निरुद्ररूप

जटाधर सूर्यचन्द्राग्न्यात्मनेत्रत्रय ।

हे-जगन्नाथ दिगम्बर

स्वरूपं तव अस्ति आश्चर्यदायि ॥

भस्मोद्धूलितदेह उमापते

ज्ञानमार्गं प्रत्येव प्रापय (अस्मान्) ।

(ग्रन्थकृत्) कृष्णः यथा करिष्यति शिव-शिवेत्युच्चारम्

मन्त्रं जपिष्यति षडक्षरम् (ओं नमः शिवाय इति) ॥ १३ ॥

धर्मराजकृता स्तुतिः ॥ १४ ॥

(तव) चरणयोः ध्यानस्मरणेन

अस्मात् संसार-सरसः तरिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप गङ्गाधर, कल्याणरूप, कल्याणकर, कल्याणप्रभव ॥१५४॥

सर्वव्यापिन्, संसारे-सारभूत

धारणया तव धारयिष्यामि ध्यानम् ।

परमानन्द स्वब-चरनन्
ध्यान्यन् वन्दयो पान् ।
नम च्यथ् कुन् दम-दम श्रम
रिन्द-पाठि जिन्द मर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हे अविनाश चित्प्रकाश
गाङ्ग शुरि-वाश वार बोज् ।
गाश-रस्यन् अङ्गगटि-मञ्ज
सूर्य-प्रकाश् सुब सोज् ।
परमेश्वर कर् चह् पूर्यर्
कथ दूर्यर् ज़र ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
वासनाय कायाय
मायाय मञ्ज ब्वह् गोम् ।
देह् गालवुन् ब्यानवाराह्
काल-ज़ालस् मञ्ज ब्वह् प्योम् ।
हे दयावान बडि भगवान
जगतस् क्याह् कर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
विष्णु-ब्रह्मा कुख् चह् पानय्
कुख् चह् दयालु बड् दय् ।

हे-परमानन्दस्वरूप शुभदचरणयोः

तव उपहारीकुर्यां स्वात्मानम् ।

नंस्यामि त्वां प्रत्येव क्षणे-क्षणे शान्तो-भविष्यामि

प्रागल्भ्येन जीवन्नेव मरिष्यामीव अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे अविनाश चैतन्यप्रकाश

अस्माकं बालभाषणानि सम्यक् शृणु ।

निष्प्रकाशानां तामिस्र-मध्ये

सूर्यप्रकाशं प्रत्युषं प्रेषय ।

हे-परमेश्वर कुरु त्वं पूर्तिमभीष्टस्य

कथं (नाम) दूरतां सोढास्मि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

दुर्वासनायाः, शरीरस्य

मायायाः मध्ये अहं गतः ।

देहं विनाशयन् पतिम्पः

कालात्मजालस्य मध्ये अहं पतितोऽस्मि ।

हे दयालो महामहेश भगवन्

अगत्या किं करिष्यामि अहम् ।

हे-चराचररूप० ॥

विष्णुः ब्रह्मा (च) असि त्वं स्वयमेव

असि त्वं दयालुः महान् ईशः ।

अन् बुवमन्-हन्दि स्वामियौ
मोन् व्यथिनय् जे-जे ।
वार निश्चय् छव त्यलि य्यलि
शिव-शास्त्र् पर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
हंसासन गरुडासन
वृषवासन वन क्याह् ।
हनि हनि मञ्ज़ कुख् चृह् पानय्
फेरवनि मनवुन् क्याह् ।
दय् श्रमोन् कुम् राथ्-धन्
च्यय् सूतिन् वर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६॥
नरक-मञ्ज़य् स्वकलावृतम्
गय् पनञ्जूय् छावृतम् ।
कष्ट-संकट वस्रादर
हर हर वननावृतम् ।
हृदयस् मञ्ज़ हे केवल
ध्यान् च्योनुय् दर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
श्री-नरायण कुख् चृह् पानय्
सार्यनूय् जीवन् मञ्ज़ ।
परमात्मा शुद् निर्मल्
सार्यनूय् देवन् मञ्ज़ ।

(हे) त्रयाणां भुवनानां स्वामिन्
अस्मदीयः भूयात्ते जयजयकारः ।

सम्यक् निश्चयं प्राप्स्यामि तदा यदा
शिव-शास्त्राणि पठिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हंसासनब्रह्मन्, गरुडासनविष्णो
वृषभासनशिव वक्ष्यामि किं-नाम ।

अंशे अंशे मध्यगतः असि त्वं स्वयमेव
हे-प्रत्यंशं संचरणशील (भवतः) सान्त्वनं किं-नाम ।

इदमेव अत्योत्सुकं अस्ति-मे, रात्रिन्दिवम्
त्वयैव सह निर्वाहयेयं अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६० ॥

नरकमध्यादेव उन्मोचय-नाम-माम्
गतिं स्वकीयां प्रदर्शय-नाम-मे ।

संकट-भेदिन् भस्माङ्गराग
हर हरेति वाचय-नाम-माम् ।

हृदयस्य मध्ये हे कैवल्यस्वरूप
ध्यानं तवैव धारयिष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

नारायणः असि त्वं स्वयमेव
सर्वेषामेव जीवानां मध्यगतः ।

परमात्मस्वरूपः शुद्धः निर्मलश्च
सर्वेषामेव देवानां मध्ये ।

मर कर्मख् जगथ्-ईश्वर
  च्योञ् सुमरन् फिर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
प्रथ् प्रवातन् सुलि व्वथ्हां
  च्योञ् पूज़ा करहां ।
कन् दारिथ् मन् लागिथ्
  च्योञ् लीला परहां ।
नालि कुनहाय् लाल-माल
  बिथ म्रक्त-लर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
तिथ् खरहाथ् यिथ् म्य मेल्यम्
  मन् त प्रान् च्यथ् सूत्य् ।
नत क्याह् अथ् बव-सरसंथ्
  आय् कैत्याह् गथ् कूत्य् ।
मन् मेलन वेह्यथ् गळ
  नाफहमन् खर ब्वह् ।
हे चराचर गङ्गाधर शिव शंकर शंभो ॥
हे महाकाल कालच जाल
  च्यानि नाल-सूत्य् चलनम् ।
वासनायन् संकल्पन्-
  हन्दि मूलंथ् गलनम् ।

उपलक्षणीकृतो-मया-त्व हे-जगदीश्वर

तव स्तुतिमालां (जपसमाधिं) प्रवर्तयिष्यामि ग्रहम् ।

हे चराचररूप० ॥

प्रतिप्रभातं सुवेलमुहूर्ते उन्नत्तेयं (निद्रातः)

तव पूजां कुर्यां-नाम ।

कर्यौ धृत्वा मनः संगमय्य

तव लीलास्तुतिं पठेयम् ।

कण्ठे पातयेयं-ते मणिमालाः

पुनः मुक्तादामानि ग्रहम् ।

हे चराचररूप० ॥

तथा स्मरेयं-त्वां यथा मम संगंस्यते-मे

मनः च प्राणः त्वयैव सह ।

अन्यथा किं-नाम अस्मिन् भवसरसि

आगताः कति (असंख्याः) गताः चासंख्याः ।

मनसः संयोगेन निःसंधः (इव) संभविष्यामि

(यथा) मूर्खाणां द्वेष्यो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥

हे महाकालरूप, अन्तकात् भीतयः (त्वरा इव)

तव आक्रन्दमात्रेण अपयास्यन्ति-मे ।

दुर्वासनानां संकल्पानां

मंत्रयोनि मूलानि विनङ्क्ष्यन्ति-मे ।

ग्यान्-अग्‌ स्वर कालि-कालसंय्
    यरि पोश् जन् हर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१६५॥
हत सूर्य-ख़त तीज् कुय्
    गज़-चम् छ्यय् नालिय् ।
चन्द्रम छुय् ख़्यक-प्यठि-किनि
    गट-पछ-निश खोलिय् ।
लोल च्याने शोल-दीवन्
    जून् ज़न् लग दर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
दर्शनके शबनम-सूत्य्
    फ़्रलहा जन् पम्पोश् ।
दर्शन च्यानि अमृतके
    वर्शन यियि अस बोश् ।
फलरस्तिम् अहंकारकिस्
    कुलिसंय् वाल अर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥
अछि-मुचरन्न च्योनु दह् तथ्
    अछि-वटङ्न च्योन् राथ् ।
आर् यियिनय् कास लोला
    छुख् च्य् भोला-नाथ् ।
साफ् तन् नय् च्योन् डेशन्
    दिय् ज़न् गछ वर व्वह् ।

ध्यानं-यदि स्मरिष्यामि कदाचिदेव

लतायाः पुष्पाणि इव (दुर्वासनाभ्यः) क्षीणो-भविष्यामि अहम् ।

हे चराचररूप० ॥ १६५ ॥

अतश्च (असंख्येभ्यः) सूर्येभ्योऽधिकं तेजः अस्ति-ते

हस्तिचर्म अस्ति-ते परीधानम् ।

चन्द्रमाः अस्ति-ते ललाटे (अवतंसरूपः)

कृष्णपक्षेण विनाभूतः (नित्यमविगलत्स्वरूपः) ।

प्रेम्णा तव प्रकाशस्वभाव· (देदीप्यमानः)

ज्योत्स्ना इव संसारे निरोधं अहं (समाधिलीनो भवेयम्) ।

हे चराचररूप० ॥

भवद्दर्शनरूपेण सुधारकणपुञ्जापातेन

विकसेयं पद्म इव ।

दर्शनेन तव अमृतस्य (इव)

वर्षणेन संभविष्यति अस्माकं महार्घता ।

(येन हेतुना) निष्फलस्य अहङ्कारात्मनः

वृक्षस्य अवतारयिष्यामि क्रकचच्छेदनानि अहम्

हे चराचररूप० ॥

अप्युन्मेषः तव दिवसकालः नाम

अपिनिमेषः तव रात्रिकालः ।

इदा समुद्रस्तु-ते अपवारयिष्यामि (दर्शनलाभेन) तरङ्गुतरङ्गम्

अपि त्वमेव साधुभ्यः-स्वामी ।

निर्मलां मूर्ति न-चेत् तव द्रक्ष्यामि

मालतीपुष्पं इव संपादयिष्यामि शीत-स्पर्श सह ।

हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

परमात्मन् नीलकण्ठा
नालि हटि वासुख् कुय् ।
अर्पन् गक् चरनन् द्रन्
स्तुत्य्-वाजि स्तुत्य् ह्यथ् व्यय् ।
यथ् ज्याथ पाद् थावख्
स्वन-कनि अछि जर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥

गछि करनाय च्याञ्‌ स्तुतिन्
मार्यनूय् पापन् नाश् ।
दर्मरूप सेनाय-स्तुत्य्
ज़ेन शहरे अविनाश् ।
संतोश-स्तुत्य् कूट् गालिथ्
मोह-राजस् फर व्वह् ।
हे चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो ॥१७०॥

हे सदाशिव म्य-ति क्रुपाय्
चेतनाय कुन् वास्तम् ।
प्राक्-जन्मकि खटि कर्मय्
कास्तम् खश् आस्तम् ।
संसाराह् द्रख-बंदनन्
नत क्यय-पाठि दर व्वह् ।
हे-चराचर गङ्गादर शिव शंकर शंभो-॥१४॥

हे चराचररूप० ॥

हे-परमात्मस्वरूप नीलकण्ठ

प्रालम्बभूतः कण्ठे वासुकिनागः अस्ति-ते ।

उपायनं भविष्यामि (तव) चरणयोः द्वन्द्वे

सहचराद् सह-कृत्वा अहम् ।

यस्मिन् स्थाने पादौ स्थापयिष्यसि

(तत्र) स्वर्णयोजनकृते स्वनेत्रे उट्टङ्कयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥

संपत्स्यति करुणया तव हेतुना

सर्वेषामेव पापानां नाशः ।

(भवद्भक्ति-)धर्मरूपया सेनया

नेष्यामि देशं अविनाशात्मानं (मोक्षम्) ।

संतोषेण क्रोधं विनाश्य

मोहराजं मोहयिष्यामि अहम्

हे चराचररूप० ॥ १५० ॥

हे नित्यकल्याणरूप ममापि कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तुः)

चेतना प्रति भासमानो-भव-नाम-मे ।

पूर्वजन्मना निम्नानि कर्माणि

अपनय-नाम-मे प्रसन्न. भव-नाम-मे ।

संसारस्तु दुःखपरिपूर्ण.

अन्यथा केन-प्रकारेण स्थिरो-भविष्यामि अहम् (तत्र)

हे चराचररूप० ॥ १४ ॥

---

15 INDRA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 15th chapter is in Hindi, and is here omitted (vv. 172—177)

---

16 VARUṆA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

श्रीनिराकारय् त्रिभुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ।
बसादारय् छम् च्याञ् लादन्
सादन् प्यमयो पादन् तल् ॥१७८॥
लमयो च्यामन् रटयो दामन्
शिवनाथ छम् च्याञ् मनि-कामन् ।
त्रिजगत्-पालय् यित म्योनु सालय्
च्यावतम् प्यालय् अमृत-जल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिभुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥
त्रिभुवनसारो हनि-हनि-मञ्ज् छुख्
मायाय-सुंत्य् छुख् न यिवान् ड्यूँठ् ।
सत्-चित्-आनन्द केवल गोविन्द
ज्याय् च्याञ् हृदयुकु पपोशडल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिभुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१८०॥
मनकिस् बागस् फुलयाह् द्राय
रछ्वनि लछनावि अछ-पोश् छाव् ।
शोख च्यानि प्रयम बुलबुल् छिह् नालान्
बोलान् शिव शिव द्रिदर्य त जल् ।

इन्द्रकृता स्तुतिः ॥ १५ ॥

अतः परं वरुणः स्तौति ॥ १६ ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये-ते स्वकीये स्नानतीर्थे (सुवामनाख्ये) ।

हे-भस्मपरिमलितदेह अस्ति-मे तव अनुग्रहः (उपकारः)

त्वद्भक्तानां (साधूनां) नंस्यामि-भोः पादयोः तले ॥ १७८ ॥

आकर्षयं-ते-भोः वस्त्रेण, एष्टीयां-ते-भोः वस्त्राधोभागम्

हे-शिव अस्ति-मे तव मनस्युत्सुकता ।

हे-त्रिजगत्पालक आगच्छ-नाम मत्ताम्निध्यं निमन्त्रये

पायय-नाम-मां कंसानि अमृतजलस्य ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

हे-त्रिभुवनसार (सर्वभूतानां-)प्रत्यंगं-मध्ये असि

स्वमायया असि न आगच्छन् संदर्शने ।

हे-सच्चिदानन्दस्वरूप कैवल्यात्मन् वेदवाग्लभ्य

स्थानं तव (मे) हृदयस्य पद्मखण्डम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १८० ॥

मनोरूपस्य उद्यानस्य पुष्पविकासः निर्गतः (संपन्नः)

हे-पालक अनन्तनामधेय अङ्क (नाम पुष्पविशेषः) उपयुङ्क्ष्व ।

रागेण तव प्रेरणा-च भरद्वाजपक्षिणः सन्ति कुर्वन्तः

रुवन्ति शिव शिवेति द्विदुर्य-(पक्षिविशेषाः) च पुनः जल-
(पक्षिविशेषाश्च) ।

श्रीनिराकारय् त्रिभुवनसारय्
प्रारय् पनने थारय्-वल् ॥
हे कृष्ण वासना स्वद् यव् श्वद् यव्
ब्वद् यव् मतमय् सूत्य् मनिदान् ।
मतमय् मन् यव् मतमय् कन् यव्
मतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिभुवनसारय्
प्रारय् पनने थारय्-वल् ॥१६॥

---

17 CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

The 17th Chapter is in Hindi and is here omitted (l v 183—186)

---

18. THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF SIVA

विल् तय् माद्ल् व्यन ग्वलाव् पंपोश-दस्तय् ।
पूजाय लागय् परमशिवस् शिवनाथस् तय् ॥१८७॥
जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् छस् तय् ।
देविय देवता विष्णु ब्रह्मा छिस् दस्-बस्तय् ।
बक्तिय बाव जै-जै कार् श्राश्रन् तस् तय् ।
विल् तय् माद्ल् व्यन ग्वलाब्-पोश् लागस् तय् ॥
दयासागर खोल-विजयाय करुनस् मस् तय् ।
हा पोशमत्यो छोश व्वल मनि यव चान् छस् तय् ।
असोरु संसार् कलरावान् सोरु रोजि कस् तय् ।
पूजाय लागय् परमशिवस् पंपोश-दस्तय् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां स्मृत्वौ समाधेहि शुद्धां (च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्यं-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्यं-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृक्षस्य उत्पत्स्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीक्षिष्ये० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

विल्व-पत्त्राणि च माइलो(आरण्यतुलसी)पत्त्रविशेषं व्यनपत्त्रविशेषं तरुणीपुष्पं पद्मपुष्पवृन्तानि ।

पूजार्थे निवेदयिष्यामि परमशिवाय श्रीमहादेवाय नाम ॥ १८१ ॥

(यस्य) जटामुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती अस्ति-तस्य नाम ।

देव्यः देवताः विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाञ्जलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात् तस्मै इति ।

त्रिल्वपत्त्राणि च माइलीपत्त्राणि व्यनपत्त्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभङ्गया कृतलयाहं प्रमत्तः नाम ।

हे पुष्पपूर्णदेह चेतनया आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः छलयन्नस्ति, स्थिरः स्थास्यति तस्य नाम ।

पूजार्थे निवेदयिष्यामि परमशिवाय पद्मवृन्तानि ॥

श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥
हे कृष्ण वासना खुद् यव् शुद् यव्
ब्वद् यव् सतमंय् स्वृत्य् सनिदान् ।
सतसंय् मन् यव् सतमंय् कन् यव्
सतकिस् कुलिस् वसि आनन्द-फल् ।
श्रीनिराकारय् त्रिबुवनसारय्
प्रारय् पनने यारय्-बल् ॥१६॥

---

17 CITRAGUPTA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 17th Chapter is in Hindī, and is here omitted (Vv 183—186)

---

18. THE GANDHARVAS' HYMN IN HONOUR OF SIVA

विल् तय् मादल् व्यन ख्लाव् पंपोश-दस्तय् ।
पूजाय लागय् परमशिवस् शिवनाथस् तय् ॥१८७॥
जटामुकुट जट-गङ्गा वसान् छस् तय् ।
देविय देवता विष्णु ब्रह्मा छिस् दस-बस्तय् ।
बक्रिय बाव जै-जै कार् आसन् तस् तय् ।
विल् तय् मादल् व्यन ख्लाव्-पोश् लागस् तय् ॥
दयासागर छोल-विशयाय करुनस् मस् तय् ।
हा पोशमत्यो छोश व्यल मनि यव छान् छाम् तय् ।
अघोर् संसार् कलुरावान् मोरु रोज़ि कस् तय् ।
पूजाय लागय् परमशिवस् पंपोश-दस्तय् ॥

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीच्छिष्य० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वं प्रत्यालापः) भोः कृष्ण वासनां स्मृत्वौं समाधेहि शुद्धां (च) समाधेहि

बुद्धिं समाधेहि सत्येन सह संनिहिताम् ।

सत्य-प्रत्येव मनः समाधेहि सत्य-प्रत्येव कर्णौ समाधेहि

सत्यरूपस्य वृत्तस्य उत्पत्स्यति आनन्दात्मफलम् ।

हे-श्रीनिराकार त्रिभुवनसार

प्रतीच्छिष्य० ॥ १६ ॥

चित्रगुप्तस्तुतिरियम् ॥ १७ ॥

अतः परं गन्धर्वाः स्तुवन्ति ॥ १८ ॥

बिल्व-पत्राणि च माङ्ली(आरण्यतुलसी)पत्रविशेषं वनपत्रविशेषं तरुणी-पुष्पं पद्मपुष्पवृन्तानि ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय महादेवाय नाम ॥ १८७ ॥

(यस्य) जटामुकुटात् जटागङ्गा प्रवहन्ती भूत्वा-तस्य नाम ।

देवाः देवता, विष्णुः ब्रह्मा (च) सन्ति-तस्मै बद्धाञ्जलयः ।

भक्त्या भावेन (च) जयजयकारः भूयात्-सो इति ।

बिल्वपत्राणि च माङ्लीपत्रं वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि निवेद-यिष्यामि-तस्मै नाम ॥

हे-दयासमुद्र प्रेमभङ्गया कृतस्नार प्रमत्त नाम ।

हे पुण्यपूर्णदेह चेतन-आगच्छ, मनसि निधास्यामि ध्यानं स्मृतिं च ।

असारः संसारः क्षयवृद्धिस्थिरः स्थास्यति कस्य नाम ।

पूजायै निवेदयिष्यामि परमशिवाय पद्मवृन्तानि ॥

---

* रामेयेन सम्बोधनम् ॥

पा॒रि-पा॒रि लगह्योय् शिव शङ्कर शिवनावस् तय्।
दर्शन च्यान्युक् छुह् म्य यक् लोल् यॆच् हावस् तय्।
तोठ्तम् शिवजी जगदीश्वर छुस् बेकस् तय्।
पूज़ाय लागय् व्यन ग्वलाब् पंपोश-दस्तय् ॥१८०॥
पंपोश-पादौ-सॆत्य् यितम आस्तय् आस्तय्।
च॒रनन् वन्दय् जुव् त ज्यान् ह्यय् वॊलिंज् वस् तय्।
यिन च्यानि-सॆतिन् पोज़ु वुज्यम् नागरादस् तय्।
पूज़ाय लागय् बिल् त ग्वलाब् पंपोश-दस्तय्॥
अमर्नाथस् नीलकण्ठस् शेरि लागस् तय्।
दयाय-सॆतिन् क्रपास् प्यठ् आर् यि॒यितन् तस् तय्।
तवय् क्रपा॒णो दर्शन् गछ् शिवनावस् तय्।
पूज़ाय लाग व्यन ग्वलाब् दस्तय् दस्तय् ॥१८॥

---

20. THE SUN-GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

वृशवाहन निर्म ग्वन् च्य सॊरिय्
लोल-पोश व्वह् लागय् चा॒रि चा॒रिय्॥१८१॥
चै॒तन्य-लाल-म अनहा गङ्ग गङ्ग
प्रेम-सॆत्य् छुन न च्यय् नीलिय्।
श्रीभगवान् छुख् मय पकारिय्
लोल-पोश् व्वह् स य चा॒रि चा॒रिय्॥
कैलाश-वासी क़ारान् श्री
आनन्द-अमृत-धामिय् शव्।

ाहारभावाय संयोजयेयं-(स्वात्मानं)-ते शिव शङ्कर शिवेति-नामधेयाय नाम।

'दर्शनार्थं तव अस्ति मे इच्छा, हार्दं अतिशयेन कौतूहलं च।

'ध्य-नाम-मम, हे-शिव जगदीश्वर अस्मि निःसहायः नाम।

पूजार्थं निवेदयिष्यामि वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि च॥

ोमलपादाभ्यां आगच्छ-नाम-मे शनैः शनैः।

चरणयोः निवेदयिष्यामि-ते प्राणं च जीवं सह हृत्कमलेन वपया च।

नेन स्वदीयेन अमृतमिव-जलं आविर्भवेन्मे हृदात्मवाप्याम्।

पूजार्थं निवेदयिष्यामि-ते बिल्वपत्राणि च तरुणीपुष्पाणि पद्मवृन्तानि॥

यस्य नीलकण्ठस्य मूर्ध्नि निवेदयिष्यामि-तस्मै नाम।

दयालुतया भक्तं-कृष्णाख्यं प्रति कृपार्द्रता उद्भवतु-नाम तस्य हि।

नैव कृष्णाख्य-भोः (ग्रन्थकर्तुः स्वालापः) समर्पितस्वकर्मा भव-भोः शिवनाम्नि नाम।

निवेदयिष्यामि-तस्मै वनपत्राणि तरुणीपुष्पाणि वृन्तं वृन्तम्॥ १८॥

स्मरन च्यानि पाफ् मारिय् ह्यारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥ १९९ ॥

उमादेवी करवंञ् पाया
अन् ब्ववनन्-ईज़ महामाया ।
स्त्र्यि छय् आसवंञ् कासि म्य खारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥

गेर् च्योनु आसवुनु स्वर्गपुरी
गौरी-शङ्कर कुलि रग छय् ।
मञ्य् च्योनु प्रय्-गाम हे जटाधारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥

सूर्य-चन्द्रम छिय् अंछू जय् च्यानि
हे-गुसाज़ च्योनु ग्यान् दारिय्-क्यथ् ।
तारा-मंडलस् ग्रव्-बेदारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥

आंमू कुय् अंगुन्, त तरफ् दह् कन् छिय्
मन् कुय् मावदान् वकन् प्यठ् ।
दख-निग्र म्वकलाव् वालु पाप-वारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥

आकाश् नाफ् तय् पृथिवी खोर् छिय्
वानी च्यानिय् वीद् योर् छिय् ।
यड् छय् समुद्र् कुस् निराधारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥ २०० ॥

स्मरणेन तव पापानि सर्वाणि परित्यक्तानि (अस्माभि)

प्रेमपुष्पाणि० ॥ १९५ ॥

समादेवी कुर्वन्ती पालना

त्रयाणा भुवनाना महामाया ।

(सा) सहचरी अस्ति-ते भवन्ती, अपनेष्यति मम दुर्गतिम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

शिर तव वर्तमान (अस्ति) द्युलोकम्

हे-गौरीशङ्कर, दृढा शिरा सन्ति-ते ।

केशसमूह तव सर्वतृणानि हे-जटाधारिन्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

सूर्याचन्द्रमसौ स्त नेत्रयो द्वय तव

हे-साधो तव ध्यान धृत्वा ।

नक्षत्रमण्डलस्य रात्रिजागरण (नियतम्)

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आस्य अस्ति ते अग्नि, पुन दिश दश कर्णौ स्त

मन अस्ति ते समाहित भक्तान् प्रति ।

दु खात् उन्मोचय-न अवतारय पापभारान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

आकाश नाभि, पुन पृथिवी पादौ स्त

वाणी तवैव वेदा चत्वार मन्ति ।

कुक्षि अस्ति ते समुद्र, (तथापि) असि त्वं निराहार एव

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०० ॥

आसवुन् च़्य् छुख् वैकुंठ-नायख्
    मक् च्याज़ इन्द्राज़ देवता छ्यय् ।
पान छुख् त्यागी पान व्यवहारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
बन्द् च्यानि आसवनि कह् त बालय्
    हे बूलबालय् कर् रछपाल् ।
सार्यनिय् ज़ीवन् कर् च़्ह् व्वत्र् यारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
हे महाख्ख, म्यख च्यान्युक् वन क्याह्
    मास-वंदि सूर्य ज़न् किय् यख-ब्याह् ।
च़्ख् छ्यय् प्रलय् हे काल-संहारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
अविनाश न्यय् छुख् लसवुन् बसवुन्
    ज़गतुक् कल्यान् अर्सतुय् च्योन् ।
ज़य शिव ओंकार हे निराकारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥
तोठान् छुख् च़्य् स्यद्न् सादन्
    पंपोश-पादन् वन्दयो प्रान् ।
गङ्गामाता कल पंठि च्य ज़ारिय्
    लोल-पोश् व्वह् लागय् च़ारि च़ारिय् ॥ २०५ ॥
क़ारवनि त गारवनि च्यय् किय् शारिय्
    व्यङ्गलन् त छ्यदन् काफम् मङ्ग् ।

भवन् त्वमेव असि वैकुण्ठनायकः

भुजौ तव इन्द्रराजः देवताभिः सह।

स्वयं असि विरक्तः स्वयं व्यवहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

वन्यः तव वर्तमानाः पर्वताः च शिखरिणः

हे साधुवत्सल कुरु पालनाम्।

सर्वेषामेव जीवानां कुरु त्वं अधुना साक्षम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे महासुख सुखस्य तव वच्यामि किम्

सहस्रशः सूर्याः इव सन्ति-ते एकत्रैव।

मन्युः अस्ति-ते प्रलयकालः, हे कालसंहारकृत्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे-विनाशरहित नित्यं असि जीवन् निवसन्

जगतः कल्याणरूपं स्मितं तव।

जय शिव ओंकाररूप, हे निराकार

प्रेमपुष्पाणि० ॥

तुष्यन् असि त्वमेव विद्वानां साधूनाम्

पद्मपादयोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः स्वात्मानम्।

श्रीगङ्गा मस्तकोपरि तव प्रवहन्ती

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २०५ ॥

अन्विष्यन्तः च विचयन्तः त्वामेव सन्ति सर्व-एव

अरण्यानां च पर्वतानां अटवीनां मध्ये।

जोगी त संन्यासी ब्रह्मचारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
लोल-सूत्य् चीर खण्ड थालाह् बरयो
अर्पन् करयो सोरुय् पान् ।
प्रयमच्यन् बरज़न् मुवराव् तारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
महादेव सर्वदेव बूज़न् रनयो
अनयो छ्यय् निश कर्त आहार् ।
आर् यियितनय् त कुख् महाविचारिर
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिर् ॥
पुनिम् त मावंसि आर्ती परयो
पार्थिव-पूज़ा करयो ब्वह् ।
स्वक्षी-दिववंनि हे गङ्गादारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
करिथ् गोख् मज़ापतस् प्यठ् क्रूदय्
श्रीहर-नाथो क्रूद-निश रछ् ।
वुज़ छ्यय् देवन् मय् वेमारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय् ॥ २१० ॥
ब्रह्मा प्योनुय् रुफ् लग् खरने
कर्पूरगौरम् लग् परने ।
खयन् ति देवता गेय् लारि लारिय्
लोल-पोश् ब्वह् लागय् चारि चारिय्॥

योगिन च सन्यासिन ब्रह्मचारिण

प्रेमपुष्पाणि० ॥

प्रेम्णा सौरस्य खितामिश्रितस्य पात्रौं समापूरयय ते भो

समर्पित कुर्या ते भो सर्वस्व देह (च)।

प्रेमरूपाणा हाराणा चह्वाढय अगलानि

प्रेमपुष्पाणि० ॥

हे महादेव सर्वथा देव भोजन पश्यामि त्वन्य भो

आनयिष्यामि भा तवैव समीप कुरु नाम आहारम् ।

दया समागच्छतु नाम ते, असि हि महाविचारवान्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूर्णिमाया तथा अमावस्याया करुणाक्रन्दस्तुति पठिष्यामि ते भो

पार्थिवलिङ्गपूजा कुर्या ते भो अहम् ।

मुक्तिप्रदानशील हे गङ्गाधर

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृतवान असि दक्षप्रजापति प्रति क्रोधम्

हे श्रीहरस्वामिन् क्रोधात् रक्ष (अस्मान्)।

अधुनापि अस्ति त्वत देवाना सैव (महामाया) अनारोग्यता

प्रमपुष्पाणि० ॥ २१० ॥

ब्रह्मा तवैव रूप लग्न (प्रवृत्त) अस्ति सारदाय

कर्पूरगौरमित्यादिध्यानमन्त्र समासक्त पठितुम् ।

भित्तिषु देवा अपि गता षयुक्य सर्पाङ्गम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

पूरन् सर्वव्यापख् कुख् आसवुन्
मार्यनिय् बासवुन् हृदयस् मञ्ज़् ।
राजी आस्त अस्त कास्त लाच्यारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
गङ्गा त जमुना गंजिगाह् छ्वह् करान्
ब्रह्मा त विष्णु स्वरान् छिह् ध्यान् ।
इन्द्राज धर्मराज देव् ह्यथ् मारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
नन्दिराज ब्रोंठ् ब्रोंठ् कौह् ह्यथ् दोरन्
नमन्द्यन् ओरन् वाति न कांह् ।
[नमन्दि नाव-स्वत्य् राख्यस् म्य मारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥
कृष्ण् कुम् राथ्-द्यन् करवुन् ज़ारिय्
कास्तम् संकठ् त नादारिय् ।]*
सदाशिव स्वामियो लगय् पारि-पारिय्
लोल-पोश् व्वह् लागय् चारि चारिय् ॥२१५॥१८॥

---

20 THE MOON GOD'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA.

The 20th Chapter is in Hindi, and is here omitted (Vv. 216—223).

---

21 THE JOINT HYMN OF LAKṢMĪ AND SARASVATĪ IN HONOUR OF ŚIVA

श्वश-लचन् मारिय् च छियो
शिवशौयो व्यथनय् ज़्य् ॥ २२४ ॥

* The passage enclosed in brackets is wanting in the best MSS.

पूर्ण सर्वव्यापक असि वर्तमान

सर्वेषामेव दीप्यमान हृदयस्य मध्ये ।

प्रसन्न भूया नाम, (वीजयन्त्यौ) स्त अस्माक अपनय नाम दारिद्र्यम्

प्रेमपुष्पाणि० ॥

गङ्गा अपि यमुना चामर कुर्वन्त्यौ

ब्रह्मा विष्णु च चिन्तयन् स्त ध्यानम् ।

इन्द्रराज धर्मराज (च) देवे मह सर्वे

प्रेमपुष्पाणि० ॥

नन्दिगण पुर पुरस्तात् वेत्र गृहीत्वा धावन्नस्ति

तस्य वीर्याणि प्राप्स्यति-पार न कश्चित् (नोपमिमीते) ।

तस्य नामस्मरणमात्रेण पापात्मरात्तसा मया मारिता

प्रेमपुष्पाणि० ॥

कृष्णाख्य (अन्यकृत स्वाकृत) असि रात्रिन्दिव कुर्वन् दैन्यविघमी

अपनय नाम मे सकट च (चानस्य) दारिद्र्यम् ।

हे नित्यकल्याणरूप स्वामिन् सगाश्रामि-ते उपहारभावाय

प्रेमपुष्पाणि० ॥ २१५ ॥ १९ ॥

चन्द्रमस. स्तुति प्रस्तौति ॥ २० ॥

लक्ष्मीसरस्वत्यौ युगपत्स्तुवतः ॥ २१ ॥

शुभलक्षणानि सर्वाण्येव तत्र सन्ति भो

हे प्रियस्वामिन् भूयात्तव जय ॥ २२१ ॥

निर्मल रूफ् कारानि छियो
तनि च्यान-इन्दु वनयो क्याह् ।
मन्दछावर्ज्ज छ्मवज्ज छियो
शिवजीयो ब्ययनय् जय् ॥ २२५ ॥

स्वप्रकाशपरमानन्दय्
वन्दय् ब्यय् जुव् तय् ब्यान् ।
वन्दर्शय् यिय् दपर्शम् तियो
शिवजीयो ब्ययनय् जय् ॥

मायाय वंजनस ब्वह् नालय्
अर्पन् कर वालय् पान् ।
स्वकर्लाविय् नाव् च्योन् नियो
शिवजीयो ब्ययनय् जय् ॥

जन्म जन्मय् दारनाय दारय्
शिवचरनन् इन्दु सब चान् ।
चान् दारिय् रंतु फल् स्य दियो
शिवजीयो ब्ययनय् जय् ॥

अरे* हो साधो घेरा बनावो
सब गावो शिव-लीला ।
सत्संग-सूत्य् शिवनाथ् यियो
शिवजीयो ब्ययनय् जय् ॥

ममताय-रसु मन् बान्दी
ममता-की आंधी-में ।

* From here to the end of the chapter, the language is a mixture Hindi and Kāshmīrī

निर्मल रूप विचिन्वन्त (सस्ते भो

मूर्ति तव वक्ष्यामि नाम किम् ।

(या मूर्ति)-ईप्सयन्ती विकसन्तीं मालतीम्

हे प्रिय० ॥ २२५ ॥

हे स्वप्रकाशात्मपरमानन्दस्वरूप

उपहारीकुर्या ते अह प्राण अपि जीवात्मानम् ।

उपहारीकुर्यां ते यदैव कथये मां सदैव-भो

हे-प्रिय० ॥

मोहमायया आवृता तथाह अह जाननु (इव)

समर्पयेय त्वयि बाल्ये एव स्वात्मानम् ।

तन्मोच्य नामस्मरण त्वदीय नश्यति (न) भो

हे प्रिय० ॥

जन्मनि जन्मनि धारणया धारयिष्यामि

प्रियचरणयो शुभ ध्यानम् ।

ध्यान धृत्वा शुभ फल मे दास्यति भो

हे-प्रिय० ॥

अद्य भो साधव पर्यावृतस्थितिका सभा मया श्यत

सर्वं गायथ प्रियचरितस्तुतिम् ।

बत्सगान (ध्यानकीर्तिचर्चया) यौवन आगमिष्यति भो

हे प्रिय० ॥

ममताया रहित मन कारामुक्त (इव)

ममतास्थानि प्रयतामिवरे ।

छोड-कर्-के लियो लियो

शिवजीयो ब्यय्मय् जय् ॥ २२० ॥

मध भोजन भोगौं खावो

हस-हस-कर आवो जी ।

प्रेम-ठंडार पानख् पियो

शिवजीयो ब्यय्नय् जय् ॥

कृष्ण-जौ है तेरा दासय्

संन्यासय् निश्कल् कर् ।

ध्यान् यकुयय् तम् वंडू शियो

शिवजीयो ब्यय्नय् जय् ॥ २२ ॥

---

22 HYMN OF THE PLANET MARS IN HONOUR OF ŚIVA

परब्रह्म परमशङ्करो

जगदीश्वरो ब्यय्नय् जय् ।

हर हर हर हर गङ्गाधरो

जगदीश्वरो ब्यय्नय् जय् ॥ २२३ ॥

महारुद्र महादेव परमेश्वरो

दयावान अनन्तवान् कुख् भगवान् ।

सदाशिव शिवनाथ दयाकरो

जगदीश्वरो ब्यय्नय् जय् ॥

परमात्म नीलकण्ठ जटाधरो

हनि-हनि वन्दयो पतुनुय् पान ।

(तस्मात्)-उन्मोच्य नयतु-भवान् नयतु-भवान्

हे-शिव० ॥ २३० ॥

सर्वं भोजनं यावद्भोगान् भुक्त्

हसित्वा हसित्वा आगच्छ-भोः नाथ ।

प्रेमात्मभङ्गादिरसं पानीयं पिव

हे-शिव० ॥

(ग्रन्थकृतः स्वालापः) कृष्णाख्यो ऽस्ति तव दास-एव

संन्यासिनं-एव निर्वाणं (तं)-कुरु ।

तव भक्तिरेव (भवति) तस्य महान् लाभो-भोः

हे-शिव० ॥ २३१ ॥

भौमग्रहः स्तौति ॥ २२ ॥

हे-परंब्रह्मन् परमकल्याणकर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ।

पापहर दुःखहर अनिष्टहर विघ्नहर गङ्गाधर-भोः

जगदीश्वर-भोः भूयात्तव जयः ॥ २३२ ॥

हे-महारुद्र महादेव परमेश्वर-भोः

हे-दयावन् अन्तरहितः असि-त्वं ऐश्वर्यवान् ।

नित्यकल्याणरूप शिवस्वामिन् दयाकृत-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥

हे-परमात्मन् नीलकण्ठ जटाधर-भोः

मदंशं वश्यीकुर्वी-त्वमि-भोः त्वं आत्मानम् ।

हर कास्त मारिय् श्रस्य श्ररमरो
जगदीश्वरो व्यथनय् ज़य् ॥ २२५ ॥

विष्णुरूप क्रष्णजी ब्रह्मादरो
च्यानि व्यपकार च्योनु दारिछे द्यान् ।
मनंचू वथ् हाव् छे सद्ग्वरो
जगदीश्वरो व्यथनय् ज़य् ॥ २१ ॥

---

23. HYMN OF THE PLANET MERCURY IN HONOUR OF ŚIVA.

परमात्म पान कुख् मन् तय् प्रान्
च़िन्ताय होश बोज़् वासनाय सान् ।
चय-म्बन संस्तु कुख् श्रीभगवान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २२० ॥

सुख-म्बख कास्तम् पापंचू हान्
श्रव-दर्शनुकुय् क्रुम् श्रर्मान् ।
पद्मपाद सन्त-साद कुख् दयावान्
सदाशिव कर्तम् पारीज़ान् ॥

प्रथमंचू नदियाह् पकवंञ्ञ् ज्यान्
श्रद् वासनाय-सूंत्य् करस् क्रलवान् ।
तमि मञ्ज़ द्यान-पाञ्ज़ि-सूंत्य् कर श्रान्
सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥

स्वंदि-वोञ्जु पंञ्जियाह् व्यहान् श्रोसु वान्
बालकय् कोंछ्हस् च्यय्-

हे-हर अपनय-नाम सर्वान् अस्माकं व्याधीन्-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २३५ ॥

(हे) विष्णुरूप कृष्णाख्यः (अन्यकृत्) भस्मानुलिप्तगात्र-भोः

तव उपकारेण (अनुप्रवेश) धारयेत् (ते) ध्यानम् ।

सत्यस्वरूपस्य मार्गं प्रदर्शय (सक्ते मे) हे सद्गुरो-भोः

जगदीश्वर-भोः० ॥ २१ ॥

बुधः स्तौति ॥ ११ ॥

हे-परमात्मन् स्वयं असि-त्वं मनोरूपः च मायारूपः

चिन्ताः चेतनया (समाधानेन) शृणु याचनया सह ।

त्रैगुण्येन सहितः असि-त्वं श्रीभगवान्

हे-महाशिव नाथ-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः आत्मानम् ॥ २३७ ॥

अकस्मात् अपनय-नाम-मे पापोत्थां हानिम्

भवपङ्कमग्नस्य अस्ति-मे अत्योत्सुकम् ।

(हे) कमलधारक सतां-नाथो असि-त्वं दयावान्

हे-महाशिव कुरु-मे स्वपरित्राणम् ॥

भवरोगसदृशा मही (नास्ति) प्रशस्ती शोभना

शुद्धया याचनया कुर्यां-यस्याः मलापहरणायालोड्य-शोधनाम् ।

तस्याः पश्चात् ध्यानजलेन करिष्यामि स्नानम्

हे-महाशिव स्वामिन्-भोः उपहारीकुर्यां-त्वयि-भोः आत्मानम् ॥

गुरुसंतापवर्धितावृत्तिः प्राक्तनजातिः तिष्ठन् ग्रामीन् आपदं-सङ्कटान्

बालकैः-कैश्चित् कृपा-नैसर्ग स्वया-सह (परिचय-)स्थितिः ।

तिथय्-पाठि ध्यान-मञ्ज़ हाव्तम् म्य पान्
    सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २४० ॥
संसारस्-मञ्ज़् कुस् नादान्
    मन-तन-किनि छ्यम्-न ईश्वर-ज्ञान् ।
ज़्यवि-किनि कुस् च्यान् गौथ् ग्यवान्
    सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥
शिवकर्मी कुस् कृष्ण-राज़्दान्
    शिवजिय मन दारहाय् च्योनु ध्यान् ।
स्ववलख्यन प्रथ्-शाय च्योनु थान्
    सदाशिव स्वामियो वन्दयो पान् ॥ २ १ ॥

---

24 HYMN OF THE PLANET JUPITER IN HONOUR OF ŚIVA

कुस् कम् ज़्यये कुस् कम् मरे
    छ्यरा कुह् थ्यराह् श्रौहर-नाव् ।
कुस् कम् देवस् पूज़ा करे
    छ्यरा कुह् थ्यराह् श्रौहर-नाव् ॥ २४२ ॥
संसार् कुह् कमिस् ऊमिस् त रमिस्
    श्रमिचू गाँगल् छ्यह् श्रविद्या ।
हृय् भ्रम-दीशस् मञ़् कुस् दरे
    छ्यरा कुह् थ्यराह् श्रौहर-नाव् ॥
कुस् सादसंग्युकु संवाद् बूजिथ्
    बिहिथ् मतच शिकार्य-कथ् ।

तत्प्रकारेण ध्यानमध्ये प्रश्नय नाम मे मे स्व रूपम्

हे सदाशिव० ॥ २४० ॥

संसारस्य मध्ये अस्मि मूर्ख

मनसा तन्वा (च) अस्मि मे न ईश्वर ज्ञानम् ।

जिह्वया* अस्मि भवत कीर्ति गायन

हे सदाशिव० ॥

कुलपरम्परया शिवतन्त्रकर्मोच्चकर्मोपासक अस्मि कृष्णाख्य (ग्रन्थकृत्) राजदानकुलोत्पन्न

हे शिवनाथ मनसा धारयेय तव ध्यानम् ।

हे शुभलक्षण प्रतिस्थान (स्थाने स्थाने) तव ध्यानम्

हे सदाशिव० ॥ २३ ॥

अथेय बृहस्पतिस्तुति ॥ २४ ॥

क कस्मात् जनिष्यत, क कस्य मरिष्यति

पत्रस अस्मि स्थिर थाहरनाम(स्मरणम्) ।

क कस्य देवस्य पूजा करिष्यति

कोयल अस्मि स्थिर थौहरनाम ॥ २४२ ॥

ममार अस्मि कस्य, अमुष्य, अस्य च,

अस्य (समतस्य) प्रपूछना अस्मि अविद्या

अस्य भ्रान्तिस्थानस्य मध्ये क स्थिरीभविष्यति

कोयल० ॥

क सत्समागमस्य महाशाप मुक्ता

वपथिस्य मध्यात्मकाया नाति ।

---

* केवल जिह्वया, न तु मन प्रभारितसम्पदर्थः ।

25 HYMN OF THE PLANET VENUS IN HONOUR OF ŚIVA.

बन्द् कॆत्नस् ब्वह् वाश, ज़गतच वाल-वाश ।
  व्यकलय् थ्यात्र श्राश, शिवनाथ श्रविनाश ॥ २५० ॥
वाव-सूत्य् निश यिमयो, हरम्वख वनि दिमयो ।
  मोह-गटि-हन्दि गाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥
कैलाश-कह कारय्, दारनाय थान दारय् ।
  सय्-चित्-श्राकाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥
तार् दिम् मोह-वावस्, मायाय-दर्यावस् ।
  कड् दख-नावि पाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥
संसारकि सरय् ब्वह्, हर-नाव-सूत्य् तरय् ब्वह् ।
  काम् संकट् चित्प्रकाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥
जप-श्रवनस-दारे, पपि व्योलु तप-वार्य ।
  कांह् फलु गछि न हाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥ २५५ ॥
हे भोलानाथ सादय्, श्रावाहन-नादय् ।
  साज़ बोज् शुरि-वाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥
कृष्णस् श्रॉफ् थ्याज़्य्, वखुचुख् पाफ् प्रानिय् ।
  शापन् कर्त नाश, शिवनाथ श्रविनाश ॥ २५ ॥

शुक्रस्तुतिः ॥ २५ ॥

बद्धः कृतस्तेनाहं अहं पक्षिविशेष,* जगतः जालविशेषेण ।

उन्मुक्तो-भवेयं-नाम तव आज्ञया, हे-शिवनाथ विनाशरहित ॥ २५० ॥

भावनया समीपे आगच्छेयं-तव, हरमुखाख्ये-क्षेत्रगिरौ अन्वेषणानि विधास्यामि-ते ।

मोहतामिस्रस्य-मध्ये प्रकाशस्वरूप, हे शिवनाथ० ॥

कैलासगिरौ मृगयेयं-त्वाम्, धारणया ध्यानेन धारयिष्यामि-त्वाम् ।

हे-सच्चिदाकाशरूप, हे-शिवनाथ० ॥

तारं देहि-मे मोहवात्याव्यासायाम्, मायात्मनद्याम् ।

निष्कासय दुःखनौकायाः खण्डानि (खण्डशो विभेद्य तां), हे-शिवनाथ० ॥

संसारात्मनः सरसः-एव अहम्, हरेतिनामस्मरणेन उत्तीर्णो-भवेयं अहम् ।

अपनय संकटं हे-चित्प्रकाश, हे-शिवनाथ० ॥

भवत्कृपात्मतुषारजलधारया, पक्कं-भविष्यति बीजं तपोरूपवाटिकायाः ।

किंचनापि बीजफलं संप्राप्स्यति न तुच्छताम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५५ ॥

हे मत्स्याधुनाथ साधो, विहिताशावहननादेन ।

अस्माकं शृणु बालभाषणानि, हे-शिवनाथ० ॥

कृष्णाख्यस्य (मे) आशाबाहुल्यं तवैव, समस्त-तानि पापानि पुरातनानि ।

(भाविनां) शापानां (पापानां च) कुरु-नाम नाशम्, हे-शिवनाथ० ॥ २५ ॥

---

* शेमस्थादिग्रामौ पक्षिविशेष 'ब,न' इत्युच्यते 'दर्द' इति न,मान्तरः । मातृमामयोर्वा व्यवमित्यर्थः ।

26 HYMN OF THE PLANET SATURN IN HONOUR OF ŚIVA

The 26th Chapter is in Hindi and is here omitted (vv 208—268)

27 NARADA'S HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

नाल्रि छय् कपाल-माल शम्भो
    माल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २६९ ॥
प्रथम जगलस् तपकिथ् कुल्रि
    आसन-शब्नम नियम पोश् श्रोल्रि ।
ध्यान-हरनम् दिम काल शम्भो
    माल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
अविद्याय मीगम् ध्यलि शक्ति नाश्
    दारनाय वाव नेरि नन्नु आकाश् ।
च्यथ् वुज़मलि मुह् जाल शम्भो
    माल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
मन्तोश पोशवार्थं करयो काव्
    शम दम यम नियम स्रंतिन् काव् ।
काम् क्रोद लूब् मुह् गाल शम्भो
    माल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
सूरमति माद-मन्त मञ्चामय्
    हृदयावासी कैलासय् ।
भोलानाथ वून वाल शम्भो
    माल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २७० ॥
परमशिव पान छुय् मय् शाय
    अन्तर्ध्यान मय् मायाय ।

शनैश्चरकृता स्तुतिरियम् ॥ १९ ॥

नारदर्षिः स्तौति ॥ २० ॥

वैकल्पकरूपेण सन्ति-ते कपालमाला हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ हे त्रिशूलपालक शम्भो ॥ १९९ ॥

प्रेमास्मारण्ये तपोरूपाः वृक्षा

(तेषु) योगासनानुसारजलकणैः नियमपुष्पाणि प्रफुल्लानि ।

ध्यानरूपस्य सुगन्ध दास्यामि (दापयिष्यामि तत्र) सुतानि हे-शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

अविद्यात्मन मेघजालस्य यदा भविष्यति नाश

धारणात्मना वायुना निर्गमिष्यति प्रकाश(निर्मलीभविष्यति) आकाश ।

चैतन्यरूपया विद्युता मोह दाहयिष्यामि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

सतोपात्मिकायां पुष्पवाटिकायां कुर्वी-नाम फलोपभोगम्

शमेन दमेन यमेन नियमेन संयुक्त उपभुङ्क्ष्व(त्वमपि तत्) ।

कामं क्रोधं लोभं मोह हनिष्यामि शम्भो

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥

हे-भस्मोद्धूलिताङ्ग साधूनामपि साधो सन्यासिन्

हृदस्पर्शिन् कैलासवासिन् ।

मज्जनस्नायिन् सरस्वभाय कल्याणप्रभव

निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥ २०० ॥

हे-परमकल्याणरूप स्वयं भूमि प्रतिष्ठान (स्थितः)

तिरोहितात्मा मध्ये मायया ।

च्योनु दूर्यर् क्याय च़ाल शम्भो
साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
शिव ध्यान् दारिथ् करयो त्याग्
अमरनाथ मन-किनि ह्यमयो जाग् ।
वाल क़ाडथ् वाल-वाल शम्भो
साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
सच्चिदानन्द च्योनु दारिथ् ध्यान्
पूजाय-बापथ् मन साविदान् ।
जंगलन्-ह्यन्दि पोश् वाल शम्भो
साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
परमानन्द पान छुख् सथ्-च्यथ्
च्यान्य् आसिनम् न्यथ् स्मरथ् ।
नख छुख् त मो दिम् डाल शम्भो
साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
निर्वन् निष्कल् निष्कामय्
दारनाय दारहाय् सुव-शामय् ।
रटथो लोल-सूंत्य् नाल शम्भो
साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥ २०५ ॥
साम-वेद् ग्यवयो प्रयम-साजय्
रोज़्तम् न बोज़्तम् आवाजय् ।
मारयो लोलज़ नाल शम्भो
साल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥

तव पूर्णस्थिति कथ याचामि शम्भो

निमन्त्रयन आगच्छ० ॥

हे शिव (स) ध्यान धृत्वा कृपा ते (सर्वस्य वासनादे) त्यागम्

हे अमरनाथ मनसा गृहीत्वा त्वदर्थं आगाराम् ।

हे ज्ञानस्वरूप मार्गमय त्वां प्रतिपर्यत शम्भो

निमन्त्रयन आगच्छ० ॥

हे सच्चिदानन्दरूप तव धृत्वा ध्यानम्

पूजार्थं मनसा समाश्रितेन ।

अरण्यानां पुष्पाणि विचित्य अवतारयिष्यामि (समर्पयिष्यामि) हे शम्भो

निमन्त्रयन आगच्छ० ॥

हे परमानन्दरूप स्वयं असि सच्चिद्रूप

तथैव भूयात्मे नित्य स्मृति ।

समीप तु असि मा दहि (विधेहि) उपचारानि हे शम्भो

निमन्त्रयन आगच्छ० ॥

गुणातीत निरपेक्ष निष्कामय (भूत्वा)

धारणया धारय त्वां मात भावम् ।

गृहीत्वा त्वां मन्दा आलिङ्गनेन हे शम्भो

निमन्त्रयन आगच्छ० ॥ २० ॥

मामकं गायामि स प्रेमाक्रन्दन

शिष्टु नाम सम्मन्थिया सदा गृह्णु नाम मे मास्थरान ।

आह्वानं मे ममवचनं स्वतां हे शम्भो

निमन्त्रयन आगच्छ० ॥

च्यानि रंस्तु कति संबाल शम्भो
माल व्वल त्रिजगत्पाल शम्भो ॥
च्यतमो ठंडाद यितमो यूरि
दितमो दर्शुन् नितमो दूरि ।
ख्यतमो चीर-खंड-थाल् शम्भो
माल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
ज़गतस् मारिमंय् करिथ् संहार्
रोजख् पानय् श्री-निराकार् ।
परमात्म हे श्री-अकाल शम्भो
माल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
अन्तःकर्म-किनि करतम् ज़ान्
ज़ाद्दिर् पाठि शूचरावय् पान् ।
मारिय् वय् च्यानि पाल शम्भो
माल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥ २८५ ॥
मदम्वर च्यय् रंसुय् वन कस्
स्य नि च्यावतम् परमार्थुक् रस् ।
अयस्-क्यय् छुस् दकि-प्याम शम्भो
माल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥
शिवनाथ छुय्म् स्य पालना कर्
मरन-विज़ि फोर्यम् यव हर हर् ।
घलनम् कालस् ज़ाल शम्भो
माल व्वल त्रिज़गत्पाल शम्भो ॥ २८६ ॥

त्वया विना कुत्र संस्कृतो-भविष्यामि हे-शम्भो
निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥
चित्र-नाम-मे (सन्निवेशितं) भद्रादि-रत्नम्, आगच्छ-नाम-मे इहैव
देहि-नाम-मे दर्शनम्, नय-नाम-मां तत्रैव (स्वसमीपे) ।
मुञ्च-नाम-मे चितोपस्कृतपापसम्पूर्णपात्रीं हे-शम्भो
निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥
जगतीं सर्वामेव कृत्वा संहृताम्
स्थास्यसि स्वयमेव शोभान्निराकारः ।
हे-परमात्मन् हे श्रीमदनन्त शम्भो
निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥
आन्तरेण-कर्मणा (निर्विकल्पसमाधिना) कुरु-नाम-मे स्वज्ञानम्
(यथा) वाञ्छेन प्रकारेण (प्रत्यक्षं) शोधयिष्यामि देहम् ।
(यथा च) सर्वाण्येव व्रतानि तव पालयेयं शम्भो
निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥ २८५ ॥
हे-सद्गुरो त्वामेव विना वक्ष्यामि कम्
मामपि पायय-नाम-मा पारमार्थिकं रसम् ।
हन्ते भ्रमि-मे इच्छात्मकंसं शम्भो
निमन्त्रयेन आगच्छ० ॥
हे-शिवस्वामिन् कृपयाद्य मम रक्षा कुरु
मरणकाले मुखादुच्चरितो-भवेन्मेऽस्मित् हर हरेति ।
(येन) अपयास्यन्ति-मे महाकालस्य भीतिशीतज्वराः हे-शम्भो
निमन्त्रयेन आगच्छ ॥ २७ ॥

---

28 HYMN SUNG JOINTLY BY ALL THE GODS IN HONOUR OF ŚIVA

The 28th Chapter is in Hindi and is here omitted (VV 288—299)

29. ŚIVA ACKNOWLEDGES THE PRECEDING HYMNS HE IS PACIFIED, AND EXPRESSES HIMSELF AS PLEASED WITH THEIR DEVOTION (*BHAKTI*. HE CARES NOT FOR EATING OR DRINKING AND HAS NO PLEASURE IN SACRIFICES HE LONGS FOR *BHAKTI* AND FOR NOTHING ELSE

Chapter 29 is in Hindi and is here omitted (VV 300–304).

30 THE AUTHOR'S PRAISE OF ŚIVA ACCOUNT OF THE GODS' INTERCESSION ON BEHALF OF DAKṢA

स्वयम् हृदय् म्योनु तति च़ह् दूज़् ज़ालान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वभाज़ो ॥ ३०५ ॥
वैश्वानर अग्नि अन्न् कुख् अपरान
प्रानस् समान-सूत्य् बाग्रानो ।
प्रथ्-कुनि साची परमात्म कुख् पान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वभाज़ो ॥
दक़ि च्याज़ मञ्ज़न् पत च्यय् लारान
अक़ि शब्द-सूत्य् स्वर मिलवानो ।
ओंकार ध्यान-दारनाय ध्यान् दारान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वभाज़ो ॥
लीलाय बूज़िथ् मन् म्यॉनु माविदान
आशुतोष कुख् च़ुय् कुमल्लानो ।
युस् यिय् मंगिय् तस् तिह् कुख् दिवान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वभाज़ो ॥
देवन् दपुय् कोन क्रिव कॅह् मंगान
दक्षि बावनाय कुम् तोठानो ।

सर्वदेवाना समवेत्य स्तुति प्रकाश्यते ॥ १८ ॥

अथ प्रसन्नीभूत श्रीशिव' देवान्प्रति प्रतिवदति ॥ १९ ॥

अत पर ग्रन्थकृत् स्वय स्तौति ॥ ३० ॥

स्वय-नाम-प्रश्न[१] हृदयरूपेण (वर्तत) मम, तथैव त्व निर्वाणि प्रक्षालयन् (अवीति)

हे सत्यरूप, ज्योति स्वरूप, पतिव्रत मा ॥ ३०५ ॥

वैश्वानर अग्नि अन्न अपि-त्व जरयन्

प्राणवाहिनाडीषु समानवायुना (तत्) विभाजयन् भो ।

प्रत्येकस्य (वस्तुन कर्मणश्च) साक्षी परमात्मा स्वयमव (असि)

हे सत्यरूप० ॥

इच्छया तव सत्पुरुषा अनु त्वामव ध्यायन्त

पवेन शब्देन (प्रणवादि-)स्वरात्मना सयोजयन्त ।

ओंकारेण ध्यानधारणया ध्यान धारयन्त

हे-तेजोरूप० ॥

स्तोत्राणि श्रुत्वा मन सपन्न स प्रसन्नम्

हे शीघ्रप्रसादशील असि त्वमेव दयार्द्रीभवन् ।

य यच्च प्रार्थयिष्यति त्वत्त तस्मै तदेव असि वितरन्

हे सत्यरूप० ॥

दयालु अकपय कुतो न च किंचित् प्रार्थयन्त

भक्त्या भावनया असि प्रसादन् ।

---

[१] यद्य त्रिलिखे मधुसूदन कालादिकारूपस्य मुद्रा स्मर्तुमिच्छति । See note to Stein's translation of the Rājataraṅgiṇī i 31

कऺह्‌वम् प्रमन् स्वऺह्‌वम् दक़ि पक़ि मान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वमाऺज़ो ॥
दऺपुह्य् तोर हे मन्मथ मन्निवाम
शिवनाथ दय् किय् मंगानो ।
प्रकाशय् ज़िन्द गक़ि तफ् जफ् करि पान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वमाऺज़ो ॥ ३१० ॥
न-त दमि-योर्-कुन् आसन् दय् वनान
यज्ञ-करनम् छुव नाश् वनानो ।
पथ्-कुन् जग् कुँह् ति आमि न करान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वमाऺज़ो ॥
अद् दऺपुथख् तोर क्याजि छिव तम्बलान
तिथ् वनि यिथ् छिव वनानो
प्रज़ापथ् ज़िन्द गक़ि द्यान् चरि मन-प्रान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वमाऺज़ो ॥
अमि वाऺनिथ व्यलि कऺह्‌यख् वन्दान ।
प्रजापथ् क़ावऺलि कल-सानो ।
यज्ञस् प्यठ् गौव् हर हर जपान
तेज़ो-रूप ज्योति-रूप स्वमाऺज़ो ॥
क्रूयास् ज्वालाय-रूप छुख् वासान
हऺदयस् मञ्ज़् दीफ् प्रज़्‌लानो ।
मोह-गटि मञ्ज़् छुख् जाऺज़् गाश् हावान
तेजो-रूप ज्योति-रूप स्वमाऺज़ो ॥ ३० ॥

कृतो-युष्माभिरहं प्रसन्नः (यतः) स्तुतो-युष्माभिरहं कामनया श्रद्धया सह

हे-तेजोरूप० ॥

कथितं-तैरेव प्रत्युत्तररूपेण, हे संमुखरूप सतां-निवास

शिवस्वामिन् इदमेव स्मो-वयं प्रार्थयन्तः ।

(यथा) दक्षप्रजापतिः जीवन् संपत्स्यति तपः जपं करिष्यति स्वयम्

हे-तेजोरूप० ॥ ३१० ॥

अन्यथा अस्मात्कालादनन्तरं स्युः (लोकाः) इदमेव कथयन्तः

यज्ञकरणस्य अस्ति-हि नाशः भावी (फलम्) ।

तत्पश्चात् यज्ञं कश्चित् भवेत् न कुर्वन्

हे-तेजोरूप० ॥

ततोऽनन्तरं कथितं-त्वया-तेभ्यः (देवेभ्यः) उत्तररूपेण कुतो-नाम स्थ चञ्चलीभवन्तः

तदेव भविष्यति यदेव स्थ कथयन्तः ।

प्रजापतिः सजीवः संपत्स्यति ध्यानं संविधास्यति मनसा-भार्येः (सह)

हे-तेजोरूप० ॥

अनया वाचा यदा कृतस्त्वया-तेभ्यः अङ्गीकारः

प्रजापतिः अजस्य धृतशिराः ।

यज्ञमण्डपं प्रति गतः हर हरेति जपन्

हे-तेजोरूप० ॥

कृपालस्य (के) ज्वालारूपेण अपि भासमानः

हृदयस्य मध्ये दीप-इव प्रदीप्यमानः ।

मोहान्धतामिस्रमध्ये अपि ज्ञानप्रकाशं प्रदर्शयन्

हे-तेजोरूप० ॥ ६० ॥

31. DAKṢA IS BROUGHT TO LIFE HIS HEAD HAVING BEEN REDUCED TO ASHES, HE IS GIVEN A GOAT'S HEAD

द्म द्म भ्रम नम ष्म पायस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ २१५ ॥
ग्रन् गकृह्रो ग्रवायम् तय्
    सय् कुय् भामवुनु करुनावतार् ।
वन्दहास् ज़ुव् ह्यय् वालिंजू त वस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
सूर् ओसु गोमंतु मज़् अंग्रस् तय्
    दच्च-प्रजापतनिस् ग्रेरस् ।
करंनुय् ओसु तिय् कतोहम् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
देवौ दपु तति शिवनाथस् तय्
    प्रज़ापथ् गछि ज़िन्द वुज़् मांपनुन् ।
बक्मन्-हंन्दु वाति बोज़ुन् तस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
क़ावुन्माह् अख् ओसु तथ् समयस् तय्
    कल चंट्टस् ओसु निय् कांकान् ।
नमस्कार् व्यय्न् तस् बाग्यवानस् तय्
    कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
वंड् धज़्वान् ओसु प्राख्-ज़न्मस् तय्
    त्रिभुवन-नाथन् कल चंट्नस् ।

अथ प्रजापते पुनरुज्जीवनम् । तस्य भस्मीभूतशिरस स्थाने ऽजशिर स्थापनम् । तद्रूपमुखेनैव शिव प्रति स्तुति च प्रस्तौति ॥ ३१ ॥

निमेषे निमेषे (प्रतिश्वासकाल) श्रान्तो भविष्यामि नश्यामि पतिष्यामि मृतो नाम ।
　　अस्मि नि सहाय च कुरु मे पालनाम् ॥ ३१५ ॥

शरण गच्छेय नम शर्वायेति मन्त्रवाच्याय नाम
　　स एव अस्ति वर्तमान करुणावतार ।

उपहारीकुर्यां तस्मै प्राण धृत्वा (प्राणै सह) हृदय च यशो च
　　अस्मि नि॰सहाय ० ॥

भस्म आसीत् यज्ञ मध्ये अग्नि नाम
　　दक्षप्रजापते शिरस ।

कर्तव्य आसीत् तदेव सर्वकस् नाम
　　अस्मि नि॰सहाय ० ॥

देवै कथित तत्र शिवस्वामिन प्रति नाम
　　प्रजापति योग्य सञ्जीव॰ अधुना भवितुम् ।

स्वभक्तानां (विज्ञापनादि) योग्यमस्ति श्रोतव्य तस्य च
　　अस्मि नि सहाय ० ॥

छागलक एक आसीत् (तत्र) तस्मिन् समये नाम
　　शिर कृत्त ते (श्रीशिवन)-तस्य (एत) आसीत् तदेव (सो ऽत्र:) काह्नन् ।

नमस्कार कुर्याव तस्य (छागस्य) भाग्यशालिनः नाम
　　अस्मि नि॰सहाय ० ॥

महान् पुण्यकृत् आसीत् प्राग्जन्मनि नाम
　　(यस्य)त्रिभुवनस्वामिना शिर॰ कृत्त तेन तस्य ।

म्यकृथ् गौव् परम-पद्वी दितूनस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३२० ॥
सुय् कस दक्ष-प्रजापतस् तय्
लोगुन् त दितुनस् शीवादान् ।
घंट् ब्वंथ् पकान् गौव् यठ् यज्ञस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
फीरि फीरि श्रंन्दि श्रंन्दि परमशिवस् तय्
प्रदख्यन् दीं दीं लंग् वनने ।
बख्चुम् गयोस् मञ्ज़ मोहस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
है-है मोह-मायाय वंलुनस् तय्
है-है क्याह् गोम् कंरम् दय् कार् ।
राखम-ब्वञ्ज़् शरमन्द कंरुनस तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
आकाश डुलविय् ब्वन् वोलुनस् तय्
पृथिविय यठ् दितुनस्-दारिय् ।
किवरन् कंरुनस् तखमीर् कुह् कस् तय
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ ३२१ ॥

(येन सः) मुक्तः संपन्नः परमा-पदवी (सलोकता) दत्ता-तेन-तस्मै नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३२० ॥

तदेव शिरः दक्षप्रजापतये नाम

संयोजितस्तेन, दक्षस्तेन-तस्मै च सौख्यासनाख्यो (जीवन-कृन्मन्त्राभिषेकः)।

(याममध्यां प्राप्य) समुत्थितः (दक्षः) द्रुतं गतः प्रति यज्ञस्थानं नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

प्रक्रम्य प्रक्रम्य परितः परितः परमशिवस्य नाम

मर्मवचनानि दत्त्वा दत्त्वा प्रवृत्तः कथयितुम्।

समस्त-मे गत-ध्यानं सर्वं मोहस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥

कष्टं, मोहमायया हतस्तयाहं नाम

कष्टं, किं संपन्नं-मम कृतं-मया ईदृक् कर्म।

राक्षसबुद्ध्या लज्जितः कृतस्तयाहं नाम

अस्मि निःसहायः०

आकाशाद् संनिपात्य अधः अवतारितस्तयाहं नाम

पृथिवीं प्रति (पृथ्वीपृष्ठे) पातितस्तयाहम्।

अहङ्कारेण कृतमेतन्मे, दोषः अस्ति कस्य नाम

अस्मि निःसहायः० ॥ ३१ ॥

---

32 DAKSA'S HYMN DESCRIBING HOW HE HAS BECOME FREED FROM WORLDLY DESIRES

दमिय् चूठुम् गव्नम पवान्
दमिय् चूठुम् पनाल् सूर् ।
दमिय् चूठुम् भ्रगंट्ट रातम्
दमिय् चूठुम् दृहम् नूर् ॥ ३२५ ॥
दमिय् श्रोसुम् स्वकटुय् न्यचिव्याह्
दमिय मांपंनुम् ज्यवान् पूर् ।
दमिय् श्रोसुम् फेरान् थोरान्
दमिय् मांपंनुम् दशिय् सूर् ॥
नय् रोशि वन्दनय् नय् रोजि ब्रंत-कोस्
नय् बोलि आवन पत कस्तूर् ।
नय् रोशि ग्रामी त नय् रोशि मातम्
नय् वशि दद्वय् माश-खन्तूर् ॥
श्रोसुम् कुनुय् त मांपंनुम् स्वठाह्
नज़्दीक् वातिथ् गोमय् दूर् ।
ज़ाहिर् त बातिन् कुनुय् चूठुम
गयेम् स्यथ् च्यथ् चवज्ञाह् चूर् ॥
ससारम् मन्न् कैंह् न ग्रा रोजि
रोजि कुन् परम शिव श्री-श्रगूर् ।
स्वत्य-मन्न्-बागन् व्यय् ललनावन्
जिगरम् मन्न्-बाग् करम् गूर-गूर् ॥ ३२ ॥

दत्तस्य वैराग्यकथनम् ॥ ३२ ॥

क्षणमात्रेणैव दृष्टं-मया, हिमजलकणाः पतन्तः
क्षणेनैव दृष्टं-मया, पतत् हिमजालम् ।
क्षणेनैव दृष्टं-मया, अन्धतामिस्र रात्रौ
क्षणेनैव दृष्टं-मया, दिवसे प्रकाशः ॥ ३२५ ॥
क्षणेनैव ग्रामं अल्पवयाः स्तनंधयबालकः
क्षणेनैव संपन्नोऽहं युवा पूर्णः ।
क्षणेनैव ग्रामं संचरन् प्रचरन्
क्षणेनैव संपन्नोऽहं स्थवीभूय भस्मशेषावस्थः ॥
नहि स्थास्यति शीतकालः नहि स्थास्यति ग्रीष्मकालः
नहि विरविष्यति श्रावणमासात् पश्चात् कस्तूरनामपक्षी ।
नहि स्थास्यति प्रसन्नता, पुनः नहि स्थास्यति शोकः
नहि प्रक्षालयिष्यते प्रत्यहं शीतादिबाधाम् ॥
अमूर्त एक-एव संपन्नोऽहं च अनेकरूपः
सामीप्यं प्राप्य संपन्नोऽहं-त्वत्तः दूरः ।
प्रत्यक्षं परोक्षं च एक-एव दृष्टो-मया (त्वं शिवात्मा)
गता-मत्तः लज्जा पीत्वा चनुष्मस्मात् चोराः ॥
संसारस्य मध्ये किञ्चित् नहि मोः स्थास्यति
स्थास्यति एकाकी परमशिवात्मा श्री-अघोरभट्टारकः ।
(तं) अङ्कमध्यभागे अहमेव लालयिष्यामि
हृदयस्य मध्यभागे करिष्यामि-तस्य लालनाम् ॥ ३२ ॥

---

33. ANOTHER HYMN OF DAKSA ON THE SAME SUBJECT.

निश्च अन्त-रस्ति आगर लो-लो
निर्मल् जल् गोस् खर लो-लो ।
नॅनु गोस् मञ्ज बव-सर लो-लो
सॅनु पान् मॅठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३३० ॥
पाञ्जिस् मञ्ज ओसु नॅनु आकाश्
सद्विचार-नेत्रन् ज्ञाञ्-इन्दु गाश् ।
मोह-वुनरि खॅटु म्य जर शर लो-लो
सॅनु पान् मॅठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
मोह कठ्कार-सूत्य् बोजन आम्
रातस् दह् त सुबहस् श्याम् ।
मन्दिज्ञन् इह् म्य लॅगु दर लो-लो
सॅनु पान् मॅठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
क्रोठि-व्यन्दके वन्द-सूत्य् अन्द-वन्द्
म्यख् आम् खटन त गोस् यख् वन्द् ।
पम्पोश् जन् गोस् बर लो-लो
सॅनु पान् मॅठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
चञ्चल् साँपनुम् चित्-चन्द्रम्
स्वकटिस् प्योम् न शम-शबनम् ।
बुज्यरकु सूर् प्योम् ज्यर लो-लो
सॅनु पान् मॅठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दत्तवैराग्यमेवात्रापि वर्ण्यते ॥ ३३ ॥

सकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मल जल (उद्भूय) सम्पन्नोऽहं मूर्तरूप नाम ।

प्रत्यक्षीभूतोऽहं मध्ये भवसरम नाम

गम्भीर आत्मा विस्मृतो मम, किं नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (महात्मन) मध्ये अभूत् प्रकाश आकाश

मद्विचारात्मनश्चयो ज्ञानस्य प्रकाश ।

(तत्र) मोहात्मसिद्धिकया गूढ मम अग्र अश नाम

गम्भीर आत्मा० ॥

मोहान्धकारेण अतिशैत्यात्मना दृष्टो आगत मे

रात्रौ दिन, तथा प्रभाते सायकाल ।

मध्याह्ने दिवस मम गत निरोध (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीर आत्मा० ॥

कठारचितात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

सुख आच्छादनम पिहितमिव मे, यथा सम्पन्नोऽहं स्थान-
च्युतमिव वद्ध० ।

पद्म इव गतोऽहं विशरणा नाम

गम्भीर आत्मा० ॥

चञ्चल सम्पन्ना मे त्रिधामुधा

बालस्य पतितो मे न शमदप शीतजलकणजालम् ।

(अधुना) वृद्धतायां अवस्थायस्तुति पतिता मयि आपदं नाम

गम्भीर आत्मा० ॥

---

* ना भा इति शब्दस्य निरर्थकस्य पद बाह्याम प्रयुज्यते ।

33 ANOTHER HYMN OF DAKSA ON THE SAME SUBJECT.

निश अन्त-रस्ति आगर लो-लो
निर्मल् जल् गोस् खर लो-लो ।
नन् गोस् मन्न् वव-घर लो-लो
सनू पान् मंठ्ठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २२० ॥
पाञ्जिस् मञ्ज् ओसु नंनु आकाश्
सदिचार्-नेत्रन् शांञ्-हंन्द् गाश्।
मोह-बुनरि खंट्टु म्य जर शर लो-लो
सनू पान् मंठ्ठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
मोह कठ्कार-छत्य् बोजन आम्
रातस् दह् त सुबहस् श्याम् ।
मन्दिञ्जन् दह् म्य लंगु दर लो-लो
सनू पान् मंठ्ठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
क्रोठि-व्वन्दके वन्द-सूत्य् अन्द-वन्द्
म्यख् आम् खरन त गोस् यख् वन्द् ।
पम्पोश् फ़न् गोस् वर लो-लो
सनू पान् मंठ्ठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
चञ्चल् सॉपनुम् चित्-चन्द्रम
व्वकटिस् प्योम् न श्रम-श्रवनम् ।
वुज्यरकु स्रर् प्योम् ज्यर लो-लो
सनू पान मंठ्ठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥

दृढवैराग्यमेवात्रापि वर्ण्यते ॥ ३३ ॥

सकाशात् अन्तरहितात् प्रभवस्थानात् नाम*

निर्मलं जलं (उद्भूय) सपन्नाऽद्य मूर्तरूपं नाम ।

प्रत्यक्षीभूताऽद्य मध्ये भवसरः नाम

गम्भीरं आत्मा विस्मृता मम, किं नाम करिष्यामि ॥ ३३० ॥

जलस्य (महात्मनः) मध्ये अभूत् प्रकाशं आकाशं

मद्विचारात्मकत्रयो मानस्य प्रकाशं ।

(तत्र) मोहात्मसिद्धिकया गूढं मम अशं अशं नाम

गम्भीरं आत्मा० ॥

महान्धकारेण अतिशैत्यात्मना दृष्टो आगत मे

रात्रौ दिनं, तथा प्रभाते सायंकाले ।

मध्याह्ने दिवसं मम गतं निरोधं (अवसानावस्थां) नाम

गम्भीरं आत्मा० ॥

कठोरचित्तात्मना शीतकालेन निरन्तरम्

मुखं आच्छादनं पिहितमिव मे, यथा सपन्नोऽद्य स्थानं सर्वमिव बद्धं ।

पद्म इव गतोऽद्य शिशिरता नाम

गम्भीरं आत्मा० ॥

मञ्जुलं सपन्नो मे विधान्ध्मा

बालस्य पतिता मे न प्रमदस्य प्रातःप्रसक्तपञ्चाशम् ।

(अधुना) सुदसापा अवस्थापरवृत्ति पतिता मयि आश्चर्यं नाम

गम्भीरः आत्मा० ॥

---

* ओ आ इति वाक्यस्य निरर्थकताबोधक पदं वाक्ये प्रयुज्यते ।

कुस् ग्रिशर् गाँठ् जन् मन-किनि सक्थ्
जीव-श्रार-रक्षिथ् छम्-न च्यांन् वक्थ ।
खर-रस्तु थमर मा व्यज़् व्यह् लो-लो
सन् पान् मंठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥ ३३५ ॥
दुयी-हद्म त्वयं म्य आत्म-सूर्य खट्
अन् वन्योस् तन् श्रासिथ् व गोस् म्वट् ।
क्रूद्-कठ्कंग्नि कंडम् खर लो-लो
सन् पान् मंठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
संसार-कानन् कंड् म्य ट्रंड् कार्
दार-कनि लोगुनम् देह-अहंकार् ।
तुल-कतयुंकु लंदुन् गर लो-लो
सन् पान् मंठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
कंड्नम् कलिकालंकि ग्रिग्रिरन्
दार-छ्यथ वार-वुधिचूंय् नंग्रन् ।
वुयंनम् यों-स्वक्त-लर लो-लो
सन् पान् मंठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ममताथ चिथ कंडनस् खानदार्
दंपुनम् विषय-बूगन् लार् ।
गर श्रक् लूबकि बर लो-लो
सन् पान् मंठ् म्य क्याह् कर लो-लो ॥
इन्द्रिय-ग्रुरि छिय् तावेदार्
दायौं-कनि छिय् वंथि नव दार् ।

अस्मि स्त्यानीभूतजलधारा इव मनसा कठिनीभूतः

जीवदयारहितस्य अस्ति-मे-न तव भक्तिः।

स्मृति(चेतना)रहितः भ्रंशमाप्स्यामि मा-स्थित् अधुना अहं नाम

गम्भीरः स्वात्म० ॥ ३३५ ॥

द्वैतात्मकेन शीतेन मम स्वात्मात्मसूर्यः गूढः

अन्धः भूतोऽहं, तनुः भूत्वा अपि संपन्नोऽहं स्थूलः।

क्रोधात्मना शीतातिशयेन कृतोऽहं स्थिरः नाम

गम्भीरः स्वात्म० ॥

संसारात्मना-तक्ष्णा कृतं मम दृढं कर्म

दारुकृते संयोजितस्तेन-मे देहाहंकारः।

(यत्र) स्त्यानीभूतजलमयशिलेष्टिकाभिः आरोप्य-निर्मितं-तेन गृहं नाम

गम्भीरः स्वात्म० ॥

कृता-तेन-मम कलिकालात्मना शिशिरकालेन

धैर्यरूपगेहपटलासारणतृणस्य वैराग्यपटलस्थानानिःसरज्-ज्वलयिष्णुज्वालकरयिका नयरता।

(तत्र) शोभितास्तेन-मे अलमयमुक्तावल्यः नाम

गम्भीरः स्वात्म० ॥

ममताख्यया स्त्रिया कृतस्तयाहं गृहस्थाश्रमी

कथितं-तया-मे विषयभोगान् अनुसर (आसक्तोपभुङ्क्ष्व।

एहं प्रविश्य लोभात्मना दूरेण नाम

गम्भीरः स्वात्म० ॥

(अत्र) इन्द्रियात्मपात्राणि सन्ति-ते वाग्वर्तीनि

पलद्वारस्थाने सन्ति-ते वहाटितानि नव द्वाराणि।

वुछ् ह्वाह् कर् ह्वम् खर लो-लो
    संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४० ॥
ह्यआ थ्वूमय् खिद्मथ्गार्
    छ्रुह् दिय् राथ्-द्वह् गर कुन् मार् ।
लूटिथ् पर्ननि त व्यपर् लो-लो
    संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ज़्यनु महनु मंग्राव् ख्ख-सान् व्यह्
    शिशिरस्-मज़् यख्-चेशाह् च्यह् ।
द्यु गर छुय् आसुर लो-लो
    संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
वूजिथ् दृथिसय् गरस् मज़् गोस्
    यंच-कालि छोग्रस् प्योस् कांप्योस् ।
तुर्य-हज़ु छाम् यर-यर लो-लो
    संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
निर्मल निष्कल निष्कामय्
    छिय् बसन्त-रङ्ग वलिमंति ज्यामय् ।
पद्मनाभ पीताम्बर लो लो
    संनु पान् मंठु म्य क्याह् कार लो-लो ॥
अमृत-वर्शन-स्वत्य् च्याने
    यियि दशमच् छिथ-वर्थ म्याज़ ।
वासुन् श्याम-सुन्दर लो-लो
    संनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥ २४५ ॥

पश्य गुणजातं, कुरु कुम्भकं स्थिरं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४० ॥

तृष्णा निहिता-मया-ते शमी

अन्विष्य अन्विष्य रात्रिन्दिवं पदं प्रति क्रमेण-संपदा-संचिनु ।

अप्ययवस्तु स्वान् परान् (च) नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

जननं मरणं विस्मर, सुखयुक्तः तिष्ठ

अतिशीतकालमध्ये अतिशीतलं जलं पिब ।

ईदृक् एवं अस्ति-ते आश्चर्यरूपं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(इत्थं) श्रुत्वा, ईदृशस्य रूपस्य मध्यं गतोऽहम्

अतिकायेन मृतो पतितोऽहं, कम्पितोऽहम् ।

शैत्यस्य अस्ति-मे अतिकम्पः नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

हे-निर्मल, निष्कल, निष्काम

सन्ति-ते पीतवर्णानि वर्षितानि वस्त्राणि ।

हे-पद्मनाभ पीताम्बर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(स्वात्मना) अमृतवर्षणेन स्वकीयेन,

उद्भविष्यति इरधायाः मालतीलतायाः मदीयायाः

अङ्कुरः हे-श्यामसुन्दर नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ ३४५ ॥

ज़्वालारूप ज्योतीस्वरूफ् यिम्
सूर्य-छिङ् प्रत्यख् दर्शुन् दिम् ।
स्थानि तेज-ताप कति दर लो-लो
मनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
ननु नेरि आत्मसूर्यकुय् प्रकाश्
मुह कठ-कशिमंय् सुय् करि नाश् ।
आकाश् वुछ ज़र-ज़र लो-लो
मनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
नय् रोज़ि कठ-कशु नय् मर्दी
बिय मांपन यिय् ओसुम् तिय् ।
निर्मल् ज़ल् व्वव स्वर लो-लो
मनु पान् मंठु म्य क्याह् कर लो-लो ॥
छप्यास् म्य सूर्य-रूफ् छावि ग्वसोञ्
ग्रीन-मज़्ञ वुछिहे नेरान् पोञ् ।
मरि गोस् करि करि सर लो-लो
मनु पान् मंठु म्य क्याह् कर् लो-लो ॥ २२ ॥

---

34 DAKSA'S SELF ABASEMENT.

जाञ्-गाश् मोहज़-राचू गट्रोवुम्
सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २५० ॥
प्रत्यख् आसिथ् कति पर्जनोवुम्
मन्दञन् छोवुम् रातकूलि पान् ।

हे-ज्वालारूप, ज्योतिःस्वरूपः आगच्छ-मे

सूर्य-इव प्रत्यक्षं दर्शनं देहि-मे ।

त्वदीयेन तेजोद्योतेन कुत्र स्थिरीभविष्यामि नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(येन) प्रत्यक्षं निर्गमिष्यति आत्मसूर्यस्य प्रकाशः

मोहात्मनः ध्यानशीतस्य स-एव करिष्यति नाशम् ।

(येनैव) चिदाकाशं द्रक्ष्यामि संपूर्णं नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

नहि स्थास्यति शीतश्यानता, नहि शैत्यम्

पुनः संपत्स्यामि यदेव आसं तदेव ।

निर्मलं जलं भूयासं स्मृत्वा नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥

(ग्रन्थकृतः) कृष्णाख्यस्य मे सूर्यात्मरूप संदर्शयिष्यति यतिनाथ.

हिममध्यात् पश्येत् निर्गच्छत् पानीयम् ।

निमग्नः संपन्नो-ऽहं कृत्वा कृत्वा परीक्षां नाम

गम्भीरः स्वात्मा० ॥ २३ ॥

दक्षस्येयं सव्रीडमित्रोक्तिः ॥ २४ ॥

ज्ञानप्रकाशः मोहात्मरात्र्या गूहितो(तामिस्रीकृतः)-मे

सूर्यः उपलक्षितो-मया न, विनष्टो-मे दिवसः ॥ ३५० ॥

प्रत्यक्षीभूतः कुत्र उपलक्षितो-मया

मध्यन्दिने प्रदर्शितो-मे परोक्षिणपक्षिणा स्वात्मा (दुर्निमित्तमिव दृष्टम्) ।

ख्वर-पखि हंसाह् कति वुफनोवुम्
सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥
च्यतुकुय् बालुख् कति वुजनोवुम्
मोवुम् आद्य-प्रवातस्-मञ्ज ।
मुर्ख-व्यज्र मन-मङ्गलिय् अलरोवुम्
सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥
सूर-म्यचि मिलविथ् यूञ्जाह् चोवुम
यचि-कानाह् तथ् थोवुम् सूत्य् ।
गंञ्जरोवुम् न मद् हस्ताह् पोवुम
सूर्य पर्जनोवुम् न रोवुम् दह् ॥ २४ ॥

---

35 DAKSA SINGS A HYMN IN PRAISE OF SIVA, AND ASKS PARDON THIS IS GRANTED

बक्ति-बावनाय-सूत्य् कुस् दस्-बस्तय्
ज्यव् छम् न परहा च्यांज् लीला ।
क्रावंलि-ज्यव् छम् मन्दछान् कुस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ २५४ ॥
क्रावलि-बोल्य यालि दय् वनुनम् तय्
प्रसन् गौव्, अमनि लग् शिवशंकर् ।

स्मृतिरूपपक्षीश हंसः (स्वात्मरूपः) कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उड्डापितो-मया

सूर्यः उपलक्षितो न० ॥

चित्तात्मा बालकः कुत्र-नाम (न कुत्रापि) उद्बोधितो-मया

(प्रत्युत) शायितो-मया प्रभातारम्भे (स्तुत्वा शम्भुसारूप्यप्रदे) ।

मूर्ख-मुद्रया मनोरूपे-बालशय्यावाहने* लालितो-मया (येन गाढनिद्रां गतःसः)

सूर्यः उपलक्षितः० ॥

भस्म-मृत्तिकया संयोज्य (घटितः) क्रीडनकपुत्तलिकाविशेषः प्रक्षिप्तो-मया

तृणविशेषात्मत्राणः तेन सह स्थापितो-मया ।

गर्वितां तु, मत्तहस्ती पालितो-मया (इति)

सूर्यः उपलक्षितो० ॥

स्वपूर्वकृतस्य क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकं दत्तस्तुतिः ॥ ३५ ॥

(अतः) भक्तिभावनया अस्मि बद्धाञ्जलिः

(तादृशी) जिह्वा अस्ति-मे न (यया) पठेयं तव स्तुतिम् ।

छागस्य जिह्वा अस्ति-मे (तेन) लज्जमानः अस्मि नाम

अस्मि निःसहायः, तत् कुरु-मे पालनाम् ॥ ३५४ ॥

छागभाषया यश इत्यमेव कथितं-तेन-तस्मै नाम

प्रसन्नः संपन्नः, हर्षितुं प्रवृत्तः शिवशंकरः ।

---

* बालशय्या तु यदि न चालिता स्यात्तदा बाल उद्बुध्यते । यदि च चाल्यते तदा स्वयमुद्बुद्धो ऽपि बालो ऽत्यन्त निद्राक्षीनो भवति इति प्रसिद्धम् । तद्वन्मयापि मनोरूपशय्यायां सञ्चालितचित्तबालो ऽतिशयेनैव निद्राक्षीनो विहित इति भावः ।

† चपलत्वादकृतिरेव ममोद्भूतेति भावः ।

बूज़ि बूज़ि दपनि खंगु ब्रह्मादस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ २५५ ॥
हे-ब्रह्माजी खग् गोमस् तय्
दमिय् बोल्य पूज़ाय-प्यठ् कांक्राह् ।
युस् परि, ज्यलद्य् प्रसन् गछ़ तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
अमिय् गलमुद्री नाव् थवुहस् तय्
तय् बोल्य यिथु परि प्रथ् कांक्राह् ।
शिवजी भाव्यात् बोज़नि यियि तस् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥
प्रजापतनय् नीलकंठस् तय्
कावलि-बोल्य वंग्रू दहय् लीला ।
प्रसन् गोम् गंछितम् म्य-ति क्रपाम् तय्
कुस् बेकस् तय् करम् रखिपाल् ॥ २५ ॥

---

36 ANOTHER HYMN OF DAKṢA.

कोफुर-रङ्ग, मफेद्-अङ्ग
लगय् गङ्ग-जटानि ॥ २५८ ॥
कुनुमंत्र कुय् च्य वासुख् घटि
रछिनि मटि च्यय् मारिय् ।
आम् छम गाम् च्चन् चच्झगटि
लगय् गङ्ग-जटानि ॥ २६० ॥

श्रुत्वा श्रुत्वा वक्तुं प्रवृत्तः ब्रह्मार्ण नाम

अस्ति निःसहायः० ॥ ३५५ ॥

हे-ब्रह्मन् प्रसन्नः संपन्नो-ऽहमस्य नाम

अनया वाख्या पूजायां कश्चित् ।

यः पठिष्यति, शीघ्रमेव प्रसन्नः भविष्यामि तस्य नाम

अस्ति निःसहायः० ॥

अनेनैव-हेतुना गलमुद्रेति नाम स्थापितं-तैस्तस्याः (तादृग्वाख्याः) नाम

तां वाणीं यथा पठिष्यति प्रत्येकः पुरुषः ।

श्रीशिवः साक्षात् श्रोतुं आगमिष्यति तस्य नाम

अस्ति निःसहायः० ॥

दक्षप्रजापतिना नीलकण्ठस्य नाम

छायावाख्या प्रोक्ता इयमेव स्तुतिः ।

प्रसन्नः संपन्नो(यथा)-तस्य, संभूयात् (तथा) ममापि भक्तस्य (कृष्णाख्यस्य) नाम

अस्ति निःसहायः० ॥ ३५ ॥

दक्षस्य स्तुतिः क्षान्तिप्रार्थनपूर्वकम् ॥ ३६ ॥

हे-कर्पूररागदेह, शुक्लवर्णाङ्ग

कपर्दारीभवेयं गङ्गजटल-नाम्नि-भवदाश्रितत्वे (गङ्गायुतजटायां वा) ॥ ३५९ ॥

धृतः अस्ति-त्वया त्वया वासुकिः कण्ठावलम्बी

रक्षणाय समर्पिताः तवैव सर्वे ।

आशा अस्ति मे, प्रकाशं आनय (उत्पादय) अन्धतामिस्रे

कपर्दारीभवेयं० ॥ ३६० ॥

परं-ब्रह्म हे केवल
    क्रावलि कल म्य सोरुय् ।
च्यानिय्-सूत्य् व्यज् विय वल
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
हे परम-शिव परमानन्द
    व्वह् च्युय् वन्द पनतुय् पान् ।
म्य शोनमत्र-न कुस् प्रारमन्द
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
निराकार निरञ्जन
    त्रिलोचन कुस् मोहय् ।
आनन्दगन वृषवाहन
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
दयावान संकर्षण
    सावदान मन दारय् यान् ।
यिथु ओसुम् तिथु विय-ति बन
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
प्रथ् वाल वाल प्रथ् वन वन
    सनातन क्रारथ् व्वह्
च्युय् कुस् यार् च्युय् कुस् दन
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३६५ ॥
चिन्तामन श्री-आत्मदेव
    महादेव मसाज़ो ।

हे-परंब्रह्मन्, हे-कैवल्यात्मन्

अग्रस्य शिरः मयि संयोजितं-त्वया ।

तवैव-कारणेन अधुना पुनः उल्लाघीभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

हे परमकल्याणरूप परमानन्दरूप

अहं त्वय्येव उपहारीकुर्यां स्वकीयं देहम् ।

मया घातो-मया-त्व न, अस्मि (तेन) लज्जितः

उपहारीभवेयं० ॥

हे-निराकार, निष्कलङ्क

त्रिलोचन, असि-त्वं सर्वमेव ।

हे-आनन्दघन, वृषभवाहन

उपहारीभवेयं० ॥

हे दयामय, संकर्षण

सावधानेन मनसा धारयेयं-तव ध्यानम् ।

यादृक् अभूवं तादृक् पुनरपि संभवेयम्

उपहारीभवेयं० ॥

प्रत्येकस्मिन् गिरौ गिरौ, प्रत्येकस्मिन् वने वने

हे-सनातन, अनुचरेयं-त्वां अहम् ।

त्वमेव असि द्रव्यं, त्वमेव असि धनम्

उपहारीभवेयं० ॥ ३६५ ॥

हे-भक्तचिन्तामणे, श्रीमन्नात्मदेव

हे महादेव, यतीन्द्र ।

घन्-राय् च्यय् करय् सीव्
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
इच्छा-कुलि त्रिवन् सेव
चिदाकाश शब्नम-स्व्य् ।
तथ्-मङ्ग् बेलि-फलु कुख् शिव
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
सुय् बेलि-फलु कुह् सुख् दान
कुलु ह्यथ् लंज्य लगौ-मान् ।
छनि-छनि वातिथ् कुख् च्यय् पान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
बोशन यिख् च्यह् शास्-म्यान
अमि दमि मान् सोरय् ह्यथ्
दारमाय वार दारिथ् यान
लगय् गङ्ग-जटाने ॥
स्वरय् माद सुरथ्मति
उमापति कुख् नजदीख् ।
चराचर छाडथ् कति
लगथ् गङ्ग-जटाने ॥ ३७०
दह् लगु दर स्यमङ्ग्-स्वयि
अथद वासनायौ-स्व्य् ।
हैरान् छुम् व्यह् दमिय् वति
लगय् गङ्ग-जटाने ॥

अहो-रात्र तवैव करिष्यामि-ते सेवाम्

उपहारीभवेय० ॥

यदिच्छावृत्तस्य त्रिगुणात्मप्राकृतिकरूपाणि फलानि (फलितानि)

चिदाकाशप्रकाशात् (कल्याणम्भाद्यनमोरूप)रात्रमन्तपतितहिमकणपुञ्जेन।

तस्य-मध्ये बीजफलरूप अपि त्वं हे शिव

उपहारीभवेय० ॥

तदेव बीजफलं अस्ति अतिसूक्ष्मम्

(यस्मात्) वृत्त सह शाखाभि कर्मेश्च सह (समभवति)।

(तत्र सर्वस्मिन्) प्रत्यक्षं व्याप्य अपि त्वमेव स्वयम्

उपहारीभवेय० ॥

सुचातो भविष्यसि त्वं सचित्प्रकाशेन

अनेन (अप्रत्यक्षेण) एतेन (प्रत्यक्षेण च) सह सर्वमेव (कार्यकारण-वर्गं) सह धृत्वा।

धारणया दृढ धृत्वा ध्यानम्

उपहारीभवेय० ॥

हे-ऋजुप्रकृते साधो, भस्ममलितगात्र

उमापते, अपि समीपवर्ती।

हे-चराचरात्मन् अन्वेषिष्यामि त्वां कुत्र नाम

उपहारीभवेय० ॥ ३०० ॥

दिन संगतं निरोधे (अवसित) मध्यभागे-सेतो (अकृतकृत्यत्वे)

अशुद्धाभि वासनाभि

कादिशीक भ्रमि अद्य अनेनैव मार्गेण

उपहारीभवेय० ॥

भैरव-नाथ महाकाल
    स्मरन च्यानि निश कुम् दूर् ।
तवय् कुम् ब्वह् दमिय् हाल
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
आमतम् खश् कास्तम् जाल
    हे बूलवाल दयालो ।
करय् लोल-पोशन् माल
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
मारय् लोल-खरज़ ताल
    यितम् माल यग्यम् पठ् ।
ख्यतम् ख्यौर-खड्कि थाल
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
ओसुम् वार खंतुम् क्रूद्
    दूति-योर् हृदु च्यतम् म्य ।
क्रूद्-निश कँह् ड्राम् नो स्रूद्
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३७५ ॥
दयावान हे सङि-दय
    मृत्युञ्जय दया कर् ।
बोशन आस् मय्-निर्भय
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
शाम्नय् कंठगनष म्वछ
    रंसदीप दूपय् सान् ।

हे-भैरवनाथ महाकालरूप

　　स्वरणकर्मणः तव सकाशात् असि सुदूरः ।

तेनैव अस्मि अहं अनेनैव वृत्तेन (युक्तः) (इमामवस्थामासवान् इति)

　　उपहारैर्भवेयं० ॥

मृषा-नाम-मे प्रसन्न , अपनय-नाम-मे त्वरान्

　　हे साधुनाथ दयालो ।

कुर्यां-ते प्रेमपुष्पाणां मालाः

　　उपहारैर्भवेयं० ॥

आहन्यां-ते प्रेमस्वरोपेतान् तालान्

　　आगच्छ-नाम-मे निमन्त्रयेन यत्नं प्रति ।

भुङ्क्ष्व-नाम-मे (मन्निवेदितानि) घृतोपस्कृतपायसपूर्णपात्राणि

　　उपहारैर्भवेयं० ॥

आसं (तु) साधुवृत्त, आरूढो-मयि क्रोधः

　　इतो-ऽनन्तरं स्थितं नियमृतौ मम ।

क्रोधात् किंचिदपि निर्गतं-मे न फलं (प्रत्युत दुष्फलमेव)

　　उपहारैर्भवेयं० ॥ ३०५ ॥

हे-दयालो, हे महेश्वर

　　हे-मृत्युञ्जय दयां कुरु ।

प्रतीक्षे आगतस्त्वं मर्यादारक्षणेन

　　उपहारैर्भवेयम्० ॥

प्रज्वालयिष्यामि (आधूपयिष्यामि)-ते गुग्गुलस्य अङ्गारान्

　　स्वदायिन धूपेन (च) सह ।

प्रथम-सूंत्य् ह्यमथ् कछ्य
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
दितम् ज्यव् त लीला पर
    पञ्च-बाव-निश रछ्तम् म्य ।
इति-घोर् व्यज़् कर हर हर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
हे अंग्न-म्वख जटाटार
    अंग्न-वंतृह् अंग्नस् मञ्ज् ।
'क्रमथ् ख्यत शिव-शङ्कर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
यितम् गर महेश्वर
    मनस् दार च्योनुय् थान् ।
प्रथम च्यांञ् पूजा कर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥ ३८० ॥
चरन् च्यानि दिगम्बर
    रटहा हर मनस् मञ्ज् ।
लबहा तार् इमि भव-सर
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥
सादन्-छन्दि हे सत्संग
    मतेचू म्य-ति करतम् लय् ।
संसारन् म्वख् अंनुनम् टंग
    लगय् गङ्ग-जटानि ॥

अतिप्रेम्णा स्वीया-त्वा अङ्के

उपहारीभवेय० ॥

देहि-नाम मे जिह्वां, यया लीला (स्तुतिं) पठिष्यामि

पशुभावप्रकाशात् रक्त-नाम-मा माम् ।

(यया) इत -परं, अधुना करिष्यामि हर हरेति (नित्यकीर्तनम्)

उपहारीभवेय० ॥

हे अग्निमुख जटाधर

हविष्यद्रव्यफलानि अग्नि मध्ये ।

जुहुया ते भुङ्क्ष नाम हे शिव शङ्कर

उपहारीभवेय० ॥

आगच्छ नाम मे इष्ट हे महेश्वर

मनसि धारयिष्यामि तवैव ध्यानम् ।

प्रेम्णा तव पूजां करिष्यामि

उपहारीभवेय० ॥ ३८० ॥

चरणौ त्वदीयौ, हे दिगम्बर

गृह्णीयां हे सतापहर मनस मध्ये ।

(येन) लभेय उद्धार अस्मात् भवसरस

उपहारीभवेय० ॥

सज्जनानां भो भक्तवत्सल

सत्पथस्य ममापि कुरु नाम मे प्रीतिम् ।

ममारेव अहं प्रापितस्तेनाद अत्यन्तमुद्वेगम्

उपहारीभवेय० ॥

छ्याम् म्य च्याव् द्यानॅचु वग
मारन-स्तुत्य् करम् मस्य् ।
तिथुय् थियु गछ़ द्वग
लगय् गङ्ग-जटाने ॥ ३६ ॥

HAVING FINISHED HIS PRAISES OF ŚIVA, DAKṢA AGAIN COMMENCES HIS SACRIFICE. HAVING PACIFIED ŚIVA THE GODS OBTAIN PERMISSION TO DEPART AND REPAIR TO THEIR RESPECTIVE ABODES

राजन् य्यलि वॅन्य् लीला सुन्दर्
प्रसन् सॉपॅनु शिव शङ्कर् ॥ ३८४ ॥
यग्यस् प्यठ् गय् सभिय् सारिय्
शमिय् त कॅल्हस् भार-शारिय् ।
शिव-ध्यान् द्दोरुख् ह्रॅदयस् अन्दर्
प्रसन् सॉपॅनु शिव-शङ्कर् ॥ ३८५ ॥
होम करवाया दछन-का राजा*
घटा शङ्ख और बाजा नाल ।
ह्रॅफ्य् गेय् देवता स्वस् गॅव् ईश्वर्
प्रसन् सॉपॅनु शिव-शङ्कर् ॥
लाखों चीजों अग्नि-में पाया
सावधान कराया जगन्नाथ् ।

* This and most of the following lines are in Hindi

(ग्रन्थकर्तुः स्वनिर्देशः) कृष्णाख्यं (मां) पायय ध्यानात्मकं भङ्गारसम्

स्मरणेन (स्वेन) कुरु-नाम-मां प्रमत्तम् ।

तथैव यथा भविष्यामि मदेन-निश्चेष्टः (इव)

उपहारीभवेयं० ॥ ३६ ॥

स्तुतेरनन्तरं दक्षस्य पुनर्यज्ञारम्भः । तान्देवान्प्रति प्रसन्नीभूतस्य शिवस्य सकाशात्स्वगृहाणि गन्तुं लब्धसमनुज्ञानानां देवानां वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ३७ ॥

राज्ञा (दक्षेण) यदा प्रोक्ता स्तुतिः शोभना

प्रसन्नः संपन्नः शिवशङ्करः ॥ ३८४ ॥

यज्ञस्थानं प्रति गताः समेत्य सर्वे-एव

शान्त्या तु कृतास्तैस्तस्मै आर्तविज्ञप्तयः ।

शिवस्य-ध्यानं धृतं-तैः हृदयस्य अन्तः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३८५ ॥

यज्ञं कारितस्तेन दक्षिणापथस्य राज्ञा

घण्टाभिः शङ्खैः तथा वाद्यविशेषेण युक्तोत्सववृत्त्या ।

संतृप्ताः संपन्नाः देवाः संतुष्टिं उपगतः ईश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

लक्षसंख्याकानि द्रव्याणि अग्नौ प्रक्षिप्तानि

(यथा) अत्यन्तप्रसन्नतां आपादितः जगदीश्वरः ।

त्रिलोकनाथ् ईश्वर् परमेश्वर्
प्रसन् सोंपंतु शिव-शङ्कर् ॥
क्रोप हटा सिद्ध हुई मन-की चिन्ता
आग-से यज्ञपुरुष निकला ।
ताज् आव् स्वामियस् शिव नन्दिकेश्वर्
प्रसन् सोंपंतु शिव-शङ्कर् ॥
अरज़ यों किया जा-के अकेला
जाने-का वेला है नजदीख् अब ।
सब-को सुखमय् करना है बहुतर्
प्रसन् सोंपंतु शिव-शङ्कर् ॥
महादेव-ने फिर फिर बोला
सब जावोगे आनन्द नाल ।
जाते-हैं हम भी कैलास-के ऊपर
प्रसन् सोंपंतु शिव-शङ्कर् ॥ २८० ॥
दुख छोड-के रखो आनन्द नालय्
शम्भु-जी-को रख-पालय् कर् ।
दिखावो रूप उस-को अपना दिगम्बर
प्रसन् सोंपंतु शिव-शङ्कर् ॥ २९ ॥

त्रिलोकनाथः ईश्वरः परमेश्वरः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

(तस्य) कोपः अपगतः, सिद्धा संपन्ना मनसः कामना

अग्नेः यज्ञपुरुषात्मा-शिवः निर्गतः ।

तावदेव आगतः स्वामिनः समीपं नन्दिरुद्रः

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

विज्ञप्तिः इत्थं कृता, गत्वा-समीप रहस्यतया

गमनस्य समयः अस्ति निकटे अधुना ।

सर्वेषामेव गमनानुष्ठानं विधेयं अस्ति योग्यम्

प्रसन्नः संपन्नः० ॥

महादेवेन पुनः पुनः कथितम्

सर्वे गमिष्यथ आनन्देन युक्ताः ।

गच्छामः वयं अपि कैलासं प्रति

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३९० ॥

दुःखं विहाय (अपाकृत्य) स्थापय आनन्देन युक्तम्

कृष्णाख्यस्य (मे) (च) पालनं कुरु ।

प्रदर्शय रूपं सक्ते (मे) स्वकीयं हे-दिगम्बर

प्रसन्नः संपन्नः० ॥ ३९ ॥

38 THE SACRIFICE BEING COMPLETED, NĀRADA COMMENCES A *TRIUMPH SONG IN PRAISE OF ŚIVA AS THE LATTER* DEPARTS FOR KAILĀSA

ज्यग् य्यलि स्वकल्योव् वारय्-कारय्
नार्दु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९२ ॥
दॅपुनस् श्वर्ज् हुम् छे निराकारय्
गछिव् ल्वहि स्वख-मान् कैलास् प्यठ् ।
वनह्वव बूजितोम् शूकहन तारय्
नार्दु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥
शिवनाथ् सांपनु दृशवस् सवारय्
फीरिथ् वनवि लगु नारदस् कुन् ।
सामवेदकि स्वर् वन् वार-वारय्
नार्दु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥
रंचू वनिशि वानी व्वह् कन् दारय्
वनि वावनाय प्रथम-वावथ् सान् ।
• दॅपुनस् बूज़ूम् त्रिभुवन-सारय्
नार्दु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३९५ ॥
दय् वानिय मन्त्र बोज् शार-पारय्
वमादारय् कृष्णस् न्यय् ।
रूफ् चाघुम् गुवरिय् नव-दारय्
नार्दु व्यथु सेतारय् ह्यथ् ॥ ३८ ॥

अथ यज्ञसमाप्तेरनन्तरं नारदर्षेर्नान्दीवादनं प्रस्तूयते ॥ ३८ ॥

यज्ञ यदा समाप्त' सुखेनैव
नारद उत्थित वीणां सङ्ग-कृत्वा ॥ ३९२ ॥

कथित-तेन तस्मै (शिवाय), विज्ञापन अस्ति-मे हे निराकार
गच्छत यूय सुखेन कैलाश प्रति ।

कथयेय च शृणुत नाम-मे लोकाना त्रितयमात्रम्
नारद० उत्थित ० ॥

श्री-शिव' सपन्न वृषभे आरूढ
प्रत्युत्तरद्वयेण कथयितु प्रवृत्तः नारदं प्रति ।

सामवेदस्य स्वरान् कथय शनै शनै
नारद' उत्थित ० ॥

मनोहरां कथये धारणेषु, अहं कर्णौ निधास्यामि
भक्त्या भावनया प्रीतिभावेन सयुक्तम् ।

प्रयुक्त तेन-तस्मै, शृणुयात मे (भक्तिगीत) हे-त्रिभुवनधारभूता'
नारद उत्थित ० ॥ ३९५ ॥

अथवा' याज्ञाः मध्ये शृणु करुणाविस्तमौ'
हे प्रमातुलितगात्र कृपाब्ध (ग्रन्थकर्तु मे) त्वमेव ।

रूप-स्वं मदर्शय-तस्मै उद्घाट्य नवद्वारदशद्वाराणि
नारद उत्थित ० ॥ ३८ ॥

---

39 NĀRADA'S TRIUMPH SONG

The 39th Chapter is in Hindī, and is here omitted (vv 397—407)

---

40 ANOTHER TRIUMPH SONG OF NĀRADA HE PROPHESIES THE MARRIAGE WITH PĀRVATĪ

बेतार-ख़र् गंयु कननंय्-कननंय्
    वननंय् क्लिय् विस्र-जारो लो-लो ॥ ४०८ ॥
गौरिय् गोख् मङ्ग् ज्यङ्गलन् त वननंय्
    वृषवम् सॉपनुख् सवारो लो-लो ।
दर्शन च्यान्युकु छुस् तलब्गारो
    वननंय् क्लिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥
दक्ष-ब्रात दह छुम् लोल् च्योनु गननंय्
    चोवुघम् च्य कंतु रफ़्तारो लो-लो ।
खंटुयम् पान् तय् रंटुयम् गारो
    वननंय् क्लिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥ ४१० ॥
बक़्बागनय-किनि रंतु छुम् वननंय्
    डेग्रचाय् दुवार बिय च्य् लो-लो ।
हिमालय-मन्दि गरि छुय् विवाह-कारो
    वननंय् क्लिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥
तय् खान्दरम् म्य-ति क़ारिय् ग्रननंय्
    डेग्रय् त्रिभुवन-सारो लो-लो ।
तति बोशगावय् बिय बेतारो
    वननंय् क्लिय् विस्र-ज़ारो लो-लो ॥

नान्दीवादनं नारदस्य ॥ ३९ ॥

पुनर्गानं नारदस्य ॥ ४० ॥

वीणास्वरः गतस्ते कर्णयोः

कथयन्तः सखे दैन्यालापान् नाम ॥ ४०८ ॥

निर्गत्य गतस्त्वं मध्ये अटवीनां, अरण्यानां च

वृषभे संपन्नस्त्वं आरूढो नाम ।

दर्शनस्य त्वदीयस्य अस्मि अत्युत्सुकः

कथयन्तः० ॥

दिनाद्दिनं अस्ति-मे प्रेम तव घनीभवत्

आरब्धं (प्रक्रान्तं)-त्वया-मत्तः त्वया कुत्र गमनं नाम ।

गृहीतस्त्वया-मे आत्मा, पुनः परिगृहीतं-त्वया-मे सुगूढगुह्यस्थानम्

कथयन्तः० ॥ ४१० ॥

सुभाग्यतया शुभं अस्ति-मे भवितव्यम्

पश्येयं-त्वां द्वितीयवारं पुनः स्वामिन् नाम ।

हिमालयगिरेः पदे अस्ति-ते (भविष्यत्) विवाहकर्म

कथयन्तः० ॥

तस्मिन् विवाहोत्सवे मामपि निमन्त्रयिष्यन्ति

द्रक्ष्यामि-त्वां हे-त्रिभुवनमार नाम ।

तत्र श्रावयेयं-त्वां पुनः वीणाशब्दम्

कथयन्तः० ॥

कम् कम् वूज़न् च्यय्-किति रननय्
माल यिख् गंगादारो लो-लो ।
वरिथ् निहन् विय राजकुमारो
वननय् छिय् विश्व-ज़ारो लो-लो ॥
मनच वाव्य-मज़् नाव् च्योनु खननय्
ध्यान-न्यारिनि नाम्दारो लो-लो ।
म्वहर् च्याज़् मानन् कुह् मोह् संधारो
वननय् छिय् विश्व-ज़ारो लो-लो ॥
श्राफ् छिम् तननय् पाफ् छिम् ध्यननय्
श्रौंफ् छम् व्यज़् कुतु मारो लो-लो ।
तार् दिम् भव-सर करुनावतारो
वननय् छिय् विश्व-ज़ारो लो-लो ॥ ४१५ ॥
गरि गरि दर्शनु च्योनु छुम वननय्
हृदयम्-मज़्, कंतु लारो लो-लो ।
यित व्यज़् सन्म्वख् दित दीदारो
वननय् छिय् विश्व-ज़ारो लो-लो ॥
कृष्ण् लगि पारि-पारि च्यान्दन् म्वननय
ध्यत कर्त नरकुनु नारो लो-लो ।
इति-योर् यियितनय् जगतुकु प्यारो
वननय् छिय् विश्व-ज़ारो लो-लो ॥ ४० ॥

कानि कानि भोज्यानि त्वत्कृते पाचयिष्यन्ति
निमन्त्रणेन आगमिष्यसि गङ्गाधर-भोः नाम ।
वृत्वा नयिष्यसि-तां पुनरपि राजकुमारीं (सतीम्)
कथयन्तः० ॥

मनोहरायाः ऊर्मिकायाः-मध्ये नाम त्वदीयं उट्टङ्कयन्तः
ध्यानात्मखनकलोहचतुर्विशेषेण हे-प्रशस्तसन्नामधेय नाम ।
मुद्रां त्वदीयां मानयन् अस्ति सर्वः संसारः
कथयन्तः० ॥

शापाः सन्ति-मे क्षीणीभवन्तः, पापानि सन्ति-मे छिन्नी-भवन्ति
(महती) आशा अस्ति-मे, अधुना कियत्कालं प्रतीक्षिष्ये नाम ।
उत्तारं देहि-मे भवसरसः, करुणावतार-भोः
कथयन्तः० ॥ ४१२ ॥

क्षणे क्षणे दर्शनं तव अस्ति-मे भवतु,
हृदयस्य-मध्ये (तत्,) कुत्र (सुदूरं) धारयिष्यामि नाम ।
आगच्छ-नाम अधुना सम्मुखं, देहि-नाम साक्षात्कारम्
कथयन्तः० ॥

(मन्यकृत्) कृष्णाख्यः संयोक्ष्यति स्वात्मोपहारं तव गुणेषु
आस्तं कुरु नारकं अग्निं नाम
इतः-परं आगच्छतु-तव (वत्सयतां-तव) जगतीं-प्रति दया
कथयन्त० ॥ ४० ॥

---

41 EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN INTRODUCTION TO THE SECOND PART

सदाशिव-स्वामियो छुख् पाफ् गालन्
    सदाशिव-स्वामियो छुख् जगि पालन् ॥ ४१८ ॥
सदाशिव स्वामियो छुख् स्वर्ग् दावन्
    सदाशिव स्वामियो छुख् स्वकलावन् ।
अपज़ु पज़ु सोरुय् सोनु छुख् चह् चावन्
    सदाशिव स्वामियो छुख् जगि पालन् ॥
स्वठाहन् नाव्मीज़-मन्त्र् आग् थावन्
    स्वठाहन् गटि-मन्त्र् छुख् गाग् छावन् ।
अभ्यख्-सूत्य् छुख् चय् पाफ् ज़ालन्
    सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥ ४२० ॥
करान् छुख् च्यार लाच्यारन् त खारन्
    विष्णु-रूप छुख् अवतार् दारन्
स्वठाहन् अट्कार-प्यठ छुख् वालन्
    सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥
सदा मायाय अन्द-कनि छुख् चह् कशिय्
    तमाशाह् छुख् वुछान् यनि क्याह् अय् ।
तवय् छुख् छुह् दिवान् कहन् त वालन्
    सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥
अगर् कांह् सुमरि-मन्त्र् करि वारयाह् पाफ्
    अकिय् शिव-नाव-सूत्य् तस् करख् माफ ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-महाकल्याणात्मन्-नाथ अपि पापानि विनाशयन्
हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन् अपि जगतीं पालयन् ॥ ४१८॥

हे-महाकल्याणात्मन् स्वामिन् अपि स्वर्गादिलोकान् वितरन्
हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन् अपि सर्वबन्धमोचकः ।

असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं अपि त्वं सहमानः
हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश्य-मध्ये आशां निदधन्
असंख्यानां आन्ध्य-मध्ये अपि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।

अग्न्यात्ममुखेन अपि त्वमेव पापानि दाहयन्
हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् अपि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्
विष्णुरूपेण अपि अवतारं बिभ्रत् ।

असंख्यान् गर्वान्धसमुच्छ्रायात् अपि-त्वं,अधः-पातयन्।
हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

नित्यं मायायाः-प्रकाशात् पेशलान्येन अपि त्वं स्थितः
क्रीडामार्यं अपि पश्यन्, भविष्यति किं अन्याः (इति) ।
केनैव-कारणेन अपि संचरन् (इत्र) पर्वतेषु च वनेषु
हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णमपि करिष्यति अनेकानि पापानि
एकेनैव विनाशकारणेन तत्र करिष्यसि क्षमां (पापविनाशम्) ।

41. EPILOGUE OF THE AUTHOR IN PRAISE OF ŚIVA, AS AN INTRODUCTION TO THE SECOND PART.

सदाशिव-स्वामियो छुख् पाफ् गालन्
सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥ ४१८ ॥
सदाशिव स्वामियो छुख् स्वर्ग् दावन्
सदाशिव-स्वामियो छुख् स्वकलावन् ।
अपंज़् पंज़् सोरुय् सोनु छुख् च़ह् चावन्
सदाशिव स्वामियो छुख् जगि पालन् ॥
स्वठाहन् नाल्मीज़्-मज़् आग् थावन्
स्वठाहन् गटि-मज़् छुख् गाश् हावन् ।
अंशस्वख-सूंत्य् छुख् च़्य् पाफ् ज़ालन्
सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥ ४२० ॥
करान् छुख् प्यार लाच्यारन् त खारन्
विष्णु-रूंप छुख् अवतार् दारन्
स्वठाहन् अंदकार-प्यठ छुख् वालन्
सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥
सदा मायाय अन्द-कनि छुख् च़ह् फ़शिथ्
तमाशाह् छुख् वुछान् यनि क्याह् अय् ।
तवय् छुख् छुह् दिवान् छ्हन् त थालन्
सदाशिव-स्वामियो छुख् ज़गि पालन् ॥
अगर् कांह् सुमरि-मज़् करि वारयाह् पाफ्
अकिय् शिव-नाव-सूंत्य् तम् करन् माफ़ ।

अथ हिमालयसंबन्धि वृत्तं प्रस्तूयते ॥ ४१ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन्-नाथ असि पापानि विनाशयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि जगतीं पालयन् ॥ ४१८ ॥

हे-सदाकल्याणात्मन् स्वामिन् असि स्वर्गादिलोकान् वितरन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन् असि सर्वबन्धमोचकः ।

असत्यं सत्यं सर्वमेव अस्माकं असि त्वं सहमानः

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

असंख्यानां (लोकानां) नैराश्य-मध्ये आशां निदधन्

असंख्यानां आन्ध्य-मध्ये असि-त्वं स्वप्रकाशं प्रदर्शयन् ।

अग्न्यात्मगुणेन असि त्वमेव पापानि दाहयन्

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२० ॥

कुर्वन् असि उपायं निरुपायानां च दुर्गतानाम्

विष्णुरूपेण असि अवतारं बिभ्रत् ।

असंख्यान् गर्वान्धसमुच्छ्रायात् असि-त्वं,अधः-पातयन्।

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

नित्यं मायायाः-सकाशात् औदासीन्येन असि त्वं स्थितः

क्रीडामात्रं असि पश्यन्, भविष्यति किं अस्याः (इति)।

तेनैव-कारणेन असि संचरन् (इव) पर्वतेषु च प्रस्थेषु

हे-सदाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

यदि कश्चित् संपूर्णवयसि करिष्यति अनेकानि पापानि

एकेनैव शिवनामस्मरणेन तस्य करिष्यसि शर्म (पापविनाशम्) ।

बकर्मन् यिथ् चकम् कुख् श्रय डालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥

तिक्य् ब्वद् दित यिथु श्रस गम् चलि दूर्

ग्रंझन् चलि बुकोथ् ज़न् चन्द्रमाह् पूर् ।

वलिन् श्रमि संसारकिय् माया-ज़ालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥

ह्याह् करमृच् श्रस पथ्-कुन् कर्म छान्य्

पत्युम् पथ् चाव्, नव् नव् छाव् ज़ान्य् ।

नविम् रछ्, बुछ् म ब्यन् पतिम्यन् मलालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४१५ ॥

सती-मताय-छन्दुय् कुय् भयम् ज्यान्

श्रकिय् कथि च्यान्नि-वापथ् ज़ोलु तमि पान् ।

स्वकर्म् क्याह् करमतु श्रोसु हिमालन्

सदाशिव-स्वामियो कुख् ज़गि पालन् ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

दुर्भाग्यानां साक्षादागत्य ललाटे अपि हस्तेन स्पृशन्

हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

तादृशीं बुद्धिं देहि-नाम, यथा अस्माकं भीतिः अपयायात दूरम्

उपरागः अपयास्यति, दृक्ष्यामस्त्वां इव चन्द्रमसं पूर्णम् ।

आवृतास्तेन वयं संसारस्यैव मायात्मना जालेन

हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥

अस्ति कृता अस्माभिः प्राक्काले कर्मणः हानिः (दुष्टाचरणविधेयत्यागात्म-दुष्कर्म)

अतीतं पाश्चात्यं परित्यज्य (पापं त्यक्त्वा) नवीनां नवीनां प्रदर्शय सुचरितम् ।

नवीनतया पालय, पश्य मा अधुना पुरातनेषु अलीकेषु (अस्मत्कृतेषु त्वद्विषयेषु)

हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४२५ ॥

मत्याः-(जगत्-)मातुः अस्ति-ते प्रेम अत्यन्तम्

एकस्या-एव कथायाः-निमित्तेन तव-कृते दग्धः तया स्वदेहः ।

पुण्यकर्म (अलौकिकं) किं-नाम (अचिन्त्यमनुत्तरं च) कृतं आसीत् हिमालयेन

हे-महाकल्याणात्मन्-स्वामिन्० ॥ ४१ ॥

॥ इति शिवपरिणये पूर्वार्धं समाप्तम् ॥

PART II

1. BIRTH OF PĀRVATĪ HER YOUTH AND UPBRINGING HER DESIRE FOR ŚIVA AS HER HUSBAND SHE WANDERS IN THE FOREST CALLING FOR HIM

कर्मवान् ओसु हिमालय् बडु दयावान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥४१७॥
बडुय् राज़ा पर्वतन्-हन्दु आसवुनु सर्
    स्यठाह् आसिस् खज़ानय् लाल गोहर् ।
स्यदन् मादन् दिवान् आमान् दर्म-किनि दान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥
करान् ओसु ईश्वरस्-कुन् ज़ार-पार
    वनान् ओसुम् च़्ह् कर्तम् स्योनु प्यार ।
मनस् छुम् दख् स्यठाह्, कँह् छुम् न सन्तान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥
स्यठाह् छुम् माल दौलथ् गंज गोहर्
    स्यठाह् अस्पाव् स्तन् त-वंफ् ज़र-जेवर् ।
ग़ुराह् छुम न तवय् छुम मव्य् अर्मान्
    मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥४२०॥
सती-माता गयस ग्यब् यान ओसुस्
    तमिस् राज़स् निशिन् यिनु पान ओसुम् ।
जन्म् ह्यत् तमि तस्-निश् गौव् स्यठाह् ज्यान्
    मनस् मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥

उत्तरार्धम् ॥ २ ॥

श्रीपार्वत्या जन्म विवाहादौ हिमालयवृत्तं प्रारभ्यते ॥ १ ॥

पुण्यकर्मकृत् आसीत् हिमालयः महान् दयालुः (यः)

मनसि आसीत् धारयन् शिवस्य ध्यानम् ॥ १२९ ॥

महानेव राजा पर्वतानां वर्तमानः शिरोरूपः

अतिशयेन आसंस्तस्य निधयः रत्नानां मुक्तानां (च) ।

सिद्धेभ्यः साधुभ्यः ददत् वर्तमानः धर्मस्य-विधिना तद्दानम् ,

मनसि० ॥

कुर्वन् आसीत् ईश्वरं-प्रति दयोत्पादकविज्ञापनानि

कथयन् आसीत्तस्मै त्वं कुरु-नाम-मे मम अनुग्रहोपायम् ।

मनसः अस्ति-मे दुःखं अतिशयेन, (यतः) किंचित् अस्ति-मे न अपत्यम्

मनसि० ॥

अत्यन्तं अस्ति-मे द्रव्यं धनं निधयः मुक्तादि

अत्यन्तं वस्तूनि स्वर्णं रूप्यं च सौवर्णपदार्थानि-भूषणादीनि ।

अपत्यमात्रं अस्ति-मे न, तेन-हेतुना अस्ति-मे दृढः अभिलाषः

मनसि० ॥ १३० ॥

(अथ) सती-जगन्माता संपन्ना-तस्य प्रसन्ना, सोपायं आसीत्तस्य

तस्य गिरिराजस्य समीपे आगमनं स्वयं आसीत्तस्याः ।

जन्म गृहीतं तया तस्मात् संपन्नं अतिशयेन शोभनम्

मनसि० ॥

तियथ् कोराह् तमिस्-नियु व्यति शाय
स्वदय्-लक्षी स्नुय् तम् गर चाय ।
तिथिस् बाग्यवानस्-सुंत्य् कुस् करिय् मान्
मनस्-मञ्ज़् ओसु् दारान् शिव-संन्द् ध्यान् ॥
त्रिकोटी-देवता छिय् आबवंनि यिम्
स्यठाह् आसिय् प्रथम् तसि संन्द् करान् तिम् ।
तसंन्दि पाद् दर्शनस् यिय् गेरि दारान्
मनस्-मञ्ज़् ओसु् दारान् शिव-संन्द् ध्यान् ॥
कलान्-छम् ज्यव् तसन्दि नौजुक् वनय् क्याह्
करान् आसि देव् गन्दर् स्वद् वाह्-वाह् ।
सूर्य-चन्द्रम ख़त आमुत्य् स गोतान्
मनस्-मञ्ज़् ओसु् दारान् शिव-संन्द् ध्यान् ॥
वनय् कौताह् ठट कन्द नावद् सुंत्य्
रछान् खंदमथगार् तस् आसिथ् कूंत्य् ।
ववस् तथ् माज्य आमुत्य् टाठू शन् प्रान्
मनस् मञ्ज़् ओसु् दारान् शिव-संन्द् ध्यान् ॥ ४३१ ॥
बुछिथ् परमशक्तिय छन्द् ध्यान् दारिथ्
पंथुख तस् पार्वती नाव् पान चारिथ् ।
सुन्दर्-मालाह् स्यठाह् क्याह् आसु् शृवान
मनस्-मञ्ज़् ओसु् दारान् शिव-संन्द् ध्यान् ॥
रछान् आम स्यठाह् तम् घस्र टाय
रछुम-आय सतन् मञ्ज़् यात्र् चाय ।

तथैव कन्या-एका तत्समीपे यदा जाता

सिद्धलक्ष्मीः-एव सम्यक् तस्य गृहे प्रविष्टा

तादृशेन भाग्यवता-सह कः करिष्यति स्पर्धाम्

मनसि० ॥

त्रिकोटिसंख्याकाः-प्रधाना-देवाः सन्ति वर्तमानाः ये

अतिशयेन आसन् प्रीतिं तस्याः कुर्वन्तः ते ।

तस्याः पादौ दर्शनार्थं आगत्य शिरसि धारयन्तः

मनसि० ॥

कुण्ठिता-भवति-मे जिह्वा तस्याः तेजसः कथयिष्यामि किम्

कुर्वन्तः आसन् देवाः गन्धर्वाः सिद्धाः कौतूहलानि ।

सूर्यात्-चन्द्रमसो-ऽधिकतया आसीत् सा दीप्यन्ती

मनसि० ॥

कथयिष्यामि कियत् दुग्धेन सितविशेषेण फाणितेन

पालयन्तः सेवकाः तां आसंस्तामेव कियन्तः ।

पितुः मातुः च आसीत्सा वत्सला प्राणाः इव

मनसि० ॥ ४३५ ॥

दृष्ट्वा परमभक्तेः-तस्याः ध्यानं धृत्वा

स्थापितं-ताभ्यां तस्याः पार्वतीति नाम स्वयं विचित्य ।

अतिसुन्दररूपा-एका अत्यन्तं किंनाम (अवर्णनीया) आसीत् शोभमाना

मनसि० ॥

पालयन्त्यः आसन् बह्व्यः तां सेवकस्त्रियः धात्र्यः

पाल्यमानतयाभूत् सप्तमे-वर्षे पादत् प्रविष्टा ।

सदाशिव् च्यतस् प्योम्, आसूम् पतिमू ज़ान्
मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥
सती आसू मशरोवुन् मोजि तय् मोलु
गन्योमतु ओसु तस् शिवनाथ-सन्दु लोल् ।
प्रथम-सूतिन् ध्रक-लोनिस् द्राय क़ारान्
मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥
शिव-सन्दु ध्यान् करिथ् सय् न्यथ् मनस्-मञ्ज़्
छावान् पय्, वनि दिवान् द्राय वनस्-मञ्ज़् ।
नित्य-पाठि शिव-लीला आसू बोलान्
मनस्-मञ्ज़् ओसु दारान् शिव-सन्दु ध्यान् ॥ १ ॥

---

2 PĀRVATĪ HAS MEMORIES OF HER FORMER BIRTH AS SATĪ, AND UTTERS PRAISES OF ŚIVA

यिमय् पत दिमय् नाद्
कथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४० ॥
च्यय् कुथ् जप-यज्ञुक् जफ्
च्यय् कुथ् तप-वनुकु तफ् ।
च्यय् कुथ् साधन्-हन्दुय् साद्
कथो याद् म्य प्योहम् ॥
च्यय् कुथ् योगियन्-हन्दु योग्
च्यय् मोनियन्-हन्दुय् मान् ।

सदाशिव: स्मरणे आगतस्तस्या:, आसीत्तु-तस्याः प्राचीनं ज्ञानम्

मनसि० ॥

सती आसीत्सा (अवतीर्णा), विस्मृतस्तया माता पिता च

घनीभूतं आसीत् तस्याः शिवस्वामिन: प्रेम ।

प्रेम्णैव स्वभर्तारं निर्गता मार्गयन्ती

मनसि० ॥

शिवस्य ध्यानं कृत्वा सैव नित्यं मनसि

समन्विष्यन्ती सकेतं, मार्गणानि ददती निर्गता वनस्य-मध्ये ।

तेनैव-प्रकारेण शिवस्तुतीः आसीत् वदन्ती

मनसि० ॥ १ ॥

वने प्रस्थिता पार्वती प्राचीनस्मरणपूर्वकं शिवं प्रति स्तौति ॥२॥

आगमिष्यामि-त्वां पश्चात् दास्यामि-ते आह्वानानि

कथं-नाम स्मरणे मे आपतितस्त्व-मे ॥ ४४० ॥

त्वमेव असि जपयज्ञस्य जपरूप:

त्वमेव असि तपोवनस्य तपोरूप: ।

त्वमेव असि सज्जनानां-मध्ये साधुः

कथं-नाम स्मरणे० ॥

त्वमेव असि योगिनां योगात्मा

त्वमेव प्राणिनां प्राणात्मा ।

चय् छुख् सज्जन-संवाद्
  क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
चय् छुख् डख चय् छुख् नख
  चय् छुख् दूर् चय् नज़ीदीख् ।
चय् छुख् सार्यनिय्-हन्दु आद्
  क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
चय् छुख् दख् चय् छुख् सख्
  चय् छुख् परम-आनन्द-स्वख् ।
चय् छुख् कम् चय् छुख् व्याद्
  क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
चय् छुख् सादन्-हन्दु सत्संग्
  च्य छुय् तनि सफेद् रङ्ग् ।
पम्पोश् छिहि छिह् प्यानि पाद्
  क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४४५ ॥
वीदन्-मञ्ज़् छुख् सामवीद्
  दीवन्-मञ्ज़् चय् इन्द्राज् ।
दैत्यन्-मञ्ज़् छुख् प्रह्लाद्
  क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
रजो-ग्वन छुख् ब्रह्मा
  सत्त्व-ग्वन विष्णु-भगवान् ।
तमो-ग्वन गासान् प्याद्
  क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥

त्वमेव असि भक्तन-संवादरूपः

कथं-नाम स्मरये० ॥

त्वमेव असि आधारात्मा त्वमेव असि समीपवर्तिसहायात्मा

त्वमेव असि दूरे त्वमेव निकटे ।

त्वमेव असि सर्वेषामेव आदिभूतः

कथं-नाम स्मरये० ॥

त्वमेव असि दुःखात्मा त्वमेव असि सुखरूपः

त्वमेव असि (मोक्षात्मा) परमानन्दसुखम् ।

त्वमेव असि न्यूनात्मा त्वमेव असि अधिकात्मा

कथं-नाम स्मरये० ॥

त्वमेव असि साधूनां सत्सङ्गरूपः

तव अस्ति-से मूर्तौ शुक्रः* रागः ।

पद्माभ्यां सदृशौ स्तः तव पादौ

कथं-नाम स्मरये० ॥ ४४५ ॥

वेदानां-मध्ये असि सामवेदः

देवानां-मध्ये त्वमेव इन्द्रराजः ।

दैत्यानां-मध्ये असि प्रह्लादात्मा

कथं-नाम स्मरये० ॥

रजोगुणप्रधानः असि ब्रह्मा

सत्त्वगुणप्रधानः विष्णुभगवान् ।

तमोगुणेन (रुद्रात्मना) प्रधानेन नाशयन् (संसारस्य) व्याधिम्

कथं-नाम स्मरये० ॥

---

* वर्णितो मुख्यवर्णनाम्ना ।

दर्मॅच लर्य कर्मकि वर
चानिय् वर अचुनु छुम् ।
च़्य् छुख् कॅनू च़्य् वुनियाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
यॅमि युथ् ज़ोनु सुय् तॅमि मोनु
च़्य् छुख् म्योनु कर्म-लोनु ।
वनय् ब्वह् च़्य् लानिनि वाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
लोलॅनि साज् प्रथम-वंग्
वायय् रोज़् दमाह् बोज़् ।
यितम् यूरि दितम् नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ ४ ५ ० ॥
क्षण् दारनावुन् ध्यान्
सुय् यथ् द्पान् ब्रह्म-ज़ान् ।
छय् शिव-राग् दिय् समाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥
संकल्फ् चावि रटि मन प्रान्
वासना गान्नि दियि समाद् ।
ध्याज़ दयाय प्रावि बिन्दु-नाद्
क्यथो याद् म्य प्योहम् ॥ २ ॥

धर्मात्मनो गृहस्य कर्मरूपेण द्वारेण

तवैव वरदानेन प्रवेष्टव्यं अस्ति-मे ।

त्वमेव असि प्रतिष्ठार्थंक्रात्मा, त्वमेव आधारभूम्यात्मा

कथं-नाम स्मरणे० ॥

येन यः ख्यातः स-एव तेन प्रमाणित

त्वमेव असि मदीयं कर्मभाग्यम् ।

कथयिष्यामि अहं त्वा भाग्यभर्तृ-कृते विज्ञापनानि (उत्तरार्थानि)

कथं नाम स्मरणे० ॥

पद्मात्मकानि यौगाद्विशात्याख्यानानि प्रार्थनद्वारा

ध्यायामि तिष्ठ, श्रवणाय शृणु ।

आगच्छ-नाम-मे इहैव देहि-नाम-मे आह्वानम्

कथं नाम स्मरणे० ॥ ४५० ॥

(ग्रन्थकर्तारं मां) कृपाख्यं समाधापय-तं ध्यानम्

तदेव, यत् कथयन्ति ब्रह्मध्यानम् ।

प्रदीव्या शिवरागं इच्छा समाधिम्

कथ-नाम स्मरणे० ॥

दुःसंकल्पान् त्यक्ष्यति संप्रदीप्यति मनसा प्राणान्

दुर्यामना अपाकरिष्यति, शाम्यति समाधिम् ।

तव दयया प्राप्स्यति त्रिगुणातीतानाम्

कथं-नाम स्मरणे० ॥ २ ॥

3 REMEMBERING ŚIVA'S COMELY APPEARANCE AND HIS LOVABLE DISPOSITION, PĀRVATI LAMENTS HER ABSENCE FROM HIM AND ADDRESSES HIM IN PRAYER

The third chapter is in Hindi, and is here omitted (vv 453—462)

---

4 CONTINUATION OF THE FOREGOING SHE CLAIMS IDENTITY WITH ŚIVA

दया कर् म्य दयावान

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४६३ ॥

च़्य् छुख् छ्रक-प्यठुक् टिक

ब्वह् छुस् बुथि-प्यठुक् तीज् ।

छ्रकम् टिक छुय् शूबान

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

च़्ह् छुख् दह् त ब्वह् छुस् राथ्

च़्ह् आकाश् त ब्वह् बुतराथ् ।

च़्ह् छुख् दानू त ब्वह् छुस् दान

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

च़्ह् छुख् पोशनूलाह् ज्यान्

ब्वह् छुस् आरवल् शूबान् ।

अकिय् रंग किय् आसान

ब्वह् छुस् पान दयालो ॥

श्रीशिवस्वरूपं चिन्तयन्ती सविलापमिव स्तौति पार्वती ॥२॥

श्रीपार्वती स्वात्मना शिवैक्यभावेन समाक्रन्दपूर्वकं स्तौति ॥४॥

दयाम् कुरु मे हे-दयावन्,

अहं असि स्वयं हे-दयालो* ॥ ४६६ ॥

त्वमेव असि ललाटपृष्ठस्य ललाटिकाभूषणम्

अहं असि मुखपृष्ठस्य तेजोरूपा† ।

ललाटे ललाटिका असि-ते शोभमाना

अहं असि० ॥

त्वं असि दिनरूप· च अहं असि रात्रिः

त्वं आकाशरूपः च अहं भूतधात्री‡ ।

त्वं असि दाडिमफलं च अहं असि अन्तर्गतफलरूपा,§

अहं असि० ॥

त्वं असि कौपजीवपरिरूपः सुन्दरः

अहं असि पुष्पविशेषरूपा शोभमाना|| ।

एकेनैव रूपेण स्वस्ती-एव भवन्ती

अहं असि० ॥

---

* भवत्स्वरूपाश्रितो त्वद्भिन्नशक्तिस्वरूपा शरणागतास्मि । दयाया आलय-स्वरूपमस्मीति च भावः ।

† अत्र तेजस्त्वादुत्पन्ना । तेजोराशित्वे मम का नामोत्पत्तिरिति भावः ।

‡ रात्रिं विना दिनं न संभवं स्वतोऽस्मदुत्पन्ना । उभयोरेकभावादेव ममो-पमादिवाराकाशत्वाभ्यां स्थितिः ।

§ दाडिमस्य फलस्य एव पुनरुत्पत्त्यादि । तदभावे तु विकटतमेवात्मो मे उत्पन्नता ।

|| चारत्वपूर्वं विना कौपजीवपरिप विराजविलासो भेन्मनते ।

त्वमेव असि वृषराशौ चन्द्रमाः

अतिशयेन प्रसन्न', कस्यापि-वस्तुनः न खेदः (यस्य सद्भावात्)।

रोहिणीनक्षत्रं अस्मि अहं शोभमानम्*

अहं अस्मि० ॥ ४७५ ॥

मेषराशेः सूर्यभगवान्

प्रसन्नः भवन् असि तस्य-मध्ये ।

मेषराशिना तव अस्ति-ते मैत्रम्

अहं अस्मि० ॥

मकर-राशेः हे भौमदेवग्रह

तवैव सेवां करिष्यामि-ते नित्यः

ईदृक् शोभनं अस्ति-ते न किंचित् स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

कन्याराशेः प्रेमपात्र हे-बुधग्रह

पालयिष्यामि-त्वां क्षीरेण सिताविकारविशेषेण च ।

शीघ्रं आगच्छ-मां सन्ति-मे लोकाः उपहसन्तः

अहं अस्मि० ॥

कर्कटराशेः हे-बृहस्पतिग्रह

अस्मि पश्चात् पश्चात् त्वामेव अन्विष्यन्ती ।

ज्योतिर्विदः त्वामेव शोभनं गणयन्तः

अहं अस्मि० ॥

मीनराशेः हे-शुक्रदेव मनसा सावधानेन

प्रसन्नः स्वयं तिष्ठ-नाम-मां मां-प्रति ।

---

* रोहिणीं विना वृषचन्द्रो न शोभते । इत्य सर्वथापेऽपि स्वोत्कण्ठ्य द्योतयन्ती सपत्नीभावोपालम्भवाक्यानि गायति तद्भिन्नद्भिः स्वयमूह्यम् ।

मन॑कि मिर् छ्यसय् बावान

ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥ ४८० ॥

तोलि-ह॑न्दि गनेश्वर

ब्वशुकु गर पतुगु कुय् ।

क़ाडय् वार दा॑रिय् चान

ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥

मिथुनि-मज़् खग् कुथ् राह्

हे पादशाह् खख फोजि-मान् ।

संकटा-दग्ध कुख् गालान

ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥

सिहमि-ह॑न्दि हर्ग॑कि केत

यमदूत-निश म्वकलावतम्

छ्यसय् खख् त दख् पुशराम

ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥

लक्ष्मी-ह॑न्दि नारायण

गयस् मन शरन् च्यय् ।

च़ह् कुख् बाव-सुत्य् तोठान

ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥

सावित्री-ह॑न्दि ब्रह्मा-जिव

च्योनुय् रूफ़् म्य यियि खश् ।

दर्शन् दिम् छ्यसय् क़ारान

ब्वह् छ्यस् पान दयालो ॥ ४८५ ॥

मनस रहस्यानि अस्मि ते प्रकटयन्ती

अह अस्मि० ॥ ४८० ॥

तुलाधरराशे हे शनैश्वर

(यत्) उच्चभावस्य गृह स्वकीय अस्ति ते

अन्वेषिष्यामि त्वा समाधेन धृत्वा ध्यानम् ।

अह अस्मि० ॥

मिथुनराशिमध्ये प्रसन्न असि त्व राहु

हे सम्राट् ! सुखेन सैन्येन सहित ।

सङ्कटाख्या दशा असि त्व नाशयन

अह अस्मि० ॥

(हे) सिंहराश हर्षयुत केतो

(त्वत्समपुच्छेभ्या) यमदूतेभ्य उन्मोचय नाम माम् ।

अस्मि त्वयि सुख च दु ख समर्पयन्ती

अह अस्मि० ॥

लक्ष्म्या युक्त हे नारायण (स्वामिन्)

गताह मनसा शरण तवैव ।

त्व असि भावन (भक्तिमात्रेण) तुष्यन्

अह अस्मि० ॥

सावित्रीदेव्या हे ब्रह्मन (स्वामिन्)

सदैव रूप मम आगमिष्यति मनोहरम् ।

दर्शन देहि मे अस्मि त्वा अन्विष्यन्ती

अह अस्मि० ॥ ४८५ ॥

पार्वती-ह्यन्दि परमेश्वर
    यितम् गर पतुनु कुय् ।
ह्यदयम्-मञ्ज़् कुह् च्योनुय् ध्यान्
    ब्वह् छुस् पान दयालो ॥
ईश्वर कोन कुख् यिवान्
    दर्शुन् कोन कुख् दिवान् ।
मंग्-दिल् कुख् न, कुख् लागान
    ब्वह् छुस् पान दयालो ॥
पालन् कुख् चूह् म्योञ़् करान्
    ब्वह् छुस् च्योञ़् सेव् करान् ।
छ्यास् तोठ् म्य महेशान
    ब्वह् छुस् पान दयालो ॥
यछ्यन्-मञ्ज़् कुख् सन्निदान्
    यह्दि-बल् तम म्य-ति काम् ।
लूकन्-मञ्ज़् छुस् मन्दछान
    ब्वह् छुस् पान दयालो ॥ ४ ॥

---

5 DESCRIPTION OF PARVATI IN THE FOREST THE BEAUTY OF THE FOREST BLESSED BY HER PRESENCE SHE ENTERS A LAKE AND, STANDING IN THE WATER, INVOKES ŚIVA

दयय्-पोठि शिव-लीला लजू वनने ।
    वनान् वनान् सदाशिव् लजू वनने ॥ ४९० ॥
तिकूय् गय मस्ख् ह्यदुस् न कुन्युकु होश् ।
    फ़ोलिस् लोलकिम् सरस्-मञ्ज़् प्रेम-पंपोश् ॥

पार्वतीदेव्याः हे-परमेश्वरशिव

श्रागच्छ-नाम-मां गृहं स्वकीयं अस्ति-ते ।

हृदयस्य-मध्ये अस्ति तवैव स्थानम्

अहं अस्मि० ॥

हे-ईश्वर किं न असि आगच्छन्

दर्शनं किं न असि ददन् ।

कठोरहृदयः असि न, असि तदनुरूपं-कुर्वन्

अहं अस्मि० ॥

पालनां असि त्वं मम कुर्वन्

अहं अस्मि तव सेवां कुर्वन्ती ।

क्षमां(ग्रन्थकर्तारं मां-)प्रति तुष्य, हे-महेशान

अहं अस्मि० ॥

ग्रहाणां-मध्ये असि संनिहितः

दुर्ग्रहाणामवस्थां तस्य ममापि अपनय ।

लोकानां-मध्ये अस्मि लज्जमानः

अहं अस्मि० ॥ ४ ॥

अतः परं वने यद्वृत्त सपत्नं तत्पुरःभरं जले स्थिता
समाधानं श्रीपार्वत्याः प्रस्तूयते ॥ ५ ॥

इत्थं-प्रकारेणैव शिवस्तुतिं प्रवृत्ता वक्तुम् ।

वक्त्रा वक्त्रा सदाशिवेश्वरूपा प्रवृत्ता भवितुम् ॥ ४९० ॥

तादृश्येव संपन्ना सती, अवस्थितं-तस्याः न कस्यापि परिधानम्

प्रफुल्लानि-तस्य भक्तिरूपस्य सरसः-मध्ये प्रेमरूपपद्मानि ॥

शिवॅय् सोंपॅज़् दितुन् शिवनाथसॅय् दिल् ।
पननि-पानॅचू खबर् रूज़स् न बिल्कुल् ॥
वनस्-मञ्ज़् छुह् दिवान् श्रामू रूसिकॅटू ज़न् ।
शरन् गय ईश्वरस् पुशरिथ् स तन् मन् ॥
वनय् क्याह् तथ् वनस् श्रासि दन्-बाशे ।
यत्यन् माता भवानी वॅन्हि लागे ॥
सुह् व्यज़ुल् श्रोस् कौताह् कर्मवानॅय् ।
यमिस्-मञ्ज़् परम-शक्तिय होवु पानय् ॥ ४८५ ॥
वनय् कृतु तमि बुतरॉचू परम् श्रव् श्रोवु ।
यमिस्-प्यठ् माजि भवानिय् कदम् चोवु ॥
वनय् क्याह् श्रासि यिम् कुलि [illegible]स्ताद ।
लॅबुख् पारिज़ात-खत कदर् [illegible]ाद ॥
तिमन् श्रासिय् कुल्यन् यिम् [illegible]तिय् पोश् ।
मपॅज़् तुलसी ति डोगिय् ति[illegible]नाम् नेशोश् ॥
वमवज़् श्राम पा[illegible] ... न
[illegible]स् मन्दछान
बुछिथ् स्वरा[illegible]ह् छ्यस् पान दय क्याह् छश् ।
मवॅज़् कथ् वथ[illegible] गोव् नावदस् गश् ॥
मपॅन् म[illegible] PĀRVATĪ IN TH[illegible] ...SSED BY HER PR[illegible] पादनॅय् दन् ।
ह्वाह् छस्[illegible] STANDING IN TH[illegible] प्रशान्योव् श्रादनाह् ज़न् ॥ ५०० ॥
मपॅठ्ठि शिव-लीला मञ्ज़[illegible]
[illegible]म् वनाम् मदाशिव् स[illegible]स्वर्गॅयदार् ।
ममिय् ङ[illegible] [illegible]वॅछ् श्रमृतॅचू दार् ॥
वना[illegible] गय शम्य् रूद्रुम् न ह[illegible]
[illegible] श्रासि वोल्-बाश ।
[illegible]जिम् लोलकिस् मरम्-[illegible]
[illegible]व शङ्कर श्रविनाश ॥

शिवरूपेव संपन्ना समर्पितं-तया श्रीशिवे-एव चित्तम् ।

स्वात्मनः प्रवृत्तिः स्थिता-तस्या न अखिलतया ॥

वनस्य-मध्ये मार्गाणां ददती आसीत् मृगी इव ।

शरणं गता ईश्वरं समर्प्य सा तनुं मन॰ ॥

वक्ष्यामि किं (वक्तुं न शक्नोमि) तस्य वनस्य आसन् धन्य-भाग्यानि ।

यत्र जगन्माता भवानी भक्तत्वं अनुकरिष्यति ॥

तत् महारण्यं आसीत् कियत् (अनन्ततया) भाग्यशालि ।

यस्य-मध्ये परमेशशक्त्या प्रकटित स्वात्मा ॥ ४९५ ॥

वक्ष्यामि कियत्, तया पृष्ट्वा परमं मङ्गलं अवासम् ।

यां-प्रति मात्रा भवान्या (महामायया) पदं स्थापितम् ॥

वक्ष्यामि किं आसन् ये वृक्षाः उत्थिताः ।

लब्धस्तैः पारिजातवृक्षात् आदरः अधिकः ॥

तेषां आसन् वृक्षाणां यानि प्रफुल्लानि पुष्पाणि ।

संपन्ना तुलसी अपि दृष्ट्वा तानि निश्चेष्टा ॥

अवहन्तः आसन् जलस्य झराः अतिशयेन सुन्दरा॰ ।

अवलोक्य माधुर्यं तेषां, संभृता फाणितस्य मूर्च्छा ॥

हरिद्वर्णः तृणः आस्तरणीभूतः तले पादयोः द्वयोः ।

संपन्नः कौशेयवस्त्रविशेषरूपः प्रदीप्तः च आदर्श-एक. इव (निर्मलशैलैः)
॥ ५०० ॥

वायु कस्तूरीमृगनाभ्युद्भवौषधि॰ इव सुगन्धपूर्ण ।

संपन्न॰, आकाशात् अवतीर्णा अमृतात्मनो-जलस्य धारा ॥

समेत्य पक्षिणः कुर्वन्तः आसन् विरावान् ।

कथयन्तः (इव) आसन् शिव शङ्कर अविनाशेति ॥

ग्यवान् आस बागन्य्-मञ्ज़् कुकिल ग्रूगुः ।
मलिथ् बस्माह् वनान् आस शिव शम्भुः ॥
समिथ् कुवौ प्रयम-सूतिन् वनान् आसि ।
च्य् कुय् वासुख् ह्य्य अस्य लोलज़्य्‌थ् फासि ॥
ह्वाह-सूतिन् वनान् ओसु पन् कुल्यन्-हन्दु ।
करान् अस्य नालमंतु कुय् लोल् तमि-सन्दु ॥ ५०५ ॥
वनान् ओसु पोज़ु ज्वयन्-हन्दु हे-सदाशिव् ।
रटन् शिवजी तवय् छ्यम् चावू-मचू दव् ॥
समिथ् मारिय् वनान् आसि हे-भवानी ।
चूह् छ्युख् शिव-शक्ति-रूफ् असि वंक्ति च्यानी ॥
करनि आय् देविय-हन्दु देव् दर्शुन् ।
कंरुख् आकाश-प्यठ तम् पोश-वर्शुन् ॥
नज़र् चावून् बुछुन् अख् नागरादाह् ।
वसिथ् तथ्-मञ्ज़् दिचून् लोलचू समादाह् ॥
पंछ्न् लीला, सदाशिव् शाद् सांपनु ।
प्रयम-सूत्य् शिवनाथम् नाद् सांपनु ॥ ५१० ॥ ५ ॥

---

6 PĀRVATĪ SINGS A HYMN OF PRAISE TO ŚIVA, ALLUDING TO EACH DAY OF THE LUNAR FORTNIGHT

वेल वोतु मेलनम् दर्शुन् म्य हाव्
प्रयम-मरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५११ ॥
अदेत रूप कुल् कुनुय् आसवुनु
अक्ति ज्योतिरूप-सूत्य् न्यथ् बासवुनु ।

गायन्त्य आसन् उद्यानेष्वेव कोकिला गुरु (इति शब्दम्)।

परिमलय भक्त कथयन्त्य आसन शिव शम्भु (इति)॥

समेत्य पक्षिविशेषा * प्रम्णा कथयन्त आसन्।

तव असि वासुकि कण्ठे, अस्माक प्रेमरूपा (स्वकीया) पाशा ॥

वायुना सयुक्त कथयन् आसीत् पर्णसमूह वृक्षाणाम्।

कुर्वत् अस्माक आलिङ्गनानि असि प्रेम तव ॥ ५०५ ॥

कथयत् आसीत् पानीय अल्पकुल्याना हे सदाशिव।

अहीष्यामि त श्रीशिव, तेनैव असि मया आरब्धा द्रुतगति ॥

समेत्य सर्व एव कथयन्त आसन् हे भवानि।

त्व असि शिवशक्तिरूपा वय भक्ता तवैव ॥

कर्तु आगता देवा देवा दर्शनम्।

कृत-ते आकाशात् तथा पुष्पवर्षणम् ॥

दृष्टि दत्ता तया, दृष्ट तया एक देवखातकम्।

उत्तीर्य तस्य मध्ये दत्तस्तया प्रेमात्मा समाधि ॥

अधीता तया स्तुति, सशशिव अतिप्रमोदभाक् सपन्न (यत)।

प्रेम्णा शिवस्वामिन आह्वान सपन्नम् ॥ ५१० ॥ ५ ॥

प्रतिपदमारभ्य देवसस्तुति क्रियते श्रीपार्वत्या ॥ ६ ॥

समय प्राप्त सगमस्य, दर्शन म प्रदर्शय

प्रेमात्मसरस पद्मानि उपभुङ्क्ष्व ॥ ५११ ॥

अद्वैत(प्रतिपत्तिथि)रूप असि एक एव भवन्

एकेन ज्योतीरूपेण नित्य भासमान।

---

* कुर्मरि इति प्रथिता कोकिलसदृशा पक्षिविशेषा ॥

क्रुतुय् क्रुख् तवय् क्रुय् केवल नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
द्वय-लचन क्रुख् शिवशक्ति-रूप्
दुयी चाविथ् क्रुख् प्रजलवुनु दीफ् ।
दय-हंन्दि दय च्यय् क्रुह् रंतु स्वभाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
त्रैलोक्य-नाथ् क्रुख् त्रिभुवन-सार्
त्रय-म्वन-श्लोय् क्रुख् करान् व्यवहार् ।
त्रिनेत्र-दार्वनि नज़राह् त्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
चतुर्भुज वातिथ् क्रुख् चवा-पोर्
चन् तरफन् स्थय् अवस्थाय चोर् ।
चन् वीदन्-मञ्ज़ क्रुख् बक्ति-बाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥ ५१५ ॥
पंच-म्वख आसवुनु क्रुख् शिव-जी
पाँचन् प्रानन् येरवुनु च्रय् ।
दमि पाँच-तरङ्ग तार् अन् दर्म-नाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥
शशि शशि* क्राडथ् क्रुम् च्योनु लोल्
शम्वखिस् कुमारजिय-संन्दु क्रुख् मोलु ।
शडचर् नाव् च्योनु ओशदु द्राव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥

* षष्ठीत्युपलक्षणमेतत् ।

(यत) एक एव असि तेनैव अस्ति ते केवल-इति नाम

प्रेमात्मसरस ० ॥

द्वाभ्यां लक्षणाभ्यां असि शिवशक्तिरूप

द्वैतं त्यक्त्वा असि प्रज्वलन् दीप इव ।

द्वितीयातिथे * ईश्वर तवैव अस्ति शुभ स्वभाव

प्रेमात्मसरस ० ॥

त्रैलोक्यनाथ असि त्रिभुवनसारभूत

गुणत्रयेण असि कुर्वन् जगत्त्रयव्यवहारम् ।

हे त्रिनेत्रधर शुभदृष्टिमेकां प्रसारय (अस्मासु)

प्रेमात्मसरस ० ॥

हे चतुर्भुज व्याप्य असि चतुर्दिक्कम्

चतुर्णां दिग्देशानां गृहीत्वा अवस्थाचतुष्टयम्

चतुर्षु वेदेषु असि भक्ति भावरूप

प्रेमात्मसरस ० ॥ ५१५ ॥

पञ्चमुख वर्तमान असि श्रीशिव

पञ्चानां प्राणानां अलङ्कुर्वन् त्वमेव ।

अस्मात् संसारात्म(पँचतरन् नाम्नो)नदीप्रवाहात् तारय, आनय (उत्पादय) धर्मरूपां नौकाम्

प्रेमात्मसरस ० ॥

प्रदेशे प्रदेशे अन्वेषिष्यामि त्वां, भक्तिर्मे तव भक्तिरेव

षण्मुखस्य स्वामिकुमारस्य असि पिता ।

षडक्षरमन्त्रात्म नामधेय तव (संसारस्य) औषध उद्धृतम्

प्रेमात्मसरस ० ॥

---

* चान्द्रद्वितीयायां शिवोत्सव प्रसिद्ध

मथ्-संग् सोदन्-हंन्दु सत्य-रूफ्
सत्य-वादी छुख् कुय् न कँह् लोफ् ।
सत्सदाशिव वथ् म्य सतंचू हाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
अष्टस्वंज़ू सूंत्य छाय् कर् म्योनु पाय्
अष्टदल-हृदयस्-मञ्ज़् च्याञ़् ज्याय् ।
अष्टमूर्त्ति-विष्णु छुख् च्य् मोच् दाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
नव्युमु गर दसुंकु च्योनु दर द्यान्
नव् द्वार् सुचरिथ् रट मन प्रान् ।
नव् निदान् बंरि बंरि किय् चाव-चाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥ ५२० ॥
दशमुख़ नाव् च्योनु नागिन्द्र-हार्
दह्वंनि ध्यान्-हंन्दु छुख् च्य् सार् ।
दश्न् इन्द्रियनंय् म्यति थ्मराव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
एकादश-रुद्र च्यानि बक्तिय् किय्
तिथुय् कतं यिथु पर्जनावोथ् चूथ् ।
अद् कति रावि अस्य काह्न् गाव्
प्रथम-सरकिय् पंपोश् छाव् ॥
माहन् युगॅन्-मञ्ज़् च्योनु व्यवहार्
बाहन यजन-मञ्ज़ च्योन विस्तार ।

सत्सङ्गात्मा साधूना सत्य-रूप

    सत्यग्राही असि अस्ति ते न कश्चित् लेप ।

हे-मन्नित्यकल्याणात्मन् मार्गं मे सत्यस्य प्रदर्शय

    प्रेमात्मपरम ० ॥

अष्टसिद्धय मयुक्ता सन्ति ते, कुरु मम उपायम्

    अष्टदलयुक्तहृदयस्य मध्ये तव स्थानम् ।

(पृथ्व्यादि)मूर्त्यष्टकात्मा-विष्णु असि त्वमेव मोक्ष दापय-न

    प्रेमात्मपरम ० ॥

नवम (ग्रहराशिकुण्डलीरीत्या) पद धर्मस्य तव, धारयिष्यामि ध्यान (``

    नव द्वाराणि उद्घाट्य ग्रहीष्यामि मनसा प्राणान् ।

नव निधय पूर्णा पूर्णा सन्ति-ते अच्छिद्रा

    प्रेमात्मपरम ० ॥ ५२० ॥

हे दशभुज, नाम तव नागेन्द्रहार इति

    दशानामेव दिशा असि त्वमेव सारभूत ।

दशेन्द्रियाणि (तद्विषयवासनाश्च) ममापि शमय

    प्रेमात्मपरम ० ॥

हे एकादशात्मरुद्ररूप तव भक्ता स्मो वयम्

    तथैव कुरु-नाम यथा उपलक्षयिष्याम त्वामेव ।

तदा कुतो-नाम अविनङ्क्ष्यत् अस्माक एकादशमव्याकानाम् (एका) गौ *

    प्रेमात्मपरम ० ॥

द्वादशसु मेषादिराशिरूपगृहविशेषेषु तव व्यवहार

    द्वादशसु (वाजपेयादि)यज्ञेषु तव विस्तार ।

---

* दशेन्द्रियाणा मनस एकादशस्य वाणी कुतो नाम विनष्टा भवेदिति भाव ।

बाह्न् सूर्यन् च्योनु तीज् नंनु द्राव्
प्रथम-सरकिय् पपोश् क्राव् ॥
हेरंचू चुथ्रंश्-हंन्दु छुख् रंतु फल्
राथ्-धन् आसितन् म्य च्यांन्य् कल् ।
त्रयोदश-आत्म सूर्य-तीर्थ मन् नाव्
प्रथम सरकिय् पपोश् क्राव् ॥
चदाह् रंतन् द्राख् चय् ओमु बक्ति-बाव्
चदंशू-हंन्दि स्वामियो म्य-ति म्यकलाव् ।
पुनिमू-हंज़ू जून् छ्यम् मत मन्दक्राव्
प्रथम-सरकिय् पपोश् क्राव् ॥ ५२५ ॥
पुनिमू त मावंसि श्रथ् दारि दारि
न्यथ् करहाय् पूज् पोश् चारि चारि ।
लोलक्यन् पोशन् कलंम क्राव्
प्रथम सरकिय् पपोश् क्राव् ॥
छ्पाम प्रौम् च्योनु यन-प्यठ ज़ाव्
च्यांन्य सीव् करने कन्यस् भाव् ।
कांलि मेलि बावम्-सूंतिन् बाव्
प्रथम सरकिय् पंपोश् क्राव् ॥ ६ ॥

---

7 ŚIVA DISGUISES HIMSELF AS AN ASCETIC AND COMES TO PARVATĪ TO TEST HER. HE URGES HER TO WORSHIP RĀMA, NOT ŚIVA

सदाशिव जूगि लांगिथ ओमु सारान् ।
वनय् फ्याह् शान्त कमि ओसु काल मारान् ॥ ५२८ ॥

द्वादशसु सूर्येषु तव तेज मत्तश्च निर्गतम्

प्रेमात्मभरस ० ॥

शिवरात्र्युत्सवाधारभूताया त्रयोदशीतिथे अपि शुभ फलम्

रात्रिन्दिव भूयान्नाम मम तवैव अनुरागचिन्ता ।

त्रयोदशात्मसूर्यस्य (मार्तण्डस्य) (त्रयोदशस्य स्वात्मसूर्यस्य वा) तीर्थं मन सन्नोधय

प्रेमात्मभरस ० ॥

चतुर्दशरत्नरूप चन्द्रस्तस्य त्वमेव, (यत) आसीत् (देवासुराणा) भक्ति भाव

दे चतुर्दशीतिथ स्वामिन् (तस्या त्वदुपासकाना मुक्तिश्रुते) मार्गमपि उन्मोचय ।

पूर्णिमातिथ ज्योत्स्ना इव अस्मि मा नाम लज्जय

प्रमात्मभरस ० ॥ ५२५ ॥

पूर्णिमाया च अमावस्याया व्रतानि धृत्वा धृत्वा

नित्य कुर्या ते पूजा पुष्पाणि विचित्य विचित्य ।

हार्दात्मकानि पुष्पाणि कुरु नाम मे उपभोगम्

प्रेमात्मभरस ० ॥

(ग्रन्थकृत) कृष्णाख्यस्य प्रेम त्वदीय यत्कालात्प्रभृति उत्पन्नम्

तत्र सेवा कर्तुं जन्मनि आगत ।

कालेन गमिष्यति वायुना-सह वायु (शरीर नश्वरम्, भूततन्मात्रमात्रमवशिष्यते)

प्रेमात्मभरस ० ॥ ६ ॥

श्रीशिवस्य यतिरूप धृत्वा पार्वतीवञ्चनाय परीक्षितुमागमनवृत्त वर्ण्यते ॥ ७ ॥

स्वर्गाशिव योगिनो लिङ्ग स्वरूप धृत्वा आसीत् धावन् ।

कथयिष्यामि कि, वृत्तेन येन अभूत् प्रमानि हन्त् ॥ ५२८ ॥

हरन् सुसलाह् वलिथ् वसाह् मलिथ् श्राम् ।
    वनिथ् वन्वासि त लागिथ् जूगि संन्यास् ॥
महामाया दपान् श्रोसु ब्रम्रावन् ।
    प्रथम् कोताह् कुह तस् म्योनु श्रक्मावन् ॥ ५३० ॥
कुतुनु कुस् बाव-वानस् लोलकुय् खन ।
    मनच् कहवट् ब्वह् लागस् छ्ना सुह् कुन्दन् ।
गछम् लोलच् नदी ज्यारो कमिस् कुन् ।
    दह् गंज़रोविथ् दिलुन् श्रालव् तमिस् कुन् ॥
करव् मवाह् चह् कन् थाव् राज कूरिय् ।
    कुह् क्याह् कर्मस् च्य पुश-प्योमतु तिह् पूरिय् ॥
कुज़्य् जंज़् श्रथ् वनस्-मञ्ज़् क्यानि श्रायख् ।
    करन्दु कुय् लोल् क्षारने कस् चह् द्रायख् ॥
मतन्-मञ्ज़् यिनु पञ्चा दछनय् वतन्-मञ्ज़् ।
    गडिथ् क्यमखाब् डुलगनि दिनि दतन्-मञ्ज़् ॥ ५३५ ॥
दंपुस् देविय म्य छम् शिवनाथ-मंज़ू माथ् ।
    दंपुस् तंमि कुय् सुह् वेपर्वाय् है-हाय् ॥
गराह् श्रासान् कुह् शीतल् जन् सुह् कोपूर् ।
    गराह् श्रासान् खठाह् कूदो खठाह् कूर् ॥
पकवुनु छुय् न वौदच वति-कुन् सुय् ।
    यमिच् इच्छा गछान्-छाम् तिय् करान्-छुय् ॥
शकर्-वुठव् म कर् व्यञ् शिवनाथ शिवनाय् ।
    सुभावता हैं तुझे श्रब मैं धर्म-की याण्* ।

* From here to the end of the chapter the second half of each line is in Hindi.

मार्गे चर्म वसित्वा भस्म परिमर्लयित्वा आगतस्तत्र ।

भूत्वा वानप्रस्थ च अनुरूपयित्वा योगिन सन्यासिनम् ॥

महामायात्मिका-पार्वती चिन्तयन् आसीत् मोहयिष्यामि ताम् ।

प्रेम कियन्मित अस्ति तस्या मम, परीक्षिष्यामि-ताम् ॥ ५२० ॥

विक्रीय अस्ति-तस्या भक्तात्मापर्णे प्रेमात्मैव स्वर्णम् ।

मनोरूपं प्राप्य अहं कषोत्तर्यिष्यामि अस्ति-कीदृक तत् स्वर्णं (मा शुद्ध-स्वर्णरूपा'स्त किम्) ॥

मपरस्वति तस्या प्रेमात्मिका नदी प्रवहन्ती क प्रति ? ।

इत्थ सकलथ्य दत्तस्तेन आह्वाननाद ता प्रति ॥

करिष्याव सवादं, त्व कथौ निर्धोष हे-राजकन्ये ।

अस्ति किं कर्मेण (भाग्यस्य) तव अपूर्णीभूतं ? तत् पूर्ण भविष्यति ॥

एकाकिन्येव अत्र वनस्य-मध्ये कुतो-नाम आगतासि ? ।

कस्य अस्ति-ते राग ? अन्विष्टु क त्व निर्गतासि ? ॥

सप्तम-वर्षे (सप्तवर्षिका) आगमन योग्यमस्ति-कि ईदृशेषु मार्गेषु ? ।

वसित्वा कामुपावास्थ-बहुमूल्यवस्त्र, निपत्य-सचारान् दातुं (यास्य कि) लोष्टेषु ? ॥ ५२१ ॥

प्रत्युक्त देव्या, मम अस्ति-मे श्रीशिवस्य प्रीति ।

प्रत्युक्त तस्यै तेन, अस्ति स निर्भय (निर्गौरव) महत्कष्टमेतत् ॥

कदाचित् वर्तमान अस्ति शीतल स कर्पूर इव ।

कदाचित् भवन् अत्यन्त क्रुद्ध अत्यन्तं क्रूरश्च ॥

आचरन् अस्त्येव न यदस्य मार्ग-प्रति स ।

यच्च (कार्यादि) इच्छा समुद्यति तस्य, तदेव कराति ॥

स्त्रादिप्रोप्राम्या मा कुरु अत पर प्रियनाथ प्रियनायेति ।

श्रावयामि त्वा अधुना अह धर्म्या कथाम् ॥

कह्त् छ्यन तफ् न जफ् श्रीराम-संन्दु नाव् ।
    बङ्गत लक्मी वहो देवे रखो भाव् ॥ ५४० ॥
अपन् कुस् राय्-द्यन् श्रीराम श्रीराम् ।
    मुझे है कुछ नही उस-के सिवा काम् ॥
म्य छुम् न लूब् आमवुनु छुम् ब्वह् परदेस् ।
    मुझे सब चाहते-हैं जोगी-ध्ये आदेस् ॥
अयम्-काय् छुय् फकय् म्य अख् कमण्डल् ।
    अभी जाता-हूँ मैं मण्डल्-ब-मण्डल् ॥
बनिय् सरतलि खम् कन् थाव् च्ह म्यय् कुन् ।
    अरे राजे-को कुमारी गल् मेरी सुन् ॥ ७ ॥

---

8 CONTINUATION OF THE FOREGOING. ŚIVA, IN HIS CHARACTER OF AN ASCETIC, ADVISES PARVATI TO DEVOTE HERSELF TO RAMA, LAKṢMI AND KṚṢṆA

The 8th chapter is in Hindi and is here omitted (vv 541–552)

---

9 PĀRVATI'S REPLY. SHE TELLS THE DISGUISED ASCETIC TO GO TO THE DANDAKA FOREST, WHERE HE WILL FIND THAT ŚIVA ALONE IS TO BE WORSHIPPED

हतो मादो मतो वनतम् म्य दुङ्कु कथ् ।
    मतंचू कथ् चावूमंचू छाय् रावूमंचू वथ् ॥ ५५३ ॥
सिधुय् तफ् साद् घ यिधु निर्मल् गछिय् मन् ।
    दुथो चावख् वुकख् पानय् सह् हन्-हन् ॥
ब्वह् बाबा-जी वनय् च्याय् छुन् ध्यवापाह् ।
    अलख् धोलख् छ्मबख् अन् रंगु ब्लापाह् ॥५५५॥

कर्तुं प्रवृत्ता भव नाम तप जप च श्रीरामस्य नामस्य एकपम् ।

महतीं विभूति स एव दास्यति ते श्रातिमु भावनाम् ॥ ५४० ॥

जपन् अस्मि रात्रिन्दिव श्रीराम श्रीरामेति ।

मम अस्ति किंचित् नहि तद्रहित कार्यम् ॥

मम अस्ति मे न लोभ, प्रवर्तमान अस्मि अह वैदेशिक ।

मां मठं कथयन्ति हे योगिनाथ आदशोऽस्तु त (इति आचारोक्तिमु) ॥

इसो अस्त्येव केवल मम एक कमण्डलु ।

अधुनेव गमिष्यामि अह मण्डलान्मण्डलान्तम् ॥

सभविष्यति ते आकूटस्य (इव) स्वर्ण, कर्णौ निधेहि त्व मामय (मदुक्ति) प्रति ।

अद्ग तान कुमारि वाच मे शृणु ॥ ७ ॥

चादेशपूर्वकमिव पुनर्वञ्चयितु कथयति पार्वती प्रति श्रीशिव ॥ ८ ॥

शिवायोगिरूपशिवयो परस्परविवाद ॥ ९ ॥

ह माधा मा नाम कथय म म ईदृशीं कथाम् ।

मदस्य कथा मयता (त्वया) अस्मि म विनष्ट दारा ॥ ५५३ ॥

सपेत्र तप माधप, तत्र यथा निर्मल मपास्थानि मे मन ।

हृत्स लपस्यामि दृश्यामि अपमत स नि यथम् (विषमदम्) ॥

अह ह पादिदप कथयिष्यामि त्वां प्रति प्रत्युत्तरम् ।

फलमु(-इति शिवमुखक प) वचारतवत, शिरसिमपि शुभ्र भलाप (कुमारी) पुष्प इव ॥ ५५४ ॥

अगर् आज्ञा चह् म्योञ् थावख् मनम्-मञ् ।
गछिथ् साठख् चह् तफ् दण्डख्-वनम्-मञ् ॥
द्यौ चावख् कपठ् थावख् न अख् ज्यव् ।
कहेंगी मैं तुझे क्या है सदाशिव्* ॥
च्य कुय् मन् ऐन ख्यदै कामह्रम् खय् ।
बतावेंगी तुझे शिवनाथ् क्या है ॥
ननन् कुख् जीव् त ख्यदै बनख् देव् ।
सुनाओंगी तुझे क्या है महादेव् ॥ ९ ॥

---

10 PĀRVATĪ CONTINUES HER ADVICE TO THE ASCETIC TO GO TO THE DANDAKA FOREST HE WILL THERE FIND THAT ŚIVA IS ALL IN ALL THAT HE ALONE EXISTS, THAT HE IS BRAHMĀ, BHAGAVAT, ALL THE GODS AND ALL CREATION, AND THAT THERE IS NO DUALITY

The 10th chapter is in Hindi, and is here omitted (vv. 560–570).

---

11 ŚIVA'S REPLY HE PRAISES PĀRVATĪ'S BEAUTY AND ARGUES THAT SO LOVELY A PERSON AS SHE SHOULD NOT UNDERTAKE SUCH ASCETIC PRACTICES

दपुम् मादन् म्य-प्यठ् नाहख् गयख् तङ् ।
करान् छख् ज्यङ् द्य-पोठि गौव् न मत्सङ् ॥ ५७१ ॥
कपठ् चाविथ् म्य वनुमय् मन् थविथ् माफ् ।
गरज् क्याह् छम् म्य च्यय्-निश, कर् चह् इनसाफ् ॥
म्य छुम् फेरान् चह् छख्-ना क्याह् स्वन्दर्-माल् ।
वनय् क्याह्, छुय् च्य गोमुत् हाल बेहाल् ॥
म्य छुम् फेरान् चह् छख्-ना सूर्य निर्मल् ।
कमिय् कनय् च्य इनु छम् रटुय् ज्यङ्गल् ॥

* From here to the end of the section, the second half of each line is in Hindi

यदि आज्ञा त्वं मदीया निधास्यसि मनसि ।

गत्वा साधयिष्यसि त्वं तप दण्डकारण्यमध्ये ॥

द्वैत त्यक्ष्यसि कपट निधास्यसि न एक यवमात्रम् ।

वक्ष्यामि अहं त्वा क अस्ति सदाशिव ॥

तव अस्ति ते मन आदर्श (इव) यदि अपनेष्यसि तन्मालिन्य ।

कथयिष्यामि त्वा, श्रीशिव कि वस्तु अस्ति ॥

प्रत्यक्षतया भासमान असि त्वं जीव, यदि तु सपत्सते देव ।

भावयिष्यामि त्वा, कि वस्तु अस्ति महादेव ॥ ९ ॥

उपदेशादिव कथन श्रीपार्वत्या ॥ १० ॥

श्रीशिवस्य प्रत्युक्ति ॥ ११ ॥

प्रयुक्त तथै साधुना मदुपरि निरर्थं सपन्ना त्वं क्रुद्धा ।

कुर्वन्ती असि युद्धमिव, अनेन प्रकारेण भवति न सत्सङ्ग ॥ ५७१ ॥

कपट विहाय मया कथित मया ने मन कृत्वा (स्थापयित्वा) शुद्धम् ।

प्रयोजन कि अस्ति मे न तव समापे, कुरु त्वं विचारम् ॥

मम अस्ति न सताप (शोक), त्वं असि नाम किदृशा (अलौकिकी) सुन्दरी ।

कथयिष्यामि ते कि, अस्ति न तव सपन्न सत्त विपरीतम् (दण्डकान्ति कार्यम्) ॥

मम अस्ति न सताप (शोक) त्वं असि नाम स्वय दग्ध निमग्न दवा ।

येन नाम कृत यत्न न तव दृक्क् इत (वह्नन) (यत्न एतन्नाशित) एषोत त्वया विपिन (इदृक्) ॥

मम अस्ति मे शोक, त्व असि नाम तेजस्विनी-विद्युत् (इव)

गमिष्यसि मा-त्यक्त्वा अधुना त्व निरर्थमेव मेघमण्डलस्येव तल (तिराधानम्) ॥ ५७५ ॥

मम अस्ति मे शोक, त्वया मत्यक्त शयनीयक मखमलाख्यबहुमूल्या स्तरणोपेतम्।

येनैव-प्रकारेण गृहात् निर्गतासि, केन समुद्भाविता तव दुरिच्छा ॥५७६॥

श्रीपार्वतीं प्रति विनयदानपूर्वकं श्रीशिव कथयति। १२ ॥

चित्त्कारमास्वाद्य, अद्धि एलाफलानि पूगफलानि(च)

गृह गच्छ हे राजकुमारि* ॥ ५७७ ॥

मत्सार्थिकेव अस्ति भुक्त नाम विश नाम मधुम्

हतक मा कुरु नाम स्वकीय आत्मानम्।

स (शिव) कुतो जानाति क्रिया गार्हस्थ्यस्य (कुटुम्बभरणस्य)

गृह गच्छ० ॥

तस्य भस्मपरिमिलिताङ्गस्य कुत्र धनानि द्रव्याणि

प्रमत्त इव अस्ति स्वातन्त्र्यानन्दामृत पीत्वा।

नहि अस्ति गृहस्थ, पुन नहि व्यवहार कुर्वन

गृह गच्छ० ॥

मन्यसे चेत् तेजस्वी (वरणयोग्य) सूर्य-भगवानिव

रूपेण अस्त्येव अनुत्तर देवाना मध्ये।

वाहनरूपेण अस्ति-यस्य शोभमान रयवाहनमेव

गृह गच्छ० ॥ ५७८ ॥

अनुरूपा भवतव (स) श्रीविष्णु (या) लक्ष्मी(महामाया)वान्

स एव सुषमयोपेत श्याम सुन्दर।

---

* चित्त्कारास्वादपूर्वकम् कथित्कार स भीरुत्य गृह गत्वा सुखेनास्सां प्रयाहीति भाव। एतदनुरूप स्वाध्याय चिन्त्य।

तमिय् दय् जगतस् अवतार् दारिय्
　　गर् गछ् राज-कुमारिय् ॥
दपख्य् ब्रह्मा ति छुय् ग्वनवानय्
　　वोद् वखनानय् न्यथ् मथ्-रूफ् ।
संसार् छुह् व्यपदावान् चपारिय्
　　गर् गछ् राज-कुमारिय् ॥
दस् चोविथ् छाख् कस् पथ् संज़मंच
　　संकल्प-कल्प कन् गंज़मंच ज़ुन ।
कहन्दि वापय् छाय् ईच लाच्यारिय्
　　गर् गछ् राज़-कुमारिय् ॥
वुछि वुछि च्यय्-कुन् ताव् कुस्-न अननय्
　　वननय् कुसय् व्यज़् हिनकार-पुछ् ।
मन् यव् प्रमन् रोज् वोज् कन् दारिय्
　　गर् गछ् राज़-कुमारिय् ॥
हय् हय् यमि-मंज़ु मय् छाय् गननय्
　　चोविथ् सुह् पलिय् वननय् मज़् ।
वुज़मतु कुय् माद् कस् द्राय् मारिय्
　　गर् गछ् राज़-कुमारिय् ॥ ५८५ ॥
गम-रंस्तु वुठान् कुस् मज़् व्यवहारस्
　　अमदस् फीरि फीरि ममारस् ।
कस् कस् राज़ कस् कस् ममारिय्
　　गर् गछ् राज़-कुमारिय् ॥

तेनैव अस्मिन् जगति अवतारा धृता

गृह गच्छ० ॥

(अथवा) मन्यसे चेत् ब्रह्मा अपि अस्ति गुणवान्

वद अभ्यसन् नित्य कलहम् ।

संसार अस्ति उत्पादयन् समन्तादेव

गृह गच्छ० ॥

एतान् विहाय, असि त्वं कस्य पश्चात् लग्ना

(नित्यचिन्तन-,सकल्पकलनया गलिता इव व्याप्ता (असि) ।

कस्य कृते अस्ति स इयती दुर्गति

गृह गच्छ० ॥

दृष्ट्वा दृष्ट्वा त्वां सदनधर्म अस्मि न स्वीकुर्वन्

कथयन्नेव अस्मि त्वां अधुना हितकाराय ।

मन निधेहि, प्रसन्न (प्रसन्ना) तिष्ठ, शृणु कर्णौ निधायैव

गृह गच्छ० ॥

कष्टु कष्टु यस्य प्रीति अस्ति स धनीभवन्ती

अपराध स अपयास्यति (त्वां) धनानामस्य मध्ये ।

श्रुत अस्मि त्वया (प्रसिद्धगीतत्) एतय कस्य भपन्ना श्रिया

गृह गच्छ० ॥ ५८५ ॥

निर्भय पश्यन् अस्मि मध्य कपटात्मक

स्वच्छानुकूल्येन परित्यज्य संसार गता (अतिक्रान्ता) महाराज ।

ये ये नाम गतवान्, ते ते संसारिणः (कृष्णोऽपि यदुना दहेयुः

महाराजा सन्ति)

गृह गच्छ० ॥

त्याग-वैराग-रस्तु रोज् व्यवहारी
व्यवहार-मझ् व्यपकारी भास् ।
छयण कर् राग-द्वेश-रस्तु खानदारिय्
गर गछ् राज-कुमारिय् ॥ १२ ॥

13 PĀRVATI ANGRILY REPROACHES THE DISGUISED ŚIVA, AND ASSURES HIM THAT HE IS ATTEMPTING AN IMPOSSIBLE TASK IN APPEALING TO HER

हतो मादो कपट् मोहय् वनान् छुख
न दय् जूगी न च्य् भजन ननान् छुख ॥ ५८८ ॥
दिहिय् फम्ब-डोंगि त द्दायख् कज्र अनान् छुख् ।
ब्वह् कँह् बोज़य् न, च्य् नाहख् ख्यनान् छुख् ॥
अवस् खनवट-खूतिन् खड् खनान् छुख् ।
अवस् मागस् अन्दर् शीनाह् कुनान् छुख् ॥ ५८० ॥
वनान् खाराह् फर्लच, द्दाराह् रनान् छुख ।
गछिय् व्यलरम् यूह् नावर्-फॉलि कुनान् छुख् ॥ १३ ॥

14 CONTINUATION OF PĀRVATĪ'S SPEECH SHE THREATENS HIM AND PROCLAIMS ŚIVA AS THE ONE OBJECT OF WORSHIP

न चूह् कुत् जूगि त न चूह् मस्याम् ।
यम्बाह् मनतुक् शंमिनय् पाम् । ५८१ ॥
अलगर्डक् खूंत्य् कुय् कंसमय् माफ् ।
पाफ् मा सम्यम्, न-त दिमहाय् शाफ् ।
यियु पनिदिय नियु करहाय् चाम् ।
यम्बाह् मनतुक् शंमिनय् पाम् ॥

(ग्रन्थकृत स्वापदेश) त्यागेन-वैराग्येण रहित तिष्ठ व्यवहारकृत्

व्यवहारस्य मध्ये परोपकारश्च ल. भव ।

चे-कृष्णाख्य कुरु रागेण द्वेषेण (च) रहित गार्हस्थ्यम्

गृहं गच्छ० ॥ १२ ॥

सक्रोधोपालम्भमिव प्रतिवदति पार्वती ॥ १३ ॥

रे साधो कपटं सर्वमेव कथयसि ।

न त्वमेव योगी न त्वमेव सज्जन (भासमान) प्रत्यक्षीभवन्नसि ॥ ५८८ ॥

सादृश्यं पिचु-पिण्डानि तुलाः च शिलाः आनयन्नसि* ।

अहं किंचित् श्रोष्यामि न, त्वमेव निरर्थं (आयासेन) छिन्नीभवसि ॥

निरर्थमेव कफोणिना गर्तं खनन्नसि ।

निरर्थमेव माघमासस्य मध्ये हिममिव विक्रीणासि ॥ ५९० ॥

कथयन् (श्लाघमानः) खारीप्रमाणं† फलस्य (तण्डुलादे),

शरीमात्र (अल्पमेव) पचन्नसि ॥

गत्वा (च) वुलराख्यमहापद्मसरसो मध्ये त्वं फाणितखण्डानि पातयन्

(माधुर्यसंपादनाय) असि ॥ १३ ॥

पूर्ववदेव पुनर्वदति श्रीपार्वती ॥ १४ ॥

न त्वं अपि योगी न च त्व संन्यासी ।

भस्मन परिमलनस्य मूपाते शान्ति. (मत्त) ॥ ५९२ ॥

कूष्माण्डफलविशेषप्रभूत -कमण्डलु सदभुत अस्ति-ते, (तेन) कृता-मया शान्ति· ।

(विमेमि) पाप मा-क्षित् कष्ट भवेन्मे, अनया अद्धास्य-ते आपम् ।

यथा भवेत्-ते-समुचित, तथा अकरिष्यं आसम् (दण्डम्) ।

भस्मन परिमलनस्य ॥

---

* असमञ्जसमेव वदसीति भाव ।

† खारी षण्णवतिसेटकप्रमाणमुच्यते ।

ज़न्म जन्म आसख् तमन्दुय् दाम् ।
वस्याह् मलनुकु आसिनय् पास् ॥ १४ ॥

---

15 ŚIVA, PLEASED WITH PĀRVATĪ'S CONSTANCY REVEALS HIMSELF IN HIS PROPER FORM, AND PRAISES THE VIRTUES OF CONSTANCY AND DEVOTION

शरन् डीशिथ् फिरनु ज़ूगिस् वर्‌न प्योस् ।
सदाशिव जी तियुथ् काँपनु यियुथ् ओसु ॥ ६०० ॥
सतुकु सवाद् बूज़िथ् सादु खश् गव् ।
शरन् डीशिथ् वन्योव् ज़ूगिस् सदाशिव् ॥
सतुकु संवाद् छुय् जि कद्‌रथ् करान् नञ् ।
सतकि सवाद-सूत्य् छ्यय् कञ शकान् थंञ् ॥
सतुकु संवाद् जि नेत्रन् छुय् अनान् गाश् ।
सतुकु संवाद् ज़ि पापन् छुय् करान् नाश् ॥
सतुकु सवाद् बूज़िथ् मन् छुह् खश् थव् ।
सतुकु सवाद् छुह् पानय् सत्-सदाशिव् ॥
शरन्-गछ़ुनुय् ख्नस्-मञ् मोछ् दावान् ।
शरन् गछ़नुय् छुह् लूकालूख् हावान् ॥ ६०५ ॥
शरन्-गछ़नुय् करान्-छुय् स्वात्मचूय् जान् ।
शरन्-गछ़न छुह् हावान् स्वात्म-शिव् पान् ॥ १५ ॥

(येन) जन्मनि जन्मनि भविष्यसि तस्यैव दास ।

भक्षन परिमलनस्य० ॥ १४ ॥

श्रीपार्वत्या सकोपोपालम्भप्रतिभापितोत्तर दृढभक्तिनिश्चय परीक्ष्य श्रीमहादेवस्य लिङ्गिवेशपरावृत्त्या स्वरूपसाक्षात्कारवृत्तम् ॥ १५ ॥

शरणापन्नतां दृष्ट्वा परिवर्तयितु योगिलिङ्गिन (शिवस्य) लिङ्गित्व आपतितस्य (लिङ्गित्व त्यक्त्वा स्वरूपमास्थित इत्यर्थ)।

(अर्थात्) श्रीसदाशिव तादृगेव सपन्न यादृगेव आसीत् (वस्तुत) ॥ ६०० ॥

वास्तव सवाद श्रुत्वा साधु (योगिलिङ्गी) सतुष्ट सपन्न ।

शरणापन्नता दृष्ट्वा सपन्न योगिलिङ्गिन (वास्तव) सदाशिवत्वम् ॥

सत्यस्य सवाद अस्ति हि वाङ्मानसातीत (वृत्त) कुर्वाण प्रत्यक्षम् ।

सत्यस्य सवादेन अस्ति शिलाया भवन्ती नवनीतता (कठोरस्य मार्दव मपद्यत इत्यर्थ) ॥

सत्यस्य सवाद नाम अभ्यनेत्रयोरपि अस्ति जनयन् सुप्रकाशम् ।

सत्यस्य सवाद हि पापिपापाना सभवति कुर्वन् विनाशम् ॥

सत्यस्य सवाद श्रुत्वा मन त्व सतुष्ट सनिधेहि ।

सत्यस्य सवाद (तत्तरस्वरूप) अस्ति स्वयमेव सत्सदाशिव ॥

शरणापन्नता क्षणमात्रकाले-एव मोक्षाश्रयो दापयति ।

शरणापन्नतैव सभवति लोके आलोक (ससारे सत्प्रकाश) प्रदर्शयन्ती ॥ ६०५ ॥

शरणापन्नतैव कारयति स्वात्मरूप परिज्ञानम् ।

शरणापन्नतया सभवति प्रदर्शयन् स्वात्मरूप शिव स्वस्वरूपम् ॥ १५ ॥

---

16 DESCRIPTION OF THE GLORIOUS APPEARANCE OF ŚIVA AS HE REVEALED HIMSELF TO PĀRVATĪ

The 16th chapter is in Hindi, and is here omitted (vv 607–617)

---

17 PĀRVATĪ SEES ŚIVA IN HIS PROPER FORM, AND BEGINS TO SING HIS PRAISES

वुछुन् जूशिम् बन्योमंतु ब्याख् रंगा ।
ख़सिथ् वृशबस् वसान् लम् ग्रेर गंगा ॥ ६ १ ८ ॥
सफेद् आमू तस् तन् ज़ि शन् निर्मल् सुह् कोपूर् ।
करोर् सूर्यन्-हन्दि पंद्रु क्याह् वन तसंन्दु नूर् ॥
अथन् दन् ह्यथ् सुह् पंपोशाह् त्रिशूलाह् ।
तिमय् तमि पंकू दाम-वावंचू खाम लीला ॥ ६ २ ० ॥ १ ० ॥

---

18 PĀRVATĪ'S HYMN IN PRAISE AND AWE OF ŚIVA. SHE ENTREATS HIM TO TAKE HER FOR HIS SPOUSE. HE PROMISES TO GRANT HER PETITION, AND TELLS HER TO GO HOME AND WAIT FOR NĀRADA

हे शिव शंकर परमेश्वर हर ।
भस्मादर काल-संहारी ॥ ६ २ १ ॥
अमरनाथंकि अकाल अमर
व्वह् मर च्यय्-पत ह्यथ् सारी ।
सुय् जिन्द मरुन् छुह् देवन् ति आसु़र
भस्मादर काल-संहारी ॥
सतंचू वथ् हावुनु छुख् सद्गवर
च्य् छुख् महा-ब्रह्मचारी ।

श्रीपार्वतीमोहचिकीर्षयागतस्य श्रीशिवस्य तदनुरूपलिङ्गिरूप-वर्णनं हिन्दीभाषया ॥ १६ ॥

श्रीशिवस्य योगिलिङ्गितात्यागोत्तरं स्वस्वरूपावस्थान-दर्शनम् ॥ १७ ॥

दृष्टं तया योगिपूर्वरूपस्य संपन्नं अन्यत् स्वरूपम् ।
(यथा) आरूढ वृषभं (वृषभारूढः सः) प्रस्रवन्ती तस्य शिरस्तः गङ्गा ॥ ६१८ ॥
शुक्लवर्णा आसीत् तस्य मूर्तिः हि इव निर्मलं सः (अभूत्) कर्पूरम् ।
कोटिसंख्य-सूर्याणामप्यधिकेनाभूत्, किंनाम कथये (यत्) तस्याभूत् प्रभाप्रकाशः ॥
हस्ताभ्यां द्वाभ्यां गृहीत्वा सः (अभूत्) कमलं त्रिशूलं (च)।
तावत् (तादृक्स्वरूपं दृष्ट्वा) तया (पार्वत्या) अधीतु-प्रस्ताविता दाक्षाचरणस्य शुद्धा स्तुतिः ॥ ६२० ॥ १७ ॥

तत्स्वरूपदर्शनमनु श्रीशिवं प्रति पार्वत्याः स्तुतिरियम् ॥ १८ ॥

हे प्रिय जगत्कल्याणकर परमेश्वर (भवभय-)हर ।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग महाकालसंहारकर्तः ॥ ६२१ ॥

हे-अमरनाथाख्यक्षेत्रनिवास, अनन्त (वा तत्क्षेत्राश्रयाणां कालहरण) मृगुहीन ।
अहं मरिष्यामि (उपहारीकुर्यां स्वात्मानं) त्वामुद्दिश्य मद-घृणा सर्वपर्यवसानम् ॥
तदेव लोकद्वयस्यापि मरणं समस्ति देवानामपि आश्चर्योत्पादकं (दुर्लभं)।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

सत्पथानस्य मार्गं प्रदर्शयन् अपि मद्गुरुमूर्तिः ।

त्वमेव अपि मन्मर्यादाविवेककृत् ॥

च़्य् छुख् प्रञ् त च़्य् छुख् व्वत्तर
  भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् छुख् माता पिता च़र-अच़र
  च़्य् छुख् बांदव् त बंद् मारी ।
च़्य् छुख् पनुन् त च़्य् छुख् व्वपर
  भस्मादर काल-संहारी ॥
च़्य् छुख् विष्णुरूप महेश्वर हे हर
  संसारस् आय्व् अवतारी ।
राचस् गालिथ् वक्य् कॄथ् खर
  भस्मादर काल-संहारी ॥ ६२५ ॥
वीदंचू ग्रोवा छुख् च़्ह् विद्यादर
  च़्य् वालिथ् छुख् च़्वापारी ।
कृपा कर्त्तम् छुम् च्योनु आसर
  भस्मादर काल संहारी ॥
गंगाय गयाय प्रयाग पुष्कर
  धर्मकि फल पाप-न्यवारी ।
श् देवन्-देव् छुख् महेश्वर
  भस्मादर काल-संहारी ॥
य् सुलि व्यथहा पतिमि पहर
  च़रनन् लगहाय् ध्यान पारी ।
या म्य कर्तम् दया-सागर
  भस्मादर काल-संहारी ॥

त्वमेव असि सत्प्रश्नरूप त्वमेव च असि उत्तररूप ।

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमव असि माता पिता चराचरात्म जगत

त्वमेव असि वाच्यरूपश्च सर्वाश्रिदरूपश्च सर्वं (त्वमव सर्वन्तिश्च सर्वं त्वमव)

त्वमेव असि स्वीय त्वमेव च असि पर

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वमेव असि विष्णुरूप महेश्वर (जगत्पालक) हे हर (जगल्लयकर्त)

संसारे आगतस्त्वं अवतारय ।

रात्सान विनाश्य (मुक्तिकरो) भक्ति कृता त्वया स्थिरा

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६२५ ॥

वेदस्य शोभा (सारभाग) असि त्वं हे विद्याधर (सर्वविद्याश्रय)

त्वमव व्यापक असि सर्वत ।

दयां कुरु मयि, अस्मि म तव अधनाम्व

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीगङ्गाया गयातीर्थं प्रयागतीर्थं पुष्करतीर्थं

हे सद्धर्मफलदात (तथा) पापनाशन ।

त्वमेव देवानां देव असि हे महेश्वर

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

नित्य सुरलाया (ब्राह्ममुहूर्त) उत्तिष्ठेय राज्यन्यप्रहरे

(ते) चरणयो मज्जेयमात्मान समाधि धस्वा ।

दयां मयि कुरु मयि ह ऱ्या सागर

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

महाराज वनिथ् यितम् ज़टादर
 सूंत्य् छ़ुथ् शूबिदार् सवारी ।
कृपा कर्तम् वर्तम् म्य स्वयंवर
 भस्मादर काल-संहारी ॥

शिवनाथन् तोर् दंपुनस् व्वह् तिथ् कर
 यिथ् वनहाम् तिथ् राज-कुमारी ।
ख्वश् रोज् स्वख-मान् शक् व्वन्य् पनुनु गर
 भस्मादर काल-संहारी ॥ ६ ३ ० ॥

शंकि छ़ुथ् वातिथ् नारद-मुनीश्वर
 करनावि खांदरंचू तयारी ।
यिमय् त निमथ् हालंय् शक़िय् मर
 भस्मादर काल-संहारी ॥

च्योनु म्य-ति छ़्यणम् प्रथम्-दिगंबर
 च्यांज़्य् वकुथ् छ़ुम सदारी ।
श्रीशद् मनश्र् जप न्यथ् शङ्कर
 भस्मादर काल-संहारी ॥ १ ८ ॥

---

19 ŚIVA COMFORTS THE AWE STRICKEN PĀRVATĪ HE PROMISI TO MARRY HER IN HER FATHER'S HOUSE, AND RETURNS TO KAIL

महदेवन् दंपुम् श्रज-हद् कंरुथ् तफ् ।
 व्वह् कंरुथस् ख्वश् स्यठाह् दफ् क्याह् गक़िय् दफ् ॥ ६ १
यिछ़ख् यंदुवय् त पख् म्यय्-सूंत्य् चह् बुज़्न्क्यन् ।
 पकख्-नय् श्रद करुन् क्याह् गक़ि तिह् चय् वन् ॥

महाराजः (वरः) भूत्वा आगच्छेः-मे (मद्‌ग्रहणाय) हे-जटाधर

सह धृत्वा शोभमानां जन्ययात्रितितिम् ।

कृपां कुरु-मयि वृणुयाः-मां मां स्वयंवरेण

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

श्रीशिवनाथेन उत्तरं कथितं-तस्यै अहं तदेव कुर्याम्

यथैव कथयेः-मां तदेव हे-राजकुमारि ।

प्रसन्ना भव सुखेन गच्छ अधुना स्वीयं गृहम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ ६३० ॥

संदेशं धृत्वा प्राप्नुयात्-ते नारदमुनीश्वरः

कारयिष्यति विवाहोत्सवस्य सज्जनाम्

आगच्छेयं-ते नाम सह-नयेयं-त्वां शीघ्रमेव भवेत्ते सुखातम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

तव ममापि कृष्णाभिधस्य (ग्रन्थकृतः) प्रेम (अस्ति) हे-दिगम्बर

तवैव भक्तिः अस्ति-मे मोक्षताधिकारित्वम् ।

भवौषधभूतं मन्त्रं जपेयं नित्यं षडक्षरात्मकम् ।

हे भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १८ ॥

श्रीपार्वत्यास्तपःसंतुष्टः श्रीमहादेवः पुनरपि तत्प्रशंसनोत्तरं वरदित्सया संवदति ॥ १९ ॥

श्रीमहादेवेन कथितं-तस्यै अत्युत्कृष्टं कृतं-त्वया तपः ।

अहं कृतस्त्वयाहं प्रसन्नः अतिशयेन कथय किं इष्टं-तत्र कथय ॥ ६३३ ॥

इच्छसि यदि तु आयाहि मयैव-सह त्वं अधुना ।

आयासि-न-चेत् ततः कर्तव्यं किं अस्ति तत् त्वमेव वद ॥

दंपुम् तमि छम् म्य यिक्का हिमाल-संन्दु यिख् ।
त्रिकोटी देवता छाय् तति म्य वरिथ् निख् ॥ ६२५ ॥
दंपुम् तमि तोर सोरुय् च्योनु कुह् मंज़ूर् ।
ब्वह् छुस् च्यय् स्तुति-स्तुतिनंय् छुस्-न कँह् दूर् ॥
यिह् फ़र्मावख् ब्वह् तथ्-कुन् न्यथ् थवथ् च्यय् ।
सग्रादय् छुस् सग्रादय् छुस् सग्रादय् ॥
ब्वह् यूरि सोज़ख् मत-छ्वपि छाय् अरुन्धय् ।
मुकर्रर् तिम् करन् दति खांदरूच् कथ् ॥
तिमन् पत पान नारद-कंयु ब्वह् सोज़न् ।
लद्दख् ग्रक्ति तिम् तमञ्ज़ वानिय बोज़न् ॥
च़ह् गछ् ब्वत्र् माज्य-मालिस् माज्यराह् वन् ।
दह् बूज़िथ् यिथु लदन् तिम् हनि पठ हन् ॥
ब्वह् छुस् प्रिय् शक्ति-रूप वातिथ् चपोरुय् ।
यमिस् दितु म्य तमिस् च्यय् दितुय् सोरुय् ॥
ब्वह् छुस् च्यथ् सूंत्य् च़य् म्य सूंत्य् छाख् नितोन
दञय् छुय् सथ् दञय् छुय् सथ् दञय् सथ् ॥
च़ह् छाख् गौरी ब्वह् छुस् प्रकर् छुह् क्याह् ब्यं
छुह् कंह्मतु कर्मलानिय् अस्स पेथन् ॥
च्य सूंत्य् कँह् म्य तफावथ् छ्य-न कम् थाव् ।
छुह् गौरी-प्रकर वंदु म्यय् कुलुय् नाव् ॥
दञय् नाव् युम् शपिथ् तस् कास संकट् ।
दया करवुन् रोज़ न्यथ् ब्वय् तमिस् पठ् ॥ ६४५ ॥

प्रत्युक्त तस्मै तया अस्ति मे मम इच्छा हिमालयस्य (गृह) आगच्छेस्त्वम् ।
त्रिकोटिसंख्या देवता सह कृत्वा तत एव मां वृत्वा नयेस्त्वम् ॥ ६३५ ॥
प्रत्युक्त तस्मै तेन।उत्तर सर्वमेव त्वदीय अस्ति (म) स्वीकृतम् ।
अहं अस्मि त्वया नित्य मद्वयर्थेव अस्मि न किमपि दूरे (व्यतिरिक्त) ॥
यत् आज्ञापयसि अहं तदुपलभ्य नित्य समाधास्यामि चित्तम् ।
अतिसम्मत अस्ति मे अतिसम्मत अस्ति मे अतिसम्मतम् ॥
अहं इदैव प्रेषयिष्यामि तान् सप्तर्षीन् सह अरुन्धत्या ।
निश्चित ते करिष्यन्ति इह विवाहोत्सवस्य कथां (वृत्तम्) ॥
तेषां पश्चात् (साम्प्रति) अपि नारद देवर्षि अहं प्रेषयिष्यामि-सम् ।
प्रेषयेय साम्प्रति सदेश, ते तस्य वाचा श्रोष्यन्ति ॥
त्वं गच्छ अधुना मातापितृभ्यां सर्ववृत्तान्त कथय ।
इद वृत्त श्रुत्वा यथा आज्ञापयिष्यत तौ अङ्गेषु अङ्गानि (हर्षेण स्ववपुषि ना
माष्यत) ॥ ६४० ॥
अहं अस्मि शिव शक्तिरूपेण (अभिन्नशिवशक्ति) व्याप्य स्थित परित
(सर्वत्र) ।
यस्मै इत्त (भोगमोक्षफल) मया तस्मै त्वयैव इत्त त्वया सर्वम् ॥
अहं अस्मि त्वयैव सह त्वमेव मया सह असि नित्यदा
(न कदापि वियुक्तिरावयो)
इदमत्र अस्ति मम इत्थमेव अस्ति मम इदमत्र सत्यम् ॥
त्वं असि गौरी अहं अस्मि शंकर अस्ति का नाम भेद ।
अस्ति इम आवाद्देयन आयपा विपरीकम् ॥
त्वया सह कोऽपि मम विग्रह अस्ति न कर्थ निषद्दि (सवाधामन इदु)
अस्ति गौरीशंकर इति प्रसिद्ध मम एकमत्र नाम ॥
इदमत्र नाम य वर्णयिष्यति सह अपाकुर्याँ सकम्पु (दुःखजालम्) ।
इयां कुर्वन् भजय निमग्न अहं न पुमि ॥ ६४१ ॥

दङय् नाव् जपवन्यन् न्यथ् स्वर्ग् दावे ।
दङय् नाव् युस् जपिय् सुय् मोक्ष प्रावे ॥
वन्येमंचू छख् ब्वय् कुस् ब्वह सूंतिनंय् च्यय् ।
च्य त म्य छ-न फर्खं कंह् छम् पननंज़् द्रिय् ॥
वनिथ् द्रय् गव् सदाशिव् कोहि-कैलास् ।
अमिय् लोल अमिय् प्रयम द्वहय् आस् ॥
वनिन् हृष्णम् म्य दूकू वक्तौ दयुय् लोल् ।
सुय् म्य गौरी-शंकर कुख् मांजू तय् मोलु ॥ १८ ॥

---

20 PĀRVATĪ LEAVES THE FOREST OF HER AUSTERITIES, AND RETURNS HOME HER RECEPTION BY HER PEOPLE

भवांनी आय अज़-जंगल् ब-खानय् ।
वनय् क्याह् तफ् करन् ओसुम् वहानय् ॥ ६५० ॥
महामाया म आंसू-ना पननि-पानय् ।
कुह् मोह् त्रैलोक्य् तमंन्दुय् अख् निशानय् ॥
शिवस् सूंत्य्-शक्ति अज़लय् मिलु प्रसिद्द् ओसु ।
दयय् शांहिर्-ज़मादाह् तफ् करन् प्योस् ॥
ह्यचोव् तम् तप-सूंत्य् तेज् कोताह् ।
वनव् कोताह् करय् ब्वज़् कम कोताह् ॥
ह्यचोव् याज़् तमि पकंनुय् गर-वते-कुन् ।
सुह्यिप् देवव् तिह् छ्यतु तम् वोज़नावुन् ॥
कंरय् देवन्-इंन्दिय् देवन् वंडु च्य प्रमाद् ।
च्य गौरी राज़कुरी कुय् चाफरीं-वाद् ॥ ६५५ ॥

वुछिथ् मैनावती गय वार्याह् खश् ।
हिमालय् ते खठाह् लगु तम् करनि शावश् ॥
प्रजलवुनु तम् वुछुख् कमुंकु बंडु स्वप्रकाश् ।
कंदख् तम् मर्हवा शाबाश् शाबाश् ॥
स्वकटि-पान-पठय् श्रासूय् च्य सतंचू लय् ।
च्य व्यथिनय् जय् सदाशिव-संज़ू दया छय् ॥ २० ॥

---

21 HIMĀLAYA AND MĒNAKĀ PRAISE PĀRVATĪ

प्रथम् श्रोसुय् शिव-संन्दु ज्ञ़न-कालय् ।
करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश मालय् ॥ ६५९ ॥
दियय् हरनज़ क़ालय् लोल-डालय्
सदाशिव् पान क़ोडुथन् वाल-वालय् ।
च्यहय् वाल-पान तोद्योय् बूल-वालय्
करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥ ६६० ॥
दहन्-दीशुकु चंलुय् जलदंय् मलालय्
च्य वरने सदाशिव् यियि कमि हालय् ।
च्य न्यूखुमंतु रंतु छुह् पानय् पननि कपालय्
करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥
गनान् छम् मय् वनन्-हंन्दि पोग् वालय्
च्य सागय् पोश् सिमविथ् श्वर्ग-चालय् ।
छाह् हप्यांज़् पामना च्यानिय् ह्वालय्
करय् व्वह् लोल-पोशन् पोश-मालय् ॥

(तां तथाविधां) दृष्ट्वा मेनका (जननी) संपन्ना अत्यन्तं प्रसन्ना ।
हिमालयः (पिता) च अत्यन्तं (प्रसन्नः) लग्नः तस्याः कर्तुं प्रशंसाम्) ॥
देदीप्यमानः तस्याः दृष्टस्ताभ्यां सौभाग्यस्य अतिमहान् स्वप्रकाशः ।
कृतं-ताभ्यां (च) तस्याः अहोभाग्यमिति प्रशंसनं प्रशंसनं (वीप्सया प्रशंसनम्) ॥
बाल्यादेव-प्रभृति आसीत्ते तत्र सद्वस्तुसंयोगस्य प्रीत्यासक्तिः ।
तत्र भूयात्ते जयजयकारः श्रीमदशिवस्य महान् अनुग्रहः अस्ति-त्वां-प्रति ॥ २० ॥

श्रीपार्वत्या मातृकृतस्तुतिप्रस्तावना ॥ २१ ॥

प्रेम आसीत्ते परमशिवस्य जन्मन-आरभ्य ।
कुर्या-त्वत्कृते अहं प्रेमपुष्पैः (विचिताः) पुष्पमालाः ॥ ६५९ ॥
दत्तानि-(विहितानि-)त्वया आगमोत्सवे उच्छलितगतानि प्रेमविह्वलतया
श्रीमदशिवः स्वयमेव अन्विष्टः प्रति-पर्वताधिपस्य कोपत्यकम् ।
तवैव बाल्यावस्थायां संतुष्टीभूतस्ते नित्यबाल्यमनोहरमूर्तिः-शम्भुः
कुर्या-त्वत्कृते० ॥ ६६० ॥
दाक्षिणात्यप्रदेशस्य (अर्थतो दक्षप्रजापतिसंबन्धी) अपगतस्ते शीघ्रमेव मनुः
तत्र वरणाय श्रीमदशिवः आगमिष्यति केनापि छलेन (महाप्रणयसंभारेण)
त्वया (हि) लिखितं प्रशस्तं अस्ति (मन्नाम्यं) स्वयमेव स्वामिन् भालपट्टे
कुर्या-त्वत्कृते० ॥
वनीभवन्ती अस्ति-मे प्रीतिः वनानां पुष्पाणि आनयिष्यामि
त्वयि समर्पयिष्यामि पुष्पाणि मेलयित्वा अघतद्धस्तपूरैः ।
अस्ति कृपायाः पालनं तत्र स्वापत्समस्ति
कुर्या त्वत्कृते० ॥

करन् बंक्ति वक्य् च्यांज़ंय् परमशक्ती
    छह् वक्यन् च्यांज़् वक्यंय् नित्यव्यक्ती ।
छह् वक्ती च्यांज़् कासान् सांज़् सक्ती
    छह् वक्य् च्यांज़् वक्यन् नेख्वख्ती ॥ २१ ॥

---

22 PRAYER AND PRAISE ADDRESSED TO PARVATĪ BY THE WHOLE UNIVERSE

हिमालय-पर्वतनि गरि च्य् जायख् ।
    आयख् करने जगि रछपाल् ॥ ६६४ ॥
परमशखय् परमशिव् छाडनि द्रायख्
    कर्म-सूत्य् सपंज़ूख् शिवशक्ति-रूफ् ।
भगवथ्-माया बोजनय् आयख्
    आयख् करने जगि रछपाल् ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूर्य-मंज़ तीज् नंनु द्रायख्
    प्रज़लनि आयख् संसारस् ।
यमि-मज़् द्रायख् तंथि मज़् चायख्
    आयख् करने जगि रछपाल् ॥
जगतंच् दाता छख् फलदायख्
    यस् दिख् च्य् तस् दियि शिवजी ।
सुय् च्य् लायख् च्य् तस् दायख्
    आयख् करने जगि रछपाल् ॥
वरने यियिय् छाय् वैकुंठ-नायक्
    वीगिस् खसनुक् कुय् कायस् ।

कुर्वन्ति (सर्व एव) भक्ताः भक्तिं तवैव हे परमशक्ते
अस्ति (हि) भक्तानां तव भक्तिरेव नित्यमुक्तिरूपा ।
अस्ति (हि) भक्तिः तव नाशयन्ती अस्माकं संकटम्
अस्ति (हि) भक्तिः तव भक्तानां सौभाग्यशालिता ॥ २१ ॥

पार्वतीं प्रति सर्वस्य जगतः स्तुतिपूर्वकं कीर्तनम् ॥ २२ ॥

हिमालय-पर्वतस्य गृहे त्वमेव जाता-त्वम् ।
आगता-त्वं कर्तुं जगत्याः पालनाम् ॥ ६६४ ॥
परमशक्तिरूपा परमशिव अन्वेष्टुं निर्गता-त्वम्
सत्कर्मणा (लोकाचारविहितेन) संपन्ना-त्वं अभिन्नशिव-
शक्तिरूपा ।
भगवन्माया (साक्षात्) दृष्टिपथं आगता-त्वम्
आगता-त्वं० ॥ ६६५ ॥
परमात्म-सूर्य-मध्यात् प्रकाशरूपा प्रत्यक्षं निर्गता-त्वम्
प्रकाशयितुं आगता-त्वं संसारमण्डलम् ।
यन्मध्यात् निर्गता-त्वं तस्यैव मध्यं प्रविष्टा-त्वम्
आगता-त्वं० ॥
जगतः दातृरूपा असि फलदात्री
यस्मै दास्यसि त्वमेव तस्मै दास्यति (सत्फलं) श्रीशिवः ।
स-एव सर्वत्र योग्यः त्वमेव तस्य पोषयित्र्यात्मिका
आगता-त्वं० ॥
वरीतुं आगमिष्यति-त्वां (स.) सह-कृत्वा वैकुण्ठ-नायकम्
(श्रीविष्णुम्)
विमानचित्रस्य* आरोहणस्य अस्ति-ते संपदुपभोगः ।

---

* विवाहोत्सवेषु मण्डपाङ्गनमध्ये पञ्चरङ्गादिना यद्विमानाकारं चित्रं लिख्यते स उच्यते ।

मानर्यङ्ग् पतिव्रय् त सती द्रायख्
    आयख् करने जगि रछपाल् ॥
क्रष्ण लोल-तारौ सेतार वायख्
    वानी भवानी च्यय् गछि स्यद् ।
सय् करिय् नाद-व्यंद् बोज़नस् लायख्
    आयख् करने ज़गि रछपाल् ॥ १९ ॥

---

23 THE LEGEND OF THE ASURA TĀRAKA. HE OPPRESSES THE GODS. ŚIVA TELLS HOW BRAHMĀ HAS EXPLAINED TO THEM THAT HE CAN ONLY BE CONQUERED BY ŚIVA'S SON, AND SENDS ARUNDHATĪ AND THE SEVEN ṚṢIS AND OTHERS TO HIMĀLAYA TO ASK HIM AND HIS WIFE TO GIVE THEIR DAUGHTER TO ŚIVA IN MARRIAGE THEY CONSENT. ARUNDHATI, ETC, RETURN TO BENARES AND INFORM ŚIVA HE IS PLEASED, AND DIRECT NĀRADA TO SUMMON BRAHMĀ, VIṢṆU, AND THE OTHER GODS.

च़्व्याह् अख् ओसु ओसुम् शिवसंन्द् वाव् ।
    तमिस् छिय् सूत-पौरानिख् दपान् नाव् ॥ ६७० ॥
क्रंपीश्वर् बंड् तपीश्वर् कर्मवानंय् ।
    मनस् ओसिस् खनिथ् अरदाह् पुरानंय् ॥
द्यय् पठिन् दिवान्-कुय् वौद-मांची ।
    तपोवन-प्यठ शिव-जी आव् काशी ॥
बनारस् नाव् काशिय-हंन्द् कुह् मग़्हूर् ।
    महादेवस् कुह् तमि दीश्कु मयम् पूर् ॥
वखान् युस् तति मोछ्छ्य् गय् बनान्-छम् ।
    सदाशिव् पान शिव-लूकम् अनिय् तम् ॥
तंतुय् वातिय् सत च़्ंपि मंगनाविन् ।
    तिमन् मारिय् मनंकि सिर् वार बाविम् ॥ ६७५ ॥

मानवती पतिव्रता सती च निर्गता-त्वं (एव)

आगता-त्वं० ॥

हे कृष्णाख्य* हार्दात्म-तन्त्रीभिः वीणां वादयिष्यसि (चेत्)

वाणी (परात्मिका) भवानी तवैव संपत्स्यते सिद्धा ।

सा-एव करिष्यति-ते नाद-बिन्द्वात्मकां श्रवणार्थं योग्यम्

आगता-त्वं० ॥ २२ ॥

प्रकृतवृत्तकथानकनिरूपणम् ॥ २३ ॥

अतिरेकः एकः आसीत् आसीच्-(च)-तस्य शिवात्मपरमात्मनः अतिरागः ।

तस्य सन्ति (लोकाः) सूत-पौराणिक-इति कथयन्तः नाम ॥ ६७० ॥

(सः) मुनीश्वरः महान् तपस्विनामग्रः सत्कर्मशीलः (च) ।

मनसि आसन्-यस्य उट्टङ्कितानीव अष्टादश पुराणानि ॥

(तत्कथनानुरूपं) इत्थं प्रकारेण प्रददाति वेदस्य-प्रामाण्यम् ।

तपोधन-पृष्टात् श्रीशिवः आगतः काश्याम् ॥

वाराणसीति नाम काशीपुरः अस्ति प्रसिद्धम् ।

महादेवस्य अस्ति तस्य वेश्मेव प्रेम पूर्णम् ॥

वाञ्छयः यः तत्र मोक्षस्येव गतिः संभवन्ती-तस्य ।

महाशिवः स्वयं शिवलोकं आनयिष्यति तम् ॥

तत्रैव प्राप्य सम्प्रश्नः आनायितास्तेन ।

तेषु सर्वाण्येव मनसः रहस्यानि सम्यक् आविष्कृतानि-तेन ॥ ६७५ ॥

---

* पञ्चहतः श्रोत्रि । † योगप्रसिद्ध शब्द ।

‡ रतद्गुण वेदे पूर्वमुक्तमेव प्रकाशयति स्म इति भाव ।

अरुंधती बमै नारद्-मुनीश्वर् ।
सपुनि हाजिर् तिमन् लगु वननि ईश्वर् ॥
कुह् तारक-नाम् दैत्याह् अख् वज़ोर्य् ।
तमिय् न्यूमतु-कुह् देवन् राज्य् सोरुय् ॥
छिह् तस्-निश देवता लाच्यार् श्रामति ।
वहार् अचाफ् छिय् तफ् करनि द्रामति ॥
तिमन् वनुमतु जि कुह् ब्रह्मा-जियन् दय् ।
कुह् राजौ तारकस् प्यठ् पान शिव-जिय् ॥
करिव् तफ् शिव-नाथस् बनि संतान् ।
लबिव् अद राज्य् सुय् ह्यायि तारकस् ज्यान् ॥ ६८० ॥
सुह् तारख् दर्म-कर्म-निश प्यायि नतु-ताम् ।
शिवस् संतान् व्यत्पय् गछि यतु-ताम् ॥
वहानाह् जाछिरकु तस् दयु वतुनु प्यन् ।
न-तय् निष्काम निष्कल् छुय् सदाशिव् ॥
गछिव् लंहि तस् हिमालस् निश वनिव् दय् ।
अनोन् गौरी वनन् दय-पाठि शिव-जिय् ॥
कुह् क्षमावान् दयय्-पाठि शिव शंकर् ।
करव् गौरिय सूतिनय् अंभि स्वयंवर् ॥
व्ययन् जै-जै च्य-हिहिस् वाग्यवानस् ।
सदाशिव् पान यियि यस् कन्यादानस् ॥ ६८५ ॥
इह् बूज़िथ् सत-ऋषि अरुंधती ह्यथ् ।
पकान्-गय् वंशूख् हिमालस् हकैकथ् ॥

अरुन्धती (वसिष्ठर्षिसधर्मिणी) (च) सह नारदर्षिणा ।
(ते सर्वे) संपन्नाः संनिहिताः तान्-प्रति प्रवृत्तः वक्तुं ईश्वरः ॥

अस्ति (हि) तारको-नाम दैत्य-एकः एकः अतिबली ।
तेनैव अपनीतमस्ति देवानां राज्यं सर्वमेव ॥

सन्ति (हि) तस्माद् देवाः उद्वेगं आगताः ।
बहिरेव दूरेषु-प्रदेशेषु सन्ति तपः तप्तुं निष्क्रान्ताः ॥

तेभ्यः कथितं हि अस्ति श्रीब्रह्मणा इदमेव ।
अस्ति प्रसन्नः तारकं प्रति स्वयं श्रीशिवः ॥

कुरुत तपः (येन) श्रीशिवस्य उद्भविष्यति अपत्यम् ।
अलप्स्यत ततः राज्यं (स्वं) स-एव प्रदास्यति (अपनयिष्यति)
तारकासुरस्य जीवनम् ॥ ६८० ॥

सः तारकासुरः धर्माद्-कर्मणः पतिष्यति तत्कालपर्यन्तम् ।
शिवस्य अपत्यं उत्पन्नं संपत्स्यते यावत् ॥

मिषमात्रं प्रत्यक्षं (लौकिकं) तस्य ईदृशं कथयितुं आपतितम् ।
अन्यथा निष्कामः निर्वासनः अस्ति महाशिवः ॥

गच्छत यूयं तस्य हिमालयस्य समीपे कथयत इदमेव ।
आनयिष्यामः(आनयिष्यामि)-तां गौरीं कथयन्ति (कथयति)
इत्थं श्रीशिवः ॥

अस्ति आज्ञापयत् इत्थं-प्रकारेण श्रीशिवः शंकरः ।
करिष्यामः (करिष्यामि) गौर्या सह वयं (अहं) स्वयंवरम् ॥

भूपात् जयकारः त्वलद्भ्यस्य भाग्यशालिनः ।
महाशिवः स्वयं आगमिष्यति यस्य कन्यावरणार्थम् ॥ ६८१ ॥

इदं श्रुत्वा सप्तर्षयः अरुन्धत्या सह ।
निर्जग्मुः कथितस्तैः हिमालयाय वृत्तान्तः ॥

यूह् कुख् बंड् वाग्यत्रानय् कर्मवानय् ।
यियिय् शिवनाथ् ह्यियिय् च्यय् कज़्दानय् ॥
कुह् वीदुक् श्राद् युस् ओंकारसंय्-मज़् ।
यियिय् सम्बख् सुह् च्यानिस् द्वारसंय्-मज़् ॥
निरंजन् निर्मल् निर्गुन् निराकार् ।
न तस् क्रूदय् न तस् लूबंय् निराहार् ॥
महामायाय छेन्द् कुय् कर्मलोनुय् ।
दियिय् दर्शुन् यियिय् सुय् गर च्योनुय् ॥ १६० ॥
तियय् मैनावती ध्यलि बोजनावुख् ।
स्यठाह् सौंपज़् प्रसन् आँकार् स दावुख् ॥
दपुख् हिमालन् ति मज़ूर् छुह् मज़ूर् ।
पुनिमू-चंद्रम खंतु म्यय् पूरि-कनि पूर् ॥
दहय् कथ् च्यय् थविथ् मानिव् दय-गय् ।
म्य वनुमव वाख् त्वहि जानिव् सतो सय् ॥
ह्यतुख् दखसय् तिमन्-निश आय् काशी ।
महादेवस् दपुख् छे अविनाशी ॥
यिह् कँछाह् अस्य आसूय् आगिया च्यान् ।
अकूय् कथ् बोजवुन् पानय् तिमौ मान् ॥ १६५ ॥
दृह् बूजिथ् वारयाह् खश् गव् महेश्वर् ।
तियय् हाजिर् सपन् नारद् मुनीश्वर् ॥
महादेवन् दपुस् प्रछि बोज़् थव् कन् ।
गछिय् ब्रह्मा-जुवस् विष्णुस् दह् कथ् वन् ॥

त्वं अपि महान् भाग्यवान् सुकर्मकृत् ।

आगमिष्यति ते शीघ्रं प्रतिग्रहीष्यति ते त्वत्तः कन्यादानम् ॥

अस्ति (हि) वेदस्य आदिभूतः यः ओं (प्रणवः) इति तस्य मध्ये ।

आगमिष्यति से समुखः सः तव द्वारमध्ये (द्वारे) ॥

(यः) निरञ्जनः निर्मलः निर्गुणः निराकारः (च) ।

न तस्य क्रोधः न तस्य लोभः निरपेक्षभोग्यः (चास्ति) ॥

महामायारूपायास्त्वत्कन्यायाः अस्ति भाग्यं (भर्तृरूपः सः) ।

दास्यति ते दर्शनं आगमिष्यति सः एव एह तवैव ॥ ६९० ॥

तथैव मेनका यदा भाविता ते ।

(सापि) अतिशयेन सपन्ना प्रसन्ना अङ्गीकारः सा दापिता ते ॥

प्रतिकथितं तेभ्यः हिमालयेन अपि स्वीकृतः अस्ति स्वीकृतम् ।

पूर्णिमाचन्द्रमाः (इव) उदितः समैव पूर्वदिग्भागात् पूर्णः ॥

इमामेव कथां (वाचं) चित्ते निधाय सन्यस्य दैवीं-गतिम् ।

मया कथितः यः वाक्य पुनः आनीतः सत्यमत्र सत्यम् ॥

गृहीता ते गमनानुज्ञा तेभ्यः आगताः काशीम् ।

(तत्र) महादेवाय कथितं ते हे अविनाशिन् ॥

यत्किञ्चिद्रूपं अस्माकं आसीत् आज्ञा त्वदीया ।

एकामेव कथां (वाचं) गृहवन्ति स्वयमेव ते समता (सा)

॥ ६९५ ॥

इदं श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्नः सपन्नः महेश्वरः ।

तथैव प्रसन्नः सपन्नः नारदः मुनीश्वरः ॥

महादेवेन कथितं तस्मै मदेश गृहं निधेहि करौ (त्वम्) ।

गत्वा शीघ्रमद्ये निश्चयं इमां वाचं वद ॥

चिकोटी देवता ह्यय् श्रस्य निश् चिन् ।
बुछिय् वेलाह् मनिय् तिम् हाजिरी दिन् ॥
दृह् बूजिथ् द्राव् नारद्-जी तुजून् द्व् ।
पकान्-गव् विष्णुलूकस् वातिथ्य्-ग्यव् ॥ २ ३ ॥

---

24 NĀRADA GOES TO VIṢṆU, AND, AFTER PRAISING HIM, INFORMS HIM OF ŚIVA'S INTENDED MARRIAGE

हरि-नारायणस् लगु बावने हाल् ।
महाराजा महादेवुन् च्य कुय् माल् ॥ ७०० ॥
चृह् राम-रूप-किनि सीताय तोथोख्
चृह् कृष्ण-रूप-किनि राधाय तोथोख् ।
तुलुथ् ह्यय् किस-पठ् गोवर्धनुकु वाल्
महाराजा महादेवुन् स्य कुय् माल् ॥
स्य लोलुचू थंज़् ख्ययथ् यशोदाय निश्
चृह् हृदुख् लोल-किनि कुब्जाय निश् ।
सुदामनि श्रय ख्ययथ् कम्-मिरिचू चाल्
महाराजा महादेवुन् स्य कुय् माल् ॥
वनोवुथन् श्रकिय् मिरि-म्यच्य-सूत्य् दृनिय्
दृयिम्य म्यच्य श्रय रटुनथ् श्रीरुक्मिणिय् ।
ग्यनथ् कन्नूनथ् दिहम् कोताह् ज़रो-माल्
महाराजा महादेवुन् स्य कुय् माल् ॥
विभीषणस् दितुथ लंकाय-हन्द् राज्य्
कलम्-पठ् , च् थंवुथ् सुग्रीवसय् ताज् ।

त्रिकोटिसंख्याकान् मुख्यदेवान् सहकृत्वा अस्माकं समीपे आगच्छेयुः।

(यथा) समीच्य समयं समेत्य ते साक्षात्कारं दद्युः॥

इत्थं श्रुत्वा निष्क्रान्तः नारदर्षिः उत्थापिता-(स्वीकृता)-तेन द्रुतगतिः।

अगमत् (च) विष्णुलोकं प्राप्षीत्॥ २३॥

विष्णुलोकं प्राप्य नारदर्षिर्विष्णुं स्तौति प्रवृत्तिं च प्रस्तौति ॥ २४ ॥

हरये-नारायणाय प्रवृत्तः कथयितुं वृत्तम्।

हे-महाराज महादेवस्य तव अस्ति निमन्त्रणम् ॥ १६० ॥

त्वमेव राम-रूपेण सीतायाः (परमशक्तेः) अनुग्यः

त्वमेव कृष्ण-रूपेण श्रीराधिकायाः अनुग्यः।

उत्थापितस्त्वया त्वयैव कनिष्ठिकाङ्गुल्या गोवर्धनाख्यः पर्वतः

हे-महाराज० ॥

त्वया प्रेमसमर्पितं नवनीतं भुक्तं-त्वया यशोदायाः समीपे

त्वं आश्रितस्त्वं दासेन कुब्जायाः समीपे।

सुदामब्राह्मणस्य हस्तेन भुक्तं-त्वया तण्डुलकणयोः

हस्तपूरमात्रम्

हे-महाराज० ॥

संपादितस्त्वया-सः एकेनैव तण्डुलकणचूर्णदानेन महाधनी

द्वितीयायाः मुष्टेः (तद्ग्रहणकृते) हस्तः गृहीतस्तया ते

श्रीरुक्मिण्या।

विश्वासि' कृता-तया-ते शरणमि-तस्मै विपन्न-नाम स्वर्गादिद्रविणम्

हे-महाराज० ॥

विभीषणाय दत्तस्त्वया लङ्कायाः राज्यम्

त्रिरपि त्वयैव स्थापितं-त्वया सुग्रीवस्य (राज-)मुकुटम्।

ऱ्य बखुचुथ् बलिदानवस् ति पाताल्
  महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
वछ्यन् त मालकन् ह्यथ् ग्वंयु ऱ्य ब्रह्मा
  बनाविथ् तिम् तिथिय् तम् कंरुथ् चमा ।
च़ह् तोव्योख् गोपियन् कुय् नाव् गोपाल्
  महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥ ७०५ ॥
मरिथ् ऑसि देवकिय् गामति ग्र संतान्
  अनिथ् दितिथस् दितुकु कंडुयस् ऱ्य अर्मान् ।
तिमन् ओसु मरनस् गोमंतु स्यठाह् काल्
  महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
परिथ् विद्या ग्वरन् दछिना मंजूय् ज्यान्
  गछ्यमत्यय् दितु मूदुमंतु अनिथ् संतान् ।
समुद्रस् फंटुम् वंदि वंदि म्य गंलिम् लाल्
  महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
मनस् ग्यलि राग् संतान-संन्दु स्यठाह् गोम्
  अनिथ् तमि ऱूप दितुथस् यियु तमिस् ओसु ।
कंरुन् अस्लथ् ऱ्य-कुन् च़य् कुख् फिरान् काल्
  महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥
शंखासुर् दैत्य् मोरुथन् शंख् तमिस् द्राव्
  कुह् तथ् शंखस् ऱ्य थवुमतु पाञ्चजन्य् नाव् ।
तवय्-वापय् दिचूथ् पांञ्जिस् अन्दर् क़ाल्
  महाराजा महादेवुनु ऱ्य कुय् साल् ॥

त्वया परितोषेण समर्पितं त्वया बलिदानवाय अपि पातालराज्यम्

हे महाराज० ॥

वत्सान् (गोपाल) बालकान् च संगृह्य अपगतं त्वत्त ब्रह्मा

समुन्नावितास्त्वया ते तथैव (तादृशा एव) तस्मै (ब्रह्मणे)

कृता त्वया क्षमा।

त्वं सतुष्टस्त्वं गोपीनां अस्ति ते नाम गोपाल (इति)

हे महाराज० ॥ ००५ ॥

मृत्वा आसन् देवकीमातु गतपूर्वा षट् पुत्रा

आनीय दत्तास्त्वया तस्यै मनसः निष्कासितस्त्वया तस्या

त्वया अत्यौत्सुक्यतास्य।

तेषां आसीत् मरणकालात् व्यतीत अत्यन्त समय

हे महाराज० ॥

अधीत्य (अध्याप्य) विद्या गुरुणा दक्षिणा प्रार्थिता त्वत्त कथा

दृष्ट्वा देयमस्ति चेत् ज्ञातव्य(स्त्वया) मृत आनीय पुत्र।

समुद्रे निमग्न स मे दक्षिणा दक्षिणा मम विनष्टा स कनीनिका

हे महाराज० ॥

(इत्य) मनसि यदा राग (अत्यौत्सुक्येन हठ) पुत्रस्य प्रतिग्रहन

सपत्नस्तस्य।

आनीय तेन रूपेण (बालक एव) दत्तस्त्वया तस्मै यादृश

(एव) तस्य आसीत्।

कृता तेन कृतकृत्यभावेन स्तुति त्वां प्रति, (यत) त्वमस्य अपि

विपर्ययन् मृत्युम्

हे महाराज० ॥

शङ्खासुरनामा दैत्य हतस्त्वया स शङ्ख तस्मात् निर्गत

अस्ति तस्य शङ्खस्य त्वया भनियत पाञ्चजन्य इति नाम।

सत्कार्यार्पणमय प्रतिमा त्वया सतत मन्ये भव्या

हे महाराज० ॥

करनि लगि पांक् पांडव् च्याञ् पूजा
    स्यठाह् गव् रग्यख् राजन् क्याह् दह् शूथा ।
सुदर्शन-चक्र मोरुथन् सुय् शिशुपाल्
    महाराजा महादेवुनु च्य कुय् माल् ॥ ७१० ॥
कुह् कम् तागथ् वनिथ् ह्यकि च्योनु चर्यथ्
    शुराह् साम् ऐठ् अख् हथ् त्रिय वर्यथ् ।
वरिथ् कुख् बालुखाह् चटिथ् मुहंनि ज़ाल्
    महाराजा महादेवुनु च्य कुय् माल् ॥
वनाविथ् रूफ् ब्यनु ब्यनु प्रथ्-अकिस् सूत्य्
    कुनुय् आसिथ् करान् ओसुख् चह् दिह् कूंति ।
स्यठाह् शरमन्द गोसय् तिथु वुछिथ् हाल्
    महाराजा महादेवुनु च्य कुय् माल् ॥
च्य खारिथ् मक्रमालि-किति मक्र कुलिय्
    मञ्जिमि-यारि राधिकाय-ह्यन्दि कूंति तुलिय् ।
तिथय्-पाठि वालि शिवजी रुद्-कनि लाल्
    महाराजा महादेवुनु च्य कुय् माल् ॥
वंह्य् यिथ-पाठि लक्ष्मी आसि च्यय् प्रय्
    तिथय्-पाठि शंकरस् गौरी वल्ञ् छय् ।
करनु कुय् वारयाह् यग् नमति हिमाल्
    महाराजा महादेवुनु च्य कुय् माल् ॥
कुनुय् कुस् भावुनु किय् लच्छ-वरि नाव्
    सदाशिव-रूप कृष्णस् दर्शनाह् हाव् ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पञ्च पाण्डवाः तव पूजाम्

(तेन) अतिशयेन संपन्नः द्वेषः राज्ञः किंनाम इत्थं शोभते (योग्यं नास्तीति)

(तावत्) सुदर्शनेन-चक्रेण हतस्त्वया-सः स-एव शिशुपालः

हे-महाराज० ॥ ७१० ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं कथयितुं शक्नुयात् तव चरित्रम्

षोडश सहस्रं अष्टौ एकं शतं स्त्रियः वृतास्त्वया ।

(तास) त्वया अपि बालकमात्र छित्त्वा मोहस्य जालानि

हे महाराज० ॥

उद्भावितानि-त्वया रूपाणि भिन्नं भिन्नं प्रत्येकाया सह

एक-एव भूत्वा कुर्वन् आसीः त्वं रूपाणि कियन्ति (असंख्यानि)।

अतिशयेन लज्जितः संपन्नो-ऽहं-हे तादृशं दृष्ट्वा चरितम्

हे-महाराज० ॥

त्वया आरोपिताः राधिकायाः-कृते (मुक्तमालाया वा) मुक्तफलात्मकाः वृक्षाः

मध्यस्थेन (विवाहार्थं) (येभ्यः) राधिकायाः असंख्याः (मुक्ता·) उत्थापिताः (प्राप्ताः) ।

तादृक्-प्रकारेण वर्षिष्यति कौशिकः वर्षारूपेण रत्नानि

हे-महाराज० ॥

वृता-त्वया येन-प्रकारेण लक्ष्मी आसीत् तवैव अनुरागः

तादृक्-प्रकारेण शङ्करस्य पार्वती यस्यौषा अस्ति ।

कर्तव्यः अस्ति अतिशयेन प्रसन्नः तथापि हिमालयः

हे-महाराज० ॥

एक-एव अपि वर्तमानः सन्ति ते सहस्रः नामानि

सदाशिव-रूपेण भक्तस्य (कृष्णाख्यग्रन्थकर्तुः) दर्शनं प्रदर्शय ।

अबोद्-बक्य् बखंचुस् तस् दुयौ गाल्
  महाराजा महादेवुनु ज्य छुय् माल् ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

---

25 VIṢṆU PLEASED, DISPATCHES NARADA TO CALL BRAHMĀ AND THE OTHER GODS THEY ALL APPROACH ŚIVA ŚIVA DISPATCHES NARADA TO WARN HIMALAYA, WHO NOTIFIES THE APPROACHING WEDDING NARADA INFORMS ŚIVA OF THIS THE WEDDING PROCESSION IS FORMED AND STARTS VIṢṆU LEADS THE OTHER GODS

दृह् बूजिथ् श्री-विष्णुजी खश् स्यठाह् गव् ।
  वननि लंगु सोनु स्वामी श्री-सदाशिव् ॥ ७१६ ॥
अच्छिव्-किनि अंसि पकव् हर्शस् थविथ् मन् ।
  चूह् गछ् ब्रह्मा-जियस् वन् संत्य् सुय् अन् ॥
गंडिथ् गुलि द्राव् नारद्-जी दृह्य् कथ् ।
  वंन्नून ब्रह्मा-जियस् कथ् आव् तस् छ्यथ् ॥
खबर् नारद्-जुवन् कंह् ज्याय-ज्याय ।
  त्रिकोटी देवता बूजिथ् तिय् आय ॥
खसिथ् गरुडस् मुरारी कंह् तयारी ।
  शिवस् निश आव् बद छ्यथ् देव् सारी ॥ ७१७ ॥
गंडिख् गुलि त कंरुख् शिवनाथस् नमस्कार् ।
  छाह् क्याह अस्य आगिया, सारिय् छिह् तयार् ॥
महादेवन् दंपुख् नारद्-मुनीश्वर् ।
  ग्वडन् गंछि छ्यथ् गछिन् तंनु तिय् छुह् व्यह्तर् ॥
गछिथ् वंनु नारदन् हिमालयस् दृय् ।
  त्रिकोटी देवता छ्यथ् स्रोय् शिव-जिय् ॥

अद्वैतरूपां-भक्तिं वितर-तस्मै तस्य (भक्तस्य) द्वैतं विनाशय ॥ ७१५ ॥ २४ ॥

हे-महाराज० ॥

श्रीविष्णुना तच्छ्रुत्वा प्रत्युच्यते यच्च विधीयते तद्वृत्तम् ॥ २५ ॥

इत्थं श्रुत्वा श्री-विष्णुः प्रसन्नः अतिशयेन संपन्नः ।

कथयितुं प्रवृत्तः अस्माकं स्वामी श्री-सदाशिवः (अस्ति) ॥ ७१६ ॥

अस्तिद्वारा (इव) वयं (अहं) आगमिष्यामः (-मि) हर्षे स्थापयित्वा मनः ।

त्वं गच्छ ब्रह्माणं वद, सह तं आनय ॥

बद्ध्वा अञ्जलिं निर्गतः नारदर्षिः इयमेव वार्ता ।

(गत्वा) कथिता-तेन श्री-ब्रह्मणे कथा (प्रवृत्तिः), आगतः (नारदः) तं सह-कृत्वा ॥

प्रवृत्तिः नारदर्षिणा कृता (आविता) प्रति-देश-देशं (सर्वान्देवादीन्) ।

त्रिकोटिसंख्याकाः मुख्यदेवाः श्रुत्वा तदेव आगताः ॥

आरुह्य गरुडं मुरारिणा कृता सज्जना ।

शिवस्य समीपे आगतः अनन्तरं गृहीत्वा देवान् सर्वान् ॥७२०॥

बद्ध्वा-तैः अञ्जलीन् कृतस्तैः च शिवस्वामिने नमस्कारः ।

अस्ति का-नाम अस्माकं आज्ञा सर्व-एव स्मः सज्जाः ॥

महादेवेन प्रयुक्तं-तान् नारदमुनीश्वरः ।

प्रथमं संदेशं गृहीत्वा गच्छन् तत्र तदेव अस्ति समन्वयम् ॥

गत्वा (च) कथितं नारदेन हिमालयस्य इदमेव ।

त्रिकोटिसंख्यात्मकान् देवान् सह-कृत्वा आगतस्तत्समीपे श्रीशिवः ॥

पकान् छाय् म्यथ् पतय् तमंज्र्य् सवारी ।
    तयारी कर् तयारी कर् तयारी ॥
खबर् बूजिथ् वजाविन् शादियान ।
    वजान् ओस् ज्यावज्या वंड् नगार्खान ॥ ७१५ ॥
सुतांफिख् आव् म्य व्यज़् दोर्य-जमान ।
    वनिथ् महाराज यियि शिव-नाथ् पान ॥
सदाशिवस् निश नारद् मुनीश्वर् ।
    सपंनु हाजिर् दप्योनस् हे महेश्वर् ॥
पकिव् हिमाल-संन्दि-किनि छान कुनिचू नाह् ।
    वुछूम् तस् वारयाह्-पाठि ह्यमथ् त दाह् ॥
खबर् बूजिथ् सपंज़् मारिचू तयारी ।
    सवारी आस् देवन्-हंजू चपारी ॥
वुकुख् लंग्नाह् ग्रहंदि तथ्-प्यठ् किंदरि बीठि ।
    स्यदथ् आय योगिनी ह्यथ् तथ् दितिन् मीठि ॥७२०॥
सदाशिव् द्राव् ह्यथ् त्रैलोक्य् मोख्य् ।
    लछन्-हंन्दि लछ् करोरन्-हंन्दि करोरय् ॥
खसिथ् गरुडस् चतुर्भुज् श्री-नरायण् ।
    पकान् अस्तंथ् छकान् ओस् ग्रख् वायन् ॥
करान् आसिस् लता गंदर्व सारी ।
    हरे गोपाल श्री-गोवर्धन-दारी ॥ २५ ॥

आगच्छन्तः सन्ति ममैव पश्चात् तस्य साहिमुख्याः (सहचराः) ।

सज्जनां कुरु सज्जनां कुरु सज्जनाम् ॥

वृत्तान्तं श्रुत्वा वादितास्तेन (हिमालयेन) चत्वार्यंपटहाः ।

ध्मायमानः आसीत् प्रतिस्थानं महान् आनकादिवाद्यनिवहः ॥ ७२९ ॥

इष्टानुकूलः समागतः मे अधुना प्रचारः-समयस्य ।

(यतः) भूत्वा महान्वरः आगमिष्यति श्रीशिवः स्वयम् ॥

(अनन्तरं) श्रीमहाशिवस्य समीपे नारदः मुनीश्वरः ।

संपन्नः प्रत्यक्षः कथितं (-च)-तेन-तस्मै हे-महेश्वर ॥

आगच्छत हिमालयस्य-द्वारा नास्ति कस्यापि (वस्तुनः) विलम्बः ।

दृष्टं (-च)-मया तस्य अत्यन्त-प्रकारेण औदार्यं धैर्यं (च) ॥

(एतत्) वृत्तं श्रुत्वा संपन्ना सर्वप्रकारेण सज्जना ।

अश्वहस्त्यादिवाहनानि आसन् देवानां समन्तात् ॥

समीक्षितं-तैः विवाहमुहूर्तलग्नं ग्रहाः (सूर्यादयः) सत्र-स्थानेषु केन्द्रादौ स्थिताः ।

सिद्धिः आगता योगिनीः गृहीत्वा सह (सगृह्य) दत्तानि-तथा शुभचुम्बनानि ॥ ७३० ॥

महाशिवः निर्गतः गृहीत्वा त्रैलोक्यमुख्यान् सर्वान् ।

सप्तसंख्याकानां महान् कोटिसंख्याकानां कोटीः ॥

आरुह्य गरुडं चतुर्भुजः श्रीनारायणः ।

गच्छन् अमृतं सिञ्चन् आसीत् शङ्खं वादयन् ॥

कुर्वन्तः आसन्-यत्र नारीः गन्धर्वाः सर्वं-त्र ।

हे-हरे गोपाल हे-गोवर्धनधर (इति) ॥ २५ ॥

---

26. THE GANDHARVAS PRAISE VIṢṆU.

तोठान् चुय् कुस् बक्ति-नावस्।
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७३४ ॥
साबिस्वस गौय् कुय् य्यवान् श्रेषनाग्
राय्-यन् श्रासितन् स्य च्योनुय् राग्।
जनक्-राज़ च्यय् करनोवुयन् त्याग्
राज-भर्तृहरियस् दितुय् वैराग्।
योग-किनि तोवोख् भुसुंड-कावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥ ७३५ ॥
शंख-मङ्ग शब्द्-चावनस् लगयो
बोज़वुन् मोच् दावनस् लगयो।
श्रसवुन् म्वख् छावनस् लगयो
नाग्र-रस्तिस् योवनस् लगयो।
लगयो मथ्-रूपकिस् खबावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥
हे शिव केशव कुस् च्योन् दास्
शिव-रूप बसवुन् कुस् चुह् कैलास्।
राम-रूप लंकाय करवुन् डास्
कृष्ण-रूप-किनि कुस् खेलान् रास्।
तार् दिम मोहनिस् दरियावस्
श्याम-रूप लगयो राम-नावस् ॥

सुखमय्यं च श्रीविष्णुं प्रति गन्धर्वादीनां स्तुतिप्रस्तावः ॥ २६ ॥

तुष्यन् त्वमेव असि भक्तिभावस्य ।

हे-श्यामरूप उपहारीभूयासं-ते रामेति-नाम्नि ॥ ७३४ ॥

सहस्रमुखैः कीर्तिगीतिं अस्ति-ते गायन् शेषनागः

गत्रिन्दिवं भूयाद्राम मे तवैव अनुरागः ।

जनकराजः त्वयैव कारितस्त्वया-मः सर्वसंसारत्यागम्

राज्ञे-भर्तृहरये दत्तं-त्वयैव वैराग्यम् ।

योगविधानेन संतुष्टस्त्वं भुसुण्ड-काकस्य

हे-श्यामरूप० ॥ ७३५ ॥

महुमध्यात् प्रल्हादप्रकाशनस्य उपहारीभवेयं-ते

तत्कृतिसमकालमेव मोक्ष-वितरणस्य उपहारीभवेयं-ते ।

हसनशीलस्य मुखस्य प्रदर्शने उपहारीभवेयं-त

अनन्तस्य यौवनसौन्दर्यस्य उपहारीभवेयं-ते ।

उपहारीभवेयं-ते सत्यरूपस्य स्वभावस्य

हे-श्यामरूप० ॥

हे प्रियात्मन् येयात्मन् अस्मि तव दासः

प्रियरूपेण वास्तवाः असि त्वं कैलासे ।

रामरूपेण लङ्कायाः कुर्वन्नपि सर्वनाशम्

कृष्णरूपेण असि-त्वमेव क्रीडन् रासलीलाम् ।

तारं देहि-मे मोहाम्बिकायाः महानद्याः

हे-श्यामरूप० ॥

कति थ्'वि समयन् कंसस् ज़ोर्
 कति छ़ूज़ू रावणस् तिक़ू दोर्-दोर् ।
कति छ़्'दि लंकाय बाह् ग्रथ् पोर्
 ग्रज़्-ताज़्र् संसार् कस् छ़द् मोर् ।
क्'मि दौफ् प्रज़्लोवु मज़्ज़ू वावस्
 श्याम-रू'प लगयो राम-नावस् ॥

सर्व-व्यापख् कुख् मज़्ज़ू मनस्
 कृष्ण-रू'फ् दारिथ् मज़्ज़ू वनस् ।
कल छ़्यथ् वामन्-ज़ीवनस्
 आख़्र् च्य होवुथ् अर्ज़ुनस् ।
ख्याज़् बक्रिय-ह्'न्दु कुस् म्य हावस्
 श्याम-रू'प लगयो राम-नावस् ॥

रामचन्द्र शीतल् कुथ स्वबाव्
 पुनिमू-दह शिव-आर्ती करनाव् ।
चन्द्रचू'ड सू'र्य-छिञ् दर्शुन् म्य हाव्
 कृष्णस् शिव सोस तिथु गंज़्राव् ।
यिथु पार्थी कारि दरि मावस्
 राम-नावस् ॥ ७४० ॥ ९६ ॥

कुत्र-नाम निहितानि समयेन कंसस्य वीर्याणि

कुत्र-नाम स्थिता रावणस्य तादृशी प्रमादशीलता ।

कुत्र स्थितानि लङ्कायाः द्वादश शतं पुराणि

अद्य-यावत् संसारः कथं स्थितः साररूप (ध्रुवः) ।

येन दीपः प्रज्वलितः मध्ये वातस्य

हे-श्यामरूप० ॥

सर्वव्यापकः असि-त्वं मध्ये मनसः

कृष्णरूपं धृत्वा मध्ये वनस्य ।

शिरः छित्त्वा वामनजीवनाख्यस्य

आश्चर्यरूपं त्वया प्रदर्शितं त्वया अर्जुनाय ।

तव भक्ति(-दार्ढ्यस्य) अस्ति-मे मे कुतुकम्

हे-श्यामरूप० ॥

हे-रामचन्द्रात्मन् शीतलः अस्ति-ते स्वभावः

पूर्णिमा-दिने शिव-आगतो नासिका-ध्याक्रन्दस्तुतिं कारय-माम् ।

हे-चन्द्रचूड सूर्यवत्दीप्यमानं दर्शनं मम प्रदर्शय

कृष्णाख्यस्य (मे-ग्रन्थकर्तुः) शिवप्रीतिं तादृशीं घनीकुरु ।

यथा (नित्यं) पार्थिवलिङ्गात्मशिवार्चनां करिष्यति व्रतानि-करिष्यति
अमावस्याऽऽभाम्

हे-श्यामरूप० ॥ ७४० ॥ २६ ॥

27 THE AUTHOR EXPLAINS THAT HE CANNOT DESCRIBE THE GLORY OF ŚIVA'S WEDDING, WHICH EVEN THE GODS ARE UNABLE TO PRAISE

कलन् छ्यम् ज्यव् डलन् कुम् कुय् मर्यय्-मथ् ।
कुह् कम् ताकथ् सुह् करि तमि खांदरॅचू कथ् ॥७४१॥
ससेमंति आसि माल्र् क्याह् वनय् कूंति ।
सदाशिव् श्रोस् कियु त कम् आमिस् तमिस् सूंत्य् ॥
महापुरुशन् महादेवुनु महात्मिय् ।
वनुनु दर्लब् म्य व्वद् कथ-पाठि वातिय् ॥
तमंजू लीला कठिञ् गोमंचू छ्यह् देवन् ।
वनुनु पञ्या श्रद अस्य मूंखंन् न जीवन् ॥
वनय् क्याह् मूंर्ख-बावाह् दृयु वनुन् कुय् ।
फकय् शिवनाथ-संन्दु नावाह् वनुन् कुय् ॥ ७४५॥
रनिम् खनवट-स्तुतिन् खड् खनुनु कुय् ।
अनिम् रूंपम् श्रंदर् वावाह् अनुनु कुय् ॥
दृथिम् कुलिसंय् कुह् कति त्युहंरय् कुह् कति मूल् ।
करान् कुस् स्वकमर् श्रति कुम् गव्वान् तूल् ॥
कलन् छ्यम् ज्यव् डलन् व्वद् छ्यम् वनय् क्याह् ।
परय् लीला करय् व्वञ् कुस कोताह् ॥ २७॥

---

28. THE AUTHOR AGAIN EXPRESSES HIS INABILITY AND UNWORTHINESS

सदाशिव स्वामियो कुम् वक्ति छ्यूनुय् ।
बन्योमंतु पाप-शैलाह् फड् त प्यूनुय् ॥७४८॥

ब्रह्मादिभिरपि स्तोतुमशक्यस्य श्रीशिववृत्तस्य वर्णितुमत्यशक्तत्वं स्वीयं मन्यमानो ग्रन्थकृद्वदति ॥ २७ ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा चञ्चलीभवन् अस्मि अहमेव
सत्यमेव-सत्यम् ।

अस्ति कस्य सामर्थ्यं सः करिष्यति तस्य चरितस्य निरूपणम्
॥ ७४१ ॥

समेताः आसन् जनाः किं वदिष्यामि कियन्तः (असंख्याः) ।

सदाशिवः आसीत् कीदृशः ये च आसन्तस्य तस्य सहचराः ॥

महापुरुषाणां (अपि) महादेवस्य माहात्म्यम् ।

वक्तुं दुष्करं मम बुद्धिः केन-प्रकारेण पर्याप्नोति (तन्माहात्म्यं
वक्तुम्) ॥

तस्य स्तुतिक्रिया कठिना संभूता अस्ति देवानाम् ।

कथयितुं योग्यमस्ति-किं ततः अस्माकं मूर्खाणां देहिनां च ॥

कथयिष्यामि किं मौर्ख्यमेव ईदृक् कथनीयं अस्ति ।

केवलं श्रीशिवस्य नाममात्रं कथनीयं अस्ति ॥ ७४५ ॥

कुक्करस्य कफोणिना गर्तः खननीयः (इव) अस्ति ।

अन्धस्य (इव) रूपस्य दर्शनविषये वायु (कीदृग्रूपोऽस्तीति
पृच्छा इव) आनेयः अस्ति ॥

ईदृशस्य वृक्षस्य अस्ति कुत्र अग्रभागः अस्ति कुत्र मूलभागः ।

कुर्वन् अस्मि संक्षेपणं (परंतु) अत्र अस्ति-मे संभवन् दैर्घ्यम् ॥

मूकीभवन्ती अस्ति-मे जिह्वा, तरलीभवन्ती बुद्धिः अस्ति-मे,
कथयिष्यामि किम् ।

पठिष्यामि स्तुतिं करिष्यामि अधुना वृत्तान्तं समासम् ॥ २० ॥

स्वासामर्थ्यमयोग्यत्वं च प्रकटयन्ग्रन्थकृदेव पुनर्वदति ॥ २८ ॥

हे-सदाशिव स्वामिन् अस्मि भक्त्या हीन-एव ।

संपन्नः पापाग्न्यांगलारूपः छद्मः भित्तिरूपः च ॥ ७४९ ॥

दया दर्मस् कुनय् कँह् छुम् न मैलय् ।
कचैलय् छुस् कचैलय् छुस् कचैलय् ॥ ७५० ॥
अहंकारन् बनोवुमतु ग्वनौ रस्तुय् ।
ग्वदाह् आसिथ् ग्वहन् करुमतु व्वह् हस्तुय् ॥
मलिनि वस्त्र् वलिथ् छिम् छुस् न श्रूचुय् ।
फकथ् इंद्रिय-ख्वखंचू छ्यम् वार रूचुय् ॥
पश्यन्-हन्दि-पाठि छुस् च्यथ् च्यथ् श्रगान् व्वहं ।
मशान् मथ् छुस् दिह्नकु स्वख् छुस् मंगान् व्वह् ॥
श्रमान् छुस् न छमान् छुम् लूबमय् कुन् ।
कुनान् दश्मा तवय् छ्यम् चूबमय् कुन् ॥
स्यठाह् कुम् मद् त छ्यम् न वासना श्वद् ।
गकुख् कथ-पाठि स्वद् म्य छ्यम् न लिकूय् व्वद् ॥ ७५५ ॥
न ज़ानय् योग् पूजा नय् तता ध्यान् ।
न ज़ानय् यज्ञ बक्य् न संध्या श्रान् ॥*
न जानय् वीद् परनुं खरून् न नावस् ।
न जानय् तफ् न ज़ानय् वक्ति-वावय् ॥
न छुम् परुमत् शास्त्र् नय् पुरानय् ।
बुद्धिय् लूकन् कुनय् छुम् मथ् दरानय् ॥
यविथ् ग्रथ् छ्यम् ख्यनंचू आसान् मनस् कल् ।
खसान् छुम् कूद् श्रसान् आमान् पतय् लल् ॥

* न जानय् पार्थिं पूजा नय तता ध्यान् ।
न जानय् धारनौ न श्राम् घटां । इति पाठान्तरम् ।
† न जानय् जप् बरनु । इति पाठान्तरम् ।

दयायां धर्मे प्रत्येव कापि अस्ति-मे न रुचि ।

कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव अस्मि कुचैल-एव ॥ ७५० ॥

अभिमानेन संपादित. गुणैः विहीन एव ।

मशकः भूत्वा मोहेन कृतो-ऽस्मि अहं हस्तिरूपः ॥

मलिनानि वस्त्राणि आच्छादितानि सन्ति-मे, अस्मि न शुद्धः ।

केवलं इन्द्रियसुखस्य अस्ति-मे सुष्ठु रुचिरेव ॥

पशूनां-सदृशवृत्त्या अस्मि जग्ध्वा पीत्वा स्वपन् अहम् ।

विस्मरन् सत्यं अस्ति-मे, देहस्यैव सुखं अस्मि कामयन् अहम् ॥

शाम्यन् अस्मि न अनुसरन् अस्मि लोभं प्रत्येव ।

पातयन्ती तृष्णा तेनैव-हेतुना अस्ति-मे लोभं प्रति ॥

अतिशयेन अस्ति-मे मदः अस्ति-मे च न वासना शुद्धा ।

गंपत्स्यपि केन-प्रकारेण सिद्धः मम अस्ति-मे न तादृशो बुद्धि ॥ ७५१ ॥

(तव) न जानामि योगं पूजां नैव स्तुतिं ध्यानम् ।

न जानामि यज्ञं भक्तिं न संध्यां स्नानम्* ॥

न जानामि वेद-पाठं स्मरण न नाम्नः (तव) ।

न जानामि तपः न जानामि भक्ति-भावम् ॥

न अस्ति-मया अधीतं शास्त्रं नैव पुराणम् ।

समीक्ष्य लोकान् प्रत्येव अस्मि व्रतानि धारयन् ॥

निधाय व्रतानि अस्ति-मे मुक्तयर्थमेव वर्तमाना मनसि कल्पना ।

आरोपन् अस्ति-मे क्रोधं दमन्ती वर्तमाना अन्येव ललना (कश्चित्) ॥

---

* न जानामि पार्थिवलिङ्गपूजां न स्तुतिं तव ।
न जानामि चार्तिस्तुतिं न ध्यानं सध्याम् ॥ इति पाठान्तरम् ॥

† न जानामि जप करणम् । इति पाठान्तरम् ॥

म वुछ् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
चूह् वुछ् पनञ्यय् दयाय कुन् दया कर् ॥ ७६० ॥
खबर् स्यय् छ्यय् वह् छुम् अन्तर्यामिः किथु ।
चूह् छुव् यिथु यिथु नमस्काराह् स्य तिथु कुय् ॥
म्यथोमत् कुस, स्वठाह् छुम् मूर्ख नादान् ।
तवय् ज़ानान् वह् छुस छुम् मासुकु पान् ॥
खबर् कँह् छम् न दय् मामम् वन्योव् कथ् ।
खबर् कँह् छम् न छम् कथ-पाठि व्यतथ् ॥
अन्द्रि-किनि काल मारान् कुस् चपोहय् ।
न्यबरि-किनि छुम् वनान् प्रारब्द् कुह् मोहय् ॥
अथय् वानी वनान् कुस् छुम् डलान् मन् ।
अपंजु पंजु बूज़ि बूज़िय् कुस् यवान् कन् ॥ ७६५ ॥
न्यबर् तञ्जर् अन्दर् मोहय् स्वच्र् छुम् ।
खच्र् छुम् तय् खच्र् छुम् तय् खच्र् छुम् ॥
तिछ्य् कामच् स्य छम् नेचन् अन्दर् ज्याय् ।
नज़र् थामय् दिवान्-कुस् छम् गछान् राय् ॥
म वुछ् म्यय् कुन् उमानाथो चमा कर् ।
चूह् वुछ् पनञ्यय् दयाय कुन् दया कर् ॥
खबर् मोह्य् स्य छय् मर् म्योनु कूठु किथु कुय् ।
चूह् कुख् यिथु यिथु नमस्काराह् स्य तिथु कुय् ॥
गराह् वनान् कुमय् निर्गुन् निराकार् ।
गराह् वनान् कुमय् शंभो जटादार् ॥ ७७० ॥

मा पश्य मामेव प्रति,* हे उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥ १६० ॥

विदितं तवैव अस्ति-ते अहं अस्मि अन्तर्बहिः (च) कीदृशः ।

त्वं असि यादृक् यादृक्(रूपः) नमस्कार (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

अभिमानेन स्थूलीभूतः अस्मि, अतिशयेन अस्मि मूर्खं निर्बुद्धिः ।

तेनैव-हेतुना जानानः अहमस्मीति (ममता) अस्ति-मे मांसमयः

आत्मा ॥

विदितं किंचित् अस्ति-मे न इदं मांसं मयमं कस्य-वस्तुनः ।

विदितं किंचित् अस्ति-मे न अस्ति-मे येन-प्रकारेण उत्पत्तिः ॥

अन्तःकरणद्वारा भ्रम्याः दहन् अस्मि समन्तादेव ।

बाह्यव्यवहारेण अस्मि कथयन् प्रारब्धं अस्ति सर्वमेव ॥

असत्यां वाचं कथयन् अस्मि, अस्ति-मे तालीभवन् मनः ।

असत्यं सत्यं श्रुत्वा श्रुत्वा अस्मि संनिरुधन् कर्णौ ॥ १६५ ॥

बहिः तनुता अन्तः सर्वमेव स्थौल्यं अस्ति-मे ।

मालिन्यं अस्ति-मे मलिनं च अस्ति-मे पुनः मालिन्यं अस्ति-मे ॥

तादृश्येव कामनायाः मम अस्ति-मे मेरुणो' मध्ये स्थितिः (ते) ।

दृष्टिं यत्र ददामि अस्ति मे संभवन् संकल्पः ॥

मा पश्य मामेव प्रति, हे-उमानाथ क्षमां कुरु ।

त्वं पश्य स्वकीयामेव दयालुतां प्रति, दयां कुरु ॥

विदितं सर्वमेव तव अस्ति-ते मनः मदीयं कठोरं कीदृक् अस्ति ।

त्वं असि यादृक् यादृक् नमस्कारः (मम) ते तादृक् अस्ति ॥

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां निर्गुणः निराकारः ।

कदाचित् कथयन् अस्मि-त्वां हे-शम्भो जटाधर ॥ १७० ॥

---

* मन्दमपि कुटिलमानि मा पश्योत्तम इति भावः ।

गराह् वनान् कुसय् कुय् न छ्य काँह् रंग् ।
    गराह् वनान् कुसय् कोफुर् छिय् श्रंग् ॥
गराह् वनान् कुसय् निर्लूब् निष्क्रिय् ।
    गराह् वनान् कुसय् छय् बावंदूय् प्रय् ॥
गराह् वनान् कुसय् खटिथ् रटिथ् वन् ।
    गराह् वनान् कुसय् पानय् चुह् हन् हन् ॥
गराह् वनान् कुसय् श्रोकारकुय् ब्यंद् ।
    गराह् वनान् कुस् नय् ख्वड् न छ्यय् श्रंद् ॥
गराह् वनान् कुसय् श्रगोर छे-स्वछंद् ।
    गराह् वनान् कुसय् बे-मिस्लु-मानंद् ॥ ७७५ ॥
गराह् वनान् कुसय् कुस् श्रात्मा प्रान् ।
    गराह् वनान् कुसय् कुस् योग् त ज़ान् ॥
गराह् वनान् कुसय् ब्रंडु छय् छ्य दया ।
    गराह् वनान् कुसय् काँह् कुय् न पर्वा ॥
गराह् कुय् विष्णुरूपय्-किनि मुकुटा ।
    गराह् छय् शिवरूपय्-किनि छ्य जटा ॥
व्वह् कुस् दन्-व्यन्-श्रंदर् गोसंतु उदासी ।
    कुनुय् कुस् श्रासवुनु कैलास-वासी ॥
छ्य कुस् जानिय् चुह् कुस् किथु-छिहु निराकार् ।
    चुह् कुस् यिथु तिथु तिथय् बयनय् नमस्कार् ॥ ७८० ॥ २८ ॥

कदाचित् कथयन् असि त्वा अस्ति ते न तत्र कश्चित् रागादि ।

कदाचित् कथयन् असि त्वा कर्पूरस्य(इव) सन्ति ते अङ्गानि ॥

कदाचित् कथयन असि त्वा निर्लोभ निष्क्रिय (इति) ।

कदाचित् कथयन् असि त्वा अस्ति ते भावस्यैव प्रीति ॥

कदाचित् कथयन् असि त्वा गूढ गृहीत्वा वनरूप (इवागाध) ।

कदाचित् कथयन् असि त्वा स्वयमेव त्व अग्रमग्रम् ॥

कदाचित् कथयन् असि त्वा प्रणवस्य त्रिगुणरूपो (रक्षीति) ।

कदाचित् कथयन् असि नहि आदि न तव अन्त ॥

कदाचित् कथयन् असि त्वा अघोर हे स्वच्छन्दति ।

कदाचित् कथयन् असि त्वा अनुपमसादृश्य इति ॥ ७७५ ॥

कदाचित् कथयन् असि त्वा असि आत्मा प्राणरूप ।

कदाचित् कथयन् असि त्वा असि योग ध्यान च ॥

कदाचित् कथयन् असि त्वा महती अस्ति ते तव दया ।

कदाचित् कथयन् असि त्वा किंचित् अस्ति ते न भयम् ॥

अदाचित् अस्ति ते विष्णुरूपस्य मुकुटम् ।

कदाचित् अस्ति ते शिवरूपस्य तव जटा ॥

अह असि दोलायमान भवन्न उदास ।

एक-एव असि वर्तमान कैलासवासत्य ॥

त्वां क जानाति त्व असि कीदृक् निराकार ।

त्व असि यादृश तादृश, तादृश (तादृशाय) भूयात्ते नमस्कार ॥ ७८० ॥ २८ ॥

---

29 THE REJOICING IN THE HOME OF HIMALAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MĒNAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND, IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्याह् वाति तिम् नज़दीख् यख्-वार् ।
हरेः नारायणम् ब्रय्यनस् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥
तियय् अद् पाञ्चजन्य् नोम् शख् वोयुन् ।
शिवः शंभुः करिय् श्रव-शब्द् लोयुन् ॥
शब्द् बूजिय् स्यठाह् खश् गेय् सारी ।
वननि लगि वाचू शिव-नाथञ्ज़ सवारी ॥
तियय् मैनावती गय वारयाह् खश् ।
लयौ खत थंद् बुकुन् बंगालुकुय् पश् ॥
खसिय् तंथि-प्यठ् दंपुन् पिल्यम् नज़र् दूर् ।
वुछन् शिव-जी आसि कियु कुम् शयम् पूर् ॥ ७८५ ॥
थिय्यम् महाराज़ किथु राज़कमार्य ।
कथ चाविथ् लगम् व्रह् रथ-सवार्य ॥
लगस् अथ् स्वन-ज़म्पानस् लगम् व्रह् ।
लगम् महाराज़-सामानस लगम् व्रह् ॥
गुरिस् खसनस् मथर् वसनस् लगस् व्रह् ।
स्वदर् स्वखस् रतिस् असनस् लगस् व्रह् ॥
लगम् ख्यम्खाब-ज्यामन् लगम् व्रह् ।
लगस् अतलास-पैज्यामन् लगम् व्रह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २९ ॥

कथयिष्यामि किं नाम, प्रामा ते समीपस्थान युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूपान्नाम तस्मै नमस्कार ॥ १८१ ॥

तथैव (तत्काले) तत पाञ्चजन्य नाम शङ्ख ध्मापितस्तेन ।

शिव शम्भुरिति कृत्वा कल्याणप्रशब्द प्रचालितस्तेन ॥

शब्द श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्ना सपन्ना सर्वे एव ।

कथयितु प्रवृत्ता प्रामा आशिवस्य अश्वहस्त्यारोहादय ॥

तथैव (विशेषत) सेनावर्ता सपन्ना अतिशयन प्रसन्ना ।

गृहेभ्य अत्युन्नत समाच्छितस्तया (च) प्रासादस्य पटल (ऊर्ध्वभाग) ॥

आरुह्य* तस्मिन्नेव कथित (विचारित-)तया पर्याप्स्यति मे दृष्टि सुदूर (अकस्मादेव) ।

द्रक्ष्यामि त, आशिव स्यात् कीदृश अस्ति मे प्रेम (औत्सुक्य) पूर्णम् ॥ १८५ ॥

समागमिष्यति मे वरश्रु कीदृक् राजकुमार्या ।

(अन्या) कथा परित्यज्य उपहारीभवेय-तस्य अह सहागतरथिभ्य ॥

उपहारीभवेय तस्य अभिम मुक्तामयपाथ्ययान उपहारीभवेय-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेय तस्य वराहंसामग्रा उपहारीभवेयं तस्य अहम् ॥

अश्व-प्रति आरोहणे तस्माद्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेय तस्य अहम् ।

सुन्दरमुख शोभन स्मिते उपहारीभवेय तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेय तस्य बहुमूल्यशस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेय तस्य अहम् ।

उपहारीभवेय तस्य बहुमूल्यशस्त्रविशेषाधरोपणस्ये उपहारीभवेय तस्य अहम् ॥

* समारोहणानि करोमि सम ।

29 THE REJOICING IN THE HOME OF HIMĀLAYA AT THE APPROACHING ARRIVAL OF ŚIVA. NĀRADA IDENTIFIES TO MENAKĀ THE MEMBERS OF THE PROCESSION, AS FROM A HIGH TOWER SHE WATCHES THE APPROACH. HER LAMENTATIONS ON ŚIVA, IN HIS ASCETIC FORM BEING POINTED OUT TO HER. SHE REFUSES TO BE COMFORTED. PĀRVATĪ, ON THE OTHER HAND IS ENRAPTURED, AND CONSOLES HER MOTHER.

वनय् क्याह् वाति तिम् नग़दीख् यख्-वार् ।
  हरेः नारायणम् व्यनम् नमस्कार् ॥ ७८१ ॥
तिथय् अऽ पाञ्चजन्य् नोमु शख् वोयुन् ।
  शिवः शंभुः करिथ् श्रव-शब्द् लोयुन् ॥
शब्द् बूजिथ् ख्वठाह् खश् गेय् सारी ।
  वननि लगि वाचू शिव-नार्यन्न् शर्वारी ॥
तिथय् मैनावती गय वारयाह् खश् ।
  लयौ खत थेद् वुछुन् बंगालुकुय् पश् ॥
खसिथ् तथि-प्यठ दपुन् पिन्यम् नज़र् दूर् ।
  वुछन् शिव-जी आसि किथु छुम् प्रथम् पूर् ॥ ७८५ ॥
यिथ्यम् महाराज किथु राजकमार्यं ।
  कथ ज़ाविथ् लगस् ब्रह् रथ-सवार्यं ॥
लगस् अथ् म्वक्त-ज़म्यानम् लगम् ब्रह् ।
  लगम् महाराज़-सामानम लगम् ब्रह् ॥
गुरिस् खसनस् एशर् ज़सनस् लगस् ब्रह् ।
  खदर् म्वखम् रतिम् असनम् लगस् ब्रह् ॥
लगम् ख्यम्खाव-ज्यामन् लगम् ब्रह् ।
  लगस् अतलास-पैज्यामन् लगस् ब्रह् ॥

प्रकृतवृत्तमेतत् ॥ २९ ॥

कथयिष्यामि किं नाम, प्राप्ता ते समीपस्थान युगपत् ।

हरये नारायणाय (प्रधानपुरुषाय) भूयान्नाम तस्मै नमस्कार ॥ १८१ ॥

तथैव (तत्काले) तत पाञ्चजन्य नाम शङ्ख ध्मापितस्तेन ।

शिव शम्भुरिति ज्ञात्वा कल्याणप्रशब्द प्रचालितस्तेन ॥

शब्द श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्ना सपन्ना सर्व एव ।

कथयितु प्रवृत्ता प्राप्ता श्रीशिवस्य अश्वहस्त्यागाहाश्यः ॥

तथैव (विशेषत·) मैनावती सपन्ना अतिशयेन प्रसन्ना ।

गृहेभ्य अत्युन्नत समीचितस्तया (य) प्रासादस्य पटल (ऊर्ध्वभाग) ॥

आरुह्य* तस्मिन्नेव कथित-(विचारितं-)तया पर्याप्स्यति मे दृष्टि· सुदूर (अस्मादेव) ।

द्रक्ष्यामि-त, श्रीशिव स्यात् कीदृश अस्ति-मे प्रेम (औत्सुक्य) पूर्णम् ॥ १८५ ॥

समागमिष्यति-मे वरश्रेष्ठ कीदृक् राजकुमार्यां ।

(अन्या) कथा परित्यज्य उपहारीभवेयं-तस्य अह महागतरथिभ्य ॥

उपहारीभवेयं तस्य अस्मिन् मुक्तामयधाम्यान उपहारीभवेय-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेय-तस्य वराहंमामग्रा उपहारीभवयं-तस्य अहम् ॥

अश्वं-प्रति आरोहणे तस्माद्भूमौ अवतरणे उपहारीभवेय-तस्य अहम् ।

सुन्दरमुखे शोभन स्मिते उपहारीभवेय-तस्य अहम् ॥

उपहारीभवेयं तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषेषु उपहारीभवेय-तस्य अहम् ।

उपहारीभवेय तस्य बहुमूल्यवस्त्रविशेषाधरोपवस्त्रे उपहारीभवेयं-तस्य अहम् ॥

---

* मनोराज्यानि करोति मैना ।

यियय् पाठिन् गनान् श्रोसुम् प्रथम वाव् ।
तिथय् नारद् मुनीश्वर् तम् निशिन् श्राव् ॥ ७९० ॥
गडिथ् शुलि तस् दंपुन् रय् हे मुनीश्वर् ।
इमन् मञ्ज़् कुस् छुह् छावुम् शिव-शंकर् ॥
दुह् वनतम् श्याम-स्वंपय् कुस् छुह् श्रोतन् ।
म्यकटाह् दिय् हटिस् छुस् कौस्तुब मन् ॥
खसिथ् गरुडस् कुनिथ् छुय् लाल-मालय् ।
वलिथ् छुस्-ना पीतांबरकुय् दुशालय् ॥
निथ्र् पंपोश् छिस् जि छुय् नीजवानंय् ।
स्य श्रेमि संन्दु स्वख् वुछिथ् छुय् दव् चलानंय् ॥
दय् मा महाराज श्रास्यम् खश् गच्छम् मन् ।
गनिथ् यक् श्रम स्यठाह् पक् स्य अनतम् ॥ ७९५ ॥
दंपुस् नारद्-जियन् लक्ष्मी-नरायन् ।
दजुथ् छुय् पाञ्चजन्य् नोमु शख् वायन् ॥
मल्ल-स्वन् कुस् स्यठाह् कासान् छुह् संकठ् ।
म्रगंज् लथ् छाम् म्रगलक्त्य वक्ष्स्-पठ् ॥
दजुथ् शिवनाथ-सञ्ज़ स्वरन् फिरान् छुय् ।
श्ररन् गंछि गंछि चरन् तमन्दिय् स्वरन् छुय् ॥
दप्योनस् बिय हे नारद मुनीश्वर् ।
म कर जल्दी म्य सूंतिन् श्रख् गराह् बर् ॥
दुह् वनतम् कुस् छुह् ह्यथ् गंदर्व-लूखंय् ।
म्खौ चोरौ परान् छुय् वौद-शूखंय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आसीत्तस्याः प्रेम भक्तिः ।

तयैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९० ॥

बद्धा अञ्जलिं तं-(नारदं-)प्रति कथितं-तया इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति मदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूपः कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वैकतकं अस्ति-तस्य कौस्तुभ-रत्नम् ॥

आसत्य गरुडं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलपुरमम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्य मुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगाच्छत् ॥

अयं स्वित् महावरः स्वान्ते प्रसन्नं संपश्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आमय-

७९१ ॥

प्रयुक्तं-तस्यै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातचिह्नं अस्ति-तस्य भृगुलतेति-नाम वक्षसि ॥

अयमेव योगिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणौ तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रयुक्तं-तया-तस्मै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुरु मैथ्यं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सद्दयल्वा गन्धर्वलोकान् ।

मुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

यियय् पाठिन् गनान् श्रोसुस् प्रथम वाव् ।
तियय् नारद् मुनीश्वर् तस् निशिन् श्राव् ॥ ७९० ॥
गडिथ् शुलि तस् दपुन् इय् हे मुनीश्वर् ।
इमन् मञ्ज़् कुस् छुह् हावुस् शिव-शंकर् ॥
इह् वन्तम् श्याम-रूपय् कुस् छुह् जोतन् ।
म्वकटाह् दिथ् हटिस् कुस् कोस्तुब-मन् ॥
खसिथ् गरुडस् कुनिथ् छुय् लाल-मालय् ।
वलिथ् कुस्-ना पीतांबरकुय् दुशालय् ॥
निथ् पंपोश् छिस् जि छुय् तीज़वानय् ।
म्य श्रमि-मन्दु म्वख् वुछिथ् छुय् दव् चलानय् ॥
इय् मा महाराज़ आस्यम् खश् गछ्यम् मन् ।
गनिथ् यक् छम् स्यठाह् पक् म्य अनतम् ॥ ७९५ ॥
दपुस् नारद्-जियन् लछ्मी-नरायन् ।
इज़य् कुय् पाञ्चजन्य् नोमु शंख् वायन् ॥
सह-म्वन् कुस् स्यठाह् कासान् छुह् संकट् ।
श्रगञ् लय् छ्यम् म्हालछ्मी वछस्-प्यठ् ॥
इज़य् शिवनाथ-सञ्ज़् खरन् फिरान् कुय् ।
शरन् गछि गछि चरन् लमन्दिय् खरन् छुय् ॥
इप्योनस् विय हे नारद मुनीश्वर् ।
म कर जल्दी म्य सूतिन् अख् गराह् बर् ॥
इह् वन्तम् कुस् छुह् छ्यथ् गंदर्व-लूखय् ।
म्वखौ चोरौ परान् छुय् वीद-श्रूखय् ॥ ८०० ॥

येनैव प्रकारेण घनीभवन् आसीत्तस्याः प्रेम भक्तिः ।

तथैव (तत्काले) नारद-मुनीश्वरः तस्य समीपे आगतः ॥ ७९८ ॥

बद्ध्वा अञ्जलिं तं-(नारदं-)प्रति कथितं-तया इदमेव हे मुनीश्वर ।

एतेषां मध्ये कः अस्ति प्रदर्शय-मे शिव-शङ्करः ॥

इदं कथय-नाम-मे श्यामरूप. कः अस्ति देदीप्यमानः ।

मुकुटं धृत्वा वैकक्षकं अस्ति-तस्य कौस्तुभ-रत्नम् ॥

आरुह्य गरुडं निपात्य अस्ति मणिमालाः ।

वसितं अस्ति-तस्य-नाम पीतरागवस्त्रस्य बहुमूल्यकम्बलयुग्मम् ॥

नेत्रे पद्मपुष्पे-इव स्तो-ऽस्य हि अस्ति महातेजस्वी ।

मम अस्य मुखं दृष्ट्वा अस्ति दुःखं अपगच्छत् ॥

अयं खिल् महावरः स्वान्मे प्रसन्नं संपश्यति-मे मनः ।

घनीभूता कामना अस्ति-मे अत्यन्तं प्रतीतिं मे आनय-नाम-मे ॥ ७९९ ॥

प्रत्युक्तं-तस्यै नारदर्षिणा लक्ष्मी-नारायणः ।

अयमेव अस्ति पाञ्चजन्यं नाम शङ्खं वादयन् ॥

शुद्धसत्त्वगुणः अस्त्यस्य अतिशयेन अपनयन् अस्ति संकटम् ।

भृगुमुनेः पादघातचिह्नं अस्ति-तस्य भृगुलत्तेति-नाम वक्षसि ॥

अयमेव श्रीशिवस्य स्मरणं अभ्यस्यन् अस्ति ।

शरणं गत्वा गत्वा चरणौ तस्यैव स्मरन् अस्ति ॥

प्रत्युक्तं-तया-तस्मै पुनः हे नारद मुनीश्वर ।

मा कुरु शैघ्र्यं मया सह एक-घटिकाकालं व्यतिक्रमस्व ॥

इदं कथय-नाम-मे कः अस्ति सहधृत्वा गन्धर्वलोकान् ।

मुखैः चतुर्भिः पठन् अस्ति वेदश्रुतीः ॥ ८०० ॥

कुह् मादाह् अख् दमन् मङ्ग् कमि हाल ।
हटिस् प्रथ्-तर्फ गण्डिथ् सर्प माल ॥
असंन्दु स्वख् कासवुनु दख् गालवुनु व्याद् ।
दङ्कय् गव् साद् छिम् पपोश-छिदि पाद् ॥
ग्वसोङ्वाह् नालि छुनिथ् छुय् कमि हाल ।
दथिथ् निर्मल् रूपसंय् कल-माल ॥
दह् तन् जोतन् स्वठाह् छस् कुस् मलिथ् सूर् ।
सफेद् साफ् त निर्मल् जन् छुह् कोफूर् ॥ ८१९
अंगन् वस्माह् असरवूथाह् मलिथ् कुस् ।
गज-चम् त स्व्ह-मुसलाह् वलिथ् कुस् ॥
खसिथ् टृशवस् असवुनु न्यथ् लसवुनु ।
ननन्-छुम् मङ्ग् वनन् आसिथ् वसवुनु ॥
करिथ् वन्वासंचु सन्न्यास-चालाह् ।
छुह् जन् सूर-मासम् तल् खाम लालाह् ॥
छुह् मस्तानाह् कुन्युकु कुस् न खयालाह् ।
स्यठाह् सादाह् विरक्ताह् वूलबालाह् ॥
दह् मारान् आमि काल बाल-बाल ।
दह् वनतम् कथ पाठि आमंतु छुह् साल ॥ ८२०
दपोनस् तमि च्य छुय् दन्-बाग्य कन् पव् ।
पयस् वांचख् दङ्कय् क्या गव् सदाशिव् ॥
दङ्कय् शिवनाथ् छुय् महाराज च्योनुय् ।
छुह् कोयं चान्न-हंन्दुय् कर्म-लोनुय् ॥

अस्ति (हि) साधु एक एतेषा मध्ये येन चरितेन (अलौकिकरूप)।

कण्ठे (यस्य) प्रतिस्थान (परित) बद्धा सर्पात्ममाला ॥

अस्य मुख अपनयत् दु ख विनाशयत व्याधिम्।

अयमेव अस्ति साधु स्तो ऽस्य पद्मसदृशौ पादौ ॥

योगीन्द्र कण्ठावलम्ब पातयत् अस्ति अविनय रूपेण।

ईदृशे निर्मले रूपे ऽपि कपालमाला ॥

इय (अस्य) तनु दीप्यन्ती अतिशयेन अस्त्यस्य, अस्त्यस्य परिमलित भस्म।

शुक्ल शुद्ध निर्मल च अस्त्यय कर्पूर इव ॥ ८१९ ॥

अङ्गेषु भस्म अमरभूति परिमलित अस्त्यस्य।

गजचर्म सिंहचर्म च वसित अस्त्यस्य ॥

आरूढ वृषभ वृषनशील नित्य जीवन्।

परिज्ञायते मया (अय) मध्ये वनाना स्यात् निवसन् ॥

कृत्वा वनवासयोग्या सन्यासिवृत्तिम्।

अस्ति भस्मरेणो अधस्तात् शोभन रत्न इव ॥

अस्ति आमोदमग्न कस्यापि अस्त्यस्य न स्मरणमात्रम्।

सिद्ध साधु वैरागी ऋजुस्वभाव ॥

अय प्रचारयन् स्यात् मुतवत्सचारान् गिरौ गिरौ।

इद कथय नाम मे येन हेतुना आगत अस्ति निमन्त्रणे ॥ ८२० ॥

प्रत्युक्त तेन तस्मै तेन (नारदर्षिणा) तव अस्ति धन्यवाद भाग्य, कुरौ समाधत्स्व।

सधान मात्रा ख अयमेव नाम अस्ति सदाशिव ॥

अयमेव शीघ्रिव अस्ति महावर त्वलवर्णी।

अस्ति कुमार्या तव कर्मभाग्यभूतो वर ॥

दऊय् सह्याम् छुह् श्रामान् कोह्रि कैलास् ।
  छिह् सारिय् श्रमि-मन्दि दासन्-हन्दिय् दास् ॥
दह् ब्रूज़िथ् प्योस् मातम् गोस् हाला ।
  वनान् क्याह् कुख् चुह् दथु वतुनुय् ब्रह् चाला ॥
द्‌योनस् विय नारद्-जी दह् क्याह् गोस् ।
  ग्वसोङ्वाह् हिहु दह् किथु महाराज यिथ् प्योस् ॥ ८२५ ॥
दह् कमि दकुनम् दथुय् महाराज़ यियिनय् ।
  ग्वसोङ्वाह् राजकुमार्य च्य नियिनय् ॥
दकुम् कमि पोशसंथ् सूत्य् खार् छ्ज़िन् ।
  दकुम् कमि सूरसंथ् सूत्य् नार् छ्ज़िन् ॥
दिचून् श्रद बाख् लंजूस् व्वञ् लूक-पामन् ।
  मलनि लंजू खाख् वालिन् च्याख् ज्यामन् ॥
दमन्-मञ्ज़् वुछ् बनान् क्याह् व्यवहारस् ।
  सपंञ् मातम्-सरायाह् राज-द्वारस् ॥
समिय् ब्रह्मयंञ् यिम श्रासय् बनवान् ।
  वुठन् ब्रंडि कडिय् गय श्रथ हावान् ॥ ८३० ॥
सपंनि हैरान् सारिय् दथि हालय् ।
  लज्योव् श्रद बोज़नावने तस् हिमालय् ॥
म वद् कर् बदु गयख् चय् कथ् खयालस् ।
  त्रिलोकेश्वर् कुह् श्रामतु पान सालस् ॥
दकूय् दच्छा गयस् दोरुन् दथु लिबासाह् ।
  मंलुन् श्रथ् नूर-रूपस् सूर-सासाह् ॥

अयमेव सन्यासिरूप अस्ति वर्तमान कैलासपर्वते ।

सन्ति सर्वे एव अस्य दासानामपि दासा ॥

इत्थ श्रुत्वा आपतितस्तस्या शोक सपत्न तस्या (च) वृत्त कठिनम् ।

कथयन् किं नाम असि त्व, ईदृक् कथन अहं सहिष्यामि किम् ॥

कथित तया तस्मै पुन हे-नारद इद किं सपन्न मे ।

वैराग्यवान् इव अय कौतुक वर आगत्य आपतितो मे ॥ ८२५ ॥

इद येन (द्विपता) अभीप्सित तेन मम ईदृगेव वर आगच्छतु ते ।

विरक्तसाधु राजकुमारीं तव नयतु ते ॥

अभीष्ट मे येन (द्विपता) पुष्पैरेव सह कण्टकजाल तिष्ठतु ।

अभीष्ट मे येन (द्विपता) भस्मनैव सह अग्निकण तिष्ठतु ॥

प्रसारित तया तत आक्रन्दन लग्नाहं अत पर लोकनिन्दापात्रताम् ।

परिमलितु प्रवृत्ता (स्वदेहे) भस्मादि, कृतानि तया खण्डनानि
वस्त्राणाम् ॥

क्षणे क्षणे पश्य सपद्यते किं वृत्त (विपर्यय) व्यवहारस्य ।

सपन्न शोकाक्रन्द-गृह (इव) राजद्वारस्य ॥

समेता भवन्त्यतिथिस्त्रिय या आसन् गायन्त्य ।

ओष्ठेषु सकोचान् विधाय गता हस्तान् प्रदर्शयन्त्य ॥ ८३० ॥

(यदा) सपन्ना विमनस्का सर्वे एव ईदृशेन वृत्तेन ।

प्रवृत्त तदा आश्वपितुं ता हिमालय ॥

सा कर्हिदि संश्रितस्य बुद्धि गता त्व खमेव कथा चिन्तायाम् ।

त्रिलोकेश्वर अस्ति आगत स्वय निमन्त्रणे (स्वयवरे) ॥

ईदृशी इच्छा मसुताय, धृतो ऽनेन ईदृश वप ।

परिमलितोऽनन अङ्ग ज्योति'स्वरूपस्य भस्मरेणुकूट ॥

अमिम् छछ-नोविमय् छिय् लछ-वंदि रंग् ।
    च्य डूठुय् अंकुय् रंग् दकू गयख् तंग् ॥
दऊय् शंभू स्वयंभू कुम् दऊय् रूफ् ।
    दऊय् कुय् प्रज़लावान् सतवय् दीफ् ॥ ८३५ ॥
सूर्य अमि-सन्दि तीज़ुकु अख् ज़राह् कुय् ।
    समंदर् सय् अपंज़ अख् क्रल्-क्रराह् छिय् ॥
दयय् पाठि तस् हिमालन् य्यलि वज़ोनस् ।
    दपुस् तमि तोर हे स्वामी व्यज़् करिव् बस् ॥
कुह् फ़रमावुनु तुहन्दु सोरुय् सर्थय-सथ् ।
    म्य छुम् फेरान् दह् छ्यम्-ना खांदरच् कथ् ॥
दह् गछ् छ्यय् सार्यनिय् शूबाय मानय् ।
    तवय् लूकन् वुछिय् छ्यम् मंदछानय् ॥
महाराज़स् पज़्या दारुनु वरन् दथु ।
    यहस्यन् लूब-सत्यन् कुय् खरान् दथु ॥ ८४० ॥
दपिव् य्वदे लमल् दाजस् कुह् नेरान् ।
    म्य वुज़्-क्यन् पछ् यियम्-न छुम् जि फेरान् ॥
दह् गम् य्यलि बोज़नोवुन् ज्यूठु तय् क्रूठु ।
    हिमालय् गव् व्वथिथ् अद लवि-कनि ब्यूठु ॥
दथय्-पाठि सारिवय् व्यनु व्यनु वनुख् तस् ।
    कमी तस् गयस्-न कँह् क्रूद-चूवस् ॥
खबर् देविय गय रुदुम्-न कँह् होश् ।
    महादेवनि महोबतन् दितु तमिम् जोश् ॥

अस्य लक्ष्मी-(अनन्त) नामधेयस्य सन्ति अनन्तानि रूपाणि ।

त्वया दृष्टं त्वया एकमेव रूपं ईदृशी सपत्नी त्वं खिन्ना ॥

अयमेव कल्याणप्रभवः स्वयम्भूः अस्यस्य इदमेव रूपम् ।

अयमेव अस्ति विद्योतयन् मम दीपान्* ॥ ८३५ ॥

सूर्ये अस्य तेजसः एकः कणमात्रः अस्ति ।

समुद्राः सम अस्य एक गण्डूषमात्रं सन्ति ॥

इत्थं प्रकारेण तस्यै हिमालयेन यदा कथितं तेन-तस्यै ।

प्रत्युक्तं तस्यै तया उत्तरं हे स्वामिन् अतः-परं कुरुत अलम् ॥

अस्ति आख्यापनं योष्माकीणं सर्वमेव सत्यमेव ।

मम (तु) अस्ति मे वैमनस्यं, इयं अस्ति मे नाम महोत्सवस्य कथा (अवसरः) ॥

इयं वेला अस्ति सर्वेषामेव शोभया सहिता (भवितव्या) ।

तेनैव लोकान् समीक्ष्य अस्मि लज्जमाना ॥

वरस्य योग्यमस्ति किं धारणीयं रूपं ईदृक् ।

गृहस्थाना यदा कामनोपेताना अस्ति अरोचकं ईदृक् (विधानम्) ॥ ८४० ॥

कथयिष्यथ यदि तण्डुलं धान्यात् अस्ति निर्गच्छत् ।

मम सम्प्रति (तादृड्नियमवाक्यं) आगमिष्यति मे न, (यतः) अस्ति मे हि वैमनस्यम् ॥

इत्थं शोकं यदा आवितस्तया स दीर्घं क्लिष्टं च ।

हिमालयः गतः उत्थाय ततः कोष्ठान्तभागे आस्थितः ॥

इत्थमेव सर्वैरेव भिन्नं भिन्नं कथितं ते तस्यै ।

न्यूनता तस्याः सपत्नी तस्याः न काचित् क्रोधक्षाभयोः ॥

विदितं देव्या (पार्वत्या) सपत्नं समास्थितं तस्यै न किञ्चित् सारणम् ।

महादेवस्य प्रेमातिशयेन वितीर्णं तस्यै पाटवम् ॥

---

* यामप्रसिद्धा सप्तभूमिका ।

पकान्-गय माज्य निश तम् वननि लंजू द्रय् ।
    चूह् क्याह् ज़ानख् कमिस् ग्यव् नाव् शिव-जिय् ॥ ८४५ ॥
ज़गथ् कुनि ओमु-न तथ् मोंठ् सुय् ओमु ।
    त्रिभुवन-रूफाह् करुनु दूच्छाय-पुछु ग्योम् ॥
द्रयिस् आकाशसंय् वौदख् ति गव् ज़्यूठु ।
    खसुनु ह्यंह् सु-ति अकिस् हेरि-प्यठ् व्यूठु ॥
छुह् कस् ताकथ् महात्मा वनि अंमि-संन्दु ।
    कठिनु ब्रह्मा-ज़ुवम् गोमंतु छुह् यंमि-संन्दु ॥
द्रऊय् वेरंग् कुय् शथ् रंगसंय् मह्नू ।
    द्रऊय् शादन्-हन्दिस् सत्संगसंय् मह्नू ॥ २९ ॥

---

30 PĀRVATĪ DESCRIBES ŚIVA'S VIRTUES TO HER MOTHER.

परम-शक्ति वरवुनु परमेश्वर् है ।
    द्रऊय् शंकर् है त्रिभुवन-सार् ॥ ८५० ॥
ब्रह्म-रूप आसवुनु वौद-सागर् है
    विष्णुरूप दारवुनु जगि अवतार् ।
शिव-रूप राछसन् ति दिववुनु वर् है
    द्रऊय् शंकर् है त्रिभुवन-सार् ॥
द्रऊय् चूरि निवनावुनु सीताय है
    द्रऊय् लकाय है करवुनु डाम् ।
द्रऊय् राम-लछ्मण श्याम-सुंदर् है
    द्रऊय् शंकर है त्रिभुवन-सार् ॥

आगमत् (च) मातु समीपे ता कथयितुं प्रवृत्ता इदमेव ।

त्वं किं नाम जानासि कस्य आपतितं नाम शिव इति ॥ ८४५ ॥

जगत् कुत्रापि आसीत् न तस्मात् प्राक् स-एव आसीत् ।

त्रिगुणात्मकरूप करणीय स्वेच्छार्थं आपतित-तस्य ॥

एतादृशे चिदाकाशे (स्तोतुं) वदस्व अपि सपन्न दीर्घम् ।

आरोहय ऊर्ध्वं सो-ऽपि एकस्मिन् सोपाने आश्रित ॥

अस्ति कस्य सामर्थ्यं माहात्म्य वदिष्यति अस्य ।

कठिन (दुष्कर) श्रीब्रह्मा सपन्न अस्ति यस्य (माहात्म्यानुकीर्तनम्) ॥

अयमेव नीरूप अस्ति प्रति रूपस्य मध्ये ।

अयमेव साधूनां सत्सङ्गस्य मध्ये ॥ २९ ॥

अथाच पार्वती मातर प्रति श्रीशिवस्य सद्गुणान्वर्णयति ॥ ३० ॥

परमात्मा भक्ते वर परमेश्वर अपि (मात) ।

अयमेव शङ्कर अपि त्रिभुवनसारभूत ॥ ८५० ॥

ब्रह्मात्मना वर्तमान वेदसमुद्र अपि

विष्णुरूपेण धारयन् जगत्या अवतारम् ।

शिवरूपेण राक्षसेभ्य अपि वितरन् वर अपि

अयमेव शङ्कर अपि त्रिभुवनसारभूत ॥

अयमेव वीर्यमिषेण नाययन् (रावणद्वारा) सीतां अपि

अयमेव लङ्कायां अपि कुर्वन् सर्वनाशम् ।

अयमेव रामलक्ष्मणात्मा श्यामसुन्दर अपि

अयमेव शङ्कर अपि त्रिभुवनसारभूत ॥

पाँनुन् पांडवन्-हंन्दु ईश्वर् है
    दऊय् अरदाह् अचौहिनी गालवुनु ।
दऊय् कृष्ण-जुव् मुरली-मनोहर् है
    दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
मछ-अवतार कुय् ज्ञान् व्यपदाववुनु
    सावर्णि-राजस् प्रलय् हाववुनु ।
कल्पांथ् अंमि-संन्दु चन-माथ्र् है
    दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
कूर्म-रूंप समुद्रस् कुय् मंदनाववुनु
    च्वदाह् रंतन् दाववुनु सागराविय् ।
अथि ह्यथ् न अमृथ् धन्वन्तर् है
    दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८५५ ॥
पाताल वराह-रूंप पृथिविय खारवुनु
    हिरण्याक्ष-दैत्यस् दऊय् मारवुनु ।
गजेन्द्रस् म्वकलावुनु हरिहर् है
    दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
प्रह्लाद-बक्तिथ् दऊय् पालवुनु है
    मद-माश वालवुनु हिरण्यकश्यपस् ।
नरसिंह-जी दऊय् नर्मदेश्वर् है
    दऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
दऊय् स्वख् करवुनु मुनीश्वर् है
    दऊय् ध्रुव-राजुन गोपीनाथ् ।

पञ्चानां पाण्डुपुत्राणां ईश्वरः अयि

अयमेव अष्टादश अक्षौहिणीः विनाशयन् ।

अयमेव श्रीकृष्णः मुरलीमनोहरः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ।

मत्स्यावतारेण अस्ति ज्ञानं उत्पादयन्

सावर्णिमनवे प्रलयं प्रदर्शयन् ।

कल्पमितकालः अस्य क्षणमात्रकालः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

कूर्मात्मनावतारेण समुद्रं अस्ति मथयन्

चतुर्दश रत्नानि दापयन् विभज्य (देवासुरेभ्यः) ।

हस्तेन धृत्वा च अमृतं धन्वन्तरिः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८५५ ॥

पातालात् वराहात्मावतारेण पृथिवीं उद्धारयन्

हिरण्याक्षाख्यदैत्यं अयमेव निघ्नन् ।

गजेन्द्रं उन्मोचयन् हरिहरात्मा अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

प्रह्लादं भक्तं अयमेव पालयन् अयि

महान्याघात् (निर्मर्यादं कुर्वन्) अधरोपयन् हिरण्यकशिपुम् ॥

नरसिंहरूपी अयमेव नर्मदेशः अयि

अयमेव शङ्करः अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव मुक्तिं दिशति मुक्तीश्वरः अयि

अयमेव धुवराजस्य इष्टदेवः शरण्यः ।

अटल-पद् दिवुनु विश्वेश्वर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
दुऊय् वामन-जी गंगाद्र् है
बलि-राज़स् बड्डु दान करवुनु ।
दुऊय् पान आमवुनु कुह् ख़र् न अख़र् है
दुऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
अमिसंय् सादन्-हन्दु न्यथ् प्रनाम् है
भार्गव-राम् है दुऊय् आसवुनु ।
चत्रियन् गालवुनु अथि तब्रु ह्यथ् है
दुऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८६० ॥
ब्वद्ध-रूफ् दारिथ् न्यद्र् चावुनु है
ज्यग-निश धावुनु राचमन् पथ् ।
दुऊय् दन-दिवुनु दामोदर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिवुवन्-सार् ॥
कल्कि-अवतार् कुय् दुऊय् दारवुनु है
अदर्मी गालवुनु तथ् कालस् ।
दर्म् बड्रावुनु विद्याधर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ॥
दुऊय् विष्णु-भगवानुस् मद्-ग्वर् है
पोश-कनि लोगुनस् त्रियुम् नियर् ।
राम-सन्दु पूज़नी रामेश्वर् है
दुऊय् शंकर् है त्रिवुवन-सार् ।

अचलपदं (तस्मै) वितरन् विश्वेश्वर अयि
अयमेव शङ्कर अयि त्रिभुवनसारभूत ॥
अयमेव श्रीवामन गङ्गाधर अयि
बलिदानवराज मद्यान्त वशान्न कुर्वन् ।
अयमेव स्वयं वर्तमान अस्ति देवात्मा असुरात्मा च अयि
अयमेव शङ्कर अयि त्रिभुवनसारभूत ॥
असमा-धय साधूनां नित्यं प्रणाम अयि
भार्गवरामरवेण अयि अयमेव वर्तमान ।
क्षत्रियान् विनाशयन् हस्ते परशु धृत्वा अयि
अयमेव शङ्कर अयि त्रिभुवनसारभूत ॥ ८६० ॥
मुद्रावतार धृत्वा योगनिद्रां आस्थितः अयि
पश्चात् निधापयन् राक्षसान् त्रिभुवान् ।
अयमेव धनदाता दामोदराख्य अयि
अयमेव शङ्कर अयि त्रिभुवनसारभूतः ॥
कल्क्यवतार अस्ति अयमेव धारयन् अयि
पापात्मनः विनाशयन् तस्मिन् काले ।
धर्मं विवर्धयन् विद्याधरेति अयि
अयमेव शङ्कर अयि त्रिभुवनसारभूत ॥
अयमेव विष्णोर्दशस्य अद्गुण (पूज्य) अयि
(पत्र) पुष्पार्थे निवसितं गृहीय मधम् ।
तस्मादपि पूजायाम् शम्भोस्तु अयि
अयमेव शङ्कर अयि त्रिभुवनसारभूत ॥

कालस् जालवुनु बस्मादार् हे
तवय् नाव् थवहस् कालसंहार् ।
यमराजस् श्मि-संज़ु यर-थर हे
द्रुङय् शंकर् हे त्रिवुवन-सार् ॥
द्रुङय् अमरनायुकु अमरेश्वर् हे
अयोध्याय द्वारकाय बिय मथुरा ।
नैपाल काशिय कश्मीर-पर् हे
द्रुङय् शंकर् हे त्रिवुवन-सार् ॥ ८६५ ॥
बूगन् बूगवुनु* योगेश्वर् हे
थ्यथ् ब्वद् मन् प्रान् द्रुङय् आत्मा ।
द्रुङय् अंदर् हे द्रुङय् न्यवर् हे
द्रुङय् शंकर् हे त्रिवुवन-सार् ॥
पुष्पदन्त रूप कुय् बूग मूच् दावबुनु
द्रुङय् वननावबुनु महिम्न-पार् ।
द्रुङय् आनंद-गन् नंदिकेश्वर् हे
द्रुङय् शंकर् हे त्रिवुवन-सार् ॥
हनि-हनि मञ्ञ द्रुङय् चराचर् हे
छपणम् वननावबुनु लीला ।
यापनो अमंज़ु ह्दयुकु मंदिर् हे
द्रुङय् शंकर् हे त्रिवुवन सार् ॥ ३० ॥

---

* ज्ञानवुनु (जयहनु) इति पाठान्तरम् ।

कालं दाहकः भस्ममलिताङ्गः अपि

तेनैव नाम नियतं-तस्य कालसंहार-इति ।

यमराजस्यापि अस्मात् महाकम्पो-भीतिश्च अपि

अयमेव शङ्करः अपि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अयमेव अमरनाथक्षेत्रस्य अमृतेश्वरः अपि

अयोध्यायां द्वारकायां पुनः मथुरायाम् ।

नेपालदेशे काश्यां कश्मीरदेशे अपि

अयमेव शङ्करः अपि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ८६५ ॥

भोगानां भोगकृत् योगेश्वरः अपि

चित्तरूपः बुद्धिरूपः मनोरूपः प्राणरूपः अयमेव आत्मा ।

अयमेव अन्तः अपि अयमेव बहिश्च अपि

अयमेव शङ्करः अपि त्रिभुवनसारभूतः ॥

पुष्पदन्तात्मना अस्ति भोगमोक्षात्मफलं दापयन्

अयमेव वाचयन् महिम्नाख्यं-स्तोत्रम् ।

अयमेव आनन्दराशिः नन्दिकेश्वरः अपि

अयमेव शङ्करः अपि त्रिभुवनसारभूतः ॥

अंशस्य-अंशस्य मध्ये अयमेव चराचरात्मना (परिव्याप्तः) अपि

कृष्णस्य वाचयन् स्तुतीः-कीर्तीश्च ।

वामस्थानं अस्य हृदयस्थं मन्दिरं अपि

अयमेव शङ्करः अपि त्रिभुवनसारभूतः ॥ ३० ॥

---

31 MENAKĀ SCOLDS PĀRVATI FOR THUS SPEAKING WELL OF THE HORRIBLE BRIDEGROOM PĀRVATI JUSTIFIES HERSELF NĀRADA REPORTS THE STATE OF AFFAIRS TO ŚIVA

ह्यथ् पाठि पार्वतीय शिव-लीला ।
    कनन् मातायि कॅङ्ग् छ्यस् बॅड् दलीला ॥ ८६९ ॥
महात्मा तस् वॅनुन् कीताह् वनय् क्याह ।
    दॅपुस् तमि ह्यय् वनुनु पज्या च्य् वाह् वाह् ॥ ८७० ॥
मंदछ् छ्य्-ना वनान् छुख् ऊर्-तैशूर् ।
    च्ह् छुख् किङ्क् कूर्ह् स्य-निश् व्यन् दूर् चल् दूर् ॥
अछिव् वुछनय् वनान् छुख् बॅड् दलीलाह् ।
    असंज़् ब्रोंठय् बन्येमॅच् छुख् वकीलाह् ॥
चपाथ् तस् दिच़न् छ्य् वारयाह् शर्म ।
    यिवान् कॅह् छुख्-न अछि-तॅलि छुख् च्ह् नर्म् ॥
सपॅज़् शर्मन्द गौरी ह्यु वुछिथ् हाल् ।
    दह् क्याह् वोज्यम् असिस् वॅलुमॅतु मुहन् नाल् ॥
महादेवुनु महात्माह् वोजि सुय् पूर् ।
    अहंकारस् बन्योमॅतु आखि यस् सूर् ॥ ८७५ ॥
व्यलंगिथ् रोशि सुय् मायाय जालय् ।
    शयन् यस् परमशिवॅस् सर्प-मालय् ॥
सफेदस्-यठ् लगान् छिय् वारयाह् रंग् ।
    सफेदी मानि स्य् युस् ज्ञानि सत्संग् ॥
शरीरस् कुय् पतव्-लाकन् सनान् सूर् ।
    वसा प्रथि तस् युस् रोशि देह-निश् दूर् ॥

इत्थं पार्वत्युक्तिं श्रुत्वा सभर्त्सनमिव प्रतिवदति मेना ॥ ३१ ॥

इत्थं प्रकारेण पार्वत्या शिवकीर्तिस्तुतिः

कर्णयोः मातुः कृता (गोचरीकृता) अस्ति-तस्यै महती कथा (वार्त्ता) ॥ ८६९ ॥

माहात्म्यं तस्यै कथितं-तया कियत् कथयिष्यामि किं (अलौकिकम्)।

प्रत्युक्तं-तस्यै तया (मात्रा) इदमेव कथनीयं योग्यमस्ति-किं त्वया अहो अहो ॥ ८७० ॥

लज्जा अस्ति-तव-न-किं कथयन्ती असि असमञ्जसम् ।

त्वं असि कीदृशी कन्या मत्तः अधुना दूरं गच्छ दूरम् ॥

अक्षिभ्यां अदृष्ट्वैव कथयन्ती असि महतीं वार्त्ताम् ।

अस्य (शिवस्य) पुरस्तादेव संपन्ना असि मध्यस्थरूपा ॥

चपेटिका तस्यै प्रक्षिप्ता-तया अस्ति-तत्र अतिशयेन लज्जा (काक्वा नेति)।

आगच्छन्ती किंचिदपि अस्ति-न अतिविषये असि त्वं सुकुमारीव ॥

संपन्ना सुलज्जिता गौरी ईदृक्ष दृष्ट्वा वृत्तम् ।

(यथार्थम्) इयं किं-नाम श्रोष्यति-सा अस्याः आवृतं मोहेन वेष्टनम् ॥

महादेवस्य माहात्म्यं श्रोष्यति स-एव पूर्णम् ।

अहंकारस्य संपन्नं स्यात् यस्य भस्म ॥ ८७५ ॥

वसहस्य स्पृक्षति स-एव मायायाः जालम् ।

प्रीतिजनकाः यस्य परमशिवस्य सर्पास्थिमालाः (भवेयुः) ॥

शुष्ककण्ठे कंकणकः फणि अनेकाः पाशाः ।

शोकं संत्यजति स-एव यः जानाति मद्रूपम् ॥

शरीरस्य अस्ति भस्मतः संभवत् भस्म ।

मम प्रियं-परित्यजति सदा यः स्पृशति देहात् दूरं (उदासीनः) ॥

तिथ्य् नारद्-जियन् ग्यलि वुछु दथुय् रंग् ।
  व्यथिथ् गव् पकनि लगु सांपनु स्यठाह् तंग् ॥
सदाशिवस् निश् दवान् दवान् श्राव् ।
  व्यनथ् कॅरनस् प्रवो श्रर्जस् म्य कन् थाव् ॥
छ्यह् ग्यस लह्य श्रासवॅञ् मैनावतौ हश् ।
  वुछिथ् मय् मुर्ख-व्वञ्-किनि गय नाश्वश् ॥
दछान् श्रास् महाराजाह् ज्यान् यिय्यम् ना ।
  वरिथ् सुय् राजकमार्य नियम् ना ॥
कुनिथ् कवि लॅहि तुहॅञ् माया छ्यह् प्रजा ।
  दुयौ तॅमि बामि यस् श्रासि लूक-लज्जा ॥
मदछ् यॅमि श्रावू तॅमिय् प्रावू गथ् बेशख् ।
  चह् मंदछख् कस् कुस् सर्वव्यापख् ॥ ३१ ॥

---

32 NĀRADA PRAISES ŚIVA, AND ASKS HIM TO ABANDON HIS HORRIBLE FORM

लज्जाय-रॅक्षि प्रजाय ।
  श्रनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
कुस् कुय् दयुस् कस् मंदछख्,
  निर्मल-रूप-किनि कुय्-न शख् ।
ग्वन् च्यॉनि न गॅञ्छरन श्राय
  श्रनुग्रह् कुह् च्योनु ज्याय-ज्याय ॥
बालक-श्रवस्था छाय् च्यय् न्यय्
  कुय् बूल-यालय् नाव् छ्य मय् ।

तथैव नारदर्षिणा यदा दृष्टं ईदृक् चरितम् ।

उत्थाय गत चलितुं प्रवृत्त सपद्य अत्यन्त बद्ध इव-क्रुद्ध ॥

सदाशिवस्य समीपे धावन् धावित्वा आजगाम ।

विज्ञप्ति कृता येन तस्मै हे प्रभो विज्ञप्ति मम कर्णौ निधत्स्व ॥ ८८० ॥

अस्ति या युष्माकं वर्तमाना मेनावतो वधू ।

दृष्ट्वा चैव मूढमुद्रां सपन्ना अप्रसन्ना ॥

इच्छन्ती आसीत् महावर रुचिरं आगच्छतु मे नाम ।

दृत्वा स एव राजकुमारीं नयतु मे नाम ॥

एकरूपा स्थ यूय भवता मायाविवर्त अस्ति प्रजात्मभूतसर्ग ।

द्वैत तस्यैव भाषिष्यसे यस्य स्यात् लौकिकी लज्जा ॥

लोकलज्जा येन परित्यक्ता तेनैव प्राप्ता गति नि सदेहम् ।

त्व लज्जितो भविष्यसि कस्मात्, अपि (यत) सर्वव्यापक ॥ ३१ ॥

नारदस्तुतिवृत्त श्रीशिवं प्रति ॥ ३ २ ॥

हे-लज्जया विहीन प्रजाया ।

अनुग्रह अस्ति तव प्रतिष्ठानम् ॥ ८८१ ॥

क अस्ति ते द्वितीय कस्मात् लज्जिष्यसे

निर्मलेन-रूपेण अस्ति ते-न मशय ।

गुणा त्वदीया नहि सकलन (सर्वत्र) आगता

अनुग्रह अस्ति तव प्रतिष्ठानम् ॥

बालकस्यैवावस्था अस्ति स सदैव नित्यम्

अस्ति ते धूर्जटिति (बदार्थ्यापेतार्थक) नाम सत्य सत्यम् ।

जै-जै कुय् द्रकि दयाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
निर्लूब मुह् कुय् गोलुमंतुय्
    आस्र्यं काम् कुय् ज़ोलुमंतुय् ।
ओसिय् द्यु तौज़् उमाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
विरक्त वंस्त्र् छिय्-न नालि
    फेरान् च्यय् कुख् वालि-वालि ।
कुस् ज्ञानि कुख् च्रह् कय् ग्राय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
न्यथर्नि अमरनाथ् च्रह् कूख्
    वंस्त्र् चावि तंमि यंमि लंबुख् ।
नालमंति करि प्रतिमाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ८९० ॥
परमशक्ति-संस्ति बूलवाल
    नालि छ्यय् कुंजमच् कल-माल ।
मस्तान बेपर्वाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
म्वकट-कनि छय् स्य जटा
    नाव् प्यंयु संकट-कटा ।
जटा-म्वकट-गंगाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥

जयजयकारः अस्ति-ते ईदृश्याः दयायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-निर्लोभ मोहः अस्ति-त्वया विभाजितः

आश्चर्यं कामः अस्ति-त्वया दग्धः ।

भूत्वा ईदृक् तेनः उमायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-विरक्त वस्त्राणि सन्ति-ते-न वसितानि

संचरन् त्वमेव असि प्रतिपर्वतग्रामप्रवेशेषु

कः जानाति असि त्वं कस्मिन् स्थाने

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

हे-नग्नमूर्ते अमरनाथः त्वं असि

वस्त्राणि त्यक्तानि तेन येन लब्धस्त्वम् ।

आलिङ्गनानि करिष्यति प्रतिमायाः (तत्र तत्र)

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९० ॥

हे-परमभक्तुरपेत महार्जवस्वभाव

वैकत्तकरूपेण सन्ति-त्वया धृताः मुण्डमालाः ।

आनन्दमय निर्भय

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

मुकुटस्थाने अस्ति-ते तव जटा

माम पतितं-ते संकटहर्तासि ।

जटामुकुटस्थाया-गङ्गायाः

अनुग्रहः अस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥

नव् निदान् छिय् दन-पूर्
    आश़्र् तिह् चोविथ् मंलुथ् सूर् ।
वंलुनख् न मुह-मायाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
वृश़्बम् खमिथ् बस़ाह् मंलुथ्
    हस्ति-चम् त मुह-मुमल वंलुथ् ।
खश़् ग्वंयु च्य़ दूय् दच्छाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
महाराज़ आयोख् बनिथ्
    कम् कोयं कुस् ह्यकि वनिथ् ।
मैना च्य़ वुछने द्राय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ८८५ ॥
डीशिथ् च्य़ गय चूवस् अंदर्
    हावतस् तिथुय् रूफाह् संदर् ।
यिथु लगिह्यि् पंतु-छाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
हंसनाद-पठ माहाय
    रोज् चाव् हंसुनु भाय ।
ह्मंषा म्य घाम् हंमाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥
रूपम् तिथु दित दर्शनुय्
    यिथु पामिहेत्व् चिथुवन् कुनुय् ।

नव ब्रह्माण्डो-निधय सन्ति ते धनेन-पूर्णा
श्राश्चर्यं तत् त्यक्त्वा परिमलित त्वया भस्म ।
श्रावृतस्तथा-त्व नैव मोहमायया
श्रनुग्रह श्रस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥
(श्रधुना च) वृषभ श्रारुह्य भस्म परिमलित त्वया
हस्तिचर्म सिंहचर्म च धषित-त्वया ।
रोचक मपन्न ते तव इदमेव इच्छया
श्रनुग्रह श्रस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥
महावर श्रागतस्त्व भूत्वा
कस्या कन्याया (एतस्य) क पर्याप्स्यति कथयितुम् ।
मेनका त्वा दृष्ट निर्गता
श्रनुग्रह श्रस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥ ८९५ ॥
दृष्ट्वा त्वां गता लोभस्य मध्ये
प्रदर्शय नाम तस्यै तादृश रूपं रुचिरम् ।
यथा उपहारीभवेत्सा तव पादाभ्याभाधाम्
श्रनुग्रह श्रस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥
एकनाडस्थानात् महाय
सिद्धु प्रक्षिप (श्रस्मासु) राजहंसस्य छाया (राजत्वनिमित्तभूताम्)
हिमा (तृष्णा) मम श्रस्ति मे समीपश्रासक्ता
श्रनुग्रह श्रस्ति तव प्रतिस्थानम् ॥
कृपाम्य (श्रन्यकर्तुं) तादृक् देहि नाम दर्शनम्
यथा भासिष्यते-सर्वं त्रिभुवन एकरूपमय ।

म्या॒विहे लूक-लज्जाय
    अनुग्रह् कुह् च्योन् ज्याय-ज्याय ॥ ३१ ॥

---

33 ŚIVA TAKES A BEAUTIFUL AND ADORNED FORM: MĒNAKĀ'S WONDER

इह् लीला बूज़िथ्य ख्रग् गव् महेश्वर् ।
    अमान् अमान् दप्योन् तस् हे मुनीश्वर् ॥ ८९९ ॥
इह् मोहय् वनुनु च्योनुय् म्य मञ्जूर् ।
    बराबर् न-त म्यय् निश् ग्वक तय् सूर् ॥ ९०० ॥
समदृष्टी वनय् क्याह् छ्यय् म्य कथ् हिशू ।
    हिजय् कुय् बुजं तय् क्यम्ख्वाब् म्यय् निश् ॥
वनन्-वनन् नजर् नारद्-जियन् चावू ।
    महादेवन् महामाया परनञ्ज् हावू ॥
स माया यथ् दपान् विश्वरूप-दर्शन् ।
    सुह् दर्शन् यथ् वनन् अमृत वर्शुन् ॥
करोर् सूर्यन् इन्दुय् तीजाह बनोवुन् ।
    परंब्रह्मन् पनुनु प्रकाश् होवुन् ॥
परमशिवन् पनुनु प्रचह् चोवुन् ।
    करोर् सूर्य तीज् यस् ज्याह् मिलनोवुन् ॥ ९०५ ॥
थविव् त्वहि बोजवंन्यव् वार ध्यानय् ।
    करिव् ब्रद् च्यथ् थविथ् मथ् कुस् वनानंय् ॥
कुनुय् सूर्य वुछुनु छुव न बमानंय् ।
    निथर् तथ् दर्शनस् छिव न दरानंय् ॥

(यथा) अत्यच्यत लौकिकीं लज्जाम्

अनुग्रह अस्ति तव प्रतिष्ठानम् ॥ ३२ ॥

शिवस्य सच्छोभिमालङ्कारादिवेषोद्भव वृत्तं प्रकाश्यते ॥ ३३ ॥

एतां स्तुतिं श्रुत्वा प्रसन्न भगवान् महेश्वर ।

हसित्वा हसित्वा अकथयत् त (नारदर्षि) हे मुनीश्वर ॥ ८९९ ॥

अस्ति (हि) सर्वमेव कथन तव मम अङ्गीकृतम् ।

समान अन्यथा समेव समीपे मुक्ता भस्म च ॥ ९०० ॥

मम दर्शन कथयिष्यामि किं अस्ति मम कथ्य समानम् ।

सदृशमेव अस्ति मुक्तं वस्तुमूल्यवस्तविपर्यय मम समीप ॥

कथानुसार दृष्टि नारदर्षिणा प्रदत्ता ।

महादेवेन महामाया स्वकीया प्रदर्शिता ॥

सा माया यां प्रवदन्ति विश्वरूपदर्शनमिति ।

तत् दर्शन यत् कथयन्ति अमृतवर्षणमिति ॥

कोटिसङ्ख्याकानां भूपानां सत सङ्काशित तेन ।

परब्रह्मणा स्वकीय प्रकाश प्रदर्शितस्तेन ॥

परमशिवन स्वकीय सौन्दर्यतेज आविष्कृत-मन ।

कोटिसूर्यतेज (इव) युगपत् प्रकाशित तेन ॥ ९०१ ॥

महाराज भूप, हे भ्राता, मुग्ध ध्यानेन ।

कुरुत सुहितम्, चित्त निरुद्धं, सत्य अस्मि कथयम् ॥

एकमेव सूर्य दृष्टं अस्मि न न प्रभात ।

यत्र तस्मिन् दर्शन स्मा न न स्थितोऽभवत ॥

कोटिसख्या यत्र स्यात् तत्र कीदृक् स्यात प्रकाश ।

दृष्ट क शक्नुयात्, कस्य स्यात् तादृक् प्रकाश ॥

अह कि वर्णयिष्यामि तत महावर सपन्न कौतुक ।

तादृशस्य परिवारस्य यादृक् योग्यमासीत् तादृक् ॥

चञ्चलीभवन्ती अस्ति मे बुद्धि , कथयिष्यामि कि मञ्जिष्ठारागस्य विधानार्थ ।

हिमाग (य सूर्यादयास्तसमये उत्पद्यते) आगत निविष्ट तस्य तत्र पादयो तले ॥ ९१० ॥

दृष्ट्वा नारदर्षिणा कृतस्तेन तस्मै नमस्कार ।

(अवश्य स) त्व कर्ता सर्वस्येव असि, हे निराकार ॥

एक एव आसी मनसि यदा उद्गत ते तत्र एकदा ।

सदृश कथयेय, दत्ता च दीर्घ विस्तारम् ॥

कथानुसार द्रु[illegible]मात्रकाले सर्व सचार ।

महादेवेन[illegible]त्वया उत्पन्नस्त्वया, किं च आश्चर्य अस्ति ईदृक (वर्तमान) कार्यम् ॥

सा माया या प्र[illegible]कारणानि प्रणजाकारैव ।

तत् दर्श[illegible] परमात्मा तन्मध्यभागे स्वच्छन्द ॥

[illegible]पद्माकान[illegible]र त्व असि, अस्ति ते भक्तिभावस्य प्रीति ।

[illegible]रत्र[illegible]ते जयकार , न भूपात्ते जयकार , ते भूपात्ते ॥ ९१५ ॥

[illegible] न [illegible] विचारि अस्ति मे पुन इयमत्र, च मृत्युत्य ।

[illegible]कपितृणा तादृशी दृष्टि वितर यथा पश्येयुस्त्वाम् ॥

समाप्तद्ध पू[illegible] [illegible]ा गत प्रवृत्त तत महाग्नि ।

कुपत [illegible]ष्यामि कियत् प्रचण्ड तेन पर्वत व्याप्त ॥

एकमेव[illegible]क्य मेनायता सपन्ना विदितवृत्ता ।

दृष्टि प्रसार्य दृष्टवती शम्भु जगाघर (य पूर्वदृष्ट) ॥

बन्योमंतु राज-ब्रंचाह् तीजवानाह् ।
   बरिथ् तमन्दिय् तीज़-सूंत्य् आमंतु ज्यहानाह् ॥
सुह् महाराजाह् सुह् माजाह् राज-च्यालाह् ।
   कुह् कम् ताकथ् तम्युकु करि अख् खयालाह् ॥ ९१० ॥
सुह् जंपानाह् सुह् मामानाह् विमानाह् ।
   कुह् कम् ताकथ् तम्युकु वनि अख् निशानाह् ॥
महाराजम् वुछिथ् इथु तीजुकुय् म्वख् ।
   चंलुम् द्वख् तम् बन्योम् परमातुमुकुय् स्वख् ॥
वननि लंजू क्याह् मनंकि तमन्ना म्य द्राया ।
   इह् छा पंजु किन वुछान् छम् स्वप्न-माया ॥
वनन् वनन् दयथ्-पाठि गय हर्गम् ।
   यछिदि सांरि किंदंरि बौठिम् म्य वर्गम् ॥
च्य् व्वन् हर्गेश्वरो हर्गस् बह् कंल्हयम् ।
   च्य् आनंदेश्वरो आनंद बह् वंल्हयम् ॥ ९१५ ॥ ३२ ॥

---

34 MĒNAKĀ, SEEING ŚIVA IN A FORM OF UNEARTHLY BEAUTY, PRAISES HIM

म्य गम् कोसुथ् दिगंबरय् ।
   पंपोश-पूजा करयो ॥ ९१६ ॥
प्रथमय् घ्यानि द्रायम् बह् गरय्
   करहा हर्गेश्वरकु दर्शन् ।
आमाह् कंहम् कुरचेच-मरय्
   पंपोश-पूज़ा करयो ॥

(स एव) सपन्न राजपुत्र प्रतितेजस्वी।
पूर्णता तस्यैव तेजसा समागत जगत्॥
(समुत्पन्न) स (तादृक्) महावर तत् अलङ्कारजाल राजयोग्यवेशादिकम्।
अस्ति कस्य सामर्थ्य तस्य करिष्यति (प) केवल स्मरणमात्रम्॥ ९२०॥
तत् यायायान त सामग्रीसमुदाय विमान (च)।
अस्ति कस्य सामर्थ्य तस्य कथयिष्यति (वर्णनेन) एक चिह्नमात्रम्॥
महावरस्य अवलोक्य ईदृश तेजस्वि सुखम्।
अपगत तस्या दु ख, तस्या (मेनकाया) उद्भूत तस्या परमात्मन सुखम्॥
कथयितु प्रवृत्ता कि नाम मनस आत्मक्लेशा मम अपगाता।
इद अस्ति कि सत्य किंवा पश्यन्ती अस्मि स्वप्नमायाम्॥
कथयित्वा कथयित्वा इत्यमेव सगता सा हर्षम्।
(व्यवारयच) ग्रहा सर्वे (सूर्यान्य) केन्द्रस्थानेषु स्थिता मे मे वर्षचक्रे (ज्योतिषप्रसिद्धे)॥
त्वया अधुना हे हर्षेश्वर हर्षे अह आपादिता त्वयाहम्।
त्वया हे आनन्दयर आनन्दन अह पूर्णीकृता त्वयाहम्॥ ९५२॥ ३३॥

अनुत्तररूपसौन्दर्य श्रीशिवस्य दृष्ट्वा मेनका स्तौति ॥ १४॥

मम शाक अपनीतस्त्वया हे दिगम्बर।
पद्मे पूजा कुर्या त॥ ९२६॥
प्रेम्णा तव निर्गताह अह गृहात्
कुर्यां नाम हर्षेश्वरस्य दर्शनम्।
स्नानमात्र कृत मया कुरुक्षेत्रसरसि
पद्म पूजा कुर्यां मे॥

प्रथमच पृथिविय परात्परय्
ज्यवान् ज्यवन छुह् वावुक् व्योमु ।
जीवरि ज्ञन्म-पाफ् ज्ञलिय् हरय्
पंपोश-पूजा करयो ॥
जीवरि-नाग-जल जगदीश्वरय्
अथ् वाव-व्यलिम् वन्योव् मग् ।
परमार्थ-रस् प्योस् परमेश्वरय्
पपोश-पूजा करयो ॥
गलुम चूच् अकि चनमातरय्
चलुन् खनमुह् वातिथ् सुह् ।
भुवनेश्वरिय तालुम् बनसरय्
पंपोश पूजा करयो ॥ ९३० ॥
अनंत अकाल हे अमरय्
यम्देरि खसान् वन्योम ग्रम् दम् ।
यमकिंकर् गालिथम् शकरय्
पपोश-पूजा करयो ॥
कामकि क्रूदकि भखास्खरय्
अखर् अछ्रूच् करुनय् सूर् ।
हरशम् वह् करूथस् हर्षेश्वरय्
पपोश-पूजा करयो ॥
हे शिव केशव ख्वकि अदरय्
दय आकार छुख् अदय-रूफ् ।

प्रेमात्मिकायाः पृथिव्याः हे-परात्पर

उत्पद्यमानं कृषणनाख्यक्षेत्रे अस्ति भावरूपं बीजम् ।

क्रोधम्-आख्ये क्षेत्रे सम्मार्जितपापानि दग्ध्वा त्वत्स्वामि

पद्मेः-पूजा कुर्वी-ते ॥

क्रोधम्-सेचनागलखेन हे जगदीश्वर

अस्य भावात्मबीजस्य संपन्नः सेकः ।

(यत्र) परमार्थवर्षः आपतितः हे-परमेश्वर

पद्मे -पूजां कुर्वी-ते ॥

विनष्टो-मे क्षोभः एतेन क्षणमात्रकालेन

नष्टो मे रत्नमुद्राख्यं-क्षेत्रं प्राप्य मोहः ।

(तत्र) भुवनेश्वरीदेव्या-प्रतिष्ठितया (रक्षकतया च) तारिताहं भवसरसः

पद्मे -पूजां कुर्वी-ते ॥ ९३० ॥

हे-अन्तरहित कालरहित हे अमृतमूर्ते

यमुवेर-नाम्नि-गिरौ आरोहन्त्याः संपन्नो-मे श्रमः दमः ।

यमकिङ्करा नाशितास्त्वया मे हे-शंकर

पद्मे-पूजां कुर्वी ते ॥

(स्वप्रकृतिं निन्दति) कामात्मनः क्रोधात्मनः भस्मासुरस्य

आसुर्या प्रकृत्या कृत-तपा-तव भस्म ।

दर्पं अहं आपादिता-त्वयाहं हे-दर्पेश्वर

पद्मे -पूजां कुर्वी-ते ॥

(तत्र) हे त्रिदात्मन् वेदात्मन् गुहाया मध्ये

ह्रपेन आकारेण अपि (वस्तुत) अद्वैतरूप ।

रामेश्वर त श्यामसुंदरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
संकट-कटा च्य् जटाद्रय्
नाव् य्युथ् म्य कोसुथ् सोरु संकट् ।
वर् लबु म्य च्यय्-निश् हरे-हरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
हे अमरय् हे अज़रय्
वुछिथ् च्य ज़रय् हुदुम-न दोग् ।
चराचरय् कुस् आयुरय्
पंपोश-पूजा करयो ॥ ८ ३ ५ ॥
तिक् अद्य म्य दितम् विश्वेश्वरय्
वुछ्हाय् क्रोर-सूर्यंकु नीज् ।
न-त अय् तीजस्-निश कति दरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥
नीज् ईश बनोवुथ् बस्मादरय्
बच्यनय् च्य दयस् जै-जै-कार् ।
वांछुम् पयम् गयम् व्यसरय्
पंपोश-पूजा करयो ॥
ध्यान् दिह् बक्ती भक्तीश्वरय्
गदादरय् सदाह् बोज् ।
आनंद् दिह् आनंदेश्वरय्
पंपोश-पूज़ा करयो ॥ ३ ४ ॥

रामेश्वरः श्यामसुन्दरश्च

पद्मो-पूजां कुर्यां-ते ॥

संकट-हर्ता तव हे-जटाधर

(तदेव) नाम प्रविष्टं-ते मम अपकृतस्त्वया सर्वः संकटः।

वरः लब्धः मया त्वत्त-एव हे-हरे-हर

पद्मोः-पूजां कुर्यां-ते ॥

हे अमर हे अजर

अवलोक्य त्वां अल्पशा-ऽपि स्थिता-मम-न चेतना ।

चराचरात्मरूपेण असि आश्चर्यरूपः

पद्मोः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ९३५ ॥

तादृशे नेत्रे मह्यं देहि-नाम-मे हे-विश्वेश्वर

पश्येयं-ते कोटिसूर्याणां तेजः ।

अन्यथा अस्मात् तेजसः कुत्र स्थास्यामि

पद्मोः-पूजां कुर्यां-ते ॥

तेजः ईदृक् समुद्भावितं-त्वया हे-भस्मपरिमलिताङ्ग

भूयात्ते तव ईश्वरस्य जयजयकारः ।

मामाहं स्मृतिं गताहं (च) विस्मृतिं (निश्चेष्टताम्)

पद्मोः-पूजां कुर्यां-ते ॥

(ग्रन्थकर्तुः) कृष्णस्य देहि भक्तिं हे-मुक्तीश्वर

गदाधरात्मविष्णुमूर्ते त्रिपामिश्रकं शृणु ।

आनन्दं देहि हे-आनन्देश्वर

पद्मोः-पूजां कुर्यां-ते ॥ ३८ ॥

---

35 MĒNAKĀ'S SATISFACTION.

स्यठाह् य्यमि मांपंनुम् मन् साविदानंय् ।
वननि लंजू छम् कर्मारी वाग्यवानंय् ॥ ९३९ ॥
नमस्कार् आग्यनम् छुम् कर्मलोनुय् ।
स्यठाह् रूपिठ् त खंदर् नुंदबोनुय् । ९४० ॥
अनानन्-कुन् दंयुन् दय् हे मयंतु नेतु ।
खंदर् वोलिथ छ्रयितोम् लंहि वनवुन् ॥ ३५ ॥

---

36 MĒNAKĀ CALLS UPON THE BRIDESMAIDS TO SING IN HONOUR OF ŚIVA

मंमिवे विगिन्नव् वनवुन् ज़ोनु हे ।
महाराज़ सोनु हे त्रिवुवन-सार् ॥ ९४१ ॥
वुन्न् श्रोसु बुडु तय् वुन्न् बन्योव् बालय्
सोनु हे सालय् कमि हाल आव् ।
नय्न्-हंन्द्ु नवु हे प्रान्यन्-हंन्दु प्रोनु हे
महाराज सोनु हे त्रिवुवन-सार् ॥
स्यठाह् तोज़वान् हे शूबाय-मान् हे
गर सोनु पान भगवान् हे प्राव् ।
ज़ोनु हे जुवान् हे मोनु हे सोनु हे
महाराज सोनु हे त्रिवुवन-सार् ॥
संकट-गटि-मञ्ज़ अनवुनु गाश् हे
यववुनु आश् हे आग्नि-रत्यन् ।

अनुत्तरशोभाशालिरूपमवलोक्य मेनाया यदुक्तं तद्वर्णयति ॥ ३५ ॥

अतिशयेन यदा सपन्नं तदा मन सानन्दम् ।

वस्तु प्रवृत्ता अस्ति मे कुमारी महाभाग्यवती ॥ ९३९ ॥

नमस्कार भूयात्तस्यै (यत) अस्ति तस्या सत्कर्मभाग्य (भर्ता)

अतिशयेन रूपवान् सुन्दरश्च मनोहर एव ॥ ९४० ॥

अन्य स्त्रिय प्रति अकथयत् ईश्वर अपि सपन्न प्रसन्न ।

सुन्दररूपया याच्या आरभध्वमस्यार्थ पूय उत्सवगीतिम् ॥ ३५ ॥

मेनाया जन्यस्त्र्याह्वानपूर्वं गान वर प्रति कटाक्षोक्त्य ॥ ३६ ॥

समानेता भवथ हे स्त्रियस्त्रिय गान स्थात (अस्माभिरुचित) अपि ।

(यत) महावर अस्मलक्ष्मी अपि त्रिभुवनसारभूतो (अस्ति) ॥ ९४२ ॥

अधुनैव आसीत् स्थविर ननु अधुनैव सपन्न बालकरूप

अस्मद्दृष्टे अपि निमन्त्रयन येन (अलौकिकेन) वृत्तेन आगत ।

नवीनाना नवीन अपि पुरातनानां पुरातन अपि

महावर अस्मलक्ष्मी अपि त्रिभुवनसारभूता अस्ति ॥

अतिशयेन तेजस्वी अपि शोभावान् (च) अपि

गृहे अस्माक स्वय भगवान् अपि प्रविष्ट ।

स्थान (धाम) अपि लोकात्मभूत अपि ममत अपि (च) अस्माक अपि

महावर अस्मलक्ष्मी अपि त्रिभुवनसारभूतो अस्ति ॥

सकलात्मनस्तामिस्रात् यत्नान्यत् प्रकाश अपि

निधापयन् आशा अपि निराशानाम् ।

साज़ कर्मारिय-दन्द्र कर्म-लोत् है
महाराज मोत् है त्रिवुवन-सार् ॥ ८ ४ ५ ॥
जोतन् तनि-सूंत्य् मन् निवबुन् है
स्वख् दिवबुन् है स्वख् हाविथ् ।
कृष्णस् हृदयस् मञ्ज़ बासवुन् है
महाराज़ मोत् है त्रिवुवन-सार् ॥ ४ ६ ॥

---

37. THE BRIDESMAIDS SING PRAISES OF VIṢṆU, WHO LEADS THE PROCESSION

नंदलाल् आव् गिंदने राम् ।
आर करिवे आरय् ॥ ८ ४ ७ ॥
आरवल् दंज़ू लोल-नारय्
आर-रस्ति कर् वन्वास् ।
आर-कूंच फोल् आर-आरय्
आर करिवे आरय् ॥
देह-द्वारकाय मञ्ज़ वारय्
वुछितोन् खेलवुन् रास्
दार्य सुचरिथ् नवद्वारय्
आर करिवे आरय् ॥
हरमख तय् हरद्वारय्
वनि-कडितोन् सन्न्यास् ।
सूंत्य् ज्ञान सुव्यचारय्
आर करिवे आरय् ॥ ८ ५ ० ॥

अस्माक कुमार्यां सुकर्मभाग्यभूतो भर्ता अयि

मदाउर अस्मत्सवन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो ऽस्ति ॥ ९४५ ॥

देदीप्यमान मूर्त्या मन हरन् (अस्ति) अयि

सुख ददत् अयि सुख प्रदर्य ।

कृष्णस्य (अन्यकृत्) हृदयस्य मध्ये भासमानो (ऽस्ति) अयि

मदाउर अस्मत्सवन्धी अयि त्रिभुवनसारभूतो ऽस्ति ॥

सद्दागतसभ्याय श्रीविष्णु स्तुतिभिर्गायन्ति जन्यस्त्रिय ॥ ३० ॥

नन्द नन्दन आगत क्रीडितं रासलीलाम् ।

त्वया कुरुत भो मयउलीविशेषम् ॥ ९४७ ॥

पुष्पविशषवाटिका त्वया हार्दोत्सवतायेन

निष्फलयेन कृत वनवास ।

त्वया आर्द्रीभूता सवारगता ललाटश्रीषु

त्वया कुरुत भो मयउलीम् ॥

देहात्मिकाया तारकाया मध्ये सुष्ठु

पश्यत नाम त (दृश्यतां च) मोहनशील रासलीलायाम् ।

पद्मद्वाराणि उद्घाट्य नवद्वारात्मिकानि

त्वया कुरुत भो मयउलीम् ॥

(प्रतिपुरं) हरमुखाख्ये गिरिच्छिद्रे पुन हरद्वाराख्ये-श्रीगङ्गातीर्थे

उपलभ्यतां च मध्यामो ।

यमुना स्नानेन सद्विचारैश्च

त्वया कुरुत भो मयउलीम् ॥ ९४० ॥

लारि क्याह् दमि संसारय्
    सासन् ति करिवे साम् ।
अख् दय-नाव् तारि तारय्
    आर करिवे आरय् ॥
हार-पर्वत दर्बारय्
    लछ्य-वंदि सास-वंदि सास्
निथिवे दय-दन-धारय्
    आर करिवे आरय् ॥
वंनिवे यिथ् गुपकारय्
    शङ्कर-मङ्ग वन्वास् ।
ग्यविवे शंकराचारय्
    आर करिवे आरय् ॥
करिवे खंदरीनारय्
    रव्-करनुकु अव्यास् ।
श्याम-खंदर् बोलि वारय्
    आर करिवे आरय् ॥
कृष्ण-जुव् चाव् सालि दारय्
    सूत्य् ह्यथ् हरम्वखवास् ।
सूर्य-चंद्रम प्रकारय्
    आर करिवे आरय् ॥९५५॥

अनुयास्यति कि वस्तु (सारात्मना) अस्मात् ससारात्

सहस्रश सख्याकानि द्रव्याणि अपि कुरुत-भो भस्म ।

एक ईश्वरनाम तारयिष्यति पार (भवसर-पारम्)

दयया कुरुत भो मण्डलीम् ॥

शारिकागिरिस्थात् महाधिकारिणत्

लक्षसख्याकानि सहस्रश सहस्रम् ।

स्वीकुरुत भो ऐश्वर्यात्मधनद्रव्याण्येव

दयया कुरुत भो मण्डलीम् ॥

भवत भो आगत्य गुपकाराख्ये गोपाद्रिप्रदेशे

नगरमध्यात् वनवासिताम् ।

गायत भो शङ्कराचाराख्यगिरिस्थज्येष्ठेश्वरमन्दिरे

दयया कुरुत भो मण्डलीम् ॥

कुरुत-भो स्वर्न्दरिमाराख्ये स्थान*

सम्मुख पङ्क्तिद्वयविधानेन† अभ्यासम् ।

(येन) श्यामसुन्दर श्रोष्यति सुष्ठु

दयया कुरुत भो मण्डलीम् ॥

(अथ) कृष्णचन्द्र प्रविष्ट अस्माक द्वारे

सह धृत्वा हरमुखवास्तव्य महादेवम् ।

सूर्याचन्द्रमसो प्रकारेण (स्त इमौ)

दयया कुरुत भो मण्डलीम् ॥ ९५५ ॥

---

* विष्णुपादनिकट ॥

† पुर पश्चाद्गतिविधिपूर्वक क्रीणा गानविशेष ॥

क्ष्याम् सूंत्य् त्वकच्यारय्
    क्ष्याा-जुव् करि अथवास् ।
गिंदर्निकि क्षिह् दह् तारय्
    आर करिवे आरय् ॥ २७ ॥

---

38 THE WOMEN ASSEMBLE TO WATCH THE BRIDEGROOM

दह् वूजिथ् चयलूकच त्रिय आय ।
    महाराजस् वुछनि कमि खोल द्राय ॥ ८५७ ॥
नज़र् दार्यो बरौ-किनि याज़् चावूख् ।
    महादेवज़् सवारी पज़ंनावूख् ॥
नियर् दितिनख् लिथिय् यिथु बोजन आख् ।
    खंदर् वानिय वज़ेहम् वनवन्-वाख् ॥
ह्यांतुख् जन् वैकुण्ठ् मंडुस् बनावुनु ।
    समिथ् त्रिय-वाव ह्यांतुहस् वननावुनु ॥ ८६० ॥ २८ ॥

---

39 THEY SING THE WEDDING SONG.

पारि पारि संगितोस् रथ-सवार्यं .
    महाराज राज-कमार्यं आव् ॥ ८६१ ॥
वय चंलु मृत्युंजयने जय-सूंत्य्
    दय-सज्य नय मज्ञ तोताह् द्राव् ।
हिमालय-पर्वतज़ वन्-हार्यं
    महाराज़ राज़-कमार्यं आव् ॥

(ग्रन्थकृत स्वात्मालाप) कृष्णाख्येन सह बाल एव
श्रीकृष्ण करिष्यति हस्तावलम्बनम् ।
क्रीडाविधानस्य सन्ति दिवसा त्रिकसङ्ख्याका
इयया कुरुत भा मण्डलीम् ॥ ३७ ॥

अन्यस्त्रीणां समितत्वम् ॥ ३८ ॥

इद श्रुत्वा त्रैलोक्यस्य स्त्रिय समागता ।
महावर दृष्टु फेन (महता) औत्सुक्येन निर्गता ॥ ९५७ ॥
दृष्टि पक्ष्मेभ्य द्वारे (च) यावत् प्रहिता ताभि ।
महादेवस्य हस्त्यारोहादय उपलक्षितास्ताभि ॥
नेत्राणि वितीर्णानि तेन तासा तादृशानि यथा अवलोकन आगत-
स ताषाम् ।
रुचिरया वाण्या वदितानि ताभिस्तस्मै उत्सवगान वाक्यानि ॥
आरब्ध इव वैकुण्ठ सदृश मण्डल भावयितुम् ।
समेत्य स्त्रीभावेन प्रक्रान्त ताभिस्तस्य गायनम् ॥ ९६० ॥ ३८ ॥

शिवमुपलक्ष्य विवाहोपयोगि गानम् । ३८ ॥

स्वात्मन समर्पये जगत तस्य स्यावराहयम् ।
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्) ९६१ ॥
अथ अपगत मृत्युभयस्य जयेन
ईश्वरात्मन उपत्यकाया (नियतिप्रकृत्यो) मध्यात् शुकविशय
निर्गत ।
(स) हिमालय पर्वतस्य सत्यशारिकात्मिकाया (कन्याया)
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्) ॥

मोनिम् पोश-बागम् श्रोसु गोशाह्
    गोशम्-प्यठ् पंपोशाह् व्यूठु ।
रोश चाव् पोशनूल् मञ्ज़् पोश-वार्य
    महाराज़ राज़-कमार्य श्राव् ॥
पंपोश-पाद वुकु मार्द शाह्ज़ादाह्
    बागम्-मञ्ज़् नागरादाह् द्राव् ।
श्राकाश श्रन्द्य् प्यव् दारि-दार्य
    महाराज राज-कमार्य श्राव् ॥
पंपोश फशाह् कर्‌ह् बंगालम्
    त्रिजगत्पालम् बालम् दपु ।
बाल व्यूठु बालादर्य प्यठ्-दार्य
    महाराज राज-कमार्य श्राव् ॥
वनंवुय् विगिज़ाह् वनवनि द्राय
    श्राकाश-प्यठ वक्ष श्रक्षरक़ ब्यन् ।
म्वन् छ्यस् वननावान् कन् दार्य
    महाराज राज-कमार्य श्राव् ॥
विमानन्-क्यथ् क्रिह् पंतु-महाराजय्
    सिंहासनन् प्यठ् क्रिह् राजय्-ऋषि ।
वंसि पैय् श्रंसि वुछिथ् हंसि-श्रनार्य
    महाराज राज-कमार्य श्राव् ॥
सालरौ डाल दिच् प्यठ् डालानम्
    दीवानखानम् देवता बीठि ।

आसाकीनस्य पुष्पोद्यानस्य।आसीत् शोभाविशेष
शोभाविशेषे पद्म निविष्टम् ।

शनै शनै प्रविष्ट जीवजीवपक्षी मध्ये पुष्पवाटिकाया
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्) ॥

पद्मचरणोपेत दृष्टो ऽस्माभि ऋतुस्वभाव सम्राड्नन्दन इव
तस्मिन्नुद्याने देवजातकमिव निर्गतम् ।

(यत्र) आकाशात् अमृत।पतित धारासारेण
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्] ॥

पद्मैरेव आस्तरण कृत प्रासादविशेषे
(यत्र) विजगत्पालस्य निमन्त्रण कथितम् ।

बालात्मा (शम्भु) निविष्ट महोत्स्वस्तिकस्य पत्तद्वारे
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्) ॥

वनवासिन्या वनदेवता।स्तवगानमानाय निर्गता
आकाशात् (च) अवतीर्णा अप्सरस भूमौ ।

गुणान् सन्ति तास्तस्य गापयन्त्य कर्णौ समाधास्यति (इति अत)
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्) ॥

विमानाना मध्ये सन्ति वरसमानवेषा बालका
सिंहासनेषु स्थिता सन्ति राजर्षय ।

अथ पतिता इव* वय अवलोक्य।हस्तिप्रमुखपरिस्तोमविमानानि
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्) ॥

जन्ये आसनविशेषा दत्ता (कृता) पृष्ठे सर्वतोभद्रगृहमध्यभाग
विशेषस्य
कौतुकविशेषे देवा निविष्टा ।

* अपूर्वतेज पुञ्जावलोकनेन जातमूर्छा नपश इति भाव ।

अ॑ड़ि अपार्य त अ॑ड़ि द्यपार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥
शिव-सत्संग-नोमु अन् कर्म-ज्याय
    वांग्रोवु दर्म-सवाय मस् ।
परमार्थ रस् फिरु प्रयमच नार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥
ख्यावनस् च्यावनस् छिख् सेवाय
    कम् ऽकम् राज चॅपि खंदमथ्गार्
मैल छिख् ख्यावान् ऐल-सुफार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥
द्यु महाराज पजि द्यछ यज्ञ्य कार्य
    ज्यल् ज्यल् वॉलितोम् राज-कमार् ।
वीगिस्-प्यठ् ब्वज़् कोताह् प्रार्य
    महाराज राज कमार्य आव् ॥
द्वारस् शॉनिस् वन्योव् स्वर्गद्वाराह्
    काज़न्ज़् सोज़् शालमाराह् जन् ।
साल्रौ कमि-ह्राल तति काल्‌ मार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥
वंदन् चॉविथ् कस छिस् वंदन्
    वंदन् छ्यफ् दिचू लदन् वोतु ।
च़दन-जिनु वोलु जोलु वुखार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥

केचित् (जन्याः) पारभागे (तस्य) केचित् च अवारभागे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
शिवशास्त्रानुसारिसलङ्गनामकं भोजनं सत्कर्मात्मनि-स्थाने
विभक्तं धर्मात्मसभायाः मध्ये ।
परमार्थात्मा रसः प्रस्तावितः प्रेमात्मिकायाः नाडीकुम्भ्याः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवायाम्
के के (अलौकिकमाहात्म्याः) राजर्षयः सेवाकारिणः ।
रोचकानि सन्ति भोजयितारः एलापूगीफलानि
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
(अस्ति हि) ईदृक् महावरः युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन ग्रीवाङ्गेन-वर्तमानः
शीघ्रं शीघ्रं समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी ।
(सोऽयं) अजिरलिखितपञ्चरागात्मकविमानचित्रे अतः-परं कियन्तं-कालं प्रतीक्षिष्यते
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
द्वारस्य आस्माकीनस्य संपन्नं स्वर्णद्वारम्
वलभी (गृहोर्ध्वपुरं) अस्माकं शालमाराख्यप्रसिद्धोद्यानखण्डं इव (प्रतिभाति) ।
अन्यैः अचिन्त्यचरितैः तत्र संचारविशेषाः विहिताः
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥
सर्वबन्धनानि परित्यज्य शिरांसि सन्ति-तस्मै उपहरन्तः
(यत्र) शीतकालेन गूढं आच्छितं नन्दनं प्रासाद-सः ।
चन्दनात्मकाष्ठं अवरोपितं प्रज्वालितं कोष्ठमध्यगते-शीतघ्नोत्पादकेऽग्नियन्त्रविशेषे
महावरः राज-कुमारीं आगतः (वरीतुम्) ॥

* चतुरङ्गसाक्षौहिणीकम् इति भावः ।

अंडि अपार्य त अंडि दूपार्य
    महाराज राज़-कमार्य आव् ॥
शिव-सत्सग-नोमु अन् कर्म-ज्याय
    बागरोवु दर्म-सबाय मह्लू ।
परमार्थ रम् फिह् प्रयमच नार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥
ख्यावनम् च्यावनम् छिख् सेवाय
    कम्'कम् राज़ चॊपि खंदमथगार्
मैल छिख् ख्यावान् ऐल-सुफार्य
    महाराज़ राज-कमार्य आव् ॥
दॖयु महाराज पजि दछ यज्य कार्य
    ज्यल् ज्यल् वालितोम् राज-कमार् ।
वीगिस्-प्यठ् व्वज़् कोताह् पार्य
    महाराज राज कमार्य आव् ॥
द्वारस् बानिस् बन्योव् स्वर्गद्वाराह्
    काञ्ज़् बाञ्ज़् ग्रालमाराह् जन् ।
मालरौ कमि-हाल तति काल् मार्य
    महाराज राज़-कमार्य आव् ॥
वदन् चानिथ् कल छिस् वंदन्
    वंदन् छाफ् दिचू लदन् वोतु ।
चंदन-जिनु वोलु जोलु बुखार्य
    महाराज राज-कमार्य आव् ॥

यचित् (जना) पारभाग (सन्ध) येचित् च अग्रारभागे
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्)॥
शिवशास्त्रानुसारिसतद्भनामक भोजन सत्कर्मात्मनि स्थान
विभक्त धर्मात्मसभाया मध्ये।
परमार्थात्मा रव प्रस्तावित प्रेमात्मिकाया नाडीकुम्भ्या
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्)॥
भोजयितुं पाययितुं सन्ति सेवकाम्
ये ये (अलौकिकमाहात्म्या) राजर्षय सेवाकारिण।
रोचकानि सन्ति भोजयितार एलापूगीफलानि
महावरः राज कुमारीं आगत (वरीतुम्)॥
(अस्ति हि) ईदृक् महावर युक्तः* ईदृशेन उन्नतेन ग्रीवाङ्गेन वर्तमान
शीघ्र शीघ्र समानीयतामस्य (अवतार्य) राजकुमारी।
(सोऽय) अजिरलिखितपज्जरागात्मकत्रिमानचित्र अत पर क्षिपन्त काल प्रनोदिष्यते
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्)॥
द्वारस्थ आसाकीनस्य सपन्न स्वर्गद्वारम्
वलभी (गृहोर्ध्वपुर) अस्माक आलमाराख्यप्रसिद्धोद्यानगृह इव (प्रतिभाति)।
जनो अचिन्त्यचरितेन तत्र सचारविशया विहिता
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्)॥
सर्वबन्धनानि परित्यज्य शिरासि सन्ति तस्मै उपहरन्त
(यत्र) शीतकालेन गूढ आस्थित नन्दन प्रासाद स।
चन्दनात्मकाष्ठ अवरोपित प्रज्वालित कोष्ठमध्यगते शीतज्योत्स्नाम्भ उष्णिमन्वितय
महावर राज कुमारीं आगत (वरीतुम्)॥

---

* अनुत्तरमाहात्म्यविशिष्टत्वकान इति भाव

हप्ण अर्दनारीश्वर-मंङ्ग द्रिय् छाय्
चिय-वंग मर्द-पान दर्द वननान् ।
शिव-शक्ति-रूफ् ध्यव कँङ्काह् यार्य
महाराज़ राज़-कमार्य आव् ॥ ९८ ॥

---

40 THE BRIDESMAIDS PRAISE ŚIVA IN A SONG ACCOMPANIED BY DRUMS *

हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ।
शिव-रूफ् दारिथ् ० हृमबामन् तय् ॥ ९७५ ॥
चंद्रचूड च्यान्यन् ० पद्मपादन् तय् ।
मीठि दिम शम कुख् ० चिलोचन् तय् ।
भैरवनाथ कर् ० चय् पापन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
ब्रह्म-रूप संसार् ० संवालन् तय् ।
विष्णु-रूफ् दारिथ् ० जगि पालन् तय् ।
संहार-रूप कुख् ० श्यथ् गालन् तय् ।
निर्वन स्यय् छिय् ० च्यमवय् मन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० कुख् हन् हन् तय् ॥
नागिंद्रहार् छिय् ० नालि आसन् तय् ।
सख-मख कुख् बंडु ० दख् कासन् तय् ।

---

* In each line of this song, the passage beginning with the
hould be read twice The verses contain a varying number of
nd, *at the end of each verse, verse 975 is to be repeated*

(ग्रन्थकृत स्वात्मालाप) हे कृष्णाख्य अर्धनारीश्वरस्य प्रपद

अस्ति ते ।

(यत) स्त्रीवारभङ्गया पुरुषरूपेण द्वाईन गायय ।

(सो अर्धनारीश्वर) शिवशक्त्यात्मरूपेण ननु क्वित् किंचिन्नाम

मखाया पूर्णता नायिष्यति ॥

महावर ॥ ३९ ॥

जन्यस्त्रीभि स्वरविशेषेण पुनरपि गीयते* ॥ ४० ॥

हे अघारात्मन नीलकण्ठ असि अग्र अग्रे च

शिवरूप धृत्वा वृषभाषना (असि) नाम ॥ ९७५ ॥

हे चन्द्रचूड त्वदीययो कमलरूपचरणयो च ।

दुष्यनानि हास्यामि शान्तो भविष्यामि असि त्रिलोचन नाम

हे भैरवात्मस्वामिन कुरु चाप पापाना पुन ।

हे अघारात्मन ० ॥

ब्रह्मात्मना सषार विस्तारयन च ।

विष्णुरूप धृत्वा जगतीं पालयन (असि) नाम ।

रुद्रात्मना महारूपेण असि स्थिति (जगत) नाशयन् पुन ।

हे निर्गुण तवैव सन्ति त्रय एव गुणा पुन ।

हे अघोरात्मन्० ॥

सर्पराजात्महारा सन्ति ते वैकचकरस्था भवन्त नाम ।

अकस्मादव असि भवत् दुख अपनयन पुन ।

---

* स्तुतिरियमानकविशय वादनगानोपयुक्ता । सर्वेषु पदेषु • एतच्चिह्नादारभ्य द्विरावृत्तिपाठ पाठकाल विधेय । सर्वस्मिन्नपि स्तोत्र अय क्रमो ज्ञेय ।

निर्मल तनि छुख् ० वस्म् मलन् तय् ।
श्यन् ब्वननन्-हेन्द्र् ० छुख् कारन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
त्रैलोक्यनाथ छिय् च्य ० श्वब-लछ्यन् तय् ।
महाकल्पांथ् ग्यलि ० छुय् बनन् तय् ।
चन-माथर् च्योनु ० वीद् वखनन् तय ।
माया च्यय्-कुन् ० श्रांथ् गछ़न् तय् ।
च्याज़ इच्छाय-सूत्य् ० बिय सांपनन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
जीवन् त देवन् ० छुख् न्यंगलन् तय् ।
अविनाश च्यय्-निश ० बिय नेरन् तय् ।
हे अगोर नीलकठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥ ९८० ॥
च्योनु थान् दारिय् ० सारि मछ़्न् तय् ।
खटवनि पान् तय् ० रटवनि वन् तय् ।
परम-शिव ह्रदयस् ० मज़् बसन् तय् ।
परमात्म-ज्योती-रूफ् ० छुख् बासन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
मथ्-च्यथ्-रूप ० छुख् आनंद-गन् तय् ।
अनुबव-बाव-किनि ० छुख् तोठन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
परम-शक्ति-सत्ति च्यानि ० द्यान-खरन तय् ।
खनस् मादन् ० छ्यय् मादन् तय् ।

निर्मलाया तनौ अपि भस्म परिमलयन् पुन ।
त्रयाना भुवनाना अपि ।कारण नाम ।
हे अघोरात्मन ० ॥

हे त्रैलोक्यनाथ सन्ति से तव शुभलक्षणानि पुन ।
महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) अस्ति भवन पुन ।
(तत्) क्षणमात्र त्वदीय वद कथयति नाम ।
महामाया त्वामव प्रति शान्ति गच्छति पुन ।
स्व इच्छया हेतुना पुनरपि स्फुरति (उदयत्) पुन ।
हे अघोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च अपि निगिलन नाम ।
हे अविनाश तवैव सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुन
हे अघोरात्मन ० ॥ ९८० ॥

तव ध्यान धृत्वा सर्वे सज्जना च ।
गूहयन्त स्वात्मान एहन्त च वनानि पुन ।
हे परमकल्याणात्मन हृदयस्य मध्य भक्ताना च (अपि) ।
परमात्मज्योति स्वरूप अपि भासमान पुन ।
हे अघोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण अपि आनन्दघन नाम ।
अनुभव भाव हेतुना अपि तुष्यन् च ।
हे अघोरात्मन् ० ॥

हे परमशक्तिसयुक्त त्वदीयन ध्यानस्मरणेन च ।
स्वयास्य साधक अस्ति साइनाख्यमोघ नाम ।

निर्मल तनि कुख् ॰ बस्म् मलन् तय् ।
श्यन् व्यवनन्-ह्यन्दु ॰ कुख् कारन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
त्रैलोक्यनाथ छिय् त्य ॰ भव-लख्यन् तय् ।
महाकल्पांथ् व्यत्ति ॰ कुय् बनन् तय् ।
चन-माधर् च्योनु ॰ वीद् तखनन् तय ।
माया श्यय्-कुन् ॰ ग्रांथ् गछ़न् तय् ।
च्याऩ इच्छ़ाय-सूत्य् ॰ बिय सांपनन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
ज़ीवन् त देवन् ॰ कुख् न्यंगलन् तय् ।
अविनाश श्यय-निश ॰ बिय नेरन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥ ९८० ॥
च्योनु थान् दारिथ् ॰ सारि मऩ्ज़न् तय् ।
खटवंनि पान् तय् ॰ रटवंनि वन् तय् ।
परम-शिव हृदयम् ॰ मञ्ज़् बत्यन् तय् ।
परमात्म-ज्योती-रूफ् ॰ कुख् बामन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
मथ्-श्यथ्-रूप ॰ कुख् आनंद-गन् तय् ।
अनुबव-बाव-किनि ॰ कुख् तोठन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ॰ कुख् हन् हन् तय् ॥
परम-शक्ति-सम्ति च्यानि ॰ थान-खरन तय् ।
खनस् मादन् ॰ छ्यय् मादन् तय् ।

निर्मलायां तनौ असि भस्म परिमलयन् पुनः ।

त्रयाणां भुवनानां असि आकरणं नाम ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-त्रैलोक्यनाथ सन्ति-से तव शुभलक्षणानि पुन ।

महाप्रलयात्मा यदा (यावान्) असि भवन् पुन ।

(तत्) क्षणमात्रं त्वदीयं वदः कथयति नाम ।

महामाया त्वामेव-प्रति शान्तिं गच्छति पुन ।

तव इच्छया-हेतुना पुनरपि संभवति (जगत्) पुन. ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

जीवान् देवान् च असि निखिलन् नाम ।

हे-अविनाश तवैव सकाशात् पुनरपि निर्गच्छति पुन. ।

हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८० ॥

तव ध्यान धृत्वा सर्वे सज्जनाः च ।

गूहयन्त' स्वात्मान गृह्णन्त च वनानि पुन ।

हे परमकल्याणात्मन् हृदयस्य मध्ये भक्ताना च (असि) ।

परमात्मज्योति स्वरूप. असि भासमानः पुन' ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

सच्चिदात्मरूपेण असि आनन्दघन नाम ।

अनुभव भाव-हेतुना असि तुष्यन् च ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

हे-परमशक्तिसंयुक्त त्वदीयेन ध्यानस्मरणेन च ।

स्वर्गस्य साधकं अस्ति साधनाख्यमोषधं नाम ।

शित्र शिव गछन-छुय् ० पॅ-कूलन् तय् ।
पवन-स्वॅत्य् वर्ग- ० -स्वरन् फिरवन् तय् ।
अज़पाथ पॉनि-पान० छुख् ज़पन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
वासनाय-किनि अँसि ० टह् मानन् तय् ।
सो-ऽहं-सो वॅनु ० मॉनि प्रानन् तय् ।
अँसि वेखबर् कॅह् ० किम जानन् तय् ।
दह् प्रान् जुव-सान् ० च्यय् अर्पन् तय् ।
मुक्तीश्वर कर् ० ज़न्मन् छ्यन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
शेर् च्योनु थॅदु प्यठ् ० आकाशन् तय् ।
तल् पातालन् ० पाद् च्यॉनि ब्वन् तय् ।
आदिकार् च्योनु कुन ० कॉह् जानन् तय् ।
बडि आदिकार-मॅस्तु ० छुख् शूबन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥ ९८५ ॥
पाद-प्रनाम् छुय् ० अष्ट-भैरवन् तय् ।
स्वॅत्य् स्वॅत्य् रोज़्हॉ ० च्यय् रॉथ्-द्यन् तय् ।
लीलाय च्यान्य छुम् न ० ब्वद् वातन् तय् ।
च्यथ् छुम् डलन् च्यव् ० छुम् कलन् तय् ।
हे अगोर नीलकंठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
अनाथन्-हन्दि नाथ ० श्रव-चरनन् तय् ।
शरने आम् छुख् ० संकर्षन् तय् ।

शिव शिव (इति स्मरण) उद्भवति निर्भराणा नाम ।
वायुना (प्राणात्मना) (भर्गमन्त्रात्म पत्राणि च) स्मरण वर्तयिष्यन्ति च ।
अजपामन्त्र स्वात्मना असि जपन् नाम ।
हे अघोरात्मन ० ॥

(यस्त्वस्त्वात्मरूप) वासनया वय देह मन्यमाना स्म पुन ।
सोऽह स (इति मन्त्र) उच्चारित (उच्चार्यते) आस्माकीनेन प्राणेन पुन ।
वय अज्ञा किंचित् को न जानन्त नाम ।
दश प्राणा जीवेन सह त्वय्येव समर्पिता (सन्तु) पुन ।
हे सुरेश्वर कुरु सन्दना ईद (नि शयता) नाम ।
हे अघोरात्मन ० ॥

शिर तव उन्नत उपरि आकाशेभ्य नाम ।
तलव्यापकौ पातालाना पादौ तव अधस्तात् च ।
अधिकार तव नास्ति कश्चित् जानन् च ।
महता अधिकारेण-सहित असि शोभमान नाम ।
हे अघोरात्मन् ० ॥ ९८५ ॥

पादप्रणति अस्ति ते अशुभैरवाणा पुन ।
सहवास सहवास तिष्ठय त्वय्येव रात्रिन्दिव च ।
स्तुतिकीर्ती तव अस्ति मम न बुद्धि प्राप्नुवती नाम ।
चित्त अस्ति मे तरलीभवत् जिह्वा अस्ति मे मूकीभवन्ती च ।
हे अघोरात्मन् ० ॥

हे अनाथाना नाथ शुभदचरणया पुन ।
शरण आगतो ऽस्मि असि दु खकर्षण नाम ।

कर् दया पूरक ० छुख् पूरन् तय् ।
निष्कल लीन कर् ० म्योनुय् मन् तय् ।
हे अगोर् नीलकठ ० छुख् हन् हन् तय् ॥
बंक्रि च्याञ्जूय् ० वंज़् क्रयान् तय् ।
यियु ब्वति रोजहा ० मञ्ज़ बन्नन् तय् ।
गङ्गाधर हर ० हर यव् कन् तय् ।
हे अगोर् नीलकठ ० छुख् हन् हन् तय् ।
शिव-रूफ् दारिय् ० दयावासन् तय् ॥ ४० ॥

---

41 A SONG IN PRAISE OF VIṢṆU.

मुरली शब्दाह् अस्य गव् कनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण आव् ॥ ९८९ ॥
यशोदा छ्यह् नद-गूरिस् वनन्
जगथ् यम् ज़ाव् सुय् अस्य जाव् ।
आंसू मुचरोवुमय् न आश्चर् छुह् ननन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण आव् ॥ ९९० ॥
यिम् ग्वन् खंटिमंति आंसि निर्वनन्
तिम् छ्यथ् अंदर न्यबर् द्राव् ।
प्रकट-करि श्रीकृष्णंनि ज्यनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण आव् ॥
उद्धव-जियस् छ्यह् गोपिय वनन्
चह् रूखु ज़ान् वनंनु चाव् ।

कुरु दया पूरकानां असि पूरकः पुनः ।

हे-निष्कल लीनं कुरु ममैव मनः पुनः ।

हे अघोरात्मन् ० ॥

भक्ति त्वदीया कल्पिता कृष्णाख्येन (मया) नाम ।

यथा अहमपि तिष्ठेयं मध्ये भक्तानां नाम ।

हे-गङ्गाधर हर पापहर निधेहि कर्णौ च ।

हे अघोरात्मन् ॥ ४० ॥

सभ्यमुख्ययजमानं श्रीविष्णुमुपलभ्य गायन्ति ॥ ४१ ॥

मुरलीनाम्नो-वंशस्य-स्वरः अस्माकं संपन्नः कर्णगोचरः

(यमुपलभ्य) कथयन्ति राधाकृष्णः* समागतः ॥ ९८९ ॥

यशोदा गोपिका अस्ति नन्दाख्यं-स्वस्वामिनं कथयन्ती

जगत् यस्मात् जातं स-एव अस्मत्तः जातः ।

आस्यं उद्घाटितं-मयास्य तु (तत्र) आश्चर्यं अस्ति प्रत्यक्षीभवन्

(यमुपलभ्य) कथयन्ति ० ॥ ९९० ॥

यानि चरितानि (गुणाः) गोपितानि आसन् निर्गुणेन

तानि गृहीत्वा अन्तरात् बहिः निर्गतः (अयम्) ।

प्रकटीकृतानि-तानि (वयं वा) श्रीकृष्णस्य जन्मना

(यमुपलभ्य) कथयन्ति ० ॥

उद्धवाख्याय यादवाय† सन्ति गोप्यः कथयन्त्यः

त्वं शुष्कं (नीरसं) ज्ञानं वस्तु त्यज‡ ।

---

* राधया चिच्छक्त्या अभिन्न परमात्मा ॥

† श्रीकृष्णे मथुरायां स्थितया ज्ञाननिर्देशे गोपीनां समाश्वासार्थं गोकुले उद्धव प्रेषित इत्याख्यानम् ॥

‡ श्रीकृष्णभक्ति विना ज्ञान शुष्क । तत्कथन परित्यजेति भाव ॥

बक्रियि-सूतिन् छुह् सुफ़ी बनन्
वनन्-क्रिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कुखय् चूह् आत्मा एकय् वनन्
सुय् गोख् च़् अख् व्यक्ताह् हाव् ।
न-त कुख् अग्राक्य् जीवाह् ननन्
वनन् क्रिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
गोवर्धन् तुलु निरञ्जनन्
प्यठ् किथ्य यिथ पन-बर्गम वाव् ।
तिथुय् नाव् अमि छुह् मन-वाज्य बनन्
वनन्-क्रिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बंक्रि तमि-संज़ू करू अर्जुनन्
सुभद्रा निथ् ति ब्वज़्वान् द्राव् ।
यम् वरि नम् पापन् क्रिह् ब्रज़् बनन्
वनन्-क्रिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ ९८५ ॥
द्रौपदिय क्याह् करू दुर्योधनन्
,छ्यतम् याज़् प्योम अख् कृष्ण-नाव् ।
अबर-अंबर् गयेम् वर्टनन्
वनन्-क्रिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
दयुमु कौंह् छुन तथ् ह्विहु ननन्
कस् आमि तमि संन्दु ह्विहु स्वभाव् ।
वैकुण्ठ गथ प्रान बिन्द्राबनन
वनन्-क्रिह् राधाकृष्ण् आव् ॥

केवलया भक्त्यैव अस्ति मुक्ति सम्भवन्ती

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

अपि चेत् त्व आत्मा (सर्वव्यापी) एक एव (इत्य) आमनन्ति (वेदा)

स (तदा) भवसि त्वमेव एका युक्ति काचित् प्रदर्शय।

अन्यथा अपि असमर्थ जीवमात्र उपलभ्यमान

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

गोवर्धनाख्यो गिरि उत्थापित निरलसात्मना कृष्णेन

प्रभु कनिष्ठिकाङ्गुलौ यथा वृन्तपलाश वायु (उत्थापयति)।

तादृशमेव नाम (श्रीकृष्णाख्य) वय स मनोदपायार्पूर्मिकाया खनन्त

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

भक्ति तस्य कृता अर्जुनेन

(येन भक्तेन) सुभद्राख्या (श्रीकृष्णभगिनी) अपहृत्य अपि बुद्धिमान निर्गत *।

य वृणुयात् तस्य पापानि (अपि) अस्ति (सन्ति) पुण्यता (पुण्यानि) सम्भवन्ती (भवन्ति)

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥ ९९२ ॥

द्रौपद्या (पाण्डवपत्न्या) कीदृक् (चीरहरणाद्यात्मावमान) कृत दुर्योधनेन

स्मरणे यावत् आपतित तस्या एक कृष्णनामधेयम्।

अपवर्णत्व राशित्व सपन्न तस्या वस्त्राणाम्

(यमुपलभ्य) कथयन्ति० ॥

द्वितीय कोऽपि नास्ति तस्य (ईश्वर) सदृश प्रयत्नरूप

कस्य स्यान्नाम तस्य सदृश सामर्थ्य (स्वभाव)।

वैकुण्ठगति (विष्णुलोकतुल्यता) प्राप्ता वृन्दावनम

(यमुपलभ्य) कथयन्ति०।

---

* तद्भक्तिमत्त्वादेव कृतपापा अपि निर्मलबुद्धिनिष्पाप एव गण्यते इति भाव ॥

न्यथनञ् द्राय श्रमि मञ्ञ् श्रोँगनन्
सुरली-शब्द् याञ् कनन् चाव् ।
न्योँदरि-ह्यन् व्वठ्-कँड्रू मनन्
वनन्-क्तिह् राधाक्ष्ण्ण् श्राव् ॥
यिह् श्मय वन्योव् त लिह् कम् कुह् वनन्
सुय् जानि यम् दयु वनिथ् श्राव् ।
न्यथनञ् नेरव् त फेरव् वनन्
वनन्-क्तिह् राधाक्ष्ण्ण् श्रान् ॥
गूरि-बाव् प्रावनाव्य श्रानन्दगनन्
व्यद् गय स्वद् श्मस दद् याम् जान् ।
मोह्य् ह्यक्नात्रि तमि-मन्दि च्यनन्
वनन्-क्तिह् राधाक्ष्ण्ण् श्राव् ॥१०००॥
बोजुनु श्रवन् त करनु मनन्
निदिद्यासन् कुह् श्रख् वनी-बाव् ।
साक्षात्कार् बुक्तु त योगी क्तिह् ख्यनन्
वनन्-क्तिह् राधाक्ष्ण्ण् श्राव् ॥
यिक्कन् राचून् त यिथ्यन् ख्यनन्
राम् श्रासि खेलान् निय् याद् पाव् ।
तिय् याद् प्यथ् श्मय छाह् ह्न् ह्न् छ्यनन्
वनन्-क्तिह् राधाक्ष्ण्ण् श्राव् ॥
प्रथम् तमि-मन्दु गनन्-गनन्
श्रमि सुय् छाह् मनन् च्ह् मो नञ्रान ।

नग्ना (दिगम्बरा) निर्गता वयं मध्ये श्रङ्गनभूमीनाम्
(तस्य) मुरली (वंश)-स्वर यावत् कर्णेषु प्रविष्ट ।
निद्रालीनाना (अस्माकं) प्राचलित मनसा
कथयन्ति० ॥
यत् (अवस्थान) अस्माकं सम्भूत तु तत् कस्य भवति मभवत्
म एव जानाति यस्य ईदृक् सभूय आपतितम् ।
दिगम्बरा (भूत्वा) निर्गमिष्याम तु सचरिष्याम वनेषु
कथयन्ति० ॥
गोपालिकात्व प्रापिता वयं अनेनैवानन्दघनमूर्तिना
क्रिया सपन्ना सिद्धा अस्माकं दुग्ध यावत् उद्गूतम् ।
सर्वमेव शिक्षिता तदीयेन पानेन
कथयन्ति० ॥ १००० ॥
(प्रथम) श्रोतव्य श्रवण पुन कर्तव्य मननम्
(तत) निदिध्यासन अस्ति एक भक्तिभाव (उक्तदुष्कर साधनोत्कृष्ट)।
(यत) साक्षात्कार (तस्य) दृष्ट्वा ऽस्माभि पुन (यच्च) योगिन सन्ति खिद्यन्त
कथयन्ति० ॥
यादृशीषु रात्रिषु यादृशेषु च दिनेषु
रासलीला आसन् क्रीडन्त्य तदत्र स्मृतौ आपातय ।
तदैव स्मृतौ आगाय अस्माकं अस्ति निखिल (अवयवजात) न्नोलीभवत्
कथयन्ति० ॥
प्रेमैव तस्य घनो घनीभूय (अस्माकं दृढमस्ति)
वय स एव स्म भजन्त्य (तदाकारचित्तवृत्तय स्म) त्व मा मा नाशय न * ।

* अद्वैतज्ञानादिकथनेन तद्भक्तिसिद्धि मा च्छदयति भाव ॥

वतुन् दर्लव् कुह् दयु सज्ज़नन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
दृह् कंस् अस्य अक्रूरनि निनन्
गछ श्रीकृष्णस् द्तु वातनाव् ।
न-त यिख् च्यन मञ्ज़ मान्यन् च्वणन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
दृह् बूज़िथ् चट्टव् कुह् कृष्णस् वनन्
दृक् गोपियाह् अख् स्य-ति वननाव् ।
वक्षी दृह्ज़् ख्यम जिगरस् सनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १००५ ॥
ज्ञान दद् वीद-कामदीनि थनन्
ह्यथ् च्यय् जोनुथ् स्य दामाह् च्याव् ।
वद् म्योञ् दद् जन् छाह् तनन् त गनन्
वनन्-छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बँबुरम् कुन् यिह् छाह् गोपिय वनन्
तथ् प्यव् बँबुर-गीता नाव् ।
बूज़िथ् तिह् वक्षन् सुक्षी छाह् वनन्
वनन् छिह् राधाकृष्ण् आव् ॥
बँबरूजलन् कुह् अबर् छानन्
मव् रोश् बँबुर अंबर् छाव् ।
अछ्यन्-कुन् वुछ् त तन् लाग् तनन्
वनन् छिह राधाकृष्ण् आव् ॥

कथनीय प्रतिदुष्कर अस्ति ईदृशास्तवस्यान सज्जनाना (मुनीश्वराणा)

कथयन्ति० ॥

इद कृत अस्माक अक्रूरयाऽवस्य-कर्तृकेण नयनेन (इत श्रीकृष्ण मत्रभिन)

गच्छ श्रीकृष्ण इहैव प्रापय ।

अन्यथा प्राणमिर्याषि ब्रस्न मध्ये अस्माकीनानां सृणानाम्

कथयन्ति० ॥

(गापीभ्य) इत्य (वृत्त) श्रुत्वा उद्धश्च अस्ति श्रीकृष्ण कथयन् (पुन) ईदृशीं काचिद्गोपीं एका मामपि सम्पादय ।

भक्ति (भवद्विषया) अमीषा अस्ति मे हृदये सद्गीभवन्ती (अगाध इव)

कथयन्ति० ॥ १००५ ॥

ज्ञानात्मक दुग्ध वत्सात्मकामधेनो स्तनयो

गृहीत्वा त्वयैव ज्ञात त्वया (ग्रहीतुं त्वमेव जानासि) मा पानग्रासमात्र पायय ।

बुद्धि मदीया दधि इव अस्ति विरलीभवन्ती (कदाचित्) घनीभवन्ती च

कथयन्ति० ॥

भ्रमर-उपलक्ष्य यत् मन्ति गोप्य कथयन्त्य *

तत् (शास्त्रस्य) आपतित (भूत) भ्रमरगाता इति नामधेयम् ।

श्रुत्वा तत् भक्ताना मुक्ति अस्ति भवन्ती

कथयन्ति० ॥

पुष्पविशेषेभ्य अस्ति अम्बराख्य (सदासुगन्धि द्रव्य) निर्गच्छत

मा नाम दृष्टा भव भ्रमर अम्बराख्य (सुगन्ध) उपभुङ्क्ष्व ।

अतिपार्श्वेषु पद्म तु तत्सु (त्वा) सगमय अस्मत्तनुषु

कथयन्ति० ॥

---

* इदरुत्तया गाथ कृष्णमभानवर्णं भ्रमरमुपलभ्योन्मत्तीभूता इव हार्द निवेदयन्ति यत ॥

महाराज़ ज्ञानर्नावि थिय् यज़मनन्
सूर्य त चन्द्रम नर अन् चाव् ।
ग्यामस् त प्रबातस् मिलु र्‌तु कुह् बनन्
वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥
कृष्णुनु अथ अमि छाह् च्यय्-कुन् अनन्
अथस्-सूतिन् अथ मिलनाव् ।
दथि राम अथ-वास् जाह् कुह् न छ्यनन्
वनन्-किह् राधाकृष्ण् आव् ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG OF THE BRIDESMAIDS

हंस पख छाथ् च्यय्-फबमीर्य गभो
वनि थित म्य हरमख-गौरि गभो ॥ १०११ ॥
गांति-ग्रहरकु दिम् विज्ञान राज्यय्
वक्ति व्वडि दिम् गक्तिपातुकु ताजय् ।
म्वक्ष मेलि पानय् ब्रगतीर्य गभो
वनि थित म्य हरमख-गौरि गभो ॥
कल्प-वृत्र वक्ति रखि कुख् दख् कामन्
निश्काम कर्मा कर् निर्वामन् ।

वर (प्रसिद्धख्यातीरूप शिव) मन्तापिता वय आगत्य (साक्षात्कार
दत्त्वा) यजमानेन (श्रीकृष्णेन)

सूर्य चन्द्रमा च गृहे इव प्रविष्टा न ।

सायकालस्य (श्यामरूपस्य कृष्णस्य) पुन प्रभातकालस्य (प्रभातशुक्ल
रूपस्य शिवस्य) सगम शुद्ध अस्ति भवन्*

कथयन्ति० ॥

कृष्णस्य (ग्रन्थकर्तु) हस्तौ वय स्म त्वामव उपलक्ष्य आनयन्त्य

हस्तेन-सह हस्त सगमय ।

ईदृशेन रासलीलाविधानेन हस्तसयोग जातु अस्ति न भेद-(छेद-)
गच्छन्

कथयन्ति० ॥ १०१० ॥ ४१ ॥

अन्यस्त्रीगानद्वारा ग्रन्थकृत्स्वयं प्रार्थयति ॥ ४२ ॥

हसात्मपक्षौ गृहीत्वा चित्तात्मक(चेतना) कमसोहनामकपक्षिणा हे-अम्मा
उपलक्षणे आगच्छ नाम मम हरमुखगिर्यधित्यकाया (प्रतिमुख
सामुख्ये च) हे-अम्मा ॥ १०११ ॥

शान्ति पुरस्य दहि मे विज्ञानात्मक राज्यम

भक्तिरूपे शिरसि देहि-मे शक्तिपातात्मक मुकुटम् ।

(तेन) (मुक्तिरूपा) मुक्ता मयाप्स्यति (लब्धा भविष्यति) स्वयमेव
चक्रपतिविशिष्टपक्षेण (चित्तवृत्तेश्च) हे-अम्मा

उपलक्षणे० ॥

हे कल्पवृक्षात्मन भक्तिरूपाया शाद्वलभूम असि दु खात्मककण्टकान् अपनयन्
निष्कामन कर्मणा कुरु निर्वासनताम् ।

---

* यस्य श्रीकृष्णस्य साक्षात्कारेण मुक्ति सम्पन्ना न । तथा च सूर्याचन्द्रमसा 'दिनरात्रिकालस्य इडा पिङ्गलाभिदैवात्मकस्य गृहे सुषुम्नाभाग प्रवेशो जायते। योगिभिश्च चैतद्यदि चि सुषुम्नायामग्निनाथ प्राणापानात्मकप्राणद्वयस्य लय सम्पद्यते। तदा मुक्तिर्भवति। दिनरात्रिरूपकालादिद्वैतबुद्धिर्विलीयते।

अहङ्कार् फिर् म्य प्रह्लचू वीर्य अम्भो
वनि यित म्य हर्‌म्बख-नीरि अम्भो ॥

निर्वान-इन्द्रस् कुय् वर् विज्ञान्
पखचौ-कनि इन्द्रिय् योञ्ज-कनि प्रान् ।
नाम रूप पन् वंतु वाव-मौर्य अम्भो
वनि यित म्य हर्‌म्बख-नीरि अम्भो ॥

प्रारब्दस्-प्यठ् रोज् थव् म अशरि-बाव्
इक्षि बाक्षि मञ्ज् उद्योग छोनाह् चाव् ।
डुल गंछितन् फचि या मौर्य अम्भो
वनि यित म्य हर्‌म्बख-नीरि अम्भो ॥ १०१५ ॥

देह-दृष्टि-रंसु युम् रोजि देहरुय् मञ्ज्
करि आतमम् ब्यबीक पूजाय मञ्ज् ।
•सालिग्राम्-हिहु शूबि प्यठ् पौर्य अम्भो
वनि यित म्य हर्‌म्बख-नीरि अम्भो ॥

शांति विजया च्यविथ् चाविथ् शम
दम दम छ्राम खारिथ् वालिथ् दम ।
खर-दम शम दम-ज्यंजूर्य अम्भो
वनि यित म्य हर्‌म्बख नीरि अम्भो ॥

अन्तःकरनन् मञ्ज् च्योनु प्राकार्
कार्-कारवंनि च्यानि स्तुत्य् इन्द्रिय-द्वार ।
हंस्नि जंटि कर् स्वंदि नंलिचौरि अम्भो
वनि यित म्य हर्‌म्बख-नीरि अम्भो ॥

शीतलत्वं निर्वर्तय मे प्रकृत्यात्मकस्य वतमवृत्तस्य हे शम्भो
उपलक्षये० ॥
(पुनश्च) निर्वाणात्मनः सूत्रादिकर्तनयन्त्रस्य अस्ति वृन्त विज्ञानात्मकम्
बाह्यार्थं इन्द्रियाणि बन्धनसूत्रार्थं प्राणा ।
(तत्र) नामात्मकं सूत्रं कर्तितं वायुरूपपिच्वादिखण्डस्य हे शम्भो
उपलक्षये ॥
प्रारब्धानुसारेण तिष्ठ मूढलोक मा बाल भावम्
ईदृश्या मायाया मध्ये उद्यागात्मकं अक्षोटफलं प्रक्षिप
(क्रीडाविशेषार्थम्) ।
(तत्) गोलवद्भ्रान्तं गच्छतु नाम (सम्भवतु) गर्तविशेषाद्बहि
अथवा गर्तविशेषमध्ये हे शम्भो
उपलक्षये० ॥ १०१५ ॥
देहात्मालोकनेन विना यः स्थास्यति देहस्य मध्य
करिष्यति आत्मनः विवेकात्मपूजाय सज्जनाम् ।
(तस्मिन् कृते) शालिग्राम सदृश शोभिष्यत उपरि पीठस्य हे शम्भो
उपलक्षये ॥
शान्त्यात्मकं भङ्गरसं पायपित्वा त्यक्त्वा आधिम्
क्षणं क्षणे सावधानतया ऊर्ध्वारोहणं अधोऽवरोहणं श्वासस्य
शब्दरसेन शान्तो भविष्यामि प्राणान् स्पन्दात्मशृङ्खलया* हे शम्भो
उपलक्षये० ॥
(यत) अन्तःकरणानां मध्यभागे तव अन्तःस्थिति
हे सर्वकार्यकर्तः तव सहायेन (स्वाधीनानि विधाय) इन्द्रिय
द्वाराणि ।
वक्राणि रन्ध्राणि कुरु अङ्गानि नालिकाकर्षनयन्त्रेण† हे शम्भो
उपलक्षये० ॥

---

* स्पन्दात्मकभङ्गारणुपानयन्त्रं च ।
† नलिचीरू नाम्नो यन्त्रस्य पञ्चरन्ध्रात्मकस्य कर्मेन्द्रियपञ्चकद्वारं समूहस्य च

परमहंस ज्ञाननाव्लम् सोहम् पद्
    तथ् पद्मय् यथ् ख्यचि मद्मन म्यद् ।
यूंल दृष्टी रगि छम् गौर्य शम्भो
    वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि शम्भो ॥
बाव क्राव य्यलि अन् जन् फ़लवन आख्
    प्रयम् तमि-मन्दु कुय् स्वयम्-पाख् ।
मेल् दक्षि कालि दक्षि शालि टीर्य शम्भो .
    वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि शम्भो ॥ १०२० ॥
विश्वरूफ् जान् निर्लेफ् विश्वम्भर्
    विरक्त-बान-किनि रोज् दिगम्बर् ।
आश-यफ् चाव् अज्ञान-चौर्य शम्भो
    वनि यित म्य हर्म्वख नीरि शम्भो ॥
सुय् क्रलि निर्मल जल निश्कामय्
    सुह-मल दूंचू वरिमति यम् किह् ज्यामय् ।
युम् दार-दर म्वर-वर चौरि शम्भो
    वनि यित म्य हर्म्वख-नीरि शम्भो ॥
क्रप्याम् सुह-आवलन-मङ्ग वंठु ख्वार्
    गट दृष्टि फटनम् कुम् तार् व्यचार् ।
ग्वलि-रंमु डुनु क्रलि मङ्गू ईरि शम्भो
    वनि यित म्य हर्म्वख नीरि शम्भो ॥ ४१ ॥

हे-परमहंसस्वरूप प्रापय-नाम-मां सोऽहं परम्
    तस्मात् पदादेव यस्मात् अवशिष्यते सद्गुणरूपं शुद्धम् ।
स्थूला दृष्टि: रागेण युक्ता (या) अस्ति-मे गैरिकेण हे-शम्भो
    उपलक्षणे० ॥

भाग्यात्मकेन अन्नपाकेन यदा अन्नं इव विकासं आगतस्त्वम्
    प्रेम तस्य अस्ति-ते स्वप-पाक: ।
सयोग संभविष्यति कालेन ईदृशस्य अणुधानाविशदस्य पक्वान्नराशेः
हे-शम्भो
    उपलक्षणे० ॥ १०२० ॥

विश्वरूपं जानीहि लेपरहितं विश्वंभरम्
    त्रिरागात्मना-भावेन तिष्ठ दिगम्बररूप: ।
आशावलम्बं त्यज अज्ञानात्मक-चौरिनाम्नः कण्टकस्य हे-शम्भो
    उपलक्षणे० ॥

स एव शोधयिष्यति निर्मलेन जलेन निष्कामात्मना
    मोहरूप-मलस्य वृत्तया मलिनीकृतानि यस्य सन्ति वस्त्राणि ।
यः धैर्यात्माकर्षणविशेषेण मद्गुरुस्वरूपेण निष्पीडयिष्यति हे-शम्भो
    उपलक्षणे० ॥

कृष्णाख्यं* मोहात्मव्रतात् तीरं-प्रति आरापय
    सामिस्वध्यासदृष्टिमध्ये विकासप्रकाशरूप अस्ति-तस्य
तारणोपायः विधारात्मा ।
(अन्यथा) त्वद्रहित अखोटफलमिव महानद्या:-संसारात्मिकाया:
मध्ये धान्तो-भविष्यति† हे-शम्भो
    उपलक्षणे० ॥ ४२ ॥

---

* धन्दकं स्वानुकूल भवन ।
† यथाखोटफल मध्ये निमज्जति सद्रूपं वै मति निमज्जामि नैव नद्य एत
    द्वारावृद्धि दुःखे: पि न निमज्जतामि भाव ।

43. A PRAYER OF THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY MĒNAKĀ

वाल् नेरि च्याञ़ वेरि शम्भो
निर्णय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२४ ॥
रग-रंग श्रॊलु वेरंग कुलु
मत्शॊंगुकुय् रंग-बुलबुल् ।
लोल-ओल्वाह् येरि शम्भो
निर्णय-नयि फेरि शम्भो ॥ १०२५
फिरनावतम् दिथ् ज्ञान-बल्
सूक्ष्म-स्थूल थलि समदृष्टि-शल् ।
परमशिव कर्म कौरि शम्भो
निर्णय-नयि फेरि शम्भो ॥
व्रम-वसि हंस-तोलवार्थ
आत्म देह त्वति ग्वनि वार्य ।
प्रानापान ज़ेर्य शम्भो
निर्णय-नयि फेरि शम्भो ॥
गोशि-गोशि छोशि पोश-वार्य
ध्यान-योग अमृत-दार्य ।
कर्म-डोरि दर्म-वेरि शम्भो
निर्णय नयि फेरि शम्भो ॥
कॊफिल आमि वायान् ढोल्
मॊठ् श्रॊंगुमतु छोश-वोलु ।

पुनरपि स्वशक्त्यात्मिका मेनामभिमुखीकृत्य स्तौति ॥४२॥

बाला (अहं) निर्गमिष्यति तव आशया (लब्ध) हे कल्याणप्रभव

निर्णयात्मिकायामधित्यकायां सञ्चरिष्यति हे शम्भो ॥ १०२४ ॥

नानाविध्येन विकसित अनश वृत्त (सकारात्मा)

(तत्र) चलद्वात्मा (मदीय) धूम्याटाख्य-पक्षी ।

प्रेमरागात्मनीड सतनिष्यति हे शम्भा

निर्णया० ॥ १०२५ ॥

सचारयस्व नाम मा दत्त्वा ज्ञानात्मजलम्

सूक्ष्मस्थूलभूतवर्गात्मन स्थल साम्यज्ञानात्मजल (यत्र) ।

हे परमशिव सत्कर्मात्मन कृपात् हे शम्भा

निर्णया० ॥

आरोहावरोहात्मना (प्राणाभ्यासमिद्धेन) इसमन्तात्मजलसंयुक्तोत्थापनयन्त्रेण

(१) जीवात्मना (२) देहात्मना (१) लघुना (२) गुरुणा भारेण ।

प्राणापानया चालनया (अभ्यासरूपया) हे-शम्भा

निर्णया० ॥

शोभामनूपलभ्य चलनारूपाया पुष्पवाटिकाया

ध्यानयोगात्मिकया अमृतधारया (युक्ताया यत्र) ।

सत्कर्मात्मात्मसेवभावषु धर्मात्मास्मृतिसतुषु हे शम्भा

निर्णया० ॥

(यत्र) पान्थसमूह स्थात् घमनू आनकान्

पुरस्तात् मन्त्रिष्ट स्मातकृन् ।

पंतु वाति श्रोंठ् छेयं शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

शहर मज़् कर् हरम्वख जान्
 न वनम् मज़् मंशरिथ् पान् ।
महाखिश-हन्दि तेरि शम्भो
 निर्नय नयि फेरि शम्भो ॥ १०३० ॥

कर् कथ् त्याग् कर् कथ् राग्
 बक्थ् वख्चिथ् प्रथम-पोश् लाग् ।
अमरेश्वर-शेरि शम्भो
 निर्नय नयि फेरि शम्भो ॥

द्यन् त राचू-हन्दु क्रग् त पंनु चार्
 सूर्य-अग्न-जोश सोम-होश् फ्यार् ।
सूंत्य् व्यचार-येर्य शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

पञ्च-तत्व शम दम रट दार्
 ज्योति रूप स्वरह-यंह कौंद खार् ।
श्रवत वक्ति-बाव सेर्य शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

मोच-दायख् कुह च्योनुय् नाव्
 सूर्य-नेत्रचू नजराह् चाव् ।
मज़् मोह-अंन्दिहेर्य शम्भो
 निर्नय-नयि फेरि शम्भो ॥

पाद्यार्घ्यं प्राप्स्यति अग्रत ध्वजस्य हे-शम्भो*

निर्णया० ॥

(तस्मात् स्मरस्य।) नगरस्यैव मध्ये कुरु दरम्बरतीर्थस्य स्नान

(यावद्भूतजाल स्वात्माभिन्नज्ञानम्)।

न तु वनस्य मध्ये विस्मार्य स्वात्मानम्।

महालिङ्गिनामाधित्यकास्थलगतस्य मेघस्य (हज) हे-शम्भो

निर्णया० ॥ १०३० ॥

कुरु-नाम कस्य त्याग कुरु कस्य रागम्†

भक्ति प्रसार्य प्रीति-पुष्पाणि संयोजय।

अमरेश्वरात्मन'-शिवस्य-शिरसि हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(तण्डुलात्) दिनात्मन' च रात्र्यात्मन (च) रक्तवर्णे शुक्लवर्णे च

मज्ञोधय

सूर्याग्निसन्तापेन (ग्रामदविमप्राचाभ्यामेन) सोमात्मसपिड

(रसं) विभिन्नीकुरु (निष्कर्षय)।

मठ कृत्वा विचारात्मक-मार्जनीविशेषं हे-शम्भो

निर्णया० ॥

(यथा) पञ्चतत्त्वानां (भूतानां) क्रमेण क्रमेण चूर्णीयां द्वारम्

हे-श्रोमि स्वरूप स्वसंवेदात्मचेल्या धातुविशेषस्य परिपाक कुरु।

परिपक्वाया भक्तिभावात्मिकाया इष्टिकाया हे-शम्भो

निर्णया० ॥

मासप्रं करोति वेदान्तस्य नामधेयम्

सूर्यात्मकस्य प्रभातदृष्टि विनर।

मध्य एव मात्मामकारस्य हे शम्भो

निर्णया० ॥

* भक्ति विना [illegible] भवति, भक्ति [illegible] इति भाव।

† यदस्य [illegible] इति भाव।

वक्र्‌ ॰ ड च्योन्‌ चरनारविन्द्‌
छ्यथ्‌ बंधुरम्‌ तंति करि बन्द्‌ ।
फीरिथ्‌ कतु सुह्‌ नेरि शमो
निर्णय-नयि फेरि शमो ॥ १०३५ ॥
म्यक-लर्य पठ्‌ कुह्‌ च्योन्‌ दर्वार्‌
वक्ति-वमल छ्यम्‌ ति यार्‌ ।
शक्ति-पातच हेरि शमो
निर्णय-नयि फेरि शमो ॥ ४३ ॥

---

44 *A HYMN BY THE AUTHOR IN HIS OWN NAME, UNDER THE FORM OF A SONG SUNG BY THE WOMEN.*

कम्‌ वंमृत्‌र्‌ नालि वयाह्‌ वन लो-लो
मन कारय्‌ वंमृत्‌र्‌-वन लो-लो ॥ १०३७ ॥
शिव-नाथनि स्वय-दर्शन लो-लो
छ्यत्तके अमृत-वर्शन लो-लो ।
वनि यित म्य वयाह्‌ नन लो-लो
मन कारय्‌ वंमृत्‌र्‌-वन लो-लो ॥
हर-मज्ञ वेरि लग दन-पन लो-लो
हर्द वीक्‌ जन्‌ छ्यन पन-पन लो-लो ।
सुय्‌ छ्यनतुय्‌ कुख्‌ चूह्‌ यावन लो-लो
मन कारय्‌ वंमृत्‌र्‌-वन लो-लो ॥
जटदारवंनि छ्यशवासन लो-लो
मकट-गट कुख्‌ कासन लो-लो ।

(यथा) हे चन्द्रावतंस त्वदीय चरणकमलम्
चित्तात्मक भ्रमर तत्रैव (स्वमध्ये) करिष्यति बद्धम्।
प्रत्यावृत्त कुत्र नाम स निर्गमिष्यति हे शम्भो
निर्णया० ॥ १०३५ ॥

मुक्तामये गृहे (मुक्तात्मनि गृहे च) असि त्वदीय सनिवश
हे भक्तिप्रिय कृष्णाख्य (मा) अपि अधिरोहय।
शक्तिपात (अनुग्रह) रूपायां अधिरोहिण्या हे शम्भो
निर्णया० ॥ ४३ ॥

ग्रन्थकृत्स्वय स्तौति ॥ ४४ ॥

कानि नाम (विचित्राणि) वस्तूनि अर्पितानि (सम्पादनु) (इति)
किं वच्मि (वक्तुं शक्नुयां) नाम
मनसा (समाधानेन मनोदये वा) अन्विष्येय त्वा
वनप्रियमये नाम ॥ १०३७ ॥

श्रीशिवस्य शुभदर्शनं नाम
चिदात्मन अमृततृप्तिसम्पदं नाम।
दृष्टिविषयं आगच्छ नाम मम (यथा) भक्त प्रकर्षो भूयासं नाम
मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥

शोधय राग मात्सर्यादि चन्द्रार्काग्निना (मनोवाक्कायाग्निना सर्वतो भावेन) नाम
शान्ति समसत्त्व इव शोधाभेदं प्रतिपन्न नाम।
तादृश शोधादर्शाभवनमय अपि त्वं मोक्षमार्गप्रकाशक नाम
मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥

हे भवापद्कृष्णादिनु उपमर्दन नाम
प्रकटान्धकार अपि त्वं अपहरन् नाम।

हृटि वासुख् कुय् श्रामन लो-लो
मन क़ारथ् वंमत्र्-वन लो-लो ॥ १ ० ४ ० ॥

कास्त पूजा करय् कमि ग्वन लो-लो
कम्थक्रम् बंकि छ्यन लो-लो ।
निर्दन-मन्दु स्वन-पोश् व्यन लो-लो
मन क़ारथ् वंमत्र्-वन लो-लो ॥

प्रथ् मावसि पुनिमू-हन्दि ग्यन लो-लो
शूरि बूजन् च्यथ्-किति रन लो-लो ।
म्वक्य् वन च्यानि ख्यन श्रकि वन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

मन-वाञ्छ नाव् च्योनु खन लो-लो
राज़-योगुक् राज़ाह् बन लो-लो ।
चैतन्य तोठ् च्यथ्-चेनन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

च्यानि ड्यगन छुन व्यचन लो-लो
ख्यश् सोंपन् रंहि-वचन लो-लो ।
श्रस्य चियनय् त्रयलोचन लो-लो
मन क़ारथ् वंसत्र्-वन लो-लो ॥

मात्परमन्-हन्दि मन्जन लो-लो
हे मच्चिदानन्द-गन लो-लो ।
कृष्णस् तोठ् श्यवलख्यन लो-लो
मन क़ारथ् वंमत्र्-वन लो-लो ॥ १ ० ४ ५ ॥ ४ ४ ॥

गले वासुकिनाग अस्ति से भजन नाम

मनसा अन्विष्येय त्वा ॥ १०४० ॥

का पूजा कुर्यां ते (कर्तुं शक्नुयां) फन गुयन नाम

दुर्भाग्यस्य (मे) भक्ति (तव) नास्ति नाम ।

(यदिह च) निधनस्य (दरिद्रस्य) स्वर्णमयपुष्पतुल्य औषधि

(तृणविशेषपत्रमात्र) नाम

मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥

प्रत्येकस्मिन् अमावस्यायां पूर्णिमायां दिन नाम

शुद्धसपन्नानि भोजनानि त्वत्कृते एव पचेय नाम ।

युक्त सपत्स्यामि त्वत्कर्तृकेन आहारेण यकेन सयन नाम

मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥

मनाडपोर्मिकायां नाम त्वन्नैव खनिष्यामि नाम

राजयोगस्य (प्रासस्वाराज्यसिद्धि) राजा एक सपत्स्यामि नाम

हे चैतन्यरूप तुभ्य चेतनानां (जीवानां)चेतनप्रद नाम

मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥

त्वदीयेन दर्शनेन स्रो न स्वशरीरे मान्त्य नाम

प्रसन्ना भवस्व क्रमवर्तस्तिगाथाभि नाम ।

अस्माक स्रोतामेव हे विलोचन नाम

मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥

सत्पुरुषाणां (ब्रह्मादीनां) हे सज्जन (महनीय) नाम

त्व सत्यज्ञानानन्दघन नाम ।

कृष्णाख्याय (अव्यक्तस म) तुभ्य त्व शुभ (सत्त्वप्रधान)लक्षण नाम

मनसा अन्विष्येय त्वा० ॥ १०४५ ॥ ४४ ॥

15 ANOTHER HYMN OF PRAISE BY THE AUTHOR, UNDER THE FORM OF THE WOMEN ADDRESSING PĀRVATĪ AS A ŚĀRIKĀ BIRD

रंग बुल्बुल् कुय् नटदारी
  हारी कर् पारीशान् ॥ १०४६ ॥
गौरि-रंग छिस् वेमतर् सारी
  नंनु होवुन् ब्रह्मचारी पान् ।
त्याग-मज़्रंय् कुय् व्यवहारी
  हारी कर् पारीशान् ॥
राग-द्वेश-निश कुय् ल्वति-वारी
  पोश-लंज्यनंय् प्यठ् कुह् शूबान् ।
संतोश ह्यूच् प्रान-मन्दारी
  हारी कर् पारीशान् ॥
ब्रम् मानिथ् करान् खानदारी
  गास-कच्यनंय् ओलु येरान् ।
गछि आसुनु द्युय् संसारी
  हारी कर् पारीशान् ॥
पर-पद-संतु थदि प्रकारी
  कर्म आगरन् परम-शिव-स्थान् ।
अख् दाज़्रान् अनेक-प्रकारी
  हारी कर् पारीशान् ॥ १०५० ॥
ब्रह्म-आज्ञाय किनि व्यवहारी
  बाल्-बच्यनंय् आम्य आपरान् ।

पुनरपि ग्रन्थकृत् स्तौति स्त्रीणां मुखेन शारिकारूपां पार्वतीं सलक्ष्यीकृत्य ॥ ४५ ॥

धूम्राटपत्रो (मस्तकचूड) अस्ति जटामुकुटधर (जटया लक्षणीय)

हे शारिके देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिवशमिमम् ॥ १०४६ ॥

गैरिकाणि सन्ति अस्य वस्त्राणि सर्वाणि

प्रत्यक्ष प्रदर्शित अनेन ब्रह्मचारिरूप स्वात्मा ।

परिव्राड्धर्ममध्ये एव अस्ति व्यवहरन (गार्हस्थ्यम्)

हे शारिके देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिवशमिमम् ॥

रागात् द्वेषात् अस्ति लघु भार (तद्रहित)

पुष्पशाखासु पृष्ठ अस्ति शोभमान ।

मनोज्ञरूपया वृत्त्या प्राणाप्यायनकर

हे शारिके देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिवशमिमम् ॥

भ्रान्तिरूप (संसार) मत्वा कुर्वन गार्हस्थ्यम्

तृणा लवकैरेव कुलाय वितन्वन ।

इष्ट हि भवितव्य ईदृशेनैव मत्सारिणा (मादृशेन)

हे शारिके देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिवशमिमम् ॥

परमपदस्थित * अत्युच्चै प्रकारेण

कर्मणा आश्रयन परमकल्याणस्थानम् ।

एक ध्यायन् अनेकप्रकारभूतम्

हे शारिके देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिवशमिमम् ॥ १०५० ॥

देवस्यास्याकर्तृभावेन व्यवहरन्

बालशिशुकादीन् तृप्तिमुक्तिसतान् भोजयन ।

---

* कोटरेण भाव्यमिति विशेषोक्ति ।

जीव दयाय पर्-व्यपकारी
    हारी कर् पारीज़ान् ॥
यश्‌रम् वनि-दिथ् चवायारी
    अविनाश बाश छुय् बोलान् ।
कृष्णस् वुफि तारि हंसदारी
    हारी कर् पारीज़ान् ॥ ३५ ॥

II PARABLE OF THE MEANS OF SALVATION IN THE FORM OF A HYMN IN PRAISE OF THE RASA LILA

मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो
    आत्म-रूप नारायण् त लो-लो ॥ १०५२ ॥
सूत्य् सूत्य् वूचू गोपियन् त लो लो
    तथि मञ्ज़् छुह् रास् खेलन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
अन्दकार-काल-सर्पन् त लो-लो
    भूतात्म वलु हन्-हन् त लो-लो ।
इन्द्रिय-गूरि-बालकन् त लो-लो
    व्यह् दिथ् छुह् होश डालन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥ १०५५ ॥
ज्ञान-रूप-कृष्णन् त लो-लो
    सुह-खलु दिथ् त मद्‌मन् त लो-लो ।
प्रपंच-जल हन्-हन् त लो-लो
    मद् कर् अम्रथ् जन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥

जीवदयालुत्वेन परोपकारशील:
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञामिम् ॥
अत्युच्चस्थानेषु अनुसृत्य पतित:
अविनाशीति भावयानि अस्मि भावमात्र: ।
कृष्णाख्यं-मां उद्धाय तारय-भा: हंसद्वाराख्यगिरे: (हंसमन्त्राभ्यामभिद्धै:)
हे-शारिके-देवि (पक्षिणि वा) कुरु उपलब्धिज्ञामिम् ॥ ५ ॥

रासलीलामिव लक्ष्यीकृत्य पुनर्ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ४६ ॥

मन: मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम
(तत्र) परमात्मरूप: (मदीयात्मरूपो वा)-नारायण: तु नाम ॥ १०५३ ॥
मठ मठ (कृत्वा) वृत्तिरूपा:-गोपी: तु नाम
तत्रैव मध्ये अस्ति रासलीलां क्रीडन् तु नाम ।
मन: मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥
अभ्यकारात्मना-कालसर्पस्य तु नाम
जीवस्वरूप: आवृत: प्रदंश तु नाम ।
इन्द्रियात्म-गोपालबालकानां तु नाम
विषं दत्त्वा अस्ति (स सर्प:) स्मृतिं अपाकुर्वन् तु नाम ।
मन: मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०५५ ॥
ज्ञानात्मना-श्रीकृष्णेन तु नाम
आविर्भावं दत्त्वा तु मद्गुरुरूपं तु नाम ।
मङ्गलात्मकं-व्रजं प्रवंशं तु नाम
निर्मलं कृतं अमृतं इव तु नाम ।
मन: मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥

बावनाय-जमुनाय तन् त लो-लो
　　वुंचू-गोपिय नावन् त लो-लो ।
न्यथनञ पान् हावन् त लो-लो
　　लूक-लज्जाय चावन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
वंखंचू तुलसी छावन् त लो-लो
　　श्रीकृष्णस् प्रावन् त लो-लो ।
कृष्ण-नाव् कुह् आनन्द-गन् त लो-लो
　　कृष्ण-नाव् कुह मोच् बन्धन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् प्रान् प्रानियन् त लो-लो
　　कृष्ण-नाव् कुह् अन् प्रानन् त लो-लो ।
कृष्ण-नाव् कुह् सञीवन् त लो-लो
　　कृष्ण-नाव् कुह् चार्त्यन् दन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन् त लो-लो ॥
कृष्ण-नाव् कुह् ग्वनियन् ग्वन् त लो-लो
　　कृष्ण-नाव् कुह् अविज्ञथ् जन् त लो-लो ।
कृष्ण-कृष्ण कंरु कृष्णन् त लो-लो
　　मरतलि सर्पदुस् स्वन् त लो-लो ।
मन् म्योनु बिन्द्राबन त लो-लो ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

भावनात्मिकायां-यमुनायां तनूः तु नाम
वृत्त्यात्मिकाः-गोप्यः स्नापयिष्यन्ति तु नाम ।
दिगम्बराः देहं प्रदर्शयिष्यन्ति तु नाम
लोकेभ्यः-त्रपां त्यक्ष्यन्ति तु नाम ।
मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥
भक्तिरूपां तुलसीं उपभोक्ष्यन्ति तु नाम
श्रीकृष्णं (तत्साक्षात्कारं) प्राप्स्यन्ति तु नाम ।
कृष्णनामधेयं अस्ति परमानन्दपूर्णं तु नाम
कृष्णनामैव अस्ति मुक्तिः भक्तानां तु नाम ।
मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥
कृष्णनामैव अस्ति प्राणरूपः प्राणिनां तु नाम
कृष्णनामैव अस्ति अन्नं (तृप्तिकारकं) प्राणिनां तु नाम ।
कृष्णनामैव अस्ति संजीवनं तु नाम
कृष्णनामैव अस्ति दीनानां धनरूपं तु नाम ।
मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥
कृष्णनामैव अस्ति दुःखिनां सुखरूपं तु नाम
कृष्णनामैव अस्ति सर्वसिद्धिदं सुकृतं इव तु नाम ।
कृष्ण-कृष्णेति कृतं कृष्णार्थेन (पत्राकृता मया) तु नाम
कीर्तिधातोः संपन्नं-तस्य स्पर्शं तु नाम ।
मनः मदीयं वृन्दावनरूपं तु नाम ॥ १०६० ॥ ४६ ॥

---

47 PRAISE BY THE AUTHOR UNDER THE FORM OF A PARABLE SUNG BY THOSE DESIROUS OF SALVATION

वाव यावुन् छुह् होश-पोश-थर्य शभो
    हर-दृष्टि गछि वरि कलि हरि शभो ॥ १०६१ ॥
रोंचू वन-छ्वत वन् कुस् वन् छुह् गबीर्
    तॅथि मञ्ज् माद् तफ् अद मानोध् वीर् ।
गाल् अज्ञान अखॉलु हरि शभो
    वाव-यावुन् छुह् होश-पोश थर्य शभो
स्वप्रकाश-रूप सन्मख् वुछ्त छुय् न दूर्
    अन्दकार्-छाय् जाल् मल् विज्ञान सूर ।
हाह् कुय् मञ्ज् आनम् ठरि शभो
    वाव-यावुन् छुह् होश-पोश-थर्य शभो ॥
हम-पखर्वय्-सूत्य् वुफनावुन् पान्
    जीवात्म हालव् होश्-मैदान् ।
लूब-तोन्ति मञ्ज चॅलु सुहचर्य शभो
    वाव-यावुन् छुह् होश-पोश् थर्य शभो ॥
सुय् वॉगॅजि-वारि चन् वरि शभो
    युस् पर्जनावि खानदार् गरि शभो ।
नर्य बोड्रान् लोम लूक-लर्थ शभो
    वाव यावुन् छुह् होश-पोश-थर्य शभो ॥ १०६५ ॥
मोचदायख् शावनावि साचात्कार्
    चन-माचम् मञ्ज् गालि सुह-अन्दकार् ।

मुमुक्षुजनोपकृतये पुनरपि ग्रन्थकृदेव स्तौति ॥ ४७ ॥

भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो
 दृश्यादृष्ट्या संपत्स्यति पुष्टं (तदा) कुत्र-नाम जीर्णीभूय-
 पतिष्यति हे-शम्भो ॥ १०६१ ॥

रात्रिरूपात्-वनात् कथय किं-नाम वनं (अधिकं) अस्ति गम्भीरम्
 तस्यैव मध्ये साधय तपः ततो मंस्यामन्त्वां वीरम् ।
नाशय अज्ञानात्मकं दुःस्पर्शदाम पतितं-तद्भवेत् हे-शम्भो
 भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥
स्वात्मप्रकाशरूपेण संमुखं पश्य-नाम अस्ति न दूरम्
 अन्धकारात्म-छायां दाहय परिमलय विज्ञानात्मभस्म ।
निःश्वासवायुः अस्ति मध्ये आदर्शस्य निरोधः हे-शम्भो
 भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥
हंसाभ्यामात्मपक्षाभ्यामेव (हे हंस पक्षाभ्यां च) उड्डापय-नाम-सं
 स्मारमानम्
 जीवात्मरूपः शलभः चैतन्यस्यासे ।
लोभात्मचक्षोः मध्यात् संचलित मोहात्मघटिकायाः हे-शम्भो
 भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः हे-शम्भो ॥
स-एव परमध्याननिवासे दिनं व्यथयिष्यति हे-शम्भो
 य उपलक्षिष्यति पुर्दुम्भनं स्वपृष्ठे हे-शम्भो ।
यादवः निर्माय भ्रान्तः परगृहाति हे-शम्भो
 भावनात्मकं-यौवनं अस्ति चेतनारूपायाः पुष्पलतायाः
 हे-शम्भो ॥ १०६२ ।
योगमज्ञानशीनः मापयिष्यसि स्वमायाग्रकाम्
 स्वरूपाश्रयैव मध्ये नाशयिष्यसि मोहात्मान्धकारम्

सूर्यम् निश् गट कति दरि प्रभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-पर्थ प्रभो ॥
राज़योग-राज यम् पकि च्यय् हिव् सूत्य्
दय-दन-वालि तस् वति मेलन् कृति ।
इन्द्रिय-चृरन् कति छरि प्रभो
बाव यावुन् कुह् होश-पोश-पर्थ प्रभो ॥
यदि सूर्युक् पोमतु कुह् सत्नरम् गाह
बुछिजि तत्नरम् गत्नरम् अत्नरम् क्याह् ।
तत्नरम् पठ् बालादर्य प्रभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश पर्थ प्रभो ॥
विष्णवर्पन् छ्यम् स-स्वरूफ् हाव्
च्यय्-आनन्द-अमृत्य् न्यथ् च्यावनाव् ।
निमेश उन्मेश् गरि-गरि प्रभो
बाव-यावुन् कुह् होश-पोश-पर्थ प्रभो ॥ ४७ ॥

---

48 THE ASSEMBLING AND FEASTING OF THE WEDDING PARTY THEY THEN COMMENCE THE WORSHIP OF THE DEITY OF THE HOUSE DOOR

महाराजस् सूत्य् सालर् आय
कर्मवान् दर्म सवाय वीठि ॥ १०७० ॥
दछि मान पछि मान् वीठि ओच्य ज्याय
इच्छा-बूजन् आसि तयार् ।

(तथा) सूर्यस्य (इव) समीपे तम (इव) कुत्र स्थिरीभविष्यति
हे अम्मो

भावनात्मक यौवन अस्ति चेतनारूपाया पुष्पलताया हे अम्मो ॥

राजयोगेश्वर यत्र चरिष्यति त्वयैव सदृश सह

दैवधनयुक्ता तस्य मार्गे मगलानि क्षिपन्त (अनश)।

इन्द्रियात्मचोरेभ्य कुत्र भेष्यति (भय प्राप्स्यति) हे अम्मा

भावनात्मक यौवन अस्ति चेतनारूपाया पुष्पलताया हे अम्मो ॥

उच्चस्थानात् सूर्यस्य आपतित अस्ति निम्नस्थाने प्रकाश

पश्यैतन्नाम तनुत्वस्य घनत्वस्य आन्ध्ये किं नाम (क भेदम्)।

आकाशे प्रसृत प्राशुपुरप्रासादस्य हे अम्मो

भावनात्मक यौवन अस्ति चेतनारूपाया पुष्पलताया हे-अम्मो ॥

विष्णुप्रीत्यर्थ (धर्मकारणेन) कृपाध्याय (मे) स्वस्वरूप प्रदर्शय

चैतन्यात्मानन्दामृत नित्य पायय।

प्रतिनिमिष प्रत्युन्मेष प्रतिक्षण हे अम्मा

भावनात्मक यौवन अस्ति चेतनारूपाया पुष्पलताया हे अम्मो
॥ ४० ॥

जन्यागमनवृत्तम् ॥ ४८ ॥

सदाचरैव सह अन्या समागता

सत्कर्मशालिन धर्म्यसभाया निविष्टा ॥ १०७० ॥

इच्छया मानेन सहृदया सह निविष्टा मृदायां भूमौ

(तत्र) इच्छानुकूलानि भाजनानि आसन् निम्नानि।

ग्रग् गव् दय् ईश्वर-इच्छाय
    कर्मवान् द्रर्म-मथाय बौठि ॥
ताज-ताज़ यूजन् रननय् आय
    माजरंचू-इन्दू कुथ् न कँह् ति हाजय् ।
राज मवि बौठि वाज वागरनि आय
    कर्मवान् द्रर्म-मवाय बौठि ॥
यूजन् ख्यथ् तिम् आँगन् घाय
    टंफ्थ् गैय् तिहन्ज मेवाय-सूंत्य् ।
तन मन वार संगि द्वार-पूजाय
    कर्मवान् द्रर्म-मवाय बौठि ॥ ४८ ॥

---

49 THE SONG OF THE WOMEN OF THE WEDDING PARTY AT THIS WORSHIP.

वनवनि अक्करकु वछ स्वर्गद्वारय्
    वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ १०७४ ॥
च्यानि मतंग-सूत्य् गंगाद्वारय्
    द्वारस् कर्म-कूलु खार वारय् ।
रंग-रंग बरहंग द्राव् गंग-आरय्
    वारय् करयो द्वारय्-पूज् ॥ १०७५ ॥
हर-दृष्टि द्वारस् बन्योव् हरद्वारय्
    दास-वाव दासस् बन्योव् कैलास् ।

अभीप्सित सपन्न इदमेव ईश्वरेच्छया

सत्कर्मशालिन धर्मसभाया निविष्टा ॥

अपर्युषितानि भोजनानि पच्यन्ते स्म

पीन पुनीन-यथेच्छानुकूलभोजनपृच्छाया अस्ति-तेषा

न कावित् अपि अपेक्षा ।

राजान पङ्क्तौ निविष्टा सूदा विभाजयितु (अन्नादीनि) आगता

सत्कर्मशालिन धर्मसभाया निविष्टा ॥

भोजनानि भुक्त्वा ते अजिरप्रदेशे प्रविष्टा

प्रतृप्ता (प्रतुष्टा) सपन्ना तत्कृतया सेवया ।

तन्वा मनसा (तत्समाधानतया) सुष्ठु प्रवृत्ता द्वारदेवतापूजन

सत्कर्मशालिन धर्मसभाया निविष्टा ॥ ४८ ॥

तत्काले जन्यस्त्रीवाक्यगान विवृणोति ॥ ४९ ॥

प्रतान अप्सरस अवतीर्णा स्वर्गद्वारात

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम्* ॥ १०७४ ॥

त्वदीयेन सत्सङ्गेन हे-गङ्गाधर

द्वार सत्कर्मात्मकचित्रविचित्र आरोपयिष्यामि सुष्ठ्वेव ।

नानाविधतया द्वारनामात प्रवृत्त गङ्गाप्रवाह

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥ १०७५ ॥

एतस्य दृष्ट्वा द्वारस्थान सपन्न हरिद्वारतीर्थम्

हरप्रसादेन अघोरस्थान सपन्न कैलासस्थानम् ।

---

* द्वारपूजाविधान च व्यवस्थाय बौद्ध धर्म नियमा प्रवरा प्राप्यत त्वय्यवस्थाय दृढिमहि ।

कूलु खोत् लब गय नबच तारय्
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥
वीद-रसि शिव वीदकि ओंकारय्
शुकदेव् त व्याम् छिय् वीद् वखनान् ।
ग्वनवान योज्ञम् छय् खन-तारय्
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥
नवद्वार् मुचरिथ् दारनाय दारय्
जटादार संकट-कट च्योनु द्यान् ।
पादन् तल् वह् च्य् दलिय् मारय्
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥
श्रम्य दरकारय् कति छय् द्वारय्
म्वहर त द्वारय् ठेलि बरि बरि ।
कल प्यठि छकोय् लूब रसि श्रविदारय्
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥
बुज् सोनु वैकुण्ठ् बन्योव् वार-कारय्
कूथ्यन् मज्ञ ब्यूठु कूटि-तीरथ् ।
चन्दनुकु स्वबाव् द्राव् देवदारय्
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥ १०८० ॥
लंगञस् वेल वोतु विघ्न-न्यवारय्
अंग्नस्-प्यठ् छिय् प्रारान् देव् ।
ग्वनवान खन हेरि खस् वार-वारय्
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥

चित्रविशेष श्रारावित वर्णा मपन्ना नभस तारावागा

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

हे भेदरहित शिवात्मन् वस्य श्रोंकारस्य (तद्वाच्य)

शुकश्चैव व्यास च स्त वदं श्रधीयमानो ।

हे षड्गुण खड्गपञ्जीतस्य सन्ति त पोवर्णतन्त्र

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

नवद्वाराणि उन्मोच्य धारणया धारयिष्यामि

ह-कुटाधर मकरध्वजं सत्य ध्यानम् ।

पादयो सखे श्रद सख इन्द्रियाणि (पञ्च सेवोपहार) चयिष्यामि

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

अस्माक प्रयोजनादेरपि कुत्र नाम (न कुत्रापि) सन्ति तपकाशिस्य

स्वर्णमुद्रा द्रव्याणि च पोटलिकाविशेषेषु पूर्णं पूर्णं ।

शिरसः ऊर्ध्वभाग तु प्रतिष्ठामः हे-निर्लोभ शाभायमान

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

नि वरस अस्माक वैकुण्ठस्य मपन्न साधुकारमेव

मन्दाराष्टु मध्ये निविष्ट कोटितीर्थस्य तीर्थम् ।

योगस्तम्भस्य श्रभाव मधुनूत वंशनास्ता

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ १०८० ॥

विज्ञाघसमदस्य यसा प्रामा हे विज्ञानिशास्य

कन्नि मनोर सन्ति तत्र सतोरलास्त दशा ।

च बहुतोदेन सौवस्त्रा नि प्रस्तो श्राकष्ट सने सनेोय

सुष्ठ्वेव करिष्यामि द्वारदेवता पूजाम् ॥

कृष्णम् परमात्मा निराकारय्
प्रानरूप नाडियन् कुख् फेरान् ।
विशयन् दारवुनु कुख् नवदारय
वारय् करयो दारय्-पूज् ॥ ४९ ॥

---

50 THE ARRIVAL OF MAHADĒVA HIMSELF THE WEDDING DINNER

महादेव् य्यलि महाराजाह् वनिथ् श्राव् ।
तिहन्दु बावाह् वुकिथ् बागम् अन्दर् चाव् ॥ १०८३ ॥
करिथ् श्रोसु थवुमतु फर्शाह् तिमौ व्यूठु
दूच्छा बूज़न् ख्यने ह्यय् देवता व्यूठु ॥
दुच्छा बूजन् वनय् क्याह् कथ् वनान्-छिय् ।
यमिस् यमिचू दूच्छा गछि तस् वनान तिय् ॥१०८५।
प्रयन श्रोसु यस् यिह् तस् तिय् दयन् लदु
वयन् यिय् श्रोसु तस् तिह् मृत्युञ्जयन् लदु ॥ ५० ॥

---

51 A FURTHER DESCRIPTION OF THE WEDDING DINNER

दूच्छा-बूजन् ख्यथय् आँगन् अन्दर् चाय्
व्यत्तम् वैकुण्ठ-खत सॉपन् ततिचू ज्याय् ॥ १०८७ ॥
पद्म-पादौ कदम् तमि याञ् चोवुन् ।
सुह् आँगुन् परम-पदवी प्रावनोवुन् ॥
खसिथ् वीगिस्-प्यठय् य्यलि थवि तमि पाद् ।
करख् तय् सर्वतीर्थौं देवप्रसाद् ॥

(अन्यकृत स्वस्यालाप) कृष्णाख्यस्य परमात्मान्तर्यामिन् निराकारात्मन्
प्राणरूपेण नाडीनां मध्ये असि सचरन्
विषयाणां संग्रहकर्ता असि नवद्वारद्वारा
भुङ्क्ष्व करिष्यामि द्वारदेवता-पूजाम् ॥ ४९ ॥

वरस्य महादेवस्यागमनवृत्तम् ॥ ५० ॥

महादेव यदा महावर भूत्वा आगत
(तत्र) तेषां भावना अवलोक्य उद्यानस्य मध्ये प्रविष्ट ॥ १०८३ ॥
विधाय आसीत् स्थापित आस्तरण तै सुदीर्घम्
स्वेच्छानुकूल भोजन भोक्तु गृहीत्वा ध्यान निविष्ट ॥
स्वेच्छानुकूल भोजन कथयिष्यामि किं किं वस्तु प्रवर्तन्ति
यस्य पुरुषस्य यस्य वस्तुन इच्छा समभवत् तस्य भवति प्राप्ति
विषय तदेव ॥ १०८५ ॥
(तथापि) कश्चिदुत्तर आसीत् यस्य यत् तस्मै तदेव ईश्वरेण प्रदित (प्रापित)
यथानुसारि यदेव आसीत् तस्मै तत् भुक्तुत्तम (महाव्यञ्जन) प्रापितम् ॥ ५० ॥

उक्तवृत्तमेव पुनर्विवृणोति ॥ ५१ ॥

स्वेच्छानुकूलभोजनानि भुक्त्वा मन्दिर मध्ये प्रविष्टा ।
सततं वैकुण्ठस्थानादपि यदत्र तदस्य स्थानम् ॥ १०८७ ॥
पद्मपदृष्टव्यायाभ्यां प इसवार तत (महाव्यञ्जन) यावत् प्रकाशमान ।
तत् अङ्गन परमपदस्थान प्रापित तत ॥
प्राकृत विचित्रस्थानस्कविमानप्रतिबिम्बस्थान यदा स्थापितानि तत पश्यति ।
कृतस्मै तत्र स्थान सर्वतापि नियतात्मा ईश्वरमाङ्ग ॥

महार्यंज़् वौगिसंथ्-प्यठ् वातनाॣव्
    महाराजस् म ग्वोवरिय्-कनि थाॣव् ॥ १०९० ॥
महाराज ओसु कुम् कस ओसॣ महार्यंज़् ।
    महादेवस् महामाया सॉपनंज़् नंज़्* ॥
स्यद्य् आयख् जंगि कॅह्नख् नमस्कार् ।
    छ्यंकिख् लछिमय कल प्यंठि म्बहर त धार् ॥
अथम्-क्यथ् दीफ् छ्यथ् ओसॣ दौपमाला ।
    रंत्न्-चॉंगिज्य आलनान् ओसॣ पान ज्वाला ॥
महाविद्या तिमन् ओसॣ आपरावन् ।
    तिथिय् नावद्-फंलिय् यिम् मोच् दावन् ॥
वनिथ् ओसॣ संपदा मझ् किसि वाज़ॣय् ।
    बन्यंमॅचॣ सरस्वती ओसॣ दद-माजिय् ॥ १०९१ ॥
अन्दर् गंगासागर्य ओसॣ पान गंगा ।
    गंगज़ल् छ्यथ् गगादर् जल् च्यथम् ना ॥
पकान् गैय् वेगि-प्यठ याज़् वार वारय् ।
    करनि लॅगि द्वार्-पूजा वार-कारय् ॥
छ्यह् क्याह् कथ् वन आन्दन् प्रावॣ किछॣ गय् ।
    यमिस् प्यठ् सच्चिदानन्दन् थंवॣन् लय् ॥
वनिथ् कुम् छ्यकि ततिकिस् व्यवहारम ।
    नज़र् चाॣन् बन्योव् दरद्वार् द्वारम् ॥

* महदेवस महामायाॣ ख्वोवॣरि किनि †(महादेवस्य महामाया वामभागत)
† इति पाठान्तरम् ।

(तदैव) महाराज्ञीरूपा-वधू विमानप्रतिबिम्बे एव समानीता ते ।

महावरस्य सा वामभागत निवेशिता ते ॥ १०९० ॥

महावर आसीत् कश्च का च आसीत् वधू ।

(तत्) महादेवस्य महामाया सम्भवन्ती आसीत् प्रत्यक्षा ॥

सिद्धि समागता ताभ्या शुभशकुनार्थं कृतस्तया ताभ्या नमस्कार ।

प्रक्षिप्त तयो लक्ष्म्या शिर ऊर्ध्वत मुद्रा धनम् च ॥

हस्तयो नीराजनदीपान गृहीत्वा आसीत् दीपमालादेवता ।

(तान्) नीराजनदीपान् भ्रामयन्ती (तच्छिरसि) आसीत् स्वय ज्वालामुखी ॥

महाविद्यादेवता तयो आसीत् भोजयन्ती ।

तादृशानि कारित खण्डानि यानि मोद दापयन्ति ॥

भूत्वा आसीत् षष्ठीदेवी मध्ये कनिष्ठिकाया कर्मिका ।

सभूता सरस्वतीदेवी आसीत् धात्री ॥ १०९५ ॥

अन्त स्थित गङ्गासागराख्यकमण्डलौ आसीत् स्वय गङ्गा ।

गङ्गाजल गृहीत्वा अथ गङ्गाधर जन पित्रतु मे नाम ॥

सचरन्तौ गतौ विमानचित्रस्थानात् यदा शनै शनै ।

कर्तुं प्रवृत्तौ सुरदेवता पुष्पै साधुकारमेव ॥

अस्ति का नाम कथा (यां) कथयिष्यामि ददस्या अयाया कीदृशी गति ।

यथा पूर्ण परिपूर्णानन्दात्मना निहित पदम् ॥

कथयितुं क अकृपात् तस्य वाग्धाराम् ।

दृष्टि (यत्र) निहिता तत्र सपद्म परद्वारम् प्रै सुरास्य स्थान ॥

वनोवुन् दामवावय् दाम् कैलाम् ।
हरिः-हर् श्याम-सुन्दर् छुय् अन्दर् चाम् ॥
विह्यिथ् यति ओसु ब्रह्मा छुय् ब्राह्मन् ।
महाराजा तंतुय् वोतु छुय् नरायन् ॥
विह्यिथ् पद्मासनस्-ष्यठ् शकुलि ओंकार् ।
दितुख् अंगनुकु त लंगनुकु ज्यान् व्यस्तार् ॥
सर्पञ्ज् मैनावतौ खश् दॄथु वुछिथ् रग् ।
परनि लंञ्ज़् चिथ-वानिय बावुकुय् अंग् ॥
नच़न् नच़ान् दंपुन् तमना म्य छै द्राम् ।
जगदीश्वर् हरिः-हर् गर छै चाम् ॥ ५१ ॥

---

52 THE JOYFUL SONG OF MĒNĀ.

राज-हंसाह् गर चामंय्
अज़् म्य द्रामंय् तमना ॥
वाल वाल-पान वनि आमंय्
लाल-माल छुस् नालौ ।
कमि हाल छिस् माल-ज्यामय्
अज् म्य द्रामंय् तमना ॥
हनि हनि युस् काँकामंय्*
शहर गामय् आलमस् ।
मनि-मञ्ज़-वाग् वनि आमंय
अज् म्य द्रामंय् तमना ॥

---

* काज्यामय (आन्विष्टा मया) इति पाठान्तरम् ॥

सपादिता तेन दासभावेन-स्थिता शिला कैलासरूपा ।
(यन्मार्गेण) हर्षभिन्ना-हर श्यामसुन्दर सह धृत्वा धन्ता प्रविष्टस्तथा ॥ ११०० ॥
आसीन यत्र आसीत् ब्रह्मा सह कृत्वा ब्राह्मणान् ।
महावर तत्रैव प्राप सह धृत्वा नारायणम् ॥
स्थित्वा पद्मासन (पद्मासूत्) आसनत ओंकारात्मा ।
हस्तस्तत्र अग्र लगुरु च शोभन विस्तार ॥
सपन्ना मेनावती प्रसन्ना ईदृक् अवलोक्य प्रकारम् ।
पठितुं प्रवृत्ता स्तोत्राणीयोग्यां भक्तिपूर्णां गीतिभङ्गिम् ॥
नृत्य विधाय नृत्यन्त्या कथित तया अत्यौत्सुक्य मम भी फलित मे ।
(यत) जगदीश्वर हरिहरात्मा गृहं भी प्रविष्टो-मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गान मेनाया एतत् ॥ ५२ ॥

राजहंसरूप गृह प्रविष्टो म
अद्य मे फलित मे (निर्गत मे) अत्यौत्सुक्य (प्रयोजनम्) ॥ ११०५ ॥
बालरूप बाल्यात्मनि उपलक्ष्य आगतो म
मणिमाला मन्नि अस्य वैकुण्ठरूपा ।
मन (अचिन्त्येन) वृत्तेन मन्ति-अस्य निपन्नाप्रयोग्यानि वसनानि
अद्य म फलित मे ० ॥
अत्र अत्र य काङ्क्षिता मया
नगरेषु ग्रामेषु विश्वस्मिन ।
(म) मनो मध्य भाग उपलक्ष्य आगतो-म
अद्य मे फलित म ० ॥

वनोवुन् दामवावय् दाम् कैलाम् ।
हरिः-हर् श्याम-सुन्दर् छ्यथ् अन्दर् चाम् ॥ ११०० ॥
बिह्यिथ् यति ओसु ब्रह्मा छ्यय् ब्रोह्मन् ।
महाराजा तंतुय् वोतु छ्यथ् नरायन् ॥
बिह्यिथ् पद्मासनस-प्यठ् शकुलि ओंकार् ।
दितुख् अंगनुकु त लंगनुकु ज्यान् व्यस्तार् ॥
मपंञ् मैनावती खश् दृथ् वुछिथ् रग् ।
परनि लंज् चिथ-वानिथ वावुकुय् बग् ॥
नचन् नचान् दंपुन् तमना म्य है द्राम ।
जगदीश्वर् हरि' हर् गर है चाम् ॥ ५१ ॥

---

52 THE JOYFUL SONG OF MENA

राज-हसाह् गर चामंय्
अज् म्य द्रामंय् तमना ॥ ११०५ ॥
वाल वाल पान वनि आमंय्
लाल-माल छ्यम् नालौ ।
कमि हाल किम् माल-ज्यामय्
अज् म्य द्रामंय् तमना ॥
हनि हनि युस् कांछामंय्*
अहर गामय् आलमस् ।
मनि-मञ्ज्-याग् वनि आमंय
अज् म्य द्रामंय् तमना ॥

---

* काञ्चामय (अन्विष्टा कथा) इति पाठान्तरम् ॥

मयार्पिता तेन शालग्राम शिला शिला कलामहया ।

(यन्मार्गेण) हर्षेभिन्नो हर श्यामसुन्दर सह धृत्वा भ्रान्त प्रविष्टस्तथा ॥ ११०० ॥

आसीन यत्र आसीत् ब्रह्मा सह कृत्वा ब्राह्मणान ।

महावर तत्रैव प्राप सह धृत्वा नारायणम् ॥

स्थित्वा पद्मासन (पद्मासन) आनन्द ओंकारात्मा ।

हस्तस्तेस्य अग्र लग्नस्य च शोभन विस्तार ॥

सपन्ना मेनावती प्रसन्ना हृदुक्त अनसाक प्रकारम् ।

पठितुं प्रवृत्ता स्नावाणीपाम्यां भक्तिपूर्णा गीतिभङ्गिम् ।

नव विधाय नवन्त्या कथित तथा अद्योलुक्त मम भा फलित मे ।

(यत) मनईश्वर हरिहरात्मा गृह भो प्रविष्टा मे ॥ ५१ ॥

अतिहर्षेण गान मेनाया एतत् ॥ ५० ॥

गानस्वरूप गृह प्रविष्टो म

अद्य म फलित म (निगम मे) अद्यानुका (प्रयोजनम्) ॥ ११०५ ॥

बालरूप वात्सल्यमति उपनयन आगता म

मौलिमाला मलि कृष्ण वैकुण्ठरूपा ।

घन (घनि घन) प्रस्तन मलि कृष्ण निमन्त्रणपात्राणि यमनानि

अद्य म फलित म ० ॥

नन्द सुत य कान्तिता यथा

करतप् दामप् विश्वामित्र ।

(म) सबा मध भार उपनयन आगा

अद्य मे फलित मे ० ।

श्याम-स्कंफ़् ह्यथ् म्य ड्यामय्
प्यठ बामय् शिव-जी ।
शिव करू म्य तति राम रामय्
अज् म्य द्रामय् तमना ॥
मन-नागस् बाव-मामय्
गंण्डि म्य दैर्यकि चिल-सृत्य् ।
प्रीम-जल् च्योम् दाम-दामय्
अज् म्य द्रामय् तमना ॥
शिव-रागुकुय् म्य वव्यामय्
कर्म-बुतराचू बाव-व्योखु ।
मय्ल्यय-ज़ल सृत्य् जामय्
अज् म्य द्रामय् तमना ॥ १११० ॥
न्यय् अविचारच छामय्
नेम-न्यन्द दिय् कज्यमस् ।
प्रथम-रस बसनन आमय्
अज् म्य द्रामय् तमना ॥
अनुग्रह-स्यह-निश खामय्
प्रह गय स्वक्ति स्वप्रहाल् ।
गज्यम् फिकिर त चज्यम् पामय्
अज् म्य द्रामय् तमना ॥
कृष्ण निष्कल निष्कामय्
शिव-नामय् खख् वर् ।

श्यामरूप (विष्णु) पद-धृत्वा मया अवलोकितो-मया
प्रभुत्व पटलस्य शौशिव ।
शिवेति कृतो मया तत्रैव राम रामेति (च)
अद्य मे फलित-मे ० ॥
मनोरूपे उद्यानवे भावात्मनि श्रेष्ठ
सिता मया धैर्यात्मना कौलजेन ।
प्रेमात्मजल पीत मया पानविशेषेण
अद्य मे फलित मे ० ॥
शिवरामात्मक मया उप्त-मया
कर्मात्मिकाया भूमौ भक्ति बीजम् ।
मच्चिदात्मकजलेन (तत्) जातम् (उद्भिन्नम्)
अद्य मे फलित-मे ० ॥ १११० ॥
नित्य अविचारात्मका नीवारा
नियमात्मकयत्नानि विधाय निष्कासिता मया (यत्र)।
प्रेमरसेन आवृते-अलप्रकाशाख्या समागत मे
अद्य मे फलित-म ० ॥
अनुग्रहात्मना-सत्वेन अपक्वीभूतपूर्वम्
पक्व मपद्म मोक्षात्मक मुक्तदाखनामक धान्यम् ।
(यत्र) विमशा मे दुश्चिन्ता पुन अपगता म लाजनिन्दा
अद्य मे फलित म ० ॥
(ग्रन्थकर्तुं आलाप) कृष्णाख्य निष्कलरूपया निष्कामतया
शिवनामस्मरणेनैव सुख ममास्तिपु ।

सुब हाविय् मज़ूर् शामय्
अज़् म्य द्रामय् तमना ॥ ५ २ ॥

---

53 THE GODS AND BRĀHMANS RECITE VEDIC HYMNS

गनन् गनन् प्रथम् य्यखि तमि दयुय् वंनु ।
कनन् यम् गव् सुह् जीवन्-म्वक्य् मोंपनु ॥ १ १ १ ४ ॥
परान् श्रोसु साम-वीदुकु सूख् ब्रह्मा ।
उमा छ्यय् स्तुत्य्-स्तुतिन् कर् चुह् चमा ॥ १ १ १ ५ ॥
परान् श्रोसु वीद-श्रूचू तय् बक्ति-सूखय् ।
ब्रह्मा-जुव् स्तुत्य् हाय् गन्दर्व-लूखय् ॥
तुलान् श्रोसु पान नारायण् चतुर्भुज् ।
शिव-शास्तुर् लता-नाम परि परिय् यज् ॥
जंगन् वुछु ब्राह्मणौ ह्यतु वीद्-वखनुनु ।
विगन् चलु ज्योति-रूफ् गव् श्रंगन-मज़ू ननु ॥
चिमन-प्रथ्शाह् श्रंगन-मज़ गव् नमूदार् ।
बिहिय् मन्नख् कंरुन् प्रथ्-चीज् श्राहार ॥
जटौ-मज़ श्रंगुन् नेरान् वीरभद्रय् ।
दपान् तम् नाव् छिय् कालाग्निरुद्रय् ॥ १ १ २ ० ॥
प्रथम्-बावुकु स्वयम् तस् छुय् मकानाह् ।
छुह् श्रन-श्रपतुकु श्रंगुन् तसंन्दुय् निशानाह् ॥
छुह् सुय् स्यन्तुकु विमर्शाह् दीप्तिमान ।
तवय् हृदयस् श्रन्दर् तसंन्दुय् छुह थान ॥

प्रभातविकासं प्रदर्शयिष्यति त्वां मध्ये मायाकृष्ण
श्रद्य मे फलितं मे ० ॥ ५२ ॥

इत्थं मेनोक्तगीतिविशेषमनूद्य प्रक्रान्तं विवृणोति ॥ ५३ ॥

घनीभूतं घनीभूय प्रेमातिशयवाक्यजालं यदा तया ईदृगेव कथितम् ।
कर्णयोः यस्य गतं स जीवन्मुक्तः (इवानन्दपूर्णः)
संपन्न ॥ १११४ ॥

(तस्मिन्नवसरे) पठन् आसीत् सामवेदस्य श्लोकान् ब्रह्मा ।
उमा अस्ति ते सहचारिणी कुरु त्वं क्षमां (श्रस्मत्पापाद्) ॥
१११५ ॥

पठन् आसीत् वेदश्रुतीः पुनः भक्तियुक्तश्लोकान् ।
श्रीब्रह्मा सह धृत्वा गन्धर्वलोकान् ॥

उत्थापयन् आसीत् स्वयं नारायणः चतुर्भुजः ।
शिवज्ञानशास्त्राणि स्तुतिसूक्तीः अधीत्य अधीत्य उच्चैः शब्दम् ॥

(यावत्) लग्नवेला समीचिता ब्राह्मणैः आरब्धं वेदाध्ययनम् ।
विप्रः अपश्यत ज्योतीरूपं सपद्मं अग्निमध्यात् प्रत्यक्षं ॥

त्रिगुणात्मा पुरुषः अग्निमध्यात् सपद्मं प्रकटः ।
निश्चित्य सम्मुखं कृतस्तेन प्रत्येकद्रव्यस्य आहारः ॥

जटामध्यभागात् अग्नि (यः) निर्गच्छति वीरभद्रात्मा ।
वदन्ति तस्य नाम कालाग्निरुद्र इति ॥ ११२० ॥

प्रेमभक्तिभावात्मा स्वयमात्मप्रदेशः तस्य अस्ति निवासस्थानम् ।
अस्ति अन्न जीर्णस्य अग्निः (जाठराग्निः) तस्यैव चिह्न-
(कला)मात्रम् ॥

अस्ति स एव चित्तसम्बन्धी विमर्शः देदीप्यमान ।
तस्यैव हृदयस्य मध्यं तस्यैव अस्ति स्थानम् ॥

सुह् ज्योती-रूफ् सदाशिव् ओसु पान ।
  अंग्न-मङ्ग नंनु-गकुनु ओसुम् वहान ॥
कुह् सुय् ज्योती-रूप हृदयस् मङ्ग् स्वप्रकाश् ।
  कुह् सुय् ज्योती-रूफ् न्यथ् सच्चिदाकाश् ॥
सुह् ज्योती-रूप छुय् नेत्रन् अन्दर् गाश् ।
  सुह् ज्योती-रूप छुय् लग्नन् अन्दर् राश् ॥११२५॥
सुह् ज्योती-रूप छुय् सूर्यस् अन्दर् तोज् ।
  सुह् ज्योती-रूप छुय् प्रथ्-चीजुकुय् बीज् ॥
सुह् ज्योती-रूप पानय् शिव् त केशव् ।
  प्रमन् गव् अंग्न-मङ्ग तस् नंनु-गकुनु प्यव् ॥
महामायाय सन् हरशस् स्यठाह् गव् ।
  कंहन् चनुपह् वंहन् शम्भू सदाशिव् ॥
जनानी वंनु दयन् कंह् पान दया ।
  दयाय दय् दयन् वंह् पान दया ॥
परंब्रह्मस् पनुनु चिय-भाव् बोवुख् ।
  स्वन्दर् वानी भवानी वननावुख् ॥११३०॥ ५४

---

55 SONG FOR THE PUṢPAPŪJĀ, DESCRIBING THE VARIOUS FORMS UNDER WHICH PĀRVATĪ CHOSE ŚIVA

ओं कर् शुरुव् पर् श्रीगणेशाय
  पोश-पूजाय वेस्न छि नोतु ॥११३१॥
फसं पपोश् मोनु न्यंथि-मङ्ग रंतु भर
  भर मोनु सर मानि यर यात्र नार् ।

स तु ज्योतीरूप सदाशिव आसीत् स्वयमेव प्रत्यक्ष ।

अग्नि मध्यात् प्रकटीभाव आसीत्तस्य शिवमान्रस् ॥

अस्ति स एव ज्योतीरूपेण हृदयस्य मध्ये स्वप्रकाशात्मा ।

अस्ति स एव ज्योतीरूप नित्य सचिदाकाशात्मा ॥

स ज्योतीरूपात्मतया अस्ति नत्रया मध्ये प्रकाश ।

स ज्योतीरूपात्मना अस्ति लग्नाना मध्य (मघादि)

राश्यात्मा ॥ ११२९ ॥

स ज्योतीरूपात्मना अस्ति सूर्यस्य अन्तर्गत तेज ।

स ज्योतीरूपात्मना अस्ति प्रत्येकवस्तुन बीजम् ॥

स ज्योतीरूपात्मना स्वयमेव शिव पशव च ।

प्रसन्न सपन्न अग्नि मध्यात् तस्य प्रकटीभवन आपतितम् ॥

महामायात्मपार्वत्या मन हर्षपूर्ण अतिशयेन सपन्न (यत) ।

कृतस्तया अनुग्रह कृतस्तया कल्याणप्रभव सदाशिव ॥

वन्नास्त्रोमि कथित ईश्वरेण कृता स्वय (प्रत्यक्षतया) इया (यत)

इयया (पार्वत्या) ईश्वर , ईश्वरेण कृता स्वय (प्रत्यक्ष) इया

(पार्वती) ॥

परस्मै ब्रह्मण स्वकीय स्त्रीभाव प्रकटीकृतस्ताभि ।

रुचिरा वाणी भवानी अनुवान्तिता ताभि ॥ ११३० ॥ ५३ ॥

पुष्पपूजार्थ स्तुति । ५४ ॥

ओंकार (मुख्य) कृत साक्षात् अथ हि (यन्मौ) आगमशाय

(द्वयान्ति)

पुष्पपूजाया अवसर भा प्राप्त ॥ ११३१ ।

सत्कर्मरूप पद्म असम्भोग पङ्क मध्यात् आरूढ सरम

[illegible]

स्वर्गच अक्षरछ वनवनि द्राय
        पोश-पूजाय वेल हे वोतु ॥
ज़ोनुन् त मोनुन् जगतच माज्य
        तवय् द्राम् त्रिभुवन राज नाव् ।
लगम् ना पतु-छाय तय् ब्रोंठ् याय
        पोश-पूजाय वेल हे वोतु ॥
एकम् अनेकस् शरने आय
        शिव-शक्ति रूपम् सूर्य-सूर्तिन् ।
व्यनु व्यनु रूफ् दोह् महामायाय
        पोश पूजाय वेल हे वोतु ॥
सुलि-वुलि तुलसुमि स्वर-आशाय
        पूजा करू म्य वावनाय मान् ।
भूतेश्वर् वह् माज्य राज्ञाय
        पोश-पूजाय वेल हे वोतु ॥ ११२५ ॥
मत-सूर्त्य् पर्वत प्रथम त माय
        तथि वज्य-ज्वाय दिम प्रदक्षान् ।
जय् करू वामदेव् वह् शारिकाय
        पोश पूजाय वेल हे वोतु ॥
त्रिवि करू ज्योती-रूपन् मोनु पाय
        मान-पालनाय पठ् ध्याह् देवी ।
श्री-महादेव् वह् राज्य ज्वालाय
        पोश पूजाय वेल हे वोतु ।

स्वर्गा अप्सरस गान निर्गता

पुष्पपूजाया ० ॥

परित्रातस्तया च ममतस्तया जगत माता (पार्वत्या)

सेनैव निर्गत(निष्पन्न) तस्य त्रिभुवनस्य राज्ञेति नाम ।

उपहारीभवेय नाम पाश्चात्यशोभाया च पौरस्त्य तरलतायाम्

पुष्पपूजाया ० ॥

एकरूपस्य आकीभूतस्य शरण आगता वयम्

शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य नित्ययुक्तस्य ।

(लोकव्यवहारेण) भिन्न भिन्न रूपाणि धृतानि महामायया (च यत्र)

पुष्पपूजाया ० ॥

मृत्तलावसरे* तुलमुलुनाम्नि क्षेत्रे गुर्वीतया

पूजा कृता (तस्या) मया भक्तिभावनया उपेता ।

(तत्र तदुपदेष्ट्या) भूतेश्वरात्मा शिव उत जगन्माता शारदया

पुष्पपूजाया ० ॥ ११६४ ॥

मतेन (पशुप्रपीठाख्ये) पत्तने पित्रा हार्देन च

तस्मिन्नेव महाध्यान शाखामि (नाम) प्रदर्शितानि ।

(तत) जय कृत (अस्माभि) (तत्र) वामदेवात्मा शिव उत
आशारिकादेव्या

पुष्पपूजाया ० ॥

त्रिशुनाम्नि क्षेत्रे कृत स्तोत्राध्ययन (शिवन) अस्माक रक्षाय (यत्र)

अस्मत्पालनार्थं (गिरि-)पति स्वनि दत्तो ।

(तत्र) वामदेवात्मा (शिव) उत जगन्माता ज्वालामुख्या

पुष्पपूजाया ० ॥

* स मि क्ष पि क्रमर्दिरूपदर्शि ।

अकिन्‌गामि अस्य करू मन-कामनाय
प्रज्ञा त्रिजगथ्-मातय ।
त्र्यम्बकेश्वर् नरु माज्य शिवाय
पोश पूजाय वेल्न है वोतु ॥
शिव् वरु शक्ति दय् वरु दयाय
पार्वतीय वरु परमेश्वर् ।
ईश्वर् वरु ईश्वर-इच्छाय
पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥
मनकिय् तमना मारिय् द्राय
कौसल्या आय माय-सूत्य् ।
श्यामरूफ् राम जुव् वरु सीताय
पोश-पूजाय वेल्न है वोतु ॥ ११४० ॥
वाग्यवानी किछू आसू यशोदाय
तिछ्य यजमान्-बाय पाद्य-प्रनाम ।
विष्णु-रूफ् कृष्ण-जुव् वरु राधाय
पोश-पूजाय वेल्न है वोतु ॥
श्रीमहागणपथ् वरु वल्लभाय
सावित्रीय वरु पान ब्रह्मा-जुव् ।
खनवान् भगवान् वरु मयदाय
पोश-पूजाय वेल है वोतु ॥
दसुंकु स्वथु दितु कमलेश्वाय
शक्ति वरु शिव् त शिवन् वरु शक्य् ।

अकिञ्चनाभ्रु नाम्नि देश अस्माभि कृता (क्रियत) मन कामनासिद्धैर

पूजा त्रिजगन्मातु ।

(यत्र) त्र्यम्बकेश्वराख्य (शिव) वत जगन्माता शिवादेव्या

पुष्पपूजाया ० ॥

शिव वृत शक्त्या ईश्वर वृत दयया

पार्वतीरूपया वृत परमेश्वररूप ।

ईश्वर वृत ईश्वरेच्छया

पुष्पपूजाया ० ॥

मनस चिरन्तनान्यौत्सुक्यानि मर्त्येष्वेव फलितानि (यत्र)

कौसल्या आगता अतिथिरूपा ।

श्यामरूप श्रीराम वृत श्रीसीतादेव्या

पुष्पपूजाया ० ॥ ११४० ॥

सुभाग्यशालिता कीदृशी (नाम अलौकिकी) आसीत् यशोदाया

तादृश्या यजमानपत्न्या पादप्रणामो (ऽस्तु) ।

(यस्या सविध) विष्णुरूप श्रीकृष्णदेव वृत राधिकया-देव्या

पुष्पपूजाया ० ॥

श्रीमहागणपति वृत वल्लभादेव्या

श्रीसावित्र्या वृत स्वय ब्रह्मदेव ।

सद्गुणोपेत श्रीभगवान् वृत सपर्देव्या

पुष्पपूजाया ० ॥

(यत्र) सद्गुरोश्च मन इस सत्कर्मतत्परया

शक्त्या वृत शिव शिवेन च वृता शक्ति ।

श्रीमहारुद्र् वंद् माज्य उमाय
पोश-पूजाय वेल्ल छै वोतु ॥
मान् वंद् ब्वंजू ध्यान् वंद् दारनाय
बक्ति-बावनाय वंद् सत्त्वभाव् ।
म्यञ्य् कंद् छ्यण् वंद् शिव-लीलाय
पोश-पूज़ाय वेल्ल छै वोतु ॥ १४ ॥

55 SONG IN PRAISE OF ŚIVA SUNG AT THE PUṢPA PŪJĀ

म्यान कनि तारख् छिम् तापदानम्
छ्यम् ईशानम् पोश पूज़ा ॥ ११४५ ॥
आकाशि पोश-वर्शुन् हनि हनि कुस्
रथवान-कनि कुस् सूर्य-देवता ।
मायवान बन्योमतु कुस् आस्मानस्
छ्यम् ईशानम् पोश-पूज़ा ॥
छ्यकम् पठ् चन्द्रम प्रज़लान् लाल् कुस्*
वाव-लूकपाल् कुस् करान् गंज़िगाह् ।
ब्रह्मा त विष्णु छिम् स्तुत्य् जपानम्
छ्यम् ईशानम् पोश-पूज़ा ॥
चित्रगुप्त् ताह् कुस् करान् सामानम्
इन्द्राश म्यरकुल-बरदार् कुस् ।

* छ्यम् छ्य् चन्द्रम छ्य् तमाल कुस् इति पाठान्तरम् ॥

श्रीमहारुद्रमूर्ति वृत जगन्मात्रा उमादेव्या

पुष्पपूजाया ० ॥

प्राण वृत बुद्ध्या ध्यान वृत धारणया

भक्तिभावनया वृत मत्स्वभाव ।

प्राप्तमुक्ति कृत कृष्ण (यत) वृत शिवसूक्तिस्तुत्या

पुष्पपूजाया ० ॥ ५४ ॥

पुनरपि पुष्पपूजोचिता मद्दभूतमामधौवर्णनोपेत-कीर्तिगीती प्रस्तौति ॥ ५५ ॥

मुक्तास्थान तारका सन्ति यस्य आतपत्रे

(तस्य) अस्ति मत्त ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ११४३ ॥

आकाशमार्गेण पुष्पवर्षेण अश अश अस्त्यस्य

रथवाहक स्थान अस्त्यस्य सूर्यदेवता ।

वितानरूपता सम्भूता अस्त्यस्य आकाशस्य

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥

ललाटस्य प्रभु चन्द्रमा देदीप्यमान मणि अस्त्यस्य

वायुलोकपाल अस्त्यस्य कुर्वन् चामरवीजनम् ।

ब्रह्मा विष्णु च स्तो ऽस्य सहचरौ याप्ययानस्य

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥

चित्रगुप्त क्रमस्थापन अस्त्यस्य कुर्वन मामग्रा

इन्द्राण मयूरपिच्छवीजनकर्ता अस्त्यस्य ।

दर्मराश युवमंतु पठ दर्म-दानम्
छम् ईशानस् पोश पूजा ॥
मन-कृषि मय् शल् ह्यथ् मञ्ज् बानम्
अंतर् कौफूर् छकान् क्रिस् ।
मनवय् यह्दि किस् ह्यथ् विमानस्
छम् ईशानस् पोश-पूजा ॥
गंगासागर् ह्यथ् छम् गंगा
बुद जालान् छम् दीपमाला ।
लक्ष्मी मौठि छम् दिवान् दामानम्
छम् ईशानस् पोश-पूजा ॥ ११५० ॥
नावद् आपरान् महाविद्या छम्
करान् जमुना छम् वावज्य-वाव् ।
दद-मान्तू सरस्वती स्तुत्य छम् पानम्
छम् ईशानस् पोश-पूजा ॥
जंगि-याल् अनवञ्ज् छम् पान सिद्दा
यूगु लेखान् छम् कर्मलेखा ।
आत्म-रूप बसवुनु कुह् मनकिस् थानम्
छम ईशानस् पोश-पूजा ॥
वासुख् त शेषनाग् छेरि-बरदार् किम्
रंजन्-चन्दु स्वक-हार् कुस् नालि ।
शट चंजू शास् आव् सौरिसय् जहानम्
छम् ईशानस् पोश-पूजा ॥

धर्मराज नियत प्रति धर्म्यज्ञानकरणे

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥

सप्त-ऋषय सप्त तीर्थजलानि गृहीत्वा मध्ये कमण्डलुपात्रस्य

सुगन्धपुष्पस्वेदविशद कर्पूर आसिञ्चन्त मन्त्यस्य ।

सप्तैव सूर्यादिग्रहा मन्त्यस्य धृत्वा विमानम्

अस्ति-मत्त ईशानस्य ० ॥

गङ्गासागराख्यकमण्डलुविशेष धृत्वा अन्यस्य गङ्गा

रत्नोद्भवबीजविशेष शाद्यन्ती अस्यस्य दीपमालाईयता ।

महालक्ष्मी चुम्बनानि अस्यस्य ददती वस्त्राधाभाग

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥ ११५० ॥

फाणितानि मुखे-अर्पयन्ती महाविद्या अस्यस्य

कुर्वन्ती यमुना अस्यस्य तालपत्रव्यजनवायुचालनम् ।

धात्री सरस्वती सञ्चरन्ती अस्यस्य स्वरूपात्मन शिवस्य

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥

शकुनोचितामङ्गलादिपूर्णां स्थालीं सर्मापयमानयन्ती अस्यस्य स्वय मिद्धिदेवता

चित्ररेखात्मकविमानबिम्ब लिखन्ती अस्यस्य कर्मलेखा ।

(धा ग्ग) आत्मस्वरूप वामगीत अस्ति मनम स्थाने

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥

यामुक्ति शयनाग स्व वयस्याङ्की पुराणी स्ना ग्ध्य

रत्नाना मुक्तानां हार अस्यस्य येकसकम्पेश ।

सम अपगतं प्रकाश ममाग मर्वमेव ज्ञान

अस्ति-मत्त ईशानस्य ० ॥

कुवीर्-जी त वरुण् किम् ख़र्च-वर्दार्य्
मोरु ख़र्गद्वार्य् सूत्य्-सूत्य् ह्यथ् ।
रथ छिख् गँडिमति मञ्जू मैदानस्
छुम ईशानस् पोश-पूजा ॥
ड्राकस्-प्यठ् चन्दन् व्यकु कुस् तोशवानस्
वुथिम् कुस् करोर-सूयकु तीज् ।
छस् दया शुलि गँडिथ् तस् दयावानस्
छुम ईशानस् पोश पूजा ॥ ११५५ ॥
अर्ग् कर् मनस् त पोश् कर् प्रानस्
लप्प पूज़ाय लाग् मनिदानस् ।
जालिय् पाफ् गालिय् अज्ञानस्
सय् छुह् भगवानस् पोश-पूजा ॥ ५५ ॥

---

56 *PRAISE OF ŚIVA AT THL PUṢPA PŪJA, INCLUDING A LIST OF HOLY PLACES*

बाव-पपोश् फ़्रलि प्रथम-सर्सय्
शिव-शंकरसय् छुह् पोश-पूजा ॥ ११५७ ॥
शिव-द्यान् दारन् वीर् व्यस्तारन्
असय् छिह् हारन् कारन् त देव् ।
वैकुण्ठ् मॉपनु सानिस् गरसय्
रामेश्वरसय् छुह् पोश-पूजा ॥
अमरनाथकिस् निश अमरसय्
तीर्थयात्राय द्राय् ह्यथ् पुन्य-फल् ।

कुबेर (लोकपाल) वरुण (लोकपाल) च स्तो अस्य कार्यविधानाधिकारिणौ

मर्त्यं स्वर्गद्वारमत्र (तत्त्वधनसंपद) मत्र कृत धत्ता ।

यया भक्ति एते नियमा स्थापिता सत्य शैर्ष्यस्थनस्य

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥

ललाट पट्ट चन्दन तिलक अस्यस्य तेजोमयरश्मिरूप

मुखस्य अस्यस्य कोटिसूर्यस्येव तेज ।

अस्त्यस्य दयाधिदेवता अञ्जलि बद्ध्वा तस्य महोदयानी

अस्ति मत्त ईशानस्य ० ॥ ११५५ ॥

अर्घं (अक्षतरूप) कुरु मन पुष्पस्थान् च कुरु प्राणान्

ते कृपास्त्य पूजार्थं सयाजयस्व सन्निधिस्थाय ।

(स शिव) शादयिष्यति तव पापानि विनाशयिष्यति तव अज्ञान (तत्कार्यभूतजन्ममरणादिकं च)

सेव अस्ति भगवत ईशानस्य पुष्पपूजा ॥ ५५ ॥

शिवस्तुति पुनरपि पुष्पपूजावसरे ॥ ५६ ॥

भक्तिपद्मानि प्रफुल्लानि समस्तम

(तै) शिवशङ्करस्य अस्ति पुष्पपूजा (त्रिधया) ॥ ११५० ॥

शिवध्यान धारयन्त यदानु विस्मारयन्त

अमन (इव) सन्ति सिञ्चन्त कारणानि दया च ।

वैकुण्ठस्थान (इव) सपद्म अस्माकं पदमत्र

रामयरास्मन (शिवस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

अमरनायकस्य समीपात् अमरस्य

सौपर्णायाया निर्गता (इव) गङ्गा पुष्पकम्पपु ।

सर्व-तीर्थ-फल् छुह् वड्ड् कश्मीर सरसंय् .
मुक्तीश्वरसंय् छुह् पोश-पूजा ॥
स्वत आदिदेवस् छुह् जै जै-कारय्
गंड् दिस् त छस् अनवारय् ग्रँठ ।
गंनिशबल-जल्न हल सुसल दरसंय्
लम्बोदरसंय् छुह् पोश-पूजा ॥११६०॥
नवदल कल वन्द अमरेश्वरसंय्
पंजिवारि कर शंकरसंय् पूज् ।
व्यञ्जनारि प्रदख्यन दिस चकदरसंय्
विजयेश्वरसंय् छुह् पोश पूजा ।
वास पठ् नीलनाय अर्चन् करसंय्
अनथ्नाग कर सग-सामसंय् स्नान् ।
शाफ् चल् इन्द्रस् त गव् आश्वरसंय्
विश्वभरसंय् छुह् पोश-पूजा ॥
सर्ग पोश भर्गशिखाय पूज् करसंय्
मटन् वीतिथ हटन् अपराद् ।
स्वकुथ गछि प्यतरन् चन-मार्तसंय्
श्रीभास्करसंय् छुह् पोश-पूजा ॥
शिव राग कार्कोट-नाग वीद् परसंय्
पापहरन्-नाग हरनस् पाफ् ।
भीमसेननि-पाठि ह्यथ् हलधर संय्
चरीहरसंय् छुह् पोश पूजा ॥

सकलतीर्थाना फल अस्ति महत् कश्मीरमण्डलस्यैव

मुक्तीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रथम आदिदेवस्य अस्ति जय जय कार

जल स्नान दहि तस्य नाम अस्ति तस्य क्रमप्राप्ति प्रथम
(पूजारे)।

गणेशबलाख्यतत्र जलेन हलमुसलायुधधारिण

लम्बोदरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६० ॥

नवरलतीर्थे शिर समर्पयिष्यामि अमरश्वराय

गुज्रिवान नाम्नि तत्र कुर्या शङ्करस्य पूजाम् ।

विजयश्वरत्तत्र प्रदत्तिणानि विधास्यामि चक्रधराख्यशिवस्य

विजयेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गिरि पृष्ठ तातलादव्या अर्चना करिष्यामि

अनन्तनागतीर्थे कुर्या माघमास स्नानम् ।

(यत्र) शाप अपगत इन्द्रस्य पुन गत आग्रर्थम्

विश्वम्भरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्घेण पुष्पै भर्गशिखाया पूजा करिष्यामि तस्य

मार्तण्डत्तत्र प्राप्य अपगमिष्यन्ति अपराधा ।

मुक्ति मपत्स्यति पितृगणस्य ततणमात्र एव

श्रीभास्करशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

शिवरागण कार्कोटनागतत्र वद अधीयीय तस्य

पापहरणनागतत्रे अपगमिष्यन्ति मे पापानि ।

भीमसनवत् आश्रित्य हलधरम्

हरिहरात्मन अस्ति पुष्पपूजा ॥

ग्रीम-पोश-माल ह्यथ् बाल-प्यठि तरमंय्

सुनशाय उमाय कर पोश-पूज् ।

छमा करि स्मति श्वानाह् स्वरमंय्

उमाधरमंर छुह् पोश-पूजा ॥ ११६५ ॥

कुटिश्वेर श्रन्दि-श्रन्दि फेर तय् मरमंय्

कुटी-तीर्थुक् कुस् महिमा ।

श्राग् थव संकर्षणनिस् वरमंय्

कुटीश्वरमंय् छुह् पोश-पूजा ॥

ख्रम दुखमश् ह्यथ् नंदिकेश्वरमंय्

शिवस् त शिवाय कर पोश-पूज् ।

परमेश्वरिय त परमेश्वरमंय्

जम्बुकेश्वरमंय् छुह् पोश-पूजा ॥

श्रशर्वंनि मल् करिथ् न्यथ् श्रथ् दरमंय्

त्रिनवंनि व्ययनख् पाद्य-प्रनाम् ।

खन्दबार्य वन्द पान् श्याम-खन्दरमंय्

पीताम्बरमंय् छुह् पोश-पूजा ॥

चीर-खंड कन्द-सूंत्य् गालाह बरमंय्

ग्रीम-सूंत्य् श्रापरिथ् बन्दहाम् पान् ।

नील-नाग नीलकंठस् दिगंबरमंय्

बीद-सागरमंय् छुह् पोश-पूजा ॥

देव-स्थली छुह् देवसरमंय्

मार्यमिय् देवन् पाद्य-प्रनाम् ।

प्रेमात्मपुष्पमाला गृहीत्वा गिरिपृष्ठात् तरिष्यामि-तस्य

सुनशाया (देव्या) उमाया (तत्तीर्थे) करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

दया करिष्यति ममापि ध्यान (यथा) स्मरिष्यामि तस्य

उमाधरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११६५ ॥

कोटीश्वरतीर्थे परित परिवर्तय तस्य सरस

कोटितीर्थतीर्थस्य अस्ति-यस्य माहात्म्यम् ।

(तत्र) आशा निधास्यामि सकर्पणाख्यमहाशिवस्य तस्य

कोटीश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

आरुह्यामि आह्वायन गृहीत्वा नन्दिकेश्वरात्

शिवस्य च शिवाया करिष्यामि पुष्पपूजाम् ।

परमेश्वरीरूपाया च परमेश्वरात्मन

अम्बुकेश्वरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

प्रयाणमेव (पूजनाय) सज्जना कृत्वा नित्यश व्रतानि धारयिष्यामि

त्रिभ्य एव भूयान्नाम-तथा पाद-प्रणाम ।

त्रिसन्ध्यातीर्थे (तत्रस्थाय) उपहारी-कुर्या स्वात्मान श्यामसुन्दराय

पीताम्बरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

मितासयुक्तपायसेन फाणितेन स्थाली पूरयिष्यामि तस्य

अतिप्रेम्णा भाजयित्वा उपहारयय-तस्मै स्वात्मानम् ।

नीलनागाख्यतत्रविशये नीलकण्ठस्य दिगम्बररूपस्य

उग्रमागारस्थस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

सर्वदेवाना-तत्रस्थान अस्ति देवसर -नाग्निपुराण

(तत्र) सर्वेभ्य-एव देवेभ्य पादप्रणतिरस्तु ।

वासुक-नाग आन ग्रम पम स्वरमंय्
मय् कोंमरसंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥ ११७० ॥
कपाल-मोचन वह्नि-वाव् वरमंय्
पाप-चय् गछ़ि्य् पर शाप-मोचन् ।
पाल्लवनि कपाल-माला-दरमंय्
त्रिशूलधरसंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥
न्यथ् स्नात्य स्नाथ् पननिस् व्यपरसंय्
शिव-राग प्रयाग-मन्त्र कर आन् ।
कुटी-तीर्थ पोश् लाग ईश्वरसंय्
त्रिपुष्करसंय् छ्यह पोश-पूजा ॥
गंग जटन् वातिथ् वर् मंग हरसंय्
अर्धतच दार च्यावनाथम् ।
तमन्दिस् प्रारवुनु कुस् आसरमंय्
जटाधरसंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥
स्वयम् गछ़ि्य् त प्रयम् वरमंय्
कालाग्नि-रुद्रस् त भद्रकालिय ।
पूज़ निश्कल कल-माला-धरमंय्
कालशेखरसंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥
तुलमुलि पर्जनाविथ् मथ-स्वरसंय्
राजयंत्र माज्य राज्ञिय कर पूज् ।
दूप-दीप् आलवम् छ्यथ् चामरसंय्
भूतेश्वरसंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥ ११७५ ॥

(यत्र) वासुकिनागतीर्थे स्नानेन शान्तचित्तो-भविष्यामि पतिष्यामि (च) स्मरणे

सैव कौसरेति नाम्ना प्रसिद्धस्य तीर्थस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७० ॥

कपालमोचनाख्य तीर्थविशेषे भक्तिभावना धारयेय सस्य

पापक्षय भूत्वा (क्षीणपापो भूत्वा) पठिष्यामि शापमोचनाख्य-स्तोत्रमन्त्रान् ।

जगत्पालकस्य कपालमालाधरस्यैव

त्रिशूलधरनाम्न -शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नित्यश सह धृत्वा स्वीय परकीय (च)

शिवानुरागेण प्रयागतीर्थमध्ये करिष्यामि स्नानम् ।

कोटितीर्थाख्यतीर्थे पुष्पाणि निवदयिष्यामि ईश्वराय

(तत्र) त्रिपुष्कराख्यमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

गङ्गजटन्-नाम्नि-तीर्थे प्राप्य वर प्रार्थयिष्यामि हरादेव

(तत्र) अमृतस्य धारा पाययिष्यति मा-म ।

तस्यैव प्रतीचभागे अस्ति आश्रयदानस्य

जटाधरमहादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

स्वयम्-नाम्नि-गिरिसैवे गत्वा तु प्रीति धारयिष्यामि तस्य

कालाग्निरुद्रात्मन शिवस्य (तत्रत्यवासिन्या) भद्रकाल्या च ।

पूजा करिष्यामि निष्कलस्य कपालमालाधरस्यैव

कालशेखराख्यस्य-महादेवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

तुलमुल-नाम्नि-सैवे उपलभ्य मद्भर्मत्र

महाराज्ञी जगन्मातु राज्ञीदेव्या करिष्यामि पूजाम् ।

धप-रत्नदीप ऊर्ध्वे भ्रामयिष्यामि तस्य सह चामरेणैव

भूतेश्वरस्य-तद्रूपदेवतास्वामिन अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११७५ ॥

रामरादन-प्यठ मन पूज् करसंय्
प्रारम् हरम्वख वरमंय् तल् ।
वरङ्ग-बल खम वात प्यठ् ब्रह्मसरमंय्
जगदीश्वरमंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥
हंस-द्वार नेर वात प्यठ् कोलमरसंय्
शिव-लोल गगाय मझ् कर श्नान् ।
विश्वरूफ् जानिय् विश्वेश्वरमंय्
गंगधरमंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥
अर्जुन-देवन् श्राय् युधिष्ठिरसंय्
नारान्-नाग वंछ् द्यान पूजा ।
मनकिस् मन्दिरस् मझ् श्रीधरसंय्
बोधेश्वरमंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥
पर्वत शारिकाय लीला परसंय्
वामदेव् रक्षि अस्य परनंय् तल् ।
गाख्यम् संकटकिस् अस्वरसंय्
चक्रेश्वरसंय् छ्यह् पोश पूजा ॥
रंग-रंग क्रंग्-पोश् फ्रलि पाँपरसंय्
ज्वालाय मालाँय पूजि लागम् ।
श्री-महादेवस् त भस्माधरमंय्
हर्षेश्वरसंय् छ्यह् पोश-पूजा ॥ ११८० ॥
नाग नाग फेर क्रुलु दय् ववमरसंय्
लाग नाग-नाथस् कुन् मन् प्रान् ।

गमराधनगिरिसमीपवर्तिक्षेत्रात् मनसा पूजा करिष्यामि-तस्य

प्रतीक्षितस्य-तस्य हरमुखगिरे द्वारस्य उपत्यकामूले ।

(तत्र) अरबल्-नाम्नि-प्रदेशे आरोक्ष्यामि प्राप्स्यामि प्रभु (समीप स्थाने) ब्रह्मसरस

जगदीश्वरस्य (तद्वंशवर्तिदेवाय्रतागस्य) अस्ति पुष्पपूजा ॥

(तत) हरमुखगिरात् निर्गमिष्यामि प्राप्स्यामि (च) समीप कालसरम

(तत्र) शिवदर्शन गङ्गाया मध्य करिष्यामि स्नानम् ।

विश्वरूप परित्राय विश्वेश्वर-शिवम्

गङ्गाधरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

अर्जुन-देवन (यथा) सहायीकृत्य युधिष्ठिरम्

नागराज-नाग-नाम्नि-क्षेत्रे कृता (करिष्यामि) ध्यानेन पूजाम् ।

(तत्र) मनोरम्यस्य देवालयस्य मध्ये श्रीधरस्यैव

श्रीधरेश्वर-देवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

(तत) पर्वताख्य-प्रद्युम्नगिरौ शारिकाया कीर्तिस्तुतौ पठिष्यामि-तस्या

(यत्र) वामदेवाख्य-शिव पालयिष्यति अस्मान् पार्श्वो तत्र (समाश्रितान्) ।

विनाशयिष्यति मम सङ्कटात्मक असुरम्

चक्रेश्वरशिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥

नानाविधानि कुङ्कुमपुष्पाणि विकसितानि पीपर्-नर्गिस-प्रभृति

उद्यानात्कृत्वा यानाद्यस्तात्ः पूजायै समर्पयिष्यामि तस्या-नानि ।

यो महादेवस्य (तद्वंशनाऽभिन्नस्य) न् प्रसर्परिमनिताङ्गस्य

हर्षेश्वरस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ११८० ॥

सत्र सत्र (प्रतिसत्र) मन्दिस्मामि किंचन् अस्मिन् अवसरे

मयाऽर्पयिष्यामि नानाय प्रति मन प्रणाम ।

पूज् कर अन्दर् शिव-मन्दिरमंय्
आत्म-रूप हरमंय् छुह् पोश-पूजा ॥
कृष्णम् शिवप्रयसुकु च्यावि च्यरसंय्
तीर्थ-फल् दाव्यस् गरसंय् मञ्
रूफ् हाव्यस् मञ् चनमातरसंय्
शडचरसंय् छुह् पोश-पूजा ॥ ५६ ॥

---

57 THE PROCEDURE AT THE PUṢPA PŪJA

अनिख् वनि-दिथ् चपारिय् पोश् मारिय् ।
करनि लगि पोश-पूजा चारि चारिय् ॥ ११८३ ॥
यिह्-कँछाह् ओसु लाशिम् करनि लगि तिथ् ।
प्रसन् सांपनु तिमन् प्यठ् पान शिव-जिय ॥
करिथ् प्रथ्-रंग रंग पोशनय् डेर् ।
करख् शिव-शक्ति-रूपस् अन्दि-अन्दिय गेर् ॥ ११८५ ॥
परान् ओसु वीद-मगल्-सूख् ब्रह्मा ।
उमा छय् स्तुत्य्-स्तुतिय् कर् चह् चमा ॥
तिमन् वास्योव् न्यबर् अन्दर् शिवय् शिव् ।
चलुख्-नीरिथ् शिव-मन्दिय् लोल आलव् ॥ ५७ ।

---

58 A RAPTUROUS SONG OF THE FAITHFUL AT THE PUṢPA PŪJA IN HONOR OF ŚIVA

दृशवस् युस् छुह् खमवुनुय
हृदयस् मञ् छुह् बमवुनुय ।

पूजां करिष्यामि अन्तःकरणात्मनि शिवालये-एव

स्वात्मदैवतारूपस्य हरस्यैव अस्ति पुष्पपूजा ॥

कृष्णाख्यस्य शिवप्रीत्यात्मकं पाययिष्यति भङ्गरेणुधूमम्

(यथा) तीर्थसेवनफलं अदापयिष्यत् गृहस्यैव मध्ये ।

रूपं अप्रकटयिष्यत्-तस्मै मध्ये क्षणमात्रकालस्यैव (शीघ्रमेवेत्यर्थः)

पडक्षरमन्त्रात्मनः-शिवस्य अस्ति पुष्पपूजा ॥ ५६ ॥

पुनरपि प्रक्रान्तं स्तुतिपूर्वकपूजोपयोगितया प्रस्तौति ॥ ५७ ॥

आनीतानि-तैः विचित्य समन्तादेव पुष्पाणि सर्वाण्येव (नानाविधानि) ।

कर्तुं प्रवृत्ताः पुष्प-पूजां अन्विष्य अन्विष्यैव ॥ ११८३ ॥

यत्-किञ्चित् आसीत् आवश्यकं विधातुं प्रवृत्ताः तदेव ।

प्रसन्नः संपन्नः तान् प्रति (तेन) स्वयं श्रीशिवदेवः ॥

कृत्वा सर्वप्रकारेण नानावर्णानां पुष्पाणां कूटानि ।

कृतस्तैः शिवाभिन्नशक्तिरूपस्य परितः आवृतिक्रमः ॥ ११८५ ॥

पठन् आसीत् वैदिकमङ्गलश्लोकान् ब्रह्मा ।

उमा-देवी अस्ति-ते मदृचयन्ती कुरु त्वं शान्तिम् ॥

तेषां (नु) भासमानो-ऽभूत् बहिः अन्तश्च शिवात्मैव शिवः ।

निर्गतश्चान्तरात्-तेषां शिवस्यैव प्रेम्णा आकृतिशब्दः ॥ ५० ॥

स्वार्द्रहृद्विनिःसृतभक्त्युपेतस्तुतिप्रस्तावना ॥ ५८ ॥

श्रुण्वं यः अस्मि आरोहत्सर्गीतिः

हृदयस्य मध्ये अस्मि (स एव) निवसन् ।

यियि ना टियि दर्शुनय
    करमय् पोश-वर्शुनय । ११८८ ॥
पानस् कुह् बसा् मलवुनुय
    द्याकस् कुम चन्दन नंनुथ ।
दयुस् कोंह् कुस् न कुय् कुनुय
    करमय् पोश-वर्शुनय ॥
प्रय् ज्याय सुय् कुह् चामवुनुय
    मकट् न दख् कुह कामवुनुय ।
ल्वलि मञ्ज् ह्यमोन् ललवुनुय
    करमय् पोश-वर्शुनय ॥ ११९० ॥
मायाय खंट्रएह् कुह मंनुय
    कुय् तय् मुश्किल् तरंनुय ।
तमि मञ्ज सुय् कुह् तारवुनुय
    करमय् पोश-वर्शुनय ॥
स्वप्रकाश रूंप् कुस् नंनुय
    गाश-रश्यन् कुन वंनुय ।
गाश-निश् रातम्बगुल् श्रंनुय
    करमय् पोश-वर्शुनय ॥
गछि-ना पालनाय कुनंय
    ज्ञोञ् गाश् ह्यथि बखचुनुय ।
श्रंसि ह्यमीन् पर्जनावुनुय
    करमय् पोश-वर्शुनय ॥

आगच्छेन्नु ददातु साक्षात्कारम्

कुर्या-नाम-तस्य पुष्पवर्षणमेव ॥ ११८८ ॥

स्वमूर्तौ अस्ति (यः) भस्म परिमलयन्

(यस्य) भाले अस्ति-तस्य चन्द्रमा प्रकटः ।

द्वितीयः कोऽपि अस्ति-तस्य न, अस्ति स एकाकी एव

कुर्या-नाम-तस्य ० ॥

प्रत्येकस्मिन् स्थाने स-एव अस्ति वर्तमान

सकट (अस्माकं) दुःखं च अस्ति अपनयन् ।

परिच्छद्ममध्ये आरण्यामहं-त लालयितुम्

कुर्या-नाम तस्य ० ॥ ११९० ॥

मायारूप समुद्र-एक अस्ति अतिगम्भीर

अस्ति तस्य अतिदुष्कर तरणम् ।

तस्य मध्यात् स एव अस्ति तारयन्

कुर्या नाम-तस्य ० ॥

(तस्य) स्वप्रकाशात्मा स्वरूप अस्ति तस्य प्रयत्न एव

प्रकाशरहितानां नास्ति उपलब्धिविषय ।

(यत) प्रकाशात् (प्रकाशकाल दिवसे ऽपि) देवकपर्दी अन्य-एव

कुर्या-नाम तस्य ० ॥

सत्यम् नाम (भविष्यति ननु) पालनायां समुत्र

ज्ञानात्मक प्रकाश प्रवृत्ता-भविष्यति अनुवर्तितुम् ।

(यत वस्तुना) यथ प्रवृत्ता भविष्यामस्य उपलब्धियितुम्

कुर्या नाम तस्य ० ॥

स्यथ् यव् ज्यथ् छुन ज्यंनुय
    सुय् मथ् रोजि पथ्-कुनंय ।
द्वय् कथ् न्यथ् मानवुनुय
    करसंय् पोश-वर्शुनुय ॥
ग्वन-स्तुत्य् मनसंय् मंनुय
    वनसंय् श्रमोन् कारनुय ।
दारनाय चान दारनुय
    करसंथ् पोश-वर्शुनुय ॥ ११९५ ॥
स्वन पोश व्यन जातुनुय
    शरनंय् गछ्त तम् कुनंय ।
लूव् छुम् न छुय् न्यथ् नंनुय*
    करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥
हर-नाव् वास्तिंज्य खंनुय
    शिव-सूख् ह्यंतु प्रावुनुय ।
तति छुन ब्यथ् त मरनुय
    करसंय् पोश-वर्शुनुय ॥
स्थूल-रूंप सुय् छुह् शूबवुनुय
    सूंक्ष्म-रूंप देह-निश् ब्यंनुय ।
मायाय श्रन्दं रोजवुनुय
    करसंय् पोश-वर्शुनुय ॥
श्रस्य मझ् सुय छुह् कुनु जंनुय
    शंखंच्-स्तुत्य् बंखंच् तोठवुनुय ।

* न्यथनंनुय इत्यपि पाठः ।

(तत्सद्भावात्) चित्तं निधाय जनित्वा नास्ति पुनर्जन्म
स एव सदात्मा स्थास्यति पश्चादवशिष्य ।
इमामेव कथां नित्यं मन्यमानो ध्रुवम्
कुर्यां नाम तस्य ० ॥
मद्गणसम्पत्त्या मनस एव अतिगम्भीर
वनात् प्रसृता भविष्यामस्ते मार्गयितुम् ।
(तदर्थं) धारणया ध्यानेन धारणीयः सः
कुर्यां नाम तस्य ० ॥ ११९५ ॥
स्वर्णपुष्पमिव वनात्पललतापत्रं म्लानत्वम्
शरणमेव गच्छतु नाम तं प्रत्ययः ।
लाभः (पूजादरत्यकृताया) अस्ति यस्य न, (यः) अस्ति स नित्यं नग्न एव
कुर्यां नाम तस्य ० ॥
हरति नाथ हृत्कमलं ध्यातमस्माभिः
(यन) शिवनाकं आरभ्य अद्याप्तुम् ।
तस्य नास्ति जनित्वा पुनः मरणम्
कुर्यां नाम तस्य ० ॥
स्थूलाम्येण (इत्यादिना) स एव अस्ति शोभमान
सदात्मना इत्यात् भिन्न-रूप ।
मायाप्रकाशात् अतिरिच्य निर्विशेष
कुर्यां नाम तस्य ० ॥
अस्माकं (सर्वेषां) मध्ये स एव अस्ति एकः पुरुषः
ज्ञात्वा स्वभावया भक्तिविशालतया स्मृत्वा ।

पोश-पूज़ाय खेतु वंनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥

ऋगनन् ह्यतु प्रज़लुनुय
अक्रूर-सूंत्य् वल् निववुनुय ।

ब्रह्मा मंन्दु विष्णुनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥ १२०० ॥

स्मार-सर् छुह् बंडु मंनुय
व्वन्दुकुय् च्यन्द छुन छंनुय ।

हर नाव-तार् तारवुनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥

चौर-खड-थालाह् श्रंनुय
कन्द-नाबद-सूंत्य् गंनुय ।

टय् ह्यथि दय-बत ख्यंनुय
करमंय् पोश-वर्शुनुय ॥

कृष्णन् बक्ति बाव् वंनुय
रग-रग बग ब्यंनु ब्यंनुय ।

दिथि तस् लोल मस् च्यंनुय
करमंय् पोश वर्शुनुय । ५८ ॥

---

59 SONG ON PUTTING ON THE WEDDING GARLAND

बक्त वत्सल मोलुख् म्यानि मननंय्
शक्ति-नाथ गडयो मननंय्-माल्* ॥ ११०४ ॥

---

* शक्तिरहित्य मननाख्यमालाया धमभव इति च द्योत्यते ।
भवता चण्डाली मुक्तिं प्रापिता, दूतकृत्पुत्रचन्द्र सपादित इत्यादि कार्याणि स्वशक्त्यैव कृतानि । तत्स्मरणं च मननमुच्यते ॥

पुष्पपूजापुष्पाणां आरूढ (सपन्न) कुट

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

अग्निना (च) आरब्ध प्रज्वलितुम्

आहुतीभि बल स्वीकुर्वन् ।

(यत्र) ब्रह्मदेवस्य विष्णोश्च (बलिमित्यन्वय)

कुर्यां-नाम तस्य ० ॥ १२०० ॥

समाराध्य-सर अस्ति महत् गम्भीरम्

चित्तात्मक " पाकट "-विशेषक नास्ति रिक्तम् ।

हरेति-नाम नौतरपथ्यमस्ति (न) तरणोपाय

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

शर्करामिश्रपायसस्थाली आनीता (या)

सितविशेषेण फाणितादिना (च) घनीभूतासीत् ।

ईश्वर आरभ्यत विवाहविधुपयुक्तान्न भोक्तुम्

कुर्यां-नाम-तस्य ० ॥

(ग्रन्थकर्तु स्वालापानुकूलोक्ति) कृष्णार्जुन भक्तिभाव कथित

नानाप्रकारेण भङ्गया (छन्दसा) भिन्न भिन्नमेव ।

शाम्यति तस्मै स्वप्रियात्मान आसव पानाय

कुर्यां-नाम तस्य ० ॥ ५८ ॥

(प्रसङ्गतो मङ्गल्यमालाख्यविवाहोपयोगिपुष्पमालाबन्धन-

गीति तद्योग्यकीर्तिश्च गायति ॥ ५९ ।

७ भक्तप्रसन ममतम्त्व ममैव मनगेय

॰ गन्तपभिन्नस्वामिन् अधीर्षा-न मङ्गल्यमालास्यपुष्पमालाम् ॥

१२०४ ॥

बूज़ि बूज़ि अवनय् युम् करि मननय्
निदिद्यासन ज्ञान-दीपय् जाल् ।
साचात्कार कुख् शिवरूफ् ननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥ १२०५ ॥
आदिकार् दितु-मतु छुय् सथ्-शननय्
मज़्‌ छुय् अन्द् ह्यथ् माया-शाल् ।
निर्वन लगयो दथ्यनय् ग्वननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
यिथु कुख् त तिथु छुख् किथु छुख् ननय्
सुय् जानि यस् बनि दयु हिहु हाल् ।
वेनु दिथ् ननु वुक्ति वुक्ति अनि छिह् बननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
देहान्दकारकु कुलु छायि छननय्
तीव्र-वैराग्यकु सूराह् वाल् ।
शिवरूप तिथ् बनि यिथ् शुद्धि-पननय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
योगन यिस् ग्वख् च्यथ् कुन् अननय्
तिमनय् आय् मंगि काल् यंचू-काल् ।
तिहन्ज़्य शक्ति-नाटि मञ्ज़् कल्पान्य् यमनय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननय्-माल् ॥
लोल आलव शक्ति-फांह् दि म् कननय्
ध्यान्यन् गक्तिमा तर् छिम् लाल् ।

श्रुत्वा श्रुत्वा पुराणादिश्रवणानि य करिष्यति मननम्

तस्य निदिध्यासनात्मना ज्ञानदीपमेव प्रज्वलय ।

साक्षात्कारज्ञानेन असि शिवरूप प्रत्यक्षीभवन्

ह शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥ १२०५ ॥

प्रधानभाव स्त असि त्वया सज्जनस्य

मध्य असि ते अन्तस्थ गृहीत्वा मायाजालम् ।

ह निर्गुण उपचारीभवय त ईदृशेषु गुणेषु

ह शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥

यादृश असि, तादृश च असि, कीदृश असि प्रत्यक्षीभवन्

स एव जानाति यस्य भविष्यति ईदृक् सदृशी अवस्था ।

मार्गणानि त्यक्त्वा प्रयत्न दृष्ट्वा दृष्ट्वा यस्था सन्ति भवन्त

ह शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥

(अय जीवात्मा) इदानीं अकारात्मा कृत प्रवृत्ता भविष्यति निष्फलपत्तौ भविष्यम्

तीव्र वैराग्यात्मकात् सुधारकणान् अवरोपय (अत्र वि्धेहि) ।

शिवभावेन तस्य भविष्यति (यस्य) पोषमाण ब्रह्मपर्णानाम्

ह शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥

ह आपदात्मन् य मांसुरस त्वामेव प्रति आनयिष्यन्ति

तदाभव आयुधानि कामयिष्यति मदाकाश चिरकालपर्यन्तम् ।

तदा अतिनिश्चयमात्रस्य मध्य कस्मात्कारणा मर्भविष्यन्ति

ह शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥

निमात्मना आत्मानन (पुष्प) यात्मकरा (माया) प्रकाशात्मना कला

सत्र मानन्दस्य नाम मधुर स्मा स फलानित ।

स्वय् स्वत बनिहेम् यथ् क्रिह् स्वत वननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥ १२१० ॥

पज़ि वाव पर् मानवाव पान् पनुनुय्
ग्राह् प्रह् वर्ताव अथि ह्यय् माल् ।
मज़् बाजरम् वान् लद् निर्दननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

ह्यलि ह्यलि लावि लान्नि मावि मावि ख्यन्यनंय्
कुज़रकि खल पाल नक् स्वकहाल् ।
गाटम् गाट ध्यव् ह्‌रंरम् कुह् कुननय्
शक्ति नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

नेमच्यन् नारिच्यन् यमच्यन् यननंय्
समदृष्टि-ज़न् फिर् मालामाल् ।
निष्काम-कर्म-बूमि कल्पवृक्ष् वननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

स्वय-आकाश हाव् न्यथ् खव् पनुनुय्
क्राडनम् लंगुमंतु कुम् पाताल्
रंतु कुम् खनवट खड् कुम् खननय
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

योग अंगन त्रिन् कुम् ज्ञान अन् रननंय्
योगेश्वर कुथ् सुर्ख-संन्दु माल् ।
अनिच्छाय कर्तम् अनुग्रह् पनुनुय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥ १२१५ ।

(यत्र) तत्रैव मुक्तारत्न अभविष्यत्तस्य यस्य सन्ति मुक्ता-इति (विशिष्ट) कथयन्त (विज्ञा)

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ० ॥ १२१० ॥

मत्येन भावेन (वास्तवमूल्येन च) उत्कृष्ट समानयिष्यामि (परमानाख्य ताल्यपरिमाण च) आत्मान स्वकीयम्

आम (वणिक्त्व च) पूर्ण प्रवर्तयय हस्त गृहीत्वा मालाम् ।

मध्ये विपणे आपण आरोपित निर्धनेन (मया)

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ० ॥

कणिश्च कणिश मुष्टिवन्ध मुष्टिवन्ध हस्तपूरं हस्तपूर आवमितास्थानेषु

कैवल्यात्मनि खल फलरूप (धान्य) नि सृता मुक्तहालुनामक-विशिष्टधान्यभेद (मुक्तात्मफल वा) ।

प्रज्ञाया हीनता (यत्र) सपन्ना आधिक्य-मति अस्ति न्यूनीभवन्

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ० ॥

शौचादिनियमात्मिकासु जलनालिकासु अहिंसादियमात्मिकासु अल्प-सेवभूमिषु (निम्नानतस्वभावासु)

समदृष्ट्यात्मक-जल प्रवर्तय परिपूर्णम् ।

(येन) निष्कामात्मकृतकर्मभूमे कल्पवृक्षा समभविष्यन्ति

हे-शक्तरभिन्न-स्वामिन् ० ॥

हे-चिदाकाशात्मन् प्रदर्शय नित्य मुख स्वकीयम्

अन्वेषणार्थं लग्न अस्मि पाताल ।

कुक्षि अस्मि कफालिना गर्त अस्मि गगनम्

हे-शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥

योगात्मना अग्निना खिन्न अस्मि ज्ञानात्मक आदन पचन्

हे-पावेश्वर अस्मि-तत्र मुग्धस्य (मम) निमन्त्रणम् (तव भाजन)

(तस्मात् अपि) अकस्मादेव कुरु नाम-म अनुग्रह स्वकीयम्

हे-शक्तरभिन्न स्वामिन् ० ॥ १२१५ ॥

दय-दन प्रापथ् कुह् प्रथ्-केंसि वननंय्
बान-रंम्तु कर्म-ह्यूनु कुस् ककाल।
बडि-भगवान व्यज़् म्य लद्दत बान पतुनुय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

गंड-गंड् वुज़ छ्यम् श्राम्यन् पननंय्
वर् दिम् इन्द्रचन्द्र कुख् दयाल् ।
दंग्नाव् व्यलंगिथ् कुख् ज्यन् ख्यननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

शाद छ्यम् इच्छा कमारी नननंय्
स्यंज़् साज़गंरु स्वशिथ् संबाल् ।
वंरुनम् संज़िवरिकिय् वर्तननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

शक्तिपात-संत्य् बक्ति-बाव न्यथनन्यनंय्
वक्य् कर् मैना-बाव् हिमाल् ।
नाह् खूलु वर्-दिगक्यन् वर्दननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥

यप् कंरु मनम् चिदानन्द-गननय्
तप् गव् स्यद् ऋथि मंठु जप्-माल् ।
मस्थ् कंरुनम् दृथि प्रयम-मस्-च्यननंय्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय्-माल् ॥ ११२० ॥

मैनाय हिमाल पछुंय् कुह् वननंय्
चक्रेश्वर् कुय् त्रिजगत्पाल् ।

दैवात्मधनस्य प्राप्ति अस्ति प्रयेकस्य सभजन्त्यत्र

(अह) पात्ररहित (कुपात्र) मत्कर्मभाग्यहीन असि दरिद्र पामर ।

हे महैश्वर्यशालिन् मपति मध्य प्रियय नाम पात्र (इयात्मक) स्वकीयमत्र

हे शक्त्यभिन्न स्वामिन् ० ॥

अन्यय (मदन्या) अधुनापि अस्ति मे अपक्वाना मृत्राणामत्र

वराख्यकर्मन (वर च) देहि मे इन्दु(यन्त)स्पप्रकाशस्वभाव (हे भगवन्) असि (यत) परमदयालु ।

द्विगुणीकुरु वल्लहुर असि निभ्य गुणेभ्य एव

हे शक्त्यभिन्न स्वामिन् ० ॥

ऋजुस्वभावा अस्ति म इच्छान्मिका कुमारी प्रत्यत्तीभवन्ती

सिद्धि (श्रद्धी च) प्रमाधिका प्रेषयित्वा सत्कारय (ताम्) ।

दृतप्रर्याह तस्य ममुद्रकस्य* यतनन

हे शक्त्यभिन्न स्वामिन् ० ॥

परमानुग्रहाङ्कान भक्तिभाजन दिगम्यराणा (विनाभूतानां) (न)

भक्ति कुरु मेनका भाज हिमानयम् ।

मम्बन्धनानि उद्घाटितानि परमदानाम्पना वधूणाम्बरम्याणाम्

हे शक्त्यभिन्न स्वामिन् ० ॥

अथ नाम्यना कृता मनम चिदानन्दघननेव

तथ मपन्न मित्र दम्न विमुखा सर्वविधानमाता ।

उन्मत्त इव कृतम्पनाद इदृशन प्रमान्यमञ्जुपानन

हे शक्त्यभिन्न स्वामिन् ० ॥ १२२० ॥

मनो हिमाभयपर्वत अस्ति कथयन्

(इय) ममाराम्यमकन्दर अस्ति चिदानन्दाकर ।

---

* [illegible]

सांरि देव् चक्रम् फौरि प्रदक्षिनन्य्
शक्ति नाथ गडयो मननंय्-माल् ॥
कुप्याम् हर्म्वख स्वख् हाव पनुनुय्
यपि खार्तन् प्यठ् मोहंस-वाल् ।
फौरि फौरि नेरि नेरि निर्नय वनन्य्
शक्ति-नाथ गंडयो मननंय् माल् ॥ ५८ ॥

---

60 THE WOMEN COMPLAIN THAT THE BRIDE HAS NO ORNAMENTS. ŚIVA CREATES GOLD, AND IT IS SHOWERED LIKE SNOW UPON THE BRIDE

दयन् दयाय सूंत्य् छ्यंनु दय बत ख्यंनु ।
कनानौ वनवन्-वानिय अन्दर् वंनु ॥ १२२२ ॥
यख्य् यियि ब्वलवनम् ममार् दार्य ।
गछम् आमंज़् लौंकरन् राज-कुमार्य ॥
हृय् कथ् गय शिवनाथम् कनन् मज़् ।
सुह छुय्-ना मार्यनिय् वातिथ् मनन् मज़् ॥ १२२४ ॥
दंपुख् तंमि लौंकरन् क्याह् गय स्य वंनितोम् ।
सुह् कुस् ओमह् छुह् वंनियंय् पक् स्य अंनितोम ॥
यनय् कंह्हम् महाराजा यविव् कन् ।
महार्यंज़ लौंकरन् गय गहन तय् स्वन् ।
दंपुम् तंमि गहन तय् स्वन् कथ् किह् वगन् ।
कनन् कंरितोम् छवना कैंमि वनन् ॥

सर्वे दवा चक्रम्य सचीर्णा प्रदक्षिणपु*

ह शक्तभिन्न स्वामिन ० ॥

(ग्रन्यकृत स्वानाप) कृष्णाख्यस्य हरमुखगिरौ मुख प्रन्दर्श्य स्वकीयमत्र

हस्तावलम्बन आराधय नाम प्रभु हमत्रानाख्य माहमात्मयोग भ्रमिकाया ।

पुन पुन अधित्यकासु निर्गमिष्यति निर्णयात्मजनभ्य

ह शक्तभिन्न स्वामिन ० ॥ ५९ ॥

स्वर्णमणिवृष्टिवृत्तविवक्षया वृत्तान्तान्तर प्रकामति ॥ ६० ॥

ईश्वरेण दयया (महामायया) सह आरब्ध विवाहविधुपयागि भोजन भोक्तुम् ।

जनास्त्वाभि गीतिवाण्या मध्ये कथितम् ॥ १२२३ ॥

(यथा) शक्ति आगमिष्यति उत्तमन गृहस्वद्वार धारयिष्यति ।

(तथा) याग्या अस्या भवितु अनकृति राजकुमारीम्पाया ॥

इयमत्र कथा सगता श्रीशिवस्य कर्णयो ।

म (हि) अस्ति नाम सर्वेषामत्र व्यामुवन् मन मु ॥ १२२५ ॥

प्रयुक्त ताभ्य गन अलकृति कि नाम भवति सा कथयत नाम माम् ।

तत् कि औषध अस्ति कथयिचेद प्रतीति स आनयत नाम म ॥

विनमि कृता ताभिस्तस्य ह महाराज नियास्य कर्णौ (शृणु) ।

महाराजस्य कृत अलकृति अस्ति आभूषणानि धन स्वर्णम् ॥

प्रयुक्त ताभ्य गन भूषणानि धन स्वर्णं कि वस्तु सन्ति कथयन्त ।

कर्णया कुम्भ नाम म (आनयत) अस्ति युष्माक न कि कस्यापि प्राप्तियोग्यम् ॥

---

*सम्य प्रदक्षिणम समारचक्रप्रदक्षिणपञ्च मन्यत इति ।

सुह् छ्वा श्रन् हिहु यिथु सुह् सन्दारि प्रानन् ।
कुह् क्याह् म्वन् तथ् व्रह् दयु स्वन् छुम् न जानन् ॥
व्यपंटु य्यलि कम त श्रमदन् दयु म्वलुलु गव् ।
ह्विवुय् शाह् त गदाह् व्यज़् श्रम्य करनु प्यव् ॥ १२२० ॥
तिथुय् वुतराचू-प्यठ् व्यत्पथ् बनिन् स्वन् ।
ह्विविथ् मांरिय् बनन् श्रद लूब-निश् प्यन् ॥
वनिथ् दूय् तस् वेपर्वायमंय् गय राय् ।
कंह्न् गगराय् जि गह्नस् किचू करिव् ज्याय् ॥
ह्यंतुन् स्वन-शीन् वालुन् दारि-दार्य ।
गह्न वोतु वांरिविकु राजकमार्थ ॥ ६० ॥

---

61 SONG OF PRAISE TO ŚIVA ON ACCOUNT OF THE SHOWER OF GOLDEN SNOW

स्वन-शीन वुतराथ् वरनय् श्राय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२२४ ॥
मार्यनिथ् गह्नंकि नमनाह् द्राय
शकरन् कैचाह् मांकरन् चावू ।
डाय्-गज् स्वनंकि स्वंति वूमिकाय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२२५ ॥
शरने श्राय् व्यज़् छ्य वेपर्वाय
वडि दय यित श्रम्य दयाय-प्यठ् ।
दरि नय् मर्य फेरन् मर्य ज्याय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

स अस्ति-किं अन्न इव यया स जीवयति (स्वस्यीकरोति) प्राणान् ।

अस्ति को-नाम गुण तस्य अद्य ईदृक् सुवर्णं अस्ति न जानन् ॥

उत्पन्न यदा अल्प सुजातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्य सपन्न ।

समानमेव राजा भिक्षु च अधुना अस्माक कर्तव्य आपतित ॥ १२३० ॥

तथैव भूतधात्र्या उत्पन्न भवतु सुवर्णम् ।

समाना सर्व एव भविष्यन्ति तत लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्थमेव तस्य निर्भयस्य सपन्ना मति ।

कृता तेन मेघनिर्घोष इव गर्जना हि भूषणादि कृते कुम्भ प्रदेश ॥

प्रवृत्त सुवर्णमयहिम पतितु धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजात प्राप्त श्वशुरगेहीय (वरगेहीय) राजकुमार्या ॥ ६० ॥

सौवर्णहिमवर्षणस्तव गीतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णहिमेन भूतधात्री पूरण समागता

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शक्रेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालङ्कृति अवरोपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाण सुवर्णस्य अधिरूढ भूमिपृष्ठ

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥ १२३५ ॥

शरणार्थं समागता वय अधुना त्वा हे-निर्भय

ह महन् ईश्वर आगच्छ नाम अस्माक श्यामासुख्य ।

निरुद्ध भविष्यति न चेत् विमर्दपातेन पतिष्यन्ति सद्मानि निवासस्थानानि

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥

सुह् क्रुा श्रन हिहु यिथु सुह् मन्दारि मानन् ।
छुह् क्याह म्वन् नथ् व्रह् दयु स्वन् छुम् न जानन् ॥
व्वर्पदु य्यलि कम त श्रमृदन् ड्यु म्वलुलु गव् ।
ह्वुय् शाह् त गटाह् व्वञ् श्रम्य कस्नु प्यव् ॥ १२३० ॥
तिथुय् वुतरीचू-प्यठ् व्वत्पथ् बनिन् स्वन् ।
छ्विय् मारिय् बजन् श्रद् लूब निश् प्यन् ॥
वनिय् दूय् तम् वेपर्वायस्य् गय राय् ।
कर्न्न् गगराथ् जि गह्नम् किचू करिव् ज्याय् ॥
स्वतुन् स्वन-शीन् वालुन् दारि-दारं ।
गह्न वोतु वारिविकु राजकमार्थ ॥ ६० ॥

---

61 SONG OF PRAISE TO ŚIVA ON ACCOUNT OF THE
SHOWER OF GOLDEN SNOW

स्वन-शीन वुतराय् बरनय् श्राय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२३४ ॥
मार्थनिय् गह्नंकि नमनाह् द्राय
शकरन् कैचाह् नांकरन् चोवू ।
डाय्-गज् स्वनंकि यलि वूगिकाय
जै-जै भगवथ-मायाय ॥ १२३५ ॥
शरने श्राय् म्यञ् स्य वेपर्वाय
वहि दय यित श्रम्य द्याय-प्यठ् ।
दरि नथ् मर्य फेरन् मर्य ज्याय
जै-जै भगवथ्-मायाय ॥

स अस्ति-किं अन्नं इव यथा स लौवयति (स्वस्थीकरोति) मानान् ।

अस्ति को-नाम गुण· तस्य अत्र ईदृक् सुवर्ण अस्मि न जानन् ॥

उत्पन्नं यदा अस्य सुन्नातरूपेण च ईदृक् दुर्मूल्य सपन्न ।

समानमेव राजा भिक्षु च अधुना अस्माक कर्तव्य· आपतित' ॥ १२३० ॥

तथैव भूतधात्र्या उत्पन्न भवतु सुवर्णम् ।

समाना सर्व-एव भविष्यन्ति तत लोभात् पतिष्यन्ति (विमुखा भविष्यन्ति) ॥

कथयित्वा इत्थमेव तस्य निर्भयस्य सपन्ना मति ।

कृता तन मेघनिर्घोष-इव-गर्जना हि भूपणादे कृते कुम्भ प्रदेश ॥

प्रवृत्त सुवर्णमयहिम पतितु धारासारवत् ।

(तत्) भूषणजात मास श्वशुरगेहीय (वरगेहीय) राजकुमार्यां ॥ ६० ॥

सौवर्णहिमवर्षणवृत्त गीतिरूपेण प्रस्तौति ॥ ६१ ॥

सौवर्णहिमेन भूतधात्री पूरख समागता

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायाया ॥ १२३४ ॥

सर्वेषामेव भूषणजातस्य औत्सुक्यानि फलितानि

शकरेण कियती (अविच्छिन्नरूपा) स्वर्णालंकृति' अवरोपिता ।

सार्धद्वयदण्डप्रमाण सुवर्णस्य अधिरुढ भूमिपृष्ठे

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥ १२३५ ॥

शरणार्थं समागता-वय अधुना त्वा हे-निर्भय

हे-महन् ईश्वर आगच्छ-नाम अस्माक श्यामामुख्ये ।

निमग्न-भविष्यति न-चेत् विमग्नपातेन पतिष्यन्ति सद्मानि निवासस्थानानि

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायाया ॥

भमर्दृष्टि-सुत्य् पथ् च्यतु तम्साय
　　वाजन् छ्यह् राजन् सुत्य् कस्य कोम्
राज बाय-ह्रिम्य द्राय चन्न नय् दाय
　　जै-जै भगवथ् मायाय ॥
खनुकुय् अवतार् द्रोह् खनशाय
　　खेति प्रथ्-शाय खनंकिय् डेर् ।
खश् गव् द्य् ईश्वर-इच्छाय
　　जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
सार्यनिथ् म्यद् गथ मन-कामनाय
　　लूब् चंलु त कुम् कम् कद् म्यह्ताज्
मोरुय् ममार् गव् कुञ्ज आय
　　जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
दय-दन आमवुनु छुद् मञ्ज् बावनाय
　　सुय् दन गंछ इमि-निश गैय् सेर् ।
अद् मंगु मारिथ् तिय् प्रजाय
　　जै-जै भगवथ्-मायाय ॥ १२४० ॥
कर्म फल् व्यपटोवु दर्म अद्दाय
　　लूब् य्यलि गंलु त मुह् पानय् चंलु ।
पर् त पान् यखमान् बोजन आय
　　जै-जै भगवथ्-मायाय ॥
लूथ् कामि क्रूण्म् कर्यम् व्यपाय
　　य्यथ-गंर्वंच-छङ्य शपाय सुत्य् ।

ममदर्शनेन निवृत्ति गृहीता तृष्णया

पाचकाना अस्ति राजभि सह का क्रिया ।

राज्ञीसमानवशा निर्गता (सपन्ना) चेट्य पुन दास्य

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायाया ॥

सुवर्णस्यैव अवतार धृत सुनशानाम्ना-देव्या

(यत) अधिरुह्य प्रतिस्थान सुवर्णस्य राशय ।

अभीष्ट सपन्न इदमेव ईश्वरेच्छाया

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥

सर्वेषामेव सिद्धा सपन्ना मन कामना

लोभ अपगत कश्च कस्य सञ्चित अधीन ।

सर्व एव ससार सगत एकस्या अवस्थायाम्

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥

एश्वर्यधन सभवत् अस्ति सर्वे भक्त

तदेव धन अस्माभिरिष्ट अस्मात् सपन्ना-वय तृप्ता ।

अनन्तर प्रार्थित सर्वैरेव तदेव प्रजया

जयजयकारो ऽस्तु भगवन्मायाया ॥ १२४० ॥

कर्मफल उत्पादित धर्म्य-श्रद्धया

लोभ यदा विनष्ट मोहश्च स्वयमेव विनष्ट ।

पर स्वात्मा न पश्यन्तेन स्वीकृतो व्यवस्था

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायाया ॥

(ग्रन्थकर्तु स्वप्रत्यालाप) लोभ अपनयिष्यति कृपाव्यस्य करिष्यति-तस्य उपायम्

त्वदीयायाश्चित्तशक्ते (स्वकीयाया) प्रभया चतुर्भूतयम् ।

हावि तस् व्वलसुन् पनुनु ज्याय ज्याय
 जै जै भगवथ्-मायाय ॥ ६१ ॥

---

62 THE GUESTS DECIDE TO CLIMB ON TO THE ROOFS OF THE HOUSES

महामायाय मत्यख् होवु दर्शुन् ।
 दुद्लि-बद्ल् प्यवान् ओसु लाल-वर्शुन् ॥ १२४३ ॥
करान् आसि पानवञ् संवाद् सारिय् ।
 करिव् बा व्वञ् लर्यन् खसनुच् तयारिय् ॥ ६२ ॥

---

63 THE PEOPLE SHOVEL THE GOLDEN SNOW FROM THE ROOFS, AND FIND THAT THE ROADS ARE BLOCKED UP WITH IT THEY LAMENT THE INCONVENIENCE OF THE UNIVERSAL WEALTH AND INDRA RECOMMENDS THEM TO ASK ŚIVA TO STOP THE FALL.

संमिवो मूको खन-शीन् वालव्
 पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूंत्य् ॥ १२४५ ॥
आंगनन् टँग् खंति पथ् ह्यंतु वालौ
 कुठि-पोरन् खंतु तालवन्-सूंत्य् ।
दर्गथ् थावू गथ् शावू जदालौ
 पग् आय् बरि बरि लालौ-सूंत्य् ॥
शिव नाथ स्वामियो दयु म-म पालव्
 क्याह् थनि कतुर्यौ त यालौ-सूंत्य् ।
वथ् मत लंगितन् प्यठ् वंगालौ
 पग् आय् बरि-बरि लालौ-सूंत्य् ॥

प्रदर्शयिष्यति तस्मै उल्लास स्वकीय स्थाने स्थाने

जयजयकारो-ऽस्तु भगवन्मायाया ॥ ६१ ॥

स्वर्णमणिमयवृष्टिपातवर्णनम ॥ ६२ ॥

महामायया प्रत्यक्षतया प्रदर्शित दर्शनम्

(येन) करक रूपया निपतन् आसीत् मणिवर्षणम् ॥ १२४३ ॥

कुर्वन्त आसन् परस्पर सवाद (मल्लाए) सर्वे एव ।

कुमत भो अता ऽनन्तर सद्म पटलेषु आरोहणस्य सज्जनाम् ॥ ६२ ॥

लोकाना दृष्टिमनु सवाद ॥ ६३ ॥

समवता भवेय ह लाका सौवर्णहिम अध पातयिष्याम

पटलानि सपन्नानि परिपूर्णानि मणिभि ॥ १२४५ ॥

अजिरेषु कूटानि आरूढानि (यथा) पश्चाद्भाग (पराजय) गृहीत पर्वतै

कोष्ठकपुरेषु (गृहार्धपुरेषु) आरूढ (स्वर्णवर्षेण) पटलै - सयुक्तम् ।

दुर्गति (दरिद्रता) परित्यक्ता गति प्राप्ता चण्डालविशेषै

पटलानि सपन्नानि ० ॥

ह-शिवनाथ स्वामिन् ईदृक् नहि भो शक्नुयाम

कि सपत्स्यति काण्डोलै स्थालीभि च ।

मार्गा (गमनार्थ) मा नाम सयुक्तो भवतु पृष्ठभागात् गृहार्धभागश्च

पटलानि सपन्नानि ० ॥

कम् छुन ग्यो-मंतु कुछ मबालव्
    क्याह वनि माञ्जौ जालौ-सूंत्य् ।
वान-वांलि वानन् गेय् दिथ् फालव्
    पग् आय वंरि-वंरि लालौ-सूंत्य् ॥
इन्द्राजन् तोर दितुनख् आलव
    क्याह् वनि तुहञ्जौ मालौ सूंत्य् ।
वूजितन् शिव-जौ अंबरम् ति डालव्
    पग् आय् वंरि वंरि लालौ-सूंत्य् ॥
सोलुक् अंगु चाव् चालौ-चालौ
    म्वक्त वाल् नेचक्यौ लालौ-सूंत्य् ।
कृष्णो जफ् कर् मालौ मालौ
    पग् आय् वंरि-वंरि लालौ-सूंत्य् ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

---

64 THE EARTH FINDS THE WEIGHT OF THE GOLD INCONVENIENT

वननि लंगु पृथिवी क्यथ पांठि दरय् ब्रह ।
    इयय् पांठि वालि ख्वदै क्याह् करय् ब्रह् ॥ १२५१ ॥
वननि लंगु दय् म जगत्पालसंय कुन् ।
    पज्या दमि हाम चावुनु माल-वर्शुन् ॥ ६४ ॥

---

65 THE EARTH IMPLORES SIVA TO STOP THE FALL OF GOLD

पालवंनि दमि शाम वथ् लगि धाम-धाम
    वाम यूतु धाम कृतु माम वर्शन् ॥ १२५२ ॥

अल्प (ईदृग्वर्षेण) नास्ति पतित (यत) कोष्ठानि (धान्यावस्थिति-गृहविशेषा) मस्करिष्याम

कि सपत्स्यति अस्माक चिन्ताग्नशीनज्वरेण ।

आपणव्यवहारिण आपणेषु गता दत्त्वा कवाटबन्धनानि

पटलानि सपन्नानि ० ॥

इन्द्रराजेन प्रत्युत्तररूपेण दत्त-तेन तेभ्य सबोधनम्

कि नाम भविष्यति यौष्माकीने आक्रन्दनादे ।

शृण्वन्तु नाम श्रीशिव अश्रस्य अपि निवृत्ति-करिष्याम

पटलानि सपन्नानि ० ॥

प्रसपूर्ण अश्रु परित्यज हस्तपूरतया (प्रसृतिपूर्णमात्रेण)

मुक्ता (इव) वृष्टिवत्-निपातय नक्षत्रान्तर्गताभि तारकाभि ।

(ग्रन्थकृत स्वालाप) हे-कृष्णाख्य शिवति-जप कुरु मालाभि मालाभि (निरन्तरतया)

पटलानि सपन्नानि ० ॥ १२५० ॥ ६३ ॥

पृथिव्याः भविलापकथनम् ॥ ६४ ॥

कथयितु प्रवृत्ता पृथिवी केन-प्रकारेण स्थिरा-भविष्यामि अहम् ।

इत्थमेव वृष्टिपातो भवतु यदि कि नाम करिष्यामि अहम् ॥ १२५१ ॥

कथयितु प्रवृत्ता इदमेव सा जगत्पालक-शिव प्रति ।

योग्यमस्ति-कि अनेन प्रकारेण पातनीय मणिवर्षणम् ॥ ६४ ॥

पृथिव्याः शिव प्रति सदय विज्ञापनं प्रस्तौति ॥ ६५ ॥

पालनकर्त अनेन प्रकारेण अयन मगमिष्यति पर्वतशृङ्गेषु

बालभूताह इयत् शक्नुया (सहितुम्) कियत् मणिवर्षणम् ॥ १२५३ ॥

च्याञ्ज पालनाय सूंत्य् वाल त्रिजगत्पाल
चालवंञ्ज़् छम् ब्यय् जगतुक् वार् ।
हिरण्याक्ष् मारिथ् खोळ्थम् पाताल
वाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
दशभुज चाव कैचाह् अगञ्ज़ चाल
नशि मा संसार् यश कोताह्
पालवंनि दथि माल शूबा दमि हाल
वाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥ १२५५ ॥
वय कास् हे मृत्युंजय व्यञ्ज़् त्रिकाल
जय शिव ओंकार छम् च्याञ्ज़् मय् ।
कस् कर्त ख्वन-शोनस् दम-संवाल
वाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
खंड खंड काशिय कश्मीर नैपाल
बंक्ति च्यानि थावान् किह् म्यय् यठ् पाद् ।
तिहन्दि पास कैलास-वास कासतम् जाल*
वाल यूतु चाल कूतु लाल-वर्शुन् ॥
ड्रुक्क-रंग गंगजट दारवंनि बूल-वाल
न्यथननि नंग नालमनि रटहाथ् ।
संग क्याह् स्य टंग आगस् वोजतम् नाल
वाल यूतु चाल कूतु लाल वर्शुन् ॥

* अन्यथा कैलासवासस्त्वमेकाकी अवरोधिष्यसे, कैलासोऽपि निमग्नो भविष्यतीति द्योत्यते

त्वदीयया पालनया हेतुभूतया हे-बाल हे-निजगत्पालक

महमाना अस्मि अहमेव जगत भारम् ।

(विष्णुरूपेण) हिरण्याक्षदैत्य हत्वा आरोपिता-त्वयाह पातालात्

बालभूताह इयत्० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दमूर्ते) नि सारयिष्यामि कियती अश्रुण प्रसृती

विनष्टो-भविष्यति मास्वित् ससार' विषाद-करिष्यामि कियत् ।

हे-रक्षणशील ईदृशे निमन्त्रणे (उत्सव) शोभिता-भविष्यामि-किम् अनेन प्रकारेण

बालभूताह इयत्० ॥ १२५५ ॥

भय अपनय हे मृत्युञ्जय इतोऽनन्तर हे-अविनाश

जय शिव ओंकारात्मन्, अस्ति-मे तव आशा । -

न्यूनता कुरु-नाम स्वर्णमयहिमस्य (यथा) समाश्वस्ता भविष्यामि

बालभूताह इयत्० ॥

खण्डे खण्डे काश्या कश्मीरेषु नेपालदेश

भक्ता तव निर्धना सन्ति ममैव पृष्ठे पादौ ।

तेषा हेतो (निमित्त) हे-कैलासवासिन् अपनय-नाम-मे दु खात्मज्वरम्

बालभूताह इयत्० ॥

शुक्लवर्णा गङ्गात्मजटा धारणशील ऋजुस्वभाव

दिगम्बर नग्नमेव आलिङ्गनेन गृह्णीया-त्वा नाम ।

मार्गयिष्यामि किमन्यत् त्वत्त उद्वेग आगताह शृणु नाम-मे उच्चैर्नादाम्

बालभूताह इयत्० ॥

थावरन्-मङ्ग् बडि-बल-सन्ति हिमाल*
स्वन-ग्रीन-स्वृतिन् कावरान् छस् ।
निचक्यो लालो कोताह् स्वक्क वाल
वाल यूत्तु चाल कृत्तु लाल-वर्णन् ॥
निरकल कलमाल-दारवनि कलवाल
ग्रीम-मसकिय् ग्याल क्षपास् च्याव् ।
मंसितो ग्रनि तस् ग्रद बनि मंतु-वाल
वाल यूत्तु चाल कृत्तु लाल-वर्णन् ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

---

66 THE GODS, DISTRACTED BY THE IMMENSE MASS OF THE GOLDEN SNOW PRAISE ŚIVA, AND CONFESS THAT THEY HAVE MORE THAN THEY REQUIRE

वुकिथ् स्वन-ग्रीन् गेय् हैरान् सारिय् ।
वन्नोख् शंभो लगोयो पारि-पारिय् ॥ १२६१ ॥
शक्तिनाथो वक्थ्-दिनस् लगोयो ।
शक्ति-सूत्य् व्यलसन यिनसय् लगोयो ॥
ग्रनाहत शब्दकि नादो लगोयो ।
पद्मपादो स्वदो सादो लगोयो ॥
जितेन्द्रिय योगाभ्यासो लगोयो ।
स्वमाज्ञो जूगि संन्यासो लगोयो ॥
ग्रवीद्-बंवुवु-हंन्दि वावो लगोयो ।
प्रयवंनि राम-संन्दि नावो लगोयो ॥ १२६५ ॥

---

* यथार्थं हिमालय प्रति कथयति ।

पर्वतादिस्थान मध्य महाबलिन ह हिमालय

सुवर्णमयहिमन श्यामीभवन्ती (दृप्तलतया) अस्मि ।

नत्रया कनीनिकाभ्या कियत्प्रमाणानि मुक्तात्म(अश्रूणि) वृष्टिवान्त पातयिष्याम

बालभूताह इयत्० ॥

ह निष्कलात्मन् मुण्डमाला धारणशील स्वानन्दामृतपायिन (मन्मुप)

स्वप्रमात्मामृतस्य कमान कृपाख्य(ग्रन्थकृत) पायय ।

मत्तता आगामिष्यति तस्य तत भविष्यति उन्मत्त इव

बालभूताह इयत्० ॥ १२६० ॥ ६५ ॥

पृथ्वा कीर्तितविज्ञप्तिस्तुतेरनन्तर देवाना तत्काले यत्सपन्न तैश्च यद्वर्णित तद्वर्णयति ॥ ६६ ॥

समीक्ष्य स्वर्णमयहिम मपन्ना विस्मस सर्वे एव ।

अकथयश्च ह शम्भो मयोत्तयिष्यामस्त्वयि स्वात्मापहारम् ॥ १२६१ ॥

ह शक्तिनाथ भक्त ज्ञानस्य उपहारीभवमस्त्वयि ।

शक्त्या मह विकासभाव आगान्तु उपहारीभवम त्वयि ॥

अनाहतात्मन शब्दस्य नान्यात्मन उपहारीभवम त्वयि ।

पद्मसमानपाद सिद्ध साधा उपहारीभवम त्वयि ॥

नितन्द्रियाणा यागाभ्यामरूप उपहारीभवम त्वयि ।

विरागिन योगिन् सन्यासिन उपहारीभवम त्वयि ॥

भ=रहित भक्त भावरूप उपहारीभवम त्वयि ।

परानन्दवत्प्रीतिजनक रामस्य (रामति) नामात्मन् (नामग्राह्य) उपहारीभवम त्वयि ॥ १२६५ ॥

कमल-चरनो मनंकि स्वरनो लगोयो ।

अन्दर् ह्दयंकि खन्दर्-वर्नो लगोयो ॥

च्यतंकि चेतन सतंकि संगो लगोयो ।

रंगन्-हंन्दि रंग बेरंगो लगोयो ॥

शमिथ् ससार-वैरागो लगोयो ।

देहंकि त्यागो सतंकि रागो लगोयो ॥

अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।

मनंकि गाशो स्वप्रकाशो लगोयो ॥

ज्ञानंकि योगंकि होशो लगोयो ।

फ़लिथ् ह्दयंकि पंपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥

असथ् चाविथ् सतंकि ह्यों लगोयो ।

सत्-स्वन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥

दया-दर्मंकि सुव्यहारो लगोयो ।

निराकारो निराहारो लगोयो ॥

शिव-प्रयमंकि आनन्दो लगोयो ।

अमरनाथंकि स्वच्छन्दो लगोयो ॥

कुलुय् आंसिथ् चक्रश्यामो लगोयो ।

मनंकि आरम श्रीरामो लगोयो ॥

इच्छा गननस् प्रकट्-सननस् लगोयो ।

श्य बिय पानस्-कुनंय् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥

देहच सूरंचू करंजू-तगनस् लगोयो ।

देहस् मशू म्यह् गछिथ् लगनस् लगोयो ॥

* इच्छावद् यद्वा तुम मामकिन मौन करोषि इति भाव ।

कमलसमचरण मनस स्मरणरूप उपहारीभवम त्वयि ।

अन्त स्थ हृदयस्य रुचिरवर्ण उपहारीभवम त्वयि ॥

चित्तस्य चेतनात्मक सत्यस्य मङ्गलात्मक उपहारीभवेम त्वयि ।

रागाणा (प्रकाराणा) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)
रागरहित (निष्प्रपञ्च) उपहारीभवेम-त्वयि ॥

शान्ति-प्राप्य (शमप्राप्तेरनन्तर) समार-वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम त्वयि ।

देहस्य *त्यागरूप सत्यस्य रागरूप उपहारीभवम-त्वयि ॥*

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम त्वयि ।

मनस प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवम त्वयि ॥

ज्ञानस्य योगस्य (च) चैतन्यरूप उपहारीभवम त्वयि ।

विकसितस्य हृदयस्य पद्मात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्य परित्यज्य सत्यस्य धैर्यात्मन् उपहारीभवम त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्य सद्विचारात्मन् उपहारीभवम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवम त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रेम्ण आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

अमरनायसेवस्य स्वच्छन्दरूप उपहारीभवम त्वयि ॥

एक एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवम-त्वयि ।

मनस विश्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम त्वयि ॥

इच्छाया प्रादुर्भाव प्रकटीभवनस्य उपहारीभवेम त्वयि ।

तव पुनरपि स्वात्मान प्रत्येव आनयने उपहारीभवम-
त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्य चित्रात्मताया विधानतज्ज्ञताया उपहारीभवम-त्वयि ।

देहस्य मध्ये मादृ अव्ययाय त्वलगीभजन उपहारीभवम-त्वयि ॥

कमल-चरनो मनंकि स्वरनो लगोयो ।
  सुन्दर् ह्रदयंकि सुन्दर्-वर्नो लगोयो ॥
च्यतंकि चेतन सतंकि संगो लगोयो ।
  रंगन्-हन्दि रंग बेरंगो लगोयो ॥
शमिथ् संसार-वैरागो लगोयो ।
  देहंकि त्यागो मतंकि रागो लगोयो ॥
अविनाशो चिदाकाशो लगोयो ।
  मनंकि गाशो स्वप्रकाशो लगोयो ॥
ज्ञानंकि योगंकि होशो लगोयो ।
  फ्लिथ् ह्रदयंकि पपोशो लगोयो ॥ १२७० ॥
असथ् चोविथ् सतंकि दैयों लगोयो ।
  सद्-ग्वन-रूप निर्वैरो लगोयो ॥
दया-दर्मंकि सुव्यचारो लगोयो ।
  निराकारो निराहारो लगोयो ॥
शिव-प्रथमंकि आनन्दो लगोयो ।
  अमरनाथंकि स्वच्छन्दो लगोयो ॥
कुनुय् आसिथ् बहुरूपामो लगोयो ।
  मनंकि आरम औरामो लगोयो ॥
इच्छा गननस् प्रकट्-बननस् लगोयो ।
  च्य विय पानस्-कुनंय् अननस् लगोयो* ॥ १२७५ ॥
देहच सूरंचू करंझ्-तगनस् लगोयो ।
  देहस् मञ्ज़् म्वह् गकिथ् लगनस् लगोयो ॥

* इच्छयेद सृष्ट्वा पुन स्वात्मनि लीन करोषि इति भाव ॥

कमलसमचरण मनस सारख्रूप उपहारीभवम त्वयि ।

अनन्तस्य हृदयस्य रुचिरवर्ण उपहारीभवेम-त्वयि ॥

चित्तस्य चेतनात्मक सत्यस्य सद्गात्मक उपहारीभवम त्वयि ।

रागाणां (प्रकाराणां) (उत्तम) रागात्मक (प्रकारात्मन्)
रागरहित (निष्प्रपञ्च) उपहारीभवम-त्वयि ॥

शान्ति-प्राप्य (शमप्राप्तेरनन्तरं) समार वैराग्यात्मन् उपहारीभवेम-त्वयि ।

देहस्य त्यागरूप सत्यस्य रागरूप उपहारीभवम-त्वयि ॥

अविनाशात्मन् चिदाकाशरूप उपहारीभवेम-त्वयि ।

मनस प्रकाशात्मन् स्वप्रकाशस्वरूप उपहारीभवम-त्वयि ॥

ज्ञानस्य यागस्य (च) चैतन्यरूप उपहारीभवम-त्वयि ।

विकसितस्य हृदयस्य पद्मात्मन् उपहारीभवेम त्वयि ॥ १२७० ॥

असत्य परित्यज्य सत्यस्य धैर्यात्मन् उपहारीभवम-त्वयि ।

सत्त्वगुणरूप निर्वैर उपहारीभवम-त्वयि ॥

दयोपेतधर्मस्य सद्विचारात्मन् उपहारीभवम-त्वयि ।

निराकारात्मन् निराहारस्वभाव उपहारीभवम-त्वयि ॥

नित्यकल्याणात्मप्रिय्ण आनन्दस्वरूप उपहारीभवेम त्वयि ।

अमरनाथदेवस्य स्वच्छन्दरूप उपहारीभवम-त्वयि ॥

एक एव भूत्वा एकोऽहं-बहुस्यामितीच्छाशील उपहारीभवम-त्वयि ।

मनस विश्रान्तिधामरूप श्रीराम उपहारीभवेम-त्वयि ॥

इच्छाया प्रादुर्भाव प्रकटीभवनस्य उपहारीभवम-त्वयि ।

तत्र पुनरपि स्वात्मान-प्रवेश आनयने उपहारीभवम-
त्वयि ॥ १२७५ ॥

देहस्य चित्रात्मताया विधानतज्ज्ञताया उपहारीभवम-त्वयि ।

दृश्यस्य मध्ये माह अपपाय त्वलगीभवन उपहारीभवम-त्वयि ॥

त्य सोचौ रोजनस् प्ररशो लगोयो ।
स्वरूप-दृष्टि-हेन्दि हरशो लगोयो ॥
कमार-संन्दि गणेश-संन्दि मान्यो लगोयो ।
शगष् व्तपथ्-करन्वान्यो लगोयो ॥
लगोयो जुव् पतुन् अर्पन् करयो ।
करिथ् अर्पन् जुवस् शिन्दय् मरोयो ॥
खबर् कति आस् दय् आसख् चेह् शिवजी ।
पननि पानय्-मञ्ज़् बासख् शिवजी ॥ १२८० ॥
खबर् कति आस् कुख् चय् हनि-हनि-मञ्ज़् ।
कुनुय् आसिथ् चेह् आसख् प्रथ्-कुनि-मञ्ज़् ॥
महात्म च्यानि निश अंसि ड्लिमंतिय् आसि ।
त्य कोसुय् लूव् लूवन् वंलिमंतिय् आसि ॥
खनुकु चंलु लूब् दनुकु द्राव् तमन्ना ।
सपनु मोलुम् सोरुय् कर् चेह् चमा ॥ ६६ ॥

---

67 THE PEOPLE PRAY TO SIVA FOR THE CESSATION OF THE SHOWER OF GOLD

स्वंगु जोनु शिवरूफ् ड्रंगु जोनु खन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन्* ॥ १२८४ ॥
अस्य आसु राजसौ-हेन्दु अन्धकार्
पांञि म्बहरि काडहोन् राज-कमार् ।
खन वंप दिमहोस् सूंत्य् अख् जह् मन्
राय् कति आसू अस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ १२८५ ॥

---

* अस्य गज बंदि प्यन इति पाठान्तरम् ॥

तव साक्षितया स्थितीभावस्य अन्तर्यामिन् उपहारीभवम त्वयि ।

स्वीयरूपप्रदर्शनात्मन् दर्पस्य उपहारीभवम त्वयि ॥

स्वामिकुमारस्य महागणेशस्य पितृस्य उपहारीभवम त्वयि ।

जगत उत्पत्तिविधानकर्त उपहारीभवेम त्वयि ॥

प्रवृत्ता-भविष्यामस्त्वयि जीवस्य स्वकीयस्य समर्पण विधास्यामस्त्वयि ।

कृत्वा समर्पणं जीवस्य जीवन्त एव लीना भविष्यामस्त्वयि ॥

विदित कुत्र नाम आसीत् ईदृश स्या त्व श्रीशिव ।

स्वात्मना स्वात्ममध्ये भासिष्यसे श्रीशिव ॥ १२८० ॥

विदित कुत्र आसीत् आसि त्वमेव प्रत्यकप्रत्ययमध्ये ।

एक-एव भूत्वा त्व स्या प्रत्येकवस्तुमध्ये ॥

माहात्म्यात् तव सकाशात् वय उल्लङ्घ्य-स्थिता (विपर्यय-गता) आस्म ।

त्वया अपनीतस्त्वया लोभ लोभेन परिवृता-एव आस्म ॥

स्वर्णस्य विगत लाभ धनस्य निर्गत (फलित) औत्सुक्य (प्रयोजनम्) ।

सपद्ग विदित सर्वमेव कुत्र (नाम अस्माक) त्व तमाम् ॥ ६६ ॥

लोकप्रवृत्तिप्रस्तावना ॥ ६७ ॥

सुलभ जातमस्माभि शिवरूप दुर्लभ जात सुवर्णम्

जाम (शङ्का वा) कुत्र आसीत् (नासीत्) अस्माक सार्धद्वि-
दण्डमान पतिष्यति (स्वर्णवर्षणम्) ॥ १२८४ ॥

अस्माक आसीत् आधिराज्यस्य माहात्म्यकार

पञ्चश सुवर्णमुद्रा(दान)पूर्वक विवक्ष्यामस्ता राजकुमारीम् ।

स्वर्णस्य रूप्यस्य अदास्याम तस्यै संयुक्त एक द्वौ (वा) चत्वारिंशत्सेटक-
मित(मन्)मानम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२८५ ॥

शिवनाथ खश् सोपन् छिह् कॉपन्
दूरि नय् ज्यल् लर्य लर्य-फेरन् ।
बन् येय् वोन्न यथ बरन श्राय् बन्
राय् कति श्रासू अस्य डाय्-गज् य्यन् ॥
वॉनी वंज्रमचू श्रासू वौदन्
श्रुचु गत्र् खन् तमि पान् कुह् ओचन् ।
सूर वन्यर्नय्-पठ् अज़् कुह् डोलन्
राय् कति श्रासू अस्य डाय्-गज् य्यन् ॥
वय कास् दय श्रस्य द्राव् श्रमॉन्
दृह् वुछिथ् लछ्मी ति गय हैरान् ।
इछि मायाय निश म छह् मन्दछन्
राय् कति श्रासू अस्य डाय्-गज् य्यन् ॥
नाव-किनि कूजिमॅति श्रासि अस्य लाल
राजस् सॉनिस् श्रासू अख् माल् ।
छद छद श्रांगनन् मञ्ज़ छिह् डोलन्
राय् कति श्रासू अस्य डाय्-गज् य्यन् ॥
खॅतु तु अन्दकार् व्यॅथु राजन्
व्यचि कुस् म्यचि-खत स्वॅगु गव् खन् ।
राज-कमारन् घ्वचि कुस् कन्
राय् कति श्रासू अस्य डाय्-गज् य्यन् ॥ १२८० ॥
आपदा छह् ताप-सॅत्य् गलि कति खन्
वाप कति बुतरॉचू फल् नेरन् ।

हे शिवस्वामिन् प्रसन्न भव, स्म (वय) कम्पमाना

निरोधो-भवत् (वर्षणस्य) नचेत् शीघ्र सद्मानि विपर्ययण-निपतिष्यन्ति ।

वृक्षविशेषा वृन् नामान निपतिता बीजनामान (छायावृक्षा) पतिता
परिपूर्णानि सपन्नानि वनानि

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

वाणीय कथिता आसीत् वेदवृक्षणा

शुद्ध (स्वभावत) अस्ति स्वर्ण तेन देह अस्ति शुन्धन् (शुद्धिभाज्) ।

भस्मन कूटेष्वव अधुना अस्ति अपरिचयार्ह (सुलभतयानादरणीयम्)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

भय अपनय हे ईश्वर अस्माक निर्गत (लब्ध) औत्सुक्य (लभ्य)

इद अवलोक्य लक्ष्मी अपि सपन्ना मुग्धा ।

ईदृश्या द्रव्यसपत्ते सकाशात् सा अस्ति लज्जमाना

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नाममात्रेण श्रुतानि आसन् अस्माभि रत्नानि

राज्ञ अस्मदीयस्य आसीत् एका माला ।

राशिरूपेण अजिराणा मध्ये सन्ति (रत्नानि) अपरिचेयानि (अनादरार्हाणि)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

अधिरूढ (विहितस्थित) (द्रव्य-)अन्धकार उत्तीर्ण (नष्ट) राज्ञाम्

स्वात्मनि मितो-भविष्यति क मृत्तिकातो ऽपि सुलभ सपन्न स्वर्णम् ।

राजकुमाराणा व्यसरति (कुण्डलादिभूषणार्थं) क (न कोऽपि) कर्णौ
(कर्णरन्ध्र विधास्यति)

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ १२९० ॥

आपद्रूप अस्ति (यत्) आतपेन विनङ्क्ष्यति (मस्तुल्य) कुत्र सुवर्णम्

बीजवापेन कुत्र भूमिप्रगुणात् फलानि उत्पत्स्यन्ति ।

प्रान् क्यथ-पाठि नवि ब्यवि नय् श्रन्

राय् कति श्रासू श्रस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

स्वरमति पपोश्-हिवि च्यालि पाद्

श्रस्य छा खबर् दमि गंखंचू श्रासि साद् ।

नूर् श्रासि स्वर् तय् स्वर् श्रासि स्वन्

राय् कति श्रासू श्रस्य डाय्-गज् प्यन् ॥

न्यथ् चुय् सय्-च्यथ्-श्रानन्दगन्

कृष्णस् पादन् कुन् थव् मन् ।

कुन्दन् स्वन् छुस् सय् सुमरन्

राय् कति श्रासू श्रस्य डाय्-गज् प्यन् ॥ ६७ ॥

---

68 MAHADÉVA ASKS THEM WHY THEY ARE FRIGHTENED THEY REPLY THAT THE EARTH IS COVERED WITH GOLD AND WILL NOT PRODUCE FRUIT MOREOVER, THERE WILL BE NO LONGER ANY DISTINCTION OF RICH AND POOR HE DIRECTS THE WIND GOD TO COLLECT THE GOLD IN A HEAP THIS IS DONE AND THE WORLD IS RESTORED TO ITS FORMER CONDITION

श्रसान् श्रसान् लज्योख् वनने सदाशिव् ।

मेंगव ल्वह्य वारयाह् स्वन् वुज़ क्याह् प्यव् ॥ १२८४ ॥

स्यठाह् खश् सॉपनुस् तुहज़्न् बह् लहरन् ।

स्यंदुय् वंनितोम् ब्यन्न छिव क्याजि चहरन् ॥ १२८५ ॥

गछिडय् गुलि तस् दंपुख् दय् हे महेश्वर् ।

हरे-हर कर् दया बुतरांचू चह् वंकू थर् ॥

छिह् कॉपन् ताप-स्वतिन् गछि-ना स्वन् ।

न्यबर् बुतरांचू फल् क्यथ-पाठि नेरन् ॥

प्राणसमूह केन प्रकारेण अतिशयीभवत् (वृद्धि यास्यति) उत्पत्स्यति नचेत् अन्नम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

हे भस्मललिताङ्ग पद्म सदृशौ त्वदीयौ पादौ

अस्माक अस्ति कि प्रवृत्ति ईदृशन सामर्थ्येन (युक्त) स्यात् साधु ।

तेज पुञ्ज स्यात् भस्मस्य पुन भस्म स्यात् स्वर्णद्वयम्

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥

नित्य त्वमेव हे सच्चिदानन्दघनात्मन्

कृष्णाख्यस्य पादद्वय (त्वदीय) प्रति निधेहि (निधापय) मन ।

अतिशुद्ध स्वर्ण अस्ति तस्य सैव (तादृशी त्वत्पादया) स्मरणमाला

शङ्का कुत्र आसीत्० ॥ ९१ ॥

इत्थ वृत्तस्तुतौ सस्तुता महादेवस्य वृत्त प्रस्तौति ॥ ९८ ॥

हसित्वा हसित्वा प्रवृत्तस्तान्प्रति वक्तु श्रीमहादेव ।

प्रार्थित युष्माभि युष्माभि अतिशयन स्वर्ण अधुना कियत् (अल्पमव) पतित (तद्वर्णम्) ॥ १२९४ ॥

अत्यन्त प्रसन्न सपन्ना इह यौष्माकीनासु अह स्तुतिगाथासु ।

आर्जवन (सत्यतया) कथयत नाम सा अत पर स्य कुतो नाम विभ्यन्त ॥ १२९५ ॥

बद्ध्वा अञ्जलीन् तस्मै प्रत्युक्त तै इदमव हे महेश्वर ।

हरिरूप हर कुरु दया भूतधात्र्या त्व उद्धृत (निमग्न च) कम्प (प्रयु च)॥

स्म कम्पमाना आतपेन नङ्क्ष्यति स्वित् सुवर्ण (इतोत्क्राम) ।

बहि भूतधात्र्या फलानि कन प्रकारेण उद्भविष्यन्ति (निर्गमिष्यन्ति) ॥

द्विविय् सारिय् बनन् अट मानि कुस् कस् ।
म्यठाह् येमंति छिह् पायस् बस् करिव् बस् ॥

करिव् जीवन्-हंन्दुय् बचनुक् व्यपायाह् ।
जगथ् रछनंचु कडिव् नंज़् विष्णु-मायाह् ॥

व्यनथ् रूजिय् अमरनाथन् असुनु ह्यंतु ।
तिथय् आकाश-प्यठ अंब्रन् वसुनु ह्यंतु ॥ १३०० ॥

वंनुन् वाव-लूकपालस् दाज़ दाज़ ।
वटुनु छाह् स्वन-शीनस् शीन-माज़ ॥

वटिथ् सोरुय् करिथ् यथ् ज्यम यख्-ज्याह् ।
बन्यम् सुमीर-पर्वुथ् क्याह् छुह् पर्वाह् ॥

वनिथ् दय् तस् दितुन् ल्यूतु बल् त ज़ोरंय् ।
अकिस् छन-मात्रसंय् मज़ू वंटुन् मोरुय् ॥

अकिस् सातस् अन्दर् पृथ्वी सपंज़् नंज़् ।
फरागथ् ज़ीव-जांचून् वार सॉंपंज़् ॥

स्यदिस् सादस् यिह् दंपुहस् तिय् करुनु प्योस् ।
जगथ् सॉंपंनु तिथुय् सोरुय् यिथुय् ओसु ॥ १३०५ ॥

कृष्ण् लीला परिय् बोजुम् ख्साज़ ।
सुमीरस् दितु बक्यर् दृच्छाय च्याज़ ॥

मनस् अंज़् वार यक् संसार-ठाज़ ।
ज्ञानुकु स्वन् दिह् ब्वंजू-सरतलि साज़ ॥ ६८ ॥

समानवृत्तय सर्वे एव भविष्यन्ति तत सम्यति क क (समानयिष्यति सेव्यसेवकभावेन)।

अत्यन्ततया पतिता स्म (शरण) स्मो वय यतना अल कुरुत अलम् ॥

कुरुत-च जीवानामेव जीवनस्य उपायमात्रम्।

जगत परिपालनस्य निष्कामयत (आविष्कुरुत) सत्यता वैष्णवीं (व्यापकरूपा) मायाम् ॥

(इत्य) विज्ञप्ति (तेषा) श्रुत्वा अमरनाथेन हसित आरब्धम्।

तथैव (तत्कालमेव) आकाशात् मेघजालेन अवतरितु (अदर्शन-भावाय) आरब्धम् ॥ १३०० ॥

कथित-तेन वासुदेवाय लोकपालाय अशमान्त्रेण अशमान्त्रेण।

वेष्टयितु (गोलाकारतया सपादयितु) आरभस्व स्वर्णमयहिमस्य हिमानी ॥

वेष्टयित्वा सर्वमेव विधाय निधेहि राशिरूप एकस्मिन्देशे।

भविष्यत्यस्य सुमेरुपर्वतस्य कि-नाम अस्ति भयम् ॥

कथयित्वा इदमेव तस्मै विसृष्ट तेन तावन्मात्र बल वीर्यम् च।

(यथा) एकस्य क्षणमात्रकालस्यैव मध्ये वेष्टयित्वा-स्थापित-तेन सर्वमेव॥

एकस्य क्षणमात्रस्य अन्तरकाल पृथिवी सपन्ना प्रकटा (निर्लेपा)।

निश्चिन्तता जीवजातीना सुष्ठु सपन्ना (यथा)॥

ऋजुस्वभावाय साधवे यत्किञ्चित् कथित-तैस्तस्मै तदेव कर्तव्य आपतित तस्य।

जगत् सपन्न तादृगेव सर्वमेव यादृगेव आसीत् (पूर्वम्) ॥ १३०५ ॥

(ग्रन्थकृत स्वगुणदर्शयोक्ति) कृष्णाख्य कीर्तिस्तुती पठिष्यति-तत्र शृणु-तस्य यतीन्द्र।

सुमेरुपर्वतस्य विसृष्ट श्रेष्ठत्व (उत्कृष्टत्व च) इच्छया तत्र ॥

मनस समानीता सुष्ठु प्रतीति सामसरिकमायाजालविशेषेण।

ज्ञानरूप सुवर्ण देहि (कुरु) शुद्धात्मरीतिरूपधातुविकारस्य अस्म-सवन्धिन * ॥ ६९ ॥

---

* यागिन एव जटाल औषधि निष्काम्य रीतिध'ना स्वर्णसपादनसामर्थ्यम् इति गम्यते। तस्य सर्व तद्वृत्त लोकानुरूपमासीत्। वास्तवत सा ज्वरा ज्युत कूटस्थविदा शुद्धस्वभावा विगतमायाप्रपञ्चा वर्तते।

69 THE AUTHOR PRAISES ŚIVA THE OMNIPOTENT

यछ़ि च्याञ़ दाञ़ दाञ़ वछ्य ख्वन-गौन-माञ़ ।
    हा म्वसाञ़ साञ़ मर्तलि कर्त ख्वन् ॥ १३०८ ॥

नग कुस् लंगुमंतु मञ़् पववञ़ शाञ़
    जंग छ्यम् न क्यथ-पाठि पक मंञ़िलस् ।
अगह्यौनिस् म्य आन् करनाव् गंगवाञ़
    हा म्वसाञ़ साञ़ मर्तलि कर्त ख्वन् ॥

न्यशब्वंदु कंरनस् मायाय-हञ्य ठाञ़
    छ्वक-फोत गंञ़रम् ड्वक-रुद्रस् ।
म्वक्त कुम्-वासान् ज़गतच सेलाञ़
    हा म्वसाञ़ साञ़ सर्तलि कर्त ख्वन् ॥ १३१० ॥

संकल्प-चूर् मञ़् मच्य न्यंद्र्यं स्याञ़
    अंञ़् वासना छ्यथ् कुह् संञ़् ज़ागन् ।
गड थव् च्यथ् दन मञ़् मन हंमियाञ़
    हा म्वसाञ़ साञ़ सर्तलि कर्त ख्वन् ॥

बावंकि पोश् आसि पछि-हञ्य पूम्याञ़
    राग-द्वेश-राञ्य वति लूट-नौनस् ।
राज़योग राञ़ आय् भञ़् अदालंचू च्याञ़
    हा म्वसाञ़ साञ़ सर्तलि कर्त ख्वन् ॥

तृश्ना त ममता मौलिथ् मान्माञ़
    माञ्य-कौर्य मेज्यम् खानदारस् ।

सर्वसामर्थ्यं शिवं प्रति ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ ६९ ॥

इच्छया त्वदीयया अश अश* वर्षिता स्वर्णहिमानी

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य आरकूटस्य (अज्ञानरूपस्य) कुत्र नाम सुवर्णं (स्वात्मज्ञानप्रकाशरूपम्) ॥ १३०८ ॥

नग्न अस्मि सलग्न मध्ये पतन्त्या हिममिश्रमहाजलवृष्टेः

जड्डे स्तो-मम नैव केन-प्रकारेण गमिष्यामि गन्तव्यप्रयाणकम् ।

अद्यदीनस्य मे स्नानं विधापय गङ्गाजलेन

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

विगतवृद्धिः कृतस्तेनाहं मायात्मिकाविद्याया वागुराविशेषेण

रिक्त काचमुक्ता† सकलिता-मया पूर्णप्रक्षालस्य ।

'सन्ति हि मुक्ताफलान्यमूनि' (इत्य) भासते मे जगद्रूपस्य शून्यमय-तुच्छमायामुक्तारूपस्य वस्तुनः

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥ १३१० ॥

सकलात्मा-चौरः मध्ये गाढाया निद्राया मदीयाया

अन्धा वासना सह कृत्वा अस्ति स्तेयार्थं जागरूकः ।

अर्पित निधेहि चैतन्यरूप धन मध्ये मनोरूपे रूपकनिधाने‡

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

भक्त्यात्मकानि पुष्पाणि आसन् श्रद्धात्मिकाया पोष्पिका

(यानि) रागद्वेषात्मिकया-राज्ञा मार्गे (एव) विलुण्ठ्य नीतानि तया तस्याः ।

हे राजयोगेण देदीप्यमान आगता वयं मध्ये न्यायालयस्य तव

हन्त योगीन्द्र आस्माकीनस्य० ॥

तृष्णा ममता च सपुत्र्य अन्योन्यस्पर्धया

मातृकन्ये सगते(मिलिते) स गृहस्थधर्मिणे-मह्यम् ।

---

* षड्ङ्गामित मान दाश ॥

† रिक्तात्विमश्रिल्लाद्भवोद्भूतस्वच्छमुक्ताप्रतिबिम्बजातम् एतदस्तीति ।

‡ 'थैल्गो' इति नाम्नि रूपकादिनिधानकर्पटमयबन्धनविशेषे ।

71 HIMĀLAYA PRAISES VIṢṆU FOR HIS MERCY AND FOR HIS INCARNATIONS, ESPECIALLY THAT OF KṚṢṆA.

गोकुलानन्द गोविन्द गोपालय्
   नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२० ॥
मधु-कैटभ् मारवंनि दद-चूरय्
   मन-मङ्गलिस् मङ्गू करय् गूर-गूरय् ।
पूतना-गालवंनि* त्रिजगत्पालय्
   नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
यादव-कलंकि माधव रामय्
   हे-निर्मल निश्कल निश्कामय् ।
गूरि-बालकन् सूंत्य् मारवंनि कालय्
   नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
राधाकृष्ण च्यय् नादाह् लायय्
   श्रीधर मीम-स्वर मुरली वायय् ।
रोज् श्याम बोज् साम-वीदच नालय्
   नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
हृदयस् मङ्गू बसवंनि न्यथ् लसवंनि
   असवंनि असवंनि गरुडस् खसवंनि ।
नालमति रटहाय् मो दिम् डालय्
   नाद-व्यन्द परमानन्द नदलालय् ॥
हनि हनि मङ्गू श्रासवंनि वासुदेवय्
   रासमंडल् खेलवंनि कृष्ण-जीवय् ।

* गोपीनाथ चाल इति पाठान्तरः।

इत्थं निराकारतया श्रीनारायणं स्तुत्वा पुनरपि साकारावतार-कीर्तिगाथाभिः स्तौति हिमालयः ॥ ७१ ॥

हे-गोकुलानन्द (गवां वाचां वानन्दपरिणाम) हे-गोविन्द गोपाल-भोः

हे-नादबिन्दुरूप परमानन्द नन्दनन्दन ॥ १३२० ॥

मधुकैटभाख्य-दैत्य-विनाशन दधिहर

मनोरूप-बालोपयोगिदोलाशकटस्य मध्ये कुर्या-नाम लालनाम् ।

हे-पूतनाख्यराक्षसीविनाशक त्रिजगत्पालक

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

यादवकुलस्य (तदुद्भूत) हे-माधव राम-भोः

हे-निर्मल निष्कल निष्काम-भोः ।

गोपाल-बालकैः सह प्रवर्तक सुताविक्रीडानाम्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हे-राधया-तदाख्य(स्वशक्त्याभिन्नरूप) कृष्ण त्वद्विषयमेव दूराह्वानं

हे-श्रीधर प्रेमस्वरेण वंशीं वादयेयम् ।

श्रातिषु श्यामसुन्दर शृणु सामवेदस्य ताला

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

हृदयस्य मध्ये वात्सल्य-भोः नित्यं जीवनशील

स्मितस्वभाव स्मितस्वभाव गरुडस्य आरोहणशील ।

आलिङ्गनेन गृह्णीयां-नाम-त्वां मा-नाम देहि-मे उपेक्षणानि

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

अंशस्य अंशस्य मध्ये वर्तमान हे-वासुदेव

रागात्मरासक्रीडां क्रीडनशील हे-श्रीकृष्ण ।

न्यथ् बासवनि सथ् दमि कलि-कालय्
    नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३२५ ॥
पंकज तनि वैज़यन्तो मालय्
    तर्ज ॠकि नालि तय् मोज् दुवालय् ।
सथ क्रिय् वलिथ् वसंत-दुशालय्
    नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
केशव शिव-रूप नारायणय्
    वनि दिथ् मनु गोख् बिंद्रावनय् ।
च्यनु छ्युनु च्योनु प्रथम-मस् प्याल प्यालय्
    नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
विदुर-ज़ुवुनुय् गर व्यलि चाखय्
    बावनाय-सूत्य् ख्योथ् सिवुमतु हाखय् ।
कति गोख् तनि कोरवन्-हन्दि सालय्
    नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
द्रौपदिय ॠकि कृष्ण-नाव-सूत्य् श्यामय्
    पैद-गैय् तस् तीति वसतुर् ज्यामथ् ।
यीति कडिस् दुर्योधननय् नालय्
    नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
च्याञ मायाय-सूत्य् मञ्ज़ द्वारकाय
    मथुराय-हञ्ज छिश्य लर्य तय् ज्याय ।
पैद-गय ॠकि दम मञ्ज़ कमि हालय्
    नाद-व्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ १३३० ॥

नित्य भासमान मत्यरूपेण अस्मिन् कलियुगकाले-भो

　　हे नादबिन्दुरूप० ॥ १३२५ ॥

कमलबद्धिकासमानाया तनौ वैजयन्ती-नाम माला

　　भद्गया एकया उरोलम्बमाना (यथा) पुन शोभा द्विगुणा ।

ह योधौ सन्ति-ते वसितानि पीतवर्णानि राङ्कववस्त्राणि

　　हे नादबिन्दुरूप० ॥

हे-केशव शिवस्वरूप नारायण भो

　　मार्गणानि दत्त्वा (कृत्वा) प्रकट सपन्नस्त्व (सद्योगिना) वृन्दावनस्थाने ।

पातु आरब्धमस्माभि त्वदीयस्य प्रेमरसस्य आसव कर्स कर्स

　　हे नादबिन्दुरूप० ॥

विदुराख्यस्य-पाण्डुराजभ्रातु (स्वभक्तस्य) सद्म यदा प्रविष्टस्त्वम्

　　भक्तिभावेन (तेनापनीत) भुक्त-त्वया जलमात्र अर्धपक्व शाकम् ।

कुतो नाम गतस्त्व (न गत) तत्र कौरवाणा निमन्त्रणे-भो

　　हे-नादबिन्दुरूप० ॥

द्रौपद्या (पाण्डवराज्ञ्या) एकेन कृष्णेति नाम-सम्बोधनेन हे श्याम

　　समुत्पन्नानि तस्या तावन्ति वस्त्राणि कुर्पासकानि (च) (उत्तराधर-वस्त्राणि) ।

यावन्ति निष्कासितानि-तस्या दुर्योधनेन गलमार्गेण शरीरात्

　　हे-नादबिन्दुरूप० ॥

तत्र मायया (सामर्थ्येन) मध्ये द्वारकाया

　　मथुराया समानरूपशोभानि गृहाणि पुन प्रदेशाश्च ।

समुद्भूतानि एकस्य निमेषकालमात्रस्य मध्ये मौन (अलौकिकेन) प्रकारेण

　　हे-नादबिन्दुरूप० ॥ १३३० ॥

अजामिल् द्राव् वंड़ु बाग्यवानय्
न्यचिविस् ओसु तम् नाव् नारानय् ।
मरन-विजि फ़ूर् तस् तिय् निश्कालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
श्रीभगवान् छुख् पान प्रथ्-शाय
कुस् वोतु कुस् वाति च्याऩ्‌ मायाय ।
म्वकलाव् अस्य दमि सुहने ज़ालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥
कृष्णम् शिव-रूप दर्शुन् दित च्यय्
सुय् च्यय् च्यय् सुय् केवल छुख् न ज़्य् ।
श्याम प्रवात-रूफ् हाव् तम् कालय्
नाद्-ब्यन्द परमानन्द नंदलालय् ॥ ७१ ॥

---

72 VIṢṆU IS PLEASED. LED BY NĀRADA, ALL UNITE IN PRAISING HIM

व्वता बूज़िथ् स्यठाह् खश् गोस् केशव् ।
सुह् दामोदर् सुह् विश्वंभर सुह् माधव् ॥ १३३४ ॥
सपज़् म्यद् मार्थनिथ् मन-कामनाय ।
दपान् ओसिस् दह् कंह् च्याऩ्य् दयाय ॥ १३३५ ॥
तिथय् नारद्-ज़ुवम् सेतार वोयुन् ।
दयथ् पोठि गाद-ब्यन्दस् नाद् लोयुन् ॥
पद्म-पादस् प्यठस् मादस् दितुन् नाद् ।
करम् प्रसाद् पृह् छुख् गादन्-बंधुय् माद् ॥ ७२ ॥

अजामिलाख्य (पापवृत्तो ब्राह्मण) निर्गत (सम्पन्न) महान् भाग्यशाली-एव*

(यस्य) पुत्रस्य आसीत् तस्य नाम नारायण-इति ।

(यस्मात्) मरणकाले मुखात्प्रवृत्त (अतिप्रेमतया) तस्य तन्नाम (नारायणेति) हे-निष्काल

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

श्रीभगवान् असि-त्व स्वय प्रत्येकस्थान

कस्य पर्याप्ति कस्य पर्याप्त्यति तव मायाम् ।

उन्मोचय अस्मान् अस्मात् मोहस्य जालात्

हे-नादबिन्दुरूप० ॥

(अन्यकर्तृ स्वालाप) कृष्णाख्याय शिवाभिन्नस्वरूपेण साक्षात्कारदर्शन देहि-नाम त्वमेव

स एव त्वमेव त्वमेव स एव केवलात्मा असि न द्वयम् ।

हे-श्यामसुन्दर (सायकाले च) प्रभातरूप (शुक्लवर्णशिवस्वरूप) (प्राभातिक-रूप च) प्रदर्शय तर्हि ह्यस्तने-दिवस-एव (हे कालात्मन् वा)

हे-नादबिन्दुरूप० ॥ ७१ ॥

मधुवृत्तवर्णनम् ॥ ७२ ॥

इत्थ स्तुति (हिमालयात्) श्रुत्वा अतिशयेन प्रसन्न सम्पन्नस्तस्य केशव ।

स दामोदरात्मा स एव विश्वम्भर स-एव माधव ॥ १३३४ ॥

सम्पन्ना सिद्धा सर्वेषामेव मनसा-ऽभिलाषा ।

कथयन्त आसन् त इद (सर्व) विहित तवैव दयया ॥ १३३५ ॥

तथैव (तत्काले) नारदर्षिणा वल्लकी वादिता तेन ।

इत्यमेव प्रकारेण नादबिन्द्वात्मकस्य (शिवाभिन्नविष्णो) दूराधान दत्त-तन (प्रवर्तित तेन) ॥

कमलचरणस्य सिद्धात्मन माधो दत्त-(कृत)-तेन सम्बोधनम् ।

कुरु-मे प्रसाद त्व असि साधूनामपि साधु (समर्थ) ॥ ७२ ॥

---

* यतस्तस्य त्वन्नामस्मरणेन मोक्षप्राप्तिर्भूता इति भाव ।

73 HIMĀLAYA AGAIN PRAISES NĀRĀYAṆA

सत्प्रश्रय्-छिन्दि मञ्जनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३३८ ॥

निर्वनय् निरञ्जनय्
अथ् रूपस् ब्वह् क्याह् वनय् ।
कुस् चृय् साक्षी च्यथ्-चेननय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

यन-पठ गोस् च्यथ्-निश् छ्यनय्
जीवतस् मञ्ज् आसय् ह्यनय् ।
चुबुल् गोस् मरन ज्यनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १३४० ॥

तोठहम् नय् अकिय् छनय्
वासनायन् मञ्ज् कति छ्यनय् ।
यिथुय् ओसुस् तिथ् बिय बनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

सोनु सादन् कुह् विनय् त प्रनय्
चेनवनि छिय् च्यथ् मञ्ज् मनय् ।
सूत्य् व्यचार मञ्ज-म्वनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

च्य शिव रूपस् लगय् पारी
मूल-तम्न छुस् निराकारी ।
वनि यिवान् छुय् मञ्ज् मनय्
हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥

हिमालयः श्रीनारायण स्तौति ॥ ७३ ॥

हे सत्पुरुषाणां (प्रधान) सज्जन

हे सच्चिदानन्दघनात्मन् ॥ १३३८ ॥

हे-निर्गुण निष्कल्मष

अस्य (त्वदीयस्य) रूपस्य अहं किं-नाम वदिष्यामि (वक्तुं न शक्नोमि कीर्त्यादिकम्) ।

असि त्वमेव साक्षिरूप चिच्चैतन्यात्मा

हे सच्चिदा० ॥

यत्-कालात् सम्पन्नो ऽहं त्वत्त-एव प्रासभेद

प्राणिदशायां मध्ये समागतो-ऽस्मि बन्धनाम् ।

चञ्चल सम्पन्ना-ऽहं मरणात् जन्मना

हे सच्चिदा० ॥ १३४० ॥

सतुष्टो-भविष्यसि मम न-चेत् एकस्मिन्नेव क्षणमात्रे

दुर्वासनाना मध्ये कुत्र भिन्नो भविष्यामि ।

यादृगेव अभव तादृक् पुन भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

अस्माकं साधन (साधुभ्यश्च) अस्ति विनय च प्रणय

हे-चैतन्यस्वभाव स तवैव मध्ये मनस ।

सद्भूत विचारेण सत्त्वगुणेनैव

हे सच्चिदा० ॥

त्वयि कल्याणस्वरूपे लगिष्यामि त्वयि स्वात्मोपहारेण

वस्तुत असि त्व निराकार-एव ।

उपलक्षण आगच्छन् असि सधत मनस एव

हे सच्चिदा० ॥

म्यँच्राव्तम् पथ्-कुन् सथ्-च्यथ्
    च्यावनाव्तम् आनन्द-अमृथ् ।
तमि च्यनय् च्यय् छिहु वनय्
    हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
त्रिथ-वानिय त्रिलोचनय्
    वनवनय् बूजुथ् कनय् ।
अद् वुतराथ् वेह्नुथ् स्तनय्
    हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥ १ ३ ४ ५ ॥
च्यथ् विमर्श कुख् ज्योति-रूपय्
    हृदयस् मञ्ज़ प्रज़लान् दीपय् ।
सूर्य प्रजल्योव् अमि प्रजलनय्
    हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
शक्तिय सूत्य् आख् व्वलसनय्
    छुन-वनय् निरञ्जनय् ।
लद्रत छ्यपास् सुय् दय-दनय्
    हे सथ्-च्यथ्-आनन्द-गनय् ॥
सतुख स्वर् बूजिथ्य् खश् गोस् सद्गुर्
    प्रश्न् बूजिथ् व्वत्तर् कँरुनस् बराबर् ॥ ७६ ॥

---

74 ŚIVA GIVES RELIGIOUS INSTRUCTION TO NĀRADA, RECOMMENDING INWARD ASCETICISM WHILE LIVING OUTWARDLY A WORDLY LIFE.

सज्जन् वन् मन् कर् कैलासँय्
    वँसितिय-मञ्ज़ वनवासँय् रोज़् ॥ १ ३ ४ ८ ॥

अवशेषय नाम-मे अन्तत सत्यस्य चैतन्य (सच्चिदानन्दात्मकत्व वा)

पायय नाम-मा आनन्दात्मकममृतम् ।

तेन पानेनैव त्वयैव सदृश अह भविष्यामि

हे सच्चिदा० ॥

स्वीणा-वाण्या ह-त्रिलोचनाभिन्न

गीतवाणीशब्दे श्रुतस्त्वया कर्णाभ्याम् ।

तत भूतधात्री परिपूरिता त्वया स्वर्णेनैव

हे सच्चिदा० ॥ १३४५ ॥

चित्तस्य विमर्शरूप असि ज्योति स्वरूप एव

हृदयस्य मध्ये जाज्वल्यमान दीप इव ।

सूर्य अदीपिष्ट अनन मदीपननैव (प्रकाशेन)

हे सच्चिदा० ॥

स्वशक्त्या सह आगतस्त्व उल्लासम्

अकस्मादेव (हसशब्देन वाण्या च) ह निरञ्जन ।

मेषय नाम (विसर्जय) कृपणस्य (अन्यकृत) तदेव ऐश्वर्यधन (अभेदात्म तयासुविज्ञानात्मकम्)

हे सच्चिदा० ॥

सदात्मान स्वर श्रुत्वैव प्रसन्न सम्पन्नस्त प्रति सद्गुरु ।

प्रश्न श्रुत्वा उत्तर कृत-तेन त-प्रति पूर्णरूपम् ॥ ७३ ॥

महादेवस्य नारद प्रत्युपदेश ॥ ७४ ॥

सज्जन भव मन कुरु कैलासात्मकम्

जनपदग्राम-मध्ये (वसतिषु वर्तमानोऽपि) वनवासीव आतिष्ठ ॥ १३४९ ॥

च्यत्तुकुय्-वस्र् मल् वल् ग्रतलासय्
साद-मह्‌चू संन्यासय् रोज् ।
श्री शिव शंभो कर् ग्रभ्यासय्
वसितिय-मञ्ज् वन्वासय् रोज् ॥ १२५० ॥
विशय-त्यागुकु दर् माग-मासय्
सत्संगुकुय् व्यपवासय् कर् ।
ग्रात्म-तीर्थ मन् नाव् मोह-मस् कासय्
वसितिय-मञ्ज् वन्वासय् रोज् ॥
पान् पर्ञ्‌नाविथ् पान म ग्रासय्
सर्व-संकल्पन् थासय् कर् ।
तल-प्यठ् चाविथ् त्राव् तलवासय्
वसितिय-मञ्ज् वन्वासय् रोज् ॥
श्री-कृष्ण-महाराजन् व्यूलु रासय्
गोपिय शुराह् सासय् छाय् ।
बाल-ब्रह्मचारिय् तोति नाव् द्रासय्
वसितिय-मञ्ज् वन्वासय् रोज् ॥
महामाया छाय् रछवुनु दासय्
शिवनाथ् छंदया वासय् छुय् ।
तोति तस् नाव् द्राव् साद-संन्यासय्
वसितिय-मञ्ज् वन्वासय् रोज् ॥
कृष्ण ग्रन्द्‌रिमि त्याग मस् सूर्-मासय्
न्यबरिमि राग व्यमासय् कर् ।

चैतन्यात्मभस्म परिमलयन् वस्त्र कौशेयवस्त्रविशेषम्

साधुप्रकृत्या सन्यस्तसर्वव्यवहार समातिष्ठ ।

ओं शिव शम्भो (इति) कुरु अभ्यास (नित्योच्चारकरणेन)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥ १३५० ॥

सर्वविषयत्यागात्मकस्य अनुतिष्ठ (स्थिरो भव वा) माघमासस्य (व्रत व्रते वा)

सतत्तद्रूपमेव उपवास (अनशनव्रत) कुरु ।

आत्मान्वेषणात्मतीर्थे मन स्नापय माहात्म्यकोशान् लुञ्चय

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

स्वात्मान उपलक्ष्य स्वय (देहाभिमानितया) मा-नाम भूया

सर्वान्मकल्पान् ग्रासरूपान् कुरु (ग्रासीकुरु) ।

अध ऊर्ध्वरूप (व्यवहार) त्यक्त्वा परित्यज मनो भीति (मूर्छात्मिकाम्)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

(यथा) श्रीकृष्णमहाराजेन क्रीडिता रासलीला

गोपीना षोडश सहस्र सह-कृत्वा ।

कुमार-ब्रह्मचार्यवति तथापि नाम ख्यातीभूत तस्य (तथैव)

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

महामाया (स्वशक्त्यात्मिका पार्वती) सह-कृत्वा पालयन् दासान्

शिवनाथ हृदय-एव वात्सल्य अस्ति ।

तथापि तस्य नाम ख्यात साधु-सन्यासीति

जनपदप्रायवसतिषु० ॥

कृष्णाख्य आन्तरेण त्यागेन (अन्त करणेस्त्यागवान् भूत्वा) परिमलस्व भस्म-रेणुसमूहमव

वार्धेन रागेण (वाह्यवृत्त्या रागीभूत्वा) उल्लास कुरु ।

शुकदेवस् दय् वनिथ् गव् थासय्
वसितिय-मञ्ज़् वन्वासय् रोज़् ॥ १ ३ ५ ५ ॥ ७ ४ ॥

---

75. THE GUESTS PREPARE TO DEPART. GRATITUDE OF ALL, INCLUDING VIṢṆU FOR THIS INSTRUCTION.

करनि लगि नेरनच् सारिय् तयारी ।
संबालनि लगि पनन्य् पनन्य् सवारी ॥ १ ३ ५ ६ ॥
विष्णु-जी व्यथ् कछ-कथ् छ्यथ् सदाशिव् ।
स व्वद् कति अन वन नति हाल् किथ् गव् ॥
प्राणायाह् ज़ामर्चफ् छ्यथ् कछ-कथ् द्राव् ।
ज़नानी वनु गटि-मञ्ज़् गाश् हे आव् ॥
तिछय् मैनावती वानी वनान् आस् ।
कनन् अन्दर् गछिथ् मुच्छी वनान् आस् ॥ ७ ५ ॥

---

76 MĒNAKĀ'S SONG OF GRATITUDE.

सुबहकि पोशनूल रतु कुख-बोलान्
बोज़ान् छसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ १ ३ ६ ० ॥
शिवनाथ कथ प्याज़् असय् छह् हारान्
तिमनय् कथनय् थवुमतु स्यथ् ।
आसू कुम् दोमतु अस्तन-दार्य
बोज़ान् छसय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
महाराज़ सत्य-सत्य् राज़-कमार्य
तोत ज़न् द्राव् वन्-वार्य स्यथ् ।

शुक्रदेवाय इदमेव प्राच्य गत व्याम

जनपदमायविमतिपु० ॥ १३५५ ॥ ७४ ॥

अथात प्रक्रान्तवृत्त विवृणोति ॥ ७५ ॥

कर्तुं प्रवृत्ता निर्गमनस्य सर्व एव मज्जनाम् ।

मज्जनादिना सम्कर्तुं लग्ना स्वकीया स्वकीया अश्वादिवाहनानि ॥ १३५६ ॥

गौरिपुष्णु समुत्थित अङ्कमध्य गृहीत्वा गौरिशिवम् ।

ता मति कुत आनयिष्यामि कथयिष्यामि तत्र वृत्त (अनुत्तरानन्दस्य) कौतुक सम्पन्नम् ॥

प्रभातरूप (अवदातमल्लिकासात्मक शिव) सायाह्नात्मश्यामवर्ण (कृष्ण) गृहीत्वा अङ्कमध्य निष्क्रान्त ।

जन्यस्त्रीभि कथित तामिस्त्रमध्य प्रकाश अद्य समागत ॥

तादृशीमेव मैनावती वाणी कथयन्ती आसीत् ।

कर्णयो अन्त गत्वा मुक्ति सम्पद्यमाना आसीत्* ॥ ७५ ॥

मेनकोक्ता तत्कालयोग्या गौतिवाणीं प्रतीति ॥ ७६ ॥

रे प्रभातकालिक जीवजीवपक्षिन् रुचिर विरवीषि

शृण्वती अस्मि त्वत्त पश्चाद्द्वारस्य (रक्तात्मद्वार च) पृष्ठ (स्थिता) ॥ १३६० ॥

त्व शिवनाथ कथा त्वदीया अमृत सन्ति प्रस्रवन्त्य

ताम्वेव कथासु निहित (मया) चित्तम् ।

आस्य अस्ति मया सन्निहित अमृतधारायै

शृण्वती अस्मि त्वत्त ० ॥

महाजरस्त्व महचारिणीं राजकुमारीम्

शुक इव निष्क्रान्तस्त्व वनशारिका धृत्वा ।

---

* तस्या या वाणी कर्णमध्य गच्छन्त्यासीत सा मुक्तिदात्री बभूव इति भाव ।

कन् थव् कथि च्याञ्ज़ मन् गव् तार्य
वोज़ान् छ्सय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
त्रिभुवन-राज़ अभि यज्ञ कार्य
सैलस् नेर् चाकवार्य-क्यथ् ।
शालमार् बनावूम् मनच वार्य
वोज़ान् छ्सय् ताक-दार्य प्यठ् ॥
अतगत पान च्यय् पत-पत लार्य
कृष्ण संसारस् लोयिथ् लय् ।
सय् छ्स् च्याञ्ज़् न्यथ् सथ् व्यचारे
वोज़ान् छ्सय् ताक-दार्य प्यठ् ॥ ७६ ॥

---

77 THE AUTHOR PRAISES VIṢṆU, WHO STANDS AS FATHER OF THE BRIDEGROOM

होश पोशमूल थव् कन्
वानिथ वन्-हार्य लो-लो ॥ १२६५ ॥
राधा-कृष्ण कृष्णजी वन्
लोम्न अग्निच-दारि लो-लो ।
रंग-किनि तंसि छिह् वन्
वानिथ वन्-हार्य लो-लो ॥
ग्वड कर् मन् बिन्द्रावन्
अद् नेर् घरि त दार्य लो-लो ।
ग्याम-कंफ् वुक्' छन्-छन्
वानिथ वन्-हार्य लो-लो ॥

करण निहित कथाया त्वदीयाया मन सपद्न न आमक्तम्
    शृण्वती अस्मि वत्त ० ॥

त्रिभुवनरानन्य अनया अयुक्तया श्रीजया (अनुत्तमैश्वर्येण)
    सचारार्थं निराक्क नौकाविशेष* (चनरवस्थात्म प्रगवन्ये च) ।

शालमार नामक काश्मीरोद्यानविशेष सपान्ता सया सनाव्यायाया वाटिकाया
    शृण्वती अस्मि त्वत्त ० ॥

आगमरासरूपेण (कन्यान्यायाजशपण च) स्वात्मना त्वामत्र अन्वनु धाविष्यति
    कृष्णाख्य समार प्रतिष्य लत्ताघातम् ।

आशा अस्ति तस्य त्वदीया नित्य सत्यात्मत्व विचारयिष्यति
    शृण्वती अस्मि त्वत्त ० । ७६ ॥

सभ्यसत्तम वरपित्रात्मभूत विष्णुमभिमुखीकृत्य स्तौति ॥ ७७ ॥

समाधानन ह नीवर्जीवात्मपरिदृप (श्रीजिष्णा च) निर्धारि कर्णौ
    वार्तारूपाया वन्यशारिकाया (सनाया इति भाव) आत दार्ढ्नर्† ॥ १३६५ ॥

ह राधा ऽवियुक्त कृष्ण श्रीकृष्णेति उच्चरस्व
    प्रम्णा (युक्तया) अश्रुणो धारया (व्याप्तमुख मन) नाना इति उत्तरण सत्राध्य ।

रागण (वपण च) नन्न सदृश भय
    वार्तारूपाया ० ॥

प्रथम कुरु मन शून्यायनात्मकम्
    तत निराक्क द्वारात् पश्चद्वारात् च लाना इयत्तर सद्यार्थं‡ ।

श्यामसुन्दरस्य पगर अविजनात्मतया
    वार्तारूपाया ० ॥

---

* यस्य मकपाग्र राजापयायग्राम दस्य तसो नमीव इक दमन स्थान वमा ।

† चलितान्त मवम्यमादक लोभ्या इति पश्चमि ।

‡ ममन क्रियेन्द्रन्येकलविद्द रमणात्मक विष यस्य दा विषयाश्रमति भाव ।

च्याव् वीद्-कामदीनि यन्
    वंख्चॖ-हन्दि चड-वार्य लो-लो ।
च्यथ् वन् आनन्द-गन्
    वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
नित्य द्वंचॖ-गोपीयन्
    वंरुमनॖ कुह् मन् तारि लो-लो ।
व्यापख् श्रीवासुदेवन्
    वानिय वन् हार्य लो-लो ॥
भीम-स्वंत्य् कर् मन् रुक्मण्
    नाद् लायुस् प्यारि लो-लो ।
बक्ति-बाव स्वंत्य् एख् बनि द्रन्
    वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ १२७० ॥
ब्वद्-यशोदा छस् ललवन्
    मोह पूतनाय मारि लो-लो ।
यछि बवि दद् च्यन् सज्जन्
    वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
बक्तिय-मस् बन् अर्जुन्
    रथवान् सुय् लारि लो-लो ।
गलि पान कूट-दुर्योधन्
    वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
मन-राज्य कृष्ण-नाव् खन्
    दैर्य-अभ्यास्-तारि लो लो ।

घुक्ष्व वेदात्मकामधेनो स्तनौ (स्तन्य)

भक्तयात्मकेन दोहनकलशविशेषेण नाम ।

पीत्वा (तत्) भव आनन्दघन

वाणीरूपाया ० ॥

नित्य वृत्तशात्मिकाना गोपीनाम्

कृत (येन) अस्ति मन निमग्नावस्थतयात्युत्सुक नाम ।

सर्वव्यापकेन श्रीवासुदेवेन

वाणीरूपाया ० ॥

प्रेम्णा कुरु मन रुक्मिणीरूपम्

आह्वान प्रक्षिप तस्य (कुरु तस्य) स्व-प्रियपति नाम ।

भक्तिभावन एका भविष्यति द्वयो

वाणीरूपाया ० ॥ १३७७ ॥

(यथा) वुद्धिरूपा यशादा अस्ति त लालयन्ती

(तथा) मोहात्मपूतनाराक्षसी हनिष्यति स नाम ।

रागस्य स्तनात् पय पास्यन्ति सज्जना

वाणीरूपाया ० ॥

भक्त्या भव अर्जुन

रथग्राहक स एव अनुसारी भविष्यति नाम ।

विनङ्क्षति स्वय क्रोधात्मा दुर्योधन

वाणीरूपाया ० ॥

मनारूपार्भिकाया कृणोति नाम स्तनस्य

धैर्यात्मवस्त्रमणिर्शूलिकया नाम ।

माज्य यिम् राज नस् ह्रिथि ज्यन्
  वांनिय वन्-हार्यं लो-लो ॥*
खंटि खंटि छुह् नंनु वासन्
  श्रंन्द्रिमि छ्यप-छार्यं लो-लो ।
स्यथ् वुजमलि गट कासन्
  वांनिय वन्-हार्यं लो-लो ॥
वृन्दावनुकुय् वन्
  मन् म्योनु व्यचारि लो-लो ।
सञ्ज् जन् लगि चरनन्
  वांनिय वन्-हार्यं लो-लो ॥ १२०५ ॥
दास् यति रास् खेलन्
  व्यास् नारंदु ति लारि लो-लो ।
बोलनावन् शुकदेव् जन्
  वांनिय वन्-हार्यं लो-लो ॥
योगियौ वूगिथ् वूगन्
  वंनुहस् ब्रह्मचारि लो-लो ।

---

* मन वाज्य छाया नाव म्यन
  दैयं थलमाम् सारि लोलो ।
किमि प्यठ कुम गोवर्धन
  वांनिय वन-हार्यं लो लो ।
हिमाय कमम् मारन
  स्रूंस हार्यं तर वार्यं लोलो ।
माज्य यिम् राज मम हिथि ज्यन
  वांनिय वन हार्यं लो लो । इति पाठान्तरम् ।

(एतादृशा) मानुस्तादृश्या य (त एव) राजान तस्य सदृशा जनिष्यन्ति

वार्णीरूपाया ० ॥

(यथा) गूढ गूढ अस्ति प्रकाश भासमानम्

अन्त स्थितेन ससभ्रमगूढव्यवहारेण नाम ।

चैतन्यात्मिकाया विद्युत तामिस्र अपनयिष्यन्ति

वार्णीरूपाया ० ॥

वृन्दावनस्यैव (वृन्दावनरूप) वनम्

मन मदीय उच्चरिष्यति नाम ।

(यत्) हरित्तृण इव लगिष्यति चरणयास्तस्य

वार्णीरूपाया ० ॥ १३७५ ॥

भक्ता यत्र रासलीला क्रीडिष्यन्ति

व्यास नारद अपि अनुधाविष्यति नाम ।

उच्चारयिष्यन्ति (रामास्तान्) शुकदेव इव*

वार्णीरूपाया ० ॥

यागिभि भुक्ता भोगान् (सासारिकान्)

कथितस्तैस्तस्य ब्रह्मचार्येव नाम ।

---

* शुकदेवस्य भक्तचित्यकीर्तनरताम्भुक्तिभाजय विभस ।

निर्मल् निश्कल् निर्वन्
    वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥
कृष्णस् तोठ् विश्वर्पन्
    न-त इति क्याह् लारि लो-लो ।
जान् मङ्ग् तम्-ति सोहम् अन्
    वानिय वन्-हार्य लो-लो ॥ ७७ ॥

---

78 ANOTHER SONG OF MĒNAKĀ IN PRAISE OF VIṢṆU DETAILING THE EXPLOITS OF THE YOUTHFUL KṚṢṆA.

बालक-अवस्थाय लगयो व्वह्
    मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥ १३७९ ॥
बाल-कृष्ण क़ाल मारान् यितमो
    गोपाल नंद्-लाल सूंत्य् नितमो ।
श्याम भीम-दद् दाम-दाम चलमो
    मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग् करय् हो हो ॥ १३८० ॥
चिजगत्पाल गालमति रटयो
    पूतनाय गाल्वंनि कष्ठ ह्यमयो ।
दद-यङ्गि-चूर गूर-गूर करयो
    मन-मङ्ग़लिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥
यशोदानंद पत-पत यिमयो
    गोपीनाथ आलन् टिमयो ।
राग् कुम च्योनुय् शाग् ह्यमयो
    मन-मङ्ग़लिस्-मङ्ग् करय् हो-हो ॥

निर्मल निष्कल निर्गुण इति

वार्णीरूपाया ० ॥

(ग्रन्थकर्त्त स्वाभिप्रायोक्ति) कृष्णाख्याय तुष्टा भव विष्णवर्पेण (विष्णु प्रीत्यर्थदानेन)

अन्यथा इह ससार कि वस्तु अनुगत भवतु (सारभूतमस्ति) नाम।

नानस्य मध्य तथापि मा ऽह स्प प्रकन्य

वार्णीरूपाया ० ॥ ११ ॥

पुनरपि विष्णवाभिमुख्येन कीर्तिगीती प्रस्तौति। सेनाया एव पुनरुक्ति ॥ ७८ ॥

बालकावस्थाया (तदनुरूपताया) उपहारीभवथ तव अहम्

मनोरूपबाललालनशीकस्य मध्य कुर्या न वात्सल्यनाननाविशयम्* ॥ १३७९ ॥

हे बालकृष्ण प्रतानि दन्न (आघ्रन) आगच्छ नाम मम सानिध्यम्

हे गोपाल नन्दनन्दनरत्न मह्य कृत्य नय नाम माम्।

हे श्याममूर्ते प्रमान्मस्तन्य पाय पाय पिव नाम मत्त

मनोरूपशटकस्य मध्य० ॥ १३८० ॥

हे त्रिभगस्थानक आलिङ्गनेन गृह्णीया त्वाम्

पूतनाराक्षस्या विनाशक अङ्क गृह्णीया त्वा (तद्वत्)।

दुग्धनवनीतपृथकानुकारिन् मयस्मनशाग्रस्पारस लालनाविशय कुर्या न

मनोरूपशकटस्य मध्य० ॥

भज गोविन्द गोविन्द करयो
 असर्वनि गिन्दर्वनि ज़िन्द मरयो ।
बडि दय च्यान्न बाल-खेल खरयो
 मन-मञ्जलिस् मञ्ज करय् हो-हो ॥
दय अवतार् छ्यनसय् लगयो
 देवकिय निश ज्यनसय् लगयो ।
श्री-कृष्ण नाव् पनसय् लगयो
 मन-मञ्जलिस् मञ्ज करय् हो-हो ॥
वसुदेवनिस् निनसय् लगयो
 गोकुल् छाय् यिनसय् लगयो ।
यशोदाय दद्-च्यनसय् लगयो
 मन-मञ्जलिस् मञ्ज करय् हो-हो ॥ १ ३ ८ ५ ॥
श्याम-सुन्दर वरनम् लगयो
 जमुनाय मञ्जि तरनम् लगयो ।
नाश-रस्ति नाश-करनस् लगयो
 मन-मञ्जलिस् मञ्ज करय् हो-हो ॥
पूतनाय दाम्-दिनसय् लगयो
 दाम् दिथ् प्रान् छ्यनस् लगयो ।
प्रयमंचू थञ्ज् ख्यनसय् लगयो
 मन-मञ्जलिस् मञ्ज करय् हो-हो ॥
श्याम-रूप ज्याम पैरनस् लगयो
 कामदीन रक्नि नेरनम् लगयो ।

भज गोविन्द भज गोविन्दमिति स्तोत्रेण स्तुतिं कुर्यां त

हे स्मितमुख क्रीडनशील जीवदवस्थायामेव मृत इव भवेय त्वामनु ।

हे महेश्वर तव बाल क्रीडां स्मरिष्यामि तव*

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे ईश्वर अवताराणां धारणस्यैव उपहारीभवेय तव

देवक्याः सकाशात् जन्मग्रहणस्य उपहारीभवेय तव ।

श्री कृष्णेति नाम पतनस्य (नियमस्य) उपहारीभवेय तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

वसुन्धरायाः (स्वगृहादन्यत्र गोकुल) नयनस्य उपहारीभवेय तव

गोकुलं प्रति गृहीत्वा आगमनस्य उपहारीभवेय तव ।

(तत्र) यशोदायाः स्तन्य पानस्य उपहारीभवेय तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३८१ ॥

श्यामलया सुन्दरस्य वहनस्य उपहारीभवेय तव

यमुनानद्याः मध्यभागात् तरणस्य उपहारीभवेय तव ।

हे अविनाश बालभावलीला करणस्य उपहारीभवेय तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

पूतनाराक्षस्याः स्तन्यपानकरणस्य उपहारीभवेय तव

स्तन्यपानं कृत्वा प्राणानां आकर्षणस्य उपहारीभवेयं तव ।

प्रत्यापवृन्तस्य नवनीतस्य भोजन उपहारीभवेय तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे [illegible] ([illegible]) [illegible] गमनस्य उपहारीभवेय तव

[illegible] [illegible] निर्गमनस्य उपहारीभवेय तव ।

* [illegible] इति [illegible] ।

गूरि-ग्उरि च्चथ् फेरनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥
बैँसरी-शब्द् चावनस् लगयो
गोपी वोलनावनस् लगयो ।
दय-लोल् गङ्गरावनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥
गूरि-गरि मन् मेलनस् लगयो
गेल्लनस् ठठ-करनस् लगयो ।
रास-मण्डल् खेलनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥ १३९० ॥
इन्द्रस् कूद्-गालनस् लगयो
अन्न-रस्तु रुद्-वालनस् लगयो ।
गोकुलकि सूख् पालनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥
गोवर्धन् दारनस् लगयो
कह किस्-प्यठ् थारनस् लगयो ।
राचस् त दैत्य् मारनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्ग् करय् हो-हो ॥
ग्उरि खटिथ् थरनावनस् लगयो
वंकि चूरि निरनावनस् लगयो ।
विष तिथिय् वनावनस् लगयो
मन-मङ्गलिस् मङ्ग् करय् हो-हो ।

गोपालबालकान् सह कृत्वा (तत्र) प्रचारस्य उपहारीभवत तत्र

मनोऽपशकुन्स्य मध्य० ॥

घशकशब्दस्य प्रचारणस्य उपहारीभवत तत्र

गोपस्त्रिय (तत्)श्रावणस्य उपहारीभवत तत्र ।

(तासां) ईश्वरभक्त उपचयकरणस्य उपहारीभवत तत्र

मनोऽपशकुन्स्य मध्य० ॥

गोपालगृहेषु मनस समननस्य उपहारीभवत तत्र

(तत्र गोपानां) अनुकरणस्य उपहासकरणस्य उपहारीभवत तत्र ।

रासक्रीडायमण्डल सपादनस्य उपहारीभवत तत्र

मनोऽपशकुन्स्य मध्य० ॥ १३९० ॥

इन्द्रस्य क्रोधजनिष्टाकरणस्य उपहारीभवत तत्र

निरन्तरतया वर्षणनिपातनस्य उपहारीभवत तत्र ।

गोकुलवास्तव्यानां लोकानां पालनस्य उपहारीभवत तत्र

मनोऽपशकुन्स्य मध्य० ॥

गोवर्धनपर्वतस्य धारणलीलाया उपहारीभवत तत्र

तस्य पर्वतस्य कनिष्ठाङ्गुल्या धारणस्य उपहारीभवत तत्र ।

रासमाना स्त्रियानां च मारकानीनाया उपहारीभवत तत्र

मनोऽपशकुन्स्य मध्य० ॥

गोपस्थानकानां गूढ निधापन उपहारीभवत तत्र

तमानां चौर्येण नायन (अक्रूरस्य द्वारा) उपहारीभवत तत्र ।

(प्रतिफलतः) पुनरपि (गतो व्रजस्थानकानां) मातृणां समुद्भावस्य उपहारीभवत तत्र

मनोऽपशकुन्स्य मध्य० ॥

ब्रह्मा मन्दछावनस् लगयो
    गॖलि गंडिथ् वद्नावनस् लगयो ।
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावनस् लगयो
    मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
यशोदा पत-लारनस् लगयो
    थॖकॖराविथ् प्रारनस् लगयो ।
गंडनस् कल दारनस् लगयो
    मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥ १३९५ ॥
आँगनॖकि कुॖलि चावनस् लगयो
    देवता बनावनस् लगयो ।
आकाशि वुफनावनस् लगयो
    मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
अक्रूर् ख्वत दावनस् लगयो
    पाझ़ि-मॖझ़ि तन् नावनस् लगयो ।
आसुर् वुछनावनस् लगयो
    मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
कंसान्तक क्रूद-निश् शमयो
    पंपोश-पादन् मौठि दिमयो ।
न्यथ् च्योनॖ चरणाम्रॖथ् च्यमयो
    मन-मझ़्लिस् मझ़् करय् हो-हो ॥
कृष्ण आसॖ सुचरावनस् लगयो
    विष्णु विश्वरूप् हावनस् लगयो ।

ब्रह्मण लज्जापने उपहारीभवेय तव

अञ्जलिं बद्ध्वा (प्रकोष्ठद्वय सबद्धा) (तस्य) रोदनविधापने उपहारी-
भवेय-तव ।

परमेशात्मकृष्णकीर्तिस्तुत (तद्द्वारा) गापने उपहारीभवेय-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

यशोदाया अनुधावने उपहारीभवेय-तव

(ता) श्रान्ता-विधाय प्रतीक्षणे उपहारीभवेय-तव ।

(तया) अर्पित्वा (स्थापनार्थं) शिरस (तद्गमनार्थं) धारणे (नम्रीकरणे)
उपहारीभवेय तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥ १३९५ ॥

अजिरस्थानीयया वृक्षयो पातने उपहारीभवेय तव

देवस्वरूपौ (तौ) सपादने उपहारीभवेय तव ।

आकाशमार्गेण उड्डापने (तयो) उपहारीभवेय-तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

अक्रूरस्य निमज्जन-दापने उपहारीभवेय तव

जलमध्ये तस्मै स्नापने उपहारीभवेय तव ।

(तत्र) आश्चर्यस्य प्रदर्शने (तस्य) उपहारीभवेय तव

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे-कसान्तक क्रोधात् शान्तो भवेय-तव-नाम

पद्मपादयो चुम्बनानि दद्या तव नाम ।

नित्य तत्र चरणनिर्णेजनजलामृत पिबेय तव नाम

मनोरूपशकटस्य मध्ये० ॥

हे कृष्ण (ग्रन्थकृत् च) मुखस्य उन्मोचने उपहारीभवेय तव

हे विष्णो विश्वरूपस्य (तन्मध्यत) प्रदर्शने उपहारीभवेय-तव ।

यथोदा मचुरावनस् लगयो
मन-मञ्जलिस् मञ्ज् करय् हो-हो ॥ ७८ ॥

---

79 THE AUTHOR TAKING AS HIS TEXT THE PARTING EMBRACE BETWEEN VIṢṆU AND ŚIVA EXPLAINS THAT VIṢṆU AND ŚIVA ARE ONE

विश्वम्भर् ह्यथ् विश्वेश्वर् लंगु पकानि ।
ह्मम् वंरि वंरि लंगिस् तुलसी छकानि ॥ १४०० ॥
पकान् निश्कल् कथ्य ह्यथ् द्राव् निर्मल् ।
छकान् आंमिस् लर्यो-थंठि ब्यल् त मादल् ॥
हरस् सांपनु हरिः केशव् बन्योव् शिव् ।
अद्वैत रूप नारायण् प्रथटु गव् ॥ ७९ ॥

---

80 THE AUTHOR ADDRESSES PRAISES TO SIVA AND VIṢṆU AS ONE

श्री-सच्चिदानन्दघन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०२ ॥
शम-दम तोठ् दम-दम श्री तोठ्
सत्संगकि समागम तोठ् ।
मत्स्वरशन-हन्दि सञ्जन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
एक अनेक-मुख अकि चन तोठ्
शिव-शक्ति-रूप द्य लचन तोठ् ।
त्रय-गुन-संश्रि त्रय-लोचन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४०५ ॥

(तत) यशोदाया उत्सङ्गे (मोहविधान) उपहारीभवय तत्र

मनोऽपशङ्कस्य मध्ये० ॥ ७८ ॥

अङ्के शिवं कृत्वा विष्णोर्याचावर्णनमुखेन तदैक्यं निरूपयति ॥ ७९ ॥

विश्वम्भर (विष्णु) (अङ्क) गृहीत्वा विश्वगुरु (श्रीशिव) प्रवृत्त परिक्रमितुम् ।

वस्त्राग्रभागान् (०भागेषु) आपूर्य आपूर्य (पूर्णीकृतानि) लग्नास्तेषु (सर्वे लोका) तुलसीदलानि प्रक्षमुस् ॥ १४०० ॥

सचरन् (परिक्रामन) (स) निष्कलात्मा अङ्के गृहीत्वा निष्क्रान्त निर्मलात्मानम् ।

प्रक्षिपन्त आमस्तम्य (लोका) मञ्चपटलोर्ध्वभागस्य बिल्वपत्राणि मादलीनामपार्वतीयौघधीम् च ॥

हरस्य सपन्न हरि क्रमश सपन्न शिव * ।

(तत्र) अद्वैतरूपेण नारायण प्रत्यन्त सपन्न † ॥ ७९ ॥

शिवाद्वैतरूपेण नारायणं सबोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८० ॥

हे प्रणववाच्य सत्यज्ञानानन्दघनरूप तुभ्य

हे सत्यदेव सत्यनारायणरूप तुभ्य ॥ १४०३ ॥

शमदमात्मन् तुभ्य प्रतिश्वास प्रणवान्तर्यामिन् तुभ्य

सत्सङ्गस्य समाश्रमात्मन् तुभ्य ।

सत्पुरुषाणामपि सज्जनरूप तुभ्य

हे सत्यप्रकाशात्मन्० ॥

एक अनेकभूत एकस्मिन्नेव क्षण (शीघ्र) तुभ्य

शिवशक्तिरूपेण विभिन्न लक्षणेन तुभ्य ।

गुणत्रयात्मन् त्रिलोचन तुभ्य

हे सत्यन्द०॥ १४०५ ॥

---

* एकरूपत्व तथा प्रादुर्भूतम इति भाव ॥

† नादमहत्स्याद्विनारभिन्नतावस्थायाम इति भाव ।

निर्वन तोठ् निरञ्जन तोठ्
    चैतन्य तोठ् च्यत्तकि चेनन तोठ् ।
अकि पोश ष्यन चुय् मञ्ज़् मन तोठ्
    सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
केशव केशव केशव तोठ्
    हे शिव हे शिव हे शिव तोठ् ।
गरुडासन वृशबासन तोठ्
    सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
न्यथ् ष्योनु श्य् दर श्रीधर तोठ्
    श्याम-सुन्दर वश्मादर तोठ् ।
सुदर्शन संकर्षण तोठ्
    सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
काशीनाथ मञ्ज़् तपोवन तोठ्
    द्वारका-नाथ बिन्द्रावन तोठ् ।
अयोध्यानाथ रामरादन तोठ्
    सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
अमरनाथ श्रव-दर्शन तोठ्
    शिव-नाथ अमृत-वर्शन तोठ् ।
विश्वनाथ कपाल-मोचन तोठ्
    सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ १४१० ॥
अनुग्रह-मूर्तिन् हन-वन तोठ्
    पालवनि नैपालकि वन तोठ् ।

हे-गुणातीत तुभ्य निरञ्जन तुभ्य

चैतन्यात्मन् तुभ्य चित्तस्थ चेतनात्मन् तुभ्य ।

एकेन पुष्पेण वनपुष्पपत्रेण (बिल्वपत्रेण च) त्वमेव मध्ये मनसः तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-केशव हे-केशव हे-केशव तुभ्य

हे कल्याणस्वरूप हे शिव हे शिव तुभ्य ।

हे-गरुडासन (विष्णो) हे-वृषभासन (शिव) तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

नित्य तव व्रत धारयेयं हे-श्रीधर तुभ्य

हे-श्यामसुन्दर हे-भस्मधर तुभ्य ।

हे-सत्यदर्शन हे-संकर्षण तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-काशीनाथ मध्ये तपोवनस्थ तुभ्य

हे-द्वारकाधीश वृन्दावने तुभ्य ।

हे-अयोध्यानाथ रामाराधनक्षेत्रे तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥

हे-अमरनाथ शुभयुक्तदर्शन तुभ्य

हे-शिवनाथ अमृतदृष्टिद तुभ्य ।

हे-विश्वनाथ कपालमोचनतीर्थे तुभ्य

हे-सत्यदेव० ॥ १४१० ॥

अनुग्रहविधानेन अकस्मात् तुभ्य

हे-पालनाकर्तः नेपालदेशस्य वने तुभ्य ।

वस्त्र-रस्ति नस्तृर्-वन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
गरि-गरि वन-वन घन-घन तोठ्
आकाश पाताल हेरि ब्वन तोठ् ।
पूरि पश्चिमि व्वत्तर् दचिन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥
श्याम-रूप तोठ् प्रबात-रूप तोठ्
स्व-प्रकाश-रूप ज्योती-रूप तोठ् ।
कृष्णस् शिवराघू-हन्दि घन तोठ्
सत्य-देव सत्य-नारायण तोठ् ॥ ८० ॥

---

81. PRAISE OF THE ANTARYĀMIN NĀRĀYAṆA AS ONE WITH ŚIVA.

नारायणो नारायणो
परमेश्वर पूरक-पूरनो ॥ १४१४ ॥
अन्तःकरनन्-हन्दि आवासो
चैतन्य-ब्रह्मो चिदाकाशो ।
साक्षी-प्ररशो च्यथ्-चेननो
नारायणो नारायणो ॥ १४१५ ॥
जगथ्-नाथो जनार्दनो
हे निर्मल निष्कल निर्गुनो ।
निराकारो निरञ्जनो
नारायणो नारायणो ॥

ह वस्त्ररहित (दिगम्बर) वमत्स्वनाच्युतन तुभ्य ।

ह मत्यद्व० ॥

प्रतिनाडीकाल प्रतिक्षण प्रत्यक्ष तुभ्य

आकाश पाताल ऊर्ध्व अध तुभ्य ।

पुरस्तात् पश्चात् उत्तरत दक्षिणत तुभ्य

ह सत्यदव० ॥

सायकालात्मन् (श्यामरूपति च) सत्य प्रभातस्य (शुक्लशिव रूपेति च) तुभ्य

ह स्वप्रकाशस्य ख्याति स्वरूप तुभ्य ।

कृष्णाख्यस्य (मम) शिवराघवा न्त्रिस तुभ्य

ह सत्यदव० ॥ ८० ॥

शिवाद्वैतरूपेण साक्षाद्भूतसर्वान्तर्यामिन नारायण सर्वोधनस्तुत्या स्तौति ॥ ८१ ॥

(दूरात्सबोधनानि सर्वाणि पर्वाणि) नारायण भो नारायण भो

परमयर अणिमान्मिद्धीना प्रेरक भो ॥ १४१४ ॥

अन्त करणाना (मनाबुद्धिचित्ताहङ्कारणा) आभासप्रकाशक भो

चैतन्यब्रह्मस्वरूप भो चिदाकाशात्मन् भो ।

साक्षिभूतपुरुषात्मन् भो चिन्त्यचतनात्मन् भो

नारायण भो नारायण भो ॥ १४१५ ॥

प्रशाता नाथ भो प्रार्थितप्रद भो

निर्मल निष्कल निर्गुण भो ।

निराकार भो निरञ्जन भो

नारायण भो ० ॥

वीदान्तन् ग्यवि-मति गोविन्दो
पान् ज्यय् वन्दयो माधव मुकुन्दो ।
सुह-मद् गालवंनि मधुसूदनो
नारायणो नारायणो ॥

ज्ञानंकि विज्ञान-धानंकि धानो
योगंकि योगो प्रानंकि प्रानो ।
मायाय-हंन्दु अन्य् च्यानि जाननो
नारायणो नारायणो ॥

बंखुचु-हंजु मीता ब्वज़ु-हन्दि वनो
कंडान् सूंत्य् ह्यथ् सत्नु-स्वनो ।
राम-आत्म जान् मन लछमणो
नारायणो नारायणो ॥

अंतः-अयोध्याय-मञ्ज़ राथ् धनो
बावुकु भरंथु छुय् पूजनो ।
सूंत्य् ह्यथ् अद्वाय शत्रुगनो
नारायणो नारायणो ॥ १४२० ॥

ग्रद्-वासनाय-हंन्दु विभीषणो
करवुनु पान् ज्यय् पय् अर्पनो ।
राघव रघुनाथ रघुनन्दनो
नारायणो नारायणो ॥

दानुकु हनूमान् तन-मनो
नाव् च्योनु हंदयस् कुथ् सेवनो ।

वेदान्तशासने सगीतकीर्ते वागधीश्वर-भो'

स्वात्मानं त्वय्येव उपहारीकुर्या-ते लक्ष्मीनाथ मोक्षप्रद-भो॰ ।

मोहस्य-मद नाशनशील मधुसूदन-भो

नारायण-भो ० ॥

ज्ञानस्य विज्ञानस्य ध्यानस्य ध्येयरूप-भो

योगस्य योग(प्राप्य)रूप-भो' प्राणस्य प्राणरूप-भो ।

अविद्याया' नाशं तव ज्ञानेन-भो

नारायण-भो ० ॥

भक्तिरूपा सीता बुद्ध्यात्मनि वन भो

अन्विष्यन्ती सह कृत्वा सत्त्वात्मगुण-भो' ।

रामात्मानमात्मस्वरूपं जानीहि हं-मनोरूप लक्ष्मण-भो

नारायण-भो ० ॥

(य) अन्त करणरूपायाध्याया रात्रौ दिवसे(च)-भो

भावनात्मा भरत अस्ति पूजयन्-भो ।

सह धृत्वा शङ्खात्मक शत्रुघ्न-भो

नारायण भो ० ॥ १४२० ॥

शत्रुशमनात्मक विभीषण -भो

कुर्वन् स्वात्मानं (न) त्वामत्र प्रति समर्पण-भो ।

१-रघुकुलोद्भव रघुनाथ रघुनन्दन-भो

नारायण-भो ० ॥

ध्यानरूप हनूमान् तत्त्वा मनसा(च)-भो

नाम त्वदीय हृदये अस्मि निदधन् भो ।

तमि-सूंत्य् सुह-लंका ज़ालनो
नारायणो नारायणो ॥

गोपीनाथो जसोदानंदो
गोर्धन् सूंत्य् सूगुथ् आनंदो ।
वंनु दिथ् नंनु गोख् बिन्द्रावनो
नारायणो नारायणो ॥

परं-ब्रह्मो परमानन्दो
ब्रह्मन् हाविथ् चरनारविन्दो ।
ज्यंनु त मरंनु छ्यंनु च्यानि ज्यनो
नारायणो नारायणो ॥

देहान्दकारकि मोह-दारनो
—न्नम-मलंच-हंन्दि मारनो ।
स्वयं-मोख् किथ् कंस-र।ध~ ~
नारायणो नारायणो ॥ १४२५ ॥

निरगॅल-पाठि निरन्तर् मनो
आनन्द-अमृथ् च्याव् च्यथ्-गनो ।
अजपा-जप-यज्ञ. जफ् जपनो
नारायणो नारायणो ॥

निमेश उन्मेश मथ् घन-चनो
सम्बख् रोज़्तम् सनातनो ।
निरंचु-हृद्य रंचु मरंचु व्यनो
नारायणो नारायणो ॥

सामर्थ्येन) मोहान्मलङ्कापुरीं शादयन्-भो
नारायण भो ० ॥
नाथ यशोदानन्दन भो
गोपालै सह भुक्तम्त्वया आनन्द भो ।
कृत्वा प्रयत्न भूतस्य वृन्दावने भो
नारायण-भो ० ॥
ब्रह्म-भो परमानन्दस्वरूप भो
भक्ताना प्रदर्शिते-त्वया स्वचरणारविन्दे भो ।
पुन मरण छिन्नीभूत (अपगत) तत्र जन्मना (अवतारेण) भो
नारायण-भो ० ॥
स्वकारात्मान मोह-धारणशीलो-भो
राक्षसीभूत प्रकृत्या (तयो) मारणशील-भो ।
( ) स्वय-मुक्तीभूतौ सन्तौ कमलायणाख्यौ-भो
नारायण भो ० ॥ १८२५ ॥

निर्गलप्रकारेण निरन्तरेण मनसा भो
आनन्दामृत पायय स्व चैतन्यघन भो ।
अजपाजपयत्री (योगाभ्यासे) स्वात्मनयस्य जपनशील भो
नारायण भो ० ॥

निर्मेये उत्पर्यं प्रत्यक्षस्मिन् सर्गे सर्वे भो
समुद्र तिष्ठ नाम-मे ब-सनातनस्वरूप भो ।
निवृत्यान्मिकाया वृत्त प्रवृत्त भिन्न भो
नारायण भो ० ॥

अन् कालन्-हन्दि ह्यस-फेरनो
तमि फेरन छुम छुन् नेरनो ।
शिवरूप दुसु च्योन अर्द-प्रदृहनो
नारायणो नारायणो ॥
मायाय मिलु-करनकि तेलनो
तेलन् तेलन् च्यानि मेलनो ।
दासन्-हन्दि रास् खेलनो
नारायणो नारायणो ॥
देवन् तृप्ति च्यनिय् स्यनो
पंचन् यिथ् सग् मूलस् दिनो ।
पत्तरन् आथा च्यानि तर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ १४३० ॥
स्थावर-जंगम् छुख् हन्-हनो
देह-दृष्टिय कर् व्यसर्जनो ।
कृष्णस् रूफ् द्राव् विष्णर्पनो
नारायणो नारायणो ॥ ८१ ॥

---

82 HIMĀLAYA PRAISES KṚṢṆA.

कर् स्य पद्मपंचन् नेचन् मञ्ज वास्
रास् खेलवनि अथ-रठ् चठ् म अथ-वास ॥ १४३२ ॥
सूर्यरूप माया छह् च्योनुय् काया
जिस माया-का भेद किसी-ने न पाया* ।

---

* Hindi.

त्रयाणा कालाना (भूतादीना जाग्रदादीनां वा) चलनासचारण-भो
　　तेन सचारेण अस्ति न कुत्रापि निर्गमनम्-भो ।
शिवरूपस्य सपूर्ण तव अर्धमेव प्रदक्षिणविधान भो *
　　नारायण भो ० ॥
मायाया सर्गविधानस्यापि विकासकारिन् भो
　　विकास्य विकास्य तत्र सयोगसभव भो † ।
रासाना रासक्रीडाया क्रीडन् भो
　　नारायण भो ० ॥
देवाना तृप्तिरस्ति तवैव अदनेन भो
　　पत्राणां यथा सेक मूलविषय दानेन भो ।
पितॄणा स्वधातृप्ति तत्र तर्पणेन भो
　　नारायण भो ० ॥ १४३० ॥
स्थावरात्मजङ्गमात्मनो असि प्रत्यक्ष भो
　　देहात्मबुद्ध कुरु विसर्जन (अज्ञान नाशयति भाव) भो ।
कृष्णस्य (मे) रूप प्रदर्शय विश्वरूपेण (धर्मदयानिमित्त) भो
　　नारायण भो ० ॥ ८१ ॥

पृच्छ अन्यभूतदेवाना प्रधानयजमानभूत कृष्ण हिमालय
स्तौति ॥ ८७ ॥

कुरु मम पद्मपत्ररूपाया मायाया मध्ये निवासम्
　　रासलीलां क्रीडनशील इत्त दयाल सिन्धि मा दर्शमयोगम् ॥ १४३२ ॥
स सूर्यरूप माया अस्ति तवैव छायारूपा
　　यस्या मायाया भेद केनापि न प्राप्त ।

---

* स शिवरूपस्य स पादकमलपार्श्व सपूर्णमिदिक्षद प्रदक्षिणि भाव ।
† सकल्प विकल्पति यथान्यधारमेव ।

पान कुस् मायाय मज़् निर्माया
वह माया देवलोक देखने आया* ।
ब्रह्मा विष्णु रुद्र इन्द्र शुकदेव व्यास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
राधा-कृष्ण रामा श्यामा
अरे नंदलाला अरे निष्कामा* ।
व्यख् ना कँह् च्यख्-ना अख् दामा
गंङ्गरावख्-ना म्यति सुदामा ।
दिय् त्रिकास् द्रख् म्य कास् व्रास् कुस् व्वह् दास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥
यशोदा बंनि ह्ंनि कल च्यय् वंद्-ना
कर्म-कृथ ध्यान-दानि दर्म दद् मंद ना ।
हाल् च्यय् गुंद्-ना च्यय् सूंत् गिद्-ना
ज्योत्स्-बदना देवकी-नंदना ।
आमर च्यानि आस् ब्रज-वासिय बास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४२५ ॥
त्रिजगत्पाला बाल-गोपाला
देवकी-नंदना दीन-दयाला ।
इटि कुय् कौस्तुब-मन् वन-माला
अरे नंदलाला बँसरी-वाला* ।
सास-व्वश त्रिय छ्यय् पत मंलि-मंलि सास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥

---

* Hindi

अच्युत ज़्यत्तसय् म्यानिस् मञ्ज़ गन्
सथ् कर् सत्यभामा मन् रुक्मण् ।
राधा प्रान् म्यानि पानस्-क्युन् अन्
वुछू गोपियन् तन् हाव् सन्मख् नन् ।
चन-चन छ़्यन म आस् अख् श्वास् व्यश्वास्
रास् खेलवनि अथ रठ् च़ठ् म अथ-वास् ॥
सुखियन् सुख् दिथ् दुखियन् दख् कास्
तन्-सुख् मन-सुख् दिथ् सन्मख् आस् ।
शुराह् कलाय सम्‌तु च्योनु आवास्
शुराह् सिंगार पूरिथ् व्यश्वास् ।
शुराह् कुख् च़ृह् छ्यथ् त्रिय शुराह् सास्
रास् खेलवनि अथ रठ् च़ठ् म अथ-वास् ॥
गोपीनाथ ज़्यथ् पत पत लार्-ना
मुरली-शब्द न्यूथ् मन् कन् दार्-ना ।
गछ़्खय् छ़्यन अकि चन पान् मार्-ना
श्यामस् ताम् च्यय् श्याम-रूप धार्-ना ।
काम-दीन छ्यथ् यिख्-न त बन वन-वास्
रास् खेलवनि अथ रठ् च़ठ् म अथ वास् ॥
पोशमूल-सन्दि पाठि लोल ओलु येर्-ना
वन वन कृष्ण-शीथ् वनवनि फेर्-ना ।
पीताम्बरकिथ् वसतर् पैर्-ना
वृन्दावनकि वन-किनि गेर्-ना ।

अच्युत-भा चित्तस्य एव मम मध्ये घनीभव
सत्ता कुरु सत्यभामात्मिका मनश्च रुक्मिणीम् ।
राधात्मका प्राणा मदीया स्व-सान्निध्य (तान्) आनय
वृत्त्यात्मिकाना गोपीना वपु प्रदर्श्य सम्मुख प्रकटीभव ।
प्रतिक्षण भिन्न मा भव एकस्मिन् श्वासे उच्छ्वासे (च)
रासलीला क्रीडनशील० ॥
सुखितेभ्य सुख दत्त्वा (आधिक्येन) दु खिताना दु ख अपनय
तनु(शरीर)-सुख मन सुख दत्त्वा सम्मुख भव ।
षोडशभि कलाभि युक्त तव आभास
षोडश शृङ्गारान् (विलासान्) धृत्वा वश ।
बालक मात्र अपि त्व धृत्वा स्त्रीणा षोडश सहस्रम्
रासलीला क्रीडनशील० ॥
हे गोपीनाथ तवैव पश्चात् पश्चात् अनुसरेय न-किम्
(येन) वशशब्दमार्गेण नीत-त्वया मन कर्षों धिया-न-किम् ।
भवे -यदि विभिन्न एकस्मिन् क्षणे स्वात्मान पश्या न-किम्
सायकाल यावत् त्वामेव हे श्यामसुन्दर प्रतीक्षेय-न किम् ।
कामदुघा धेनू गृहीत्वा (यद) आगमिष्यसि चेन्न तर्हि भविष्यामि
वानप्रस्थ
रासलीला क्रीडनशील० ॥
कोरकपत्रित प्रकारेण रागात्मक कुलाय मतनुया-न किम्
वने वने कृष्णगीतिं मधुरान् सचरेय-न-किम् ।
पीतरागरञ्जितानि वस्त्राणि धमित्वालकुर्या (-स्वयपु)-न-किम्
वृन्दावनस्य वनमध्यात् निरीक्षेय न किम् ।

हिमाल् कुस् ब्वह् दास् छुय् सुमीर् कैलास्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ १४४० ॥
अकि नर्य रुक्मण् त बिय नर्य राधा
अथ-वास् करिथ् छय् कर् म्य प्रसादा ।
बैंसरी-वायवंनि लायोय् नादा
हाविथ् पादा गाल् ब्वपादा ।
कृष्णस् प्रत्यख् बास् आस्-पास् आस्
रास् खेलवंनि अथ रठ् चठ् म अथ-वास् ॥ ८२ ॥

---

83 THE WOMEN-FOLK DANCE THE RĀSA DANCE AS GŌPĪS, AND PRAISE KṚṢṆA.

संमिवि करव् अथव्-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४१ ॥
ग-छ्य् संपंज़् कुज़्य् राथ्
गोपीनाथ् नचुनि लंगु ।
वहर् दह् गव् त पहर् मास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
दय् बाल-पानस् दिमव् कूहाह्
दयुय् दहाह् कुह् गनीमथ् ।
सासस् स्वगस् करव् सास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
प्रुर्दन् वाचुन् लवि-कनि सांविथ्
वक्ति-तल्ल चाविथ् नेरव्-ना ।

हिमालय अस्ति अद्य दास सद्कृत्वा सुमेरु कैलास (च)

रासलीला क्रीडनशील० ॥ १४४० ॥

एकेन बाहुना रुक्मिणीं तु अपरेण बाहुना राधाम्

पाणिग्रहण कृत्वा स्वामी, कुरु मे प्रसादमात्रम् ।

वशवादनशील दास्यामस्ते आह्वानम्

प्रदर्श्य यस्मात् नाशय दु खम् ।

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रयच्छ भामस्य अभित समीपे भव

रासलीला क्रीडनशील० ॥ ८१ ॥

अन्यस्त्रिय समेत्य गोप्यनुरूपेण रासक्रीडामिव कुर्वन्त्य'
कृष्णमुपलभ्य गायन्ति ॥ ८२ ॥

मगाक्षुध्व करिष्याम (च) पाणिग्रहण परस्परम्

आगच्छत रासलीला क्रीडयितुम् ॥ १४४२ ॥

षण्मासा सपन्ना एकैव रात्रि

(यदा) गोपीनाथ नर्तितु प्रवृत्त ।

वर्षकाल दिनमात्र सपन्न पुन प्रहरमात्र ग्राम

आगच्छत० ॥

अद्य स्वग्राल्याद्रम्याया दास्याम उपभोगमात्रम्

ईदृश दिवस अस्ति अन्यदा दुर्लभ ।

सद्मस्य पुराकारस्य* करिष्याम भ्रम

आगच्छत० ॥

अपत्यानि कुटुम्बजनान् प्रान्तेषु शाययित्वा

व्रतस्थानात् परित्यज्य निर्गमिष्यामो न कि (अर्थात् निर्गमिष्याम)।

---

* उपलक्षण अन्यान्तिमदुन्दपादादिकल्पनाम् ।

स्तॊत्य् स्तॊत्य् ह्यथ् व्यज़ प्वफ् माज्य मास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४४५ ॥
वनिव कम् छुव कृष्णुन् लोल
    ज़ुवुकॖ ज़ुवय् त कॊमि क्याह् चोलु ।
निवॖनॖ मन् टिवॖनॖ विकास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
लज्ञ कति सोनॖ हिवॖ बन्योव हाल्
    अट् कति जानून् लॊहि नंदलाल् ।
नीरिव्-ना पूरिथ् व्वमास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
कॊसि कमि वापथ् करव् त्याग्
    अस्य गछि आसुन् कृष्ण-राग् ।
सुय् गव् तफ् ताफ् योग् अभ्यास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
कथ साज़ महामन्थर् ज्ञान्
    वुछुनॖ सोनॖ मान् व्यतम् ध्यान् ।
ग्यॊनॖ घ्यॊनॖ सोनॖ गव् वॊडॖ व्यपवास्
    पकिव् रास् गिन्दने ॥
सर् दार्य वछ चॊविथ् नेरव्
    वथ् लॊवू त मस्तान-वथ् फेरव् ।
दय-लोल-रॊस्तॖ क्याह् लयि अतलास्
    पकिव् रास् गिन्दगे ॥ १४५० ॥

सह सह धृत्वा भगिनी पितृस्वसार मातर मातृस्वसारम्

आगच्छत० ॥ १४४५ ॥

कथयत कस्य अस्ति व कृष्णस्य प्रेम

जीवस्य (प्राणात्मकस्य) (यदि) जीवात्मा (अस्ति) च येन कि सोढम्।

(योऽस्ति) अपहरन् मनासि ददन् विकासम्

आगच्छत० ॥

युष्माभि क्व-नाम अस्माभि समान सम्भूत युष्माभि अवस्थान

तर्हि कुत्र त्याज्य-त यूय नन्दनन्दनम्।

निर्गमिष्यथ-न-कि आभूष्य विलासवेशम्

आगच्छत० ॥

वय कस्य कृते करिष्याम त्यागम्

अस्माक इष्ट भवितव्य श्रीकृष्णराग ।

स-एव अस्ति तप जप योग अभ्यास

आगच्छत० ॥

कथा आत्माकीना महामन्त्राणि जानीहि

दर्शन अस्माक मन्यस्व उत्तम ध्यानम्।

भोजन पान अस्माक अस्ति महत् उपवासव्रततुल्य

आगच्छत० ॥

महाद्वाराणि पक्षद्वाराणि पुष्टिपार्श्वभागान् (च) त्यक्त्वा निर्गमिष्याम

मार्गं लब्ध्वा उन्मत्तवत् च चलिष्याम ।

ईश्वर (कृष्ण) प्रीत्य-रहित कि पुत्रपुत-भर्तृ कोणगृहाणाम्

आगच्छत० ॥ १४५० ॥

कथ गय न्यंगलिथ् अ्थ ह्रूशिथ्
  कन् छिन तस् विन् कँह् यूशिथ् ।
संकल्पन्-ह्रन्दु कॅरु संन्यास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥
द्यि हरश कॅरु चय् शूकन्
  कति बनि मझ़ लूकालूकन् ।
दछवञ्ज़ अछरछ वैकुण्ठ-वास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥
ह्यस् ह्यथ् गव् मुरली वायन्
  दिवॅचून् त गन्दर्व-कन्यायन् ।
यिम गरि रोज़ तिम गय व्यदास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥
उर्वॅशू वश् कॅरू नचुनन्
  गश् गोस् पुश् प्योस् वचुनन् ।
वुछि वुछि विगिझ़ गय वन्वास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥
रागन् स्वरन् सांगन् स्वर् शौनि
  नाग् आय् बेहोश् योज़नि बीन् ।
गम् चम् छुह् कासन् यम-जौर तास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४५५ ॥
तपीश्वर् आय् सूंग्य् ह्यथ् पान्
  गछू अकवारस् माराम् तास्

कथा गता निगरणभाव हत्वा निरोधम्

कर्णौ स्तो-न न विना किञ्चित् श्रवणशक्तौ ।

सर्वसकल्पाना कृतो-ऽस्माभि मन्याम

आगच्छत० ॥

ईदृशेन हर्षेण कृत (अस्माक) नाश शाकानाम्

कुत्र सभवत् मध्ये लोकालोकपर्वतानाम्* ।

इच्छन्त्य (सन्ति) दिव्यस्त्रिय वैकुण्ठवास (ईदृशम्)†

आगच्छत० ॥

चैतन्यानि गृहीत्वा गता (ऽप) वशीं वादयन्

देवीना च गन्धर्वाणा-कन्याना (च) ।

या गृहे स्थिता ता सपन्ना व्याकुला

आगच्छत० ॥

उर्वशी (अप्सरा) वश कृता नर्तनेन (तथाप्सलवश्विना वा)

मूर्छा आगता-तस्या अपूर्णत्व समापतित-तस्या गीतिवचनानाम् ।

(तत्) दृष्ट्वा दृष्ट्वा वनदेव्य सपन्ना वानमस्या

आगच्छत० ॥

रागेण स्वरेण वेशमामग्रा ममस्वरा जिता

नागा आगता नष्टचष्टा श्रोतु वशीम् ।

मनस्तापात् वाद्यविशेष अस्ति अपाकुर्वन् वाद्यविशेष वाद्यविशेष

आगच्छत० ॥ १४५५ ॥

तपस्विन आगता मद धृत्वा आश्रितगिरिप्रस्थान्

मध्ये नाट्यशालस्य आगमन्त तालान् ।

---

* सर्वस्मिन्नपि ईदृशस्य सभवो नास्तीति भाव ।

† नाथामनिदुर्लभमिति भाव ।

हिमाल् सुमीर् छाय् कैलास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
सनकादिक् सत-ऋषि लूकपाल्
बिय यिम् छिह् व्यलज़िथ् मायाजाल् ।
गुलि गंण्डि गंण्डि छिस् प्रिछान् इतिहास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
काया दारिथ् छुह् मायातीथ्
यूगकु छुह् स्वामी त यूगकु छुह् हीथ् ।
वूगिथ् छुह् निर्मल् त निराबास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
तन्-स्वख् मन्-स्वख् छाय् मञ्ज़-बाग्
स्वखियन् सूंत्य् छुय् ग्यवान् रास् ।
रासिय सूंत्य् छाय् दासिय दास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥
अपारि नादाह् यपारि वादाह्
ह्यपारि राधा-कृष्ण् छुय् ।
अथ्-कैंसि स्वतिन् करिथ् अथ-त्रास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६० ॥
यशोदा-माता गुरस् छाह् मंदन्
नद-गोप-नंदुन् गिंदन् छुस् ।
ददस् त यञ्ञ छुस् करान् यास्
पकिथ् रास् गिन्दने ॥

हिमालय सुमेरु सह गृहीत्वा कैलास (च)

आगच्छत० ॥

सनकादय सप्त ऋषय लोकपालाश्च

पुन ये (च) सन्ति कृतोल्लङ्घना मायाजालस्य ।

हस्तौ बद्ध्वा बद्ध्वा (बद्धाञ्जलय) सन्ति अस्य (श्रीकृष्णस्य) पृच्छन्त इतिहासान् (पुराकृतानि)

आगच्छत० ॥

काय (शरीर) धृत्वा (अपि) अस्ति मायातीत

योगस्य अस्ति (अय) ईश्वर पुन भोगस्य अस्ति धारणमात्रम् ।

भक्त्वापि (भोगान्) अस्ति निर्लेप निराभास च

आगच्छत० ॥

नन्वा सुख मनस सुख (च) गृहीत्वा (धृत्वा) मध्यभागे

सुखित सह अस्ति गायन् रामलीलाम् ।

रामाभिन्नानयत सह धृत्वा दासी दासान् (च)

आगच्छत० ॥

पारभागात् नाद अवारभागात् आह्वानयाक्

परित एव राधायुक्तकृष्ण अस्ति ।

प्रत्यकथा गोप्या सह कृत्वा पाणिग्रहणम्

आगच्छत० ॥ १४६० ॥

यशोदा माता तत्र अस्ति सप्रती

नन्दगोपनन्दन क्रीडन् अस्ति तथा ।

दुग्धस्य नवनीतस्य च अस्ति तथा कुर्वन् ग्रासम्

आगच्छत० ॥

अय छुस् कृय-मज़ ग्यवर् कडन्
  च़खि मंज़ि प्रथम् वडन् छुस् ।
खश्-यिववुनु छ्यस् करान् चास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥

कज़न् पंज़् गय पलन् पोज़ु
  नच़न् छुह् मज़ नारद् स्वसोज़ु ।
ग्रोन जन् मुह् गलु त चलु तल्वास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥

मशिथ् गव् गुपनन् गास-ख्यनु
  वछ़न् त ग्ययन् मठु दाम-दिनु ।
सौमाबस् छिहु सपनु अल्मास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥

रातस् दह् गव् त वहरस् राथ्
  श्यामस् बुछनि आव् प्रभाथ् ।
पानय् सौपनु कामस् ग्रास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥ १४६५ ॥

युस् अस्य मझ़ कोचन् मारन्
  तस् पत लारन् छिय् कारन् ।
ब्रह्मा रुद्र् इन्द्र् व्यास्
  पकिव् रास् गिन्दने ॥

अग्र गंङ्गिम्यन्-इन्दु छुस् पंडु पास्
  करनावन् कंसि ग्रुराह् मास् ।

हस्त अस्ति-तस्या मन्थनीमध्यात् बहि निष्कासयन्

क्रुध मध्ये-एव प्रेम वर्धमान अस्ति-तस्या ।

प्रणयकोपपूर्वक अस्ति सा-तस्य कुर्वती भर्त्सनम्

आगाच्छत० ॥

शिलाना नवनीतता (अतिकोमलता) सपन्ना महाशिलाना जलत्वम्

(यदा) नृत्यन् अस्ति मध्ये नारदर्षि यतीन्द्र ।

हिमराशि इव मोह नष्ट अपगात च चित्तभयम्

आगाच्छत० ॥

विस्मृति गत गवादिपशूना तृण खादनम्

वत्साना स्तनन्धयाना च विस्मृत स्तन्यपानम् ।

पारतस्य सदृश सपन्न वज्रमणि

आगाच्छत० ॥

रात्रिकालस्य दिवस सपन्न (अतिप्रकाशमत्त्वात्) वर्षकालस्य च रात्रि-मात्रकाल

सायकाल (श्यामसुन्दर च) दृष्ट्वा समागत प्रभातकाल (श्रीमहादेवस्य) ।

स्वयमेव सपन्न कालस्य (महाकालस्य) ग्रास

आगाच्छत० ॥ १४६५ ॥

य अस्माक मध्ये अल्पपदवीना प्रतीक्षमाण (भवति)

त पश्चात् अनुधावन्त सन्ति ब्रह्मादिकारणदेवा ।

ब्रह्मा रुद्र इन्द्र व्यास (आदय)

आगाच्छत० ॥

अस्माक मध्यवर्तिनीना अस्ति-अथ महत् गौरवम्

कारयिष्याम वय पौरुषमहत्त्वमधस्तात् ।

कृष्णस् त श्रीकृष्णस् अथ-वास्
पकिव् रास् गिन्दने ॥ ८३ ॥

---

84 A METAPHORICAL PRAYER TO KṚṢṆA UNDER THE FORM OF A SONG SUNG AT THE RĀSA DANCE *

श्याम-सुन्दर व्यत्त ॰ सुन्दर् ज्याय
वयरय् मन मधु- ॰ राय लो लो ॥ १४६८ ॥
प्रान-पवन-सूतिन् ॰ सुचरन आय
नव् दार् देह-दार- ॰ काय लो-लो ।
वुंचू गोपिय च्यय् ॰ वुछने द्राय
वयरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
बाल रट् नालमति ॰ सूंत्य् पालनाय
साञ वंखंचू-हञ्य कु- ॰ लाय लो-लो ।
निष्काम स्यद् कर् ॰ मन कामनाय
वयरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥ १४७० ॥
टोठ्योख् गजेन्द्रस् ॰ कथ् विद्याय
आयरिस् कथ् अ- ॰ द्याय लो-लो ।
कमि ओंचि खश् सोंपं ॰ सुख् शवराय
वयरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
केवल् वंखंचू-हन्द् ॰ कर् म्य व्यपाय
सूंत्य् पननि प्रयम त ॰ माय लो-लो ।
वासुदेव वास् कर् म्य ॰ मञ्ज वासनाय
वयरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥

---

* In each line of this song the passage beginning with the mark ॰ ...ld be read twice

कृष्णारूपस्य श्रीकृष्णस्य च हस्तमयोगम्

आगच्छत० ॥ ८३ ॥

अथ पञ्चाधारेश्वरभूतं श्रीकृष्णं समुपलभ्यैव रासलीलावाग्भिरेव गायति ॥ ८४ ॥

हे-श्यामसुन्दर समुपविश नाम मनोहरायां भूमौ

आस्तरिष्यामि (आसनपट्टान्) मनोरमायां मथुरायां नाम ॥ १४६८ ॥

प्राणवायुना-कारणेन उद्घाटितानि सपद्मानि

नव द्वाराणि (शारीरिकाणि) देहात्मद्वारकायां नाम ।

वत्सात्मिका गोपी त्वामेव द्रष्टुं निर्गता

आस्तरिष्यामि० ॥

हे-बाल (शुद्धचैतन्य) पूतनाम् आलिङ्गनेन सह पालनार्थम्

आस्माकीना भक्त्यात्मिका कुब्जा नाम ।

हे-निष्काम सिद्धां कुरु मनस -कामनाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७० ॥

सर्गा-भूतस्य गजेन्द्रस्य कथा विज्ञाप्या

उग्रस्य (गुहस्य) कथा यदुनाथा नाम ।

येन शोचन मनुष्य सपद्मस्य गङ्गयां *

आस्तरिष्यामि ० ॥

हे-प्रज्ञाया अर्क० (स्वर्गीयाया) कुरु मम उपायम्

कारणेन स्वकीयेन प्रज्ञा अनुरागता स नाम ।

ब-वासुदेव निवास कुरु मम मध्ये वासनाया

आस्तरिष्यामि० ॥

---

* [illegible]

राज़-दारस् च्यॉ- ॰ निस् विचाय
अॅदीन् कर्म-हीन् ॰ आय लो-लो ।
च्यार कर् म्य आर-कृत्य ॰ खगीश्वाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
सुदाम ज्ञानिथ् ॰ कर् म्य त्वपाय
वॅलुमॅतु कुस् ज्ये- ॰ ष्ठाय लो-लो ।
क़ुचरॅय् म्योनु पूर् ॰ सूत्य् पूरनाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
बान-रॅसु द्रामॅतु ॰ कुस् गदाय
वूंचुमॅतु दैव-संप- ॰ ताय लो-लो ।
विचुकस् म्य चाव् राज- ॰ हंसुनु साय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥ १४०५ ॥
फल-दायक च्यानि ॰ खल-किनि आय
अनुग्रह् म्य तोल् हरि ॰ चाय लो-लो ।
वॅवुमॅतु कॅह् ति छुम् न ॰ कर्म-बूमिकाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
अॅश्राव् संकठ् त ॰ ग्रह-दशाय
वुलट समयस्-प्यठ् ॰ जाय लो-लो ।
फिर-युरु कर् चूह् साज़ ॰ कर्म-लेखाय
वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
बाव मुचुकुन्द म्योनु ॰ पनुनु इच्छाय
सोवु मन्नु मोह नि- ॰ द्राय लो-लो ।

राजद्वारे त्वदीये भिक्षाप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रक्षापाय कुरु मम इयाहताया सुशीलाया

आस्तरिष्यामि० ॥

सुदाममिव ज्ञात्वा (मा) कुरु मम उपायम्

समावृत असि अलक्ष्या नाम ।

रिक्तत्व मदीय पूरय कारुणात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहित (भाग्यहीन) निष्क्रान्त असि भिक्षार्थम

वञ्चितश्च दैव्या सपत्ना नाम ।

भिक्षुकस्य मम निधेहि (शिरसि) राजहंसस्य छायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे शुभफलदायिन् त्वदीयेन खलप्रदर्शन आगता

अनुग्रह मयि तालय अधिकया तुलनारीत्या नाम ।

उप्त किञ्चित् अपि अस्ति मया न सत्कर्मात्मसत्रभूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) सकलान् दुर्ग्रहदशा च

विरुद्ध समयविशेषे सातो नाम ।

वैपरीत्य (दुर्भाग्यस्यान मद्भाग्य) कुरु त्व आस्माकीनाया कर्मलिपौ

आस्तरिष्यामि० ॥

भावाभ्या मुचुकुन्दराज मम स्वकीयेन इष्टेन

शायित अथ मोहात्मिकाया निद्राया नाम ।

* यस्य शिरसि राजहस भ्रमति स विप्र स राजा भवतीति प्रसिद्धम् ।

राज़-दारस् च्चा- ० निस् विचाय
श्चाटीन् कर्म-हीन् ० श्चाय लो-लो ।
च्यार कर् म्य श्चार-कृच्य ० खगीलाय
वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
सुदाम ज्ञानिय् ०' कर् म्य व्यपाय
वंलुमंतु क्रुस् ज्ये- ० ष्टाय लो-लो ।
क्रूचरय् म्योनु पूर् ० सूत्य् पूरनाय
वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
बान-रंसु द्रामंतु ० क्रुस् गदाय
वुंचुमंतु दैव-संप- ० नाय लो-लो ।
बिचुकस् म्य चाव् राज़- ० हंसुनु साय
वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥ १४०५ ॥
फल-दायक च्यानि ० खल-किनि श्चाय
श्चनुग्रह् म्य नोन् हरि ० चाय लो-लो ।
वंवुमंतु कौंह् ति क्रुम् न ० कर्म-बूमिकाय
वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
श्चंज़राव् संकठ् त ० ग्रह-दशाय
वुलट समयस्-प्यठ् ० ज़ाय लो-लो ।
फिर-युर् कर् चूह् साज़ ० कर्म-लेखाय
वथरय् मन मधु- ० राय लो-लो ॥
बाव मुचुकुन्द म्योनु ० पनन्न इच्छाय
सोवु मन्न मोह नि- ० द्राय लो-लो ।

राजद्वारं त्वदीय भिक्षाप्रार्थनाय

कातरा निर्भाग्या आगता नाम ।

रक्षणाय कुरु मम दयाहतया सुशीलाया

आस्तरिष्यामि० ॥

सुदग्धमिव ज्ञात्वा (मा) कुरु मम उपायम्

समावृत असि अलक्ष्म्या नाम ।

रिक्तत्व मदीय पूरय कारुण्यात्मिकया पूरणया

आस्तरिष्यामि० ॥

पात्ररहित (भाग्यहीन) निष्क्रान्त असि भिक्षार्थम्

वञ्चितश्च दैव्या सपद्गा नाम ।

भिक्षुकस्य मम निधेहि (शिरसि) रामहसस्य छायाम्*

आस्तरिष्यामि० ॥ १४७५ ॥

हे-शुभफलदायिन् त्वदीयन खलमदशन आगता

अनुग्रह मयि तोलय अधिकया तुननार्तया नाम ।

उम किञ्चित् अपि अस्ति मया न सरकमात्मन्त्रभूमौ

आस्तरिष्यामि० ॥

शोधय (मार्जय) मर्कटान् दुर्ग्रहदशा च

विरुद्ध समर्पविशेषे स्नाता नाम ।

वैपरीत्य (दुर्भाग्यस्थान मन्नाम) कुरु त्व आम्भर्कीनाया कर्मरिणी

आस्तरिष्यामि० ॥

भाग्यात्मा मुचुकुन्दराज मम स्वकायेन कृष्ण

शायित मध्य मात्रान्विकाया निद्राया नाम ।

---

* पस्य शिरसि रामहस महाया विश्व म [illegible] भवतु इति तात्पर्यम् ।

वुशनाव् मञ्ज़् स- ॰ रूँचू ग्वकाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय ल्पो-ल्पो ॥
पानस् पन दोरनाव् ॰ म्याञ्ज़ राय
सूर्य-रूप ज़न् पंतु- ॰ क्राय ल्पो-ल्पो ।
ज़ाल् मद-कालियन- ॰ नस् ति काथाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय ल्पो-ल्पो ॥
मार्कण्डेय ज़न् ॰ च्याञ्ज़ आशाय
आयस् मंगने ॰ आयस् ल्पो-ल्पो ।
कालस् म्य यास् कर्त ॰ वास् ज्याय ज्याय
वथरय् मन मथु- ॰ राय ल्पो-ल्पो ॥ १४८० ॥
वथरय् आत्माराम ॰ निर्वृचू-हञ्ज़ राय
सूत्य् पख् म्य म्यान्य् सी- ॰ ताय ल्पो-ल्पो ।
दङ् कर् मर्वृचू ॰ शूर्पनखाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय ल्पो-ल्पो ॥
गाल् मोह-रावणस् त ॰ कूट-सेनाय
जाल् लूबच्य लं- ॰ काय ल्पो-ल्पो ।
विवीक-मन लछ्म- ॰ णनि बाय
वथरय् मन मथु- ॰ राय ल्पो-ल्पो ॥
सद्मन-प्रकृचू ॰ कौसल्याय
म्वख् हाव् सूत्य् द- ॰ याय ल्पो-ल्पो ।
राज्य् कर् आनन्द ॰ अयोध्याय
वथरय् मन मथु- ॰ राय ल्पो-ल्पो ॥

उद्बोधय (त) मर्थं स्मृतिरूपाया गुहायाम्

　　आस्तरिष्यामि० ॥

स्वात्मन पश्चात् धावय मम अनुभूति (इच्छा वा)

　　हे-सूर्यरूप इव पश्चाद्वर्तमाना छाया नाम ।

दाहय महात्मन कालयवनस्य अपि कायम्

　　आस्तरिष्यामि० ॥

मार्कण्डेयमुनि इव तव आशया

　　आगताह प्रार्थयितुं आयुर्बलं नाम ।

कृतान्तस्य मम ग्राम कुरु-नाम भावस्व (च) स्थाने स्थाने

　　आस्तरिष्यामि० ॥ १४८० ॥

आस्तरिष्यामि हे-आत्मनि-क्रीडनशील निवृत्ते इच्छया

　　सह मयात्र मम शान्त्यात्मिकया सीतया नाम ।

दण्ड कुरु प्रवृत्तिरूपाया शूर्पणखायास्तस्या

　　आस्तरिष्यामि० ॥

नाशय मोहात्मरावण पुन क्रोधात्मघनाम्

　　दाहय लोभात्मिका लङ्का नाम ।

विवेकयुक्त-मनोरूपस्य लक्ष्मणस्य हे-भ्रात

　　आस्तरिष्यामि० ॥

सत्त्वगुणप्रधानप्रकृत्यात्मिकाया कौसल्याया

　　पुत्र सर्वोप कारणात्मिकया रूपया नाम ।

राज्य कुरु परमानन्दरूपाया अयोध्यायाम्

　　आस्तरिष्यामि० ॥

ज्ञान ताज् दिथ् ॰ ध्यान-दारनाय
    सूत्य् स्वातन्त्र्य- ॰ ताय लो-लो ।
स्यथ् तख़्तस् ब्यह् ॰ ह्यथ् समताय
    वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
ऊर्मिथार् रोज़् मञ़् ॰ योग-निद्राय
    ह्यथ् समदृष्टि एक- ॰ ताय लो-लो ।
तुर्या-रूप मस़् ॰ राज़-सभाय
    वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥ १४८५ ॥
अज़् ताज़् कैत्याह् ॰ गैय् कृति भाय
    वत-गथ् अथ् या- ॰ चाय लो-लो ।
एक कुस् वोतु च्याज़ ॰ अनेकताय
    वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
वीर् करि ईर च्याज़ ॰ विष्णु-मायाय
    वडि दय वेप- ॰ वाय लो-लो ।
यिम् तरि त तिम् तारि ॰ च्याज़ कृपाय
    वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
म्य ति तार् बव-सर ॰ आवलन-व्याय
    सूत्य् विवीक-व्य- ॰ पाय लो-लो ।
यियु देह ड्रूंग सो- ॰ हम् हम वाय
    वथरय् मन मधु- ॰ राय लो-लो ॥
केशव नाव् ज़प- ॰ नाव् बावनाय
    अज़पा ज़प-मा- ॰ लाय लो-लो ।

ज्ञानस्य मुकुटं दत्त्वा ध्यानधारणया

सह स्वानन्दरतया नाम ।

चैतन्यात्मनि सिंहासने उपविश्य सह-कृत्वा समतार्च्चामिम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जागरूक तिष्ठ मध्ये योगनिद्राया

सह-कृत्वा समदृष्टि एकाबुद्धि (च) नाम ।

तुर्यरूपस्य (जाग्रदाद्यवस्थात्रयातीतोत्कृष्टस्थानस्य) मध्ये राजसभायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥ १४८५ ॥

अद्य-यावत्काल अनन्तसंख्याका गता अनन्तसंख्याका आगता

पथिका अस्या समारयात्राया नाम ।

ह-एकरूप को-नाम अधिगतवान् तत्र नानारूपताम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वीराश्च कृता जलस्योर्ध्वमिव भ्रामिता तत्र विष्णुमायया

ह-महेश्वर निर्भय नाम ।

य (च) तीर्णा ते च तारिता तव कृपया

आस्तरिष्यामि० ॥

मा अपि तारय समारमरम आवर्त प्रदेशात्

सह विवेकात्मनौपायेन नाम ।

यथा देहस्य नौविशेष सोऽहमात्मना दण्डेन चालयेयम्

आस्तरिष्यामि० ॥

वैराग्यति नाम स्मारय भावनायोगेन

अजपान्विकया जपयोग्यमानया नाम ।

मन् नाव आत्म-नौ- ० थँच जमुनाय
वयरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
राम-चन्द्र शिव लग- ० छाय् एकताय
छाविथ् चन्द्रक- ० माय लो-लो ।
स्वह-गट कास् ध्यान ० ब्वज़् मैनाय
वयरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥ १४८० ॥
माविद्रान् मन् कर ० यज़मन्-वाय
ध्यम्म द्राय मञ्ज् प्र- ० जाय लो-लो ।
वरतम् ब्वञ् वा- ० निथ कन्याय
वयरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
विश्वरूप वूछु छूख ० कर्म-लेखाय
सूत्य् नाना-व- ० र्नाय लो-लो ।
शक्ति-पात दृष्टि यव् ० पठ् निश्ठाय
वयरय् मन मथु- ० राय लो-लो ॥
करनेश्वरियन्- ० छञ्ज़ गूरि-वाय
रास् खेलमि नञ्ज़ ० द्राय लो लो ।
यक् कर् कृष्णन्‌ ० राग-राधाय
वयरय मन मथु- ० राय लो-लो ॥ ८४ ॥

---

85 THE SALUTATION OF PARVATĪ AS SHE MOUNTED THE WEDDING CAR

विमानस् क्वय् पकान् आसि छ्य् भवानी ।
स्वर्दचू ओठ् ब्रौंठ् ब्रौंठ् आसस् दवानी ॥ १४८१ ॥

मनः शोधयिष्यामि आत्मतीर्थात्मिकायां यमुनायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

श्रीरामचन्द्रात्मन् शिव उपहारीभवेय भवदेकतायाम्

प्रदर्श्य चन्द्रकलां नाम ।

मोहात्मतामिस्रं अपनय मदीयायाः बुद्धिरूपायाः मेनिकायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ १४९० ॥

समाहितं मनः कुरु यजमानपत्न्याः

या निष्क्रान्ता मध्ये प्रजायाः (लोकसंघातस्य) नाम ।

वृणीष्व-तस्याः अधुना (मम) वाणीरूपां कन्याम्

आस्तरिष्यामि० ॥

जगद्रूपः (हे वियद्रूपेति वा) वियोगः (चित्रमण्डलं वा) लिखितः कर्मलेखया

सह-कृत्वा नानातां नाम ।

शक्तिपातरूपया (अनुग्रहरूपया) दृष्ट्या निधेहि पृष्ठे सद्रूपनिष्ठायाम्

आस्तरिष्यामि० ॥

करणेश्वर्यात्मिकाः गोपालिकाः

रासक्रीडां क्रीडितुं नग्नाः निष्क्रान्ताः नाम ।

(अतः) हस्तावलम्बं कुरु कृष्णाख्यस्य (मम) अनुरागात्मराधायाः

आस्तरिष्यामि० ॥ ८४ ॥

प्रक्रान्तवृत्तं प्रस्तौति ॥ ८५ ॥

विमानस्य मध्ये (स्थितां) परिक्राममन्तः श्यामन् धृत्वा भवानीम् ।

मिहुय' भ्रष्टो भ्रमे भ्रमे-स्व श्यामन्-तस्य धावन्तः ॥ १४९४ ॥

कारन् जै-जै क्षया आसूस् दया छाय् ।
विनस्ता नर्मदा गंगा गया छाय् ॥ १४८५ ॥
त्रिसन्ध्या रुद्र-सन्ध्या पवन-सन्ध्या ।
करान् आसय् घान तसन्दिय् आन् सन्ध्या ॥
पकान् अर्मंय् छकान् अमरावती आसू ।
ग्यवान् गीथ् तस् सरस्वती पान आसू ॥
शयी तरफौ वनान् तस् भैरवी आसि ।
परान् तस् पाञ्छ् लय् पञ्चस्तवी आसि ॥
सदर् वानिय सुंदरलहरी परान् आसू ।
महामाया महामाया करान् आसू ॥ ८५ ॥

---

86 PRAISE OF PĀRVATĪ AS ŚĀRIKĀ.

स्मरंञ् च्याञ् सारि पाफ् हारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ १५०० ॥
संकट-कट छख् हे मुकुट-दारी
तीज च्यानि प्रजलन आव् ससार् ।
सिंहासनंचूय् छय् सवारी
हार पर्वतंचू हारीय ॥
गौरी नावस् लगहाय् पारी
च्याव् प्रथम-हृद-षड्वारीय
क्षांञूख् अभिनवगुप्ताचारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥

कुर्वन्ती जयजयवादं जयाख्या देवता आसीत्तस्य दया सह कृत्वा ।

वितस्तानदी नर्मदा गङ्गा गया (च) सह कृत्वा ॥ १४९५ ॥

त्रिसंध्यादेवी (तीर्थविशेष) रुद्रसंध्या (तीर्थविशेष) पवनसंध्या (तीर्थविशेष) ।

कुर्वन्त्य आसन् ध्यानेन तथैव स्नान संध्यास्वेव (च) ॥

प्रचरन्ती अमृत प्रक्षिपन्ती (प्रसिञ्चन्ती) अमरावती आसीत् ।

गायन्ती गीतिवार्त्तां तत्र सरस्वती स्वयं आसीत् ॥

षड्भि दिग्भि कथयन्त ता भैरवीति आसन् ।

पठन्ति तत्रा पञ्च तत्त्वानि पञ्चस्तवीस्तोत्र आसन् ॥

रुचिरया वाण्या सुन्दरलहरीनामस्तुति पठन्ती आसीत् ।

महामाया देवता महामाया (अलौकिकचमत्कृति) कुर्वन्ती आसीत् ॥ ८५ ॥

श्रीशारिकारूपा पार्वतीं स्तौति ॥ ८६ ॥

स्मरणया तव सर्वाण्येव पापानि अपनीतानि

हे प्रद्युम्नपीठस्थे श्रीशारिके ॥ १५०० ॥

सकटङ्कहरिणी असि त्वं मुकुटधारिणि

सर्वोऽपि स्वर्गेऽपि ज्ञातमानता समागत भ्रमार ।

सिद्धापचनात्मक असि त्वं वाहनम्

हे प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

गौरीति भासि गगनाङ्गेऽसि त्वं उपचारार्थम्

पायय मे प्रेमामृतपूर्णकुम्भिका ।

अभिधाता त्वं योगाभिनवगुप्तार्थेषु

हे प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नॆटि लकॖलि आकाशन् वटन् तारी
    नॖनु नौरिथ् वॖनु च्योनु महिमा ।
परम-शखॖथ् माञ्जूख् शंकराचारी
    हार-पर्वतचू हारीय ॥
शिव-शक्ति-रूफ् ज़ानिथ् च्वापारी
    गुलि गण्डिथ् वॖनुनय् म्य यारी कर् ।
ह्यथ् नखस् नियनख् मॆलि कष्टवारी
    हार-पर्वतचू हारीय ॥
न्यथ् सुमीरस् तान्त्र् लारि लारी
    कति आसू वातनचू शखॖथ् ओसु सख्य् ।
पर्वत-प्रदख्यन् पाफ् न्यवारी
    हार-पर्वतचू हारीय ॥ १५०५ ॥
शारिका नाव् कुय् बाव् छुम् च्योनुय्
    नॖवु नॖवुराव् शाव् शोनुय् याद् ।
हाल् बाव् वाल् पापन्-हॆन्दि बारी
    हार-पर्वतचू हारीय ॥
आद्य-शखॖथ् पान छख् सर्व-आदिकारी
    पूजा करवॖनि सारी छ्यय् ।
साद् सन्य् वैरागि जूगि ब्रह्मचारी
    हार-पर्वतचू हारीय ॥
चक्रेश्वरसॖय् कुह् जै-जै-कारॖय्
    सारिवॖय् रॖटु दर्बारॖय् छुय् ।

कुम्भेन समार्जन्या आकाशेन पेषिण्या अर्गलेन

प्रत्यक्ष निर्गत्य कथित (कथिता) तव महिमा ।

परमा(आद्या)-शक्ति मता-त्व शङ्कराचार्येण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

शिवशक्त्यात्मक-रूप विज्ञाय सर्वत-एव

अञ्जलि बद्ध्वा कथित तेन मयि दया कुरु ।

गृहीत्वा (आरोप्य) स्कन्धया नौका-तेन-त्व मध्ये काष्ठवाटदेशे

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

नित्य सुमेरुगिरि तावत् धावित्वा धावित्वा

कुत्र आसीत्-न प्राप्तं शक्ति आसीत् (तत्) अतिदुष्करम् ।

(यस्य) प्रद्युम्नपीठगिरिप्रदक्षिण पापाना निवारकमस्ति

हे प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५०५ ॥

शारिकेति नाम अस्ति-यत्तव भावना अस्ति-मे त्वदीयैव

नवीनव्यवहार (भक्तिसमावशादिक) नूतन-विधेहि प्रापय प्राचीन
स्मरणे (जातिस्मृतिशक्ति विधेहि)।

स्वस्वरूप प्रकाशय अवरोपय पापाना भारान्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

आद्या-शक्ति स्वय असि सर्वाधारस्वरूपा

पूजा कुर्वन्त सर्व-एव (ब्रह्मविष्ण्वादय) तवैव ।

साधव सन्त' वैरागिण योगिन ब्रह्मचारिण

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

प्रद्युम्नपीठस्थचक्रेश्वर्यस्य अस्ति जय-जय-कार'

सर्वैरेव (देवै चतुर्विधजनैरार्तादिभिर्वा) आश्रित अधिकारि-
पदस्थाने तवैव ।

पान छाख् योगी त पान ज्ञानी
वानी-रूप भवानी छाख् ।
ब्रंज़ू सूत्य् श्रस रटनंचू व्यत्तारी
हार-पर्वतंचू शारीय ॥
चामर् लागह्राय् पोश् चारि चारी
चंडी चृय् छाख् चैतन्य-रूफ् ।
श्यय्-शखथ् छाख् चेनवंज़् श्नपारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ १५१५ ॥
मुद-जाल मञ्ज बुफनुकु व्यपायाह
कर् राज-हंसुनु सायाह् चाव् ।
हंस-नाद-सूत्य् तार् दमि हंस-दारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥
हिमालय-पर्वतंज़् राज-कमारी
पादन् लगय् पारि-पारीय ।
कष्टांज़् बस्य् बोज् कन् दारि-दारी
हार-पर्वतंचू हारीय ॥ ८६ ॥

---

87 PRAISE OF PĀRVATĪ AS MAHĀRĀJÑĪ.

सर्व-व्यापख् छाख् राज्ञी भवानी
परम-पदवी छह् च्याञि जाञूय ॥ १५१८ ॥
तुलमुलि-नागस् लछ-वंदि लूखंय्
प्रथम-सूत्य् परवंनि छिह् यूखंय ।

स्वयं असि योगिनी स्वयं च ध्यानिनी

वाग्गौरूपा (अदृष्टवाग्रूपा) भवानी असि ।

बुद्ध्या साधनेन चेतनायाः ग्रहणस्य विस्तारिणी

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

चामररूपाणि निवेदयेमहि-ते पुष्पाणि विचित्य विचित्य

चण्डी त्वमेव असि चैतन्यरूपा ।

चिच्छक्तिः असि चेतयन्ती परितः

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ १५१५ ॥

मोहजालस्य मध्यात् उड्डयनस्य उपायम्

कुरु राजहंसस्य छायां शिरसि-निधेहि ।

हंसेति-मन्त्रनादसिद्ध्या तारय अस्मात् हंसद्वारात्मसंसारात्

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥

हिमालयपर्वतराजस्य राजकुमारि

पादयोः संगच्छेयं-ते उपहाराय ।

कृष्णाख्यस्य(मम) भक्तिं शृणु कर्णौ समाधाय

हे-प्रद्युम्नपीठस्थे० ॥ ८६ ॥

श्रीशारिकारूपां पार्वतीं स्तुत्वा श्रीमहाराज्ञीरूपां
स्तौति ॥ ८७ ॥

सर्वभूतव्यापिनी असि-त्वं राज्ञीरूपा भवानी

परमपदप्राप्तिः असि तव ध्यानेन ॥ १५१८ ॥

मूलमूलनामस्तोत्रस्य-नाम सप्तसंख्याकाः लोकाः (जनाः)

प्रेम्णा पठन्तः यान्ति मुक्तिलोकान् ।

अनपर् छुस् ब्वह् पर तिहञ्ज़ मान्माज़ी
परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
त्रिकोटी देवता च्याज़्य् बनी
करव्नि हे महाशक्तिय ।
पावुन् कारनन् छह् दारना च्याज़ी
परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥ १५२० ॥
च्वशवय् य्वग् गैय् च्यय्-निश् बूद्य्
अह् गज़ि न अख् कुय् मूज़ूद्य् ।
कलि-य्वगॖ महाराज-रानी
परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
लछ्य-बदि रंग कुय् रूपय् च्योनुय्
जै-जै-कार् कुय् सोनुय ।
संसार् स्वक्य् कह् श्रमि नाग-वाज़ी
परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
दूप दीप पूज़ा करव्नि स्य मारी
गन्दर्व देव् ब्रह्मचारीय ।
साद् मन्य् वैरागि जूगि ग्वसाज़ी
परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
थाल् क्षिय् चीर खड कंद बरि-बरिय
जगदीश्वरिय कर्त आहार् ।
अविद्याय वासनाय गज़ॖ दाज़ि दाज़ी
परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥

अनधीतविद्य अस्मि अह पठिष्यामि तेषा स्पर्धया

परमपदवीमाप्नि ० ॥

त्रिकोटिसख्या देवा तवैव भक्तिम्

कुर्वन्त (सन्ति) हे महाशक्तिरूपे ।

पञ्चाना कारणाना (ब्रह्मविष्णुरुद्रेश्वरसदाशिवाना) अस्ति धारणा तवैव

परमपदवीमाप्नि ० ॥ १५२० ॥

चत्वारि एव युगानि सपन्नानि त्वत्त एव उत्पन्नानि

त्रीणि शतानि तु एक (कलि) अस्ति अवशिष्ट एव ।

(तस्य वर्तते) कलियुगस्य महाराजराजश्वरि

परमपदवीमाप्नि ० ॥

लक्षश प्रकारेण अस्ति ते रूप तवैव

जयजयकार अस्ति न अस्माकम् ।

सर्वसंसार मुक्त कृत अनन्त नागजलेन

परमपदवीमाप्नि ० ॥

धूपेन (अगुर्वादिनिर्मितेन) रत्नदीपेन पूजा कुर्वन्त तत्र सर्व एव

गन्धर्वा देवा ब्रह्मचारिण ।

माधव सन्त वैरागिण योगिन यतय

परमपदवीमाप्नि ० ॥

पाताणि सन्ति पापमन स्त्रिया कालितेन पूर्णानि

हे जगदीश्वरि कुरु नाम तदाहारम् ।

अविद्याया वासनायाश्च मह अत्र अयम्

परमपदवीमाप्नि ० ॥

सूक्ष्म स्थूल ज़ड चैतन्य छख् बासवुन्
    शिव-शक्ति-रूप छख् आसवुन् चय् ।
सर्व-त्याग् करिथ् बंक्ति च्यानि मानी
    परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ान्य ॥ १५२५ ॥
ओं-शब्द गायत्री छख् परम-शक्ती
    सिंहासन कर् स्वकीय ।
वाथि बन्द् बव् माज़् चय् छख् साज़ी
    परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ान्य ॥
दर्शुन् हाव् अस्य क्रिय् आर-कुनिय
    श्री-भगवतीय लीन् कर् मन् ।
वीद-परिनि अस्य अज्ञान-स्यंच् छाज़ी
    परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ान्य ॥
पाद्न् च्यान्यन् मीठि दिथ् द्राय
    लारान् आय यिथ् त अंज़् काल् ।
अमरनाथ-गंगाय हरमुख-पाज़ी
    परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ान्य ॥
अशवथ् स्वन् स्यथ् अवस्थाय चोरय्
    पान छख् रूपाल्य् महामाया ।
स्यय् रंस्तु यिह् कँकाह् मान छ्यय् ठाज़ी
    परम-पदवी छह् च्याज़ि ज़ान्य ॥
संकल्प-सुतराथ् छम् खारथसंच्य्
    दौंद् वाय ह्यसकिय् वव कर्म-व्योसु

सूक्ष्मपदार्थे स्थूले जडे चैतन्ये (च) असि भासमाना

शिवशक्तिरूपेण असि सम्भवन्ती त्वमेव ।

सर्वत्याग कृत्वा भक्ता त्वदीया (एव) ममता (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्ति० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री असि परमा शक्ति

सिद्धासनेन (तन्निविष्टदर्शनदानेन) कुरु न मुक्तिम् ।

भ्रातर बान्धवा पिता माता त्वमेव असि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्ति० ॥

दर्शन (स्वस्वरूप) प्रदर्शय अस्माक स्नेह-वय दयार्द्र-क्लिष्टा

च श्रीभगवति लीन (स्वभक्तौ) कुरु न मन ।

वहरूपतितजना अस्माभि अज्ञानात्मवृत्तिका उत्पूता

परमपदवीप्राप्ति० ॥

पादयो त्वदीययो चुम्बनानि दत्त्वा निर्गता

धावन्त आगता आगत्य च आनीता भस्मा ।

अमरनाथ-गङ्गया हरमुकुटगङ्गाजलेन (च)

परमपदवीप्राप्ति० ॥

त्रीनव (सत्त्वरजस्तमासि) गुणान् सह धृत्वा अवस्थाना (जाग्रदादीना) चतुष्टय (च)

स्वय असि सगुणार्धस्था महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् मन्यामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्ति० ॥

सकल्पात्मिका भूमि अस्ति मे फलकगुम्मादिदूरा

त्वयो आकर्षिष्यामि समाधानस्यो अस्माति सत्कर्मबीजम् ।

सूक्ष्म थूल जड चैतन्य छख़् बासवंञ्
शिव-शक्ति रूप छख़् श्रासवंञ् चय् ।
सर्व-त्याग् करिथ् बक्ति च्यानि मानी
परम-पदवी छह् च्यान्ति जाञ्यूय ॥ १५२५ ॥
श्री-शब्द् गायत्री छख़् परम-शक्ती
सिंहासन कर् म्यक्तीय ।
बीयि बन्द् बब् मांजू चय् छख़् सांञी
परम-पदवी छह् च्यान्ति जाञ्यूय ॥
दर्शन् हाव् अस्य किय् श्रार-कृतिय
श्री-भगवतीय लीन् कर् मन् ।
वीद-परिनि अस्य अज्ञान म्यचू छांञी
परम-पदवी छह् च्यान्ति जाञ्यूय ॥
पादन् च्यान्यन् मीठि दिथ् द्राय
लारान् आय यिथ् त अंज् छाल् ।
अमरनाथ-गगाय हरम्वख-पांञी
परम-पदवी छह् च्यान्ति जाञ्यूय ॥
अशवय् मन् छाय् अवस्थाय चौरय्
पान छख़् चर्याछ्य् महामाया ।
च्यय् रंसु यिह् कैंछाह् मान छय् ठांञी
परम-पदवी छह् च्यान्ति जाञ्यूय ॥
सकल्प-बुतराय् छम खारखसंचूय्
दांद् वाय घ्यसकिय् वव कर्म ब्योलु

सूक्ष्मपदार्थं स्थूलं जडं चैतन्यं (च) अपि भासमाना

शिवशक्तिरूपेण अपि सम्भवन्ती त्वमेव ।

सर्वत्यागं कृत्वा भक्ता त्वदीया (एव) समता (अस्माकम्)

परमपदवीप्राप्ति० ॥ १५२५ ॥

प्रणवशब्दमुख्या गायत्री अपि परमा शक्ति

सिंहासनेन (तन्निविष्टदर्शनेन) कुरु न मुक्तिम् ।

भ्रातरः बान्धवा पिता माता त्वमेव अपि अस्माकम्

परमपदवीप्राप्ति० ॥

दर्शनं (स्वस्वरूप) प्रदर्शय अस्माकं स्तो वय दयार्थं क्लिष्टा

ह-श्रीभगवति लीनं (स्वभक्तौ) कुरु न मन ।

यद्रूपतितउना अस्माभि अज्ञानात्मस्मृत्तिका उत्पूना

परमपदवीप्राप्ति० ॥

पादयो त्वदीययो चुम्बनानि दत्वा निर्गता

धावन्त आगता आगत्य च आनीता भस्मा ।

अमरनाथ गङ्गया हरमुकुटगङ्गाजलं (च)

परमपदवीप्राप्ति० ॥

त्रीनन्त (सत्त्वरजस्तमांसि) गुणान् सह धृत्वा अवस्थाना (जाग्रदादीना) चतुष्टय (च)

स्वयं अपि समुत्पादयन्ती महामाया ।

त्वामेव विना यत् किञ्चित् पश्यामि तत्सर्वमस्ति असत्यमेव

परमपदवीप्राप्ति० ॥

सङ्कल्पात्मिका भूमि अस्ति स कण्टकगुल्मादिदुष्टा

अधो आकर्षिष्यामि समाधानरूपो वर्त्मनापि सत्कर्मबीजम् ।

अव्यचार-मलस् लाय दर्म-खाज़ी
    परम-पद्वी छुह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥ १५२० ॥
त्याग यवच्य क्रूद्-दत फुटरावय्
    समदृष्टि जनि-सूंत्य् थावय् मम् ।
ध्यान-फालस् कुन योग-अल-वाज़ी
    परम-पद्वी छुह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
अद्वैत-सग-सूंत्य् कर्म-व्योलु वंविर्थय्
    नेम-न्यंद दिथ् ह्यम सारी ह्यथ् ।
वैराग-द्राति लोन वसि हर्श छाज़ी
    परम-पद्वी छुह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
सय् छांञ् ज़ांञ्-हन्दि कंज़ मुन कारय्
    निर्नय-देगि-मञ् रन वन मक्थ् ।
परम-शक्ति-ध्यान् दार ख्यम मान्माज़ी
    परम-पद्वी छुह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥
मन-किनि मथ्-ज्याय त्यथ् कुम् कारवुनु
    हष्ण् कुस् दार्नाय दारवुनु ध्यान् ।
वर् ज़या कर् दया पालना म्याज़ी
    परम-पद्वी छुह् च्याज़ि ज़ाज़ूय ॥ ८१ ॥

---

88 A PRAYER OF THE AUTHOR TO ŚIVA.

शंखंच-रंस्तु शखथ् शाव बखंच-रंस्तु संवल
    बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥ १५२५ ॥

अविचारात्म-मूलं प्रक्षेप्स्यामि (छेदनाय) धर्म-खोत्रं (नामक अल्प हलफालम्)

परमपदवीमाप्सि ० ॥ १५३० ॥

यावत्स्पेण लोष्टुभेदनेन* क्रोधात्मलोष्टानि भेत्स्यामि

ममदृष्टयात्मना ज्ञनु-इति-नामधेन-बृहत्कुद्दालविशेषेण स्थापयिष्यामि समाप्तं† ।

ध्यानात्म-फालेन-सह प्रक्षेप्स्यामि योगात्मलाङ्गलदण्डम्

परमपदवीमाप्सि ० ॥

अद्वैतज्ञानात्मसेकेन सत्कर्मात्मबीज उप्त्वा

(तत्र) नियमात्मदण्डाकृष्टिविशेष दत्त्वा समाधानेन सर्वाणीन्द्रियाणि गृहीत्वा ।

वैराग्यात्म-दात्रेण लविष्यामि मिलिष्यति हर्षात्मक फलपूग

परमपदवीमाप्सि ० ॥

तमेव धान्यादिफलपूग ज्ञप्ति-रूपे उलूखले अवहनिष्यामि सुष्ठु

निर्णयात्मस्थाल्या पक्ष्यामि भविष्यामि मुक्त ।

परमशक्तिसम्बन्धिध्यान धारयिष्यामि अस्स्यामि अन्योन्यस्पर्धम्

परमपदवीमाप्सि ० ॥

मनसा (अन्तःकरणेन) प्रतिष्ठाने त्वामेव अस्मि अनुसरन्

कृष्णाख्य· अस्मि-अष्ट धारणया धारयन् ध्यानम् ।

वृणीष्व (स्वीकुरु) जयेति (जयकार मत्त) कुरु दया परिपालना मदीयाम्

परमपदवीमाप्सि ० ॥ ८७ ॥

ग्रन्थकृत् स्वयं शिवं स्तौति ॥ ८८ ॥

शक्तिहीनोऽपि शक्ति प्राप्स्यामि भक्तिहीनोऽपि सत्कारवान्-भविष्यामि (दृढीभविष्यामि)

हे-भक्तिवत्सल त्वदीयेन अनुग्रहेण ॥ १५३५ ॥

---

* यथावत् लोष्टभेदनमुच्यते ।

† समीकरिष्यामि तां भूमिम् ।

नायक फल-दायक जन्म-स्वफल
  स्यंवि-मन्ज़् छाम पंपोशाह्-हिश् ।
छल-दीफ् प्रजल मन्ज़्-छल स्वकल
  बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
कलनाय-रंसु वन्दहाय् निश्कल कल
  कल-माल-दारवंनि कलत्राली ।
च्यम प्याल च्यानि अमृंत-जल ज़ल थल
  बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
चन्द्रचूंड सूंर्य-नित्र कमल कृमल
  शीन् जन् गल मेल जलसंय् सूंत्य् ।
न्यथ् च़्यथ्-वुजमलि मन्ज़् जल प्रजल
  बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
निश्कल् ठहर मन्ज़् मन-चंचल-चल
  फल-रस्ति कर्म परम-गथ् प्राविथ् ।
चाविथ् नरकस् स्वर्ग-मंडल डल
  बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥
श्रावन शीन् जन् ध्यान-ज्यंगल गल
  पान कुनि रोज न-त ज़ान छुस् जल् ।
च़्यथ्-हिहि ज्याम विरक्त केवल वल
  बक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥ १५४० ॥
नित्य-कर्म च़्यत-किनि बस् निर्मल् मल
  नाव् छुम् कृष्ण् हावतम् शिवरूंफ ।

हे-नियन्त मुकलशत जन्मन -मुफलरूप

पङ्कमध्ये विकसिष्यामि पङ्कजसदृश ।

कुलप्रदीप दीप्तिमान्-भविष्यामि ममारमध्यात् मोन्यामि

ह-भक्तिवत्सल० ॥

सकल्प-विना समर्पयेय हे-निर्विकल्प शिर

मुण्डमालाधर आनन्दासवप्रायिन् ।

पास्यामि क्रमान् त्वदीयस्य अमृतजलस्य जले स्थले

हे-भक्तिवत्सल० ॥

ह-चन्द्रचूड सूर्यनेत्र कमल कोमलाङ्ग

हिम इव गलितो-भविष्यामि सराप्स्यामि सलिलेनैव सह ।

नित्य चेतनाविद्युता मध्ये जलस्य दीपिष्यामि

ह-भक्तिवत्सल० ॥

अनपेक्ष स्थास्यामि मध्ये मनश्चाञ्चल्यरहित ।

फलेच्छारहितेन कर्मणा परमा-गति प्राप्य ।

त्यक्त्वा नरकयातना स्वर्गमण्डलात् उल्लङ्घ-यास्यामि

ह-भक्तिवत्सल० ॥

आवर्णे हिम इव ध्यानारण्ये लीनो-भविष्यामि

स्वय कुत्रापि स्थास्यामि नहि यास्यामि अस्मि जलम् ।

त्वमदृशानि वस्त्राणि ह-विरक्तात्मन् हे-बेग्रल धमिष्यामि

ह-भक्तिवत्सल० ॥ १५४० ॥

नियदा चिसंन (अभ्यासेन) भस्म निर्मल परिमलिष्यामि

नाम अस्ति-मे कृपण-इति पश्चात्-नाम-मे शिवस्वरूपम् ।

शांत्र्-चय रूग-निश भक्ति पंच विश्व वश
    भक्ति-वत्सल च्यानि शक्ति-पात-सूंत्य् ॥ ८८ ॥

---

89 PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA.

च्यथ् प्रवाथाह् कष्ठ-क्यथ् आव्
    श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥ १५४२ ॥
रंग् अछ्यन्-इंन्दु वुक्ति वुक्ति चाव्
    छंतु त छंहनु नुन्दवोनु ।
शास्त्र-सूंतिन् शास्त्र् पर्जनाव्
    श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥
अख्-अक्तिस्-निश प्रथ्-अखाह् शाव्
    अस्य कुनु प्रकशाह् मोनु ।
कुनिसंय् किह् लछ्य-बंटि नाव्
    श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥
चैतन्य् ग्यलि चेतन आव्
    अद् क्याह् गव् नंवु तय् प्रोनु ।
ज्ञानवुनु ज्ञान् देह-द्रष्ट् चाव्
    श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥ १५४५ ॥
प्रथ् चौजुकु सुय् कुह् स्वभाव्
    प्रथ्-कुन्युकुय् दय-लोनु ।
रूंपुकुय् रूंफ् वावुकुय् वाव्
    श्याम-रूंफ् चाव् गर सोनु ॥

हे इन्द्रियादिशत्रो रोगात् एवम् मन्त्रेण विलस्य* उल्लाघो भविष्यामि

हे भक्तिवत्सल० ॥ ८८ ॥

शिवाद्वैतभावेन विष्णु स्तौति ॥ ८९ ॥

परिस्पृष्ट प्रभात (स्वप्रकाश) रूप (शिव) अङ्कमध्य समागत

श्याम (सायकाल) रूप (विष्णु) प्रविष्ट गृह आकाङ्क्षीनम् ॥ १५४० ॥

राग (अन्यद्विषय) अतिसम्बन्धिन समीक्ष्य समीक्ष्य (विचाय विचाय) परित्यज

शुक्लवर्णं कृष्णवर्णं च अतिप्रमास्पद (स्वात्मानन्दात्मकम्) ।

प्रकाशात्मनैव प्रकाशस्वरूप उपलक्षय

श्यामरूप० ॥

एकस्यैकस्य प्रकाशात् प्रत्यक् (जीव)समूह समात

अस्माभि एक पुरुषस्वरूप ममत ।

यस्य एकस्यैव सन्ति लक्षश (अनन्तश) नामधेयानि

श्यामरूप० ॥

चैतन्यस्वरूप यदा (यस्यामवस्थाया) चेतनाया (स्मृतौ) आगत

तत कि नाम सम्भवति नूतन च पुरातन ।

शान्त विचार्यैहि इद दृष्टि (स्वात्मार्थमिति बुद्धि) परित्यज

श्यामरूप० ॥ १५४५ ॥

प्रत्यक्षस्य वस्तुन स एव अस्ति स्वभावसत्तात्मक

प्रत्यक्षस्य भावाभयान्मा दैवरूप ।

रूपस्यैव (स्वरूपस्य) रूपान्मा (तदुभयान्मा) छायार्थापि (प्रकाश) छायारूप (सद्बोधक)

श्यामरूप० ॥

---

* विचरोऽस्मरस्य वैकृष्यम समाप्य च विन्यस्य वश म्द प्रसिद्धम् ।

मान् ह्निह् तस् टोठ् गंभ्रराव्
ल्वलि मझ्-बाग् ललवोन् ।
त्यथ् ऐनस् म्वख् पतुन् ह्राव्
श्याम-रूफ् चाव् गर सोन् ॥
अख् चैतन्य-ब्रह्म नंनु द्राव्
विष्णु ब्रह्मान् शिवजौ शोन् ।
आत्मस्-प्यठ छुस् कुनुय् भाव्
श्याम-रूफ् चाव् गर सोन् ॥ ८९ ॥

---

90 HYMN IN PRAISE OF THE SIVA RATRI FESTIVAL

श्याम छुय् काब्य सोम-सूर्य-रूप प्रबाथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥ १५४८ ॥
तेग्रस् पुनर्वसस्य् छुह् अबिज्यथ् साथ्
सूर्य वातिय् तथ् मञ्ज लगि वहराथ् ।
अर्द्रत वर्गन फल् दिथि बुतराथ्
शिव-रांच-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥ १५५० ॥
क्रूचू प्रकथ् हांगिञ् सांञ् ल्यंचू जान्
वव-सर खंद्रस् मञ्ज छ्यय् ईरान् ।
स्वक्त प्रावनाव् चाव् शक्तिपात वर्साथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥
वटुक भैरव-नाथ छुख् चूह् शंभु-नाथ्
सांथौ ह्यथ् छुख् माथय्-साथ् ।

प्राणसमूहं इव त वत्सलं सकलय

अङ्कस्य मध्यभागे लालयिष्यामस्तम् ।

(तस्मात्) चित्तात्मनि मकुरे मुखं स्वकीयं प्रदर्शय

श्यामरूपः० ॥

(ततः) एकरूपं चैतन्य-ब्रह्म प्रत्यक्षं निर्गतं (निर्गच्छति)

(येन हेतुना) विष्णुः कृष्णाख्येन (ग्रन्थकृता) श्रीशिव-एव विज्ञातः ।

(यतः) आत्मनि (व्यापकरूपे) अस्ति-तस्य एक-एव भावः (परिज्ञान-मतिः)

श्यामरूपः० ॥ ८९ ॥

ग्रन्थकृच्छिवरात्रौ स्तौति ॥ ९० ॥

हे-श्यामसुन्दर अस्ति-ते अङ्कस्थितः सोमसूर्यस्वरूपेण-वर्तमानः प्रभातः (प्रकाशः)

शिवरात्र्याः (फाल्गुनकृष्णचतुर्दश्याः) दिवसं अस्ति-ते द्विरागमन-मुहूर्ततिथिः ॥ १५४९ ॥

(ततोऽनन्तरं) तिष्यनक्षत्रस्य पुनर्वसुनक्षत्रस्य अभिजिन्नाम (विष्णुः च) मुहूर्तं (यदस्ति)

सूर्यः प्राप्स्यति तस्य मध्यं (यदा) समागमिष्यति (आरब्धो भविष्यति) वर्षाकालः ।

(तत्काले) अमृतात्मना वर्षणेन फलानि दास्यति भूतधात्री

शिवरात्र्याः० ॥ १५५० ॥

कस्तु प्रकृति शक्तिमिव अस्माकं सम्पदं जानाति

समाराधनः सम्प्रदाय सर्वे कुर्वन्ति ध्यायन्तो ।

मुक्त्यात्ममुक्तां प्रापयाऽस्मान् पातय शक्तिपातस्वरूपां दृष्टिम्

शिवरात्र्या ० ॥

हे-सद्गुरु भैरवनाथाख्य असि त्वं शम्भु-स्वामी

सहस्राणि सप्तदश असि नियमशाखाणां (नक्षत्राणि च) ।

पालवंनि साल यित पालवंनि क्रिह् शिवराथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥
बान-रंस्तु बान प्रावि सय् गय सतराथ्
श्रशक्य् शखुय् प्रावि गव् शक्ति-पाथ् ।
श्रस्तस् त वीरि बनि कल्प-वृक्ष् त पारिज़ाथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥
बाग्यवान् साविद्वान् श्रख यव् त घन्-राथ्
दर्मस् कर्म-हौनिस् कास् गाथ् ।
बान-रश्मिस् लद् दय-दन पहराथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥
च्यय् रंस्तु पारुद् शन् क्रुस् घन् त राथ्
पानस् कुन् गिम् म्य दौनानाथ् ।
शिव-शक्ति-पद् मान शखुय् दिम् साख्याथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥ १५४५ ॥
कृष्णस् नालमति रठ् हे शक्ति-नाथ्
यख्-ज्याद् मिलनाव् यारस् त दाथ् ।
सुय् गव् श्रनुग्रह् सुय् गव् शक्ति-पाथ्
शिव-रांचू-हन्दि दह छ्यय् सतराथ् ॥ ८० ॥

---

91 HYMN IN HONOUR OF ŚIVA

बाल क्रुय् लाल-चटि-कनि वासुख् हटि
हटि मौग-वर्म स्वरन च्यानि श्रापदा ॥ १५५० ॥

ह जगत्पालक निमन्त्रणेन आगच्छ नाम पालयता म्म शिवरात्रिम्

शिवरात्रा ० ॥

पात्र-हीन (भाग्यहीन) पात्र (भाग्य) प्राप्स्यति (यन) सेव सभवति द्विरागमकृति

असमर्थश्च सामर्थ्यं प्राप्स्यति सभवति शक्तिपात (अनुग्रह)।

फलाख्यफलरहितवृक्षस्य उत्तमवृक्षस्य च स पत्स्यति कल्पवृक्षता पारिजात वृक्षात्मता च

शिवरात्रा ० ॥

भाग्यवत प्रसन्नचित्तान् अस्मान् निधेहि (कुरु) च प्रत्यहोरात्रम्

धर्मार्थ (धर्मगौरवेण) सुकर्मरहितस्य अपनय कलङ्कम्।

पात्र-रहितस्य (भाग्यरहितस्य) प्रेषय ऐश्वर्यधन(पूर्ण) वृहत्स्थाली-विशेष (पौषरात्रि च)

शिवरात्रा ० ॥

त्वामेव विना (भूतोऽह) पारद (चञ्चल) इव अस्मि-अह दिवसेषु च रात्रिषु (च)

स्वात्मान प्रति नय-मा मा दीननाथ-बन्धो।

शिवाभिन्नशक्तिज्ञानात्मपद* मस्थामि शक्ति दृष्टि म साक्षात्कारेण

शिवरात्रा ० ॥ १५५५ ॥

(ग्रन्थकृत स्वानुकूलोक्ति) कृष्णाख्य परिष्वङ्गेन गृहाण ह शक्तिनाथ

एकत्र संयोजयस्व स्पर्शमणिना च धातुम्।

स-एव अस्ति अनुग्रह स एव अस्ति शक्तिपात

शिवरात्रा ० ॥ ९० ॥

श्रीशिव स्तौति ॥ ९१ ॥

ह-बालकस्य अस्मि स स्वहारस्थाने यामुक्ति करूं

अपयास्यति ह मेघश्यामवर्ण स्मरणेन तव आपत् ॥ १५५७ ॥

* हे शिव शक्तिरूपी पद्मिनी में दृष्टौति च क्षेप।

च़्यथ्-बुजमलि साञ़ परम-आकाश् खटि
अद् कस् चटि राग-द्वेशुकु वाव् ।
गाश् अनि मञ़् गटि आश् थवि मञ़् चटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
चेश-हचि़ ह्यमाय पान् म्योनु कोन नटि
य्यूतु स्वंस्वंहम् त्यूतु व्यपंदम् लूब ।
समुद्रस् पोञु-खारनु गोम् नटि-नटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
निम् पानस्-कुन् थिम् दिम् मटि-मटि
पालना साञ़्य् मटि च़्यय् छ्यय् ।
असर्वनि गंगा वसवञ़् च़्य मञ़् जटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ १५६० ॥
मनकिस् वनसय् मञ़् युस् पान् खटि
हर हरस्वख च़्यय् पर्जनाविथ् ।
पर् त पान् कुनु व्यन्दि कति मोह-स्वन्दि फटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
वीरभद्र च्योनु ज़ौर् नय् आमि कति म्वटि
मदुकुय् मद्-हस्तु च़्यथ् वगि तल् ।
नख क्याह् वसि थपि दमि-हन्दि नल्वटि
हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
ग्रंसत्र् थ्यंनु ज़न् नेरि मञ़ कुर्कटि
यस् छटि च्यानि सोम्न नारंचु यंह ।

चित्विद्युत अस्माक परमाकाशं स्थगयिष्यति

तत कस्य भेत्स्यति रागार्द्रप्रस्य वायु ।

प्रकाश आनयिष्यति मध्ये ध्वान्तस्य आशा स्थापयिष्यति मध्ये वज्रस्य

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

अतितर्षवत्या (हतया) तृष्णया आत्मा मम कुतो-न कम्पितो भवेत् (कुम्भेन च)

यावत् मम्त-मया तावत् उत्पन्न मे लोलुभत्वम् ।

समुद्रान् जलारोपण मपन्न मे कुम्भे

अपयास्यति ह-मेघश्यामवर्ण० ॥

प्रापय-मा स्वात्मान-प्रति आगच्छ-मा देहि-मे पृष्ठे-हस्तस्पर्शताडनाम्

पालना अस्माक समर्पिता तव अस्ति ।

ह-स्मितमुख गङ्गा अवरोहन्ती तव जटामध्यात्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६० ॥

मनोरूपस्य वनस्यैव मध्ये य स्वात्मान गूहयिष्यति

हे-हर हरमुखाख्ये गिरिश्रेत्रे त्वामेव उपलक्षयिष्यति ।

पर आत्मान च एकरूप मस्यति कुत्र-नाम मोहात्मसिन्धुनद्या मग्नो-भविष्यति-स

अपयास्यति हे मेघश्यामवर्ण० ॥

ह-वीरभद्रमङ्ग तव बल न-चेत् स्यात् कुत्र नाम आयत्तो-भविष्यति

मद्रूप मत्तहस्ती चैतन्यात्मिकाया वशाया अधस्तात् ।

पूर्णता कि-नाम उत्तीर्णा भविष्यति अवलम्ब्येन मृल्लोष्टमयमाकारात्मना उपरिवध्नपटलेन

अपयास्यति हे मेघश्यामवर्ण० ॥

शुद्धशस्त्रधातु विभिन्नता इव निर्गमिष्यति मध्यात् शस्त्रमलात्

यस्य प्रज्वला भविष्यति त्वदीयस्य अनुरागात्मन अग्रे ज्वाला ।

दैर्यकि दकरि द्रव-सूत्य् कालस् चटि
    हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
बेहोश् कंर्मंतु कुस् मोहज़ लटि
    सूरमंति थपि हृशवनि म्नटि-सूंत्य् ।
दमि ववसर तर अकि न-त अकि लटि
    हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
अपूर्व-स्वरूपस्* क्याह् वदि क्याह् गटि
    क्याह् ज़ेटि क्याह् छूटि यंमि दूलु पान् ।
रावरावि क्याह् लबि क्याह् चावि क्याह् रटि
    हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ १५६५ ॥
देहकि यावन खटि रंग-सस्ति पटि
    म्नल-रंस्ति छुय् तावतुनु बाज़ार् ।
बेरंग लयि च्याज़ लयि म्नक्च रटि
    हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
पञ्च-म्नख चवापोर् सुय् वाति अकि व्वटि
    युस् जपि वीद-रंस्तु शउचर नाव् ।
च्यन् पोरन् फेरि विछिपंथ् मज़् व्वटि
    हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥
कृष्यास् छ्यह् मन-कामन् दामन् वटि
    ज़गतुकु कँडि-ज़ाल् न-त चटि तस् ।
विरक्य् पाद् च्यानि नय् रटि कति वटि
    हटि मौग-वर्न स्वरन च्यानि आपदा ॥ ९१ ॥

---

* वपरोच स दति प न ॥

(स) धैर्यात्मन अयोघनस्य आघातेन कालात्मकालिमानं भेत्स्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

निश्चेष्टः कृतो-ऽहं अस्मि मोहात्मिकया उन्मादमूर्छया (अपस्माररोगेण)।

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग हस्तावलम्बेन स्ववाहनीभूतवृषभस्य पुच्छेन-करणेन

अस्मात् संसारमहासरसः तरिष्यामि एकस्या नचेत् अपरस्या वेलायाम्

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(तस्य) अपूर्वस्वरूपस्य (त्वदात्मनः) किं नाम उपचित-भविष्यति किं-नाम-वा अपचित-भविष्यति

किं-नाम दीर्घ-भविष्यति किं-नाम ह्रस्व-भविष्यति येन तुलितः स्वात्मा।

विनष्ट-करिष्यति किं-नाम लप्स्यति किं-नाम परित्यक्ष्यति किं-नाम ग्रहीष्यति

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥ १५६५ ॥

देहस्य यौवनेन असारेण रागेण-सहितेन जीर्णपट्टेन

हे-अमूल्य (मूल्यरहितेन वा) अस्ति ह्रसितप्रायः विपणिव्यवहारः।

(स पट्टः) हे-रागरहित मूल्यवान्-भविष्यति त्वदीयेन आसक्तत्वेन मुक्तारत्नात्मना तौल्येन

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

हे पञ्चमुख (स्वच्छन्दमूर्ते) चतुर्दिक्षु स-एव प्राप्स्यति एकेन मुखेन

यः जपिष्यति एकाग्रबुद्ध्या (अभेदबुद्ध्या वा) षडक्षरमन्त्रात्मकं नाम।

त्रिषु पूर्षु (लोकत्रयं शरीरत्रयं वा) परिक्रमिष्यति आसीन-एव मध्ये गुह्याधस्तनपुरे (प्रथमयोगभूमिकास्थ एव)

अपयास्यति हे-मेघश्यामवर्ण० ॥

(ग्रन्थकर्तुः स्वस्यालापः) कृष्णाख्यस्य अस्ति मम कामना (तादृशी) वसनाधोभागात्मवासनावृत्तिः वेष्टयिष्यते (निरोत्स्यति)

जगत्सम्बन्धि कण्टकजालं अन्यथा छेत्स्यति तस्य (तद्वस्त्रभागम्)।

विरक्तीभूय (हे विरक्त इति वा) चरणौ त्वदीयौ न-चेत् ग्रहीष्यति कुत्र-नाम फलिता-भविष्यति

अपयास्यति हे मेघश्यामवर्ण० ॥ ९१ ॥

---

92 PRAISE OF VIṢṆU AS ONE WITH ŚIVA

करुनावतार नाव-निश् युस् न शाह् डलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५६९ ॥

लबि-कनि कजिथ् लूक-सबि मज़् रलि
महाराज़ ज्याम वलि माट-प्रक्रूचू ।
नम् मानि संसार् श्रीम् जानि थलि थलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७० ॥

देह-प्रय निश निर्णय नयि-मज़् चलि
ल्यबि-मज़् फ्रलि पपोगाह्-छिहु ।
फेरि थलि थलि नेरि हूनु कन् मज़् ग्वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

कायाय-मायाय-हन्दि रूग-निश वलि
बस् मलि समताय-छ्रि स्नर्चू ।
ममता तस् ति गलि पोझु जन् भस्म-गलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

वैराग-मक-स्रूत्य् युस् राग-वीरि थलि
निश्कल् मन तथ् करि पैवन्द् ।
इर्ट नेरि फ़ल् तस् मोन्त पानय् मुह् फ्रलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥

पुनिमू-हन्दि स्वामियो च्याङ्गिय् भ्रठ्कलि
चन्द्रम कन् गलि परिपूरन् ।

पुनरपि शिवाद्वयभावेन विष्णु स्तौति ॥ ९२ ॥

(जगत्पालनार्थं) हे दयया-स्वीकृतमत्स्याद्यवतार नाम्न (तत्र) य न कदापि निवृत्तो भविष्यति

कुत्र-नाम (स) निमङ्क्ष्यति मोहात्मकुल्याया हे-केशवात्मन् ॥ १५६९ ॥

बहिरेव (औदासीन्येन) स्थित्वा लौकिकसभाया मध्ये सगमिष्यते

महावरस्य (इव) वसनानि वसिष्यते आर्जवप्रकृत्या ।

भ्रममात्र मस्यते ससार श्रीमात्मक्रमेव ज्ञास्यति स्थले स्थले (पुर पश्चात्)

कुत्र नाम निमङ्क्ष्यति ॥ १५७० ॥

स्वप्रियताया सकाशात् मद्विचारात्मिकाया अधित्यकाया चलिष्यति

कर्दमविशषमध्ये विकसिता भविष्यति पद्मपुष्पसदृश ।

सचरिष्यति स्थले स्थले निर्गमिष्यति अक्षोटफल इव मध्यात् त्वच

कुत्र नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

कायस्य-मायाया -सम्बन्धिन रोगात् उल्लाघीभविष्यति

भस्म परिमलिष्यति समज्ञानात्मिकया जपमालया (सयुक्त) ।

ममता (देहाद्यहभाव) तस्य अपि विनङ्क्ष्यति जल इव भस्मालु नाम्नि वितस्तादिनदीजलशोषकस्थले (काश्मीरिकवराहमूलाख्यप्रदेशाधस्तनप्रसिद्धे)

कुत्र नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

वैराग्यात्मना कुठारेण य ससाररागात्मवनसवत्त छिन्नशाख-विधास्यति

निरपेक्षेण मनसा (चित्तवृत्तिनिरोधरूपेण) तस्य विधास्यति सस्कार-विशेषम्* ।

शरत्काले निर्गमिष्यति फल तस्य (पुरुषस्य) वसन्तकाले स्वयमेव स विकसिष्यते

कुत्र नाम निमङ्क्ष्यति० ॥

हे पूर्णमायाशिव स्वामिन् (तथा पूजनीय) तवैव अनुरागापीन पुण्येन

चन्द्रमा इव विनङ्क्ष्यति परिपूर्णो अपि ।

* स्वादिष्टफलोत्पत्त्यै यद्वृक्षस्य स्कन्धान्तश्छेदचर्मादिना सकामिकसस्कारविशेष क्रियते तत (पोन्ग इति भाषया) ।

चन्द्रचूड श्राग च्याञ्‌ स्वप्रकाग-ज्याम वलि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥
क्ष्यास् आनन्द-अमृत्य् गलि गलि
निश्कल घनज्ञिय् कलि-सूर्य्य् च्याव् ।
निर्मल व्वंशु प्रकंचु-चन्दु मल् क्लि
कति फटि मोह-कलि हे-केशव् ॥ १५७५ ॥ ८१ ॥

---

93 PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे* ॥ १५७६ ॥
सारिय् पाफ् सानि हार्
बाल काल-संहारो वे ।
नाव् कुय् गंगाडार्
च्याव् अमृत दारो वे ।
रूफ् कुय् लिंगाकार्
अंग् सूर्य-प्रकारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
तसि कुह् सोरुय् आदिकार्
सादि युस् ओंकारो वे ।
सोहम् ज्ञानि सुय् सार्
ब्रम् मानि संसारो वे ।

---

* वे शब्दो ऽत्र पादपूरणार्थं ॥

हे-चन्द्रचूड आशया तवैव स्वप्रकाशात्मकानि-वसनानि वसिष्यते

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥

कृष्णाख्यग्रन्थकृत आनन्दात्मामृत मुखपूर मुखपूरम्

हे-निष्कल स्वकीयेन यत्नेन (अनुरागापेक्षया तज्ज्ञानेन च) पायय।

(यथा) निर्मलीभूताया बुद्धे प्रकृते मालिन्य मार्ष्टि

कुत्र-नाम निमज्जयति० ॥ १५७५ ॥ ९२ ॥

पुनरपि खेदप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९३ ॥

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे सघारसरस तारम्

हे-शिव दयाहितोधृतावतार नाम ॥ १५७६ ॥

सर्वाण्येव पापानि अस्माक हर

हे-बालमूर्ते महाकाल-महारिन् नाम।

नाम अस्ति-ते गङ्गाधर-इति

पायय अस्मान् अमृतधारा नाम।

रूप अस्ति-ते लिङ्गाकृतिमत्

अङ्गानि सूर्यसमानदीप्तीनि नाम।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे सघारसरस तारम्

हे शिव दयाहितोधृतावतार नाम ॥

तवैव अस्ति सर्वमेव आधिपत्यम्

बालयति य ओंकार (प्राणाभ्यासात्मयोगेन) नाम।

सो-ऽहमिति-मन्त्र ध्यायति स-एव सारात्मकम्

शान्तिमात्रमेव मन्यते सघार नाम।

यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
अनुग्रहकिय् अंवार्
निम थानि दरवारो वे ।
पाफ् फ्वज़् य्नु य्नु च़ार्
सूत्य् दर्म-व्यचारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
साम-वीदस् स्य व्यस्तार्
दिम् ग्रीम-सेतारो वे ।
वानिय म्याज़ कन् दार्
हा वसादारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ १५८० ॥
देव् आमंति छिह् लाचार्
कर्तव् व्यज़् प्यारो वे ।
सूत्य् सूत्य् ह्यथ् दुह् कमार्
तारक-दैत्य् मारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥
त्रप्यास् तफ् शफ् यार्
व्वडनस् छुह् तयारो वे ।

आगच्छ मत्समीपे देहि मे समारसरस तारम्

हे-शिव दयाद्रतोर्धृतावतार नाम ॥

अनुग्रहस्य (त्वदनुग्रहपूर्वकत्वन्निर्दिष्टमार्गेण) मार्गान्

नयिष्यामि त्वदीयाया पदममदि नाम ।

पापकर्म पुण्यकर्म भिन्न भिन्न विविनु

मह कृत्वा विचारान्मधर्म नाम ।

आगच्छ मत्समीपे देहि मे समारसरस तारम्

हे शिव दयाद्रतार्धतावतार नाम ॥

मामवद (तद्गीत्यनुसारभवत्कीर्तिगानसामर्थ्यं) मयि विस्तारय

(तदर्थं) देहि मे रागात्मिका वीणा नाम ।

(तत्प्रदानानन्तर) वाण्या मदीयाया कर्णौ निधेहि

अङ्ग (हन्त) भस्मपरिमलिताङ्ग नाम ।

आगच्छ मत्समीपे देहि मे समारसरस तारम्

हे शिव द्याद्रतोर्धतावतार नाम ॥ १५८० ॥

देवा समागता (सपन्ना) सन्ति निरुपाया (उद्वगातिशयम्)

कुरु नाम तथा अत पर रक्षापाय नाम ।

मह सहाय धृत्वा त्व कार्तिकेयम्*

तारकाख्यदैत्य जहि नाम ।

आगच्छ मत्समीपे देहि मे समारसरस तारम्

हे शिव दयाद्रतार्धृतावतार नाम ॥

(ग्रन्थकृत् स्वकीयालाप) कृष्णानन्दस्य तप जप (च) अकृतमथ कृतमिव सकलय

(यताऽसौ) सज्जन (अन्यसरलादिषु) अस्मि मन्नु एव नाम ।

* संसाराख्य नियत कार्तिकेयकुम रमुख दर्शन भाव ।

मोह् रोज्यस् न ल्वकच्यार्
कर्तस् व्यन् च्यारो वे ।
यिम् दिम् बव-सर तार्
शिव करुनावतारो वे ॥ ८ ३ ॥

---

94 PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA

न्यथ् च्यान्य् पूजा शिव शंकर कर
बस्मादर दर च्योनुय् ब्रथ् ॥ १ ५ ८ ३ ॥
च्यानि अनुग्रह रंस्तु कति छुहर दर
व्वछ हश्रा छम् पत च्चय् च्यथ् ।
संचू च्यान्य राय् दह् हे दिगम्बर बर
बस्मादर दर च्योनुय् ब्रथ् ॥
च्चकि आठ् कुम् दया-सागर गर
फल् कुम् बासान् फल् आस् ज्यथ् ।
येश हंतु यिथु न नागनाथ अमर मर
बस्मादर दर च्योनुय् ब्रथ् ॥ १ ५ ८ ५ ॥
कासतम् अमर अशर शर शर
बासतम् प्रत्यख् सूर्य-छिहु न्यथ् ।
जान्य-गाम् कर्तम् चन्द्रशेखर खर
बस्मादर दर च्योनुय् ब्रथ् ॥
च्यानि नाव स्मंतिन् पाप् हरिहर हर
पान कुख् पाशना त सहार् थ्यथ् ।

स्थिरतरं स्याद्यति-तस्य न बाल्यं (कौमारयौवनाद्यवस्थानम्)

कुरु-नाम-तस्य अधुना उपायं नाम ।

आगच्छ-मत्समीपे देहि-मे ससारसरमः तारम्

हे-शिव दयाहेतोर्धृतावतार नाम ॥ ९३ ॥

पुनरपि श्रीशिवं स्तौति ॥ ९४ ॥

नित्य तत्र पूजा हे-शिव शङ्कर कुर्याम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग स्थापयिष्यामि तवैव व्रतम् ॥ १५८३ ॥

त्वदीयेन अनुग्रहेण-विना कुत्र-नाम हे-ससारादुद्धारक स्थिरीभविष्यामि

बुभुक्षा पिपासा अस्ति-मे अनुलग्ना लब्ध्वा पीत्वा ।

आशया तवैव रात्रौ- दिवसानि (च) हे दिगम्बर पूरयेयम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

सैकतिला-भूः अस्ति-मे हे-दयासागर गृहम्

जलरूपं अस्ति-मे भासमान फल* आगता-इह (यतः) जन्मना† ।

पिपासाबाधित' (एव) यथा न हे-नागनायस्वरूप अमर मरिष्यामि

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥ १५८५ ॥

अपनय-नाम-मे हे-अमर अजर निःशेषतया (ज्वरादिक च)

भासमानो-भव-नाम प्रत्यक्ष सूर्यवत् नित्यम् ।

ज्ञानात्मप्रकाश कुरु-नाम-मम हे-चन्द्रशेखर समुद्यतम्

हे-भस्मपरिमलिताङ्ग० ॥

त्वदीयेन नाम्ना कारणेन (त्वत्स्मरणेन) पाप हे-हरिहरात्मन् अपाकुर्याम्

स्वय असि पालनात्मा सहारात्मा च स्थित्यात्मा (तद्धेतुरिति) ।

---

* भ्रान्त्याकममार मत्यतया मृगतृष्णावद्भासते ॥

† सिकता जन्मिनस्वयमेव स्वभाव यद्दिनार्द्रत्व शुष्यति॥

बक्ति वाव च्यानि मन् बागम्बर बर्
  बस्मादर् दर च्योनुय् ब्रय् ॥
प्रीम श्रग्रु कुम् वसान् च्यानि बज्यर ज्यर
  ज़न् छम् नेचन् मञ्ज-बाग् व्यथ् ।
बक्ति-स्रूख् च्यानिय् हे परात्पर पर
  बस्मादर् दर च्योनुय् ब्रय् ॥
पूरि पश्चिम दचिन व्यत्तर तर
  मोह-ख्यन्दि ख्यारच नावि-क्यथ् ।
कृष्णस् गक्रुत केशव बव-सर सर
  बस्मादर् दर च्योनुय् ब्रय् ॥ ८ ४ ॥

---

95 PRAYER AND PRAISE DIRECTED TO ŚIVA.

होश् दिम् लगयो पंपोश-पादन्
  हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥ १ ५ ८ ० ॥
योगियन्-हंन्दि योग प्रानियन् हंन्द प्रान
  ज्ञानियन्-हंन्दि हा ज्ञानो ।
च्यानि प्रसाद सूंत्य् ह्यद् किह् तफ् सादन्
  हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥
अच्यत च्यानि-सूंत्य् च्यत्तुकुय् चेतुनु
  न-त गक्रि मेतुनु क्रञ्जल्यन् पोञ्जु ।
प्रीम-ज़ल् कुय् वुशान् बाव-नागरादन्
  हा सादन्-हंन्दि सादो हो ॥

भक्तिविधानेन भावनया (च) तव मनः हे वागम्बर पूर्णीकुर्याम्

हे भस्मपरिमिलिताङ्ग० ॥

प्रेमपूर्णं अश्रु अक्षि मे निपतत् तवैव माहात्म्येन प्रवाहवत्

इव अस्ति मे नवया मध्यभागे वितस्तानद्याः ।

भक्तिपूर्णश्लोकान् तवैव हे परात्पर पठिष्यामि

हे भस्मपरिमिलिताङ्ग० ॥

पूर्वस्मात् पश्चिमात् दक्षिणतः उत्तरतः निस्तारयेम्

माहात्म्यसिन्धुनद्याः विचारात्मिकया नौकयामेव ।

(तदर्थं) कृपालयस्य (मे) सपत्र्यम्व नाम हे काशत्र भव सरसि अस्मिन् परीक्षितः

हे भस्मपरिमिलिताङ्ग० ॥ ९४ ॥

पुनरपि स्वेष्टप्रार्थनपूर्वकं श्रीशिवं स्तौति ॥ ९५ ॥

चेतना दृष्टि मे उपहारीभवेत् तव पद्मसदृशपादयोः

हन्त साधूनामपि साधो हन्त ॥ १५९० ॥

हे योगिनामपि योगस्य प्राणिनामपि प्राणस्य

ज्ञानिनामपि हन्त ज्ञानस्य ।

त्वदीयेन प्रमादेन कारणेन सिद्धाः सन्ति तपः साधयन्तः

हन्त साधूनामपि० ॥

चित्तरहितं तवैव हेतुना (प्रसादेन) चित्तस्यापि समनत्वं (अस्ति)

अन्यथा सपत्स्यति मानसमिव काण्डोलेषु जलस्थ ।

प्रमातिशयात्मकं चलं अस्ति न उद्गच्छत् भक्तात्मभावनेषु

हन्त साधूनामपि० ॥

ब्रह्म-ज़न्मस् यिथ् कुस् न ब्रह्म स्मरॖ
वुछ् म म्याञ्ज राचस-प्रछॖ कुन् ।
च्यानि सूत्यु वक्यु च्याञ्ज् कहॖ प्रह्लादन्
हा सादन्-हन्दि सादो हो ॥
पूरन-ब्रह्म छम् च्योञ्य् लादन्
प्रनव-पान् वन्दहाय् पादन् चन् ।
नाद-ब्यन्द कन् थाव सान्यन् नादन्
हा सादन् हन्दि सादो हो ॥
व्यचार-नेत्रन् ज़ाञ्-गाश् अन् छिह् अनि
हर हरम्वख च्यथ् दिमहाय् वनि ।
निष्कल-मन निष्काम रामरादन्
हा मादन्-हन्दि सादो हो ॥ १५९५ ॥
अनुग्रह् च्योनु गछि आसुनॖ सादन्
क्याह् कुह् पापन् कमन् ज्यादन् पठ् ।
दय् कुख् त चय् कर् सान्यन् अपरादन्
हा मादन्-हन्दि सादो हो ॥
कृष्णॖ अय् च्याञ्ज कपटञ-तल नेरिहे
अद कति पैरिहे व्याम नवि नवि ।
पुश कति प्यियिहेस् होञ्जन् त रादन्
हा सादन् हन्दि मादो हो ॥
कुपि मञ्ज़् अय् तस् कृच्यराह् बनिहे
अद कति वनिहे ज़ेछ्यर् यतु ।

ब्राह्मणजातिजन्मनि आगत्य अस्मि न ब्रह्मज्ञः
ईनस्व मा मदीया रात्तसप्रकृति प्रति ।
त्वदीयेन कारणेन (प्रमादेन) भक्ति त्वदीया कृता महादेन
हन्त साधूनामपि० ॥
हे-पूर्णपुरुषात्मन् अस्ति मयि तवैव अनुकम्पा
हे प्रणव स्वात्मान उपहारीकुर्याम-ते पादयु (वड़ात्मकेषु)त्वत्पूर्व ।
हे नादविन्द्वात्मन् कर्णौ निधेहि आस्माकीनेषु करुणाक्रन्देषु
हन्त साधूनामपि० ॥
विचारात्मनेत्रयो ज्ञानात्मप्रकाश समानय स्मो (यत) अन्धा (वयम्)
हे हर हरमुखाख्यगिरिक्षेत्रे तवैव अद्राक्ष्याम ते अन्वेषणानि ।
निरपेक्षेण मनसा हे-निष्काम रामरादन् नाम्नि-क्षेत्रे
हन्त साधूनामपि० ॥ १५०५ ॥
अनुग्रह त्वदीय भवितव्य साधूनाम्
किं नाम अस्ति पापाना अल्पाना बहूना (वा) (विचारणा) प्रति* ।
ईश्वर असि नाश च विधेहि अस्माक अपराधानाम्
हन्त साधूनामपि० ॥
(ग्रन्थकर्त्त स्वालाप) कृपाख्य चेत् तव (वस्त्रादि) भित्रात्मपरी- क्षात निरगमिष्यत्
तदा कुत्र नाम अवमिष्यत् वमनानि नूत्नानि नूत्नानि ।
(पुनश्च) अपर्याप्त कुत्र नाम आपतिष्यत्तस्य वस्त्रपार्श्वभागेषु वस्त्रदैर्घ्य भागेषु च
हन्त साधूनामपि० ॥
अप्रत्यक्षभाषणात्मक (मानसव्यवहारस्य) मध्ये यदि तस्य संग्रहात्मकता (उपायान्तर) समभविष्यत्
तदा कुत्र नाम प्रकटयिष्यत् दैर्घ्य इयत् ।

* दयालव सन्त पापन्यूनाधिक्य न विचारयन्ति । समानामेव सर्वेषु दयामाविष्कुर्वन्ति ॥

याद् श्रय् रोग्हस् बुज़ कुस् श्रादन्
हा मादन्-ह्वन्दि सादो हो ॥ ९५ ॥

96 IMPOSSIBILITY OF DESCRIBING ŚIVA

निरञ्जन् वातिथ्य् प्यव् शून्य-थानस् ।
निशानाह् कुस् वनय् तस् बे-निशानस् ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

97 PRAISE OF ŚIVA ON HIS DEPARTURE FOR THE FOREST

रूप-रंस्ति कुस् शानि कमि-सन नथि गोख् ।
दय गोख् शून्य-श्य छाय् विज्ञान् ॥ १६०० ॥
माद्-सत्संगकि निर्णय-पय गोख् ।
शितेन्द्रिय गोख् लय-स्थान् ॥
साद नाद्-यन्द वानिय-ह्वन्दि वन गोख् ।
निश्कल मन गोख् निरबिमान् ॥
श्रानन्द् बूगनि श्रानन्दगन गोख् ।
निरञ्जन गोख् प्यठ् शून्य-थान् ॥
श्रद्वैत श्रच्यत श्रन्तर्दान् गोख् ।
सूत्य् ज्ञान गोख् शान्ति-ह्वज्ञ जान् ॥
केवल पनन्यन् निश्र बेगान गोख् ।
शिवनाथ पान गोख् शक्तिय-सान् ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

98 THE AUTHOR AND MĒNA PROCLAIM DEVOTION ON ŚIVA'S DEPARTURE

लत लायिथ् ससारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६०६ ॥

स्मृतिगत चेत् तिष्ठ्याम्तस्य अधुनापि अस्ति-तस्य अवकाश (कथन निवृत्ते)

हन्त साधूनामपि० ॥ ९५ ॥

ग्रन्थकृदुक्तिः ॥ ८ ६ ॥

निरञ्जन' प्राप्येव समापतित (त्रृतमेव प्रापत्) गृहादिनिर्मितिरहिते (ज्योति स्वरूपात्म) प्रदेश

लक्षणादिक क वक्ष्यामि (वक्तु शक्नुया) तस्य निर्लक्षणस्य ॥ १५९९ ॥ ९६ ॥

याचामनु स्तुतिप्रस्तावना ॥ ८ ७ ॥

ह-रूपरहित क जानाति कया-स्वित् अधित्यकया गतस्त्वम् ।

ह ईश्वर गतस्त्व शून्यप्रदेशे (परमचिदाकाशे) सद्रूप (स्वशक्त्यात्मक) विज्ञानम् ॥ १६०० ॥

साधुसत्ल्लङ्घ ह-निर्णयस्य अभिज्ञान गतस्त्व त्वम् ।

जितेन्द्रिय गतस्त्व (सत्तामात्रात्मक) लयस्थानम् ॥

ह-साधो नादबिन्द्वात्मन् वाय्वात्मकेन वनमार्गेण गतस्त्वम् ।

निष्कलेन मनसा (सह) गतस्त्व निरभिमानपदम् ॥

स्वानन्द भाक्तु हे-आनन्दघन गतस्त्वम् ।

ह निरञ्जन गतस्त्व शून्यस्थानादप्युपरिस्थान (चिदाकाश-लयस्थानम्) ॥

ह-अद्वैतस्वरूप अन्त करणाद्यतीत अन्तर्धान गतस्त्वम् ।

सह-धृत्वा ह-ज्ञान गतस्त्व धर्मेरपि ज्ञानरूपम् ॥

ह केवलात्मन् स्वकीयाना समीपत परूप मपन्नस्त्वम् ।

ह-शिवनाथ स्वय गतस्त्व स्वशक्त्या-सह ॥ १६०५ ॥ ९७ ॥

श्रीशिवस्य दूरगतिमधिगत्य तदनुरागातिशय स्ववैराग्य-पुर.सर प्रस्तौति ग्रन्थकृत् सेना च ॥ ८ ८ ॥

लत्ताघातान् प्रक्षिप्य (तिरस्कृत्य) ससारे

अनुधाविष्यामि-त हे-नायिके ॥ १६०६ ॥

हंस-नादकिस् ज्यानवारस्
नालि ज्याम किस् कंतिय ।
वुफि तार्थम् हंसदारस्
पत-लारस् लतिय ॥
सूर् कंरु तंमि अंदकारस्
युस् वंरु सूरमंतिय ।
ब्रनि दारनाय द्यान् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
अथ् तीज-रूंफ् आकारस्
फेर ब्रूंठि तय् पतिय ।
पांपुरु ज़न् गत-मारस्
पत-लारस् लतिय ॥
लोल फंबकिस् अंबारस्
यंह् म्य दिचु सूरमंतिय ।
स्रह् छुम् ब्रज़् कति प्रारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१० ॥
आरवल् मक़् लोल-नारस्
दंज़-मंचु छाह् भीम सूंतिय ।
ग्रहज्यारस् छाह् मक़् आरस
पत-लारस् लतिय ॥
न्यथ् लगहा सद्वाचारस्
सथ् बासनाव् सतिय ।

(यस्य) हंसनाशात्मन विहङ्गस्य*

वसितानि वस्त्राणि सन्ति शुक्लानि ।

उड्डयन तारयिष्यति मे (उड्डीय लङ्घयिष्यति) हंसद्वाराख्यगिरिम्

अनुधाविष्यामि त० ॥

भस्म कृत (सम्पादित) तन (तदीयस्य) मोहात्मान्धकारस्य

य वृत भस्मप्रमत्तन तेन ।

(तन्यं) अहमपि धारणया ध्यान धारयय तस्य

अनुधाविष्यामि त० ॥

अमुष्य तजोरूपस्य आकारस्य

सञ्चरय पुरस्तात् अपि पश्चात् ।

पतङ्ग इव स्वात्मसमर्पण (स्वात्मार्पणगतिम्) कुर्यामस्याह

अनुधाविष्यामि त० ॥

अतिसहात्मन पिशुन क्रूरस्य

अग्निशिखा मदीयस्य दत्ता (उद्भाविता) भस्मपरिमलमत्तनानन ।

(परन्तु) आद्रत्व (प्रतिबन्धात्मक) (पिशुन) अस्ति मे अत पर कुत्र नाम प्रतीक्षिष्य

अनुधाविष्यामि त० ॥ १६१० ॥

पीतवर्णपुष्पविशष (इव) मध्य अनुरागात्मज्वलने

दग्धीभूता अस्ति मस्या हतुना ।

शीतलप्रायस्य अस्ति मध्य नदीरूपाम्व्या

अनुधाविष्यामि त० ॥

नित्य लग्नो भवय नाम मद्विचार

(यन) सत्यात्मत्व भासमान कुरु ह मति (परमशक्त) ।

* विशुद्धमस्वपरिश्रितस्य हंसनाद्यात्मनश्चिदाकाशसंचारशीलस्य शिवस्येत्यर्थ ।

स्वर् फिरम् च्यय् सेतारस्
पत-लारस् लतिय ॥
वन्दुन् कुम् पान् यारस्
अन्दुन् कुम् दतिय ।
चन्दुन् गोम् देवदारस्
पत-लारस् न्तिय ॥
यज् व्वंक्ठ खन्दर्य-नारस्
इति ऑसिथ् छुह् ततिय ।
वनवनसंय् कन् दारस्
पत-लारस् लतिय ॥
काल मारि मारि ल्वकच्यारस्
कॅरि म्य पोशन् कॅतिय ।
शेरि लागस् जटदारस्
पत-लारस् लतिय ॥ १६१५ ॥
कृष्णुन् दपृत बाल-यारस्
करिहेस् नालमंतिय ।
मेलि शंसतृर् त संगि-फारस्
पत-लारस् लतिय ॥ ९८ ॥

---

99 WHAT MĒNA AND THE PEOPLE SAID TO EACH OTHER WHEN ŚIVA DEPARTED

हर हरम्वख-वन् गोम्* ह्यथ् उमाय ।
च्यय् आनन्द-गन् गोम् ह्यथ् मायाय ॥ १६१७ ॥

---

* अस्मिन् खण्डे "हर हरम्वख वन गोम्" इति प्रतिपदान्ताभभागश्चनुपदं ।

भूतिरिव नाद प्रवर्तय मे वितन्त्रिकाया वल्लक्याम्

अनुधाविष्यामि-त० ॥

उपहर्तव्य अस्ति-मे स्वात्मा स्वात्मरूपाय

(किन्तु) समापत्य अस्ति-मे इहैव ।

चन्दन सपन्न-मे देवदारुदारुण *

अनुधाविष्यामि-त० ॥

उच्चैर्गीतिध्वनि समुद्गत स्वन्दरिनाद-नाम्नि-प्रसिद्ध-वनदेवताभ्यान

इहैव श्रुत्वा अस्ति (स) तत्रैव ।

(तद्विषयकस्य) कीर्तिगानस्य-कृत कर्णौ निधास्यामि

अनुधाविष्यामि-त० ॥

झम्पासञ्चारान् दत्त्वा दत्त्वा बाल्यावस्थायाम्

कृता मया पुष्पाणां काण्डोल्पूर-निचया ।

(तानि) शिरसि सयोजयेय-तस्य जटामुकुटधारिण

अनुधाविष्यामि-त० ॥ १६१५ ॥

कृष्णस्य (सखिभि विज्ञापनादि) कथय-नाम आतामप्रय

(यथा) कुर्यात-नाम तस्य आलिङ्गनानि ।

(पन हैमुना) सतत भविष्यन्ति शम्न (इव) न (परस्पर) स्पर्शसलि

अनुधाविष्यामि त० ॥ ९८ ॥

लोकोक्तिर्मेनया सह निर्याणकाले शिवयो ॥ ९९ ॥

सखाय द्रस्युपात्त-यन गता मम प्रतीता उमायाः ।

शिव इव आनन्दघनोऽभूत गत मम प्रतीत्वा मायाम् ॥ १६१७ ॥

* चन्दन सम्मार्द्र देवदारु [illegible]

राम रामराटन् गोम् ह्यथ् मौताय ।

नर-नारायण् गोम् तपच ज्याय ॥

अगिसुंय् कति छ्यन् गोम् तसङ्ग माय ।

वन क्याह् वतन् गोम् अथ् गृङ्ग-ग्राय ॥

अन्दकार् अर्पन् गोम् अहन्ताय ।

निर्मन् दिथ् त म्वन् गोम् व्यपासनाय ॥ १६२० ॥

मिलनाविथ् द्वन् गोम् दिथ् निश्ठाय ।

दृष्टि-तल सज्जन् गोम् मझ् दारनाय ॥

स्वफल् प्रद्यन् गोम् गरि याम् द्राय ।

विश्वरूफ् ह्वन्-ह्वन् गोम कुज्ञ नाथ ॥

दृष्टि-तल त्रिबुवन् गोम् मझ् तुर्याय ।

कृष्णस् पत मन् गोम् ब्वंजू राधाय ॥ ९८ ॥

---

100. LAMENTATION OF MĒNĀ ON ŚIVA'S DEPARTURE.

च्यय् विन् कंह्नि यन् ह्यक गुज़राविथ्

कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥ १६२४ ॥

अज्ञानंय् कुम् वथ् रावराविथ्

कोचन् मझ् फिरनाविथ् म्य ।

च्वफेरस् कुन्तम् ब्वञ् वथ् हाविथ्·

कस् गोख् चांविथ् हे-शंभो ॥ १६२५ ॥

अंनु कुस् त पकनस् ह्त-ब्वञ वन छ्यम्

पत छ्यम् लारान् मन-कामना ।

श्रीराम रामरावणाव्योपत्यकातीत्रप्रदेश गतो-मे गृहीत्वा सीताम् ।

नर-नारायण गतौ-मे तपस स्थाने (बदरिकाश्रमे) ॥

अर्जुनश्च कुत्र-नाम छेद सपन्नो मे तस्यैव मौल्या ।

कथयिष्यामि किं वृत्त सपन्न-म अस्य शून्य-स्थानस्य ॥

अन्धकारमित्र समर्पित सपन्न-मे अहन्ताया ।

निर्गुणता दत्त्वा गुण च गतो मे उपासनाया ॥ १६२० ॥

सगमय्य द्वौ गतो-मे दत्त्वा निगुणम् ।

दृष्टित-एव मज्जन गतो-मे मध्य धारणाया ॥

समुत्पन्नसत्फल सदक्षिण सपन्न-मे पृष्ठात् यावत् निर्गताहम् ।

जगद्रूपत्व सत्यशे सपन्न मे एकस्या अवस्थाया ॥

दृष्टित-एव त्रिभुवन गत-मे मध्ये तुरीयाया ।

कृष्णस्य (विष्णा ग्रन्थकर्तुश्च) पश्चात् मन गत-मे शुद्धशम्भिकाया राधिकाया ॥ ९९ ॥

मेनाया उक्ति ॥ १०० ॥

त्वामेव विना येन-प्रकारेण दिनानि शक्नुया व्यत्येतुम्

क गतस्त्व परित्यज्य ह कल्याणमस्त्र ॥ १६२४ ॥

अज्ञानमेव अस्ति-मम सत्यमार्गे विनाश्य (विमार्य)

अस्थाना मार्गविशेषाणां मध्ये परिधाप्य मा (स्थितम्) ।

मनुष्य निमानय(निरर्गय)-नाम मे अधुना मार्गे प्रदर्श

क गतस्त्व० ॥ १६२५ ॥

मम अस्मि न साधनाय शान्त माता मस्मि मे

पश्चात् अस्मि म धावन्ती मनसा धामना ।

भ्रूव्या गछुनु म्य ज़्य पथर् पाविथ्
  कस् गोख् चाविथ् हे-शभो ॥
दया च्यान्य् श्राय् श्रज्-ताज़्य् थ्यकान्
  यथ् मंज़िलस् लूख् पकान्-गैय् ।
कंवस् प्यठ् छुख् म्य चलान् माविथ्
  कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
जय-संस्ति ज़्यथ् श्रथि श्रोसु दय-लोनुय्
  बूजिथ् ज़ोनुय् न च्योनु महिमा ।
सत्य-देव कति ज़ोनुख् पर्जनाविथ्
  कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
कौरि-मझ़ खार् म्योनु ब्वंडुमंतु पानंय्
  भगवान दयावानंय् छुख् ।
यिथु न दय् नावस् गछय् मन्दछाविथ्
  कस् गोख् चाविथ् हे-शंभो ॥
कायाय कांठिस्-प्यठ् छुस् ब्वह् खसिथ्
  रोज़ुनु त वसिथ् प्यंनु छुस् कूठु ।
दर्मस् ज्ञानस् निम् म्वकलाविथ्
  कस् गोख् चाविथ् हे-शभो ॥ १६३० ॥
छुस् वोतुमंतु नव शमुशेरि दंद्यं ·
  थगिथ् छुस् मुह न्यंद्यं मझ़ ।
च्याज़्र ज़ेरि रंस्तु छुस् छाक्यम् बुज़नाविथ्
  कस् गोख् चाविथ् हे-शभो ॥

आगत तव-कि गमन मा ते भूमौ निपात्य
क गतस्त्व० ॥

दया (दयालुता) त्वदीया आगता वय अद्य पर्यन्त विकत्थमाना
यस्मिन् मयायके जना अगच्छन् ।

अवनस्य पृष्ठे असि मा चलन् सवेग
क गतस्त्व० ॥

क जयनशील सवेव हस्ते (आयत्त) आसीत् (न) कर्मभाग्यम्
श्रुत्वा ज्ञात न (श्रोतु न शक्ता वय) तव माहात्म्यम् ।

हे सत्यस्वरूपदेव कुत्र नाम अभिज्ञातस्त्व उपलक्षितुम्
क गतस्त्व० ॥

कूपमध्यात् उद्धारय मदीय त्रुटित आत्मानम्
हे भगवन् महादयालु असि त्व (यत)।

यया म इद नामधेय गच्छेय छेपयित्वा
क गतस्त्व० ॥

कायात्मनि शून्यपृष्ठे अस्मि अह आरूढा (आरूढ)
आस्थान च निपात्य पतन (च) अस्ति मे कष्टम् ।

धर्मार्थे (धर्मगौरवेण) ब्राह्मण नय मा उन्मार्च्य
क गतस्त्व० ॥ १६३० ॥

अस्मि अह समाप्त समीप अग्र धाराया
सुप्त अस्मि मोहात्मिकाया निद्राया मध्ये ।

त्वदीयया प्रेरणया विना क शक्नुयात्मा उद्बोधितुम्
क गतस्त्व० ॥

रुग्निथ् म्य चॅलुइम् डीग्निथ् बावॅथ्
न्यथनॅन्सिथ् ओँठ वावॅथ् कुम् ।
स्यदॅच-द्वन्दु व्यामाह् यवुन् पैरॉविथ्
कस् गोख् चॉविथ् हे-शंभो ॥
नफ्चॅन्‌् वॉकॅ् थ्यम् तंबलॉविथ्
दय-नाव् च्योनु मंशरॉविथ् म्य ।
कस् छ्यक पनुनु दयु छाल् बॉविथ्
कस् गोख् चॉविथ् हे-शभो ॥
रंनु कुस् प्योमंतु मङ्ग मैदानस्
श्राशावानस् म यूतु शारनाव् ।
अद्दा दि्‌हम् ना श्रनिथ् मननॉविथ्
कस् गोख् चॉविथ् हे-शभो ॥
क्षणस् च्य् यूतु दीन् गंङ्गरॉविथ्
मो कुन् चॉविथ् लूकन् नाऩ् ।
विस्तरपॅन् निन् खख् शावनॉविथ्
कस् गोख् चॉविथ् हे-शंभो ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

---

101 PRAISE OF AND PRAYER TO HARI HARA.

क्षंपा कर्तम् हरि:-हरय्
व्वह् कयाह् करय् शोर् ॥ १६३६ ॥
नूसिथ् प्योमंतु कुस् चुज्ञरय्
खंतुमंतु कम् वॅडु योह् ।

मथित्वा मा चलितस्त्व-मा दृष्ट्वा भावन

नग्नप्रायस्यैव (मम) पुरस्तात् वायु अस्ति-मे (मुखवायुर्गन्तु निसरति)।

छिद्रात्मक वसन निधेहि-मयि आभूष्य

क गतस्त्व० ॥

उदरपूर्तीच्छात्मा भ्रमम् अस्ति-मे चञ्चलीकृत्य

ईश्वर-नाम त्वदीय विस्मार्य माम् ।

कस्मै शङ्कया स्वकीय ईदृक् वृत्त प्रकटीकर्तुं (अभिप्रायेण)

क गतस्त्व० ॥

कुकर अस्मि पतित मध्ये दीर्घस्थलप्रायदेशस्य

धृताश मा इयत् प्रतीक्षय (माम्)।

(तदर्थं) अद्धा दास्यसि-मे स्वित् (या) आनयिष्यति-त्वा सान्त्वयित्वा

क गतस्त्व० ॥

(अन्यकर्तुं स्वनिवदन) कृपणाय (मा) त्वमत्र इयन्त दीन सफलय

मा-नाम प्रक्षिप परित्यज्य लोकाना आयत्ततायाम् ।

ईश्वरार्थं नय-त (मा) सुख प्रापय्य (अनुभाव्य)

क गतस्त्व० ॥ १६३५ ॥ १०० ॥

पुनरेकत्वेन वर्त्तमानौ हरिहरौ समुपलभ्य स्वप्रार्थनपूर्वक स्तौति ॥ १०१ ॥

कृपा कुरु-नाम-मयि हे-हर्यभिन्नहर

(तत्र) अद्य किं नाम करिष्यामि हतम्* ॥ १६३६ ॥

श्रान्त्वा निपतित अस्मि स्थविरेण

आरूढ अस्ति-मयि महान् भार ।

* सर्वथा प्रमकर्मव्यतपायोऽस्मीति भाव ।

दय् पञ्चालस् क्यथ-पाठि तरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आर छुह् वज़ान् ब्वगनि दरय्
 वार छुह् करान् शोर् ।
.छूप छुह् करान् समन्दरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
वनि वनि यंच गोस् छुंच अन्दरय्
 ननन् जन छुस् प्योह् ।
छूपि-हंन्दु खख् दिम् योगेश्वरय्
 ब्वह क्याह् करय् ज़ोर् ॥
पख छम जर्यमच छुम् जरज़रय्
 बन्योमंतु छुस् सोर् ।
ह्यूनु छुस् खरन्-हन्दि आरचरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥ १६४० ॥
सग्वख् रोज़्नम् श्याम-खन्दरय्
 प्रवाथ् छिवु चपोर् ।
पपोशस् यियु न दह् लगि दरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥
आवास च्यानि-स्त्य् गोमंति छिह् खरय्
 अन्तःकरन् चोर् ।
म्य वास् प्रकाश-हंफ् ईश्वरय्
 ब्वह् क्याह् करय् ज़ोर् ॥

ईदृशस्य (सभारात्मन) पञ्चालगिरे येन प्रकारेण निस्तीर्णो-भवयम्

अह कि नाम० ॥

(ईदृशावस्थाया) गिरिसरित् अस्ति प्रवाहध्वनि-कुर्वन्ती उत्तानन मार्गगति-विशेषेण

सुष्ठु अस्ति कुर्वन्ती महाकोलाहलम् ।

मौन अस्ति कुर्वन् (कुर्वन्ती वा) समुद्र (समुद्र प्राप्य वा)

अह कि-नाम० ॥

उक्ता उक्ता अतिशयन सपन्ना-ऽह नि सार अन्तरेव

ध्यातीभवन् इव अस्मि अतिमूढ ।

मौनविधानस्य सौख्य देहि-मे हे योगेश्वर

अह कि नाम० ॥

पक्षा (इन्द्रियोल्लासा) सन्ति-मे स्वर्णोट्टङ्किता (इव), अस्ति-मे भीतिहतत्वम्

सभूत अस्मि मयूर ।

कुरूप अस्मि पादसबन्धिना अतिहतत्वेन

अह कि-नाम० ॥ १६४० ॥

प्रत्यक्षीभूत तिष्ठ-नाम-मे ह-श्यामसुन्दर

प्रभातकाल इव परित ।

पद्मपुष्पस्येव यथा न दिवस सयुक्तो-भवेत् निरोधे

अह कि-नाम० ॥

आभासेन त्वदीयेन ममागमानि सन्ति विकासस्थैर्यम्

अन्त करणानि चत्वारि (मनोबुद्ध्यहङ्कारचित्तानि) ।

मम अनुभवगोचरो भव प्रत्यक्ष प्रकाशज्योति -स्वरूप हे-ईश्वर

अह कि नाम० ॥

अ-ग्वन् व्वलगिथ् कुख् शंकरय्
 शक्तिय चाञ्ज़ कुस् लोह् ।
श्रंगुनिस् दंगनाव् कुनिय् वरय्
 व्वह् क्याह् करय् शोर् ॥
चरगुं जन् म फिर् गर गरय्
 दह् बाजिगार् छा सोह् ।
दुबार म डाल् प्यठ् वाल्-दरय्
 व्वह् क्याह् करय् जोर् ॥
अन्दर् चानिथ् ज्ञान गरय्
 हावुम चूंयमु पोर् ।
तथ् मञ्ज़् ऋजिथ् आनन्द् वरय्
 व्वह् क्याह् करय् जोर् ॥ १६४५ ॥
कृष्णस् सुचराव् बावकि वरय्
 कुनिय् वरय् तोह् ।
दय् नर्थ छाथ् चाय् बनि अमरय्
 व्वह् क्याह् करय् शोर् ॥ १०१ ॥

---

102 PRAISE OF AND PRAYER TO HARI HARA.

मनम्वल् यित ध्यान नित स्योनु मन्
 गुह्यिपूंङु* बनि काचवोटाह् जन् ॥ १६४७ ॥
शय-संमु वय मंग्राविं छन्-छन्
 प्रावनावि र्फक् प्योनु सनातन् ।

---

* गुह्यिपूंङ्, मन्म कोटविराव क्वावर्थ मोऽसि वा गोशर्यम गुम्फिको विभाग
[illegible] मुह परविमुम्फिमीस्दाप्याविका ।

त्रीन् गुणान् अतीत्य असि वर्तमान हे कल्याणकर

शक्तिः तव अस्ति मलघ्न ।

(मृगमित्र) एकगुणा सामारिकगुणक द्विगुणा कुरु मा (मोक्षसौख्यगणक कुरु) एवमेव वहनेन (वशप्रदानेन)

अहं किं नाम० ॥

शारिमात्र (गोट) इव मा सचालय गच्छ गच्छ

अयं कुद्रकरणशील अस्ति किं दृढ ।

पुनर्वार मा प्रक्षिप पृष्ठं प्रथमकच्चादिमगृह (जनुरर्थ उत्तर)

अहं किं नाम० ॥

अन्तरेव प्रवश्य चानात्मनि गृह

प्रदर्शय चतुर्थी पुरम्* ।

तस्य मध्ये स्थित्वा (स्थिरतया) परमानन्दं अधिगमिष्यामि

अहं किं नाम० ॥ १६४५ ॥

कृपाख्यस्य (मम) उद्घाटय भक्तिरूपस्य द्वारस्य

एषेनैव आवर्तन (वशप्रदानेन) अर्गलम् ।

अस्मिन् सद्मनि सह धृत्वा त्वामत्र निवास करिष्यति हे अमर

अहं किं नाम० ॥ १०१ ॥

पुनरपि प्रार्थयति ॥ १०२ ॥

साम्मुख्यभाव आरात्छ नाम स्वध्यानेन नय (वशीकुरु) मदीय मन

कीटविशेष (भूमावप्ययमयगतिमान्) सपरस्यति पुत्तिका (पक्षि विशेष) (अतिशीघ्रखगतिसमर्थ) इव ॥ १६४० ॥

जयमेव फलयन् भय विस्मारयिष्यति अशमशम्

प्रापयिष्यति रूप त्वदीय सनातनात्मकम् ।

---

* अष्टापदचतुष्कर्या प्रापय । जाग्रदाद्यवस्थाचयातिरिक्तां तुरीयपद प्रापय ।

त्यय् ब्वद् मन् प्रान् करनावि अर्पन्
गुह्यिर्यूझ् बनि काचबोटाह् जन् ॥
आंविश पनझ् म्याझ् राय् मझ् गन्
म्यानि म्बख पनझ् रोचि कर् वर्तन् ।
उन्मत्त-ब्वद् म्यान्य् छोगस् अन्
गुह्यिर्यूझ् बनि काचबोटाह् जन् ॥
कंघु न अंद्रेह् रोज़्या म्यलि दजि वन्
यंचि मझ् छ्रा चोजाह् वासन् ।
सूर्यस् निश छ्या गट ठहरन्
गुह्यिर्यूझ् बनि काचबोटाह् जन् ॥ १६५० ॥
ननिसंय् वल् वर्-दिनकु वर्दन्
मंगरन् कुह् ताले प्यठ् मंगरन् ।
सोत रोज़्या कुलु हंरमंतु-पन्
गुह्यिर्यूझ् बनि काचबोटाह् जन् ॥
अद् क्याजि कुख् दय-गथ् छावन्
म्यलि नारंद कुय् वोजनावन् ।
तिथि ग्वन स्वनरस् म्यकनावन्
गुह्यिर्यूझ् बनि काचबोटाह् जन् ॥
दया च्यान्य् पाफ् ग्रन्य् छ्या गंझरन्
पथ-कालि प्यठ आय् थ्यकनावन् ।
कृष्णस् अय् प्रश्नस् ब्वत्तर् वन्
गुह्यिर्यूझ् बनि काचबोटाह् जन् ॥ १०२ ॥

चित वृत्ति मन प्राण (च) कारयिष्यति स्वसमर्पितम्

कीटविशेष ० ॥

समावेशेन स्वकीयेन मदीयस्य अनुभवस्य मध्ये घनीभव

मदीयया द्वारा स्वकीयाया मत्वा कुरु प्रवृत्ति (वर्तनम्)।

उन्मत्तभूता-वृत्ति मदीया स्मृति (समाधान) आनय

कीटविशेष ० ॥

शुष्क च आर्द्र अवशक्ष्यति कि यदा दग्ध भविष्यति वनम्

ज्वालाया मध्ये अस्ति कि वस्तुमात्र भासमानम्* ।

सूर्यस्य समीपे अस्ति कि तमिस्र स्थिरीभवत्

कीटविशेष ० ॥ १६५० ॥

नग्नस्य आच्छादय वरप्रदानात्मक वसनम

(यत) नग्नाना (विरागिणा) अस्ति भाग्य प्रभु पर्वतानाम् ।

वसन्तकाल स्यास्यति कि वृत्त जीर्णपतितपर्ण

कीटविशेष ० ॥

तर्हि कुत असि स्वैश्वर्य प्रदर्शयन्

यदा नाम नारदर्षि अस्ति त्वा श्रावयन् (विज्ञापितवानिति प्रसिद्धम्)।

(यत) तादृशन गुणेन (युक्तस्य) स्वर्णकारस्य मुक्ति-कुर्वनसि

कीटविशेष ० ॥

दयालुता त्वदीया पाप पुण्य (च) अस्ति कि समतयन्ती

(इत्यमेव) पूर्वतनकालात् प्रभृति आगता (पुराविद) श्लाघ-माना (प्रशसन्त)।

कृपालव्यस्य (मम) अस्य प्रश्नस्य उत्तर कथय

कीटविशेष ० ॥ १०२ ॥

---

* ज्वाला हि करीषदारुतृणादिरूपाकारमपास्य दहति भाव ॥

103 EXHORTATION BY THE AUTHOR TO ATTAIN SALVATION BY MEANS OF YŌGA PRACTICES

सतच वति पव् सथ् बूमिकाय ज्ञान्
ब्रह्मरन्ध्र-गगनस् स्वस् साविदान् ।
मिलविथ् ज्ञान् ध्यथ् चन्द्रम सूर्य प्रान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५४ ॥

दशमोद्वार-किनि वार कड् अमान्
सुषुम्ण-मार्गकि सफार सान् ।
वासनिय् वासना व्यपासना मान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६५५ ॥

नलौश्वरिय सोदु योगाह् ज्यान्
द्वादशान्त मण्डलस् वातनोवु प्रान् ।
अनाहत-शब्द् बुकु प्रनव् सनिदान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

शब्द-प्रकाश-दिप्थ् श्वासूस् प्रज्ञलान्
स्वठ्कय्-ब्रत निर्मल् थासान् ।
निष्कल् शशि-कलि अमृथ् च्यवान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

पञ्चदश कलाय कल्पना गलान्
षोडश-कला श्वोवू स्वचान् ।
पूर्न् अमावस्य कृत-शेष् ज़न् रोशान्
प्रावनाविय् योग् परमानन्द-स्थान् ॥

ग्रन्थकृत्-उक्ति ॥ १०३ ॥

सत्यस्य मार्गे सञ्चरस्व सप्त भूमिका जानीहि*

ब्रह्मरन्ध्राख्ये चिदाकाशे आसद्य समाहितो भूत्वा ।

मनमध्य जानीहि चित्त चन्द्रमस सूर्यं प्राणान्

(तादृश) प्रापयिष्यति त्वा योग परमानन्दस्थानम् ॥ १६५४ ॥

रेचपूरकोद्धारक्रमेण सुष्ठु निष्कासय अत्यौत्सुका (फलितालुकफलो भव)

सुषुम्णाख्यनाडीमार्गस्य विस्तारेण (विकासेन) सह ।

(यत्र) भासमाना भवस्य वासना (तामेव) उपशमन मानय

प्रापयिष्यति त्वा योग० ॥ १६५५ ॥

ललीश्वरीनाम्ना प्रसिद्धया (अपि) साधित योग शोभन

द्वादशान्त नाम्नि मण्डले (ब्रह्मरन्ध्र) समापित प्राण ।

अनाहतशब्देन (शब्दरूपो वा) समीक्षित प्रणव सन्निधान

प्रापयिष्यति त्वा योग० ॥

(हसति) शब्दस्य प्रकाशरूपा दीप्ति आसीत्तस्या प्रज्वलन्ती

स्फटिकत्वादपि निर्मला भासमाना ।

निष्कलतया (निरर्गलतया) शशिकलया (भालदशस्यया योग प्रसिद्धया) अमृत पिबन्त्या

प्रापयिष्यति त्वा योग० ॥

पञ्चदशकलयास्तानन कल्पना (वासनात्मिका) नश्यन्ती (यथा)

षोडशी कलात्मिका केवल अवशिष्यती ।

पूर्णीभूय अमावस्याया हुतशय इव तिष्ठन्ती

प्रापयिष्यति त्वा योग० ॥

---

* सप्तभूमिका नाम ज्ञानस्य शुभेच्छा विचारणा तनुमानसा सत्त्वापत्तिरसंसक्ति पदार्थाभाविनी तुर्यगाख्या ॥

इड़्य् गव् परमशंखच-टेविय-रन्दु द्यान्
परम-दाम् अपूर्व परम-स्थान् ।
अपर् परापर् परपद् प्रदान्
शावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥
ग्यत् गत् ज्ञान् तय् सुशख् गव् विज्ञान्
शब्द-प्रकाशस् कुह् च्यमत्कावान् ।
नंनु वासनाव् कृष्णस् दयु निर्वान्
शावनाविथ् योग् परमानन्द-स्थान् ॥ १६६० ॥ १०२ ॥

---

104. THE WOMEN, AS GŌPIS, SING KṚṢṆA'S PRAISES

कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़्य्
न्यसंफ् शबन् न्यंन्द्रि-हच़्य् ॥ १६६१ ॥
नच़न् नच़न् वनन् छ्यह् वच़न्
अन्दस् त मञ्जस् पानय् कुह् नच़न् ।
श्यामस् क़ारान् अंक्रि गय छ्यच़्य्
कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मच़्य् ॥
तारा-मंडल् ज़न् आस शूबन्
मुनीश्वरन् सन् औसु लूबन् ।
ग़ह् अज़्र ग्रथ् चंलु त अंसि आस कचय्
कृष्णस् क़ारान् अंसि गय मचय् ॥
तिम अज़्र ज़न् आस सूर्य-चन्द्रम्
पानस् संतिन् कंरुनाय् संगम् ।

इदमेव सम्भवति परमशक्ते-श्रीदेव्या-परमविद् (उत्पद्यमान) ध्यानम्

परमस्थान अपूर्व (लोकातीत) परमानन्द(ब्रह्म)स्थानम।

अपरात्मक परापरात्मक परपद प्रधानम्

प्रापयिष्यति-त्वा योग ० ॥

घृत (तद्रूप) अस्ति ज्ञान पुन गन्ध अस्ति विज्ञानम

शब्द-प्रकाशावस्था अस्ति प्रकाशयन्।

(तदेव) प्रयत्न प्रकाशय कृष्णाख्यग्रन्थकर्त्रे ईदृश-एव निर्वाणम्

प्रापयिष्यति-त्वा योग ० ॥ १६६० ॥ १०३ ॥

स्वस्मिन् गोपीत्वमारोप्य पुन. कृष्णमुपलभ्य जन्यस्त्रियो गायन्ति ॥ १०४ ॥

कृष्ण अन्विष्यन्त्य वय सपन्ना उन्मत्ता

अर्धकाले रात्रे निद्रया-हता ॥ १६६१ ॥

नर्तित्वा नर्तित्वा कथयन्त्य स्म वचनानि

अन्तभागात् मध्यभाग च स्वयमेव अस्ति तत्त्वम्।

सायन्तनकाले अन्विष्यन्तीना न अतिशी सपन्न शुक्रवर्ण (अति-प्रतीक्षाग्लान्या)

कृष्ण अन्विष्यन्त्य वय सपन्ना उन्मत्ता ॥

तारकाना-मण्डल इव आस्म वय शोभमाना

(यद्दर्शनेन) मुनीश्वराणा मन आसीत् लोलुभम्।

हृ-एव गाव्यौ सह-कृत्वा पलायित नु वय आस्म वहन

कृष्ण अन्विष्यन्त्य ० ॥

त हृ स्त्रियो इव श्रान्ता सूर्यचन्द्रमसौ

(यत) त्वन सह वृत्तान्त तया सयोग।

पाताल् वक किन आकाश् खचय्
    क्रष्णस् कारान् अंसि गय मचय् ॥
तिहन्द्यन् कर्मन् छुह् गै-जै-कारय्
    दय् प्योख् नाजन् खरीदारय् ।
नखस् ह्यचन् त जाङ्गन् त्वचय्
    क्रष्णस् कारान् अंसि गय मचय् ॥ १६६५ ॥
पंकितव् हन्-हन् वंनि दिथ् चावव्
    कदम् तंमि-संन्दि कुनि पङ्गावव् ।
प्रयम हचय् छुह् मच गामचय्
    क्रष्णस् कारान् अंसि गय मचय् ॥
दय् दोङ्गराविय् कारनि द्राय
    राधा-क्रष्णस् ह्यय् तिम आय ।
पूर्न् सँपन्न आसिथ् छुचय्
    क्रष्णस् कारान् अंसि गय मचय् ॥
दयय्-पाठिन् क्रष्णस् म्यम् हाव्
    विरणवर्पन् म्याङ्ग थ्यनंष् कन् थाव् ।
राधा वनिय् मस्त्-वाग् नचय्
    क्रष्णस् कारान् अंसि गय मचय् ॥ १०४ ॥

THE AUTHOR CALLS UPON HIS HEARERS TO WORSHIP KṚṢṆA

क्रष्ण् क्रुर् मस्त् हमि-हमि मो-मो
    वनि थिन मम क्याङ्लि मो-मो ॥ १६६८ ॥

पाताललोके अवतीर्णा किं वा आकाश आरूढ

कृष्ण अन्विष्यन्त्य० ॥

तमवर्त्मिना सत्कर्मणा भाग्याना अस्ति जय जय कार-एव

(याचा) इदृश ममापन्नस्तया ललिताना ग्राहक म ।

स्कन्धयो (पृष्ठे) सगृहीतास्तेन पुन न्यातास्तेन लब्धा एव

कृष्ण अन्विष्यन्त्य० ॥ १६६५ ॥

समागच्छत प्रतिदेशाश मार्गणानि दृष्ट्वा त्वत्याम

पादचिह्नानि तस्य कुत्रापि उपलप्स्याम ।

प्रेम्णा सत्यासा स्म उन्मत्ता सपन्ना वयम्

कृष्ण अन्विष्यन्त्य० ॥

इत्यमेव आध्याय अन्वेषणाय निर्गता

राधाऽभिन्नकृष्ण गृहीत्वा ता आगता ।

परिपूर्णा सपन्नास्ता भूत्वापि निस्सारा

कृष्ण अन्विष्यन्त्य० ॥

इत्थ प्रकारेणैव कृष्णास्यस्य (मम) मुख प्रदर्शय

परमेश्वराय मम विश्वासं कर्णे निधेहि ।

राधास्वरूप भूत्वा मध्यभागे नर्तिष्यामि

कृष्ण अन्विष्यन्त्य० ॥ १०४ ॥

पुनरपि कृष्णमुपलभ्य प्रार्थनस्तुति ॥ १०५ ॥

कृष्ण एव असि मध्ये (अन्तरात्मा) प्रयश (सर्वस्मिन्नगति) भाम

उपलक्षण समागच्छ नाम मनोरूपाया सक्षिप्या भाम ॥ १६६९ ॥

सोज़य् ब्रह्म-जन्मुकु मज़िमुयोरु
    पासाह् प्ययिय् यिख् त न-त छ्रा म्य शोर् ।
व्यचार पुछ् च्य सूत्य् श्मनि लो-लो
    वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७० ॥

योगक्रिस् बामस्-प्यठ् म्य खारनाव्
    दह् तार मञ्ज़् छ्टि म्य मो प्रारनाव् ।
म्यख् हाव् तन् लाग् तनि लो-लो
    वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

रोक्षि छिम् च्यय् निश् वातनस् कूंति
    ज़ोर निम लडिथ् ह्यथ् पानस् सूत्य् ।
च्यय् रसु न-त क्याह् म्य वनि लो-लो
    वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

शरनागत-वत्सल् छुय् नाव्
    दर्मस् दथ् नावस् म मटकाव् ।
वीर-दर्मय् च्योनु ननि लो-लो
    वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

काम-क्रूद्-लुब-मुडनु शिशुपाल्
    ज़ेननि आव् म्य कस् वन हाल् ।
ज़ोर् निम् यिम् ओर-कनि लो-लो
    वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

बक्त-वत्सल छुख् बंडु बल-वीर्
    म्यकलाविथ् निम कंह्हम् गोर् ।

प्रययिष्यामि ब्राह्मणजन्मत्वमत्र (ब्राह्मण) मध्यवर्तिमिदेशहरम्

माननच्छा ममापतेच्चेत्तव आगमिष्यामि तु अन्यथा अस्ति-कि मम सामर्थ्यम् ।

विचारस्य कृते त्वा मह आनयिष्यति नाम

उपलक्षणे ममागच्छ नाम० ॥ १६७० ॥

यागात्मनि गृहार्ध्यपुरपटल मा आरापय

दिवसाना त्रितयमात्र मध्ये अवशिष्ट मम मा प्रतीक्षय ।

मुख प्रदर्शय तत्र समागमय तस्वा नाम

उपलक्षणे ममागच्छ नाम० ॥

रक्षका (निराधका) सन्ति म तवैव समीपे प्रापणार्थं कियन्त (बहव)

आग्रहेण नय मा हठेन गृहीत्वा स्वेन सह ।

त्वामेव विना अन्यथा कि मम सपत्स्यति नाम

उपलक्षणे ममागच्छ नाम० ॥

शरणागतवत्सल इति अस्ति तव नामधेयम्

धर्मार्थं ईदृश नामधेय मा लज्जय ।

वीरधर्म एव (सामर्थ्यं) तव प्रकटीभविष्यति नाम

उपलक्षणे ममागच्छ नाम० ॥

कामात्मा क्रोधात्मा लोभात्मा मोहात्मा शिशुपालराज

जेतुं (स्वयंवरे) आगत मा कस्मै निवर्तयिष्यामि वत्तम् ।

हठात्प्रगृह्य नय मा आगच्छ मा प्रत्यक्षप्रदर्शनात् नाम

उपलक्षण ममागच्छ-नाम० ॥

हे भक्तवत्सल असि महान् बलिपुवीर

उन्माद्य नय मा कृत एतेम निरोध (ममावरणम्) ।

आरचर् म्योनु कुस् च्य वनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १६७५ ॥

अछि लोसम च्यय् वुछि वुछि यिम्
दर्शुन् दिम् त सुत्य् पानस् निम् ।
यियु न जाह् अथ-वास् छनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

ध्यान-ज्ञाम्बवन्तस् म्य कास् हान्
वासनाय ज्ञाम्बवन्तीय सान् ।
मन-मन् नित दाजि-कनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

म्यानि मसार-यगुक्तुय् मांगू-मोलु
टंक्य् कर् जुवराव् म्यकुकु ब्योल्यु ।
वनि कुन्यनय् म्यक छनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥

तन्-खख मन्-खख याव् भावनाव्
म्यख म्यख कृप्पास कृप्प म्यख् हाव् ।
भव् म्वखियाह् भव् वनि लो-लो
वनि यित मन रुक्मणि लो-लो ॥ १०५ ॥

---

116 SONG OF A WOMAN SEEKING FOR ŚIVA

माल छाडय् हरमख-माल रभो
दिय् हरनज्ञ काल मोल डाम रभो ॥ १६८० ॥

मनोदु ख मदीय को नाम त्वा निवर्तयिष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ नाम० ॥ १६७५ ॥

अक्षिणी विश्रान्ति-मे त्वामेव दृष्ट्वा दृष्ट्वा आगच्छ-माम्

दर्शन देहि म पुन मह स्वन नय-माम् ।

यथा न जातु पाणिग्रहण (सयाग आवयो) छिन्न भविष्यति नाम

उपलक्षणे समागच्छ नाम० ॥

ध्यानात्मकस्य-जाम्बवद्दृत्तान्य मम अपनय निन्ताम्

वासनात्मिकाया जाम्बवत्या मह ।

मन स्वरूप स्यमन्तकमणि नय दायार्थं नाम

उपलक्षणे समागच्छ नाम० ॥

मदीयस्य ससारयशस (प्रार्थिनौ) मातापितरौ*

परितृप्तौ कुरु उत्पाद्य मुक्तिरूप (मुक्ताफलात्मक वा) बीजम्† ।

मदृढीभूतभक्तिरूपवत्तारा मुक्ताफलात्ममुक्तिफल निपतिष्यति नाम

उपलक्षण समागच्छ नाम० ॥

तनुमुखात्मक(भाग)मन मुखात्म(माल)भाव प्रापय न

अकस्मादेव कृपाख्यस्य (मम) त्र्यक्षरूपमुखदर्शन प्रदर्शय ।

एक (प्रधान) मुखीरूप धत्रा सपत्स्यति नाम

उपलक्षण समागच्छ नाम० ॥ १०५ ॥

शिवान्वेषणानुसारिणीस्तुति ॥ १०६ ॥

च जालरूप अन्विषिष्यामि त्वा रसगुणाख्यगिरौ च कल्याणप्रभव

स्वस्था परिहाय (इव) मृगानि प्रसा गीतागीतिविन्दान्
च उपमा ॥ १६८० ॥

---

* ममारे पितरौ दुग्धस्य यश क रूपम ।

† भोक्तृभोग्यौ बिन्दु इति भाव ।

निर्नय नथि नुनरच दिमश्राय वॅनि
    बाव-वठि-वठि वेरि-वेरि सॅनि त ब्वगॅनि ।
सोहम् हर्‌मुख पनुॅाल ग्रंभो
    वाल क्राडथ् हर्‌म्वख-वाल ग्रभो ॥
शहर गाम छ्यथ् सैर्-करनस् कम्स ताॅह्
    खसि वसि छ्यथ् प्रान्-अपान क्रुटवाॅह् ।
फेर् ब्वन्दच ख्यन्दि-हन्दि माल ग्रंभो
    वाल क्राडथ् हर्‌मुख-वाल ग्रंभो ॥
यार-वल् छ्यथ् सूॅत्य् बकी-बाव् ग्रंभो
    ग्रक्ति-पातच डूॅग तथ् नाव ग्रंभो ।
वायनस् किह् यथ् भैरव्-विताल ग्रंभो
    वाल क्राडथ् हर्‌म्वख-वाल ग्रंभो ॥
बाल प्रारान् प्यठ् गंग-ग्रारन् छ्यस्
    लार्-तर्फस् ग्यथ् पत लारन् छ्यस् ।
गग-बल छ्रग्य स्य संगर्-माल ग्रंभो
    वाल क्राडथ् हर्‌म्वख बाल ग्रंभो ॥
तीज-रॅपुक् ग्यान्युक् कुस् पन-पॉपुर्
    ज्योति-रॅप लोल-नार ग्यानि सूर् मल ।
देह-ग्रन्दकार्-लय् ग्य-पथ जाम ग्रंभो
    वाल क्राडथ् हर्‌म्वख-वाल ग्रभो ॥ १६८५ ॥
लोल-नार ग्यानि दॅजू-मॅचू छ्यम ग्रारमन्
    बमाटार वार वार वसत यार-बम् ।

निर्णयान्वविपिने नुनर्-नामग्रामप्रदेशस्य दक्षा-त मार्गगानि

भाजनात्मकूलेषु-कूलेषु प्रति नैजसीमारोधामि (यत्र) निम्नप्राया-देशा उन्नतप्रायाश्च ।

मोग्द (इत्यंत्र) दरमुखाख्ये पार्वतीयस्थले हे-शम्भो

क्व व्रजन्य अन्विष्यामि त्वा दरमुखाख्यगिरौ हे-शम्भो ॥

प्रतिनगर प्रतिग्राम अस्ति-तैः सञ्चारकरणस्य को-नाम विलम्बः

आगोडु अवरोद अस्ति न प्राणापानरूपा अल्पनौका* ।

सचरस्य चित्तात्मिकाया सिन्धुनद्या कुल्याया हे-शम्भो

हे-व्रजन्य अन्विष्यामि त्वा० ॥

सति ग्रीक्नदीसानादिस्थान सन्ति-तैः (नात्र) सगता भक्तिप्रभावना (च) हे-कल्याणप्रभव

(यत्र) शक्तिपातात्मिका (अनुग्रहात्मिका) महानौका पर नौका हे-शम्भो ।

नाविका (च) सन्ति यस्मिन् भैरव-सम्प्रदा यताता हे-शम्भो

हे व्रजन्य अन्विष्यामि त्वा० ॥

व्रजन्पादमपि सत्ताचमाना पशुषु सनुष्यादृष्टयौना अस्मि

लाद् (लदर) पुत्रागमान्तो त्वामेव अनु धावन्नी अस्मि ।

(यत्र तवानुधावनेन शङ्कालार्थं विक्रमिता में गिरिमाना † हे शम्भो

हे-व्रजन्य अन्विष्यामि त्वा० ॥

गैत्रामयस्यदयस्य खर्दापस्य अस्मि पतङ्ग

हे ज्योति स्वरूप समात्माग्निना त्वद्दायन भस्म परिणस्यामि पर्यन्ताः‡ ।

दहाम्यपुन्यप्रकारस्य तस्य त्वामन शार्थयिष्यामि हे शम्भो

हे व्रजन्य अन्विष्यामि त्वा० ॥ १६८४ ॥

समात्माग्निना लग्नाय भगवान्मा अस्माद व्यायन नामधर्मणिमर्शात्मिका

हे भस्मशीतात्ङ्ग इति इति अधुना नम महाशानापस्यानस्थानम ।

* [illegible]

† [illegible]

‡ [illegible]

हार् श्रार-ह्यिय् फ़्रूस कँडि-जाल शंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
ह्यस हंस पखि खार् हर्म्वख् बालस्
    थार् ह्यिहु कर् वन्दस् त च्यत-काल्लस् ।
यारिय् बुर्ज-ज्याम जोरि-शाल शभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
दश-भुज़ म्य मशि कति च्योनुय् स्यह्
    लश्य मिलनावि श्रंग्रस् सूतिन् यॅह् ।
म्वकुय् प्राव चाव श्रशज़ चाल शंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल शंभो ॥
स्वर रोज् बन् मन-कनुकुय् कन-दूर्
    राजयोग-राज़ बोज् प्रयम-साज-मन्तूर् ।
श्रज़पा जीर-बमच ताल शंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल शभो ॥
रोश-रोश ब्यह्त होश पोशनूल-गोशन्
    वानिय वनवन्-हाहू छ्यस् बह् तोशन् ।
लोल पोशन् करय् पोश-माल शंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल शभो ॥ १६८० ॥
राग-रँस्ति छुय् नाग-न्यँदृरि मैल्
    छावनस् छ्यय् त्याग-बाग-वर्य हैल् ।
ज्ञाग-खन्दर्य लाल यित माल शंभो
    बाल क़ाडय् हर्म्वख-बाल शंभो ॥

आषाढमास (मेनाख्या हारी च) अटवीमालतीम्पा विकसिताद्द-कि कण्टक-जालेषु हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥

समाधानेन हंसाभ्यामभिद्रुतान्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोपय हरमुखाख्यगिरिचैत्र (प्रतिमुख च) पर्वते

मित्र (तन्मैत्रीसगोचकर्तृत्ति) इव कुरु शीतकाले (बन्धात्वे) च ग्रीष्म(घर्म)काले (ऋतुकाले च) ।

(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जबहुमूल्यं समान ज्ञात्वा) बहु मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूप) मम विस्मृतो-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीय स्नेह (मा विस्मृतो भवत्विति)

प्रदीपवत्प्रकाशनधर्मदामखण्डविशेष संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला (येन स्नेहेन) ।

मुक्ति (मुक्ताफल च) प्राप्स्यामि परित्यक्ष्यामि (प्रस्नावयिष्यामि) अश्रुण धारा (प्रस्तिपूर) हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कर्णप्रणाविशेष

हे-राजयोगेन(राज्ञा-सता)-राजन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-रुचिरस्वरान् ।

(पुन) अजपामन्त्रविकासात्मकस्य शौरवमनाम-आनकस्य तालान् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥

शनै शनैर्गतिविशेषेण (साशङ्कमिव) आतिपुष्प-नाम समाधानन हे-जीवजीवा-त्मन् पुष्पखण्डेषु

वाटीषु गीतिकृत् वन्यशारिका (मेनात्मिका) अस्मि अष्ट मृग्यन्ती ।

(तदर्थं) प्रेमात्मके पुष्पे करिष्यामि-ते पुष्पमाला हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥ १६९० ॥

हे-वीतराग अस्मि-ते सशीतच्छायाप्रतपुष्करिणीतटनिद्रायां कश्चि

उपभोगार्थं अस्ति-ते श्यामात्मोद्यान(वर्यूए्)सुगन्धलताया आश्रम ।

निद्रावशाशीलसुन्दरी (मे) हे-परिपूत आगच्छ-नाम निमन्त्रणेन हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥

हार आर-ह्यि् ख्रूस कँडि-जाल शंभो
  बाल क़ाडय् हर्मखु-बाल शंभो ॥
ह्यस हंस पखि खार् हर्मखु् बालस्
  यार् ह्यि्हु कर् वन्दस् त अंत-कालस् ।
यारिय् बुर्ज-ज्याम जोरि-शाल शंभो
  बाल क़ाडय् हर्मखु-बाल शंभो ॥
दश-भुज़ म्य मशि कति च्योनुय् रुयह्
  लश्य मिलनावि अंग्स् ख़ूतिन् यिह् ।
म्कुय् प्राव चाव अशज़ चाल शंभो
  बाल क़ाडय् हर्मखु-बाल शंभो ॥
खर रोज् वन् मन-कनुकुय् कल-दूर्
  राजयोग-राज़ बोज् प्रयम-साज-सन्तूर् ।
अज़पा जीर-बमच ताल शंभो
  बाल क़ाडय् हर्मखु-बाल शंभो ॥
रोश-रोश ब्यह्त होश पोशनूल-गोशन्
  वानिथ वनवन्-हार्ह् ह्यस् ब्रह् तोशन् ।
लोल पोशन् करय् पोश-माल शंभो
  बाल क़ाडय् हर्मखु-बाल शंभो ॥ १६८० ॥
राग-रस्ति कुय् नाग-न्यंद्रि मेल्
  क्रावनस् छय् त्याग-बाग-वर्य् हैल् ।
लाग-खन्दर्य लाल यित मास शंभो
  बाल क़ाडय् हर्मखु-बाल शंभो ॥

आषाढमासे (मैनाख्या हारी च) अटवीमालतीम्पा विकसिताह-कि कण्टक-
जालेषु हे-शम्भो
हे-बालरूप अन्वेषयिष्यामि-त्वा० ॥

समाधानेन हंसाभ्यामभिन्नात्मपक्षदानेन (हंससमानपक्षदानेन वा) आरोपय
हरमुखाख्यगिरिशिरसि (प्रतिमुखं च) पर्वते
मित्र (तन्मैत्रीमरीचिमाप्ति) इव कुरु शीतकाले (वन्ध्यात्वे) च
ग्रीष्म(घर्म)काले (ऋतुकाले च) ।
(यथा) स्वीकृत्य भूर्जमयाच्छादनान्येव (भूर्जं बहुमूल्ये समाने ज्ञात्वा) बहु-
मूल्यवस्त्राणि हे-शम्भो
हे-बालरूप अन्वेषयिष्यामि-त्वा० ॥

हे-दशभुज (स्वच्छन्दरूप) मम विस्मृता-भविष्यति कुत्र-नाम त्वदीय स्नेह
(मा विस्मृतो भवत्विति)
प्रदीपवत्प्रकाशनधर्मदाहकखण्डविशेष संयोजयिष्यति अग्निना सह ज्वाला
(येन स्नेहेन) ।
मुक्ति (मुक्ताफलं च) प्राप्स्यामि परित्यक्ष्यामि (प्रस्रावयिष्यामि) अश्रुण
धारा (प्रस्तिपूर) हे-शम्भो
हे-बालरूप अन्वेषयिष्यामि-त्वा० ॥

स्मृतिमान् तिष्ठ भव मनोरूपकर्णस्य कर्णप्रापविशेष
हे-राज्ययोगेन (राज्ञा-मता)-राजन् शृणु अनुरागात्म-वीणादिवाद्य-
रुचिरस्वरान् ।
(पुन) अभयामन्त्रिकात्मकस्य श्रीरवमनाम्न-आनकस्य तालान् हे-शम्भो
हे-बालरूप अन्वेषयिष्यामि-त्वा० ॥

शनैःशनैर्निविशेषेण (माषद्रुमिव) आतिगुम्ब-नाम समाधानेन हे-जीवजीवा-
त्मन् पुष्पखण्डेषु
वाटीषु गोनिकृत् वन्यशारिका (मैनाख्यिका) अस्मि अद्य नृत्यन्ती ।
(नवीन) प्रेमात्मके पुष्पे करिष्यामि-ते पुष्पमाला हे-शम्भो
हे-बालरूप अन्वेषयिष्यामि-त्वा० ॥ १६९० ॥

हे-शौनरामा अस्मि ते मग्नीनज्ञापाग्रातपुष्करिणीतटनिद्राया रुचि
उपभोगार्थं अस्मि ते व्यायामोद्यान(वृत्त)सुगन्धलतायां अभ्यास ।
निष्पादयाशेषगुल्फौ (मे) हे-मग्निभूत आगाध्य-नाम निमन्त्रणेन हे-शम्भो
हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वा० ॥

पोशो-कनि दर् इन्द्रिय् नागय्
दूप-दीप-कनि मन् आलविथ त जागय् ।
शिव-पूजाय स्वथ्-शिवाल शभो
वाल छाडय् हर्म्वख वाल शभो ॥

आश वालवाश्य मञ्ज वाश-पान् वुफनाव्
अविनाश-नीलकाश्य हस-वाश करनाव् ।
डाल दिथ् कड् मुहनि जाल शभो
वाल छाडय् हर्म्वख वाल शभो ॥

वृत्तिय लज्य निर्वासन् फल्वसीन्
व्यहनाविथ् युस् जानि सुय् गव वीर ।
अन् कालन् वुफि अकि हाल शभो
वाल छाडय् हर्म्वख वाल शभो ॥

अन् वाग् दिथ छुम चिकवानुकु एस्
सन् हालन् मञ्ज् विज्ञान-विवीख् ।
मञ्ज-शाग् अन्द् मुह ज्यशाल शभो
वाल छाडय् हर्म्वख-वाल शभो ॥ १९८५ ॥

कस् कुह् मायय् सुय् करि स्योन् छिहि कार्
निष्काम् रूजिथ् करि दय् व्यवहार् ।
योग-लय् लदि दूग वगाल शभो
वाल छाडय् हर्म्वख वाल शभो ॥

अमरेश्वर अथि कुय् अनय् तृ वर
विथवपन् क्रूणन् पालना कर् ।

पुष्पाणां-स्थाने दश इन्द्रियाणि समर्पयेय-ते

धूप-दीपयोः-स्थाने प्राणान् ऊर्ध्वतो-भ्रामयित्वा च अर्पयिष्ये ।

शिवपूजाविधानेन चित्ताख्यशिवालये हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

(स्वमायात्काररूप)आशात्मकस्य जालविशेषस्य मध्यात् श्येनघाति-पक्ष्यात्मानं (मदीयं) उड्डापय

अविनाशिचापपक्ष्यात्मिका (स्वमूर्तिः) हंसवत् (हंसेति वा) भाषणानि कारय ।

अवहेलामिव दत्त्वा निष्कासय मोहरूपात् जालात् हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

सरलवासनात्मिकायां शाखाया निर्वासनात्मकं फम्बसीद्-नामकं-पक्षिविशेषम्

स्थिरीकर्तुं (उपवेशयितुं) यः जानाति (शक्नुयात्) स-एव भवति धीरः ।

तिसृषु (त्रिषु) अवस्थासु (जाग्रदादिषु) (कालेषु वा) उड्डयिष्यते एकयैव अवस्थया हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

त्रयाणां भारं दत्त्वा असि त्रिकभागस्य एकरूपः (मूलाकारणम्)*

(यत) चतसृषु अवस्थासु मध्ये विज्ञानस्य-विवेकात्मा (त्वमेकरूप एव) ।

(त्वमेव) मध्यस्थितोऽपि बहिरेव (असि) मोहात्काहम्बरे हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९५ ॥

कस्य अस्ति सामर्थ्यं स-एव करिष्यति तव सदृशानि कार्याणि

निष्कामः स्थित्वा करिष्यति ईदृशं व्यवहारम् ।

योगात्म-सदनि आरोपयिष्यति भोगात्मकं प्रासादं हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥

हे-अमरेश्वर उभयोः अस्ति-तव आश्रय (गङ्गायां पुत्रा) च तत्र

परमेश्वरार्थं (परमेश्वरमार्गं) कृपाकटाक्ष (मे) प्रतिपादनं कुरु ।

---

* [illegible] प्रधिकारणम् ।

अजगत्पाल दीन-दयाल शंभो

वाल्न कांडय् हर्स्वख-बाल शंभो ॥ १०६ ॥

— —

107 THE CHORUS OF HIMĀLAYA'S RELATIONS ON THE DEPARTURE OF ŚIVA

जै कर् जै कर् हे मृत्युंजय्

जै त्र्यम्बकय् जै-जै त्र्यम्बकय् ॥ १६९८ ॥

अश्व्-तुरगस् चावेयम् हय्

घव लव च्यानि निर्नय्चूय् नय् ॥

शय् च्यांज़् शूंज़-स्वानेय् छय्

कंमि म वथ् तय्-कंह् त कंमि लंबु पय् ॥ १७०० ॥

तंमि लंबु पय् यंमि रंटि इन्द्रिय्

जै त्र्यम्बकय् जै-जै त्र्यम्बकय् ॥ १०७ ॥

---

108 WARNING GIVEN BY THE AUTHOR. HE PRAISES THE KALI YUGA

प्रमाथ् हो चाव् श्रंछि मुचराव्

न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥ १७०२ ।

छुह् च्यमकान् आत्म-सूर्युक् गाश्

न्यरर् अन्दर् छुह् चिदाकाश् ।

मुचर् श्रंछि-दार्य मो कंपराव्

न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव ॥

च्यतंनि च्यतिनय् त्य हंहंमि कोश्

चुह् चेनान् कोम कुरु व्यपदीश् ।

हे-त्रिजगत्पालक दीनदयाकरणशील हे-शम्भो

हे-बालरूप अन्विषिष्यामि-त्वां० ॥ १६९७ ॥

हिमालयसंबन्धिनं श्रीमहादेवं प्रति निर्गमनजयस्तुतिः ॥ १०७ ॥

जयं कुरु-नः जयं कुरु हे मृत्युञ्जयमहादेव

जयः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तव ॥ १६९८ ॥

चित्त(अन्तःकरणात्मनः)-अश्वस्य शिथिलीकृता-मया (दूरगमनाय शीघ्रगमनाय वा) शिबिका

किन्तु लप्स्यामि तव निर्णयस्यैव सौभाग्योपत्यकाम् ॥

प्रदेशस्थितिः तव शून्ये (परमाकाशस्थाने) अस्ति

येन-नाम सा पदवी पर्याप्तीकृता पुनः केन-नाम लब्धः पर्यन्तः ॥ १७०० ॥

तेनैव लब्धः पर्यन्तः येन निगृहीतानि इन्द्रियाणि

जयकारः भूयात्तव जयजयकारः भूयात्तवेति-शम् ॥ १७०१ ॥

ग्रन्थकृत उपदेशोक्तिः ॥ १०८ ॥

प्रभातकालः अद्य समागतः अक्षिणी उद्घाटय

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज निद्रां मा परित्यज* ॥ १७०२ ॥

अस्ति देदीप्यमानः आन्तसूर्यस्य प्रकाशः

बहिः अन्तः अयं चिदेवाकाशो-यस्य-तादृशः ।

उद्घाटय अक्षिणी-पश्चाद्वाराणि मा निरुन्धि

निद्रां (अपि) मा-भोः परित्यज० ॥

शुक्राभमित्र प्रसृताः सन्ति कृपणाः येऽत्राः

त्वं चेतयमानः कुतो-न अपि उपदेशम् ।

* [illegible]

समय् गव् रंग् बदलियय् त्राव्
न्यन्दर् मो त्राव् न्यन्दर् मो त्राव् ॥
समय् शन् वाँड-व्यशनाह् ज़ान्
गछ्यस् यियि तियि गडुनि सामान् ।
नंबुय् नंबु पाथराह् छ्यथ् त्राव्
न्यन्दर् मो त्राव् न्यन्दर् मो त्राव् ॥ १७०५ ॥
ज्ञानुकु दीफ् प्रज़लवुनु ज़ान्
व्यचार-निचौ वुछ् शिव-स्थान् ।
वुज़िय् यियि न खयालुकु वाव्
न्यन्दर् मो त्राव् न्यन्दर् मो त्राव् ॥
संगर्-मालन् छ्यचर् सांपनु
जगय् सोरुय् छ्यतुन् नांपुन् ।
चूह् स्वख् अद्वैत ऐनस् हाव्
न्यन्दर् मो त्राव् न्यन्दर् मो त्राव् ॥
व्यद्योगाह् कर्त स्वामी स्वर्
स्वदय् पानय् दियिय् ईश्वर् ।
सुह् करिय् यियि चूह् करहास् त्राव्
न्यन्दर् मो त्राव् न्यन्दर् मो त्राव् ॥
म कर् चेर् फेर् होगस् कुन्
व्यद्योग-ज्याम नालिय् चूह् कुन् ।
व्यतस् बुज़नाव् आलंक साव्
न्यन्दर् मो त्राव् न्यन्दर् मो त्राव् ॥

काल व्यतीत अवस्था विपरिणाम समायाता

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

समय नट नाट्यव्यवहारमिव जानीहि

याथ्यमस्ति तस्य यादृक् तादृक् वस्तु साधनम् ।

नवीन एव नवीन रूपक गृहीत्वा प्रविष्ट (प्रविशति)

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥ १७०५ ॥

ज्ञानरूप दीप जाज्वल्यमान जानीहि

विचारात्मनवाभ्या पश्य शिवधानम् ।

उद्बोधित (तत उह्यमान) भवतु यथा न सकल्पात्मा वायु

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

(इहसर्वेना च) गिरिप्रशृमालाना शौक्ल्य मपन्नम्

नगात् स्वगत प्रवृत्त प्रद्योतितुम् ।

त्व मुख (स्व) अद्वैतात्मक आदर्श प्रदर्शय (प्रतिबिम्बित कुरु)

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

उद्योग कुरु नाम स्वामिन स्मर

सिद्धि स्वयमेव दास्यति ते ईश्वर ।

स करिष्यति ते (अनुग्रह) यादृश त्व करिष्यसि तस्य आदरम्

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

मा कुरु विलम्ब (चिरकाल) परितृप्तो भव स्मृति प्रति

उष्यागारपारि वसनानि काष्ठागारस्य त्व प्रक्षिप (वस्त्राणि भोगात्मकानि वस्त्र) ।

चित्त उद्बोधय आलस्य शायय

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

गक़ुन् ज़्म्यार् बंड्ू गथ् छ्यय्
फ़म स्य मागंज़् मागथ् छ्यय् ।
निराशन् पानय् गाश् छा श्राव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १७१० ॥
कर्म-ख्राव् दर्म-पादन् पाव्
गक़् आत्म-तीर्थ तन् मन् नाव् ।
वंखंच-सर प्रेम-पोड़्वाह् काव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चावं ॥
ख्यगन् चन् मक़् कुह् चूर्युम् ज्यान्
ख्यथ् च्यथ् गक़ान्-कुह् ख्यश् भगवान् ।
पतिम्-पहरस् कुह् द्युु ख्वाव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
ख्यगन् च्यन् गक़ि करुन् ब्यपवास्
ग्रहस्थ् त्यागुन् वतुन् वन्-वास् ।
कुह् वुज़्-चयन् वस् कुनुय् दय-नाव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
ख्यग-राक़स् कुह् जै-जै-कार्
दक़्य् कुह् स्यद्-दिनुकु म्यवतार् ।
चूह् वूगन् वूग् मोदंथ् प्राव्
न्यंन्दर् मो चाव् न्यंन्दर् मो चाव् ॥
गनीमथ् जान् श्रमि-मंन्दु राज्य्
कालस् प्यठ् पव् ब्यचारकु ताज् ।

गमन (जागरण) जाबार सहनी गति अस्ति न

कि-नाम तव सयोजनीय मूलधन अस्ति ।

निराशाना स्वयमेव प्रकाश अद्य समायात

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥ १७१० ॥

सत्कर्मान्मिकापुपादुका धर्मात्मपादया धारय

गच्छ आत्मात्मतीर्थं तनु मन स्नपय ।

भक्तिरूप-मरम अनुरागात्मपानीय उपभुङ्क्ष

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

(सत्यादीना) युगाना चतुर्णा मध्ये अस्ति चतुर्थं प्रशान्त

(यत्र) भुक्त्वा पीत्वा सपद्यते प्रसन्न श्रीभगवान्* ।

पाश्चात्यराशिप्रहरस्य अस्ति इदृक् स्वभाव

निद्रा (अपि) मा-भो परित्यज० ॥

युगेषु त्रिषु (सत्यत्रेताद्वापरेषु) यागमस्ति कर्तव्य तपध्यानमननम्

कृतस्यागस त्याग भवितव्य ज्ञानमन्त्राश्रमित्वम् ।

अस्ति-हि सम्प्रति (कलियुग) पयास स्मरणत ईश्वरनाम(-स्मरणम्)

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

(अस्य) पुराणस्य अस्ति (अन्त) जय जय कार

अपमय अस्ति मिद्विशनस्य (विषय) स्यतन्त्र (समर्थं) ।

त्व भागात् भुङ्क्ष (भव्वन्नपि) मोरमय प्राभृति

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

गलभ (कृतकृत्यतार्थः) भावादि कथ राजपद

त्रिरत्न प्रभु निर्धारि त्रिधात्मक फिरात्स ।

* [illegible] परमेश्वर प्रमोदन्ति अभिप्रायः इति ।

कमान् तुलत निशानाह् पाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १०१५ ॥

दयम् निश ख्यलि चुनवय् चाय्
दिचून् पठ-कनि अमिसंय् ज्याय् ।
असन्दु पानय् बच्यर् गंझ़राव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

स्वगन्-छन्दु अनुग्रकुय् अन्
तप-इंग्न पाकवन् गेय् झन् ।
यिवान् कुस् दथि ख्यगस् मझ् क्राव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

यंग़ुन् कुय् खश् यिवान् वुझ़-क्यन्
म्यदय् कुय् दय् दिवान् वुझ़-क्यन्
दथिस् वेलस् सुह् मो मशराव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

यिवान् छिय् वुछनि कम् कम् दीव्
छ्यसस् कुस् आसि वुझ़्-क्यन् जीव् ।
ख्दचू-छन्दि यार-बल छ्यस् नाव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥

फ़लय् लंजू वावक्यन् पोशन्
मुबारख् साहिबि-होशन् ।
दथिस् वेलस् करञ् छ्यन् क्राव्
न्यन्दर् मो चाव् न्यन्दर् मो चाव् ॥ १०१० ॥

धनुर्ज्यां उत्थापय (च) लक्ष्य पातय

निद्रा (अपि) मा भा परित्यज० ॥ १११५ ॥

ईश्वरस्य निकटे यत्र चत्वारि (युगानि) प्रविष्टानि

वितीर्ण तत्र आदित-एव (सभाया) अस्मै-एव (कलय) आसनस्थानम् ।

अस्य स्वयमेव महत्त्व मकलय

निद्रा (अपि) मा भा परित्यज० ॥

युगानामनुरूप अनुग्रहात्मक अन्नम्

तपारूपाग्निना पाचयन्त अतीता जना ।

सपश्यमान अस्ति-अस्मिन् अस्मिन्नेव युगे पाकपरिणाम

निद्रा (अपि) मा भो परित्यज० ॥

शयन अस्ति त मनोहर आगच्छत् सम्प्रति काल

सिद्धि अस्ति ईश्वर दत्त् साम्प्रतिको-काल ।

ईदृशाया यात्राया त मा भा विस्मर

निद्रा (अपि) मा-भा परित्यज० ॥

आगच्छन्त सन्ति निरीक्षितुं ये च दया (अचिन्त्यकृता महान्त)

मूर्तिमान् स स्यात् अधुना शीघ्र (इति) ।

सिद्धिपदे नदीरायस्थाने अस्ति (त्वदर्थं) नौका

निद्रां (अपि) मा भा परित्यज० ॥

त्रिकाल प्रकल भावात्मकानां पुष्पाणाम्

धन्यवाद (निद्रा) सम्मानना पकपाणाम् ।

ईदृश गुणम कर्तुं सक्ता भविष्यन्ति फलमथवम्

निद्रा (अपि) मा भा परित्यज० ॥ १९२० ॥

कर्म्स् ग्रन् यूलि ज्ञानावार्
कप्ण कर् पोशनूर्लनि कार् ।
प्रथम-सुंत्य् कप्ण-गौयाह् गाव्
न्यन्दर् मो चान् न्यन्दर् मो वात् ॥ १०८ ॥

---

109 THE AUTHOR PRAISES ŚIVA, USING THE WORDS OF SARASVATĪ

सरे-शामय् गरे द्रायस्
त्य कुन् आयस् हरे-शभो ।
दथिस् मायस् तमेय् चायस्
पायस् पायस् वरे शंभुः ॥ १७२१ ॥
कुह् सायम्-काल् गालन् काल्
पालन् अस्य-ह्वि-कंकाल् ।
दथिस् कालस् खरे युस् तस्
कलिकालस् वरे-शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
त्य कुन् आयस् हरे-शभो ॥
प्रद्रुमय् द्रुम् कुय् कासन्
सदाशिव् दीव् ह्यथ् आसन् ।
कुह् आनन्दुक् बच्याह् वासन्
मचान् पठ् डाँवुय् शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
त्य कुन् आयस् हरे-शभो ॥

कर्तुं प्रवृत्ता-भविष्यन्ति भाषणानि पन्तिया'

(ग्रन्थकृतः स्वसम्बोधनं) कृष्णदास कुरु श्रीवंशीवदनशिक्षाः कृत्यम्* ।

प्रेम्णा (अनुरागेण) कृष्ण-कृष्णेति-गीति गायन्-अत्र

निद्रां (अपि) मा-भो' परित्यज० ॥ १०८ ॥

सरस्वतीद्वारा ग्रन्थकृत् स्तौति ॥ १०९ ॥

मायासारम्भ-एव पृष्ठात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्सम्मुखं) समागताह दे-थिरणवभिन्न-शर्मा ।

ईदृशस्य शोभनस्थानस्य तले प्रविष्टा

आपतिताहं स्मरणं (येन) यास्यति कल्याणप्रभव ॥ १०८८ ॥

अस्ति मायाप्रकाश (तत्कालस्मरणादि) विराजयन् महाकालपुरी

पालयति अस्माकं दुःखदारिद्र्यान् (दुर्गतिभयात्) ।

ईदृशं समयं स्मरिष्यति (स्मरति) य ते-शिवम्

(स्मरणमात्रेण) कलिकाले (ईदृशान) यास्यति शम्भु' इति ।

मायासारम्भ-एव पृष्ठात् निर्गताहम्

मह़ान् छुय् कौश् मुच़रोविथ्
    विशेशय् ज्याम पेराविथ् ।
कुह् कमि-ताम् हर्ग-किनि चोविथ्
    दुपटाह् प्यठि नयं शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १०२५ ॥
छुह् स्मरन् च्यथ्-स्वनचू माटन्
    स्वहस् शानाह् ज्यरस् यादन् ।
यविय् कन् लोलक्यन् नादन्
    अपरादन् हरे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्यं कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
छुह् नह्माण्डचू यंक्य् फ्रंजमंचू
    रंगारंग् छ्यस् फ्रलय् लंजमंचू ।
बुह् लागस् छ्यस् करंञ् तंजूमंचू
    वरे म्य दय् यर्य शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
महामाया छुह् मन् मुहन्
    प्रपंच़स् कारनन् टेवन् ।
करान् छुय् यामि च्यथ् बद् मन्
    दक्-छिय स्वन्दर्य शंभुः ।

नयन् अस्ति जटा उन्मोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृत्तयः) सभ्रम्य ।

अस्ति (च) येनापि (अवाङ्मनसगोचरेण) दर्पेण प्रमार्य

प्रच्छदपट पृष्ठभागात् भुजस्य शम्भु ।

सायन्तनारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वन्नाम्मुख्य) समागताहं च विपणिभिन्न शम्भो ॥ १७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरण (तस्य) चित्तात्मस्वर्णस्य मादन् (नाम द्रवी-करणद्रव्यम्)

(सदर्थं) सार तस्य ध्यान उद्धृत्य तस्य पादयो ।

(स) निधास्यति तत्र कर्णौ प्रस्तातिशयत्रापु आक्रान्तेषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भु ।

मायान्तारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वन्नाम्मुख्य) समागताहं च विपणिभिन्न शम्भो ॥

(अथ सर्गः) अस्ति (हि) ब्रह्माण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति तत्र पुष्पविकास प्रवृत्त ।

अहं निदर्शयिष्यामि तस्य अस्ति तस्य कर्तं तन्मायया-मात्ता

हरिष्यति मम दया (तां) लता शम्भु ।

मायान्तारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वन्नाम्मुख्य) समागताहं च विपणिभिन्न शम्भो ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्ति) अस्ति यत्र मन्दपन्नौ

प्रपञ्चस्य (सर्गस्य) कारणभूतानां स्थाना (अज्ञानानाम्) ।

कर्तृत्व अस्ति निमग्न शिव मूर्ति मतय

दृष्टा पुष्पां (दर्शनात्मसमाद्रवत्वं) तथा ।

मचान् कुय् कौश् मुचराविथ्
विशीशय् ज्याम पैराविथ् ।
कुह् कमि-ताम् हऱ्श-किनि चाविथ्
दुपटाह् प्यठ़ि नर्य शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥ १०१५ ॥
छुह् स्मरन् च़्यथ-स्वनचू सादन्
स्वरस् ध्यानाह् ज्यस् पादन् ।
यविय् कन् लोलक्यन् नादन्
अपरादन् हरे शंभु' ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च़्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
छुह् ब्रह्माण्डचू यंछ़्य् श्रींज़मंचू
रगारग् छ्यस् फ़्रलय् लंजमंचू ।
बह् लागस् छ्यस् करञ् तंज़मंचू
वरे स्य दय् थयं शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
महामाया छुह् मन् मुहन्
प्रपचस् कारनन् दवन् ।
करान् कुय् थामि च़्यथ् बद् मन्
दछ्य-हिश्य स्वन्दर्य शंभुः ।

त्वयत् अस्ति जटा उन्मोच्य

विशिष्टानि वसनानि (व्याघ्रकृत्तराद) समुप्य ।

अस्ति (च) केनापि (अवाङ्मानसगोचरेण) दर्पेण प्रसार्य

मच्छदपट प्रपुभागात् भुजस्य शम्भु ।

मायात्मारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताहं हृ-विषादभिन्न-शम्भा ॥ १७२५ ॥

अस्ति (हि) स्मरण (तस्य) नितान्तस्वर्णस्य मादन् (नाम द्रवीकरणद्रव्यम्)

(तदर्थ) स्मर तस्य ध्यान उद्दङ्कय-तस्य पादयो ।

(स) निधास्यति-तत्र करौ प्रेम्णातिशयकृतेषु आक्रन्देषु

अपराधान् हरिष्यति शम्भु ।

मायात्मारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताहं हृ-विषादभिन्न-शम्भा ॥

(अथ सर्गो) अस्ति (हि) ब्रह्माण्डात्मिका लता विकसिता

नानातया अस्ति तत्र पुष्पविकास प्रवृत्त ।

अहं निवेदयिष्यामि तस्य अस्ति तस्य कर्त सज्जतया-माला

वरिष्यति मम इमा (ता) लता शम्भु ।

मायात्मारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताहं हृ-विषादभिन्न-शम्भा ॥

(तस्य) महामायात्मिका (शक्ति) अस्ति मन मादयन्ती

प्रपञ्चस्य (सर्वस्य) कारणीभूतानां इच्छानां (ब्रह्मादीनाम्) ।

कुर्वन् अस्ति निम्नया चित्त शुद्धि मनय

दृष्ट्वा सुन्दरी (पार्श्वात्मस्नानायनात्) शम्भु ।

सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्य कुन् आयस् हरे-शंभो ॥
वज्ञान् थाल्न्य त गंटा छ्य्
    वसूलाह् ह्यथ् करान् जै जै ।
लविथ् पय् सूंत्य् शब्दस् लय्
    करिथ् अकिसय् गरे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्य कुन् आयस् हरे-शभो ॥
कुह् मोदय-दात दथ् जानन्
    अमिस् क्रिय् देवता मानन् ।
सुह् ह्यथ् कुय् हरशक्यन् थानन्
    म्य निश् वेमाह् वरे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्य कुन् आयस् हरे-शभो ॥ १७३० ॥
शवान् कुय् श्याम-सुन्दर् ताल्
    खर् सांपनु मनुकु मन्दर् ।
दथिस् नग्मस् अन्दर् क्षपास्
    कटाचाह् अख् करे शंभुः ।
सरे-शामय् गरे द्रायस्
    च्य कुन् आयस् हरे-शभो ॥ १०८ ॥

मायासारम्भ एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताह हे-त्रिगुणविभिन्न शम्भो ॥

(यत्र) वाद्यमाना (शङ्खाधन्त्य) यालीवाद्यानि घण्टा (वाद्य-विशेषा) च सन्ति

आनकवाद्य सहकृत्वा कुर्वन्ता (सन्ति) (तद्वादका) जय जयेति ।

(किं नाम) लब्ध्वा सत्ता सह शब्देन लयम्

करिष्यति एकेनैव नाडीकालेन शम्भु ।

मायासारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताह हे-त्रिगुणविभिन्न शम्भो ॥

अस्ति (हि) मोदस्य-दाता* इत्य (अस्य सायकालस्य) जानीया-तम्

अमुमेव सन्ति देवता आमनन्त्य ।

स सह-कृत्वा अस्ति हर्षाणां स्थानेषु

मम समीपे आयुष्यकाल व्यतिकरोतु-नाम शम्भु ।

मायासारम्भ-एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताह हे-त्रिगुणविभिन्न-शम्भो ॥ १०८ ॥

(तस्मिन्नवसरे) गायन् अस्ति श्यामसुन्दर (श्रीविष्णु) तालोपेत

(यत्र) अञ्जनरूप सपन्न (तूर्यभिव्रति) मनोरूप मन्दिरम् ।

इदृशस्य नाट्यव्यवहारस्य अन्तरे तूष्णीं (अन्यकर्तुं स्वाभिधानम्)

कटाक्षमात्र (कृपाया) एक करिष्यति शम्भु ।

मायासारम्भ एव गृहात् निर्गताहम्

त्वां प्रति (त्वत्साम्मुख्य) समागताह हे त्रिगुणविभिन्न-शम्भो ॥ १०९ ॥

---

* मोददो मुकुन्द इति मन्दहासवुक्त छपपति ।

110 PRAISE OF ONE WHO HAS TAKEN REFUGE WITH ŚIVA

मय-रस्तु यावतम् भय-सानो
दय रट्टुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३४ ॥
ताप-मञ्जि कतु गछ अनुज्ञानय्
ब्योठ कुम् ज्यूठु स्रुकि-मैदानय् ।
न्यथर्नि-सन्दि मायवानो
दय रट्टुमय् च्योनु दामानो ॥
मञ्जु कञ्चनय् पोस् कम् जोरय्
पत-कनि छाम क्रुस् नन-वोरय् ।
अर्जुन-देवनि रथवानो
दय रट्टुमय् च्योनु दामानो ॥
साद् सन्य् गैय् पय्-क्रुन् स्य चाविथ्
हस-पखवय् पान् वुफनाविथ् ।
अनु त रनु क्रुस् करान् मान्-मानो
दय रट्टुमय् च्योनु दामानो ॥ १७३५ ॥
नाग्र-रस्ति छाम च्याञ्जय् आग्रा
अनिसय् अन् गटि-मञ्ज गाग्रा ।
रनिसय् कितु मदूत विमानो
दय रट्टुमय् च्योनु दामानो ॥
मत वुछ्त स्यानिस् कर्मस् कुन्
दर्मस् ब्राह्मनस् कुय् दह् दिनु पुनु ।
म्वकलाविथ् निम् भगवानो
दय रट्टुमय् च्योनु दामानो ॥

शरणागतस्तुति पुनरपि प्रस्तौति ॥ ११० ॥

भय-रहित स्थापय-नाम-मा जय महित (च)

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते त्वदीय वस्त्राधोभाग (त्वामेव शरणं समुपागतोऽस्मि) ॥ १७३२ ॥

प्रचण्डतापमध्येन कुत्र-नाम गमिष्यामि अज्ञानन्नेव

पुरस्तात् अस्ति-मे दीर्घं सैकतिल-महास्थण्डिलस्थानम् ।

नग्नप्रायस्य (मम) हे-आतपत्रारणवितानात्मन्

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मध्यभागे कण्टकाना पतितो-ऽह अत्यसामर्थ्य-एव

पाश्चात्यभागे गृहाण-मा (यतोऽह) अस्मि नग्नपाद-एव* ।

(हे) अर्जुनदेवस्य (पाण्डुसूनो) रथवाहक

हे ईश्वर गृहीतो मया ते० ॥

माधव सन्तश्च गता अवशप्रभृत मा परित्यज्य

हंसपक्षाभ्यामेव स्वात्मान उड्डाय्य ।

अन्ध कुकर च अस्मि कुर्वन् स्पर्धासु

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ १७३५ ॥

ह-नाशरहित अस्ति-मे तवैव आशा

अभ्यर्थेत (मे) आनय तमोमध्ये प्रकाशम् ।

कुकरस्य (हस्तपादादिरहितस्य मे) कृते प्रेषय-नाम विमान (मद्रक्षणे)

ह-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

मा-नाम यस्य मदीय (इ)कर्म प्रति

धर्मार्थं ब्राह्मणाय अस्ति न इह दान पुण्यकारि ।

उन्मोच्य नय-मां हे-भगवन्

ह-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥

---

* मत्पुरस्तापतप्तमैकतिलभुवि मयचलितुमशक्योऽस्मि इति भाव ।

दर्म-दान-रंस्तु छुस् कर्म-ह्यूनुय्
ब्रह्मज्ञान्-रंस्तु दूशलद् च्यूनुय् ।
इथि ग्वन छुस् ज्य वर् मंगानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥
आदीनन् अवतार् दारिथ्
तार्य-गोमत्यन् भव-सर तारिथ् ।
कृष्णस्-ति तार् हा दयावानो
दय रंटुमय् च्योनु दामानो ॥ ११० ॥

---

111 PRAYER AND PRAISE BY THE SAME

निश्काम निश्कल निर्मल शभो
वर् म्य शरनागत वत्सल शभो ॥ १७४० ॥
गंडु दिमयो अशकि जल शभो
अशकि शल निच-कमल शभो ।
निच-कमल पकज़-डल शभो
पकज-डल मज़् ज़ल थल शभो ।
मज़् ज़ल थल दान-यारबल शभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल शभो ॥
पान् वन्दयो श्वद् कायाय शंभो
श्वद्-कायाय निर्मायाय शभो ।
निर्मायाय शांथ्-प्रतिमाय शंभो
शांथ्-प्रतिमाय श्यथ् तीश़-क्षाय शभो ।

धर्मेण-ध्यानेन-रहित असि कर्महीन-एव

ब्रह्मज्ञान-रहितश्च दोषहत क्षीणश्चासि ।

ईदृशन गुणेन (युक्तोऽपि) असि त्वत्त वर प्रार्थयन्

हे-ईश्वर गृहीतो मया-ते० ॥

परवशाना (कृते) अवतार धृत्वा

विलम्बितफलाश्च भवात्मसरस उत्तार्य ।

कृष्णमपि तारय हन्त हे-महादयालो

हे-ईश्वर गृहीतो-मया-ते० ॥ ११० ॥

शरणाक्रन्दनस्तुतिरियं प्रस्तूयते ॥ १११ ॥

हे-निष्काम निष्कल निर्मल कल्याणप्रभव

वृणीष्व मा शरणागतवत्सल शम्भो ॥ १७४० ॥

स्नानीयजलधारा प्रक्षिपेय-त्वयि (इच्छा त्वयि) अश्रुणा जलेन शम्भो

अश्रुणा जलेन नेत्रकमलहेतुकेन शम्भो ।

नेत्रकमलेन (च) पङ्कजदलोपेतेन शम्भो

पङ्कजदलेन (च) मध्यस्थेन जलस्य स्थलस्य (च) शम्भो ।

मध्यभागेन (च) जलस्य स्थलस्य ध्यानात्मस्नानोपयोगनदीतीरप्रसूतेन शम्भो

वृणीष्व मा शरणागत० ॥

स्वात्मान उपहारीकुर्या-ते शुद्ध स्वरूपे शम्भो

शुद्धस्वरूप (च) निर्मायहेतुकम् शम्भो ।

निर्मायस्वरूप (च) शान्तप्रतिमाहेतुक शम्भो

शान्तप्रतिमायाश्च (उद्भव) अस्या तज्जारूपछायाया शम्भो ।

तीज-छाय् ख्यम् योग-बुज़मल प्रभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल प्रभो ॥
निचन् मज़् करयो न्याय् प्रभो
करयो ज्याय् छम् च्यान्य् माय् प्रभो ।
छम् च्यान्य् माय् सतचूय् राय् प्रभो
सतचूय् राय् कर् म्य ब्यपाय् प्रभो ।
कर् म्य ब्यपाय् यिथु न जाह् डल प्रभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल प्रभो ॥
इन्द्रिय-पोश् फ़ोलि मन-बाग प्रभो
फ़ोल् मन-बाग् पूजि च्यय् लाग प्रभो ।
पूजि च्यय् लाग सूत्य् सर्व-त्याग प्रभो
सूत्य् सर्व-त्याग तीव्र वैराग प्रभो ।
तीव्र वैराग वन्दयो कल प्रभो
वर् म्य शरनागत-वत्सल प्रभो ॥
च्यान्य आशाय च्यय्-कुन् आस् प्रभो
च्यय्-कुन आस् यियिनय् पास् प्रभो ।
यियिनय् पास् कुस् च्योन् दास् प्रभो
कुस् च्योन् दास् सकठ् कास् प्रभो ।
सकठ् म्य कास् सर्व-मगल प्रभो
वर् म्य शरनागत वत्सल प्रभो ॥ १८४५ ॥
छ़ांविथ् पाद् गाल् म्य ब्यपाद् प्रभो
गाल् म्य ब्यपाद् ज़ाल् अपराद् प्रभो ।

तेजोमयच्छाया (च) या योगविशुद्धरूपास्ति शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

नत्रयो (स्वया) मध्ये कुर्या-ते स्थिति (स्थान त्वदीय) शम्भो

कुर्या-ते (च) स्थान (यत) अस्ति मे तव अनुराग शम्भो ।

अस्ति-मे त्वदीया प्रीति' सत्यस्यैव समति शम्भो

सत्यस्यैव समति (यतोऽस्ति) कुरु मम रक्षोपाय शम्भो ।

(तथा) कुरु मम रक्षोपाय यथा न जातु चञ्चलीभवय (भविष्यामि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

इन्द्रियरूपपुष्पाणि विकसितानि मनोरूपोद्यान शम्भो

विकसित मनोरूपोद्यान पूजार्थं त्वय्येव समर्पयय शम्भो ।

पजार्थं त्वय्येव समर्पयेय सह-कृत्वा सर्वत्यागेन शम्भो

मयुक्त सर्वत्याग तीव्रवैराग्येण (यत्र स्यात्) शम्भो ।

तीव्रेण वैराग्येण उपहारीकुर्या-त्वयि स्वशिर शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तव आश्रया त्वदीय एव सामीप्य आगता-ऽह शम्भो

त्वत्सामीप्य (यत) आगता-ऽह आपततु-ते दयागौरवं शम्भो ।

आपततु-तव दयागौरव अस्ति (यत) तव दाम शम्भो

अस्ति (यत) तव दाम सकट (समारद्ध खजाल) अपनय शम्भो ।

सेकट मम अपनय ह-सर्वमङ्गलरूप (यत सर्वमङ्गलरूपोऽसि) शम्भो

वृणीष्व मां शरणागत० ॥ १७४५ ॥

प्रदर्श्य स्वचरण विनाशय मे उपाधि (आधि व्याधि) शम्भो

विनाशय मे आधिव्याधी शाश्वय अपराधान् शम्भो ।

शाल् अपराद कर् म्य प्रसाद् शभो
    कर् म्य प्रसाद् लायथ् नाद् शभो ।
लायथ् नाद् ब्यल केवल शभो
    वर् म्य शरनागत-वत्सल शभो ॥
तोरु सुचराव् अद्दाय वर शभो
    अद्दाय वर विज्ञान-शर शभो ।
विज्ञान-शर योग-मदिर शभो
    योग-मदिर शंखचू-हन्दि वर शंभो ।
शंखचू-हन्दि वर ख्वंखचू-हन्दि क्रल शभो
    वर् म्य शरनागत-वत्सल शभो ॥
ब्रह्म-जन्मुकु कुम नव्-साल् शभो
    साल् कुम् न शक्ति-पात वर् म्य थाल् शभो ।
थाल् वर् म्य वुक स्वब-फल-फाल् शभो
    फाल् वुक हाल् दिम् म्वकहाल् शभो ।
म्वकहाल् दिम् अनुग्रह-खल शभो
    वर् म्य शरनागत-वत्सल शभो ॥
तिथु करनाव् यथ् न आसि करंनुय् कँह्
    तिथु परनाव् यथ् न आसि परंनुय् कँह् ।
तिथु दरनाव् यथ् न आसि दरंनुय् कँह्
    तिथु स्वरनाव् यथ् न आसि स्वरंनुय् कँह् ।
मसु राग-नगर त्याग-ज्वगल शभो
    वर् म्य शरनागत-वत्सल शभो ॥

दासस्य अपराधान् क्षम मे प्रमाद शम्भो
क्षम मे प्रमाद दास्यामि ते आह्वान शम्भो ।
दास्यामि ते (च) नाद आगच्छ भो प्रेमलस्वरूप शम्भो इति
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

अर्गल उद्घाटय ब्रह्मात्मन द्वारस्य शम्भो
ब्रह्मात्म द्वारस्य (तस्य) विज्ञानगृहरूपस्य (यत् विज्ञानगृह मस्तीति) शम्भो ।
विज्ञानगृहस्य (च) (विज्ञानगृह च तत्) योगात्ममन्दिरस्य (यत् योगमन्दिरमस्तीति) शम्भो
योगमन्दिरस्य (योगमन्दिर च तत्) परमशक्त (यत्र परम शक्तिर्युक्त परमशिवाऽस्ति) वरात्मन शम्भो ।
(स तथाभूत) परमशक्त वर युक्तिरूपेण (तद्दानेन) छलेन (यन चिन्तनविशेषेण) शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

ब्राह्मणजन्मन (तत्त्वात्मना) अस्ति मे नवीनान्नभुक्तिकालनिमन्त्रण* (नवधर्माभव) शम्भो
निमन्त्रण अस्ति मे च स्वानुग्रहेण पूरय मम स्वार्थौ शम्भो ।
स्थाली परय मे दास्यामि शुभफलात्मकं निमित्त शम्भो
निमित्त दास्यामि अधुनैव देहि मे मुक्तात्मकं† शम्भो ।
तत् मुक्तात्मप्रत्यक्षदान धान्यान्न देहि मे अनुग्रहात्मन स्वलात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

तादृक् (कर्म) कारय न (पञ्चाग्निक) यस्य न स्यात् कर्तव्यमत्र (प्रणाम माध्यमाग्निक) किञ्चिदपि
तादृक् पाठय न (वर्णाग्निक) यत्र न स्यात् पठनीयमत्र (श्रम सजनापि) किञ्चित् ।
तादृक् नियमय न (ग्रासाग्निक) यत्र न स्यात् नियमनीय (प्रदामाग्निना) किञ्चित् (अनशनाग्निम्)
तादृक् स्मारय न (मन्त्राग्निक) यत्र न स्यात् स्मरणीयमत्र (धारणाग्निना) किञ्चित् ।
यस्मात् एव विषयरागाग्निनाशम्य परित्यागाम्बारस्यात् शम्भो
वृणीष्व मां शरणागत० ॥

---

* [illegible] नवीनान्नभुक्ति [illegible] प्रथम [illegible] इति सम्प्रदाय ।

† [illegible]

छ्यस् तार् दिम वव-सर ग्रंभो
दमि वव-सर कास् अरसर ग्रंभो ।
कास् अर-सर फिरतन् खर ग्रंभो
फिरतन् खर पान् करि सर ग्रंभो ।
सर करि च्याञ राय चाय तल ग्रंभो
वर् न्य शरनागत-वत्सल ग्रंभो ॥१७५०॥१११॥

---

112 PRAYER FOR GUIDANCE AND PRAISE OF THE MYSTIC SYLLABLE ŌM

सांरिय् समव् त पायस् प्यमव्
शमव् त शान्तिय-कुनय् रूमव् ।
अवीद् अनाथ् अतीथ् वनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५१ ॥
दथ् मोह-गुहलिस् च्यद् छुन तरन्
च्यथ् ज्ञानवारस् पथ छुह् हरन् ।
नठ् वंकुमंचू राज-हंसन् छुह् परन्
मन् छुन ठौकान् शान् छुन दरन् ।
च्यद् किन पननि अन्त:करन
अध्यस्य् वहनु गंछ् छुन वरन् ।
चिथु पजि तिथु छुन निशान मरन्
शरन् सांपनि श्री-सद्गुरन् ।
तम् कडु त चो रंटु व्यञ् क्याशि छुमव्
व्यचार् करव् स्वरन् प्रनव् ॥

(ग्रन्थकर्तुं स्वाभिप्रायकथन) कृपाख्याय (से) उत्तारयस्व अस्मात्
समारसम प्रभा

अस्मात् ससारसरस अपनय किकर्तव्यमौढ्य प्रभा।

अपनय (तथा) किकर्तव्यमामूढता परिवर्तय नाम त स्मृतिविधा
प्रभा

परिवर्तय नाम त स्मरणे स्वात्मान करिष्यति उपलक्षित
(परीक्षित) प्रभो।

उपलक्षित (परीक्षित) करिष्यति त्वदीयाया ममता आसक्त
सकाशात् प्रभो

कृणोष्व मा शरणागत० ॥ १७५० ॥ १११ ॥

स्वविधेयविषयवरप्रार्थनास्तुति प्रकामति ॥ ११२ ॥

सर्वे एव (वय) समेता भवेम पुन चेतनाया पतिष्याम

शान्ता भविष्याम शान्तिमामुष्मसैव च प्रचरिष्याम।

अभेदज्ञाना अमाया (इव) अकिञ्चना भविष्याम

सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणव (यावाद्भूत
तन्ध्यानासक्ता भविष्याम) ॥ १७५१ ॥

अस्मिन् साक्षात्मनिकुञ्जे वृद्धि अस्ति न (अस्माक) सरन्ती

वित्तात्मन स्वास्थ पता सन्ति निनामयुपयान्त।

कम्प मधुस्रुत दानदमाना अस्ति पापानाम्

मन अस्ति न (न) स्थिरीभवन ध्यान अस्ति न (न)
दृढीभवन्।

शुद्धा सन्ति न स्वकीयानि अन्त करणानि

अव्यक्तन वरणीयता इच्छाम्, अस्ति न सुगजन।

यथा याग्य भवति तथा अस्ति न लक्ष्य लक्ष्यीभवत्

शरणागता सपन्ना श्रीमद्गुरुणाम्।

आयाम (वय) निष्कासित (अस्माभि) पुन प्रणव गृहीत
(आश्रित) अत एना नाम छिन्ना भविष्याम

सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणवम्॥

सतोश छ्रुच् गछि प्रान् सदाहन्
    गाह् गछि बूजिथ् वालुन् त खाहन् ।
देहकु अविमानय् गछि मारुनु
    संकल्पन् पत गछि नो छारुनु ।
वैराग् दारुनु गछि ससारुनु
    गंबीर-पानस् छ्रुचर् हारुनु ।
सहज़-पान् गछि पानय् तारुनु
    तारुनु गव् तिथ् श्रो व्यचारुनु ।
दय् वंनु वीदौ त दय् सज़नौ
    व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
बंडु लूट्राह् यिथ् देहकु त्रम् प्यव्
    लूटनि लंगु वन क्याह् कियु गम् प्यव् ।
दछ्य दवि-दवि-मज़् गम प्यव् त दम प्यव्
    खजर् त पजर् क्रिया त क्रम् प्यव् ।
ओह्वान-मन्त्रुकु माहात्म् प्यव्
    अथि मज़् यिथ् दर्मराजाह् ओम् प्यव् ।
विवीख् ह्यथ् डूठु भ्रमन् त काँप्यव्
    तल् गव् त तस् प्यठ् निरालम् प्यव् ।
दय-दन अथि आव् खज़ान खनव्
    व्यचार् करव् खरव् प्रनव् ॥
संसार-समुद्राह् कुह् संतुय्
    तृश्ना-ज़लाह् कुस् फेरवुनुय् ।

सतोषात्मिकया वृत्त्या योग्यमस्ति प्राणाना सजीवनम्

श्वास योग्यो-ऽस्ति समाधाय अवरोहणीय आरोहणीय च ।

देहात्मबुद्धे अभिमान-एव योग्यो-ऽस्ति आहन्तव्य

सफलत्वात् अनु योग्य नास्ति धावनम् ।

वीतरागता धारणीयास्ति योग्या समारम्य

गम्भीरभूतस्वात्मन तुच्छत्व अपहर्तव्यम् ।

सहजस्वात्मा योग्यो-ऽस्ति स्वयमेव निस्तारणीय

निस्तार अस्ति तदेव ओमिति उच्चारण (निरन्तरम्) ।

इदमेव कथित वेदे' इदमेव च सज्जनै

सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणवम् ॥

महान् परिलुण्ठक आगत्य दहस्य समात्मा आपतित

लुण्ठितु प्रवृत्त, कथयेय कि नाम कीदृश सताप आपतित ।

इदृशे सङ्ग्रामविरुद्धे (माधर्म्ये) शम आपतित दम च आपतित

आर्जव सत्यता च क्रिया क्रम च आपतित ।

ब्राह्मणत्व-जन्मन माहात्म्य (महामात्मस्य) आपतितम् (०न)

अस्थैव मर्धे आगत्य न्यायकर्ता प्रभव आपतित ।

क्षियक (मन्त्रिव) मण्डप दृष्ट्वा पूर्वोक्तपभरा नु कम्पित (सेन)

अधस्तात् गत तस्य च पृष्ठे धनात्मात्मा प्रपात पतित ।

(अधुना च) स्वर्ण-धन एव समायात निर्धार्य (तत्प्राप्य) स्तनिष्याम

सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणवम् ॥

समारम्भ -समुद्र अस्मि (हि) अतिगभीर-रत्न

(यत्र) मुक्तात्मक प्रत्न अस्मि तस्मिन् परिष्याप्यन् ।

राग-द्वेश-छम् मछ् किस् व्यनु व्यनुय्
फाटनाववुनु छुस् मुह आवनुनुय् ।
आशाय-वृठि किम स्वप्न वनवुनुय्
हाँगिन्न वेफ् स्यकि जल् वासवुनुय् ।
वाति कति लग क्राँटि-कितु छुस् रंनुय्
केशव-रूफ् छुम् ओम नारवुनुय् ।
द्यु नाव् मह्न अनुयवस् अमव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७५५ ॥
शार्यर् पनुनु छुय् कुनिसय् जह् हावन्
दुगोश् दुर्व्यतु छुय् द्वंगनावन् ।
कुख् रातम्वगुल् मह्न-वाग् कावन्
अन्नर पननिय् द्यह् रावरावन् ।
पत्युम् गोतुरुय् न स्यतस् थावन्
अोंठ-कुन्-ति नंवुय् नंवु नंवुरावन् ।
बर्मदिन्नन् पानस् छ्यय दावन्
सूर्यस् तामथ् हान् वातनावन् ।
अो शब्द-प्रकाश् वुछ् पूरनो
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
अरूपस् कुस् सरूफ् वनिय्
स्वरुन् चाविथ् अव्यक्तु बनिय् ।
यिह् आसि निह् वासि तति काँह् न कुनिय्
तुर्यातीथाह् निर्नैफ् ननिय् ।

(यत्र) राम ह्वयात्मानं कूर्मा मत्स्या सन्ति तस्मिन् भिन्न भिन्नमेव (नानाविधा)

निमज्जयन्सर्वान् अस्ति तस्मिन् माहात्म्या जलभ्रम ।

आत्मकानि-कूलानि सन्ति तस्य स्वप्न सभवन्

(यत्र) शुक्तिकाया रजत सिकताया जल भासमान भवति ।

उत्तान कुत्र नाम समाप्स्यामि बाहुतरणार्थं असि कुणिरेव

येशवतिपदोपेत (श्रीविष्णुनाम) अस्ति मे श्रीं इति तारकमेव ।

ईदृक नाम सधी अनुभवस्य आनयिष्याम

सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणयम् ॥ १७५२ ॥

बलिरत्व स्वकीय अस्ति ते एकस्यैव द्विख प्रदर्शयन्

द्विर्भासन दिग्भ्रम अस्ति ते द्विगुणीकुर्वत् ।

असि (च) पेचकपक्षी (इव) (शून्यात्मा च) मध्यभागे काकानाम् (इन्द्रियाणां च)

आन्ध्यन स्वकीयनेव दिनानि त्रिनशीकुर्वन् (क्षिपन्) ।

पाश्चात्य शत्रुत्व नहि स्मरणे स्थापयन्

पुरस्तादपि नवीनमत्र नव नवीकुर्वन् ।

मध्यान्तकाल (अपि) स्वात्मान निगूढस्थानि शपथन्

सूर्यस्य यावत् (तद्वेतुना) दानि समापयन् (धारापयन्) ।

(तस्मात्) ओमिति शब्दस्य प्रकाशत्व यस्य भा दुर्लभस्य

सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणयम् ॥

स्वरहितस्य च महत्त्व कथयिष्यति

स्मृति परिपाक अभितः (पाप) भविष्यति ।

यत् (किञ्चित्) स्यात् मन्त्र भासिष्यन् तत्र कश्चिदपि न कदापि

तृष्णाद्यभासमानस्तादृश निर्णय प्रकाशभविष्यति तत्र ।

ख्वचि़ नाद्-ब्यंद्राह् मन्ज़ु छनि छनिय्
महानंद्राह् ब्वगनि मनिय् ।
प्रथ्-कुनि मन्ज़ु आसिथ् अंदकनिय्
तथ् कलि यथ् निश्कल् ओं गनिय् ।
सुय् जानि यस् वनि अ‍सि क्याह् वनव्
व्यचा़र् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
वनुनु छुह् सुलभ् त दर्लभ् छुह् पालुनु
पालुनु गव् सोहम् कँह् चा़लुनु ।
चा़लुनु गव् स्वह-र्यह पान् ज़ालुनु
जालुनु गव् देह-अबिमान् गालुनु ।
गालुनु गव् मद-निश् पान् वालुनु
वालुनु गव् बय कासुनु कालुनु ।
पावुनु च्यतस् रामचन्द्र-प्रालुनु
व्पाय् का़डुनु इमि कलि-कालुनु ।
न-त क्याह् व्यंथु नस्व बूजि बूजि कनौ
व्यचा़र् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
न्यथ् सर्व-संकल्प-संन्यासी आस्
निर्द्वन्द्व-हस्य द्वन्द्व अभ्यासी आस् ।
व्यवहारस् मन्ज़ु व्दासी आस्
वस्तिय-मन्ज़ु-बाग् वन्वासी आस् ।
अबिलाशौ रंस्तु व्लासी आस्
आसिथ् न आसिथ् विकासी आस् ।

अवशिष्ट-भविष्यति नाऽस्मिन्दुस्वरूपमेव मध्ये अगस्य अगम्य (प्रत्यक्षम्)
ब्रह्मानन्दमात्रमेव उत्ताने (क उत्तानस्वभावति वा) गभीरी-
भविष्यति-न ।

मर्त्यकव्यवहारस्य मध्यस्थितो-ऽपि भूत्वा बहि स्थित-एव (उदासीन-
वदासीन)
तस्या वासनाया (स्थित) यस्या निष्कलस्वरूपभावेन श्रीमित्य-
भ्यास घनीभविष्यति ते ।

स एव जानाति यस्य सपत्स्यति (ईदृग्घटना), वय कि-नाम कथयिष्याम
सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रपत्रम् ॥

प्रकथन अस्ति (हि) सुलभ (सुकर) पुन दुर्लभ (दुष्कर) अस्ति
परिपालन (ईदृशमार्गस्य)
परिपालन-नाम अस्ति सर्वमेव किञ्चित् साध्यम् ।

समापरिपालन-नाम (तदेव) अस्ति (परमेश्वर-)अनुरागात्मवह्नि-
शिखया स्वात्मा प्रक्षालनीय
प्रक्षालन नाम अस्ति दृढात्मबुद्ध्यभिमान विनाशनीय ।

विनाशन-नाम (तदेव) अस्ति मदभकाशात् स्वात्मा अवतारणीय
अवतारण नाम अस्ति भय अपदर्तव्य महाकानाय ।

आपातनीय (समुद्धावनीय) चेतनाया (स्मर्तव्य) रामचन्द्र
शृगालयोर्धर्मविषयकसवाद (रामायणादिषु प्रसिद्ध)
उपाय अन्वयणीय अस्य कलिकालस्य ।

अन्यथा कि-नाम समायात (समागमिष्यति) समागमि गुत्वा गुत्वा
फलाभिप्राय
सद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रपत्रम् ॥

नित्य सर्वसकल्प सन्यासी (सत्यक्तसर्वसकल्प) भव
निवृत्तिमार्गस्य वृत्त्या अभ्यास कुर्वन् भव ।

व्यवहारस्य मध्ये उदासीन भव
अनपेक्षमतिषु (लौकिकव्यवहारस्य मध्येऽपि) वानप्रस्थाश्रमी इव
भव ।

अभिलाषे रहित (निस्पृह) (मृषादिना) विनामसीत भव
भूत्वा न भूत्वा (च) निर्व्यविकामवान् भव ।

ब्यवबुन् निरामय-स्वामी आस्
आत्म-निश्चयकु विश्वासी आस् ।
वथ् हाव् गथ् प्राव् आनंद्-गनौ
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥
कृति पोग् फ़्रुमि ब्रह्मांडच थर्य
ओ जोनु यिमौ तिम् गेय् वरे ।
ओ शिव-हरे ओ-शिव-हरे
तमि पर् सोरय् युस् ओं परे ।
तमि कर् सोरय् युस् ओ करे
तमि स्वर् सोरय् युस् ओ स्वरे ।
अट कस् मारन् त अट कुस् मरे
विज्ञान-रूपय् ओ तस् वरे ।
कृष्णस् सुह् ओ-कार् मन-वाक्य खनव्
व्यचार् करव् स्वरव् प्रनव् ॥ १७६० ॥ ११२ ॥

---

113 PRAISE OF THE SYLLABLE OM

ओमय् कुय् आत्म-देवय्
ओमय् कुय् कृष्णजीवय् ।
ओमय् स्वर् कुख् लगेवय्
ओमय् स्वर् कुख् न जीवय् ॥ १७६१ ॥
ओमय् कुय् विष्णु ब्रह्मा
ओमय् कुय् शिव् त उमा ।

पतन्ति निरामयानन्दामृतकमाना भव

ध्यानमग्नास्मि-निश्चयस्य निर्यथिद्यामभीत भव।

मन्मार्गं प्रदर्शित गति (च) प्राप्ता आनन्दपूर्णमज्जने

(तस्मात्) मद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणयम्॥

कति-नाम (अमस्यानि) पुण्यानि प्रकृतानि ब्रह्माण्डस्पर्श मन्यानानस्य

प्राप्य मन्मात ये त-स्त्र गता (भगता) यदं (पूर्णकलाश्रामिमु)।

ओं शिवाभिन्नदरे ओं शिवाभिन्नदरे (इति प्राप्य)

तेनैव श्रधीत सर्वमय य ओं (इति) प्रत्यगात्म आधस्या।

तमेव वृत सर्वमेव य ओमिति (प्रत्याहार) करिष्यति

तत्र स्मृत सर्वमय य ओमितिस्य (प्रणव) भारिष्यति।

मा-नाम क (न कमपि) मार्गयिष्यति तत्र नाम न क (न कश्चिदपि) मरिष्यति

शिवानन्द एव प्राप्य स प्राप्यते (समपूर्ति सर्वविषया तत्र प्रापणे)।

कृष्णाद्य(स्य) मन्यस्तोर(मं) स (सं) ओंकार समायदाकुन्तिमुद्राणी ज्ञद्कुधिष्याम

मद्विचार करिष्याम स्मरिष्याम प्रणयम्॥ १९६० ॥ ११२ ॥

ओमय् कासि स्य ब्रमा
ओमय् स्वर् कुस् न जीवय् ॥
ओमय् कुय् वीद् पुरान्
ओमय् कुय् देव् बासान् ।
कुनुय् अछर् स्वरिय् ज़ान्
ओमय् स्वर् कुस् न जीवय् ॥
कुनुय् अछर् स्पठाह् ज़ान्
कुनुय् अछर् स्पठाह् मान् ।
ओमय् कासिय् व्यपादय्
ओमय् स्वर् कुस् न जीवय् ॥
ओमय् कुय् योग् तय् ज़ान्
ओमय् कुय् दारना ध्यान् ।
ओमय् कुय् ज्ञान विज्ञान्
ओमय् स्वर् कुस् न जीवय् ॥ १७६५ ॥
वनान् ब्रह्मस् छिह् अशब्द्
अशब्दय् कुय् ओमुक् शब्द् ।
इच्छा व्ययोग् ति प्रारब्द्
ओमय् स्वर् कुस् न जीवय् ॥
ओमय् कुय् सथ्-च्यथ्-आनन्द्
ओमय् कुय् आद् मद् अन्द् ।
ओमस् जीवुय् पनुनु वन्द्
ओमय् स्वर् कुस् न जीवय् ॥

(अभ्यस्यन्) प्रणव एव अपाकरिष्यति तव भ्रम (अविद्याकृतम्)

प्रणव एव स्वर असि० ॥

प्रणव एव अस्ति ते वेदरूप (तत्सारात्मा) पुराणानि (च)

प्रणव एव अस्ति ते देव (प्रत्यक्ष) भासमान ।

एकमेव (त) अक्षर (प्रणवात्मान) स्मृत्वा जानीहि (पुन पुनर्जानीहि)

प्रणव एव स्वर असि० ॥

एकमत्र अक्षर (प्रणवात्मक) अनन्ततर जानीहि

एकमेव समक्षर अनन्त मानयस्व ।

प्रणव एव अपनयिष्यति तव उपाधि (आधिव्याध्यात्मकम्)

प्रणव एव स्वर असि० ॥

प्रणव एव अस्ति ते योग पुन स्नानम्

प्रणव एव अस्ति ते धारणात्मा ध्यान (च) ।

प्रणव एव अस्ति (स्वात्म) ज्ञान विज्ञान (च)

प्रणव एव स्वर असि० ॥ १०६५ ॥

कथयन्त ब्रह्म सन्ति अशब्दरूपम्

(तत्) अशब्दमिति अस्ति स प्रणवस्य शब्द (तन्मात्रवाच्यम्) ।

(तत्) इच्छात्मक उद्योगात्मक (क्रियात्मक) च प्रारब्धात्मक (च)

प्रणव एव स्वर असि० ॥

प्रणव एव अस्ति स सच्चिदानन्दात्मा

प्रणव एव अस्ति स आदिरूप मध्यरूप अन्तरूपश्च ।

प्रत्यगात्मनि ध्यायन स्वकीय उपचाराकुरु

प्रणव एव स्वर असि० ॥

ओमस् छिय् चोर् पादय्
ओमय् स्वर् दिथ् समादय् ।
कुनुय् अचर् कुह् प्रदान्
ओमय् स्वर् कुख् न जीवय् ॥

ओमय् कुय् सत्समागम्
ओमय् बासिय् च्य सोहम् ।
ओमय् कासिय् देहुक् भ्रम्
ओमय् स्वर् कुख् न जीवय् ॥

ब्रह्म-निष्ठा ओमय् कुय्
स्वरनु ह्यत कुस् गमय् कुय् ।
यकिथ् क्यनिथ् तमय् कुय्
ओमय् स्वर् कुख् न जीवय् ॥ १७७० ॥

नारायण् कुय् नरन् मञ्ज़्
अकार् कुय् अचरन् मञ्ज़् ।
मतुक् स्वर् कुय् स्वरन् मञ्ज़्
ओमय् स्वर् कुख् न जीवय् ॥

काकाजियम् ओमय् स्वर्
सुह् पानय् आत्मदेवन् वर् ।
सहज़ पान् तमि मर-कर्
ओमय् स्वर् कुख् न जीवय् ॥

महापुरुषो ओमय् मोनु
लल्लीश्वरिय ओमय् जोनु ।

प्रणवस्य सन्ति-एव चत्वारः पादाः

प्रणव-एव स्मरस्य इत्वा समाधिमस्ति* ।

(यः) एक-एव अक्षरस्य अस्ति प्रधानम्

(तद्रूप) प्रणव-एव स्मरः अमि० ॥

प्रणव-एव अस्ति-ते सम्मतमस्य

प्रणव-एव (अभ्यस्यते) प्रकटीभविष्यति तव सोऽहमिति-मन्त्र

(तद्वाच्यमद्वयम्त्रियावस्थानाम्या वा) ।

प्रणव-एव अपनयिष्यति-ते देहाभिमानित्वस्य भ्रमम्

प्रणव-एव स्मर अमि० ॥

ब्रह्मनिष्ठानामाद्यस्थान प्रणव-एव अस्ति

स्मरणे (तस्येव) आरम्भस्य नाम का भयावसर अस्ति ते (तदा) ।

सम-प्राप्य देह-प्राप्य विनाशनिस्थान अस्ति-न (सः)

प्रणव-एव स्मरः अमि० ॥ १७७० ॥

(यथा तद्रूपा वा) नारायण अस्ति नराणां मार्गे

अकारस्य अस्ति अक्षराणां मार्गे ।

तद्रूपस्य स्मर अस्ति स्वराणां मध्य (सः)

प्रणव एव स्मर अमि० ॥

[illegible] ([illegible]) प्रणव एव स्मरन ([illegible])

स (स वा) [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible] वा)

([illegible]) ।

([illegible]) [illegible] ([illegible]) [illegible] ([illegible])

प्रणव एव स्मर अमि० ॥

[illegible] ([illegible]) प्रणव एव [illegible]

[illegible] प्रणव एव [illegible] ।

* [illegible]

कृष्ण कुय् आत्मा प्योनु
  ओमय् स्वर् कुस् न शीवय् ॥ ११२ ॥

---

114 PRAISE OF THE GOOD WAY

फक-डोनाह् गव् मञ्ज् कल खरय्
  वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥ १७०४ ॥
फक-डुनु जल म्यूलु चलु फ़रजरय्
  ब्यनु ब्यनु रोज्या शमाह् न नूर् ।
मौलिय् गव् सूर्यस् सूत्य जरय्
  वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥ १७०५ ॥
पथ् ओंठ् छ्यख् लाव् दात कुह् हरय्
  अरय् हिहु आस् म बन् ठूछ् ।
व्यचार दार लद् यूगकु गरय्
  वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥
चमत्कार् तुलनाव् अमरय्
  यूह् बन् शमाह् त बह् पाँपूर्* ।
दिह् दरु यत्नम् रूफाह् खरय्
  वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥
सुहनि सहलाव-सूत्य् वव-सरय्
  अग्न-कारन् वसि-प्यय सूर् ।
संगीन् कर् म्योनु काकज् गरय्
  वुछ् सागरय्-निश क्रा सुह् दूर् ॥

---

* अत्र दीर्घापभ्रोचारण मूर्छना पूर्त्यर्थम् ।

हे कृष्णाख्य अस्ति ते आत्माजीवस्वरूप तव
प्रणव एव स्वर अमि० ॥ ११३ ॥

जीवस्य सत्ताद्योतनपूर्वक सद्विचारमार्ग प्रतीति ॥ ११४ ॥

बुद्बुदमात्र (जीवरूप) सपन्न मध्यात् जलस्य प्रकटम्
पश्य सागरात् (ब्रह्मरूपात्) अस्ति किं तत् दूरम् ॥ १७७४ ॥

बुद्बुद जले (यदा) मिलित अपगत भौतिक्लेश (यथा)
भिन्न भिन्न स्यास्यति किं महाप्रदीप प्रकाश च ।

संयोग गत (इव) सूर्येण सह दीप्य
पश्य सागरात्० ॥ १७७५ ॥

पश्चात् पुरस्तात् प्रक्षिप (परोपकृति धनादिक वितर) लाभादिक दाता
अस्ति श्रीमहादेव

क्रकच इव भूया मा भूया वासीरूप * ।

विचारात्मना दारुणा निर्मापय योगात्मक गृहमव
पश्य सागरात्० ॥

स्वोल्लासचमत्कार उत्थापय (उपभोजय) (न) च भ्रमर
त्वं भव महाप्रदीप अहं तु शलभ † ।

दृढ अतिदृढ स्थापय नाम स भवद्रूप स्मरणम्
पश्य सागरात्० ॥

मोहात्मना जनपूरेण धनुना भवान्ममरसि
परिपक्वकायाया (च) निपतिष्यति भस्म (इव) ।

(तस्मात् स्वन्यथा) अतिदृढ कुरु मदीय काकलपत्रात्मकमिव गृहम्
पश्य सागरात्० ॥

---

* क्रकचो हि दारुभेदनकाले सपूर्वं दूर पश्चात्प्रक्षिपति। वासी तु दारुचर्वं स्वपार्श्वभाग एव नयति ॥

† यथा शलभ प्रदीपे स्वदेह कोलिमिथि पातयति तथाहमपि परप्रकाशरूपे त्वयि लीनो भवेयम् ॥

न्यबर् वज़ान् क्रूंचु ऋन्दरय्
बन्योमंतु क्रुस् जन् सन्तूर् ।
वायवनि वायतम् पननिय् ख्वरय्
बुक् सागरय्-निश छा सुह् दूर् ॥
क्रष्णस् वायनाव् गंगादरय्
सोहम् हुम छुय् व्यचार खूर् ।
देह डूँगस्-क्यथ् तरि बव-सरय्
बुक् सागरय्-निश छा सुह् दूर् ॥१७८०॥११४॥

---

115 THE SAME, UNITED WITH PRAISE TO RĀMA.

राम-जुव् श्याम-रूफ् हावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥१७८१॥
योग भोग छुय् ज्यथ् हार्थ
अचि मञ्ज शान्ति-वार्थ ।
ब्रह्मानन्द-पोश् क्रावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
करि सत्संग बोल्-बाश
चुटि सुह वालवाश्य ।
हंस पखवंय् बुफनावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
बक्ति-ओमु येरनावि
शक्ति सूंत्य् बसनावे ।

बहिर्भागे शब्दायन् (वस्तुत) नि मार अन्तरेव

सपन्नमाय अभि इव वीणाविशेष ।

ह-शब्दसत्ताप्रदायिन् शब्दवन्त-कुह-नाम-पा स्वकीयेनैव शब्देन

पश्य मागरात्० ॥

कृपणाय (मा) नौचालना-विधायय ह-शब्दायर

मोऽहमित्यजपामन्त्रात्मना नौकादण्डेन गृहीत्वा विचारात्मक केनिपातम् ।

(यथा) देहात्मनि महानौकाविशेषे तरिष्यति ममारात्ममरम

पश्य मागरात्० ॥ १७८० ॥ ११४ ॥

मनोरामात्मक राम प्रति प्रार्थनापूर्व स्तौति ॥ ११५ ॥

श्रीरामजीव श्यामस्य (मध्यात्मनि तमसि या रूप) प्रदर्शयिष्यति

परमा-गति प्रापयिष्यति (च) ॥ १७८१ ॥

यागात्मक शुक गृहीत्वा विज्ञान्मिका शारिका (देवी च)

प्रवन्यति मध्य शाख्यात्मिकाया -वाटिकाया (मधुपुष्पाद्यानस्य) ।

ब्रह्मानन्दात्मपुष्पाणि उपभोक्ष्यति

परमा-गति प्रापयिष्यति ॥

करिष्यति ममद्वान्मकान् पंसखिरायान्

हनिष्यति मोहात्मक ज्ञानविस्य (वागुराम्) ।

दर्शति मन्त्रसिद्धात्मदृष्मय पक्षाभ्यां उड्डापयिष्यति

परमा-गति प्रापयिष्यति ॥

भक्तात्मककुलाय भक्तानयिष्यति

मंत्रश्रद्धया सह निवासयिष्यति ।

अमृतकि-फल् ख्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
पोशनूल् शन् गन्जरावे
कृष्ण-गीथ् ग्यवनावे ।
नाम-स्मरङ्-संस् थावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ १०८५ ॥
रुठ्मत् शन् मननावे
आत्म-तीर्थ मन् नावे ।
निष्काम-कल-दाम् च्यावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥
दय-नाव् कति मन्दछावे
दय-गथ् नंङ् हावे ।
कृष्णस् वैकुण्ठ् दावे
परम-गथ् प्रावनावे ॥ ११५ ॥

---

116 POET EXPLAINS THE SOURCE OF HIS OWN POWER.

अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
आदिदेव् बनतुक् स्वय् आदिकार् छुय् ।
हारी रंस्तुय् बव-सर तार् छुय्
सय्-व्यचार् सय् व्यचार् ॥ १०८८ ॥
आदि-अन्त-शब्दन् मन्त्र् ओ-कार् छुय्
जपनय् मन्त्र् अजपा जफ् सार् छुय् ।

अमृतात्म(मोक्ष)-फलानि खादयिष्यति
परमा-गतिं प्रापयिष्यति ॥
जीवजीवपक्षिण इव सन्तोषयिष्यति
कृष्णेति-(कृष्णकीर्ति-)गीतिं गापयिष्यति ।
स्वनामसंस्मरणे-युक्त (मां) स्थापयिष्यति
परमा-गतिं प्रापयिष्यति ॥ १७८५ ॥

अपमानित इव सान्त्वयिष्यति
आत्मात्मतीर्थे मन संस्नापयिष्यति ।
निष्काममत्कर्मात्मजलपानं पाययिष्यति
परमा-गतिं प्रापयिष्यति ॥
ईश्वर-नामधेयं क्व (कुत्रापि न) दूरयिष्यति
स्वैश्वर्यगतिं मनसा प्रदर्शयिष्यति ।
कृष्णाश्रयस्य (मम) वैकुण्ठगतिं दापयिष्यति
परमां-गतिं प्रापयिष्यति ॥ १७८६ ॥

स्वात्मानमुपलक्ष्य स्वसामर्थ्यकथनपुरःसरमुपदिशति ॥ ११६ ॥

७-अमरात्मस्मात्मन् ममात्र समारं अस्मि
ज्ञानामाद्यं भवितुं तथैव अधिकारः (सामर्थ्यं) अस्मि ।
कृष्ण विनैव ममात्मन तरणोपाय अस्मि
मद्वस्तुविचार मम विचारय ॥ १७८८ ॥
आत्मान्तर्गत (च)-अज्ञाना मध्ये ... (...) अस्मि
अपारा (च) मध्ये ... इव मार्गा अस्मि ।

घ्यान मञ्ज़ आत्मुक् घ्यान् शूबिदार् कुय्
दारनाथ-दार् दारनाथ दार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
ब्रूंठि यिथ् प्रारब्दुक् व्यवहार् कुय्
पथ् ब्रोंठ् नेरनस् फेरनस् वार् कुय् ।
वाॅरि बन्द् बब् त माज़् कुस् स्य दर्कार् कुय्
स्यथ् कर् यार् स्यथ् कर् यार् ।
अमर-पानो ब्रम् ससार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १०९० ॥
परादीन् मुर्ख-बुज़् व्वकच्यार् कुय्
यावनस् मञ्ज़ कामुक् अन्दकार् कुय् ।
बुज्यरस् न-च्यकुन् संकल्प-बार् कुय्
कर् परश्न-कार् कर् परश्न-कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
ग्वड अवनय् बोज़ुन् दर्कार् कुय्
तव पत अद मननुक् अधिकार् कुय् ।
निदिध्यासन् सेन् तोर तयार् कुय्
साक्षात्कार् साक्षात्कार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् कुय्
सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥

ध्यानस्य मध्ये स्वात्मन ध्यान शोभमान अस्ति

(त) धारणायुक्त धारणया धारय ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र सवार अस्ति

सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

पुर आगात्य प्रारब्धस्य व्यवहार अस्ति

पश्चात् पुर निर्गन्तु परिवर्तितुं मुकरत्व अस्ति ।

भ्रातर बन्धव पिता माता च का नाम तव साह्यकृत् अस्ति

चित्त (अन्त करणानि च) कदा मित्राणि चैतन्य कुरु मित्रम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र सवार अस्ति

सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥ १७९० ॥

पराधीनमेव मूर्खबुद्धिक कौमार अस्ति

यौवनस्य मध्ये कामस्य अन्धकार अस्ति ।

वृद्धावस्थाया असामर्थ्य सकलभारस्य अस्ति

कदा-नाम (कदापि न उक्तावस्थासु) पौरुषमस्ति कुरु पुरुषत्व
(पौरुष) (उद्योगेन स्वीकुरु) ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र सवार अस्ति

सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

प्रथमत कथाश्रवणस्य श्रवण योग्य अस्ति

तत पश्चात् च मननस्य अधिकार अस्ति ।

निदिध्यासन तप तत्स्थानात् सज्ज अस्ति

(परमेश्वर) साक्षात्कार प्रत्यक्षम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र सवार अस्ति

सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

सुह-स्यन्दि सुमि-कनि दन्द्रिय दार् छिय्
    यिम् पार् गैय् तिम् दह् श्रोतार् छिय् ।
दह् गंम्राव् दह् खंदमय्गार् छिय्
    कर् दग्गहार् कर् दग्रहार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
    सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
पानस् नालि कुनतुकु यक्तियार् छुय्
    अथि आमतु बक्ति-हन्दु म्वकहार् छुय् ।
कुस् मनाह् छुय् करान् कसंन्दु आंकार् छुय्
    छुख् चूह् म्वकार् छुख् चूह् म्वकार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
    सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
हार्-बर् लारिय् न ह्रंत्य् अथ् च्य खार् छय्
    आंसू वहारानिय् नफ्चेंज़् खार् छय् ।
प्रारब्द-फल् बूगिथ् पत लार् छय्
    ग्रट-अनवार् ग्रट अन् वार् ।
अमर-पानो ब्रम् संसार् छुय्
    सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ १७८५ ॥
कमिस् कारवार् छुय् न कुम् बेकार् छुय्
    नाहक टेह-दृष्टि-हन्दु अन्दकार् छुय् ।
मन् जेन् वौदचि ज़्यचि यकरार् छुय्
    माक्षयकार् साक्षव् कार् ।

मोहात्मसिन्धुनद्या सेतुभूतानि इन्द्रियद्वाराणि सन्ति
ये (तु) तत्पारं गता ते दश अवतारा (इव) सन्ति।

(तानीन्द्रियाणि) दश शमय दश (दिक्पाला) सेवका सन्ति
कुरु दशेन्द्रियविषयाहृतिमेव कुरु दशहरयोगसङ्गतिम्।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र ससार अस्ति
सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

स्वस्य गलावलम्बी पातनाय स्वातन्त्र्य अस्ति
हस्ते समागत भक्तिरूप मुक्ताहार अस्ति।

(तत्र) को नाम निरोध अस्ति कुर्वन्‌कस्य नाम अङ्गीकार अस्ति
असि त्व स्वतन्त्र असि त्व सुखतारक।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र ससार अस्ति
सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

काकिणीमित उपयोगि भवत् तव न भगात हि तव खारीक (महा-भार) अस्ति

मुख उद्घाट्य (प्रसार्य) कुनिम्नपा खार नाम्नी (पेषणयन्त्रस्योपरि या स्थाप्यते) अस्ति ते।

प्रारब्ध-फल भुक्त्वा पश्चादव अपयानावस्था अस्ति
जलयन्त्रस्यपेषणीयन्त्रस्यानानुवार (इव) पेषणीयन्त्रात्मदेह समानय मरफलावस्थाम्।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र ससार अस्ति
सद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥ १७९५ ॥

कस्य नाम कार्यव्यवहार अस्ति क च अकार्य अस्ति
निर्थमेव देहात्मबुद्धिरूप आन्ध्य अस्ति।

मन जय वशस्य जिह्वया(वाचा) स्वीकार अस्ति
स्वतन्त्राधिकार (इति) (मनोजयी) ईश्वर-एव कार्यरूपाण्यस्ति।

अमर्-पानो ब्रम् संसार् कुय्
   सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
तीब्र-वैरागुक् खास सब्ज़ार् कुय्
   शिव-शिव बोलुनु पान आव्-शार् कुय् ।
व्यहखय् राग-रंग्तु वुकनस् वार् कुय्
   शान्थ् शालमार् शान्थ् शाल मार् ।
अमर्-पानो ब्रम् संसार् कुय्
   सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
शक्तिपातकि शहरुक् सुबदार् कुय्
   दर्म् अर्थ् काम् मोछ् दिनु यक्तियार् कुय् ।
दथुय् सर्कार् कुय् दथुय् सर्कार् कुय्
   कर् चूह् दर्बार् कर् चूह् दर्बार् ।
अमर्-पानो ब्रम् संसार् कुय्
   सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥
कृष्ण नाव् प्योमंतु दनियाह्-दार् कुय्
   लूकन्-हंन्दु हिहु च्य-ति व्यवहार् कुय् ।
दिवनु पानय् त्रिभुवन-सार् कुय्
   सर्व आदिकार् सर्व-आदिकार् ।
अमर्-पानो ब्रम् संसार् कुय्
   सथ्-व्यचार् सथ् व्यचार् ॥ ११६ ॥

हे अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र संसार अस्ति

मद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

तीव्रवैराग्यात्मक शोभन हरित्तृणास्तरण अस्ति

शिव शिवेति भाषमाण स्वयं जलप्रपातविशेष अस्ति ।

निवेश करिष्यसि चेत् रागरहित दर्शनस्य सौष्ठव अस्ति

शान्त्यात्मक शालमारोद्यान शान्तिमेव हे-कराधर्तं मारय (जय)।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र संसार अस्ति

मद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

अनुग्रहपदात्मकस्य पुरस्य अधिकारी अस्ति

(तस्य) धर्मं अर्थं कामं मोक्षं दातुं सामर्थ्यं अस्ति ।

ईदृश प्रधानकार्यं अस्ति ईदृश राजा अस्ति

कुरु त्वं उपासनामेव कुरु त्वं राजसभास्थितिम् ।

हे-अमरात्मस्वात्मन् भ्रममात्र संसार अस्ति

मद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥

(स्वात्मानं प्रति ग्रन्थकृदुक्ति) कृष्णोति नाम आपतित कुटुम्ब-भरण अस्ति-ते

लोकाना सदृश तथापि व्यवहार अस्ति ।

दाता स्वयमेव त्रिभुवनसारभूत (शिव परमेश्वर) अस्ति

सर्वं सामर्थ्यं सर्वाधिकारम् ।

हे-अमरात्मन् स्वात्मन् भ्रममात्र संसार अस्ति

मद्वस्तुविचार सत्य विचारय ॥ ११६ ॥

---

117. EXHORTATION AS TO THE UNREALITY OF THE WORLD

सर् कॅरु् संसार् नदॅहय् द्राव्
    डल् म होश्र् स्यत्तॅकिय् पंपोश्र् क्वाव् ॥ १८०० ॥
वन्द् कॅर् लूव-संकल्पकु वाव्
    पानय् पकि प्रारब्दॅचू नाव् ।
कर् पूर्व-कर्मक्यन् पंवछ्यन् क्राव्
    डल् म होश्र् स्यत्तॅकिय् पंपोश्र् क्वाव् ॥
संसारस्-मञ्ज़ रोज् निर्मल्
    वुछ्त ख्यलवॅथ्रस् लारि मा ज़ल् ।
पाञ्ज़िस्-मञ्ज़ आसिथ् चाव-चाव्
    डल् म होश्र् स्यत्तॅकिय् पंपोश्र् क्वाव् ॥
मायाय-मञ्ज़ निर्माया रोज़्
    स्वर रोज् वैराग-राग-स्वर् बोज् ।
सत्संगक्यन् वगनॅय् कन् थाव्
    डल् म होश्र् स्यत्तॅकिय् पंपोश्र् क्वाव् ॥
मायाय-हिलि खोछ् पत छ्यस् स्वाज़ू
    समदृष्टि छटवार्थ पकनाव् नीश् ।
धर्म-व्योग कर्म-खोरि वायनाव्
    डल् म होश्र् स्यत्तॅकिय् पंपोश्र् क्वाव् ॥
सोहम् दम वाय् मोहॅनि-गाठि
    ज्ञाञ्ज़् नाव् पकनाव् स्यक्षि वति-पाठि ।

पुनरपि सांसारिकावस्थाप्रदर्शनपूर्वकमुपदिशति ॥ ११० ॥

परीक्षाविषयः कृतः समासः निःसारः (मृणालभंग) निर्गतः (स्खलः)

(तस्मात्) ललिते-अत्र मा चेतनातः (विमर्शात्) चेतन्य-
(स्मरण) स्पर्शात् पद्मपुष्पाणि उपभुङ्क्ष्व ॥ १८०० ॥

निष्ठं कुरु सौभाग्यपद्मकल्याणदर्शं यातुम्

स्वयमेव संस्थास्यति प्रारब्धभोगाख्या नौका ।

कुरु पुण्यकर्मानुष्ठानात् पद्मशोभना उपभोगम्

ललिते-अत्र मा चेतनात ॥

समास्य-मावहृदोपि तिष्ठ निर्लेप

पद-नाम पद्मपत्रस्थ मसांशो मा-नाम जलम् ।

प्रत्यक्ष-मार्गे धृत्वा परिहृत्य

ललिते-अत्र मा चेतनातः ॥

मायापो-मध्ये-ग्रहणम्-ओ-र्धि गतलाप तिष्ठ

सर्वांश्चः तिष्ठ [illegible] दृष्टः ।

समग्रसंग्रहिषु हत (एत) [illegible] करि विरोधि

ललिते-अत्र मा चेतनात ॥

[illegible] ललितः-अत्र [illegible] विरप-
[illegible]

[illegible] ।

[illegible]

[illegible] अत्र मा चेतनात ॥

[illegible]

[illegible] ।

सहस्र-दल डल पद्मासन् प्राव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८०५ ॥
अन्दरि वैर-क्रूर् रोज् नरकि-पाठि
म्रह-बतुय् पख् सज़्जन गाठि ।
लाव् प्राव् प्यत्य-हिह्उ छुपरय् म हाव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
पर्द-तलि क्रिय् कर् वुक् क्यवि जूजि
अन्दरि प्राव् गोर् ज़न् डागचू गूजि ।
न्यबरि देह-अंदकार् कँडु फुटराव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
शत-गत कुकिलि-पोट्ु ज़न् यज़् म येर्
जुवरकि-पाठि कसंग-मज़्बाग नेर् ।
म्यक क्रुय् सज़्जन-बाग़ह्क् बाव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
मन-क्यनवंु दय-लोल लाव् वर्
मेलिय् सद्खर सौदागर् ।
बाव-बाव होश-बुमिपोश् क्रमनाव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
संसार-बोर् ल्यंच़राव् चाव् क्राव्
गिलि-हन्दि-पाठि डल-ज़ल-प्यठि पख् ।
राजहंस-पानह् अन्नु म गंज़राव्
डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८१० ॥

सहस्रपत्रपद्मस्थानरूपे सर स्थाने (ब्रह्मरन्ध्रे) पद्मासन प्राप्नुहि

चलिता-भव मा चेतनात ० ॥ १८०५ ॥

अन्तःकरणेन निर्वैर (सर्वभूतेषु) तिष्ठ जडवत् (अन्त शून्य बहिर्दृढ)

स्नेहपूर्ण गच्छ सज्जनात्मना क्षेत्रस्थानेन ।

(तत) उपलब्धि प्राप्नुहि असारतृणविशेषसदृश स्वरिक्तत्व मा प्रदर्शय

चलिता-भव मा चतनात ० ॥

पटलाधस्तात् क्रिया (नेत्रनिर्निमेषाभ्यासेन सचय) कुरु पश्य तृण-मूलकस्येव आस्तरणपटलम्

अन्त प्राप्नुहि शृङ्गाटफल इव ज्ञानात्मक फलसारम् ।

बहि दृढान्धकारात्मक कण्टकजाल भङ्क्ष्य

चलिता-भव मा चतनात ० ॥

जन्मस्थागमागमेन तृणतन्तुविशेष इव वितान मा वितनु

जलफलविशेषवत् निम्नमहनमध्यभागात् निर्गच्छ ।

मुक्ताफलस्येव अस्ति ते सज्जनात्मपण्यवीथ मूल्यादर

चलिता भव मा चतनात ० ॥

मनसा-नीलोत्पलफलवत् ईश्वरप्रेमात्मक लाभ वृणु

सम्मिलिष्यति तव सद्वर्तात्मा व्यवहारक ।

भक्त्यात्मवायुना चैतन्यात्मनीलोत्पल विकासय

चलिता भव मा चतनात ० ॥

ममाराभार लघूकुरु परित्यज भौतिग्रामम्

पक्षिविशेषवत् मरालपङ्क्तात् प्रवर ।

गगनात्मस्थानस्थान पक्षिविशेष मा कलय

चलिता-भव मा चतनात ० ॥ १८१० ॥

अद्-वासनाय ग्रम् रटनय् कम्
  शम दम वुफ् चाव् दिह् म किसि दम् ।
यदि होशकि गोश पान् वुफनाव्
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
ज़बिकुकि-सन्दि-पाठि यद् म तुल् फूदि
  बूद् रोज़् स्दर् कुय् आत्म-बूदि ।
पोशनूल-सन्दि-पाठि कृष्ण-गीथ् गाव्
  डल् म होश च्यत्तकिय् पपोश् छाव् ॥
जगतच ताप-हच्य वुडेरू-निश चल्
  साय कर् सज़न कुलिसय् तल् ।
फल् च्यथ् फल् ख्यथ् लाग् डलकाव्
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
स्वर-शब्द कुकिलु जन् बोल् शम्भु
  कर् म ककर-सन्दि-पाठि ककरूकु ।
अंग-दूश संग-दूश देह् म रावराव्
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
वासनाय-गाश्च लूव व्वठ् मो दाव्
  मनचूय् दश्शा कन-किनि चाव् ।
व्वज़ू-ब्रग् संतोश-ताज् दिय् याव्
  डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८१५ ॥
जीव-दयाय-हन्दू कर् व्यवहार्
  अविद्याय छारवच्य वीद-न्याय् हार् ।

शुद्धवासनया शान्ता-भव ग्रहीष्यन्ति-(न)-त्वा के नाम (कामक्रोधादय)

शमेन दमेन आकाशगति त्यज (कुरु) देहि मा जलपक्षिवत् निमज्जोन्मज्जनानि ।

प्राज्ञेन चैतन्यात्मना प्रकाशदर्शनस्थानेन स्वात्मानं उड्डापय

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

पक्षिविशेषवत् उच्चै मा उत्थापय शिर पक्षविस्तारम्

सुबोध तिष्ठ फल अस्ति-तत्र आत्मबोधेन ।

जीवजीवपक्षिविशेषवत् कृपण्य-गीति गायस्व

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

जगद्रूपाया आतपतमाया मरुभूमे दूरे-भव

छायाविश्रान्ति कुरु सज्जनात्मन छायावृक्षस्य अध ।

जल पीत्वा फल भुक्त्वा अनुकुरु मृदुशायनम्

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

गुप्तानुसारेण कोकिल इव भाषमाणो-भव रे-शम्भो-इति

कुरु मा कुक्कुटपक्षिवत् शब्दविशेष-निरर्थम् ।

अज्ञाना-दोषेण कुसङ्गदोषेण (च) दृष्ट मा विनष्ट-कुरु

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

वासनात्मक मीन लोभेन प्राहुयन मा शापय

मन स्था तृष्णा करांभ्या परित्यज ।

मृदात्मक-घट सतोषात्ममुकुट दत्त्वा निधेहि

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥ १८१५ ॥

सर्वभूतदयात्मक कुरु कलत्रारम्

अविद्यात्मकस्य पक्षिणि—पक्षस्य दरम्यामेऽन्याय अपाकुरु

अविनाश-नीलकाश्य बाश करनाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पपोश् क्राव् ॥

व्यदरकि लूबकि कम् तय् मक्

गमरिथ् संतोशच्य ग्वफि अक् ।

कामनाय सौमिज़ बारव् म दाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥

रज़ि कुय् सर्प-भ्रम् न-जि कुय् नाश्

पज़ि पज़ि वुछ्त कुस् चिदाकाश् ।

दजिथ् रजि-ह्यवु बन् त्यजिथ् नटि-बाव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पपोश् क्राव् ॥

वीर कुवीर कुस् छिय् न दन दार्

समयकि खख दख वीरुय् म हार् ।

वीर् च्याज़ दैर-वोज़-निश वीर्य-माव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पपोश् क्राव् ॥

स्वप्रकाश व्यज़ स्वन-सांकि वथराव्

व्यचार नेचौ नजराह् चाव् ।

रग-रग वेरग् वुछ्न किथु द्राव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८२० ॥

शान्ति-शालमाल् कुय् शिव-अनुग्रह्

अन्दरिमि त्याग न्यबरिमि राग व्यह् ।

संन्यास-ह्यु अतलास् पैराव्

डल् म होश च्यत्तकिय् पपोश् क्राव् ॥

अविनाशरूपस्य-पतिविशेषस्य भाषणानि कारय

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

उदरनिमित्तस्य लाभस्य (रूपात्) कूर्मात् पुन मत्स्यात्

शमित्वा सतोषात्मिकाया गुहाया प्रविश ।

कामनात्मिका सिद्दीं आक्रोशनानि मा दापय

चलिता भव मा चेतनात ० ॥

रज्ज्वामिव अस्ति तव सर्पभ्रम नापि (वस्तुत) अस्ति ते नाश

सत्येन सत्यन पश्य नाम असि चिदाकाशस्वरूप ।

दग्धा रज्जुसदृश भज त्यक्त्वा घटभावम्

चलिता भव मा चलनात ० ॥

हे वीर कुञ्जर (इव) असि, सन्ति ते नहि धनानि द्रव्याणि

समयानुसृतेन सुखेन दु खेन शौर्यं मा त्यज ।

धीरा त्वदीयात् धैर्यात्मकात्पाद्रुतात् अल्पयतमवृत्तलतात्मान

चलितो-भव मा चतनात ० ॥

स्वप्रकाशरूपाया बुद्धावत्र हल सरामध्यगतविशिष्टभूमौ आस्तृणु

त्रिचारात्मभ्या मत्राभ्या दूरदृष्टि प्रक्षिप ।

नानारूपेण नोरूप (सन् परमात्मा) पश्य नास कीदृश निर्गता-अस्ति (विकासभागत)

चलितो भव मा चतनात ० ॥ १८२० ॥

शास्त्रात्मोन्मानविशर्षे असि न शिवानुग्रह एव (कारणम्)

अन्तर्गमन त्यागन बहिर्गमन रागस्त आस्स्व ।

सत्यासमृतात्मक कौशपत्राभावित्य आच्छादय

चलिता भव मा चतनात ० ॥

राज़-ऋषि नगर-मज़ आस् वन्वास्
निश्काम् रोज् चिय आसिय् दास् ।
ज़नख्-राज़ राशसिय मज़ यार् पाव्
डल् म होश त्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

शक्तिपात-निशात शिव-मंडल् प्राव्
छावुन् बंब्वू ख्वखू शंखू-हंदू डल् ।
आत्मस् परमानन्द-मस् च्याव्
डल् म होश त्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

निश्कल-ल्वपुकुय् प्ललावाह् ख्यह्
निर्मायाय-हूंज़ थाज़्याह् च्यह् ।
मोह्-वति थकनुक् रोज़िय् न ताव्
डल् म होश त्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

त्यथ् तकिय दिथ् प्यठ् सथ्-फर्शस्
ब्वनू-वार्या आत्मा-प्परशस् ।
योग-वालाद्य प्यठ् लरि साव्
डल् म होश त्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८२४ ॥

विवेक-वथ्-सर मज़ कर् आन्
अद्वैत पाज़ि नाव् मन् तय् प्रान् ।
तुर्या-बाग योग-निद्रा प्राव्
डल् म होश त्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥

हंसनाद-स्वर कर् शाह् ठूलि ठूलि
मांडक-शब्द मित्र-म्वंडल् बूलि ।

हे-राजभूत-रूपिरूप नगरमध्ये-ऽपि भव वनवासीव

निष्काम-एव तिष्ठ स्थिरा भूत्वा दास ।

जनकराजविशेष राज्याधिकारस्य मध्ये स्मृतौ समानय

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

शक्तिपात(अनुग्रह)रूपोद्याने शिवमण्डल (सायुज्यम्) प्राप्नुहि

उपभुङ्क्ष्व-तत् भक्तिरूप मुक्तिरूप ऐश्वर्यरूप फलभर ।

आत्मान परमानन्दस्वरूपसुधा पायय

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

निष्कलरूपसारूप्यात्मक भोज्यविशेष स्वादस्व

निर्मायत्वरूप सर्वौषधिपान पिब ।

मोहात्ममार्गस्य गमनश्रमस्य अवशिष्टो भवतु न सताप

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

चिदात्मक उपधान दत्त्वा पृष्ठे सत्यात्मशय्याया

शुद्धात्मभार्या आत्मरूपपुरुषाय ।

योगात्मदर्भस्य पृष्ठे पार्श्वेत स्वापय

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥ १८२५ ॥

विवेकात्मसरोविशेषस्य मध्ये कुरु स्नानम्

अद्वैतबोधात्मना पानीयेन स्नापय मन पुन प्राणान् ।

तुरीयावस्थोद्याने योगनिद्रा कुरु

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

हसेति नादस्वरेण (हसपदितशब्देन वा) कुरु श्वास उन्माय उन्माय

प्राणशब्देन (माण्डक प्राणश्चोच्यते) मण्डूकसदृश भाषणम् ।

पवनस् त गगनस् सूत्य् मिलनाव्
    डल् म होश ज़्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
अन् शल् वूगनि यट जन् फेर्
    कर्म-फल-छल-तल श्रोट्टु-ह्यिव् नेर् ।
यख् दियि लख-वख् च्याज़् अख् पाव्
    डल् म होश ज़्यत्तकिय् पपोश् छाव् ॥
म्यशरकि ख्यथि पख् सतसंय् सूत्य्
    अज् ताज़् वत-गथ् आय् गैय् कूति ।
त्याग-खोरन् लाग् वैराग-खाव्
    डल् म होश च्यत्तकिय् पपोश् छाव् ॥
बव-सर् सैरकु कड् अमार्न्
    मोह-गत-कटलस् नौरिथ् जान् ।
कर्म-स्यंज् ब्यंज्-नाव् स्यंज् पकनाव्
    डल् म होश ज़्यत्तकिय् पपोश् छाव् ॥ १८३० ॥
यख्-ज्याह् मिलविथ् पान्वय् त्वथ्
    देह-अंग्र-बोटाह् सूत्य् आख् ह्यथ् ।
राज़ नेर् सैरस् कुस् कुय् वाव्
    डल् म होश ज़्यत्तकिय् पपोश् छाव् ॥
पर्जनाविथ् अमर-पान् आस्
    ख्यथ् च्यथ् ह्यथ् दिथ् वाग्यवान् आस् ।
सूत्य-वाज्यन्-हंज़् यंविजि न ग्राव्
    डल् म होश च्यत्तकिथ् पंपोश् छाव् ॥

प्राणवायुना हृदाकाशेन च सह संयोजय

चलितो भव मा चेतनात ० ॥

अन्नानि जलानि भास्तु पेयाणी इव वर्तस्व

कर्मफलात्मकलयन्नात् पिष्ट सदृश निर्गच्छ (भव)।

परिपाक दास्यति लक्षसंख्याद्रोणमान त्वदीय एक पादसेटम्

चलिता भव मा चेतनात ० ॥

आर्जवन सेतुना चरस्व सत्येनैव सह

अद्य यावत् पान्था आगता गता कियन्त (असंख्या)।

त्यागात्मपादयो संयोजय वैराग्यात्मपादुकाम्

चलिता भव मा चेतनात ० ॥

भवसरस सचारस्व उपभुङ्क्ष्व ईप्सितम्

माहात्म्यमहाप्रवाहसतुविशयात् निर्गमन जानीहि।

कर्मषिद्गुग शुद्धगात्मनौका ऋज्वीं गमय

चलिता भव मा चेतनात ० ॥ १८३० ॥

युगपत् सयाप्य पञ्चैव तत्त्वानि (पृथ्व्यप्तेजोवाय्वाकाशानि)

दहात्माग्नियन्त्रापेतनौका सह आगतस्त्व गृहीत्वा।

रात्रेव निर्गच्छ सचाराय क अस्ति ते सकृत् (नैव वा)

चलिता भव मा चेतनात ० ॥

उपलब्ध्य अमरात्मस्वात्मान आस्स्व

भुक्त्वा पीत्वा गृहीत्वा दत्त्वा भाग्यशाली भव।

सद्वारिविराग्य भवस्विनी निषधि न उपालम्भम्

चलितो भव मा चेतनात ० ॥

राजयोग-अभ्यास मन-ङूँग रठ्
　　हठ-कर्म इन्द्रिय-वगव्यन् म चठ् ।
फटनकि खोफ गाल् वासनाय वाव्
　　डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
दोर्य-फिरि म्वकलख् वुछ् वाव-माल्
　　वाल-पान आलविथ् बाल् रठ् वाल् ।
पूरु् पख् दूरु् कुय् नख-पूरु् चाव्
　　डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
मन् ज़ेन् खख् माव् स्यद् गछि योग्
　　इन्द्रिय् खुश चाव् बूगन् बूग् ।
निर्मल् आस् कास् देह-भ्रम-वाव्
　　डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥ १८२५ ॥
साद-मछूच् आह्लाद गरि नेर्
　　राद-राद सैराह् करिथ् पथ् फेर् ।
सूत्य् आख् ह्यथ् यिह् ख्यथ् तिह् आनन्द् माव्
　　डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
पछि-वछि सूत्य् माव् ज्ञान-गूरि-बाव्
　　च्यथ-चडि मज़ आत्म-दद् पर्जनाव् ।
न्यर्नय खरु् ख्याव् च्याव् वीद-गाव्
　　डल् म होश च्यत्तकिय् पंपोश् क्राव् ॥
कर्म-कुय ध्यान-दानि दर्म-दद् मन्द्
　　ओशद् नेरि तथ् यशोदानन्द् ।

राजयोगाख्याभ्यामेव मनोनौका गृहीत्वा

हठयोगाक्रमेण इन्द्रियात्म-कटात् मा छिन्द्धि ।

निमज्जनस्य भयेन नाशय वासनात्मकं वायुम्

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

नदीभ्रममार्गसंचारात् मोक्ष्यसि निरीक्षस्व वायुगतिम्

बाल्यावस्थया परिवर्त्य कूल-प्रति प्रधान ज्वाला (वासना) ।

पूर्णतया गच्छ दूर अस्ति शनैः प्रक्रान्ति त्यज (कुरु)

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

मन जयस्व सुख प्राप्नुहि चित्तं गमिष्यति (भविष्यति) योग

इन्द्रियाणि स्वतन्त्राणि (उन्मुक्तानि) कुरु भोगान् मुञ्च ।

निर्मल भव अपनय देहभ्रान्तिभावम्

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥ १८३५ ॥

साधु-प्रकृत्या राजपुत्र (इव) गृहात् निर्गच्छ

तृणपूर्णाध शून्यजलतीरेषु संचार कृत्वा पश्चात् वर्तस्व ।

(प्रारब्ध) सह आगतस्त्वं गृहीत्वा यत् भुक्त्वा तत् आनन्द प्राप्नुहि

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

अतिथिभूतवत्सर्वेण सदैव प्राप्नुहि ध्यानात्मगोपालभावम्

चिदात्मदोहनपात्रमा मधि आत्मरूपदुग्ध उपलक्षस्व ।

निर्णयात्मक जलतृणविशेष भोजय दुग्धि वत्सात्मगाम्

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

सत्कर्मात्ममन्थना ध्यानात्ममन्थानेन धर्मात्मदुग्ध मथ

औषध निर्गमिष्यति तस्मात् यशोदानन्दनात्मा (श्रीकृष्णेति स्वरूपसाक्षात्कारात्मकम्) ।

तस् कुह् बुग् वुगिथ् ब्रह्मचारि नाव्
    डल् म होश स्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
दछि मर्छुच् मोच-दायव् नाम्
    व्यवहारस् मज़् रूदु निष्काम् ।
ल्यंवि मज़् यिथु सुह् पंपोशाह् द्राव्
    डल् म होश स्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥
मोह-स्यन्दि तारिय् करुनावतार्
    कृष्ण बंठु खारिय् गंगाद्वार् ।
व-सर आवलन केशव नाव्
    डल् म होश स्यत्तकिय् पंपोश् छाव् ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

---

118 THE POET DESCRIBES HIS OWN CONDITION

योग-बल सहस्र-दल डल दितु म्य दम् हरे
    स्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८४१ ॥
निष्कल शशि-कलि वुजु म्य ज़ंज़म् हरे
    स्यत्त नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
बाल-पान आम् च्योनु स्वयम् प्रथम् हरे
    पानि-पान सह-यंहि व्यंथु म्य ज्यंज्यम् हरे ।
तिथु गोम् प्रथम् च्योनु पथ् छ्यथि थम् हरे
    स्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥
तेलि सुध् स्वरूपस् यस् चलि भ्रम् हरे
    न-त छा चेलि-कर्म तौज़-शालि श्रम् हरे ।

तस्य हि अस्ति भोगान् भुक्त्वा ब्रह्मचारीति नाम (अभिख्या)

चलितो भव मा चेतनात ० ॥

ईदृश्या प्रकृत्या (स्वभावेन) मातङ्गनायक (इति) नामधेय

व्यवहारस्य मध्ये ऽपि स्थित निष्काम ।

कर्दमराशे मध्यात् यथा स पद्मपुष्पमिव निर्गत

चलितो-भव मा चेतनात ० ॥

मोहात्मसिन्धुनद्या तारयिष्यति त्वा स दयावतार

(रे) कृष्णाख्य तट (स) उद्धरिष्यति-त्वा गङ्गाधरैकस्वरूप ।

भवात्मसरस आवर्तात् केशवेति तन्नामधेयम्

चलितो भव मा चेतनात ० ॥ १८४० ॥ ११७ ॥

स्वावस्था निरूपयति ॥ ११८ ॥

योगबलेन सहस्रदलपद्मयुते सरसि (ब्रह्मरन्ध्रे) इत्त मया निमज्जन हे-हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीता मया अग्रभाग (यत्र) सोऽहमिति नौकादण्ड हे-हरे ॥ १८४१ ॥

निष्कलरूपया शशिकलया (तद्वाप्या) उद्भूत मम प्रतिशैत्य (शुद्धसत्त्व च) हे हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो० ॥

(यत) बाल्यावस्थायामेव समागत से त्वदीय स्वभावत प्रेम हे हरे

स्वयमात्मनैव स्नेहरूपाया ज्वालाया उद्गत मम अत्यन्तोच्चार्चिस्त्व हे-हरे ।

तया समागत से प्रेम तव (यथा) निवृत्ति ग्रहीष्यति यम हे हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो० ॥

प्रकाश करिष्यति स एव स्वस्वरूप यस्य अपयास्यति भ्रम हे-हरे

अन्यथा अस्ति-कि त्रिविध (पुण्यपापमिश्र) कर्मणा तेज स्वभावस्य भ्रम हे-हरे ।

सेम्नि मस् च्यनु कस् गेम्नि आलम् हरे
    ज़्यत्त नावि रटु म्य नम सोहम हम् हरे ॥
टोरुम् द्यान् द्यस खोरुम् दम् हरे
    तोरुम पान् व्यचोरुम् ओ हरे ।
चोरुम् त तोरुम् म्वकम् चम् हरे
    ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम सोहम हम् हरे ॥ १८४५ ॥
आश्चर्य-थानस् छिह् आश्चर्य थम् हरे
    आश्चर्य बसवुनु छुस् निरालब् हरे ।
आश्चर्य जानान् छिस् व्यत्तम हरे
    ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम हरे ॥
ख्नक-रस्तु ग्रेंद् छुय् करान् ओ-ओ हरे
    ठिञ-रछ्य गटाय स्वर् छिह् कम्-कम हरे ।
ज़्रेर्य-रस्तु बोज् अजपा जौर-बम् हरे
    ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम हम् हरे ॥
साख्य-योग् सोम्य् थाम् ह्यय्-समागम् हरे
    हर्ष-रस बासुन् द्राम् चलु म्य गम् हरे ।
होश-पोश-धर्य प्योम् शान्ति-शबनम् हरे
    ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम् सोहम् हम हरे ॥
सकाम-कर्म-वारिवु तुल् म्य कम् हरे
    निष्काम-कोच चावनाव् रतु कदम हरे ।
निर्वासन आसन कड तम् हरे
    ज़्यत्त-नावि रटु म्य नम सोहम् हम् हरे ॥

मिलिष्यति आसव॰ पातुं कस्य (यस्य) उपहसिष्यति जगत् हे-हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो॰ ॥

धृत मया ध्यान समाधानेन आरोपितो-मया प्राणवायु (श्वासो वा) हे-हरे

उत्तारितो-मे स्वात्मा उच्चारितो-मया प्रणव हे-हरे ।

(आदौ) विचितो मया पुन तारित-मया (विहित मया) मुक्तासमूहस्य छिद्र हे-हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो॰ ॥ १८४५ ॥

आश्चर्यकारिस्थानस्य (शरीररूपस्य) सन्ति आश्चर्यदा (इन्द्रियरूपा) स्तम्भा हे हरे

(तत्र) आश्चर्येण वासवा अस्ति-तस्य निराश्रयरूप हे-हरे ।

आश्चर्यरूप जानन्त सन्ति-तस्य उत्तमपुरुषा हे हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो॰ ॥

(यत्र) आध्मान विनैव शङ्ख अस्ति कुर्वन् ओम्-ओमित्युच्चार हे हरे

(तत्रैव) आहतिरहिताया घण्टाया स्वरा सन्ति अनन्ता (अलौकिका) हे हरे ।

(तत्रैव) आहनन विनैव शृणु अजपात्मक वाद्यविशेषशब्द हे हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो॰ ॥

साङ्गुरयागात्मा वसन्तकाल समागतो मम हित(गृहीत्वा वा)-समागम हे-हरे

हर्षोत्मरसेन अङ्कुर निर्गतो-मे अपगत (च) मम (सद्यत्यात्म) भय हे-हरे ।

सच्चेतनाम्य पुष्पलताया आपतिता मे शान्त्यात्मचन्द्रमण्डलोद्भूतसुधारससेक हे-हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो॰ ॥

कृतसकामकर्मरूपभारस्य उत्थापय मम अङ्कसग्रह हे-हरे

निष्कामकर्मात्ममार्गविशेषेण चालयस्व साधु पद्धति हे-हरे ।

(यथा) निर्वासत्वरूपेण आसनन निष्कामयिष्यामि शान्ति हे हरे

चिद्रूपनौकाया गृहीतो॰ ॥

स्व-स्वयम् वासुदेव् छुह् सर्वस्व-यम् हरे
    षट्-च्यत्त-वृद-मय् छुह् शब्द-ब्रह्म् हरे ।
आत्म-तत्त्व ज़ाग् त्याग् अनात्म् हरे
    च्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ १८५० ॥
सूरथः छिह् तत्पद चावान् त्वम् हरे
    वर् जया सय् प्रिया च्यान्यूय् छम् हरे ।
कर् दया वुछ् म कृपणस् क्रिया क्रम् हरे
    च्यत्त-नावि रंटु म्य नम् सोहम् हम् हरे ॥ ११८ ॥

---

119. HE ELOQUENTLY PRAISES ŚIVA FOR HIS GIFT OF KNOWLEDGE OF THE MEANS OF SALVATION

कृष्ण् च्यानिस् होशस् लगे
    यिह् च्यय् तंग़ुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५१ ॥
च्यानि हास-संज़ च्यय् बुक्टि मञ्ज़ ज़गे
    बव-सर सूक्ष्म् स्थूलंच् थन् ।
समदृष्टि सगय्-सूतिन् सगे
    यिह् च्यय् तंग़ुय् तिह् तगे कस् ॥
सह् छुस् दमन् मञ्ज़ कंडि-जालस्
    कठिनिस् बालस् खुहुन् छुस् ।
च्यथ् तुरंगु रटनावतन् योग-वगे
    यिह् च्यय् तंग़ुय् तिह् तगे कस् ॥
ज्ञानंच् संजीवनी अनतस्
    अज्ञान हुगस् बनतम वैद् ।

स्वप्रकाशरूप वासुदेव अस्ति सर्वस्वस्तम्भ हे हर

शुद्धचिज्ज्ञानमय अस्ति शब्दब्रह्मरूप हे हर ।

आत्मन तत्त्वेन जागृहि त्यज अनात्मत्व हे हर

चिद्रूपनौकाया गृहीता० ॥ १८५० ॥

पण्डिता (प्रासबाधा) सन्ति तत्पदेन (अपरात्तबाधेन) त्यजन्त प्रत्यक्षदृश्यमानपदार्थं हे हर

गृहाणेष्व नयकार सैव प्रीति त्वमेयैव अस्ति मे हे हर ।

कुरु दया पश्य मा कृष्णाख्यस्य (मम) क्रिया क्रम हे हर

चिद्रूपनौकाया गृहीता० ॥ ११८ ॥

समश्चेतनतया स्तौति ॥ ११९ ॥

कृष्णाख्य (अहं) तव चित्स्वरूपे उपहारीभविष्यति

यत् तवैव सुशिक्षित (सुज्ञात) तत् सुशिक्षित (सामर्थ्यं) कथ्य ॥ १८५२ ॥

त्वत्सम्बन्धिना सुज्ञानेन त्वामेव द्रक्ष्यति मध्य जगत

ममारसरम सूक्ष्मा स्थूलरूपा स्थलीम ।

ममन्नानात्मना सकलैव आमच्यति

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

(नाभात्मा) सिद्ध अस्ति तस्य (कृष्णस्य) धमन् मध्य कण्टकनालस्य

अतिदुगमस्य पवनस्य (अनन्तानन्दव्ययपात्मन) आराद्दण अस्ति तस्य ।

चित्तात्मकस्य तुरङ्गमस्य आह्य नाम त यागात्मरज्ज (ज्ञानुद्वययागात्मनाख्य)

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

ज्ञानरूपा सञ्जीवनौषधि प्राप्य नाम तस्य

अज्ञानरूपस्य रागस्य भव नाम तस्य वन्तु ।

शह्ज्यार् फिर्तस् दादिस् दगे
यिह् स्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८५५ ॥
सुहनिस् म्वंडिस् मख् ह्यथ् यितस्
दितस् पान् पर्-माननुकु पर् ।
देहाबिमानस् दुप नन् दगे
यिह् स्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
चिदानन्दुकु रस् सूत्य् प्रानन्
पनन्यन् पानन् ह्यस प्यावनाव् ।
राज-योग सबाथ मञ्ज़ तगि-तगे
यिह् स्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सहज-व्यचार रंसु कँह् न खरुन्
अन्तःकरन ह्यथ् तन्मयता ।
प्रकाशस् सूत्य् विमर्श लगे
यिह् स्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
भ्रंकि अवलख् सूत्य् निर्द्वू-नवार
गंडिथ् चह् तस् वार करनाव् सैर् ।
समदृष्टि-सउकि ब्रह्मानिष्ठ-बग्य
यिह् स्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
प्रट्टू मञ्ज़ यंचू किवेमच द्टू
सूंचू-कुन् यिन् त मुजराह् दिन् ।
कुकिल-फोज् नन् प्याज़ भ्रकि छ्यगे
यिह् स्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ १८६० ॥

आरोग्यशीतलत्व प्रवर्नय नाम-तस्य पीडाया कष्टस्य

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥ १८५५ ॥

मोहात्मन स्थाणो कुठार गृहीत्वा आगच्छ-नाम तस्य

देहि नाम तस्य स्वात्मान परेश्वर-मननात्मक (पर स्वात्मस्वरूप-

मेव यथा मस्यति तादृशमिति वा) काष्ठमयकुठम् ।

देहाभिमान धूप इव आदहनिर्याति

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

चिदानन्दात्मक रस मह प्राणै

स्वकीयेषु स्थानेषु (इन्द्रियेषु) समाधानेन पायय* ।

राजयोगात्मिकाया सभाया मध्ये पङ्क्तिक्रमस्थित्या,

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

सहज(स्वाभाविक)विचारेण विना किञ्चित् न स्मरन्

अन्त करणानि गृहीत्वा तन्मयताम् ।

प्रकाशात्मना मह विमर्श युक्तो-भवत्

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

नवात्मक शोभनाश्वयुग सह (निमित्तेन) निवृत्तरात्मदृढरज्ज्वा

बद्ध्वा त्व त सुष्ठु कारय सचारम् ।

समदृष्ट्यात्मघण्टापथ ब्रह्मनिष्ठतारय

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

प्रवृत्ते मध्य अतिशयेन मत्तीभूता वृत्तय

स्मृति अनु आगमिष्यन्ति नु फलिताश्च दार्थ्यम् ।

कोकिलसमूह इव त्वदीयन एकेन समायगणालपन

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥ १८६० ॥

---

* [illegible] यानैर्वा भोपभक [illegible] पादितजीवन्मुक्तावस्थ विधेहीति भाव ।

सार्यय् वन च्याञ़ अम्रुंग् छ्यह् ककान्
    थफ् कर्त अंनि-पाठि पकान् छुय् ।
कमि-तास् मार्ग मार्गस्य मगे
    यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
सेर् अय् करहान् पननिय् डेरय्
    सेरय् वापथ् कंतु फेरे ।
अद् क्याज़ि व्यपर्-गरन् लगे
    यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥
निरामयुकु मय् च्यावनाव्तन्
    पय् दिथ् न्याव्तन् लय-म्यान् ।
मय् जन् फिरनाव्तन् रगि रगि
    यिह् च्यय् तंगुय् तिह् तगे कस् ॥ ११८ ॥

---

120 THE AUTHOR'S DEVOTION

लगयो परम गंचुय्
    ब्रह्माकार हंचुय् ॥ १८६४ ॥
सद्ग्वन प्रकंचुय्
    बीट-रंस्ति वीट-अंचुय् ।
योग-ज्ञान-संचुय्
    ब्रह्माकार हंचुय् ॥ १८६५ ॥
तुर्या जागरयंय्
    ग्यन् म्वंचराव् न्ययंय् ।

सर्वा-एव पद्व्यः त्वदीयाः अमुत सन्ति तारन्त्य

हस्तावलम्बं कुरु-नाम अन्धवत् गच्छन् अस्ति ।

केनापि (अलौकिकेन) मार्गेण मार्गमासस्य मघोपलच्यामावस्यातिथौ*

यत् तवैव सुशिक्षित० ॥

तृप्तं-चेत् अकरिष्यस्तं स्वकीयेन अनुग्रहात्मपुत्रेन

मिठकमितान्नस्य कृते कुत्र प्रचरिष्यति ।

ततः कुतो-नाम परकीय-गृहेषु अनुगतो-भवेत्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥

निरामयात्मकं ग्रामवरस पायय-नाम-तम्

मकेत (आजीवनमेकं वा) दत्वा नायय-नाम-तं लयस्थानं (सायुज्यम्) ।

रम (सक्रान्तिगुण च) इव परिवर्तय-नाम-तं नाड्यां नाड्याम्

यत् तवैव सुशिक्षितं० ॥ ११९ ॥

स्वात्मसमर्पणास्तुतिं प्रस्तौति ॥ १२० ॥

उपहारीभवेय-ते परस्या गतौ

ब्रह्माकाराया वृत्तौ† ॥ १८६४ ॥

सत्वगुणात्मिकाया प्रकृतौ

द्वै-भेदरहित वेदश्रुतिप्रतिपादितायाम् ।

योगज्ञानसत्तामृतायाम्

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८६५ ॥

तुर्या-जाग्रदवस्थामेव (जाग्रत्यपि तुरीयावस्थात्युत्तमोच्यते)

तिसृषु (जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यात्मावस्थासु) अवशेषय नित्यमेव ।

---

* सा हि प्रसिद्धोत्तमा शिवतिथिरूपोषिता समाधानेनार्चितशिवा चेमोच दातीत्याम्नाय । तल्लक्षणपद्य चैतत् ।

यत्र सोऽस्तमयमेति विवस्वांश्चन्द्रमःप्रभृतिभि सह सर्वैः ।

कापि सा विजयते शिवरात्रिः स्वप्रभाप्रसरभास्वररूपा ॥ इति ।

† या ब्रह्माकारवृत्त्यात्मिका सव परमा गतिरस्ति तस्यामित्यन्वय ॥

ऊशियार् न्यन्द्रि-ह्यचुय्
ब्रह्माकार ह्यचुय् ॥
आगरिथ् शून्य-मकान्
वेग मौग-खोत पकान् ।
कड्यो च्य आलंचुय्
ब्रह्माकार ह्यचुय् ॥
शब्द-प्रकाश् ल्वबुय्
गगराय-खोत ग्वबुय् ।
वुशमलि-खोत ल्यचुय्
ब्रह्माकार ह्यचुय् ॥
अग्न् गगन पवन वुतराचु
सलिलय् जन् सुलब् वाचु ।
यस्स हन् छ्यह् मंझमचुय्
ब्रह्माकार ह्यचुय् ॥
निश्कल पवन फिर् कल्
कल् ज़न् बनि शीतल् ।
वव-सन्ताप तचुय्
ब्रह्माकार ह्यचुय् ॥ १८७० ॥
रुद्र-तुल आस् कथय्
दम् दिथ् म्यक्क छ्यथय् ।
शिव-अर्नव खचुय्
ब्रह्माकार ह्यचुय् ॥

जागरूको-भूत्वा (पुरुष) (तस्यावस्था यत्र) निद्राहतप्राया (स्यात्)

ब्रह्माकाराया (तादृश्या) वृत्तौ ॥

आश्रित्य शून्यप्रायस्थानम्

वेगेन मेघादप्यधिक चलन् ।

समावर्तयस्व तत्र नीराजनामिव

ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

(यया) शब्दप्रकाश लब्ध

मेघगर्जित सकाशादपि गुरुतर ।

(या च) तडित -सकाशादपि लघुतरा

(तस्या) ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

अग्रे आकाशात् पवनात् भूतधात्र्या

सलिलादपि इव सुलभत्वेन प्राप्ता या ।

या मात्रा अस्ति मथिता

(तस्यां) ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

निष्कलेन प्राणवायुना वर्तयस्व यन्नम

जल इव भविष्यति शीतलप्राया ।

ससारसतापेन तप्तभूता

ब्रह्माकारायां वृत्तौ ॥ १८७० ॥

विद्रुमसमाना आसीत् कथा

निमज्जन दत्त्वा मुक्ताफल गृहीत्वा ।

शिवरूप समुद्रात् आरूढा

ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

ब्वंजू त्य तार् कंचूय्
　　वर च्यानि सूक्ष्म् खंचूय् ।
शांनि क्रिस् बाल् कंचूय्
　　ब्रह्माकार वंचूय् ॥
सहस्र-पांनचू चूह् पव् पक्
　　मूर्खन् किचू दह् छ्यय् भक् ।
नेस् प्रिनि यस् दह् व्यंचूय्
　　ब्रह्माकार वंचूय् ॥
दंसिती च्यानि मंसिती
　　वंसिथंय् कुह् नग खंसिथंय् ।
मस्-मच्य नंचू व्वह् न चूय्
　　ब्रह्माकार वंचूय् ॥
कृष्णस् हाव् तिथु रास्
　　यिथु श्रख् गंझूरि हथ्-सास् ।
नंचि नंचि पाव् प्रंचूय्
　　ब्रह्माकार वंचूय् ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

---

121. PRAYER FOR INCREASE IN KNOWLEDGE OF GOD

वूल-बाल बालकन् सूंत्य् खेलनावतम्
　　बालक-श्रवस्था भावनावतम् ।

बुद्धिरूपया कर्तनशिल्पिकन्यया तन्तु कर्तिता

वरात्मवेष्टनेन त्वदीयेन सूक्ष्मा आरूढा ।

चाम्बिरूपकाण्डोल्या सन्ति-यस्य बाला॰ अनका

ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

सहज-स्वात्मन त्वं आस्थापय प्रतीतिम्

मूर्खाना कृते इय अस्ति पृच्छा ।

तस्य गुणद-भविष्यति यस्य इय समता-भवत्

ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

शीघ्रमेव (द्वारेण) त्वदीयेन मत्तता

अवसद्य अस्ति मोद आरूढमाय ।

आसवमहाघटस्य रन्ध्रबन्धिनी अद्द न त्वमेव

ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥

कृष्णाख्यस्य (मम) प्रदर्शय तादृशीं रासलीला

यया एकरूपमेव सकलयेत् शतसहस्र (भ्रमख्यमृतसमूहम्) ।

नर्तित्वा नर्तित्वा सघातय चेतनात्मवेष्टनाधारवस्तुनि

ब्रह्माकाराया वृत्तौ ॥ १८७५ ॥ १२० ॥

स्वाभिमतप्रार्थनस्तुतिं प्रक्रामति ॥ १२१ ॥

स-सदार्जवस्वभाव बालकौ॰ सह क्रीडय-नाम-माम्

बालकसदृशीमवस्थामापय(स)-नाम-माम् ।

ज्ञान् करनाविथ् पान् पर्ज़नावृतम
  स्वंद्रि वाज़िनि पांठि हावृतम् रूंफ् ॥ १८७६ ॥
कठिनि बव-सर छांठ वायनावृतम
  मोह-पोज़ वोतुम हंटिसंय् ताज़् ।
लटिसंय् छ्यबस् यफ् करनावृतम
  स्वंद्रि-वाज़िनि पांठि हावृतम् रूंफ् ॥
यज़रय्-पठ अख् नज़राह् चावृतम
  ग्रिग्रिरम्-नाग म्य थावृतम् नेब् ।
वनि यिथ् अज़रकि सज़रय् म रावृतम्
  स्वंद्रि-वाज़िनि पांठि हावृतम् रूंफ् ॥
ब्राह्मन-जन्म् दिथ् मत मद्कावृतम्
  नब-प्यठ ब्वन् मत ढावृतम् दब् ।
अमरनाथो अमर् बनावृतम्
  स्वंद्रि-वाज़िनि पांठि हावृतम् रूंफ् ॥
दासन्-वृन्द टासाह् गंझ्रावृतम्
  मत मंग्रिरावृतम् पनंज़् ज्ञान् ।
यति कुह् पानय् तंतु वातनावृतम्
  स्वंद्रि-वाज़िनि पांठि हावृतम् रूंफ् ॥ १८८० ॥
अज़पा-जप यज़ ज्योथ् प्रज़लावृतम्
  छ्त-श्रेश् शन् म्वंचरावृतम् म्य ।
हे महेश दीश दीश मत टंगरावृतम्
  स्वंद्रि-वाज़िनि पांठि हावृतम् रूंफ् ॥

उपलब्धिपरिचय कारयित्वा स्वात्मान प्रत्यापय

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण प्रदर्शय-नाम-मे स्वरूपम्* ॥ १८७६ ॥

अतिदुर्गमे ससारसरसि बाहुतरण सचालय नाम-माम्

मोहात्मजल प्राप्त मे कण्ठदेश यावत्।

पुच्छे स्ववाहनभूतवृषभस्य अवलम्ब कारय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

उच्चप्रदेश-पृष्ठात् एका दृष्टि वितर नाम-मयि

शिशिर-नागनेत्रात् (०नेत्रे वा) मम निधेहि-नाम-मे सकेतम्।

उपलक्षणे आगत्य आन्धकूपे गभीरस्थाने मो नष्टो-भव-म

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

ब्राह्मणवर्णवज्जन्म दत्त्वा मा-नाम लज्जापय-नाम-माम्

आकाशात् (ऊर्ध्वस्थानात्) अध' मा-नाम दापय-नाम-मे निपाताघातम्।

त-अमरनाथ अमर (अजरामरण) सपादय नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

स्वदासाना एक-दास सकलय-नाम-माम्

मा-नाम विसारय-नाम-मा स्वकीया स्मृतिम्।

यत्र (स्थाने) असि स्वयमेव तत्र प्रापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥ १८८० ॥

अजपामन्त्रस्य-जपेन यत्तेन ज्योति (स्वात्मगत) प्रज्वालय-नाम-मयि

हुताशक्षेपभूत इव अवशेषय-नाम-मा माम्।

हे महेश्वर देशे देश मा-नाम कलङ्कित-कुरु-नाम माम्

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

---

* अत्रयमाख्यायिका— सुदर्शनाभिध कश्चिद्वणिगभूत। स तु काले काले क्रीडद्भ्यो बालकेभ्य फलानि मिष्टान्नादिक च विभज्याददात। तैर्बालकै सह क्रीडनार्थं बालकरूप धृत्वा श्रीशिव समगमत। फलदानकाले तत्रवणिजो दृष्टिगोचरमनागत शिव बालका अस्मै कि न दीयते इति व्याजह्रु। स तु कश्चिद्बालस्य शङ्कितचेता भूत्वा तान्बालकानेव तत्प्रदर्शनाय प्रार्थ्य जगाम। ते च तत्प्रार्थनयादनाभिस प्रति प्रसन्नीकृत्य साक्षाद्दर्शन दापयामासुरिति। cf verse 240

सथ्-छ्यथ्-आनन्द अमृथ् च्यावतम्
न्यथ् बासनावतम् सो-ऽहं-सो ।
ओ शिव शंभो शब्द शंम्रावतम्
स्वंदि-वाञ्ज़िनि पांठि हावतम् रूफ् ॥
मन-नागस् प्रथम-पोज़ु वुज़नावतम
सुलि वुज़नावतम् त हावतम् रूफ् । .
मज़ू प्रबातस् सातस् स सावतम्
स्वंदि-वाञ्ज़िनि पांठि हावतम रूफ् ॥
मोह-मायाय स्वूत्य् मत तंबलावतम्
सतंचय् कथ् पावनावतम् थाद् ।
च्यत्तुकुय् चेतुनु न्यथ् चेननावतम्
स्वंदि वाञ्ज़िनि पांठि हावतम् रूफ् ॥
सतर्कि निर्नय पय पकनावतम्
दय पनञ्ज़िय् नयि ह्यावतम् वथ् ।
नांव् कुम् कृष्ण् शिव-बाव् वंड्रावतम्
स्वंदि वाञ्ज़िनि पांठि हावतम् रूफ् ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

---

122. PRAYER FOR ACCEPTANCE, AS ABHINAVAGUPTA WAS ACCEPTED

सांरिय् ह्यथ् निम् सर्व-व्यपकारी
अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥ १८८६ ॥
वाह् शथ् चाट ह्यथ् सुह् बाल-ब्रह्मचारी
सांरिय् ह्यथ् गव् शिव-लूकस् ।

सदात्म-चिदात्म आनन्दात्मक अमृत पायय-नाम माम्

नित्य अनुभावय-नाम मा सो-ऽहम (इति)।

ओं शिव शम्भो (इति) शब्देन शान्तिभाज-कुम-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

मनोरूपनागे स्वप्रेमात्मजल प्लावय-नाम-माम्

सुवेले (ब्राह्मे मुहूर्ते) उद्बोधय-नाम-मा तु प्रदर्शय-नाम मे रूपम्।

मध्ये प्रभातकालस्य (ब्राह्म्ये च) क्षणमात्र मा स्नापय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

मोह-मायया कारणेन मा-नाम चपलय-नाम माम्

मत्यस्यैव कथा समापातय नाम-मे स्मरणे।

चित्तस्यैव चेतनत्व नित्य चेतय-नाम-माम्

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥

सद्वस्तुन निर्णयात्मना अनुसरणेन गमय-नाम-माम्

हे-ईश्वर स्वकीयायामेव उपत्यकाया प्रदर्शय-नाम-मे मार्गम्।

नाम अस्ति-मे कृष्णा (इति) शिवभावना वर्धय-नाम-मे

सुदर्शनाख्यवणिज प्रकारेण० ॥ १८८५ ॥ १२१ ॥

पुनरपि स्नेहप्रार्थनस्तुतिं निरूपयति ॥ १२२ ॥

सर्वानेव (बन्ध्वादिसहचारिवर्गा) गृहीत्वा नय मा (स्वसमीप) हे-सर्वोपकार-करणशील

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १८८६ ॥

(यथा) द्वादश शत शिष्यान् सह कृत्वा स (अभिनवगुप्ताचार्य) बाल्याचरित-ब्रह्मचर्य

सर्वानेव गृहीत्वा गत शिवलोकम्।

दति दिह् ह्यथ् गव् कुस् दिह-दारी
    अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
वंकि च्यानि कति महाकालन् मारी
    लगयो-पारी शिव-रूपस् ।
पालना करवंनि काल-संहारी
    अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥
हरस्वख दृष्टि अस्य सर्व-पाफ् हारी
    याज़् आय् नुनरकि नारी-किनि ।
स्यन्दि-श्रान शिव-ध्यान शाफ् न्यवारी
    अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
रामरादन खंनि भरत-बाल सारी
    बाल च्यय् सूंत्य् गय पारीजान् ।
वरज़-बल सुचरिथ् प्रयम-वरज़ नारी
    अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८९० ॥
नादस्यद-हमनाद कुख् सुश-पारी
    नाडी-चक्र-सूंत्य् गय ब्रह्म-जान् ।
ब्रह्म-सर मर गोख् तंरि हम-दारी
    अभिनवगुप्ताचारी ज़न् ॥
स्वख-स्वख प्रयसुकु अंश् गव् ज्योरी
    न्ययनंनि सनि-स्वगनि वनि तति शाख
शिव-स्रोल कोनसर सर्व-पाफ् हारी
    अभिनवगुप्ताचारी ज़न ॥

इहत्य देह गृहीत्वा गत क देहधारी

अभिनवगुप्ताचार्य इव* ॥

भक्ता तत्र क नाम (न कुत्रापि) गमन इता

उपहारीभविष्यामि ते (तादृश) शिवरूपम् ।

(हे) जगत्पालना करणशील कालसंहारिन

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥

हरमुखाख्यगिरिस्थानात् (यावद्गतमभूद्दकास्य वा) दर्शनेन अस्माक सर्वपापानि हृतानि

यावत् आगता वय पुनर ग्रामस्य (सुषुम्नाख्येन वा) नाडीमार्गेण ।

(तत्र वहत्) मिश्रुनद्या (सद्गमात्मनद्या वा) स्नानेन शिवध्यानेन (च) शापाश्च निवारिता

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥

रामराधनाख्यत्र (रामाराधनरूपे) आरूढा भरताख्यगिरि तत्र एव

हे वमल त्वयैव सह सपन्ना उपलब्धि ।

वरजन्नलाख्यस्थाने (प्राप्यमणिपूरात्मनि) उद्घाट्य प्रमात्मद्वारस्य अगलानि

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १८९० ॥

नादबिन्द्वाश्रितहंसनादेन असि चतुष्पार्श्वत (परित)

(यत्र) नाडीचक्राभ्यासेन सपन्न न ब्रह्मज्ञानम् ।

ब्रह्मसर स्थानरूपे (ब्रह्मरन्ध्र) उपलभ्य सपन्नस्त्व तोरणं वय हंसद्वाराख्यगिरित

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥

अकस्मादिव प्रस्थ अश्रु सपन्न न प्रवृत्त

हे निराम्बर निमाम्नत उपलक्षण तत्र आगतस्त्वम् ।

शिवरागात्मान कौलसरा नाम्नि सरसि मत्पापानि परित्यक्तानि (अस्माभि)

अभिनवगुप्ताचार्यवत् ॥

* केवल स एव गुहा प्रविश्य सह द्वादशशतशिष्यैश्च अनेनैव देहेन सम शिव लोकम । सम्प्रतिगुहा च बीरु पुरमध्ये प्रसिद्धा वर्तते ।

कोफुर-रंग कुख् चृह् गंगाद्वारी
अस्य थठ् गंग-जट जारी चाव् ।
वंख्रिति नन अट् बन सर्वादिकारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥
भैरव-नाथ पत पत लारि-लारिय्
बौरु थठ् निम् लारिय्-किन् ।
ग्वफि-मञ्ज़् अर्मुथ् दिम् दारि-दारिय्
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥
गंज़् म्य दर्गथ् त चुंज़् म्य खारी
लंज़् म्य वथ् थंजिवारी-किन् ।
ग्वफि-मञ्ज़् गंजिगाह् करय् जट-दारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८८५ ॥
जे जे कुय् स्य जै शिव ओकारी
यित दर्शुन् दित नित क्षणस् ।
चावनाविय् सर्व-संकल्प-वारी
अभिनवगुप्ताचारी जन् ॥ १८८६ ॥

---

123. PRAYER FOR THE THREE GREAT BLESSINGS

सदाशिव स्वामियो कर् म्योन् प्यारय् ।
दह् ब्राह्मन-जन्म् मा मेन्यम् दुवारय् ॥ १८८७ ॥
दया-दर्मय् व्यचारय्-सत्य् वारय् ।
सदा रोज़तम् त योज़तम् कथ तारय् ॥

कर्पूरमलिताङ्गतया (तत्समानवर्णः) असि त्वं हे-गङ्गाधर

अस्मान् प्रति जटागङ्गां प्रवहन्तीं प्रक्षिप ।

भक्तं प्रकटी-भवेयं तत् भविष्यामि सर्वाधिकारयुक्तः

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥

हे-भैरवनाथ अनु अनु अतिशयेन धावित्वा

भीमपुरगणस्थानं प्रति नयस्व मां लहरपुरगणमार्गद्वारा ।

(तत्र) गुहामध्ये अमृतं देहि मे धारासम्पातपूर्वकं प्रक्षिप्य

अभिनवगुप्ताचार्यमिव* ॥

गलिता मे दुर्गतिः च नष्टा (च) मम क्लिष्टता

सम्मिलिता मम पदवी पंजिवोर् नाम्ना-ग्रामपदस्थान् (परमोत्कृष्टपदात्) ।

(तत्र) गुहामध्ये चामरवीजनां (त्वदर्थाभ्यर्थनकृति) कुर्यां-ते हे-उपलक्ष्यमाण-जटाधारिन्

अभिनवगुप्ताचार्य इव ॥ १८९५ ॥

जय-जयेतिकारं अस्ति-ते ते जय शिव ओंकार(प्रणव)स्वरूप

आगच्छ-नाम दर्शनं देहि-नाम नय नाम (स्वसमीपं) कृष्णाख्य (माम्)।

त्याजयित्वा सर्वसंकल्पभारान्

अभिनवगुप्ताचार्यं इव ॥ १२२ ॥

पुनरपि स्वाभिमतानुरूपं प्रार्थयति ॥ १२३ ॥

महाशिव स्वामिन् कुरु मदीयं उपायम् ।

इह (वर्तमाने) ब्राह्मण-जन्म मा-नाम मिलिष्यति-मे पुनर्वारम् ॥ १८९७ ॥

स्वरूपाया -धर्मेण (स्वभावेन) विचारेण मुच्येय ।

मा हक्रूत् तिष्ठ नाम मे नु शृणु नाम मे कथानां (विचमीनां) मयम् ॥

---

* अकस्मादेव सर्वव्यवहारमध्यगमपि विषयभोगदर्शिव मल्लचिद् समापादय माम् इति भावः ।

छ्यह् ग्रख् कथ् दह् वनंज़् गंछ्‌म् पनंज़् जान् ।
दमिय् जन्मय् गंछुम् नेहन् दह् अमान् ॥
सर्थय् बासुन् त कासुन् गंछ्‌ म्य अज्ञान् ।
मह्‌न् गंछुस् न पंशु-ह्यिवु मूर्ख् नादान् ॥ १८०० ॥
मरन-विजि खह्‌न् गंछुस् शिव-ध्यान् ।
अचिय् पथ-कुन् म्यचिय् चावुन् गंछुस् प्रान् ॥
दह्‌य् कथ् नंज़् छ्यह् कंज़् छ्यय् संगिफारस् ।
चन्दुन् छुय् हंटू वुछ्‌तस् त शीतल्यारस् ॥
स कंज़् यथ् लंजू त तथ् चीजस् बन्योव् खन् ।
स हंटू यथ् लंजू त तथ् तोरुन् पनुनु ग्वन् ॥
हच्य तय् कज़ ग्यलि दयु आसि खबाव् ।
ब्वह् क्याह् वन आसि किथु अद शिव-मन्दु नाव् ॥
कुह् अस्लय् म्य न्यथय् शिव-शर्थय् दह् ।
कुह् अस्लय् म्य दहय् शिव शिव कह् ॥ १८०५ ॥
कुह् अस्लय् म्य दहय् श्रोसु शिव-मन्दु लोल् ।
कुह् अस्लय् म्य शिवय् जोनु माजि तथ् मोलु ॥
लता च्यान्युय् म्य इक पंजू या अपंजू वंज़् ।
दच्छाय च्याज़ कंडू वानी म्य-निश् नंज़् ॥ १९२ ॥

---

124 THE POWER OF SIVA'S NAME

पथ-कुन् अस्तय् कुह् च्योमतु यार्य
बेमबरिय-मज़ू मवंजू सांपंज़् ।

अस्ति एका कथा (तत्र) इयं कथनीया अभीष्टा मे स्वस्य (स्वात्मन) स्मि ।

अस्मिन्नेव जन्मनि अभीप्सितं मम निर्गमनीय (सफलीभाव्य) अथ इष्टं ॥

मद्दस्त्वेव भामता अपराक्रान्ता च इष्टं मे अन्तानम् ।

मरणं (मर्तुं) इच्छामि (इष्यते मया) न पश्यामि सादृश्यन पूर्वं निरोध ॥ १००० ॥

मरणवनाया स्मरण इच्छामि श्रीशिव धामम् ।

ममाश्रिय (स्वरूपे) अन्तत अवशिष्य (स्वेदमात्रमा) त्यजेय इच्छामि प्राणान् ॥

इयमेव कथा प्रसिद्धा अस्ति शिला अस्ति स्पर्शमणि ।

चन्दनं अस्ति काष्ठं यस्य नाम तस्य तु शीतलत्वम् ॥

सा शिला यत्र मर्गा तस्य न उत्पन्न सपद्य स्वर्णम् ।

तत् काष्ठं यत्र सगाच्छे तस्य तु समाप्तितमत्र स्वकीय गुण ॥

काष्ठस्य च शिलाया यस्य ईदृश भवतु स्वभाव (गुण) ।

अथ किं वर्णयिष्यामि भवत् कीदृश तर्हि श्रीशिवस्य नाम (स्मरण) ॥

अस्ति धन्यत्व मम (यत) निजमत्र शिवमयमपि अत घृतम् ।

अस्ति धन्यत्व मम (यत) प्रपद्य शिव शिवति कृत (कीर्तित मया) ॥१००५॥

अस्ति धन्यत्व मम (यत) मन्येव आसीत् श्रीशिवस्य अनुरागः । •

अस्ति धन्यत्व मम (यत) शिव एव ज्ञात (मया) माता पिता च ॥

स्तुतिकीर्ति त्वमेवैव मया ईदृशी समीचीना वा असमीचीना कथिता (मया) ।

इच्छाया (स्वया) स्वकीयया प्रादुष्कृता आत्मा समकामा प्रपत्ता ॥ १००६ ॥

अथ शिवनामस्मरणोत्कृष्टताफलनिरूपणपूर्वक ग्रन्थसमाप्ति पर्यन्तं इति समाप्तिवाचकार्थान्तरपदेन निर्दिशति ॥ १२४ ॥

पुरा हि स्वप्न अस्मि परि ग्रन्थपूर्णाशिव

स्वप्नानुभवमध्ये (स एव) मम इच्छितः सदृश ।

अद युस् शिव-नाव् ज्यवि-प्यठ् खारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९०८ ॥
समयाह् वातिथ् प्रान देह् त्रावे
थ्यत्सरूफ् तस् ति ध्यान् पावे याद् ।
ब्रह्मांडस् प्यठ् प्रान् तस् खारे
तस् कति मारे यम तय् काल् ॥
युस् इति लोल-अंशु चावि टारि-टारे
वैतरन् नदी क्याह् करि तस् ।
अकि शिव-नाव सूत्य् जगतस् तारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १९१० ॥
युस् शिवनाथस् अनजान् माने
तस् कुस् चाने यम-द्वारम् ।
दर्म-राज ओंठ तस् मीठि दिनि लारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
अख् शिव-नाव् लछ-बंदि पाप् गाले
चित्रगुप्त् कुस् कलम् डाले तस् ।
कुस् पाप-दड् तस् बहिय-प्यठ् च्यारे
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
युस् शिव-पूजाय किति पोश् चारे
तस् करि देवलूख् पोग-वर्शुन् ।
सुय् खसि विमानच सवार्य
तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥

तर्हि य शिवस्य-नाम जिह्वाग्रे आरोपयिष्यति

त क हनिष्यति यम कालश्च ॥ १९०८ ॥

समय प्राप्य स्वय देह त्यक्ष्यति

चित्स्वरूप (शिव) त अपि ध्यान पातयिष्यति स्मृतौ ।

ब्रह्मरन्ध्रस्य पृष्ठ प्राण त आरोपयिष्यति

त क हनिष्यति० ॥

य इह अनुरागात् त्यक्ष्यति धारामपातम्

वैतरणी नदी कि करिष्यति तस्य ।

एतेन शिवनामस्मरणेन जगती तारयिष्यति

त क हनिष्यति० ॥ १९१० ॥

य श्रीशिव श्मशानेनापि मान-विधास्यति

त क प्रवेशयिष्यति यम द्वारम् ।

यमराज पुरस्तात् तस्य चुम्बमानि दान् धाविष्यति

त क हनिष्यति० ॥

एक शिव-नाम लक्ष्य सञ्चाकानि पापानि नाशयिष्यति

चित्रगुप्त को लपनीं वर्तयिष्यति तस्य ।

कि नाम पापदण्ड तस्य लक्षपत्र-पत्र वर्तोपात्

त क हनिष्यति० ॥

य श्रीशिवपूजाया कृते पुष्पाणि चिनुष्यति

तस्य करिष्यन्ति देवताका पुष्पवर्षणम्* ।

स स्व आरोक्ष्यति विमानस्य वाहनम्

त क हनिष्यति० ॥

* देवताः पुष्प न भव इति भाव ।

मसारस् यिनु कुह् यट-अन्तारे
　　प्रारब्द् कुय् फल् खार्य-मञ्जू ।
फल् सोरि कुल् ब्यहि कुस् कस् प्रारे
　　तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥
कृष्णस् सुय् शिव शिव करनावे
　　च्यावनावे तस् प्रयमं-अमृत् ।
सुय् नाव् ज्ञान-योग् तस् पारे
　　तस् कति मारे यम् तय् काल् ॥ १८१५ ॥ १२४ ॥

॥ इति शिवम् ॥

॥ इति शिवपरिणये स्वात्मानुरागात्तशिवनामस्मरणफलानुकथनं समाप्तम् ॥

॥ उत्तरार्धं च संपूर्णतां गतम् ॥

॥ ग्रन्थस्सायं समग्रः समाप्तः श्रीशिवार्पणं पाठकश्रोत्रादिसत्फल-मोदाय च भूयात् ॥

संसारमार्गं आगन्तु अस्ति परिणीयन्तानुसारेण

प्रारब्ध अस्ति फल उपरिस्थकाण्डोल्याम् ।

फल अवमित (यदा)-भवतु छलयन्त निविष्ट-भवेत् (तदा) क क अनुधाविष्यति

त क्रु हनिष्यति० ॥

कृष्णाख्य (मा) स-एव (तन्नाम) शिव-शिवेति (स्मरण) कारयिष्यति

पाययिष्यति तं (मा) स्वप्रेमात्मामृतम् ।

तत्त्व नाम ज्ञान-योग तस्य पारयिष्यति

त क्रु नाम हनिष्यति यम कालश्च ॥ १९१५ ॥ १२४ ॥

Baptist Mission Press Calcutta